ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי | שער תשיעי

אור התורה

מספר

שמות

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

חלק ראשון: שמות — בא

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות עשרים ואחת לבריאה

מפתח כללי:

The publication of this volume was assisted by a grant from the Cultural Fund of the Conference on Jewish Material Claims, New York.

OR HATORAH

SHEMOS

Vol. I

Published & Copyrighted 1960 *by*

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn 13, N Y.

Tel: HYacinth 3-9250-1

Printed in U. S. A.

נדפס בדפוס „עזרא"

ע"י מרדכי שוסטערמאן ושלום דובער פויזנער

480 Sutter Ave., Brooklyn 7, N. Y.

הקדמה

(מכ״ק אדמו״ר שליט״א לההוצאה הראשונה דפרשת שמות)

ב״ה.

ע״פ הוראת כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א, הננו מוציאים לאור הדפוס בפעם הראשונה את רשימות ודרושי כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״ על ספר שמות.

לא כאן המקום לתאר בארוכה את הכתבים — בתורת החסידות — אשר השאיר אחריו כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״.

ואביא רק איזה פרטים מה שנוגע להכת״י הנדפסים בכרך זה.

ה„ביכער״ (כרכי הכת״י) של הצ״צ — בתורת הדא״ח — כמה סוגים בהם: א) הידועים בשם השנה והזמן שאז נכתבו, וכמו: בוך חורף תרט״ז, בוך תרי״ט קטן. ב) הנקראים ע״ש מאמר הראשון אשר בכרך הכתבים, וכמו: בוך כל המשמח, בוך כי תשא. ג) המסומנים באותיות וכיו״ב, וכמו: בוך א״ב, בוך שני פערטיל, ביכיל פערטיל. ד) הנקראים ע״ש תוכנם. וכמו: בוך חמש מגילות, בוך ביאורי הזהר.

כתבי הצ״צ על פרשיות התורה והמועדים נמצאים בביכער מכל סוגים הנ״ל, אבל, מכמה סיבות, לא נכנסו בכרך זה אותם שנמצאו בביכער אשר מסוג הראשון.

הביכער שמהם הועתקו הדרושים שבכאן, ונודע לנו שמם הם: שמות הקצר (באו בו ציונים ורשימות קצרות). שמות ח״א ח״ב ח״ג.

מתי נכתבו — לא יכולתי לברר. אבל בכמה מקומות בהם מובא הלקוטי תורה, וא״כ זמן דרושים אלו עכ״פ, מאוחר לשנת תר״ז תר״ח, שאז נדפס הלקו״ת בפעם הראשונה.

* * *

הכתבים שנדפסו בכרך זה נכתבו בזמנים שונים ויש בהם ציונים וענינים אשר, לכאורה, כבר הובאו ונתבארו במק״א בספר זה עצמו, ובפרט, מצוי זה באלו הדרושים שנעתקו מביכער שונים.

בכל זה לא השמטנו מאומה. ובטח ימצא הלומד המעיין חידוש גם בביאור הענין בפעם השני׳.

לע״ע, לא נמצא תח״י גוף הכתבי יד קדש מהנ״ל, כי אם העתקות, ומכמה דרושים — רק העתקה אחת. ולכן אין לתמוה אם, לאחר ההגהה המרובה שהשתדלנו בה, ימצא הלומד טעויות, ובפרט בציוני העמודים וכיו״ב.

* * *

בסוף הכרך באו דרושים וציונים מספר בראשית, שנשמטו ב„אור התורה״ שנדפס ע״ס זה.

* * *

כמו בשאר הוצאותינו ציינתי גם כאן איזה מראי מקומות והערות בשולי הגליון.

כד טבת, ה׳תשי״. ברוקלין נ. י.

מנחם שניאורסאהן

מפתח לספר זה ותיאור קצר מהכתבי יד שנעתקו מהם הדרושים והציונים — באו בסוף הספר.

מתאים להקדמת כ״ק אדמו״ר שליט״א הנ״ל, הננו מו״ל כעת — בכרך הנוכחי — הרשימות ודרושי כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״ על פרשיות שמות, וארא, בא [1].

הרשימות ודרושים על פרשת שמות — יצאו לאור בפעם הראשונה מכת״י בשנת תש״י [2], ועל פרשיות וארא, בא — נדפסים כעת בזה בפעם הראשונה מכתב־יד.

* * *

בהכנותינו הנ״ל לדפוס השתמשנו עם עוד כמה ביכער [3] (כת״י מעתיק) — נוסף על הביכער הנזכרים לעיל בהקדמת כ״ק אדמו״ר שליט״א.

* * *

בסוף כרך זה הוספנו רשימת שינויי גרסאות לפרשת שמות — שמצאנו אח״כ בביכער הנ״ל.

מערכת „אוצר החסידים״

ימי חנוכה, ה׳תשכ״א, ברוקלין, נ. י.

1) על שאר פרשיות ספר שמות — מכינים לדפוס.

2) לבד המאמר ד״ה להבין ענין שמו הגדול (ע׳ קג ואילך), שנדפס כעת בזה בפעם הראשונה מכתב־יד.

3) התיאור קצר מכתבי יד אלו, וכן מהביכער שנזכרו לעיל, יבוא בסוף ספר שמות.

לוח המפתחות:

---

*להבין.. הגדול: כנראה שייך מאמר זה לפרשת שמות.

בא

אור התורה

פרשת

שמות

ואלה שמות * בנ"י. רבות בראשית פי"ב כ"ד ב'. אלה תולדות השמים והארץ בזכות השבטים שנאמר ואלה שמות בני ישראל.

ב) **לך** לך ס"פ מ"ם. באברהם כתיב ויהי כבוא אברם מצרימה ובישראל כתיב ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה.

ג) **תולדות** פס"ג סט"ב. יצחק נק' ישראל שנאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב. ר"פ שמות קט"ז ג'. שקולים הם ישראל כצבא השמים נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות שנאמר מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. משפטים פ"ל קמ"ה ג'. ואלה שמות בני ישראל מוסיף על הראשונים. ר"פ ויקהל קס"א ד'. בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ. ובזכות מי הם עומדים, בזכות ואלה שמות בני ישראל. באסתר פ"ה קכ"ה א'. הצדיקים שמן קודם להן ושמו מרדכי כו'. לפי שדומין לבוראן דכתיב ושמי הוי' לא נודעתי להם. ועד"ז יובן כאן ואלה שמות בנ"י כו' ואח"כ ראובן שמעון. הרי שמן קודם להן.

במ"ע אופן רכ"ז פי' איש וביתו היינו ב' יחודים דשמע ישראל ובשכמל"ו שהוא סוד הוי' אד'. כי הוי' נק' הוי' איש מלחמה. ואד' הוא ביתו. כי אד' הוא גימט' היכל. והרי שם הוי' נק' אד'. וז"ש ברבות ע"פ ראובן שמעון. ראובן ע"ש ראה ראיתי את עני עמי כו'. לוי ע"ש שנתחבר הקב"ה לצרתם מתוך הסנה שנאמר עמו אנכי בצרה, עד יוסף ע"ש שעתיד הקב"ה להוסיף כו'. ועמ"ש ע"פ ואף גם זאת בהיותם. ובמק"מ פ' בחוקותי. וי"ל פי' הוי' איש מלחמה היינו שנותן הכח בנה"א להלחם עם נה"ב. ועמ"ש בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך כו' איך יש שם הוי' בנפש. וביתו זהו תושבע"פ שהיא כלי להשראת שם הוי'. והיינו מ"ש וכל בניך לימודי הוי'. ומ"מ א"ת בניך אלא בונייך בחי' וביתו. ועמ"ש בד"ה וזאת המצוה. ועמ"ש בד"ה חנוכת הבית דג"כ י"ל וביתו בהכ"נ הנק' מקדש מעט. ועמ"ש בד"ה בשלח פרעה ענין וזרעתי' לי כו'. וברבות בא פט"ו קלא"ב, משל למטרוניתא כו' הי' עמה המלך בבית הסוהר כו' כל ימים שאני עמה אינה נוטלת שם רע כו' אנכי ארד עמך כו' והיינו איש וביתו באו כדי לשמור כנס"י בבחי' מקיף שיהי' גן נעול כו' ע"ש. בבחיי פי' איש וביתו כביכול הקב"ה שנק' איש מלחמה וביתו היינו ובית דינו כו'. וידוע דבית דינו זהו בחי' מלכות כמ"ש ע"פ והוי' פקד את שרה כו'.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה. ע' ד"ה וכל העם רואים שכדי שיהי' מ"ת הי' צריך להיות גלות מצרים לזכך הנשמות ועי"ז יזדכך העולם. וזהו ואלה שמות כו', ואף שהן שמות כמ"ש במד"ר ויקהל פ"נ בזכות ואלה שמות. עכ"ז הבאים מצרימה שיזדככו ע"ד כל הנקרא בשמי ולכבודי. וענין מצרימה כשהדיבור מוסתר מצר מי. שם פי' רו"ש וכאן * התורה לבוש. י"ל כי כדי

ואלה שמות: ציונים ורשימות קצרות מאדמו"ר הצמח צדק. חלק גדול מהם שימש יסוד לדרושים, ונתבארו, בארוכה יותר, ע"י הצ"צ עצמו. — ראה לקמן ע"ב ואילך. —כמו שבא כאן ע"ס שמות, כן נמצאו להצ"צ רשימות כאלו וביאוריהם על התנ"ך. מהם נדפסו על ס' בראשית בשם אור התורה (ברדיטשוב, תרע"ג) ועל תהלים בשם יהל אור (פלטבה, תרע"ח).

שם . . . וכאן: בד"ה וכל העם . . . ובתו"א ר"פ שמות.

שיומשך אור א"ס מהלבוש זהו ע"י רצוא וכמ"ש בד"ה השמים כסאי. וכן בחינת בחומר דא קל וחומר כו' זיכוך להיות גילוי פנימי' התורה ע"ד וידר יעקב נדר כו' כדי בחינת והי' כו'. בד"ה לכן אמור לבני ישראל נתבאר שיש מצרים דקדושה. עמ"ש לקמן בד"ה לכן אמור. ס"ג.

ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה כו'. ברבות לך ס"פ מ"ם באברהם כתי' כבוא אברם ובישראל כתיב ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה. י"ל כי בוא יש לו ב' שרשים, א' לשון ביאה וא' לשון תבואה, והיינו שצמיחת התבואה זהו ביאתה לכלל פרי, ע"ד זכר בא לעולם ודור בא, כך צמיחת הפרי נק' בא והו"ע תבואה ובשו"י פי' לפי שהזרע מביא פרי מאכל בדמותו ובצלמו. והנה תרגום תבואה עללתא ובגמ' רפ"ח דנדרים דנה"א פי' הר"ן עללתא לשון ביאה והכנסה ושבח הרי ל' תבואה ל' ביאה ע"ד כי בא אורך גם ונתנה הארץ יבולה ג"כ עללתא כי יבול ג"כ לשון הבאה כמו ובתחנונים אובילם ירמי' ל"א ח' לך יובילו מלכים שי תילים ל"ח ל', וזהו נמשך ע"י ביאתה תחלה בארץ בזריעה וריקבון, כן ענין ביאת אברהם למצרים שזהו ירידה ומזה נמשך שאח"כ ויעל אברם ממצרים שהי' לו עלי' ממש עי"ז שבירר עה"ד טו"ר ונעשה יתרון האור הנמשך מהחשך וכמ"ש בזח"א חיי קכ"ב ב' ת"ח אתת חוה כו' אתת שרה ונחתת וסלקת ולא אתדבקת בה כד"א ויעל אברם ממצרים כו' וכן בישראל הבאים מצרימה כמ"ש הבאים ישרש יעקב, היינו שבחי' הבאים מצרימה זהו"ע השרשת התבואה בארץ ומזה נמשך שאח"כ יציץ ופרח כו' ואנכי אעלך כו' בשלח פרעה כו' שלחייך כו'*.
אך ענין כבוא אברם מצרימה הבאים מצרימה, ע"ד בא אתה וכו' אל התיבה כי תבואו אל הארץ בא לכאן ותלמודו בידו בלקו"ת פ' בהר* ק"ח ע"א ענין יחוד וביאה ועד"ז הוא ענין מבוא באר*. ועד"ז הוא ענין בא אל התיבה כי התיבה הוא מל' או בינה, ונח יסוד ז"א או יסוד דאבא המתלבש בה, וכן ענין ומי מכלכל את יום בואו* בחי' גילוי יחוד אור א"ס למטה, א"כ איך שייך כן בענין כבוא אברם, וכן ענין הבאים מצרימה. וצ"ל מ"ש בא אל פרעה בזח"ב ל"ד סע"א לך מיבעיא לי' כו' כי כדי לברר עה"ד טו"ר ולהעלותו מוכרח תחלה ג"כ לירד ולבוא על תכונתו וכענין התלבשות הנשמה לברר נה"ב וגוף שהוא ג"כ דוקא ע"י שיורדת ממדריגה* ומתלבשת בו שנה"ב מלבשת ממש לנה"א ומתייחדים ממש ולכן נק' כבוא הבאים כו' וע' בלקו"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע מה שהקשה על ירידה זו, וזהו"ע כי ישאלך בנך כו' ע"ש אח"כ ראיתי ברבות ר"פ שמות ע"פ הבאים וכי היום באים כו' נתתי עליהם משוי לפיכך כתי' הבאים כאלו אותו היום נכנסו למצרים, נשמע דמפרש הבאים שנכנסו בעול השעבוד ועד"ז פי' כבוא אברם כו' והוא כמשל זריעת התבואה תוך הארץ

בשלח פרעה כו' שלחייך כו' : מרמז לדרז"ל בשמ"ר פ"כ, ה.
פ' בהר : בלקו"ת הוא ד"מ. וכנראה צ"ל כאן : פ' בהר עפמ"ש בזח"ג קח, ע"א.
ועד"ז הוא ענין מבוא באר : כנראה הכונה לדרז"ל בב"ר פ"ס יד בפי' כתוב זה, שהלך יצחק להביא את הגר לאברהם. ובזח"א קלה, ב : באר דא שכינתא לחי דא חי העולמים. ויצחק גרם יחוד העליון. ויעוין בזה בסו"ס אור התורה — בראשית.
ומי מכלכל : מלאכי ג, ב.
ממדרגה : אולי צ"ל : ממדרגתה.

שמנ״כ * נאמר וזרעתי׳ לי כו׳ שעי״ז להוסיף עליהם * ואלה מוסיף כו׳ והיינו שעי״ז דוקא מבררים מה שנפל שם בשבירת הכלים בבחי׳ קיפה קדמה כו׳ כמ״ש בד״ה בשלח פרעה כו׳ ועמ״ש בד״ה מים רבים בתו״א פ׳ נח.

ב) **רבות** ר״פ תולדות דס״ט ב׳ יצחק שמו ישראל שנאמר ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה את יעקב ור״ל מדנקרא יעקב בכלל בני ישראל ע״כ דפי׳ ישראל היינו יצחק, והיינו כי ישראל הוא ז״א בחי׳ כי שרית * עם אלקים ויצחק הוא גבורה דז״א ושפיר נק׳ ישראל, ונק׳ כאן ישראל ע״ש יצחק להיות כי הירידה בגלות זהו מצד מדת הדין וזהו בנ״י הבאים כו׳ והצמיחה מזה זהו שלע״ל יאמרו * ליצחק כי אתה אבינו, שאז יתעלו הגבורות ע״י צמיחה מהזריעה כו׳ וז״ש ברבות ר״פ שמות ואלה שמות בנ״י הה״ד ואוהבו שוחרו מוסר ומוסר אביך היינו גבורות דאבא.

ג) **ברבות** ר״פ אלה פסל כו׳ ואלה מוסיף כו׳ וע׳ מזה ברבות ר״פ ואלה המשפטים רפ״ל דקמ״ה ע״ב באריכות מ״ש ואלה פסל, ובביאור ע״פ מאמר הזהר * ר״פ נח אלה תולדות נח ועמ״ש בזהר ויחי דרכ״ז ע״ב בענין אלה, אלה אלקיך ישראל, ע״כ אלה דקדושה פסל את כו׳. אבל ואלה מוסיף היינו תוספות אור, וזהו ע״י הוא״ו דואלה, כענין והנורא *. והיינו כי אלה תולדות השמים והארץ זהו נמשך מאור הנמשך להחיות העולמות שאין בו תוספות וריבוי אלא בבחי׳ עומדים במדריגה אחת, אבל ואלה מוסיף נמשך יחוד פנימי דאו״א להוסיף אור עד אין קץ וע׳ בתו״א פ׳ ויחי בד״ה אוסרי לגפן שבחי׳ הראשונה נמשך מבחי׳ ושמך קדוש אבל בחי׳ הב׳ זהו״ע מקדשי שמך כו׳.

ד) **עו״ש** שקולים הן ישראל כצבא השמים. נאמר כאן שמות ונאמר בצבא השמים שמות מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא כו׳. ולפי שהם משולים לכוכבים קרא שמות לכולם הה״ד ואלה שמות כו׳, וע׳ עוד מזה ברבות ר״פ ויקהל ע״פ לכולם בשם יקרא, ראה קרא בשם בצלאל כו׳ והענין כמ״ש ברבות בכמה דוכתי ומהם באסתר ע״פ איש יהודי ושמו מרדכי הצדיקים שמן קודם להן ושמו מנוח ושמו מרדכי, לפי שדומין לבוראם, דכתיב ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, והיינו כמ״ש ברבות ע״פ טוב שם משמן טוב שם טוב הולך מסוף העולם עד סופו והיינו כי כל התהוות העולמות הוא רק משמו ית׳ שנק׳ אור א״ס אבל מהו״ע ית׳ כו׳ כמ״ש בתו״א בד״ה אוסרי לגפן בענין ישראל מקדשי שמך ואף שהשם הוא רק הארה שאינו נוגע לאלקותו ית׳ ע״כ ממנו ית׳ לא יוכל להיות חיות להעולמות רק מההארה שכל העולמות אינן כדאי לעצמותו ית׳

שמנ״כ: תיבה זו אינה ברורה בכת״י. ואולי הוא טעות המעתיק וצ״ל: שע״ז, או שמש״ז.

שעי״ז להוסיף עליהם: מרמז לדרז״ל פסחים פז, ב. הובא בתו״א ר״פ לך לך ועוד.

בחינת כי שרית: כנראה מרמז לזח״א קמ״ד, ב. דמפרש: כי שרית לאתחברא ולאזדווגא עם אלקים בחבורא בזווגא דשמשא וסיהרא.

שלע״ל יאמרו: נתבאר בתו״א ר״פ תולדות ועוד.

ובביאור ע״פ מאמר הזהר: נדפס באור התורה ר״פ נח.

כענין והנורא: ראה תו״א ר״פ נח. לקו״ת פ׳ ואתחנן ד״ה וידעת (השני) פ״ב. ועוד.

ולכן ההארה ממנו זהו המורה על רוממות העצם וזהו טוב שם וזהו כמו הריח שאף שאינו רק הארה הוא גבוה מהעצמיות של בחי׳ הטעם כי הטעם באור פנימי והריח באור מקיף כו׳ ועמ״ש כה״ג בענין מ״ע ול״ת בד״ה אלה פקודי המשכן משכן העדות ומ״ש בזה בביאור ע״פ ולא תשבית מלח ברית וז״ש ושמי הוי׳ שמקדים השם כי א״א להיות הגילוי כ״א מבחינת ושמי כו׳ וכמאמר כי לך טוב להודות ולשמך נאה לזמר כו׳ נמצא בחי׳ השם מורה על גדולת העצמיות כמו אור השמש מעיד על גדולת מאור השמש כי שם ואור ענין אחד הוא ולכן גם הצדיקים נמשלו לבוראם שיש להם שם שיש בהם ג״כ כח להאיר ולכן נמשלו לכוכבים וזה השם נמשך להם ע״י מעשה המצות שזהו פי׳ כש״ט* כי ע״י המצות הם מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש כו׳ ועי״ז נמשך להם ג״כ שם וכמ״ש כל הנקרא בשמי ולכבודי וארז״ל ב״ב פ״ה דע״ה ע״ב עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב״ה כי הם נקראים על בחי׳ השם שהם ממשיכים למעלה בהקב״ה ע״י מעשיהם הטובים כמו ראובן ע״ש כי ראה הוי׳ בעניי. והנה לפי״ז פי׳ ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה כי עם היות שהם בבחי׳ שמות עכ״ז הם הבאים מצרימה בבחי׳ שעבוד והיינו כדי שיהי׳ הצמיחה גבוה יותר ע״ד מקדשי שמך הרי ממשיכים עילוי רב בהשם מבחי׳ אתה קדוש כו׳ וברבות בקהלת דצ״ט ע״ב ע״פ טוב שם משמן טוב דקאי על שמות השבטים שנחקקו על שני אבני האפוד שחביבים על הקב״ה יותר משמן הטוב שנמשח בו אהרן וזהו ונשא אהרן את שמותם כו׳ ששה משמותם כו׳ ע״ש והיינו כי אבן א׳ ב״ן כו׳ ונעשה אבן טוב כו׳ משם רועה* אבן ישראל כו׳ וכ״ז נצמח ע״י ואלה שמות בנ״י הבאים וכן י״ל שהצמיחה יהי׳ מה שלעת״ל נאמר ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד כו׳. גם י״ל* י״ב שבטים הם בבריאה י״ב בקר וזה הי׳ הצמיחה ע״י יצי״מ נתגלו י״ב גבולי אלכסון דז״א ועיקר העלי׳ לע״ל גילוי י״ג מדות הרחמים דכתר דאצילות וראובן עינא פקיחא כו׳ פקח עיניך וראה. שמעון הוי׳ שמעתי שמעך יראתי ר״ת ב״פ יש תר״ך עמודי אור כו׳.

במ״ע רכ״ז איש הוי׳ וביתו אד׳ באו ס״ת שו״ו שלכך באו מצרימה שיהי׳ יחוד שמע ובשכמל״ו איש וביתו שוה ר״ל יחו״ת כמו יחו״ע ע״ד משמח חתן עם הכלה. עמה״מ ש״ו פמ״ח העיר מפסוק ואלה המלכים ג״כ וא״ו מוסיף כו׳ וי״ל איש וביתו היינו הוא ושמו ית׳ ולכן פי׳ בזהר יתרו ע״פ בביתו* שמא דקוב״ה אקרי בית והיינו כי בית נעשה מאבנים שהם אותיות וזהו״ע השם שהוא אותיות.

מצרימה. בתו״א פ׳ שמות בד״ה קול דודי פי׳ דהוא מיצר הגרון.

רבות בראשית פי״ב ע״פ אלה תולדות השמים והארץ בזכות מי נבראו בזכות אלה שמות בנ״י וברבות ויקהל פמ״ח דקס״א ע״ד ואלה בזכות מי הם

כש״ט : כן הוא בכת״י ההעתקה. וכנראה פי׳ כתר שם טוב. כת״ר היינו תר״ך המצות, ממשיך שם טוב.

משם רועה : ראה סוטה לו, ב : מי גרם לו שיכתב שמו ע״ג אבני אפוד אלא אביר יעקב משם רועה כו׳. — הובא באור התורה ע״פ זה (תטו, א).

גם י״ל : ראה הוספות לתו״א בתחלתו. לקו״ת ר״פ בהעלותך. לקמן ד״ה ויש לבאר.

ע״פ בביתו : כנראה צ״ל : ע״פ בביתי. והכוונה לקרא ונתתי להם בביתי והוא בזח״ב פס, ב.

עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים. הענין מי * או"א ברא אלה ו"ק דז"א הכלולים משעה אך זהו נמשך מיחוד החיצוני' חו"ב להחיות העולמות בבחי' עומדים ובזכות מי נבראו בזכות אלה שמות בנ"י שמעוררים ע"י ק"ש יחוד פנימי דחו"ב שזהו"ע ונתתי לך מהלכים בין העומדים וזהו"ע אלה פקודי המשכן בענין חייב * אדם לפקוד כו' וזהו איש וביתו באו. ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות אלה העדות כו' י"ל ע"ד משכן העדות שלמעלה מבחי' אלה פקודי המשכן כי עדות כענין ותבואי בעדי עדיים כו' אך בגלות מצרים הוא בחי' ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה בבחי' אותותינו לא ראינו כו'.

בד"ה עולת תמיד פי' כי שמו ית' הוא ממכ"ע ושמו הגדול הוא סוכ"ע והוא בחי' מקור התענוגים כמ"ש כי עמך מקור חיים ואיך נמשך שפע התענוג בעולמות זהו ע"י ישראל לי ראש כמו הנשמה מתלבשת במוחין שבראש ומשם מתחלק לכל רמ"ח איברי' ויש תענוג נמשך בראי' ושמיעה ובטעם כו'. אך ישראל מקבלים ע"י התורה שהיא חכמה עילאה שבה ראשית גילוי התענוג ומחכ' נמשך במוחין דז"א הנק' ישראל. והנה בנ"י הם נו"ה * וזהו ואלה שמות בנ"י השמות בנו"ה הם צבאות וכן נא' בבנ"י יצאו כל צבאות הוי' כמ"ש בתו"א פ' בא. הבאים מצרימה העולמות בי"ע נקראים כן ע"ש המיצר וגבול והוא ירידה צורך עליי' שעי"ז זכו לתורה שהיא ח"ע שבה מאיר שמו הגדול בחי' סוכ"ע וזהו משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו' וע' בתו"א ד"ה ואלה שמות בנ"י ומה ששייך לדרוש הנ"ל עמ"ש כימי צאתך מארץ מצרים ומ"ש ע"פ ששים המה מלכות ומ"ש ע"פ מונה * מספר כו' שמות יקרא. והנה במגיד להרב"י ר"פ שמות וז"ל והלא בפרשתא דא איכא למידק מאי ואלה שמות כו' הא מנא יתהון בפ' ויגש אבל רזא דמלתא כיון דנחתו ישראל למקבר ית יעקב (עמ"ש בפי' ראשון * ושכבתי עם אבותי דהיינו חיבור ת"ת בחו"ג ובזהר ויחי דרכ"ד ע"א פי' שזהו ענין שי"ן שיש בו ג' ראשין ונעשה בחינת בריח התיכון) נחתא שכינתא עמהון ואתדבקון נשמתין דשבטיא בספירין והיינו דכתיב ואלה מוסיף על הראשו' לאדבקא להון בת"ת דרמוז בוי"ו דרזין דשמהן תליין במאי דאמור רבנן א"ת שמות אלה שמות עכ"ל הצריך לענינינו.

ויש לבאר דבריו עפ"י מ"ש בתו"א פ' ויחי בהביאור עפ"י מ"ש יהודה אתה וז"ל הנה השבטים הם ב' בחי' מלמטה למעלה ומלמעלה למטה עלמא דנוקבא ועלמא דדכורא (וע' מזה בלקו"ת סד"ה החלצו מאתכם ובבה"ז פ' במדבר על המאמר דקי"ח ע"ב בפי' ששם עלו שבטים שבטי י"ה ובהרמ"ז שם דשבטים סתם הן אותם שלמטה בנוק' דהיינו יב"ב דבריאה ושבטי י"ה היינו שרשם שבת"ת עכ"ל והם י"ב ג"א דז"א דאצילות וע' מ"ש מזה בד"ה מחר חדש * ונפקדת

הענין מי: ראה לקו"ת ד"ה אלה פקודי פ"ה. ועוד.
בענין חייב: כנראה צ"ל: כענין חייב.
בנ"י הם נו"ה: ת"ז ריש תמ"ח. טעמי המצות וספר הלקוטים ר"פ כי תשא ועוד.
ומ"ש ע"פ מונה: ראה הצ"צ על תהלים (נדפס בשם יהל אור) ע"פ זה.
בפי' ראשון: צ"ע הכוונה.
בד"ה מחר חדש: נדפס באור התורה על ספר בראשית.

שהם י״ב צירופי הוי׳ המאירים בי״ב ר״ח וע״ע בזהר וישלח דקע״ו א׳ גבי גו תריסר דאתכסיין דאינון תריסר נהרי דאפרסמונא דכיא ובמק״מ שם שהם י״ב ג״א המאירים מת״ת דא״א באו״א ונק׳ שבטי י״ה וכ״מ באדרא דנשא דקל״ד ע״ב בפי׳ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם שמבחי׳ י״ג ת״ד דא״א נשתלשלו י״ב שבטים ועמ״ש בלקו״ת בהביאור ע״פ ראשי המטות ספ״ג אך בז״ח פ׳ וישלח שם פי׳ תריסר דאתכסיין הם י״ב שבטים העליונים הרמוזים בספי׳ כנזכר בסבא* ראובן בחסד כו׳ ואמר דאתכסיין כו׳ לפי שיש יב״ב למטה שהן דאתגליין וקראן נהרי ע״ש שנמשכים בהם ההשפעה העליונה הנמשכת מאימא עילאה בינה הנקרא אפרסמון כנזכר בזהר ר״פ תרומה עכ״ל ובשיטה זו דהזח״מ מפרש המגיד להב״י). והנה באתעדל״ת אתעדל״ע שע״י בחי׳ ראובן שמלמטה למעלה ראו בן הוא בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא שמזה נמשך תוקף האהבה בחי׳ פני ארי׳ אל הימין (ארי׳ אותיות ראי׳ ועמ״ש מענין ארי׳ בד״ה ויקח מן הבא בידו מנחה) ועי״ז נמשך אתעדל״ע מלמעלה למטה והוא גילוי בחי׳ ראובן שלמעלה בהספירות דהיינו בחי׳ כי ראה הוי׳ בעניי בחי׳ התקרבות כו׳ וכמו״כ ע״י שמעון שלמטה למעלה בי״ב שבטים דבריאה מעורר בחי׳ שמעון שבאצי׳ כו׳ שמע הוי׳*. ועמ״ש בענין קי״ס* לי״ב גזרים שנתחברו היב״ש דבריאה עם מקורן שבאצילות. ועפי״ז יתבארו דברי המגיד בענין ואלה שמות בנ״י ואלה מוסיף כי בפ׳ ויגש במנין ע׳ נפש הם יב״ש דנוקבא שהם מבריאה ואח״כ ע״י שעלו לקבור את יעקב כדפרש״י בפ׳ ויחי ע״פ וישאו אותו בניו וכסדרם למסע מחנה של דגלים נקבעו כאן וידוע שענין הד׳ דגלים זהו ע״ד ד׳ מחנות המרכבה עליונה בחי׳ והחיות נושאות את הכסא וגם ע״י הברכה שבירך אותם יעקב איש אשר כברכתו ברך אותם כברכתו דייקא כפי שרשו בי״ב ג״א שבאצילות ולכן אמר ואולם אחיו הקטון יגדל ממנו כפי שרש אפרים שגבוה יותר ולכן ע״י הברכה וע״י עלייתם לקבור את יעקב אזי בחזירתם למצרים נמשכו עמהם ג״כ היב״ש שבאצילות הנק׳ שבטי י״ה עדות לישראל ועמ״ש מזה בד״ה אלה פקודי המשכן משכן העדות. וזהו ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה ואלה מוסיף ג״כ י״ב דאתכסיין ראובן בחי׳ כי ראה הוי׳ שמעון כי שמע הוי׳ לוי הפעם ילוה כו׳ שהם המשכת י״ה שמות צירופי הוי׳ האצילות* כולם באו עמהם והנה הבאים מצרימה זהו ע״ד הבאים ישרש יעקב ואח״כ ביציאת מצרים בקריעת ים סוף האירו בהם ממש היב״ש דאצילות ונקראו שבטי י״ה כי בתחלה ביצי״מ האירו בהם רק בבחי׳ מקיף ע״ד ענין מזלייהו חזי כמבואר בלקו״ת בד״ה כי תצא דרוש השני וע״י קי״ס שנתקרעו לי״ב גזרים האירו בהם מבחי׳ גילוי ממש. וזהו יציץ ופרח ישראל.

כנזכר בסבא: אולי הכוונה לסבא דמשפטים (זח״ב קד, א). ולהעיר ג״כ מלקוטי תורה להאריז״ל וס׳ הלקוטים פ׳ ויצא.

שמע הוי׳: ע״כ הוא לשון התורה אור.

ועמ״ש בענין קי״ס: לקו״ת פ׳ צו ד״ה והניף. ועוד.

האצילות: אולי צ״ל: דאצילות. וכן הוא דאצי׳

לשון התורה עם הגהות וקיצורים*.

ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (ע' מענין פסוק ואלה שמות בנ"י במד"ר פ' לך ס"פ מ' תולדות דמ"ט ע"ב ר"פ שמות ואלה מוסיף כו' נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים לכולם שמות יקרא פ' בראשית פי"ב ע"פ אלה תולדות השמים והארץ ויקהל פמ"ח. במגילת אסתר גבי איש יהודי ושמו מרדכי בזהר ומק"מ ר"פ שמות ד"ד סע"א וד"ה ע"א ע"פ אשר שם שמות בארץ בחיי ר"פ שמות ע"פ איש וביתו באו ובפ' בהעלותך גבי אספה לי שבעים איש במ"ע אופן רכ"ז בעמה"מ ד"ו פמ"ח. עכ"ה). הנה בפ' ויגש נאמר גבי אלה שמות בנ"י הבאים מצרימה יעקב ובניו. וצריך להבין למה הוכפל בתורה ענין בואם מצרימה גם להבין השינויים מהתם להכא דכאן נאמר הבאים מצרימה את יעקב ובויגש נאמר הבאים מצרימה יעקב ועוד צ"ל מ"ש בפ' ויגש בנ"י יעקב ובניו שכולל יעקב ג"כ בכלל בנ"י והרי יעקב הוא ישראל עצמו כמ"ש לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל וא"כ איך נק' בנ"י (הג"ה. וברבות ר"פ תולדות ישבו קושיא זו דיצחק ג"כ נקרא ישראל ולכן נקרא יעקב בנ"י עכ"ה) והענין דהנה כתי' ירוד ירדנו כו' ירידה אחר ירידה וכן ביצי"מ וגאולה כתי' ואנכי אעלך גם עלה כו' עלה נעלה כו' היינו ב' עליות שהוא עילוי אחר עילוי ובאמת ביצי"מ לא נתעלו רק פעם אחת כמ"ש אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ זבת חלב ודבש. אך כי עלי' זו השנית רומזת על גאולה העתידה להיות בב"א (והיינו ע"י ירידה השני' שהוא גלות מדי אדום שנקרא ג"כ מצרים כמ"ש ברבות בראשית פט"ז ע"ש שהם מצירים כו' ע"ש ועי"ז יהי' עילוי אחר עילוי עד שעליי' דיצי"מ יהי' טפל לעליי' הגדולה ההיא וכמ"ש בירמי' סי' כ"ג לכן הנה ימים באים נאום הוי' ולא יאמר עוד חי הוי' אשר העלה את בנ"י מארץ מצרים כי אם חי הוי' אשר העלה כו' מארץ צפונה כו' וע' מזה בגמ' ספ"ק דברכות די"ב סע"ב פ"ד דקדושין ס"ט ב' וברבות בקהלת ע"פ אין זכרון לראשונים ועמ"ש בענין צפונה בד"ה בכ"ה בכסלו ע"פ צפונה לפני הוי' וע' בלקו"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' דפ' ציצית השני שעפ"ז פ"ד גבי ואפ"ל שזהו מ"ש ב"פ כ"א ישראל יהי' שמך ובהביאור שם ספ"ב גבי שיש ב' עליות כו' כל האזרח בישראל כו' ע"ש ועמ"ש עוד בתו"א ס"פ לך לך בד"ה בעצם היום הזה נימול בענין מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' ומ"ש מזה בלקו"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת וכענין מ"ש בד"ה שבת שבתון הוא לכם דכמו ששבת לגבי ששת ימי המעשה נק' קדש והוא עליית העולמות כך יש עוד בחי' עליי' יותר הנק' שבת שבתון קדה"ק כו' ע"ש ועל ב' עליות אלו נאמר בפ' שמות ג' י"ד אהי' אשר אהי' כדפרש"י שם וע' בזהר ח"ג פ' ויקרא די"א ע"א ובפ' אחרי דס"ה ע"ב ועמ"ש לקמן בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' גבי כי עין בעין כו' ביתר שאת ויתר עז מבמ"ת כו' עכ"ה). והענין דהנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות במיכה סי' ז' ט"ו. (הג"ה. ועמ"ש מזה הרמ"ז

---

*לשון התורה אור עם הגהות: לשון התורה אור כאן יש בו איזה שינוים לגבי הנדפס בתורה אור. ההגהות באו בחצע"ג. כן הוא בכת"י ההעתקה.

פ׳ תצא דרע״ו ע״ב ונז׳ מפ׳ זה ברבות פט״ו דק״ל ע״ב זח״ב פ׳ שמות דף ט׳ א׳ פ׳ בא דל״ח ע״ב בשלח דנ״ג א׳ נ״ד סע״א משפטים דק״כ סע״א תזריע דנ״ב סע״א ס״פ שלח קע״ו כימי כאינון יומין עילאין כו׳ וי״ל יצי״מ מבחי׳ ימי עולם* כמ״ש ויזכור ימי עולם משה עמו והיינו מדות דאצילות ולע״ל אראנו נפלאות מבחי׳ ימי קדם שלמעלה מאצילות כמ״ש וערבה כו׳ וכשנים קדמוניות. עוד מענין כימי צאתך תצא דרע״ו ע״ב ובפי׳ הרמ״ז שם כנ״ל יעו״ש דרע״ח ב׳ ת״ז תי׳ י״ג דכ״ד ע״ב תי״ח דל״ב ע״ב ת״כ דמ״ד ע״א מ״ז א׳ תכ״א דס״ה ב׳ דס״א א׳ וע׳ בבחיי פ׳ ויחי ע״פ אוסרי לגפן וס״פ שמות בענין דומה דודי לצבי וס״פ שלח בענין כפל ב״פ אני הוי׳ אלקי׳ דפ׳ ציצית ע״ש וביאור דבריו שם יובן עפ״י מ״ש בלקו״ת בדרושים דר״ה בד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת פ״ה ובענין העליות דלע״ל עיבמ״ש בד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול פ״ה וספ״ו עכ״ה). ופי׳ כימי צאתך מאמ״צ היינו שמקיש הכתוב ענין גאולה אחרונה ליצי״מ והוא שכמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים והשעבוד רד״ו שנה הי׳ בכדי לזכות לקבלת התורה פב״פ דבר הוי׳ וכמ״ש וזה לך האות כו׳ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה כך כל אריכות הגלות הזה הוא כדי לזכות לגילוי פנימית התורה שיהי׳ לע״ל כי במ״ת הי׳ קבלת התורה הנגלית אבל פנימי׳ טעמי התורה יהי׳ הגילוי שלהם לע״ל (הג״ה וזהו״ע ישקיני מנשיקות פיהו ועמ״ש מזה בלקו״ת סוף שה״ש בהביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה עכ״ה) וע״ז נאמר אראנו נפלאות וכמ״ש עין בעין יראו (ועמ״ש מזה בלקו״ת ר״פ ואתחנן ע״פ ואראה את הארץ. והביאור ספ״א ומ״ש גבי קי״ס בד״ה והניף ידו על הנהר פ״ב עכ״ה). וכך בענין השעבוד והגלות שנאמר בגלות מצרים וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה קאי על זמן האחרון וימררו את חייהם היא התורה כי היא חיינו, בעבודה קשה דא קושיא, בחומר דא ק״ו ובלבנים* דא ליבון הלכתא ובכל עבודה בשדה דא ברייתא (הג״ה כן פי׳ בזח״ג פ׳ בהעלותך דקנ״ג ע״א ועמ״ש מזה בעה״מ שט״ז פ״ט דקכ״ו ע״ב דהיינו מה שא״א להגיע אל פסק ההלכה אלא ע״י קושיות בדוחק גדול כו׳ ולכן כשהכה הסלע דא ברתא דמלכא לא יצאו מים אלא טיפין טיפין כו׳ עכ״ד וע׳ באגה״ק סד״ה והמשכילים יזהירו וע׳ ברבות ס״פ תולדות פס״ד דע״ב ד׳ בענין בארות יצחק ויקרא שמה שטנה כנגד ס׳ שמות ע״ש וימררו את חייהם וכ״כ בת״ז תי״ח תיקון ט׳ שטנה מחלוקת וקושיא ועלה איתמר וימררו ועוד נזכר מענין וימררו את חייהם ברבות בשלח פ׳ כ׳ דקל״ז ע״פ ולא נחם אלקים ור״פ כ״ו ע״פ לא שלותי כו׳ וס״פ עקב ובשהש״ר ע״פ כי הנה הסתיו עבר שעיקר השעבוד והמרירות הי׳ פ״ו שנה משעה שנולדה מרים והיינו כחשבון שם אלקים שהוא פ״ו שממנו נמשך ההסתר פנים וע״ז נאמר וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי׳ שעי״ז דוקא זכו לגילוי שם הוי׳ וכמ״ש במ״ת וידבר אלקים כו׳ אנכי הוי׳ אלקיך וברבות בשלח ר״פ כ״ו שעי״ מרים נגאלו מן וימררו היינו שמיתוק המרירות גשמיי׳ דקי״ן הוא ע״י מרירות

ימי עולם... ימי קדם: **ראה בזה לקו״ת ס״פ ראה.**

ק״ו ובלבנים... הלכתא ובכל עבודה: **כ״ה לנכון בכת״י. ולכאורה כן צריך לתקן בתו״א, ששם באו התיבות** ובלבנים דא ליבון הלכתא **שלא במקומם.**

דקדושה וכמו בענין מי מרה שהמתיקו ע״י שהשליכו לתוכן דבר מר. ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ נשא בביאור ע״פ נשא את ראש בני גרשון בענין מררי ומ״ש בד״ה יביאו לבוש מלכות בפי׳ מרדכי מירא דכיא מרירות שבמקום טהור כו׳ יעו״ש וע״ע מענין וימררו את חייהם בזח״א וישב דק״פ א׳ ח״ב פ׳ בא דמ״א ע״ב ע״פ על מצות ומרורים ח״ג פ׳ פנחס דרכ״ט ע״ב ובת״ז תיקון כ׳ דמ״ג ע״ב תיקון כ״א דנד״ב תי׳ ס״ט דק״ז ב׳ תי״ח ת״מ דק״מ ע״א* של״ה קס״ה ע״א בד״ה מרור ובפ׳ שמות בדר״ח* בד״ה וימררו דש״ח א׳ וע״ש דש״ז סע״א ודש״ט ע״א עכ״ה) והיינו שאין בידינו הלכה ברורה ודין ברור כי כל דיני התורה במחלוקת שנוי׳ הללו מטהרין והללו מטמאין והללו פוסלין כו׳. וא״כ כמו ע״י שעבוד מצרים בחומר ובלבנים זכו למ״ת כך ג״כ ע״י ליבון הלכתא יזכו לגילוי פנימי׳ התורה לע״ל להיות אראנו נפלאות.

קיצור. ענין מ״ש ב״פ אלה שמות בנ״י הבאים מצרימה לרמוז למ״ש ירוד ירדנו ב׳ ירידות זא״ז שנק׳ ג״כ מצרים ברבות בראשית פט״ז וכן בגאולה ואנכי אעלך גם עלה והוא העליי׳ דלע״ל שעליי׳ דיצי״מ יהי׳ טפל לה וכענין שבת קודש לענין שבת שבתון קה״ק והיינו מ״ש כימי צאתך מאמ״צ אראנו נפלאות היינו שכמו שכל עיקר המכוון בגלות מצרים וימררו בשביל שיזכו לקבלת התורה ועיקר המרירות פ״ו שנה כחשבון שם אלקים שעי״ז זכו למתיקות התורה שם הוי׳ כן ע״י ירידה השני׳ יהי׳ גילוי פנימי׳ התורה לע״ל עין בעין יראו והיינו ע״י בחומר דא ק״ו ובלבנים ליבון הלכתא.

(**הג״ה.** וזהו מ״ש אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי. ופי׳ ברבות מלבנון היינו מחומר ולבנים והיינו כי ביום חתונתו זהו מ״ת ואזי נק׳ כנס״י כלה ע״ש שמקבלת הטיפה מח״ע ואיך זכו לבחי׳ זו היינו ע״י וימררו כו׳ ובלבנים כו׳ וכמ״ש בפע״ח שער חג המצות שהם היו גלגול דור הפלגה שנאמר ותהי להם הלבנה לאבן וכמ״ש בפרדס ערך לבנה הוא סטרא דמסאבותא וזהו מקל לבנה כו׳ וזהו ותהי להם הלבנה לאבן פי׳ היו מניחים לבנה במקום אבן בוחן ושפחה כי תירש גבירתה כו׳ עכ״ל. ומזה יש להבין מ״ש ביחזקאל רס״י ד׳ ואתה קח לך לבנה והיינו כי אבנים הם אותיות כמ״ש בס״י שתי אבנים בונות שני בתים כמ״ש מזה בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא אל אברהם ובלקו״ת פ׳ במדבר בד״ה וארשתיך לי לעולם ובפ׳ חוקת בביאור ע״פ זאת חוקת התורה וס״פ וזאת הברכה בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית לדוד בדרוש השני בסופו. אבל לבנה זהו אותיות שנפלו משם ב״ן בשבה״כ להיות היש דבר נפרד וכענין כרחל לפני גוזזי׳ נאלמה שגוזזים השערות שהם האותיות להיות העולם יש ודבר נפרד והיינו ע״י כי לתאוה יבקש נפרד. וזהו״ע דור הפלגה שרצו לילך בשרירות לבם ושלא יקבלו חיות מבחי׳ אותיות דאבן בוחן כ״א מסטרא דמסאבותא מבחי׳ לבנה כו׳ ולכן תיקון שלהם הוא ע״י וימררו את חייהם בחומר ובלבנים

ת״מ דק״מ ע״א: יש כאן טעות המעתיק. כי נמצא בת״ס ובת״י.
בדר״ח: פי׳ בחלק דרך חיים.

ועי"ז נזדככו ונתבררו ונעשו בחינת מלבנון כלה וכפל עוד אתי מלבנון היינו ע"י ליבון הלכתא עכשיו שהוא ג"כ ענין בחומר ובלבנים בחומר דא קל וחומר ועמ"ש מזה בפ' משפטים בד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו' עי"ז יהי' גילוי פנימי' התורה לע"ל דהיינו ג"כ ענין לבנון כי לבנון היינו ל"ב נ"ח ונ' שע"ב והתורה הנגלית נמשך מבחי' נובלות חכמה אבל לע"ל שיהי' גילוי פנימי' התורה היינו פנימי' ח"ע ושעה"נ דבינה שלא נמסר למרע"ה ועד"נ אראנו נפלאות נ' פלאות שהוא שער הנ' בחי' נתיב לא ידעו עיט כו' ולכן נאמר ב"פ מלבנון נגד בחינת אורייתא סתים וגלייא.

קיצור. זהו אתי מלבנון כלה זהו ביום חתונתו זה מ"ת. ונמשך להם ע"י מלבנון בחומר ובלבנים כו' הם היו נשמות גבוהות שנפגמו בדור הפלגה ע"י ותהי להם הלבנה לאבן ונתקנו ע"י בחומר ובלבנים וע"כ מלבנים דוקא נקרא כלה. ואח"כ אתי מלבנון קאי על ליבון הלכתא. כמעשה לבנת הספיר. ומזה יהי' כלה לע"ל לקבל פנימי' התורה. ואפ"ל זהו* כלה תתאה ײ ושכינתא עילאה* עכ"ה).

ב) והנה להבין ענין ליבון הלכתא (וגם ענין כל עבודה בשדה) ואיך עי"ז יהי' הגילוי לע"ל ילה"ק פי' וענין מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול (עמ"ש. בענין שמו הגדול בפ' מקץ בביאור דמזווה מימין ובפ' שלח בד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית בדרוש השני פ"א עכ"ה) כי הנה תכלית ירידת הנשמה לעוה"ז ירידה צורך עלי' הוא כדי לחזות בנועם הוי' בעוה"ב וגעה"ע וגעה"ת שהוא השגת הנשמות שנהנין מזיו השכינה שהוא תענוג נפלא עד אין קץ ותכלית בלי גבול. והנה בספרים לא נזכר כ"א געה"ע וגעה"ת אבל באמת יש כמה בחי' ג"ע ותענוגים עד אין קץ. וזהו משובח ומפואר עדי עד וכמארז"ל צדיקים אין להם מנוחה בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל ונועם הוי' והתענוג ההוא הוא מבחי' גילוי שמו הגדול אשר כדאי כל יסורי גיהנם כדי לחזות בנועם הוי' וכמרז"ל מוטב דלידייני' כו' (הג"ה ועמ"ש בפי' נועם הוי' בלקו"ת בד"ה ראו כי הוי' נתן לכם השבת שם פ"ב ויש לפרש נועם הוי' היינו הנועם והעונג הנמשך משם הוי' וכענין שבת להוי'* ביו"ד נברא העולם הבא. אך עוד יש פי' נועם הוי' ע"ד אז תתענג על הוי' דפי' בזהר ויחי דרמ"ט ע"א על הוי' דיקא היינו למעלה משם הוי' כמ"ש בפרדס בערך הכינוים ערך על הוי' פי' בזהר בפ' אחרי דע"ט כו' ועמ"ש מזה בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בפי' ותתפלל חנה על הוי' וזהו ג"כ ענין בנועם הוי' וי"ל שזה"ע נז' בספרי' ב' בחי' ג"ע געה"ע הוא ע"ד אז תתענג על הוי' על דייקא וע"כ נקרא ג"ע אהבה בתענוגים כי היא בינה שהוא על ז"א הנק' הוי' ואפ"ל לכן קוב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בג"ע כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דס"ז ע"ב ושם שזהו ענין אז תתענג על

ואפ"ל זהו : נמצא בדא"ח כמה פעמים ענינים בהקיצורים שלא באו בפירוש בפנים.
כלה תתאה ײ ושכינתא עילאה : לכאורה יש כאן השמטה, וצ"ל : כלה תתאה ועילאה שכינתא תתאה ועילאה. ועיין לקו"ת שה"ש בתחלתו עד"ז. וצ"ע.
וכענין שבת להוי' : צ"ע הכוונה. וראה תו"א ד"ה ויקהל פיסקא וזהו ענין „שבת להוי' שמתגלה הרצה"ע שלמע' משם הוי' ". — ואולי הוא עפמ"ש בזח"ג קה, א : שבת לד' ממש. או עפמ"ש בלקו"ת שה"ש רד"ה באתי לגני בפי' ויכל אלקים.

הוי׳ וגעה״ת הוא בחי׳ מלכות שהוא בחי׳ שם הוי׳ שמקבל משם הוי׳ וכן אהבה בתענוגים הוא בחו״ב שזהו למעלה מאה״ר ואה״ע שהן מ״ה וב״ן כמובן ממ״ש בד״ה חכלילי עינים מיין וזהו פי׳ אז תתענג על הוי׳ היינו הנועם והתענוג העליון הנמשך ממקור התענוגים מבחי׳ שמו הגדול להיות נמשך בשם ה׳ י׳ חכ׳ כו׳. והיינו כמ״ש מזה בד״ה אשירה להוי׳ בפ׳ בשלח בפי׳ ושמרו דרך הוי׳ פי׳ דרך ומבוא להיות שם הוי׳ וע׳ במאו״א אות נ׳ סעי׳ י״ג נזכר ב׳ פירושים אלו וע׳ בזח״ג פ׳ שלח קס״א ע״ב. ומזה יובן ענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כי יש עליות עד אין קץ בבחינת לחזות בנועם הוי׳ וכן בענין שמו הגדול יש ג״כ ב״פ הא׳ ששם הוי׳ נק׳ שמו הגדול וכמ״ש גדול הוי׳ ומהולל מאד והיינו כי שאר שבעה שמות שאין נמחקים הם בבחי׳ כלים דע״ס ושם הוי׳ הוא האור ומהכלים דע״ס נמשכים הגבול והצמצום עד שנמשך האור הוא בחי׳ א״ס ולכן נק׳ שמו הגדול וז״ש כי גדול הוי׳ מכל אלקים וכדפי׳ בביאור דמזוזה מימין שמושל על כל ק״כ צירופי׳ דאלקים לשנות הטבע כנסים ונפלאות שהיו במצרים יוצאים מהטבע. הפי׳ הב׳ דשמו הגדול הוא בחי׳ כתר ועז״נ ולגדולתו אין חקר ישת חשך סתרו שלמעלה מבחי׳ אור וגילוי כי גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו אבל בעצמי׳ אור א״ס הוא בבחי׳ ולגדולתו אין חקר ובאגה״ק ד״ה אחעט״ב סי׳ כ״ט פי׳ נועם הוי׳ הן צחצחות שלמעלה ממעלות הכתר* והן פנימיותו עד״מ עכ״ל. וי״ל דהיינו בחי׳ ע״ס הגנוזות שע״ז ארז״ל עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד כו׳ עכ״ה). והנה ארז״ל בפ״ק דברכות שלש מתנות טובות ניתנו לישראל תורה וא״י ועוה״ב וכולם לא נתנו אלא ע״י יסורים ולכן ארז״ל ברבות פ׳ לך פמ״ד שאברהם בחר לו שעבוד מצרים תחת יסורי גיהנם. כי הנה ענין הגיהנם הוא כדי לצרף הנפש מחלאת הרע אשר בקרבה כמו מצרף לכסף אשר הפסולת והסיגים נצרפים בתוך הכור ונשאר הכסף נקי מכל פסולת כך כדי שתוכל הנפש לקבל אור עונג העליון להיות נהנין כו׳ צריכה להתברר תחלה באש של גיהנם להפריד הרע מהטוב כי לא יגורך רע כתיב. (הג״ה. עמ״ש בפי׳ לא יגורך רע בביאור ע״פ במדבר סיני באוה״מ ספ״א ואפ״ל שהוא כדי לזכך מהזוהמא שהטיל נחש בחוה עכ״ה). והנה אברהם בחר לו שעבוד מצרים* שהוא ג״כ בחינת צירוף לנפש כמ״ש מכור הברזל ממצרים וגלות אדום נק׳ כור עוני כו׳ ועמ״ש בזה* בד״ה פ׳ נח ובפ׳ יתרו בד״ה וכל העם רואים את הקולות מענין שמצרים נקרא כור הברזל אך הנשמה היא נבראת ובע״ג וא״א לנפש לקבל הארת תענוג העליון שהוא בלי גבול עדי עד אלא ע״י התלבשות אור התענוג בכלי ולבוש כמ״ש עוטה אור כשלמה שהוא אור תורה (וכמו עד״מ למטה שראשית גילוי התענוג הוא בחכמה וכמו שאנו רואים כאשר ישכיל אדם שכל חדש מתמלא תענוג) וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות כו׳ הוא בחינת כ״ע ולכן נאמר על בחינת עדן עין לא ראתה כו׳ ונהר יוצא כו׳ להשקות את הגן היינו בחי׳ ג״ן סדרים דאורייתא כי אורייתא מחכ׳ נפקת ואין התלבשות אוא״ס אלא בחכ׳ כח מה בחי׳ ביטול ונחנו

ממעלות הכתר : באגה״ק הוא : ממעלת הכתר.

שעבוד מצרים : בתו״א הוא לנכון : שעבוד גלות. וכן לקמן, וכן צ״ל גם לעיל. — ואולי שינה המעתיק מפני יראת הרשות.

ועמ״ש בזה . . כור הברזל : כ״ז אינו בתו״א. ואולי נשמטו בטָעות בכת״י ההעתקה החצע״ג כאן. ומש״כ בד״ה פ׳ נח, כנראה צ״ל : בד״ה מ״ר פ׳ נח.

מה כו׳ ולכן ע״י התורה תוכל הנשמה להשיג שמו הגדול (שהוא בחינת כ״ע מלכות דא״ס שנק׳ שמו הגדול שנמשך ומתלבש בחכמה כו׳). כי כל התורה היא שמותיו של הקב״ה כו׳ (וזהו״ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו וכמ״ש מזה בלקו״ת ר״פ בהר בד״ה כי תבואו אל הארץ כו׳ ושבתה הארץ כו׳ ועמ״ש מזה בד״ה ואהי׳ אצלו אמון גבי ואהי׳ שעשועים יום יום ומ״ש בד״ה ויהי מקץ שנתיים ימים בדיבור השני ועמ״ש בד״ה לבסומי בפורי׳ שלכן נקרא התורה משל הקדמוני שכמו שא״א להשיג שכל עמוק מאד בלי משל כך התורה שהיא חכמה עילאה היא משל שיוכל להשיג ע״ז ח״ע* בחי׳ קדמונו ש״ע אוא״ס ב״ה.

קיצור. ועניין התורה כי הנה התכלית לחזות בנועם הוי׳ תענוג העליון מבחי׳ שם ה׳ או ע״ד אז תתענג על ה׳ וקרוב לומר ששני פי׳ אלו שניהם אמת וזהו ענין געה״ת וגעה״ע והיינו משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול ויש ב׳ פירושים מהו שמו הגדול ושניהם אמת הא׳ דשם הוי׳ נק׳ שמו הגדול כמ״ש כי גדול הוי׳ מכל אלקים וכתי׳ גדול הוי׳ ומהולל מאד . הב׳ שהוא מ״ש ולגדולתו אין חקר בחי׳ כי עמך מקור חיים וא״א לבוא לחזות בנועם הוי׳ אלא ע״י זיכוך ובירור והפרדת הרע כי לא יגורך רע ואברהם בירר שעבוד מצרים תחת גיהנם שנקרא כור הברזל או כור עוני ועכ״ז א״א לחזות בנועם כו׳ כ״א ע״י התורה וז״ש שבתי בבית הוי׳ הם אותיות התורה ועי״ז לחזות בנועם הוי׳ כי התורה היא חכ׳ ובה מתלבש העונג העליון הנק׳ נועם הוי׳ וזהו ואהי׳ אצלו שעשועים יום יום ואח״כ ושעשועי את בנ״א ולכן ארז״ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ולכן נקרא התורה משל הקדמוני.

ג) **והנה** עיקר התורה לידע רצוה״ע שבתושב״כ הוא ע״י תושבע״פ שבה מבואר באר היטב ועז״נ הואיל משה באר את התורה ולכן נק׳ תושב״כ מוסר אביך ותושבע״פ תורת אמך כי אם לבינה תקרא כמו עיקר הולד נעשה בבטן האם כו׳ ועי״ז ארז״ל בינה יתירה ניתנה באשה יותר כו׳ וערבים עלי ד״ס כמ״ש במ״א וזהו״ע משל הקדמוני שע״י תושבע״פ בא השגת המשל לאשורו. והנה על תושבע״פ נאמר ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר ופי׳ רז״ל ברבות בשה״ש במקומו דל״ב ע״ב ס׳ המה מלכות אלו ס׳ מס׳ וכ״ה ברבות פ׳ קרח דרע״ד ושמונים פלגשים אלו הברייתות (ברבות שם אלו פ׳ פרשיות שבתר״כ וזהו כעין ברייתא, ובגמ׳ פ״ק דברכות די״א ב׳ דתו״כ נק׳ מדרש) ועלמות אין מספר אלו ההלכות כ״כ ברע״מ פ׳ פנחס דרי״ו וכ״מ בשה״ש שם. והנה דמיון ומשל המשניות למלכות וכמארז״ל מתניתא מלכתא* הוא ע״פ מארז״ל אשה מזרעת אודם שממנו בשר כו׳ נמצא שעיקר הזרעת הולד הוא מטפת נוקבא וכמ״ש

ע״ז ח״ע: כנראה צ״ל ע״י ח״ע, או ע״ז כ״ע, או ע״ז ע״י. — ובסוף השורה צ״ל: אוא״ס ב״ה).

מתניתא מלכתא: בביצה כח, ב: מתניתין מלכתא ולכאורה כן צריך להגי׳ כאן, בתו״א ובלקו״ת שה״ש ע״פ זה. וכן הוא לנכון בתורת חיים ד״ה ואלה שמות (ע׳ 26). כי בתלמוד בבלי מתניתא הוא כינוי לברייתא בניגוד למתניתין, משנה שלנו. הנאמר על משנה (ביצה שם. ועי׳ג״כ תענית כ״א, א). וראה לקמן ס״ד ג״כ מתניתין מלכתא.

אשה כי תזריע וילדה זכר וכמ"ש אשה מזרעת תחלה* כו' הרי עיקר הלידה הוא מזרע האשה וטיפת דכר הוא רק לברר טיפת ב"ן שמהטוב ומובחר נוצר הולד וכמ"ש ארחי ורבעי זרית* תילים סקל"ט וארז"ל ספ"ג דנדה משל לאדם שזורה את הגורן כו' ותזריני חיל ע"ש וברבות פ' תזריע פ' י"ד נז' ג"כ וגם אמרו שם ס"פ הנ"ל ע"פ הלא כחלב תתיכיני וכגבינה תקפיאיני באיוב סי' יו"ד אם של אשה מלא דם עומד כו' וברצונו של הקב"ה הולכת טפה של לבנונית ונופלת לתוכה (היינו זרע הזכר שהוא מזריע לובן) מיד הולד נוצר משל לחלב שנתון בקערה אם נותן בתוכה מסו מיד נקפא ועומד וכ"ה ברבות פ' בראשית פ' י"ד ושם פ' המת"כ מסו סם או עשב שנותני' בחלב להעמיד ולהפריד מי החלב מהגבינ'. נמצא המובן מזה שכמו שהגבינה עיקרה נתהווה מן החלב רק שהמסו פועל להפריד המי חלב מן החלב ועי"ז תעמוד הגבינה כמו"כ הלובן שמזריע האב הוא דוגמת המסו הנ"ל שמברר הדם שברחם האשה להיות נקפא ממנו הולד אבל עכ"ז עיקר התהוות הולד הוא מדם האשה ולכן ארז"ל רוב הבנים דומים לאחי האם ובאמת זהו"ע בירור אחר שהרי טפת נוק' היא נמשכת ג"כ אחר הבירור שהרי התהוות טפה זו מהמאכלים שאוכלת ונתבררים עד שמתהפכים לדם בכבד ועולה ללב ומשם למוח ואח"כ נמשך מהמוח שלה הזרעת הטפה כמ"ש בע"ח של"ט נמצא המשכה זו הוא ממה שכבר נתברר בתכלית עד שנכלל במוחין דנוק' אז משם נמשכה טפת נוק' רק שאעפ"כ כדי שיהי' מזה התהוות הולד א"א עד שיתברר בירור שני ע"י טפת הדכר כנ"ל ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' חוקת בביאור ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו'. והטעם כמ"ש במ"א בענין הטעם* דרע"מ ר"פ תשא אבנא למשקל בי' דא יו"ד כמו שע"י האבן שוקלים הסחורה, והסחורה יקרה הרבה מן האבן שבו שוקלים כמו"כ למעלה היו"ד בחי' חכמה בחכ' אתברירו נקרא אבנא למשקל בי' שבו וע"י שוקלים הסחורה. היינו הבירורים שמבררים משם ב"ן ששרשו משם ס"ג שלמעלה מבחי' חכמה כח מה כו' ולכן א"ח עט"ב נקבה תסובב גבר ועמ"ש מזה בלקו"ת בשה"ש סד"ה קול דודי גבי מקפץ על הגבעות וכך יובן בענין תושב"כ ותושבע"פ שנקראו ג"כ אביך ואמך כנ"ל וכמ"ש מזה בד"ה ביום השמיני עצרת ובד"ה תורה צוה לנו משה ע"ש מענין היחוד דתושב"כ ותושבע"פ כמשל יחוד דו"נ כי הוא ענין התחברות מ"ן ומ"ד וכמ"ש בד"ה וכל העם רואים את הקולות בפי' ענין אל תאמרו מים מים ב"פ מים מים העליונים בחי' ים החכמה מן המים משיתיהו שמשם נמשך תושב"כ כמ"ש ותמלא כדה כ"ד ספרים דאורייתא ומים תחתונים היינו מה שנתברר ממה שנפל בשבה"כ למטה בק"ן והיינו ע"י קיום מעשה המצות שזה עולה בבחי' מ"ן וכמ"ש ע"פ עלי באר כו' ואזי מתחברים ב' בחי' מים הנ"ל ונעשו לאחדים ממש וזהו צורת אות אל"ף שני יודי"ן דומי' לב' בחי' מים הנ"ל נעשו לאחדים ע"י הוא"ו

וכמ"ש אשה מזרעת תחלה : צ"ע הראי' דהרי מסיים שם (ברכות ס, א) איש מזריע תחלה. ובתו"א ובתו"ח אין תיבות אלו.

ארחי ורבעי . . הגורן כו' : אינו בתו"א. וכנראה נשמטו, בטעות המעתיק, החצע"ג. וכן לקמן עוד איזה פעמים.

בענין הטעם : ראה לקו"ת ביאור לד"ה עלי באר ס"ב. דרך מצותיך להצ"צ מצות מחצית השקל.

שביניהם ולכן עשה"ד מתחילים בא' אנכי הוי' אלקיך וכמ"ש במ"א וע' מזה בזח"א פ' בראשית דף כ"ו ע"ב ובמאו"א אות א' ס"ד, ועיקר ההולדה נמשך מבחי' מ"ן ששרשם מאד נעלה ממה שנפל מעולם התוהו מבחי' לפני מלך מלך לבנ"י כו'. והנה עיקר בירור המ"ן הוא ע"י תושבע"פ וזהו ענין המשניות שהוא לברר הבירורים בחכמה אתברירו טמא וטהור אסור ומותר פי' מותר שאינו אסור וקשור בידי החיצונים ויוכל לעלות וליכלל בקדושה כי הדם הוא הנפש והנה מכל מאכל אשר יאכל נהפך לדם כי תלת שליטין אינון כבדא ולבא ומוחא שנתברר הדם בירור אחר בירור. ובכח האכילה הוא קורא ומתפלל בכל לבבו ובכל נפשו כו' אבל מאכלות אסורות הגם שלומד ומתפלל בכח האכילה ההיא אינה עולה להוי' להיות בכל לבבך כו' והוא בירורי המאכלים . וכן בירורי לבושים ובתים בחי' מקיפים הנה הבירור הוא ע"י בחי' חכמה בחי' משניות.

קיצור. שעיקר השגת התורה הוא ע"י תושבע"פ ונק' תורת אמך כי אם לבינה תקרא בינה יתירה ניתנה באשה וזהו ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות כי עיקר הולדת הולד הוא מאודם שמזרעת האם כמ"ש ברבות ע"פ וכגבינה תקפיאיני והלובן שהאיש מזריע הוא רק מברר האודם ומעמידו להיות נקפא. וכן בענין תושב"כ ותושבע"פ הנק' מוסר אביך ותורת אמך אל תאמרו מים מים היינו מ"ן ומ"ד ועיקר ההתהוות מהמ"ן עלי באר שנק' מים וחלב* ע"י שנתברר מעולם התוהו . וזהו ענין המשניות שנקרא באר את התורה והוא באר מ"ח . ועז"נ כ"א בזאת יתהלל המתהלל כדלקמן ס"ד שמברר עה"ד טו"ר לקשרו בעה"ח היא תושב"כ מ"ד מעיין גנים* ג"ן סדרים דאורייתא.

ד) **והנה** כדי שיומשך ח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא להיות בחינת הבירורים. דהיינו בחי' מ"ד דמ"ה הנמשך לברר המ"ן דב"ן כמ"ש בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה והנה קמה אלומתי ע"ש בתו"א פ' וישב הנה המשכה זו הוא ע"י תנאים בעלי המשנה והיינו כמ"ש בזח"ב פ' משפטים דק"י ע"א ע"פ והאיתנים מוסדי ארץ במיכה רס"י ו' שזהו ע"ד משכיל לאיתן האזרחי שמבחי' משכיל הוא מקור החכ' חכים ולא בחכמה ידיעא נמשך לאיתן והוא בחי' יוסף שנא' בו ותשב באיתן קשתו . והו"ע והנה קמה אלומתי משתיקותא דאימא* סיג לחכמה שתיקה שהוא ביטול אמיתי דמ"ה ונק' איתן האזרחי ע"ד הבוקר אור שבחינת בוקר דיוסף* מקבל מבוקר דאברהם כמ"ש ע"פ והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבוקר בבוקר ב"פ בוקר ע"ש ומבחי' בוקר דיוסף נמשך ההשפעה בתושבע"פ להיות משכיל לדוד בחי' מל' תושבע"פ קרינן לה וע' זהר פ' בלק דר"ד ע"ב וע"ז א' דוד המלך ע"ה מכל מלמדי השכלתי כמ"ש בפרע"ח שער הסוכות פ"ב וע' מ"ש במ"א * ע"פ אל יתהלל חכם בחכמתו כ"א בזאת יתהלל. היינו שיש בחכ' ב' בחי' הא' עצם החכ' מה שהוא חכם בפ"ע הב' התפשטות החכמה להמשיך אור החכמה למטה להאיר את החשך וכמ"ש בענין

מים וחלב : בהעתקה אחרת : מים חיים.

מעין גנים : רישא דקרא דבאר מים חיים. וראה ביאור לד"ה עלי באר הנ"ל פ"ג.

קמה אלומתי משתיקותא דאימא : ב"ר פפ"ד, יו"ד.

בוקר דיוסף . . דאברהם : ראה ביאורי הזהר פ' בלק ד"ה בוקר אערך לך.

וע' מ"ש במ"א : נמצא בבוך תקס"ח. וראה ג"כ שער האמונה פכ"ה.

הדלקת שבעת הנרות דמנורה להאיר שבעת המדות להמשיך בהן החכמה כו׳ שבחכ׳ אתברירו ועי״ז נא׳ בזאת יתהלל המתהלל כו׳ והנה זאת היא תושבע״פ בחינת משנה שהו״ע התפשטות החכמה לברר עה״ד טו״ר כמ״ש באגה״ק בד״ה והמשכילים יזהרו ובלקו״ת בד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ע״ש . וזהו והאיתנים מוסדי ארץ שכדי להמשיך האור מח״ע לח״ת שהוא מתורה שבכתב לתושבע״פ זהו ע״י האיתנים דוקא שממשיכים מבחי׳ משכיל שהוא מקור החכמה שלמעלה מהחכמה שמשם ממשיכים להיות נמשך בתושבע״פ הנק׳ זאת כ״א בזאת כו׳ השכל כו׳. וז״ש בזהר* איתנים אותיות תנאים לגבי תושב״כ נקראים איתנים לגבי תושבע״פ איקרין תנאים. היינו כמ״ש במאו״א אות ת״ו סעי׳ ל״ג תנאים נק׳ נו״ה דדכורא שרש חו״ב דנוק׳ עכ״ל. היינו כי נו״ה הם ב׳ רגלין וגם ב׳ כליות וגם תרין ביעין המבשלים הזרע והיינו כליות יועצות איך להשפיע הנה הם בחי׳ מקבלים מהמוח שהוא חב״ד שהם תושב״כ שמקבלים המ״ד מהמוחין ולכן לגבי תושב״כ נקראו איתנים ע״ד משכיל לאיתן שבחי׳ איתן מקבל מבחינת משכיל כנ״ל ומשם נמשך שיהי׳ מזה מבחי׳* איתן וכמ״ש בלקו״ת ר״פ ראה. והם נעשים משפיעים לתושבע״פ ולכן נק׳ תנאים שהם בחי׳ מלמדים ומשפיעים לתושבע״פ והיינו ע״י שהם מתחילים מבחי׳ איתנים להיות קשה וחזק ע״ד כי עם קשה עורף אתה והיינו ע״י בחי׳ משכיל. וזהו וכל בניך לימודי הוי׳ שצ״ל לימודים משם הוי׳ ועי״ז הם אח״כ בבחינת בונייך שבונים תושבע״פ וזהו חתום תורה בלימודי כמ״ש מזה בזח״ג ס״פ צו דל״ה ע״א. כי פי׳ חתום תורה הוא בחינת תושבע״פ ששם צ״ל חותם בכתב* כמ״ש בתו״א פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות. והיינו בלימודי להיות לימודי הוי׳ דוקא בבחי׳ ודברי אשר שמתי בפיך. תען לשוני אמרתך. והיינו ע״י בחי׳ איתנים שהם הממשיכים מתושב״כ לתושבע״פ ח״ת להיות השכל וידוע אותי כו׳ וזהו והאיתנים מוסדי ארץ אשר ארץ היא תושבע״פ והאיתנים הם מוסדי ארץ הנ״ל ועמ״ש מזה ג״כ בלקו״ת שה״ש פ״ד. ועד״ז צ״ל בכל אדם בעוסקו בתושבע״פ בלימוד המשנה להיות בחי׳ והאיתנים מוסדי ארץ שיהי׳ בבחי׳ לימודי הוי׳ וזהו״ע איתן אותיות תניא* כנ״ל שימשיך ח״ע בח״ת שהוא בחי׳ מים מים הנ״ל. וזהו כשתגיעו אצל אבני שיש טהור כמ״ש שוקיו עמודי שש שוקיו הם נו״ה בחי׳ איתנים ל׳ חוזק שהם חזקים והם עמודי ששה סדרי משנה לפי שהם מוסדי ארץ וגם שוקיו ל׳ תשוקתו שעי״ז ואלי תשוקתו כו׳ לכן הם המחברים ב׳ בחי׳ מים הנ״ל דמ״ד ומ״ן תושבע״פ ותושב״כ להיות לאחדים ממש וזהו אל תאמרו מים מים ב״פ כאלו יש הבדל ביניהם ובאמת כולא חד מרועה א׳ נתנו וזהו״ע מתניתין מלכתא שיחוד המלך עמה הוא תמידי ובאתגלייא וגם מלכא בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא ופלג גופא אקרי וכמ״ש בזהר ויקרא ד״ז ע״ב וזהו אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו ע״ש בזהר ד״ה ע״א. עיר הוא משנה כדפי׳ בתו״א פ׳ ח״ש בד״ה ויצא יצחק לשוח בשדה כמארז״ל בתמורה די״ו ע״פ קרית

וז״ש בזהר : זח״ב קי, ב.

שיהי׳ מזה מבחי׳ : הלשון צע״ק.

חותם בכתב : אולי צ״ל חותם בכתר. או חותם בברוך.

איתן אותיות תניא : ת״ז תיקון כ״א (נג, ב). וכ״מ גם בזח״ב שם.

ספר ביהושע סי' ט"ו דהיינו הלכות התורה ע"ש ׳בפרש"י בד"ה וילכדה כו' וע"ש מ"ש בלקו"ת פ' חקת גבי להבה מקרית סיחון. והנה פי' וענין יחוד זה היינו ע"ד כי אל דעות הוי' כו' חיבור ב' הדיעות בחי' והאדם ידע את חוה שהוא תושבע"פ כמ"ש בתו"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות והוא המשכת ח"ע אשר הוי' בחכמה שאוא"ס ב"ה שורה בחכמה עילאה לפי שהוא כח מה ביטול ממש להיות נמשך המשכה זו בחכמה תתאה שהוא מקור דבי"ע תושבע"פ שיהי' גילוי הביטול למטה והיינו ע"י התנאים חכמי המשנה כי תנאים אותיות איתנים שמקבלים מבחי' חכמה (יסוד אבא נק' איתן ע' באגה"ק ע"פ וצדקה כנחל איתן) ע"ד משה קיבל תורה מסיני כו' ונביאים מסרוה לאנשי כנה"ג הרי קבלתם ממשה שהוא בחי' חכמה ולכן עיקר פסקי הלכות שלהם לא הי' עפ"י הכרעת שכלם רק מה שקבלו איש מפי איש עד משה וכמארז"ל סוכה דכ"ח גבי ר"א י"ב אמר להם שמעתי י"ח א"ל לא שמעתי וכן גבי עקביא בן מהללאל אני שמעתי מפי המרובי' כו' והיינו לפי שהיו בבחי' אין וביטול ממש ע"כ האירה בהם בחי' משה שהוא בחי' ביטול אמיתי ונחנו מה (בחי' מ"ה דמ"ד המברר ב"ן) שהוא בירור אחר בירור*. (והנה במאו"א אות מ"ם סי' ל"ז משנה אותיות משה ונו"ן יתירה שהוא נו"ן שע"ב י"ל עדמ"ש בזח"א בראשית דכ"ז ע"ב ע"פ ולא ידע איש את קבורתו קבורתא דילי' משנה היינו כי קבורתא דילי' שהוא שער הנו"ן דבינה כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם שבחייו לא נמסרו לו כ"א מ"ט שע"ב אבל שער החמישים לא נמסר לו אבל במותו נמסר לו שער הנו"ן ולפי שהוא למעלה מההשגה ולכן לא ידע איש את קבורתו לעליונים נדמה להם למטה כו'. וכמ"ש מזה בלקו"ת גבי דרושי שבועות בד"ה ביאור ע"פ וספרתם לכם ויש דיעה שאפילו משה עצמו אינו יודע היכן קבור בגמ' ספ"ק דסוטה היינו משום דס"ל שעיקר שער הנו"ן אינו מתגלה אלא עד לע"ל שע"ז אומר אראנו נפלאות נו"ן פלאות. ובזח"ב יתרו דפ"ט ע"א ולא ידע איש את קבורתו מה ע"ק טמירא מכל טמירין ולא ידעין עילאין ותתאין כו' ע"ש וע"ז א' דקבורתא דילי' איהו משנה לפי שבה גילוי רצה"ע שהוא רעדכ"ר טמירא מכל טמירין שאין הטעם מושג רק הרצון וכמ"ש במ"א ע"פ והי' על מצחו תמיד לרצון גד"ה אני דפ' ציצית וע"כ משנה היא אותיות נשמה* ואותיות משה עם הנו"ן הנוטף המורה על נש"ב היינו שגם בחי' שער החמישים דבינה מלובש במשנה וע' באגה"ק בד"ה אשת חיל עט"ב והוא שער האיתן* שמחבר תשב"כ עם תשבע"פ עכ"ה) מן המים משיתיהו משא"כ אלי' בגימ' ב"ן הביטול בחיצוניות ולכן עלה בגופו כו' וע"כ ההלכות שא' התנאים במשנה הם בחי' אלקות ממש שהוא הנמשך אחר בירור ב' דמ"ה דח"ע וכמארז"ל אלו ואלו דא"ח הן ולכן מותבינן תיובתא מנייהו. וזהו"ע ששים המה מלכות שמפני שזהו יחוד ממש ע"כ זהו כמלך המצוה מפני שנעשה יחוד גמור חב"ד בחב"ד וכמ"ש ואשים דברי

שהוא בירור אחר בירור : בתו"א הוא, לנכון, בתוך החצע"ג שלפ"ז.

משנה היא אותיות נשמה : שער המצות פ' ואתחנן. טעמי המצות שם. פע"ח שער הנהגת הלימוד. ועוד.

והוא שער האיתן : אולי מרמז למ"ש במג"ע אופן נו"ן (הובא בקה"י מע' איתן) : שער הנו"ן משערי בינה שלא השיגו משה נק' איתן.

בפיך דברי ממש כמ"ש מזה בפ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י יעו"ש. והענין כמ"ש במ"א ההפרש בין היכל ק"ק דבריאה שנעשה אצילות ממש ושם הוא בחי' היחוד ולכן נק' משה* ובין שאר ההיכלות שהוא כענין ההפרש בין תלמיד ששומע השכל מרבו אף שמבינו ממש מ"מ זהו רק מפני ששכלו מלביש לשכל הרב אבל אינו שכל שלו ממש וכמארז"ל לא קאים איניש אדעתי' דרבי' עד מ' שנין אבל אם התלמיד קאים אדעתי' דרבי' ממש עד שזה השכל שקיבל מהרב נעשה שכל שלו ממש ולא ע"ד הלבשה לבד כו' זהו היכל ק"ק שהוא השכל של הבריאה נתאחד ממש עם השכל דאצילות והי' אחד ממש ולא ע"ד הלבשה בלבד וע' בסידור שער התפילה בהביאור ע"פ אחרי הוי' תלכו גבי ענין ובו תדבקון חיבור היסודות כו'. ועד"ז הו"ע ששים המה מלכות. וענין ס' המה היינו ו"ק וכ"א כלול מיו"ד כמ"ש בזח"ב פ' שמות די"ד ע"ב שית דרגין לכורסייא דלעילא וכ' המק"מ שית דרגין הם ו"ק דזעיר ופי' כורסייא הוא הבינה שהוא הכסא לא"א. ולקבלהון שית דרגין לכורסיי' דלתתא היינו כורסייא דלתתא מל' ושית דרגין דילה הם ו' היכלות דבריאה. ושם הביאו ג"כ פסוק ששים המה מלכות ופי' הרח"ו שהם ו' היכלות דבריאה ונ' לפרש כמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן פ"ה שע"י לימוד ש"ס משנה ממשיכים יחוד ו"ה שממשיכים הו' שהוא ת"ת הכולל ו"ק שיהי' נמשך בבחי' מל' שהו"ע הקל קול יעקב כמ"ש בד"ה וישב יעקב. ומזה נמשך ג"כ הגילוי בו' היכלות דבריאה כו' וע' מענין הנ"ל דשית דרגין לכורסייא בזח"ג תזריע דמ"ו ע"ב ומה שהם ס' י"פ ו' היינו כי הוא"ו יש בראשו יו"ד אשר היו"ד הוא ח"ע שנמשך להאיר תוך הוא"ו שהם ששה מדות כי התורה מח"נ ולכן קדמה אלפיים שנה לעולם שהוא ז"א כמ"ש בד"ה השמים כסאי וכמ"ש בתו"א פ' ויצא בענין וישם אותה מצבה בחי' וא"ו ויצוק שמן על ראשה שהמשיך בו ח"ע בחי' יו"ד וע"ש בכהאריז"ל בפי' הפסוק מנחל בדרך ישתה ע"כ ירים ראש דפי' ירים ראש כשנמשך יו"ד בראש הוא"ו וכמ"ש מזה בספר חס"ל בסופו וא"כ המשניו' המשכת ח"ע בש"ס* שהן ו"ק לכן ס' י"פ וא"ו. ועוד זאת כמ"ש בזח"ב משפטים דק"י ע"ב כד מטא לתשעה וחמשין הוה חד מפתחא גניז וסתים כו' מה שמי' א"ל איתן וכל אינון איתנים בי' תליין ומפתח זה הוא מפתח הס' דהיינו עט' היסוד שהוא הנק' ברכות לראש צדיק בזח"א ויצא קס"ב ע"א. וע"כ עז"נ ששים המה מלכות. שהם ס' מסכתות שבהם נמשך היחוד עליון מבחי' ס' מפתחות הנ"ל שהן הן מפתחות הפנימיות שיהי' נמשך גילוי פנימי' אור עליון המלובש בח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא וזה שארז"ל פ"ק דב"ב ד"ח ע"א ע"פ כי יתנו בגוים עתה אקבצם ויחלו מעט ממשא מלך ושרים אמר עולא פסוק זה בלשון ארמי נאמר יתנו תרגום של ישנו כמו ושננתם לבניך ותנינון אי תני כולהון או רובן יהיו שונין ועוסקים בתורה עתה אקבצם וכ"ה ברבות פ' צו פ"ז אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שנא' גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם והיינו כי ענין קיבוץ גליות הוא ענין תיקון ובירור והבדלה כו' הוא בזכות המשניות בחי' הבירורים הנ"ל שתורה שבע"פ ענינה לברר

נקי' משה : ראה מאו"א אות מ"ם סי' נה.

בש"ס : תיבה זו אינה ברורה כ"כ בכת"י ההעתק. ולכאו' : בששה סדרי משנה

עה״ד טו״ר וזהו״ע כי יתנו בגוים. ולכן נאמר כי יתנו לשון תרגום כי ענין התרגום הוא מה. שמברר מק״ן כמ״ש בזח״ב ויקהל דר״ו סע״א אשר תרגום ללה״ק הוא כמו קליפה למוחא והיינו שעי״ז אתהפכא מחשוכא לנהורא כמ״ש סד״ה מזוזה מימין ועמ״ש עוד מענין תרגום בד״ה הנך יפה רעיתי בלקו״ת בשה״ש. והבחיי פ׳ בראשית ע״פ את התנינם הגדולים פי׳ שהם ד׳ מחנה שכינה מלשון שם יתנו צדקות הוי׳ והיינו ג״כ מה שמבררים מק״ן ודוגמת מטה אהרן שבלע את התנינים דהיינו שע״י התורה שנק׳ מטה נהפך ק״ן לטוב כו׳ ומטה זה י״ל ע״ד מה שמל׳ מבררת עה״ד טו״ר. והנה גם אמרו אין ישראל נגאלין אלא בזכות צדקה שהוא בחינת עליה אחר ההבדלה הוא הצדקה כי וצדקה תרומם גוי וימינו תחבקיני דוקא וכמ״ש ואתם תלוקטו לאחד אחד למהוי אחד באחד הוא ע״י הצדקה תרומם גוי וזהו וצדקה כנחל איתן דהיינו נחל איתן ההמשכה מבחי׳ משכיל לאיתן להיות מוסדי ארץ כנ״ל בענין איתן אותיות תניא ועי״ז נעשה בירור זה שמברר את ב״ן כמו״כ ע״י הצדקה הוא ג״כ כנחל איתן כי וצדקה תרומם גוי נעשה ג״כ העלאה למהוי אחד באחד ועמ״ש בד״ה מזוזה מימין ונ״ח משמאל שע״י צדקה העליי׳ יחו״ת ביחו״ע מלמטה למעלה וע״י תורה ההמשכה מלמעלה למטה וזהו וצדקה כנחל איתן. וזהו״ע יוסף ובנימין כמ״ש בענין שהם וישפה* כי ביוסף נאמר ותשב באיתן קשתו שממשיך האור מלמעלה למטה ובנימין בן ימין כענין מזוזה מימין זהו מלמטה למעלה כו׳.

קיצור. שלהיות נמשך ח״ע מ״ד הוא ע״י התנאים והאיתנים מוסדי ארץ משכיל לאיתן והוא איתן האזרחי בוקר דיוסף מקבל מבוקר דאברהם איתנים אותיות תנאים שלגבי תושב״כ נקראו איתנים משכיל לאיתן שאיתן מקבל ממשכיל ח״ע תושב״כ שמשם נמשך שיהי׳ חזק כי עם קשה עורף אתה ועי״ז נעשה תניא ומשפיע לתושבע״פ וכל בנייך לימודי הוי׳ והמשכה זו נק׳ שוקיו נו״ה עמודי שש שית ס״מ כשתגיעו לאבני שיש א״ת מים מים מתניתין מלכתא אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו. קרית ספר. ויחוד זה המשכת ביטול דחכמה כח מה שיומשך ע״י תושבע״פ שהוא גילוי הביטול למטה ע״ד תען לשוני אמרתך בד״ה בחדש השלישי. והוא ג״כ ענין כי אל דיעות חיבור ב׳ הדיעות. משנה משה ושער הנו״ן ולא ידע איש את קבורתו קבורתא דילי׳ משנה. שער הנו״ן הוא שער האיתן ששים המה מלכות ע״ד היכל ק״ק וששים י״פ וא״ו המשכת ח״ע בהמדות להיות גילוי זה גם בששה היכלות דבריאה שהם שית דרגין לכורסייא היכל ק״ק גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם שע״י המשנה נעשה הבירור יתנו לשון תרגום וגם ע״י וצדקה תרומם.

ה) ופלגשים אלו ברייתות כמשל הפלגש שיחוד המלך עמה באקראי ובהצנע כו׳ (הג״ה כמ״ש ברבות פ׳ ויקרא פ״א משל למלך שהי׳ לו אשה ופלגש כשהוא הולך אצל אשתו הוא הולך בפרהסיא וכשהוא הולך אצל פלגשו הוא הולך במטמונים עכ״ה). וכך הנה המשכת ח״ע בברייתות הוא לפרקים וכמארז״ל

כמ״ש בענין שהם וישפה: ראה לקו״ת ראה ד״ה ושמתי כדכוד (הראשון) פ״ד.

כל מתניתא דלא מתניא בי׳ ר״ח ור״א לאו מתניתא (שאינן ודאין וברורין וע״ד שנשתכחו ג״א הלכות בימי אבלו של משה וכך הוא ענין מתניתא דלא מתניא בי׳ ר״ח ור״א אינן ודאין כ״כ כי לא נמשך בהם טפת מ״ד מבחי׳ עדן העליון והיינו לפי שהם מבריאה ולא מאצילות כי באצילות מאיר ח״ע שהוא בחי׳ בירור השני בחכמה אתברירו אבל במתניתא דלא מתניא בי׳ ר״ח ור״א לא נמשך מבחי׳ אצילות מבירור אמיתי ע״כ אינן ודאין כ״כ רק מתניתא דר״ח ור״א הם נמשכים ע״פ הבירור הב׳ דח״ע שהוא בחינת יחו״ע דמ״ד ומ״ן ואעפ״כ נקראו רק פלגשים כמו הפלגש שהוא עמה באקראי ובהסתר כו׳) משא״כ מתניתין מותבינן מינה תיובתא ואין להשיב. ולמעלה הו״ע מארז״ל מיכאל מקריב נשמות הצדיקים ע״ג המזבח שהוא בחי׳ בירור בנשמות הראויי׳ ליכלל באוא״ס שהוא לפרקים כו׳ (הג״ה שבחי׳ זו נק׳ פלגשים וכמ״ש במגילת אסתר ס״ב י״ג ובזה הנערה באה אל המלך כו׳ אל בית הנשים שני שהוא ג״ע כו׳ ובחי׳ זו קאי על הנשמות בעליותם למעלה וכמ״ש בתו״א בד״ה ויושט המלך לאסתר גבי וזהו״ע וששה חדשים בבשמים ובד״ה יביאו לבוש מלכות גבי ועז״נ ששה חדשים בשמן המור כו׳ ופסוק זה מדבר על ענין ביאת הנשמה בג״ע כו׳ ובד״ה ובזה הנערה באה וע״ש גבי וענין מיכאל מקריב. והיינו מ״ש במ״א בביאור מאמר הזהר פ׳ חיי ע״פ והנה רבקה יוצאת שיש נשמות גבוהות שהם נשמות כלליי׳ אשר בעלותם בבחי׳ מ״ן ונכללים ביסוד דנוק׳ הנה בהן עצמן נעשה היחוד והזיווג דזו״ן שהם עצמן כלי המעלה מ״ן ברשפי אש שלהבת. וזהו״ע בידך אפקיד רוחי ר״ת באר*. וכן בקחתו את רבקה ר״ת באר בחי׳ באר היינו מ״ן ואח״כ יורד שפע המ״ד בתוכם ממש דהיינו המשכת טפת ח״ע וע׳ בהרמ״ז פ׳ בראשית ד״ו ע״א ובמק״מ שם בענין בינייהו ולכן הם הנק׳ פלגשים. ואפ״ל ע״ד במשנה פ״א מ״ג דפרה ר״ט קורהו פלגס ופי׳ הרע״ב לשון פלג שיצא מכלל כבש ולכלל איל לא בא וכמו״כ ענין נשמות בעלייתן באצילות אף שהם באצי׳ ויצאו מכלל עולמות בי״ע שהם בבחי׳ ומשם יפרד משא״כ אצי׳ הוא גילוי אלקות ונשמות דאצילות פי׳ באגה״ק סי׳ כ׳ שאינן בכלל יש ודבר נפרד בפ״ע אלא הן מעין בחי׳ אלקות בצמצום עצום וכעין הכלים דע״ס דאצי׳ שהם בבחי׳ גבול ע״י צמצום האור א״ס הוא הקו המלובש בנר״ן שלהם כו׳ עכ״ל. ונמצא בעליי׳ הנשמות באצילות יקבלו גילוי אור ח״ע ע״י בחי׳ אור מים רקיע* שזהו כמשל ירידת הטפה. יצאו מגדר יש ודבר נפרד שזהו״ע בריאה. מ״מ לא באו לכלל מהות ע״ס דאצילות ממש והוא מפני שבהן מלובש הקו מאור א״ס שהאור מעין המאור ומיוחד עמהן ולכן הם אלקות לברוא יש מאין משא״כ הנשמות אף דאצילות שאין הקו מלובש בהן ולכן אינן אלקות ממש לברוא יש מאין כמ״ש כ״ז באגה״ק שם. וצ״ע מ״ש ברבות פ׳ ויחי פצ״ח מה הקב״ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות. ואפ״ל נשמות האבות שאני שנמשכו מעצמות חג״ת דאצילות שבהן מלובש הקו. א״נ פי׳ אביכם בורא עולמות היינו ע״י תפלתו

בידך אפקיד רוחי ר״ת באר: סידור האריז״ל בקשעהמ״ט. פע״ח שער קשעהמ״ט פ״י. ועוד.

ע״י בחי׳ אור מים רקיע: נתבאר בסידור עה״פ הללוהו ברקיע עוזו. ועייג״כ לקו״ת ד״ה קאמיפלגי במתיבתא דרקיע פ״ב.

יפעול שהקב"ה יברא בריאה כמ"ש ואם בריאה יברא הוי' וגו' וע"ד צדיק גוזר והקב"ה מקיים. ולכן נק' פלגשים ל' פלגא שיצא מכלל בי"ע ולכלל ע"ס דאצילות לא בא. וכמו הפלגש בגשמי' יצא מכלל שפחה ואמה ולכלל אשה גמורה לא באתה. ועד"ז י"ל ענין ברייתות כי מתניתין מלכתא ונמשך בהם האור מבחי' ח"ע וזהו המשל כמו שהולך אצל אשתו בפרהסי' דהיינו מדת יום שהוא אור וגילוי משא"כ אצל פלגשו הולך במטמוני' היינו מדת לילה וחושך שאין אור החכמה בא בגילוי רק בדרך העלם והסתר ע"ד שארז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי. וז"ל הפרדס ערך בר בתיקונים פי' הרשב"י ע"ה בפסוק נשקו בר כי הצדיק כשהוא גולה ויורד ממקומו נקרא בר לשון ברייתא שהוא חיצון גולה ממקומו כו' הוא ברייתא חיצוני כי הצדיק אבד ונהר יחרב ויבש והיא בגולה הלכה עכ"ל. ובמאו"א אות ב' סי' נ"ג בר הוא היסוד כשהוא בגלות לבר מאתרי' והמל' נק' אז ברייתא עכ"ל. והוא בת"ז תיקון כ"א דנ"ג ע"ב ועמ"ש בענין בר בלקו"ת פ' שמיני בביאור ע"פ לויתן זה יצרת בענין פי' שור הבר. כי שור הוא יסוד כמ"ש במק"מ ר"פ שמיני שלכן נאמר על יוסף בכור שורו הדר לו וכשנק' שור הבר היינו כשנמשך לבר מאתרי' היינו בבי"ע וזהו ורב תבואות בכח שור. וע' מענין ונהר יחרב ויבש בפרדס סוף שער מהות והנהגה ספכ"ה ובזהר תרומה קס"ו סע"ב ובפ' בראשית ד"ו ע"ב יחרב בב"ר ויבש בב"ש. ופי' בלקו"ת בד"ה בשעה שהקדימו ספ"ג דר"ל כי בית ראשון היינו חכמה שגם שם יחרב ויסתלק בחי' המשכת גילוי אלקותו ית' ומכ"ש שיבש בב"ש שהוא גילוי המדות שבלבבו והדבר תלוי בתשובה כו' ובזהר פ' שמות ד"ט ע"ב פי' ונביעו עילאה אסתלק מההוא נביעו דקיימא עלה כד"א הצדיק אבד. ופי' במק"מ דנביעו עילאה הוא יסוד דאבא המאיר ביסוד ז"א אסתלק מלהאיר ביסוד ז"א וזהו הצדיק יסוד ז"א אבד שפע הנמשך מח"ע כו' וע' מזה במאו"א בתחלתו ס"ג ואז נק' יסוד ז"א בר והמל' המקבלת ממנו נק' ברייתא. וא"כ מובן שבחי' יחוד זה אינו המשכת אור חדש מח"ע שבה שורה א"ס כ"א מבחינת הארת חכ' שכבר נמשך ע"ד ספיחים* כו'. וזהו"ע שנק' הברייתות פלגשים שלא נמשך בהם אור החכמה בגילוי כ"א בבחי' הסתר והעלם. או שי"ל ג"כ שבמשניות נמשך ח"ע ובתוכה הקו מאוא"ס המלובש בה וכמ"ש בבה"ז פ' וישלח קע"ד ע"פ כי ישרים דרכי הוי' אכן בברייתא נמשך רק בחיצוני' כלי החכמה שאין הקו מלובש גם כי אילפא אמר מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא לה ממתניתין כי משנה וברייתא ע"ד כלל ופרט שלאדם גדול א"צ לפרט הדברים כ"כ וע"ש בד"ה כנשר יעיר שבמ"ת רואים את הנשמע ושומעים את הנראה שלא הי' התחלקות בין ראי' לשמיעה רק כלולים יחד משא"כ אח"כ כו' ע"ש ועד"ז משנה היא באצילות שם בה נכלל כל הפרטים שבברייתא אכן ברייתא שהיא בי"ע צ"ל התחלקות לפרטים יותר וזהו"ע לשון ברייתא שהוא לשון בר לבר מגופא בבי"ע א"כ הוא ענין דאצי' בא שם ע"י לבוש חכמה דבריאה יצירה ע"כ נק' פלגשים כו' ואפ"ל עד"ז מה שארז"ל פלגשים הם בלא חופה וקידושין כי ענין הקידושין קדש בחי' חכמה והחופה אור מקיף ואזי היחוד שאח"כ נמשך מעצמיות ח"ע כמ"ש בלקו"ת פ' הברכה בד"ה תורה צוה לנו כו' ועמ"ש מענין קידושין ויחוד בד"ה טוב לחסות שזהו ענין קדשינו

ע"ד ספיחים: נתבאר בפרדס סוף ש"ח. תו"א פ' ויגש ד"ה וילקט יוסף.

במצותיך ותן חלקינו בתורתיך משא"כ פלגשים שהם בלא חופה וקידושין אין היחוד נמשך מעצמית חכמה כ"א הארה חיצוניות מבחי' נובלות חכמה גם ע"ד מ"ש בתו"א סד"ה ויקהל משה שא"א להמשיך גילוי האו"פ בלתי קדימת המשכת האו"מ וא"כ הפלגש שהוא בלי קדימת החו"ק שהם או"מ אין האו"פ נמשך מח"ע ממש כ"א מבחינת נובלות כנ"ל דוגמת מ"ש במ"א* ע"פ ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל שבישראל נמשך תורה ממש מעצמיות ח"ע אבל ביעקב נמשך רק עדות והארת החכמה כו' ואפ"ל דלכן ששים המה מלכות ושמונים פלגשים כי מל' ששים שמקבל מיסוד כשהוא באצילות שהוא נר הששי אבל פלגשים שמקבלים מהיסוד כשהוא לבר מאתרי' היינו כשנתלבש ביסוד דבריאה יצירה שהוא בחי' מט"ט לכן הם שמוני' כי יסוד דאצי' שהוא ששי מלובש ביסוד דברי' יצי' א"כ זהו ח' וכ"א כלול מיו"ד הם פ' וע"ז הוא מורה יוסף* שיוסף הוא יסוד כו'. ועמ"ש בביאור מחר חדש* בענין יהונתן ודוד יהונתן יסוד דבריאה. ועמ"ש ע"פ ואני בתוך הגולה על נהר כבר וע' מזה בזהר בראשית ד"ו ע"ב בד"ה סע"ב גבי ולקרוב דא יוסף ובמק"מ שם. עוי"ל כמבואר בפי' דודי* שלפעמים היחוד עליון נמשך ע"י ת"ת ואזי נמשך שרש הטפה ממקום עליון ולפעמים נמשך ע"י יסוד ואז שרש ההמשכה אינה ממקום גבוה כי ת"ת עמודא דאמצעיתא נק' עשיר ויסוד נק' דל כמ"ש ברע"מ פ' תשא ואין עשיר אלא בדעת והנה ת"ת נק' ו' וגם הוא ששי לכתר כח"ב חג"ת. וזהו"ע ששים המה מלכות הוא"ו מקבל מיו"ד כנ"ל וגם פי' המה שממשיך ביטול מבחי' שם מ"ה והיסוד שהוא שמיני לחכמה כמ"ש בפי' אחד* וזהו"ע ושמונים פלגשים כנ"ל וגם יסוד בגימט' שמונים.

קיצור. שהברייתות נק' פלגשים. הולך במטמונים. במחשכים הושבני. המשכה לפרקים ענין ובזה הנערה. עליי' הנשמות באצי' ע"י מיכאל כה"ג ונמשך בהם טפת ח"ע. נק' פלגש שיצא מכלל בריאה אעפ"כ למדריגת ע"ס דאצי' לא בא שבהן מלובש הקו משא"כ בנשמות. עד"ז ברייתא לגבי משנה שמשנה גילוי ח"ע ע"י יסוד דאצילות משא"כ בברייתא נשקו בר. שור הבר. ורב תבואות בכח שור. ונהר יחרב ויבש. הצדיק אבד. רק נובלות או ספיחים וזהו פלגשים בלא חו"ק. ולכן ושמונים פלגשים שמקבלים ע"י יסוד דברי'. א"נ משניות מקבלים מת"ת וברייתות מיסוד.

ו) **ועלמות** אין מספר אלו הלכות כ"כ ברע"מ פ' פנחס דרי"ו סע"א ובת"ז תיקון כ"ח ד' ע"ג סע"א וכמה עולמתאן אית לה דאינון הלכות פסוקות דאת' בהון ועלמות אין מספר ובתי' כ"א דנ"ג סע"ב ועלמות אין מספר דאינון בתולו'

דוגמת מ"ש במ"א : ראה לקו"ת ד"ה תורה ציוה פ"ד.

וע"ז הוא מורה יוסף : צ"ע יוסף מאן דכר שמי' כאן. ואולי הנה ידוע דיוסף, אותיות י' ו' מורה המשכה בחכמה ובז"א (אוה"ת בראשית. ביאור לד"ה מחר חודש פ"ו). ומרמז כאן דס' דיוסף מורה על ההמשכה ביסוד דאצילות, ופ' דיוסף על ההמשכה כשהוא לבר מאתרי'.

בביאור מחר חודש : נדפס באור התורה פ' בראשית.

כמבואר בפי' דודי : פע"ח שער חהמ"צ פ"ו. ועיי"כ אור התורה פ' וישב רסט, ב.

כמ"ש בפי' אחד : זח"ג רנז, א.

אחרי׳ רעותי׳ דשכינת׳ וברבות בשה״ש ועלמות אין מספר אין קץ לתוספתות והיינו מימרו׳ האמוראי׳ דלא מותבינן מינייהו תיובת׳ כלל וכמארז״ל גברא אגברא קארמית שנק׳ עלמו׳ ל׳ בתולו׳ עד דלא קבלי׳ דכר אקרי כו׳ (עמ״ש מזה בלקו״ת בשה״ש בד״ה לריח שמניך ובפ׳ מטות בד״ה עיני כל אליך ישברו שיש בחי׳ זו בנפש בעבו׳ כשלבו אטום כבתולה שלא נתפעל באהוי״ר מההתבוננות כו׳. ובד״ה שחורה אני ונאוה השני פ״א פי׳ שבחי׳ בתולות אחריה רעותיה הן הנשמות קודם ירידתן והתלבשותן בגוף שאז נק׳ בתולות שלא קבלו עדיין התורה שנק׳ ביום חתונתו וע׳ ברבות ר״פ פקודי פכ״ב בענין בתולות אחריה רעותיה בתולות אלו ישראל רעותיה שהן ריעיו של הקב״ה. אך כמו״כ יובן ענין בחי׳ זו בהלכות שנק׳ ג״כ עלמות ובתולות וכמארז״ל פ״ה דעירובין גבי ר׳ אבוה עלץ בנערה אהרונית דקאי על מס׳ מסדר קדשים והיינו שנק׳ עלמות* מטעם שאין השראת ח״ע דאצילות בתוכו כי תלמוד בבריאה ונק׳ בורא חושך שאין מאיר שם ח״ע בגילוי רק שהן בחי׳ כלי מוכן* להשראת ח״ע כדכתי׳ בתולות אחרי׳ רעותי׳ מובאות לך תובלנה בשמחות וגיל תבואינה בהיכל מלך (ועמ״ש מזה בלקו״ת בביאור ע״פ ששים המה בד״ה הנה ענין מדלג ספ״ב וע׳ מענין בתולות אחריה רעותיה בזהר ויקהל דקצ״ז ע״ב ומש״ש בבה״ז ובפ׳ פקודי דרל״ה ע״ב ודרל״ח סע״א וכיון דדבקי לה לגבי משה כדין אינון הוו דרוחי ברכאן ממקורא דחיי כו׳ ורזא דא כו׳ ויברך אותם משה כו׳. והטעם כמ״ש במאו״א אות ב׳ סי׳ מ״ב בתולות רעותיה הם היכלות כי הם נקראות שבע הנערות הראויות לתת לה בזהר פקודי דרס״ב שבהם ועל ידם יהי׳ עליי׳ בנ״י כמ״ש והחיות נושאות כו׳ וע״ע בפ׳ משפטים דקי״ב ע״ב מענין בתולות אחרי׳ ופ׳ תשא קפ״ט סע״ב וע׳ במק״מ שם ובפרדס ערך זרת. והנה ע״י גילוי ח״ע במל׳ מקור דבי״ע נמשך ג״כ הגילוי בהיכלות וזהו״ע דרוחי ברכאן ממקורא דחיי (כמ״ש בזהר בפ׳ מקץ דר״ד ע״ב פי׳ ובשמו תשבע* לחבר ב׳ בחי׳ שבעה בשמו שהוא מ׳ ה׳* עליית ז׳ היכלות דבריאה במ׳ לקבל האור משבעה מדות דאצילות ועמ״ש ע״פ ויעש שלמה את החג שבעת ימים ושבעת ימים ומ״ש ע״פ ויחי יעקב* שבע שנים וארבעים ומאת שנה כו׳) וע׳ בפי׳ מקורא דחיי במ״ש במ״א ע״פ כי עמך מקור חיים וע׳ בסידור בפי׳ ועזוז נוראותיך יאמרו ובזהר בראשית ד״ח ע״א גבי וקוב״ה מברך להון בשבעים ברכאן ובמק״מ שמ׳ עכ״ה) וזהו ענין ליבון הילכתא שצריך ללבן ההלכות ולהמשיך בתוכם ח״ע חכים ולא בחכ׳ ידיעא חכמתו ית׳ כו׳ (הג״ה שבה מלובש בחי׳ עדן העליון ובחי׳ שמו הגדול כנ״ל גם לשון ליבון הילכתא הוא ע״ד הליכות עולם לו בלקו״ת פ׳ בחוקותי בד״ה אלה החוקים והמשפטים שהולך ונעתק מזה העולם לו לבדו ית׳ והיינו ע״י העיון בהלכות כו׳ ע״ש וא״כ עד״ז מלבן ג״כ ההלכות ונק׳ ליבון הילכתא ע״ד ותירוש ינובב בתולות ותירוש הוא יין ייגה של תורה

והיינו שנק׳ עלמות: לכאורה אחרי תיבות אלו (או לפניהם) צ״ל חצע״ג לסימן סיום ההגהה. — ובכת״י ההעתק חסר.

כלי מוכן: כ״ה בכת״י. ולכאורה הוא נכון יותר ממש״נ בתו״א: כלי מכון.

ובשמו תשבע: להעיר מהערות הצ״צ לתניא ספ״א.

שהוא מ׳ ה׳: כנראה הכוונה מל׳ שהיא אות ה׳. ראה בהערות הצ״צ שם דס״ג.

ומ״ש ע״פ ויחי יעקב: נדפס באור התורה ר״פ ויחי.

דהיינו פנימית התורה ע״י ז ינובב בתולות שהם ההלכות הנק׳ עלמות וכמ״ש בלקו״ת בשה״ש בד״ה לריח שמניך טובים דרוש הראשון ושם מפרש בתולות על הנשמות מי שלבו אטום ובגמ׳ פ״ק דב״ב יב״ב וכמו״כ י״ל בענין ההלכות שנק׳ בתולות שלא קבלו עדיין ח״ע ולכן פנימית התורה נק׳ תירוש המשמח אלקים ע״י שממשיך גילוי ההעלם ינובב בתולות שיהי׳ בהם כלי לקבל גילוי ח״ע וזהו נק׳ ליבון כמ״ש ע״פ כבס ביין לבושו בתו״א בד״ה אוסרי לגפן. ועיקר ליבון הילכתא הוא ע״י קושיות ופירוקים כענין שמצינו ברשב״י בפ׳ ב״מ שעי״ז ממשיך עומק החכמה וזהו בחי׳ ליבון שממשיך מבחי׳ לובן העליון שהוא בחי׳ כתר וחכ׳ וזהו״ע עצי הלבנון כנודע מענין בגדי לבן* דכה״ג ביוהכ״פ וכל ענין העבודה גם עכשיו בליבון הילכתא שהוא לברר בירורים הנ״ל ועמ״ש לקמן בד״ה קול דודי בענין פ׳ ליבון הילכתא שההלכות הנראות כשחורות כמ״ש ברבות ס״פ מצורע פי״ט צריך ללבנם בלובן העליון ע״י חדות הוי׳ היא השמחה אמיתית בהוי׳ אחד ולהתבטל ברצונו ולא יבקש רצון אחר זולת רצונו ית׳ המלובש בתורתו עכ״ל והיינו מ״ש אחת היא יונתי תמתי שהו״ע למסו״נ בק״ש באחד ועי״ז אחת היא יונתי פי׳ אחת היינו שמקבלת מאחד ועי״ז נמשך האור בששים המה מלכות ס׳ מסכתות עד ועלמות אין מספר כנ״ל וכמ״ש בלקו״ת בד״ה יונתי בחגוי הסלע בענין קומי לך ועי״ז אח״כ תהי׳ רעייתי וקומי לך היינו לבחי׳ אתי מלבנון כלה כמ״ש בד״ה האזינו השמים לכן ע״י ז ממשיכים משם ליבון הילכתא וגם כמ״ש בד״ה עיני כל בלקו״ת פ׳ מטות איך בעבודה בתפילה שייך ג״כ ענין אירוסין ונשואין לכן ע״י ז ממשיכים ג״כ האור עד״ז בתורה ועמ״ש מזה בד״ה תורה צוה פ״ד יעו״ש עכ״ה) ואז לע״ל כתיב בתולות אחרי׳ רעותי׳ מובאות לך (*ענין בחי׳ זו לע״ל דוקא היינו כי לע״ל יהי׳ גילוי פנימי׳ התורה כמ״ש בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה וא״כ אז יהי׳ גילוי בחי׳ ליבון הילכתא להיות גילוי טעמי תורה ועפרש״י בתילים רס״ט ע״פ למנצח על מות לבן וז״ל ואומר אני למנצח על מות לבן לע״ל כשיתלבן ילדותן ושחרותן של ישראל יתגלה צדקתם ותקרב ישועתם עכ״ל. וכן במדרש תילים שם יש קרוב לפרש״י ומלבינו מעונותיו כו׳. והיינו כי עכשיו בירידת הנשמה לגוף היא בבחי׳ שחורה אני כו׳ שאני שחרחורת ומ״מ ונאוה כאהלי קדר שהם לבנים מבפנים* ולע״ל יתלבנו גם מבחוץ הוא שיתגלה פנימית התורה וכמ״ש ברבות בא ס״פ ט״ו אבל לימוה״מ יהיו נשואין שנא׳ כי בועליך עושיך וזהו״ע בתולות אחרי׳ רעותיה מובאות לך ועמ״ש בענין כי בועליך עושיך בלקו״ת פ׳ תצא סד״ה כי ההרים ימושו.

קיצור. ועלמות הן הלכות ל׳ בתולות ול׳ העלם שלא נמשך בהם הארת ח״ע וכן שייך בחי׳ זו בנפש. וכן השבע היכלות נק׳ בתולות. שהם שבעה הנערות הראויות לתת לה שהם מרוממים המל׳ ע״ד ארוממך אלקי המלך ועי״ז

כנודע מענין בגדי לבן: לקו״ת ס״פ אחרי. עטרת ראש דרוש ליוהכ״פ. ועוד.

(ענין בחי׳: סוף הגהה זו הוא בתחלת פ״ט.

שהם לבנים מבפנים: דאהלי קדר הם נאים מבפנים (שמ״ר פכ״ג,י. שהש״ר). וראה בלקו״ת שה״ש הביאורים דשחורה אני דאהלי קדר הוא מקיף דלבונה שהוא בעצם לבן. וצע״ק בזח״ג קצא, א.: כאהלי קדר תנינן דא י׳ דלית בה חיוורא לגו. וכ״ה בזהר חדש לשה״ש.

הם מתבררים ג"כ וזהו"ע ליבון הילכתא. מבחי' עדן ולבנון. היינו ע"י השמחה בהוי' אחת היא יונתי גם ע"ד הליכות עולם לו וע"ד ותירוש ינובב בתולות. ולע"ל בתולות אחרי' על מות* לבן וזהו בועליך עושיך עכ"ה).

* ז) **וזהו** ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר משפטים כ"ד יו"ד. וארז"ל בירושלמי פ"ד דסוכה ה"ג וברבות פ' אחרי פכ"ג דקצ"ב ע"א ובשה"ש רבה ע"פ אתי מלבנון זה עד שלא נגאלו (הי' תחת רגליו דמות לבנה ע"ש עמו אנכי בצרה. או ע"ש וירא את ענינו) אבל משנגאלו היכן היא דרכה של לבנה לינתן שם הי' נתונה. והענין דהנה מבואר בפע"ח שער חג המצות רפ"א אשר ישראל שבגלות מצרים היו גלגול דור הפלגה שהי' נשמות קדושות ועצומות רק שאחיזת החיצונים שבהם מקלקלים אותם כו' ולכן באו באותו הגלות הגדול וימררו את חייהם בחומר ובלבנים נגד החומר והלבנים שהיו עושין בדור הפלגה והבן זאת עכ"ל. והענין דהנה מבואר בפרדס ערך לבנה שהוא מסט' דמסאבותא, וזהו זקף לבנה*, וזהו ותהי להם הלבינה לאבן כי אבנים הם אותיות כמ"ש בספר יצירה שתי אבנים בונות שני בתים. וז"ש משם רועה אבן ישראל וגם אבן פי' א' ב"ן היינו ששם ב"ן לאחר הבירור כשנתיחד עם שם מ"ה שהוא א' שם מ"ה במילוי אלפין. אבל לבנה זהו אורות שנפלו משם ב"ן בשבה"כ בק"ן להיות יש ודבר נפרד והיינו כי לתאוה יבקש נפרד וזהו"ע דור הפלגה שרצו לילך בשרירות לבם ושלא יקבלו חיות מבחינת אבן בוחן* כ"א מסט' דמסאבו מבחי' לבינה כו' וכמש"נ מזה לעיל סס"א בהג"ה והיינו כי לקבל מסט' דקדושה צ"ל ע"י דכיותא דגרמי' בבחי' ביטול

על מות: כנראה כאן מתחלת ההגה, וא"כ צ"ל חצע"ג קודם תיבות אלו.
זקף לבנה: סוטה מז, א. (נשמט ע"י הצנזור). ע"ז מו, א.
אבן בוחן: דא שכינתא (זח"ב רל, א).וראה פרדס ומאו"א בערכו.

---

*במקום סעיף ז — ח שבפנים נמצאת נוסחא שני', וז"ל:

ז) **ועמש"ל** ססעי' א' בהג"ה, שזהו ענין אתי מלבנון כלה שע"י מלבנון דהיינו הגלות בחומר ולבנים זכו למ"ת והיינו בחי' כלה. ואח"כ ע"י אתי מלבנון ליבון הילכתא תבואי לע"ל כו'. והנה ארז"ל בירושלמי פ"ד דסוכה ה"ג וברבות פ' אחרי פכ"ג דקצ"ב ע"א ובשה"ש רבה ע"פ אתי מלבנון זה עד שלא נגאלו (הי' תחת רגליו דמות לבנה ע"ש עמו אנכי בצרה. או ע"ש וירא את עניינו). אבל משנגאלו היכן היתה דרכה של לבנה להנתן שם הייתה נתונה. והענין דהנה מבואר בפע"ח שער חג המצות רפ"א אשר ישראל שבגלות מצרים הם היו גלגול דור הפלגה שהיו נשמות קדושות ועצומות רק שאחיזת החיצונים בהם מקלקלים אותם כו' ולכן באו באותו הגלות הגדול ומררו את חייהם בחומר ובלבנים כנגד החומר והלבנים שהיו עושין בדור הפלגה והבן זאת עכ"ל. וכמש"ל ססע"י א'. ולכן תיקון שלהם ע"י וימררו את חייהם בחומר ובלבנים. שנשתעבדו דוקא בעשיית לבנים לפרעה וכמ"ש תייסרך רעתך ומשובותייך תוכיחוך בירמי' ס"ב י"ט. ופירש"י סוף שרעתך תביא עליך יסורין היינו שבחי' לבנה הנ"ל שהיא שפחה

משא״כ מהקליפות פועלים בקל בלי טורח כמ״ש בזהר תרומה קכ״ח א׳ ובסידור ע״פ אל תבטחו בנדיבים בביאור מא׳ הזהר ר״פ יתרו ס״ז בענין מלך וכהן כו׳ וע״כ עשו מגדל מלבנים דוקא נגד מגדל עוז שם הוי׳ אלא ונעשה לנו שם ולכן תיקון שלהם ע״י וימררו את חייהם בחומר ובלבנים שנשתעבדו דוקא בעשיית לבנים לפרעה כמ״ש תייסרך רעתך ומשובותייך תוכיחוך בירמי׳ ס״ב י״ט. ופרש״י שם סוף שרעתך תביא עליך יסורין היינו שבחי׳ לבנה הנ״ל שהיא שפחא בישא שרצו לילך אחרי׳ ולהגבי׳ אותה היא גופא ייסרתה אותם בקושי השעבוד בחומר ולבנים. אך ע״י״ז נפרד הרע מהטוב ויתפרדו כל פועלי און שע״י שהרע עושה פעולות רעות הוא כלה ונאבד כמ״ש חיצי אכלה חיצי כלים כמ״ש בתו״א סד״ה וכל העם רואים את הקולות ואז ע״י״ז נתבררו האותיות דשם ב״ן שנפלו בשבה״כ דק״ן ונזדככו ונעשו בחי׳ לבנת הספיר שהוא דוגמת מ״ש כמראה אבן ספיר דמות כסא ספיר ל׳ הארה וכענין ע״ס אלא שהכסא הוא בחי׳ אבן ספיר בחי׳ אבן ישראל אותיות דמ״ה וע׳ בפרדס ערך אבן ספיר וכאן שהוא בירור אותי׳ מסט״א שמתברר ונכלל בטוב ע״כ נק׳ אבן* ספיר שמבחינת לבנת נעשה ספיר ולכן אמר שלבנת הספיר הוא היכל יוסף* הצדיק יסוד עולם והיינו משום כי ביוסף נאמר יוסף הוי׳ לי בן אחר והיינו שמבחי׳ צד אחר שהוא נקרא סט״א ג״כ יתברר ויהי׳ נהפך לטוב ע״ד בכל לבבך בשני יצריך ביצ״ט וביצה״ר ונקרא בן אחר וזהו ע״ד והי׳ הבן* הבכור לשניאה. שזהו״ע במקום שבע״ת עומדים וזהו ענין עד שלא נגאלו הי׳ תחת רגליו כבי׳ כמעשה לבנת הספיר כי נשמות ישראל נק׳ רגל ברא כרעא דאבוה כמ״ש ע״פ והארץ הדום רגלי וכשהי׳ בגלות מצרים אז נמצא השכינה מלובשת בשר של מצרים לברר ואזי נק׳ לבנת

נק׳ אבן: כנראה טעה המעתיק וצ״ל: נק׳ לבנת. וכן הוא בנוסחא השני׳.
הוא היכל יוסף: ראה זח״א מה, א. ע״ח שער כסה״כ פ״ג.
ע״ד והי׳ הבן: ראה לקו״ת תצא ד״ה כי תהיינה. ובארוכה עדכ״ז באוה״ת ד״ה ותקרא את שמו יוסף, וד״ה בן פורת. וראה לקמן ע׳ מז.

נוסחא שניי:

בישא שרצו להגביה אותה היא גופא ייסרתה אותם בקושי השעבוד בחומר ובלבנים. אך ע״י״ז נפרד הרע מהטוב ויתפרדו כל פועלי און שע״י שהרע עושה פעולות רעות הוא כלה ונאבד כמ״ש חיצי אכלה כו׳ חיצי כלים כו׳ כמ״ש בתו״א ס״פ יתרו בד״ה וכל העם רואים ואזי ע״י״ז נתבררו האותיות דשם ב״ן שנפלו בשבה״כ בק״ן ונצטרפו ונזדככו ונעשו בבחי׳ לבנת הספיר שהוא דוגמת כמ״ש כמראה אבן ספיר דמות כסא. ספיר לשון הארה וכענין עשר ספירות אלא שהכסא הוא בבחי׳ אבן ספיר בחי׳ אבן ישראל שהם אותיות דמ״ה. וע׳ בפרדס ערך אבן ספיר. וכאן שהוא בירור אותיות מסט״א מה שנתברר ונכלל בטוב ע״כ נק׳ לבנת הספיר. שמבחי׳ לבנה נעשה ספיר. ולכן אמרו שלבנת הספיר הוא היכל של יוסף הצדיק יסוד עולם והיינו משום כי ביוסף נאמר יוסף הוי׳ לי בן אחר. והיינו שמבחי׳ צד אחר שהוא הנק׳ סט״א ג״כ יתברר ויהי׳ נהפך לטוב ע״ד בכל לבבך בשני יצריך ביצ״ט וביצה״ר. ונק׳ בן אחר. וזהו ע״ד והי׳ הבן הבכור לשניאה. שזהו ענין במקום שבעלי תשובה עומדים כו׳. וזהו ענין שעד שלא נגאלו הי׳

הספיר ע״ד ושמתי כסאי בעלם והיינו לפי שהוא בבחי׳ גלות בחי׳ לבינה הנ״ל אלא שמבררת את הלבינה עי״ז להיות נמשך מהבירור בחי׳ לבנת הספיר וכענין מ״ש בתו״א פ׳ וישלח סד״ה ויאבק איש עמו שהעלו אבק עד כסה״כ שהוא מה שע״י ויאבק נתברר ממל׳ דק״ן שנק׳ אבק ונכלל במלכות דקדושה שהוא כסה״כ וזהו ענין אבקת רוכל*. ועד״ז הו״ע כמעשה לבנת הספיר מה שנתברר מהסט״א לבד. כ״א* שמתעלה להיות כעצם השמים לטוהר שהיא בינה שכינתא עילאה כמ״ש בזהר פנחס דרנ״ה ע״ב השמים לטוהר שהיא בינה וכענין שנתבאר* בענין ב׳ בחי׳ מס״נ הא׳ למסר נפשו באחד שהוא יחו״ע והב׳ בשכמל״ו ובכל נפשך יחו״ת כי גם פי׳ לטוהר ע״ד הבא לטהר מסייעין אותו היינו לטהר ולזכך את מל׳ ית׳ כמ״ש בלקו״ת סד״ה הוי׳ לי בעוזרי ופי׳ לטהר את מדת מלכותו היינו שיהי׳ יחו״ת כמו ביחו״ע בחי׳ ביטול אמיתי כמ״ש בפי׳ לעשות הישר בעיני הוי׳ סד״ה כי תשמע בקול בלקו״ת פ׳ ראה וסד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין ונקבצו בני יהודה ובנ״י יחדיו ובגשמי׳ היינו עד״מ שנטהרו* השמים מן העננים כמו״כ אין שליטה וממשלה לבחינת ותהי להם הלבנה לאבן כו׳. ואפ״ל ע״ד קומה* הוי׳ למנוחתיך ההפרש בין מלחמה לבחי׳ מנוחה כמו ההפרש בין ששת ימי המעשה בירורים ובין שבת יום מנוחה כו׳ וגם י״ל כמעשה לבנת הספיר בירור דב״ן והעלאת מ״ן וכעצם השמים בירור שני מ״ה שמ״ה מברר לב״ן כו׳ ועמ״ש מענין חול ושבת בד״ה לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ומשם

[illegible]

ענין אבקת רוכל : ראה זח״א קעו, ב. נתבאר באור התורה רכ, ב. רעא, ב.

לבד. כ״א : כנראה יש כאן השמטה. והענין מובן מנוסחא השני׳ של סעיף זה.

וכענין שנתבאר : בכ״מ בדא״ח. לדוגמא : תו״א ד״ה בכ״ה בכסלו. לקו״ת שה״ש בתחלתו. דרושי ק״ש. ועוד.

עד״מ שנטהרו : ירושלמי ומדרש רבה שנסמנו בראש הפרק.

ע״ד קומה : הוספות לביאורי הזהר פ׳ ויצא. אור התורה שם.

נוסחא שניי :

תחת רגליו כביכול כמעשה לבנת הספיר. כי נש״י נק׳ רגל ברא כרעא דאבוה כמ״ש ע״פ והארץ הדום רגלי. וכשהיו בגלות מצרים אזי נמצא השכינה מלובשת בשר של מצרים לברר ואזי נק׳ לבנת הספיר. ע״ד ושמתי כסאי בעילם. והיינו לפי שהיא בבחי׳ גלות בבחי׳ לבנה הנ״ל אלא שמבררת את הלבנה עי״ז להיות נמשך מהבירור בחי׳ לבנת הספיר וכעניו מ״ש בתו״א פ׳ וישלח סד״ה ויאבק איש עמו בפי׳ שהעלו אבק עד כסה״כ שהוא מה שע״י ויאבק נתברר ממל׳ דק״ן הנק׳ אבק ונכלל במלכות דקדושה שהוא כסה״כ וזהו ענין אבקת רוכל ועד״ז הוא ענין כמעשה לבנת הספיר כו׳. אכן לאחר שיצאו מהגלות אין שייך לכנותה לבנת הספיר. מה שמתברר מהסט״א לבד. כ״א שמתעלה להיות וכעצם השמים לטוהר שהיא בינה שכינתא עילאה כמ״ש בזהר פנחס דרנ״ה ע״ב. ועמ״ש בפי׳ מארז״ל הבא לטהר מסייעין אותו בלקו״ת ד״ה הוי׳ לי בעוזרי. ועכ״פ זהו*

זהו מטים : שמות רבה פכ״ג, ה.

יובן זה. ואפ״ל ע״ד והחיות* נושאות את הכסא שמגביהות הכסא בבחי׳ הבירור לבחי׳ שלמעלה מבחי׳ אדם כמו״כ ע״י לבנת הספיר שהוא בירור מק״ן שיהי׳ ע״ד אבן ספיר עי״ז מתעלה בחי׳ כמראה אבן ספיר והיינו להיות כעצם השמים לטוהר טהירו עילאה. וגם י״ל כי הנשמות חצובות מתחת כסה״כ שהוא בחי׳ כמראה אבן ספיר דמות כסא וירדו ונתלבשו למטה בבחי׳ בראתה יצרתה נפחתה בי וירידה צורך עליי׳ והיינו ותחת רגליו שהיא הדום רגליו כמעשה לבנת הספיר שע״י ליבון הילכתא ממשיכים לובן העליון אתי מלבנון כו׳ שהוא למעלה מבחי׳ אבן ספיר דמות כסא שהוא כסא לבחי׳ כמראה אדם שהוא ז״א אבל לבנון הוא כתר ועי׳ יתיב לבושי׳ כתלג חיוור כו׳.

קיצור. ענין כמעשה לבנת ע״ש עמו אנכי בצרה. הלבנה לאבן ושפחה כי תירש. כי בקל לקבל משם. ותייסרך רעתך בשעבוד חומר ולבנים ועי״ז נתבררו ונעשו לבנת הספיר. על דרך כמראה אבן ספיר רק לבנת הספיר היכל דיוסף. יוסף הוי׳ לי בן אחר. במקום שבע״ת עומדי׳. ועכ״פ כמעשה לבנת מה שמל׳ מבררת מק״ן וכענין שהעלו אבק. אכן אח״כ אין שייך בחי׳ זו כ״א כמעשה עצם השמים לטוהר הבא לטהר ולזכך בחי׳ מדת מל׳ שיהי׳ יחו״ת כמו יחו״ע וכענין ההפרש בין הבירורים ובין שבת יום מנוחה וכענין ההפרש בין מלחמה כי תצא למלחמה שעת צלותא שעת קרבא ובין תפלת שבת שהוא בבחי׳ ישבעו ויתענגו מטוביך גם י״ל ענין לבנת הספיר ע״ד והחיות נושאות את הכסא.

ח) **והנה** הלוחות היו ג״כ של ספיר וכן יששכר הי׳ על אבן ספיר לפי שהיו גדולים בתורה שנאמר ומבני יששכר יודעי בינה לעתים כמ״ש בבחיי פ׳ תצוה דקי״א א׳ ולכן כמו״כ מה שנתברר בחי׳ הלבנה הי׳ כמעשה לבנת

ע״ד החיות: ראה תו״א ד״ה זכור את יום השבת. ד״ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה.

נוסחא שניי:

מטיט ולבנים לקחתיך ועשיתיך כלה. שע״י שבירורו מן הלבנה אותיות ונעשו כלבנת הספיר ע״ד שהעלו אבק עד כסה״כ שהוא כמראה אבן ספיר כן העלו אותיות הנ״ל שנעשו בבחי׳ לבנת הספיר ועי״ז זכו לקבלת התורה. וזהו ועשיתיך כלה. וגם הלוחות היו ג״כ של ספיר. ואח״כ פ״ב אתי מלבנון היינו לאחר שזכו למתן תורה צ״ל ליבון הילכתא כמש״ל והיינו ע״ד כי יתנו בגוים עתה אקבצם שע״י בחומר ובלבנים בחומר דא ק״ו ובלבנים דא ליבון הילכתא ובכל עבודה בשדה דא ברייתא. עי״ז עתה אקבצם. והיינו שעי״ז יהי׳ גילוי פנימי׳ התורה לע״ל דהיינו ג״כ ענין לבנון כי לבנון היינו ל״ב נתיבות חכמה ונו״ן שערי בינה. והתורה הנגלית נמשך מבחי׳ נובלות חכמה. אבל לע״ל יהי׳ גילוי פנימי׳ התורה והיינו פנימי׳ חכמה עילאה ושער החמשים דבינה שלא נמסר למשה רבינו ע״ה. ועז״נ אראינו נפלאות נו״ן פלאות בחי׳ שער החמשים שהוא נתיב לא ידעו עיט כו׳ ולכן נאמר ב״פ מלבנון. נגד בחי׳ אורייתא סתים וגליא.

הספיר ובגמרא דחולין ספ"ו דפ"ט ע"א מבואר דתכלת שבציצית הוא כעין מראה ספיר ע"ש בענין תכלת דומה לים כו' ותכלת שרשו מגבורות דאבא ולכן כ' הבחיי שהוא צבע של ענוה כי חכמה הוא ביטול. ולפ"ז לבנת הספיר אינו לשון לובן דהא צבעו תכלת אלא ל' לבינה שלבינה נתבררה להיות כמו ספיר והוא ג"כ ענין צבע תכלת דאכיל ושצי שמכלה את היש לגמרי להיות בבחי' ביטול. אמנם ענין ליבון הילכתא זהו"ע לובן השחרות כו' וזהו"ע אתי מלבנון כלה וארז"ל ברבות בשלח פכ"ג פי' מטיט ולבנים לקחתיך ועשיתיך כלה וענין אתי מלבנון פ"ב היינו מן המלכות שנק' לבנון כו' ע"ש והיינו כנ"ל שע"י בירור לבנים שנתבררו ונזדככו מבחי' לבנים דמגדל אזי נתברר הלבנה להיות בחי' כמעשה לבנת הספיר שזהו"ע כלה כי לבנת הספיר הו"ע מלכות ויסוד* היינו היחוד וההשפעה מסובב לממלא וכפל עוד מלבנון היינו ע"ד כי יתנו בגוים עתה אקבצם שע"י בחומר ובלבנים בחומר דא קל וחומר ולבנים דא ליבון הילכתא ובכל עבודה בשדה דא ברייתא ע"ז עתה אקבצם. והיינו שע"ז יהי' גילוי פנימי' התורה לע"ל דהיינו ג"כ ענין לבנון כי לבנון היינו ל"ב נ"ח ונו"ן שע"ב. והתורה הנגלית לנו נמשך מבחי' נובלות חכ' ש"מ אבל לע"ל שיהי' גילוי פנימי' התורה היינו פנימי' ח"ע ושער הנו"ן דבינה שלא נמסר למשה רבינו ע"ה ועד"ז נאמר אראנו נפלאות נ' פלאות בחינת שער הנו"ן שהוא נתיב לא ידעו עיט כו'. ולכן נאמר ב' פעמים לבנון נגד בחי' אורייתא סתים וגליא.

קיצור. הלוחות הין של סנפירין. יששכר על ספיר. תכלת. ביטול היש. וזהו אתי מלבנון מטיט ולבנים. ליבון הילכתא*. נעשה כלה לבנת הספיר. וב' פעמים אתי מלבנון. מחומר דא ק"ו ומלבנים ליבון הילכתא. כי יתנו בגוים. ע"ז יהי' גילוי פנימי' התורה לע"ל.

הוא ענין מלכות ויסוד : ראה פרדס שער ההיכלות פ"א. ע"ח שער כסה"כ פ"ג.
ליבון הילכתא : לכאורה תיבות אלו מיותרות הן. ואולי טעה המעתיק.

נוסחא שניי :

קיצור. ענין ב"פ אתי מלבנון. האחד ע"ש כמעשה לבנת. ע"ש עמו אנכי בצרה. הלבנה לאבן ושפחה כי תירש. כי בקל לקבל משם. ותייסרך רעתך בשעבוד חומר ולבנים. ועי"ז נצטרפו ונעשו לבנת הספיר. ע"ד כמראה אבן ספיר. רק לבנת הספיר היכל דיוסף. יוסף הוי' לי בן אחר. במקום שבעלי תשובה עומדים. ועל כל פנים כמעשה לבנת מה שמלכות מבררת בק"ן. וכענין שהעלו אבק. אכן אח"כ אין שיך בחי' זו כ"א וכמעשה עצם השמים לטוהר. הבא לטהר ולזכך מדת מלכות שיהי' יחו"ת כמו יחו"ע. וזהו אתי מלבנון מטיט ולבנים שנעשו בחי' לבנת הספיר עי"ז עשיתיך כלה. לקבל התורה בחי' חתן. ופ"ב אתי מלבנון. מחומר דא ק"ו ומלבנים ליבון הילכתא. כי יתנו בגוים. עי"ז גילוי פנימי' התורה לע"ל.

ח) ועתה נבוא לענין הפסוק ואלה שמות...

ט) **ועתה** נבוא לענין הפסוק ואלה שמות בנ"י כי הנה כל ההמשכות שממשיכים ע"י התומ"צ הוא לחזות בנועם הוי' כמש"ל סי' ב' באריכות והנה ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים ועם אנשים שהוא שם הוי' כמ"ש בתו"א בד"ה זכור דעמלק ובנ"י הם י"ב שבטים ששרשם מי"ב* ג"א שהם י"ב צירופי הוי' המאירים בי"ב ראשי חדשים שהם ג"כ נגד י"ב שבטים ולכן הם הנק' בנ"י ושמות בנ"י הם י"ב שמות י"ב צירופי הוי' והנה מבו' בזהר שכל התומ"צ הם לאתקנא רזא דשמי' וכמ"ש בד"ה משה ידבר. והענין ע"ד מ"ש בת"ז וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא וכמשנ"ת ענין זה בסידור שער השבת בתחלתו וע"י תומ"צ ממשיכים שיהי' נמשך נשמתא לגופא*. כי הנה יש ז' שמות כו' תמצא בתו"א* דפ"ב ע"ב שיטה ט"ז עד ע"ג שיטה ג' ואורייתא בקוב"ה. וארז"ל דוד המלך ע"ה הי' מחבר תורה של מעלה בקוב"ה כמ"ש בזח"ג פ' פנחס דף רכ"ב ע"ב דהיינו להיות הקב"ה יושב ונשפל בתורה שהוא התחברות והמשכת בחי' שמו הגדול בחכ' כו'. ועמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה שה"ש פ"ג שהמשכה זו זהו ענין רננא דאורייתא היינו הניגון והטעמי' זרקא מקף שופר כו' והוא בחי' מטי ולא מטי כו' ע"ש פ"ג ועמ"ש מזה בד"ה ויהי מקץ דרוש השני בענין ובלילה שירה עמי ומ"ש בד"ה חכלילי עיניים פי' חיך הטועם חיך היינו חכמה הטועם טעמי תורה שהטעמים הם מבחי' עתיק וא"א כו' שזהו נועם הוי' וזשארז"ל במדרש קהלת דף ע"א ע"פ טוב שם משמן טוב ר' בון בר' שמעון בר' נחמי' אומר מצינו שהלך הקב"ה מהלך ה'מאות שנה לקנות לו שם שנאמר אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולעשות לו שם בשמואל ב' סי' ז' ופי' לקנות לו שם זהו ע"ד מ"ש יתרו עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל אלקים כו' ע' מזה בתו"א ד"ה מזוזה מימין. והענין ידוע* כי יש ב' הנהגות הא' עפ"י שם אלקים גימ' הטבע* שהוא פי' אכן אתה אל מסתתר וממנו נמשך הטבע המוטבע בנמצאות ושרשו מיחוד

י"ב שבטים ששרשן מי"ב . . : עדכ"ז בארוכה : אור התורה בראשית ד"ה מחר חודש וביאוריו.

נשמתא לגופא : כאן הוא סיום ההגהה שבסוף פ"ו.

תמצא בתו"א : לשלמות המאמר מועתק בזה לשון התורה אור : כי הנה יש ז' שמות שאין נמחקין והיינו שם אל בחסד כו' כי כדי שיהי' המשכת אור א"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל במדת החסד כדי להיות עולם חסד יבנה הוא רק מבחי' שם והארה בעלמא מא"ס ב"ה והוא בחי' שם אל. וכידוע שאין ערוך השם של האדם לגבי עצמותו וכלא חשיבי. וכן שם אלקים בגבורה. ולכן כדי להמשיכו ית' להתלבש במדותיו להיות עולם חסד יבנה הוא ע"י התומ"צ ע"י מצוה זו נמשך שם זה במדה זו כו' אך עיקר הפי' לאתקנא רזא דשמיה היינו להמשיך מבחי' שמו הגדול שהוא בחי' א"ס. וכנודע שיש יחוד שם הוי' ואדני' שהוא המשכה מבחי' שם הוי' סוכ"ע בשם אדני' בחי' ממכ"ע. וע"י התומ"צ הוא המשכה מבחי' שמו הגדול כנ"ל בענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול. ועי"ז לאתקנא רזא דשמי' שיהי' נמשך גילוי בחי' זו בשאר כל השמות וז"ש ר"פ וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם לפי שלא ניתנה התורה להם כי גילוי שם הוי' שהוא בחי' שמו הגדול הוא ע"י מ"ת וכמ"ש במ"א. וזהו ענין וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול כי להיות המשכה מבחינת שמו הגדול הוא דוקא ע"י נשמות ישראל. וז"ש כי לא יטוש הוי' את עמו בעבור שמו הגדול וכתיב ביהושע ומה תעשה לשמך הגדול כי תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקוב"ה.

והענין ידוע : עייג"כ צ"צ על תהלים פד, יב.

אלקים גימ' הטבע : פרדס שי"ב פ"ב. בשל"ה שער האותיות (פ"ט, א) משמע קצת שכן הוא בזהר.

חיצוני דאו״א הב׳ הנמשך מגילוי שם הוי׳ שמזה יוצאים ניסים מופלאים שחוץ לטבע וכמ״ש גבי ק״ס וידעו מצרים כי אני הוי׳ ר״פ בשלח י״ד ד׳ וע׳ בלקו״ת בשה״ש בהביאור ע״פ צאינה וראינה דרוש הראשון ד״ה להבין הטעם ושם פ״א. וזה הבחי׳ הב׳ נק׳ לקנות לו שם ע״ד שמש ומגן הוי׳ אלקים היינו התחברות והתקשרות שם הוי׳ שיאיר ע״י שם אלקים בהתגלות כו׳ וזהו מגן הוא* לכל החוסים בו. ושרש המשכה זו הוא מיחוד פנימי דאו״א כמ״ש הרמ״ז פ׳ בשלח דנ״ד ע״פ אז ישיר וזהו טוב שם משמן טוב כי שמן הטוב הוא חכמה וכולם בחכמה עשית ולכן מוציאים שמן מכל דבר וכמ״ש בתו״א פ׳ מקץ בד״ה כי אתה נרי ובביאור ע״פ המגביהי לשבת בשם הפרדס. והנה אע״פ שכולם בחכמה עשית וזהו ל״ב אלקים דמע״ב הנמשכים מל״ב נ״ח עכ״ז ההשפעה באה דרך הסתר והעלם כדי להיות העולם יש ודבר כו׳ וגם החכמה מקבלת רק מבחי׳ שערות אבא יונק ממזל כו׳ וכמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ תצא בביאור ע״פ ולא אבה. ולכן טוב שם היינו בחי׳ ולשום לו שם שהו״ע התגלות אלקות שלא כדרכה זה בריאה מאין ליש וזהו טוב משמן הטוב בחכ׳ עשית כי מקור המשכה זו באה ונמשכה מאוא״ס ממש שלמעלה מעלה מהחכמה ועמ״ש במ״א* בענין משארז״ל כל האומר ויכולו בשבת כאלו נעשה שותף להקב״ה במע״ב ונז׳ מזה לקמן סי׳ י״א וזהו״ע אדון הנפלאות פי׳ למעלה מעלה מבחי׳ פלאות שא׳ בס״י בתחילתו בל״ב פליאות נ״ח חקק יה הוי׳ צבאות וברא את עולמו כו׳ וענין הפלא והפלאות הוא ענין התהוות יש מאין שהוא הפלא היותר עצום ונק׳ פליאות חכמה ע״ש כי כולם בחכמה עשית אך הוא ית׳ הוא למעלה מעלה מן החכמה ונק׳ אדון הנפלאות וכמ״ש כ״ז בתו״א בד״ה אוסרי לגפן. וזהו״ע בורא קדושים ישתבח שמך לעד שהחכמה נק׳ קדש מקבל רק מבחי׳ שם והארה כו׳ כמ״ש בלקו״ת פ׳ בהר בד״ה את שבתותי תשמורו. אבל בחי׳ ולשום לו שם הוא כענין מ״ש וקדשתי את שמי הגדול ביחזקאל סי׳ ל״ו כ״ג והיינו ההמשכה מבחי׳ אדון הנפלאות וכמ״ש בד״ה אוסרי לגפן בפי׳ וינוחו בו ישראל מקדשי שמך כו׳ שהוא ההמשכה מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש . וזהו״ע וקדשתי את שמי הגדול ובילקוט פ׳ בשלח סי׳ רמ״ה בשם המכילתא בזמן שישראל עושין רצונו ש״מ מתגדל שמו בעולם עד וקדשתי את שמי הגדול ע״ש שזהו״ע אלקי אבי וארוממנהו ועמ״ש בפי׳ ארוממך אלקי המלך בד״ה כי אתה נרי וזהו״ע לשום לו שם והיינו שהלך הקב״ה מהלך ה׳ מאות שנה לקנות לו שם דלכאו׳ יש כמה פעמים מהלך ה׳ מאות שנה מכה״כ עד הארץ כדאי׳ בגמ׳ פ״ב דחגיגה אלא דר״ל כי ענין ה׳ מאות שנה של הרקיע הוא נמשך מצד סדר השתלשלות הבריאה מאין ליש כי הם נמשכים מן ה׳ בחי׳ לך הוי׳ הגדולה והגבורה והת״ת ונו״ה בינה עד הוד אתפשטת* והוא נמשך מיחוד חיצוני או״א. אך ההילוך זהו המשכה

וזהו מגן הוא : אולי הכוונה לפרש הכתוב מגן הוא, שיהי׳ התגלות שם הוי׳ ע״י שם אלקים, שמש ומגן ה״א—(והוא היפך פי׳ הרגיל בשמש ומגן, ששם אלקים מסתיר — ראה לקמן פ״י ובפי׳ תהלים להצ״צ פ״ד, יב) — ואז יעשה נסים לחוסים בו.—ולהעיר ג״כ דמגן הוא קאי על „אמרת הוי׳ צרופה״ שקדם לו. כן—ממ״ש בלקו״ת עה״פ טוב לחסות בהוי׳.

ועמ״ש במ״א : ראה אור התורה בראשית עה״פ ויכולו השמים.

בינה עד הוד אתפשטת : ע״ח שער כ״ט פ״ח. טעמי המצות להרח״ו ס״פ שמיני. ועוד. — השייכות כאן אולי י״ל כי הבריאה בפועל היתה ע״י בינה, כולם בחכמה עשית

הפנימית והו"ע כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא וזהו הנק' הילוך כמ"ש במ"א ע"פ ונתתי לך מהלכים כו' והמשכה זו באה מלמעלה מבחי' ת"ק שנה כו' ששרשה מבחי' כולם בחכמה עשית כי זהו"ע טוב שם משמן הטוב.

קיצור. ענין לאתקנא רזא דשמי' היינו המשכת החיות אוא"ס בחכמה וחסד ע"י המצות כמ"ש בד"ה משה ידבר שע"י עסק התורה ממשיך שמו הגדול ולשום לו שם כי יש ב' בחי' הנהגות הא' משם אלקים גימ' הטבע הב' גילוי שם הוי' וידעו מצרים כי אני הוי' וזהו לקנות לו שם ועז"נ טוב שם כנ"ל מבחי' שמן הטוב היינו כולם בחכמה עשית ונק' אדון הנפלאות למעלה מבחי' ל"ב פליאות חכמה והחכמה מאין תמצא בורא קדושים ישתבח שמך וקדשתי את שמי הגדול וע"ד מקדשי שמך אלקי אבי וארוממנהו מתגדל שמו ועמש"ל בענין ובשמו תשבע.

י) **והנה** ארז"ל ברבות ברות ע"פ ולנעמי מודע לאישה ושמו בועז. הרשעים הן קודמין לשמן גלית שמו נבל שמו אבל הצדיקים שמן קודם ושמו ישי ושמו בועז ושמו קיש ושמו דוד ושמו מרדכי דומי' לבוראם שנאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם עכ"ל. וכן הוא ברבות באסתר ע"פ ושמו מרדכי. מדברים אלו מבואר שכמו שלמעלה נאמר ולשום לו שם כמו"כ שייך בחי' זו בצדיקים וזהו ענין וכתר שם טוב עולה על גביהן והיינו שהם הממשיכים בחי' שם הנ"ל כמ"ש וישמחו בך ישראל* מקדשי שמך ע"י מע"ט שזהו"ע כתר ש"ט. וכמ"ש ונקדשתי בתוך בנ"י וארז"ל בת"כ פ' אמור פ"ח מסור את עצמך וקדש שמי כו' המוציא אתכם מארץ מצרים על תנאי הוצאתי אתכם מא"מ שתמסרו עצמיכם לקדש את שמי כו'. וכיון שכן שהם מקדשי שמך דהיינו מה שממשיכים* מבחינת אתה קדוש בבחינת ושמך קדוש וזהו"ע מקדשי שמך לכן הם דומים לבוראם ששמם קודם ר"ל שיהי' עליהם השראת קדושה זו מבחי' שהם ממשיכים וזהו הכתר ש"ט וזהו וישמחו בך ישראל מקדשי שמך בך ממש ע"י שהם מקדשי שמך שנמשך בהם ממש השראה זו. וזהו ענין השם שלהם. וכמ"ש ועשיתי לך שם כשם הגדולים אשר בארץ. בד"ה א' סי' י"ז ח' וארז"ל פ"י דפסחים דקי"ז ע"ב תני רב יוסף זהו שאומרים מגן דוד ופרש"י כשם הגדולים אברהם יצחק ויעקב שכשם שחותמין במגן אברהם חותמין במגן דוד כו' ע"ש כי הנה פי' מגן כ' בפרדס ערך מגן ע"פ הזהר פ' שמות ד"ג ע"ב שהוא הברית והכריח הדבר מפסוק שמש ומגן הוי' אלקים עכ"ל וברית הוא התקשרות ויחוד ור"ל שמתיחדים שם הוי' ואלקים להיות כי הוי' הוא האלקים כמ"ש הפי' בזה בלקו"ת פ' ואתחנן סד"ה וידעת היום דרוש השני ספ"ה ובד"ה כי תשמע בקול פ"ד שהמשכה זו הוא ע"י בחינת צדיק שהוא התקשרות ובחי' ברית נמצא זהו ענין מגן. וזהו"ע מגן אברהם וכמ"ש אנכי מגן לך והיינו ע"י שאברהם קידש שמו ית' והמשיך מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש ועי"ז נמשך יחוד הוי' באלקים בבחי'

בבינה (זח"ג מג, א), אבא אמר לאימא יהא כדין וכדין ומיד הוה (זח"א כב, א).

בך ישראל: נוסח ברכת היום דיו"ט הוא: בך כל ישראל אבל בהשמטת תיבת כל הוא ג"כ בתו"א בד"ה אוסרי לגפן פ"ב. בלקו"ת שה"ש ד"ה צאו"ר (השני) ספ"ד. ובב"מ.

מה שממשיכים: ראה בזה בדא"ח שהובאו בהערה הקודמת.

שמש ומגן הוי׳ אלקים ועי״ז זכה לשם הגדולים שיהי׳ נק׳ עלי׳ ממש בבחי׳ שם זה וזהו מגן אברהם שבחי׳ שמש ומגן הוי׳ ואלקים נמשך ע״י אברהם ומאיר בבחי׳ אברהם והיינו אנכי מגן לך גם כתב בפרדס מגן ר״ת אותיות מיכאל גבריאל נוריאל שהן ג׳ מחנות שכינה ר״ל שיהי׳ נמשך גילוי שמש ומגן הנ״ל בבי״ע ג״כ ע״י ג׳ מחנות שכינה כו׳ וז״ש כל הנקרא בשמי בישעי׳ סי׳ מ״ג ז׳ ות״י כל דא בדיל אבהתכון צדיקיא דאתקרו שמי עליהון. וביאור הענין דהנה י״ל מ״ש בפ׳ שמות ג׳ וז״ל ה׳ אלקי אבותיכם אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעלם והקשו ע״ז חכמי המחקר איך ייחס שמו ואלקותו במה שהוא אלקי אברהם כו׳ הלא יותר הי׳ ראוי לומר שהוא אלקי העולם בורא העולם ומסדרו ומנהיגו וכמבואר בכוזרי סי׳ י״א י״ב. ותשובתו ע״ז סי׳ כ״ה מפני שע״י האבות נתפרסם גילוי אלקותו והתחברות דבר אלקים אליהם להנהיג אותם ולעשות להם נפלאות משא״כ מצד היותו אלקי עולם בורא שמים וארץ הרי כל בנ״א שוים בזה וגם בבחי׳ זו אין גילוי כלל רק מלובש בבחי׳ העלם. ולכן אמר אלקי אברהם כו׳. שע״י האבות נמשך אלקותו בגילוי והיינו ע״י עבודתם דוקא ואין כל בנ״א שוים בזה כ״א ע״י שהם מקדשי שמך, זהו המכוון בתי׳ שם אעפ״י שאין זה לשונו ממש. ועי׳ בתו״א* פ׳ יתרו בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה משם יובן איך ע״י האבות נמשך תוספות אור מא״ס בחו״ב ע״כ זה שמי לעולם כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ אנכי הוי׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולפמש״ל הוא מובן כי ענין היותו בורא שמים וארץ זהו הנהגה הבאה משם אלקים. אבל ענין אלקי אברהם זהו מגן אברהם היינו מבחי׳ שמש ומגן הוי׳ אלקים ולכן זה שמי לעולם שעי״ז נמשך בחי׳ ולשום לך שם. וכמ״ש ותעש לך שם כהיום הזה בנחמי׳ סי׳ ט׳ יו״ד וכן אומרים בחנוכה בימי מתתי׳ כו׳ ולך עשית שם גדול וקדוש. ומזה נמשך ג״כ על האבות שיהי׳ בבחי׳ הנק׳ בשמי ממש. ועז״נ בדוד ועשיתי לך שם כו׳ והיינו שיומשך בהם מבחי׳ גילוי פנימי׳ אור א״ס ממש. וז״ש רז״ל בב״ב פ״ה דע״ה עתידים צדיקים שיקראו בשמו של הקב״ה שנאמר כל הנק׳ בשמי ולכבודי ופרש״י שיהי׳ שמם הוי׳ והיינו כנ״ל ע״י שממשיכים גדולת הוי׳ וכמ״ש במ״א ע״פ אז יאמרו בגויים הגדיל ה׳ לכן עי״ז מאיר בחי׳ זו בהם ועי׳ מ״ש בתו״א פ׳ יתרו בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה משם יובן איך ע״י האבות נמשך תוספות אור מא״ס בחו״ב ע״כ זה שמי לעולם. ועמ״ש ע״פ אנכי ה״א אשר הוצאתיך מא״מ.

קיצור. ענין הצדיקים שמן קודמן. כתר ש״ט. מקדשי שמך. לכן נמשך בהם ג״כ מקדושה זו. ועשיתי לך שם כשם הגדולים מגן אברהם מגן דוד. ע״ד שמש ומגן הוי׳ אלקים פי׳ יחוד הוי׳ באלקים זהו״ע מגן והיינו ע״י אברהם שקידש את שמו ית׳ ועי״ז נמשך ג״כ בחי׳ מגן הנ״ל לאברהם וכן לדוד וזהו כל הנק׳ בשמי אלקי אברהם ולא נאמר בורא השמים כי בריאת שמים וארץ הוא ע״י שם אלקים אבל ע״י אברהם נמשך שמש ומגן ה׳ אלקים וזהו עתידין צדיקים שיקראו בשמו של הקב״ה.

יא) **וזהו** ואלה שמות בנ״י. שמות היינו ע״ד טוב שם משמן טוב. וע״ד ועשיתי לך שם וכנ״ל היינו שקנו שם טוב שהמשיכו למעלה גדולת הוי׳ שהוא

ועי׳ בתו״א . . . מארץ מצרים : בכת״י ההעתקה נכתב מן הצד, ולכאורה הוא מיותר כי

ע״י ההמשכה מפנימי׳ יחוד או״א וכענין מ״ש יתגדל ויתקדש שמי׳ רבא. יהא שמי׳ רבא מברך כו׳ והיינו ע״י שנתברך ה׳ ממהותו ועצמותו ית׳ שזהו ענין יתגדל ויתקדש עי״ז נמשך ג״כ הברכה מהוי׳ בעולמות וזהו לעלם ולעלמי עלמיא ועיקר ההמשכה פנימי׳ זו מבחי׳ קדושת הוי׳ מאיר בנש״י כי כל המברך מתברך ולכן נאמר בהם שמות ואלה שמות בנ״י דהיינו כענין ועשיתי לך שם וזהו שארז״ל ברבות ר״פ שמות שקולים הם ישראל כצבא השמים נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. ולפי שהם משולים לכוכבים קרא שמות לכולם הה״ד ואלה שמות בנ״י וע״ע מזה ברבות ר״פ ויקהל ע״פ לכולם בשם יקרא כו׳ ראו קרא הוי׳ בשם בצלאל. והענין דהנה מבואר בזהר תרומה דקע״א ע״ב בענין הכוכבים שמהם עיקר ההשפעה בעולם שאין לך עשב למטה שאין לו כוכב ומזל כו׳ וכן ההארה באבנים טובות הוא מהכוכבים וע״ש באריכות ודק״ע ע״ב*. והנה א״כ יש בו ב׳ בחי׳ הא׳ מה שמשפיע למטה הב׳ מה שמקבל תחילה מלמעלה שא״א שישפיע למטה בלתי שיקבל תחלה מלמעלה וכמ״ש במ״א* שיש בכל עילה ג׳ בחינות הא׳ מה שמקבל מלמעלה והוא בחי׳ עליונה שבו כמו בחי׳ חב״ד. הב׳ בחי׳ עצמותו והוא בחי׳ אמצעי׳ כמו חג״ת הג׳ מה שמשפיע למטה וזהו בחי׳ נה״י שבו שהן כלי ההשפעה וזהו״ע לכולם שמות יקרא דהנה הרמ״ז ר״פ פקודי ע״פ לכולם שמות יקרא פי׳ שהמלאכים דבי״ע הם מקבלים כח לפעול פעולתם והיינו ענין הקריאה בשם שהוא קבלת כ״א השפע לפי בחינתו ושרשו ובג״כ אלה פקודי עכ״ל נמצא ענין לכולם שמות יקרא היינו ההשפעה הנמשך להם ע״י השם והאותיות אלו. וכפי בחי׳ ההשפעה כך הוא השם וכשארז״ל ברבות וישלח פע״ח לא כשם שנקרא עכשיו נק׳ אח״ז שנאמר למה זה תשאל לשמי והוא פלאי דהיינו שהמלאך שנתראה למנוח ואשתו שהי׳ בענין נזירות שמשון לכך נק׳ שמו פלאי ע״ש הנזירות שנאמר בו איש כי יפליא לנדר והיינו כידוע ענין פלא מה שמופלא ונעלם מהשכל שהוא בחי׳ א״א שמשם שרש הנזירות כמ״ש בזהר בפ׳ נשא לכן מלאך שהלך בשליחות זה נמשך לו השם מבחי׳ פלאי כו׳ וכענין מ״ש ברבות פ׳ שמיני פ״ג לפי מעשי אני נק׳ כו׳ והנה ע״י שמות אלו נמשך ג״כ ההשפעה מהכוכב למטה. ועמ״ש בענין השמות בלקו״ת בד״ה את שבתותי תשמורו בפ׳ בהר. וזהו לכולם שמות יקרא לפי ההשפעה שמשפיע להם וע״כ כוכבים יש להם שמות שעי״ז מפורסם ענינם בעולם שמהם בא כל ההשפעות למטה (ע׳ בד״ה ויקרא אל משה בלקו״ת בענין כוכבים דסוכה שהם למעלה מבחי׳ חמה רקיע תמינאה. וברבות פ׳ דברים הכוכבים אין מתביישים לע״ל משא״כ חמה ולבנה וע״כ שמות בנ״י משולים לכוכבים שנאמר בהם שמות וע׳ מענין כוכב במאו״א אות כ׳ דפי׳ כוכב היינו כו כב פי׳ כו היינו מספר שם הוי׳ והוא נמשך ע״י כב אותיות כמ״ש במד״ר ע״פ נגילה ונשמחה בך בכ״ב אותיות התורה ועד״ז נאמר בישראל ואלה שמות שכמו בכוכבים ענין השמות הוא מה שעי״ז נמשך להם השפע מלמעלה וגם עי״ז הם משפיעים למטה וזהו״ע שם שנודע שמו וכענין הנזכר

בא בסוף פרק זה, — ושם מקומו ע״פ המשך הענינים, כמובן.

ודק״ע ע״ב : אולי צ״ל ודקע״ב, א.

וכמ״ש במ״א : ראה פרדס שער ב׳ פ״ז.

במשנה רפ"ז דפאה כל זית שיש לו שם כו' בשמו שהי' שפכני או ביישני היינו ששופך שמן הרבה כו' ע"ש. נמצא מה שנמשך ממנו שפע השמן בשפע רב נק' שיש לו שם ולכן אין לו שכחה. כך עד"מ ענין לכולם שמות יקרא שיש להם שם ע"י השפע המוצא מהם והיינו ג"כ ע"י השם שקוראו הקב"ה שהוא השפע שנמשך לו ע"י השם הזה כנ"ל בענין והוא פלאי וע"י שם זה הוא משפיע כמו שעי"ז נמשך ע"י מלאך הנ"ל ענין שמשון שהי' נזיר. ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני גבי אכלתי יערי שם נזכר מה שהמלאכים הם שלוחי השפע. ועד"ז הו"ע ואלה שמות בנ"י ר"מ הוה דייק בשמא וכמו ראובן נקרא כן ע"ש ראו בן בחי' ראי' שהיא העבודה ע"ד לאסתכלא ביקרא דמלכא לעורר את האהבה ועש"ז נקראים החכמים עיני העדה. ועי"ז מעורר ההשפעה מלמעלה ג"כ בבחי' ראי' כמ"ש כי ראה הוי' בענייי כו' וכמ"ש עיני הוי' אל צדיקים כמ"ש מזה בד"ה יהודה אתה וכמ"ש בד"ה ליבבתני באחד מעיניך (ובד"ה יונתי בחגוי הסלע שלא נדפס בלקו"ת). ועד"ז הו"ע שמעון לוי ויהודה כמ"ש בד"ה יהודה אתה הנ"ל נמצא השמות נק' בהם ע"ש פעולתם כמו ראובן בבחי' ראי' עיני תמיד אל הוי' שעי"ז המשיך אור מלמעלה הנה עין הוי' אל יריאיו כו' ובחי' זו נתגלה ומאיר וע"ז טוב שם כנ"ל ודוגמא לזה מ"ש ראו קרא הוי' בשם בצלאל ע"ש חכמתו נק' כן ע"ד בצל אל היית וידעת. ובזהר תרומה דקנ"ב ע"א ושמי' ברזא עילאה אקרי הכי בצלאל בצל אל ומאן איהו דא צדיק פי' יסוד הוא המקשר ומביא השפע למקבל כנ"ל בענין שמש ומגן דאיהו יתיב בצל אל ההוא דאקרי אל עליון פי' בינה שבה התגלות עתיק שנק' אל עליון בחי' סוכ"ע כמ"ש בלקו"ת סד"ה וידעת היום בפי' והנורא אל עליון כו' ור"ל שכח ההשפעה למטה בבחי' שמש ומגן כו' נמשך מלמעלה מעלה ע"ד המגביהי לשבת ולכן המשפילי לראות כו' וזהו אל עליון וקונה הכל בחי' כול הוא יסוד כי כל בשמים ובארץ כו' שנה"י חדשים נמשכים ע"י הכתר כו'. שמאיר בו הבחינה שמאיר ביסוד צ"ע בחי' צל אל כו' וכמ"ש מזה בתו"א* סד"ה וידעת היום ובד"ה האזינו השמים דרוש השלישי. והמשכה זו י"ל ע"י בצלו חמדתי וישבתי ועמ"ש ע"פ טוב לחסות בהוי'. והנה בצלו שהו"ע סוכה הנק' צילא דמהימנותא ובחי' זו הוא עסק התורה כמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כיסיתיך כמ"ש בלקו"ת בד"ה ביום השמיני עצרת דרוש השני. וזהו"ע ואלה שמות ואלה מוסיף על הראשונים כי ע"י נש"י נמשך תוספות וריבוי האור ביתר שאת ויתר עוז מן השמות של הכוכבים שהם ההמשכה בסדר השתלשלות וכדלקמן באריכות.

קיצור. ואלה שמות היינו טוב שם משמן. ועשיתי לך שם. נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות ושמו פלאי להשפיע ענין כי יפליא ועד"ז ואלה שמות. כל זית שיש לו שם בשדה. ראובן ראי' לאסתכלא ביקרא דמלכא. ועד"ז עין הוי' אל יראיו בצלאל בצל אל ע"י ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך. תורה וגמ"ח ועי"ז ראו קרא הוי' בשם בצלאל.

יב) **וזהו** שמן תורק שמך. וברבות נשא בקרבן נחשון בן עמינדב. גבי שניהם מלאים סלת בלולה בשמן דקאי על שלמה ועל משיח שיצא שמם בעולם טוב שם משמן הטוב. שמן תורק שמך ע"ש. ולכאורה אינו מובן דשני

מזה בתו"א: הדרושים הם בלקו"ת, ואם אינו טעות המעתיק י"ל ע"פ הידוע שהלקו"ת

הפסוקים אינם שוים דאומרו שמן תורק שמך משמע מעלת השם שוה למעלת השמן ואומרו טוב שם משמע שהשם טוב יותר מהשמן ואפ"ל ע"ד* אל יתהלל החכם בחכמתו כ"א בזאת יתהלל כו' ומבואר במ"א הפי' דיש ב' מדרגות בחכמה הא' כמו שהיא למעלה באצילות הב' התפשטותה בבי"ע בתומ"צ והתפשטות זו באה מבחי' שלמעלה מהחכמה כמ"ש בתו"א בד"ה לך לך וכענין חכמות בחוץ תרונה שההמשכה למטה באה ע"י ח"ס כו'* וכנ"ל בענין אל עליון כו' וקונה הכל כו' וזהו שמן תורק שמך מה שמריקים השמן מכלי אל כלי זהו"ע המשכת וגילוי החכמה למטה ולכן נקרא שמן תורק דוקא שהורק ונמשך מחכמה עילאה להיות נמשך ומתלבש למטה בתומ"צ מעשיות וא"כ זהו"ע שמן תורק דכמו"כ השם היינו מה שיוצא שמו בעולם למטה ע"ד כי אני הוי' בקרב הארץ וזהו עצמו ענין טוב שם מה שנמשך ומתגלה למטה בחי' ותעש לך שם משמן הטוב בעודו למעלה אלא כשהוא שמן תורק שנמשך והורק למטה. וזהו כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו'. ועמ"ש ע"פ שמן* וקטרת ישמח לב היינו ל"ב נתיבות שבחכ' שהם ל"ב אלקים דמע"ב וע"י שמן וקטרת ממשיך ל"ב נתיבות דח"ע במל'. ולכן ישמח לב וזהו ג"כ כל האומר ויכולו בשבת כאלו נעשה שותף להקב"ה במע"ב כו' וזהו שמן תורק שמך. וענין שמן תורק שעצמי' חכמה עילאה והשמן הטוב נמשך והורק למטה ולא שנמשך רק הארה ממנו וזהו ע"ד והריקותי לכם ברכה במלאכי ג' דהיינו מה שנמשך השפע בריבוי עצום מאד וכן המריקים מעליהם הזהב בזכרי' ד' וכ"ה בילקוט ר"פ יתרו בשם תנחומא כאדם שמערה מפי החבית היית מערה לנו שמן תורק שמך כו' וא"כ זהו מורה על ההמשכה בגילוי למטה ממש ע"ד ותעש לך שם כו' ולא כמו החכמה שנמשך במע"ב בע"מ שבאה בבחי' השתלשלות שהאור הולך ומתמעט עד כי ומשם יפרד שנעשה עלמא דפרודא כו' אבל שמן תורק כמערה מפי החביות היינו שעי"ז יומשך הגילוי למטה כמו למעלה ממש וכמ"ש ענין זה סד"ה משה ידבר שזהו ההפרש בין מה שקיים אברהם את התורה שעיקר ההמשכה הי' למעלה באצילות אבל למטה נמשך רק מעט לא מערך ההמשכה שלמעלה אבל ע"י מ"ת נמשך ההמשכה למטה ממש כמו למעלה. וזהו ההפרש בין לריח שמניך טובים שנמשך למטה רק הריח לבד ועיקר ההמשכה הוא למעלה ובין שמן תורק שעיקר ההמשכה הוא למטה. ונקרא שמן תורק שמך שהוא בחי' טוב שם כו' ואפ"ל הפי' שנתרוקן* למעלה ונמשך למטה והיינו כי לא בשמים היא כ"א למטה דוקא. וכן יהי' עיקר משכן השכינה בתחתונים דוקא. וזהו שארז"ל רבות ר"פ שמות אלה פסל כו' ואלה מוסיף כו' וע' מזה רבות ע"פ ואלה המשפטים רפ"ל דקמ"ה ע"ב באריכות. ואפ"ל ענין מוסיף כי הנה בחי' אלה תולדות השמים והארץ זהו הנמשך מהאור הנמשך להחיות העולמות שנמשך מיחוד חיצוני דחו"ב אבל

נדפס בתור המשך להתו"א, שלכן בהוצאה א' של הלקו"ת נכתב על השער דלקו"ת שמות ויקרא שזהו חלק שני, דבמדבר — שזהו חלק ג' וכו'.

ואפ"ל ע"ד : ראה לעיל ס"ד.

ע"י ח"ס כו' : ראה בזה לקו"ת ס"פ בהעלותך (השני). ס' עקב ד"ה ואכלת ושבעת פ"ג. תו"ח בתחלתו.

ועמ"ש ע"פ שמן : ראה תו"א שערי אורה ואור התורה ד"ה בכ"ה בכסלו.

ואפ"ל הפי' שנתרוקן : להעיר מדברים רבה פ"ח, ו : לא בשמים היא כו' שלא נשתייר הימנה בשמים.

ואלה שמות בני ישראל הם ממשיכים ריבוי ותוספות האור על החוק הקצוב כמ״ש בפע״ח בהקדמה והובא בלקו״ת בביאור ע״פ שבת שבתון והוא הנמשך מיחוד פנימי דאוא״ס* וזהו ואלה מוסיף ואפ״ל כי ע״ז מורה הוא״ו וכמ״ש בפ׳ מקץ בד״ה כי אתה נרי בענין והוי׳ יגיה חשכי וז״ש ברבות ויקהל ד״נ* ע״פ אלה תולדות השמים ובזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בנ״י כו׳. כי עיקר המכוון בבריאת שמים וארץ להיות בחי׳ דירה בתחתונים בחי׳ ולשום לו שם בארץ והיינו ע״י ואלה שמות בנ״י וכו׳ ועמ״ש מענין ואלה מוסיף ע״פ ואלה תולדות יצחק. וגם אפ״ל ואלה מוסיף על מה שקיימו האבות את התורה כי ע״י ירידת בנ״י לארץ מצרים זכו למ״ת שנק׳ שמן תורק שמך משא״כ הראשונים* היו לריח שמניך טובים כו׳.

קיצור. ענין שמן תורק שמך דהיינו* לענין טוב שם משמן טוב ע״ד אל יתהלל חכם בחכמתו כ״א בזאת יתהלל חכמות בחוץ. אל עליון כו׳ וקונה הכל. המגביהי המשפילי וגם תורק והריקותי כו׳ כמערה מחבית שהגילוי למטה כמו למעלה כמ״ש בענין משה ידבר. וזהו שמן תורק שמך שהוא טוב שם וזהו ואלה שמות בנ״י ואלה מוסיף על אלה תולדות השמים. בזכות מי הם עומדים. חבית היא* בינה כמ״ש בפרדס ערך חבית ואולי ז״ש חביתי כה״ג להמשיך במל׳ שתהי׳ במדרגת הבינה.

ובפירוש ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה. יש להקדים תחלה ענין בנ״י.
הנה במאו״א אות ב׳ סי״ג כ׳ וז״ל בנ״י הם נו״ה בני הת״ת הנק׳ ישראל עכ״ל. והיי״נ הביא מ״ש בת״ז תיקון מ״ח ע״פ ושמרו בנ״י את השבת. בנ״י אינון תרין כוליין נו״ה בני דישראל סבא עמודא דאמצעיתא כו׳ עכ״ל. וע׳ בלקו״ת פ׳ קדושים בד״ה ונטעתם כל עץ מאכל ההפרש בין כשהדיבור העליון מקבל רק מנה״י דז״א ובין כשמקבלת מת״ת שזהו ענין שלש שנים יהי׳ לכם ערלים כשמקבל מנה״י יש יניקה לק״ן גקה״ט משא״כ כשמקבלת מת״ת זהו״ע ובשנה הרביעית יהי׳ כל פריו כו׳ ועמ״ש בבה״ז פ׳ שמות ע״פ אתי מלבנון כלה קול אמר לדיבור אתי והיינו כשהדיבור מקבל רק מנה״י אז הוא בבחי׳ הסתר אבל כשמקבל מת״ת זהו״ע יחוד וגילוי. ומזה יובן ענין ואלה שמות בנ״י אזי עדיין הבאים מצרימה כו׳ ויש לבאר הענין ע״ד העבודה עפ״י מ״ש בתו״א פ׳ תשא בד״ה שמאלו תחת לראשי שיש בעבודה ב׳ בחי׳ הרגל של הנשמה שהיא הנשמה המתלבשת בגוף שנק׳ רגל לבד לגבי עיקר הנשמה שהיא בבחי׳ מקיף על הנשמה כמ״ש בענין ב׳ בחי׳ אלו בלקו״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי הסלע וז״ל שם בד״ה שמאלו תחת לראשי דקס״ג ע״ב. והנה הארה והמשכה שמתפשטת למטה בישראל לבטל הגוף אליו ית׳ כו׳ והוא בחי׳ רגל לגבי עיקר האור שלמעלה שאינה יכולה להתפשט בתוך הגוף שאותו האור נק׳ בחי׳ ראש לגבי זה ומבחי׳ זו נמשך האהבה בכל לבבך אבל העבודה הנמשך מעיקר הנשמה מבחי׳ הראש

פנימי דאוא״ס : כנראה צ״ל : פנימי דחו״ב.
ויקהל ד״נ : כ״ה בכת״י ההעתקה. ואולי צ״ל : ויקהל ר״פ, כי הוא שמות רבה רפמ״ח, שהוא ר״פ ויקהל, דקס״א, ב.
משא״כ הראשונים : ע״פ דרז״ל בשה״ש רבה ע״פ לריח שמניך טובים.
שמך דהיינו לענין : כנראה חסר וצ״ל : שמך דהיינו סותר לענין. או שצ״ל :שמך וענין.
חבית היא : עייג״כ באור התורה פ׳ בראשית סד״ה ואיבה אשית.

שבה הוא בחי' בכל מאדך והיינו ביטול הנפש במציאות ממש להשתפך אל חיק אביה ממש וזה נמשך ע"י שמאלה ע"ד ופרעה הקריב וזהו שמאלו תחת לראשי ע"ש. וע' בתו"א ד"ה חכלילי עינים מיין בענין אהבת עולם ואהבה רבה שהם ג"כ ב' בחי' אלו וזהו ענין בנ"י כי ברא כרעא דאבוה בחי' רגל לבד והיינו כשהעבודה רק ע"ד בחי' הנ"ל אז הוא ענין הבאים מצרימה אותותינו לא ראינו כו' וע"י בחי' מצרים ופרעה הקריב באו לבחי' ישראל ממש כי שמאלו תחת לראשי ואזי נאמר ויושע כו' את ישראל וירא ישראל ישראל דוקא בחי' גילוי עיקר הנשמה שהוא בחי' ראש כו' ועמ"ש בתו"א בתחלתו בד"ה השמים כסאי בפי' והארץ הדום רגלי כו' ומ"ש בלקו"ת גבי דרושי עשי"ת בד"ה ממעמקים מענין ב' בחינות אלו שבנשמה רגל וראש (וזהו פי' ואלה שמות בנ"י תמצא בתו"א* דף פ"ג ע"ב שיטה ז' ועמ"ש מזה בד"ה וישב יעקב בענין והנה בזמן ביהמ"ק כו' ועכשיו ובקשתם משם עת אשר שלט האדם גלות השכינה ע"ד ירידת הנשמה בגוף כו' ועמ"ש בד"ה מי יתנך כו' אמצאך בחוץ וסד"ה כי ההרים ימושו שעי"ז יבואו לתשובה כו'.

וביאור הענין הוא דהנה שמו הגדול הוא שם הוי' וידוע דיו"ד הוא בחינת צמצום (עיין מ"ש בבה"ז פ' אחרי ע"ט ב') וה' התפשטות אורך ורוחב כו' לפי שכך הוא דרך ההמשכה מאוא"ס ב"ה בעולמות שצ"ל תחלה צמצום ואח"כ התפשטות כו' (וכך הוא בענין הירידה והמשכת האור מתחלה בבחי' מצרים דקדושה ואח"כ בחי' ארץ טובה ורחבה בבחי' התפשטות וגילוי (הג"ה ע"ד עיבור ולידה שא"א להיות לידה בלתי עיבור בתחלה וע' בסד"ה וידבר* ענין לא מטי ואח"כ מטי)) והנה כתיב ירוד ירדנו (עמ"ש ע"פ ארדה נא ואראה שיש ב' בחי' ירידה הא' ירידה שהוא חסרון וגריעותא ע"ד לך רד כו'

תמצא בתו"א: לשלמות המאמר מועתק בזה לשון התורה אור: וזהו פי' ואלה שמות בני ישראל וגו' שמות ממש ע"ד מ"ש ויעש דוד שם. ופי' בזוה"ק דעביד שמא קדישא בחי' גלוי שם הוי' למטה להמשיך אור א"ס מבחי' חכמה עילאה יו"ד של שם. וה' של שם בחי' הדיבור ורוח פיו ית' לעולם העשי' כמ"ש באגה"ק וכך הוא פי' שמות בנ"י שבנ"י ממשיכים ועושים בחי' גילוי שמות עליונים למטה. וכמש"ל בפי' לאתקנא רזא דשמיה כו' ובפי' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול (ובפרטות יעקב וי"ב בניו השבטים ששרשן ממש באצילות בע"ס שהן הן השמות עליונים וכנודע ג"כ בפע"ח איך יחוד קוב"ה ושכינתי' נק' יחוד יעקב ורחל או ישראל ורחל והיינו יחוד הוי' באדנ'. כי שרש נשמת יעקב נמשך מבחי' שם הוי' ושרש נשמת רחל נמשך מבחי' שם אדנ' ולכן כנס"י נמשלה לרחל כמ"ש כרחל לפני גוזזי' כו' וכן י"ב שבטים הם כנגד י"ב צירופי הוי' שבכל חודש מאיר צירוף אחד מי"ב צירופי הוי' באדנ' כו' כמ"ש במ"א. וז"ש בשבטים הראובני והשמעוני כו' שיש שם הוי' בכל אחד מהשבטים כו'. ופי' ואלה שמות היינו כי המשכת השמות הוא ע"י התורה כנ"ל בענין ס' מלכות כו' ושיתא סדרי משנה וכל אחד כלול מו' זהו בגימט' אלה כמ"ש במ"א ע"פ אלה פקודי המשכן והוא בחי' המשכה אך מקודם צ"ל העלאה והיינו ע"י שם מ"ב וזהו ואלה גימט' מ"ב ועמ"ש במ"א פ' תולדות ע"פ ויקרא להן שמות כשמת שהא' בוי"ו והב' בלא וי"ו ע"ש).

אך פי' וענין ואלה שמות כו' הבאים מצרימה קאי על זמן הגלות כי יש בחי' מצרים דקדושה למעלה כמ"ש בלקו"ת בענין הגרון שנק' מצרים לשון מצר כו' והיינו כי מצרים לשון מצר בחינת העלם והסתר וידוע דבזמן הגלות כתיב אותותינו לא ראינו. ופי' שהאותיות ושמות עליוני' שאנו ממשיכים ע"י התורה ותפלה לא ראינו שאינן בבחי' גילוי אצלנו. והיינו לפי שהן מתעלמים בבחי' מצרים בחי' מקום צר המעלים ומסתיר כו' משא"כ א"י נק' ארץ טובה ורחבה שהיא בחי' גילוי כו'. וביאור הענין....

בסד"ה וידבר: הכוונה לד"ה וידבר גו' וארא (השני).

הב׳ ירידה שהיא מעלה כמו וירד הוי׳ על הר סיני כו׳) ירידה אחר ירידה בתו״א עד גמירה.

ענין ב׳ ירידות שירד יעקב.

הנה ענין ב׳ ירידות* דמצרים. הא׳ בפ׳ ויגש המשכת בחינת יעקב באותיות המח׳. הב׳ כאן המשכת בחי׳ יעקב באותיות הדיבור וירידה זו היינו מה שההמשכה אינו מבחי׳ ישראל רק מבחי׳ יעקב ולפיכך האותיות מסתירים כו׳. ונגד זה יש ב׳ עליות. הא׳ מ״ת והוא גילוי בחי׳ ישראל לי ראש. כי תרי״ג מצות דאורייתא הן גלגלתא דז״א. הב׳ לע״ל יהי׳ גילוי פנימי׳ התורה וזהו בחי׳ ישראל סבא. והיינו ע״י ליבון הילכתא כו׳.

ולהבין ענין ליבון הלכתא כי הנה גילוי אוא״ס הוא בחכמה לפי שהוא בחי׳ ביטול אמיתי. אך מתחלה צ״ל ביטול היש אתכפייא. ולכן צ״ל גיהנם לזכך הנשמה כשהיא בחי׳ יש כו׳. ואברהם בחר שעבוד כו׳. וזהו ענין ששים המה מלכות הם ששים מסכתות מתניתין מלכתא שנמשך מבחי׳ יחוד דח״ע בח״ת ביטול אמיתי כו׳ משא״כ עלמות ולכן צ״ל ליבון הילכתא כו׳. וזהו משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול תענוג עליון שנמשך ומתלבש בח״ע עדן כו׳. עוטה אור כשלמה. וזהו ואלה שמות בנ״י כו׳ שמות ממש כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב״ה. אך בזמן הגלות כתיב אותותנו לא ראינו. וזהו הבאים מצרימה והיינו מפני שאין ההמשכה בהאותיות מבחי׳ ז״א דאצילות הנק׳ ישראל לי ראש רק מבחי׳ יעקב וזהו דבזהר ר״פ תזריע אי׳ שאין יחוד בחול כלל בזמן הגלות. וכמ״ש על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי ולא מצאתיו כו׳ ובפע״ח מבואר דיש יחוד ע״י התפילות והיינו דהיחוד הוא מבחי׳ יעקב ולא מבחי׳ ז״א ממש רק בשבת הוא יחוד ישראל ורחל כו׳. והיינו משום כי גם בעבודה ירדו נש״י בזמן הגלות כמ״ש ע״פ כי ההרים ימושו כו׳. והיינו כנודע מענין כי חוק* לישראל הוא שבחי׳ ישראל הוא כי שרית כו׳ שכבר נצח מלחמת נה״ב וזה הי׳ בזמן הבית כו׳ משא״כ עכשיו הוא רק בבחי׳ יעקב אתכפייא כו׳ וע״כ הוא בחי׳ הבאים מצרימה כו׳ נה״ב וגוף המגבילים. אכן ישראל כי שרית הוא יצ״מ וכמ״ש בק״ש שמע ישראל כו׳ ומסיים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים כו׳ ולכן בגלות אין היחוד למעלה ג״כ רק מבחי׳ יעקב ולא מבחי׳ ז״א ממש. וע״כ אותותינו לא ראינו שאז האותיות מסתירים ואין שינוי הטבע נמצא כ״כ משא״כ כשההמשכה מבחי׳ ז״א עצמו ומ״מ אפילו במצרימה באים ונמשכים השמות עליונים שהוא הכל המשכת אותות עליונים וכל שינוי הפרטים שבעולם ושינויי הזמנים ושינויי כל הקורות הכל משינויי צירופי האותיות משמות עליונים שהם באים ונמשכים גם בבחי׳ מצרימה השגחה פרטית ראובן כי ראה הוי׳ כו׳ ואין אדם נוקף אצבעו כו׳ רק שאותותינו לא ראינו כו׳ (כמבואר במ״א בד״ה כי אברהם לא ידענו בדרוש פורים).

הנה ענין ב׳ ירידות: סעיף זה ושלאחריו הוא מעין תוכן קיצור לחלק מד״ה ואלה שמות בני ישראל.

מענין כי חוק: לקו״ת פ׳ נצבים סד״ה תקעו בחודש.

ולבאר הדברים* יש להקדים מאמר הזהר פ' קדושים (דף פ"ו ע"א) פתח רבי אלעזר ואמר אתם עדי נאום הוי' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהי' (בישעי' סי' מ"ג י') אתם עדי אלין אינון ישראל כו' ועבדי אשר בחרתי דא יעקב כו' ואית דאמרי דא דוד כו' מאי כי אני הוא כו' אנא הוא אינון ממש. לפני לא נוצר אל. דתנינן קרא קוב"ה ליעקב אל. דכתי' ויקרא לו אל אלקי ישראל כו' יעי"ש. וכוונת המאמר הוא דהנה הפסוק כולו מוקשה איך שייך לשון לפני ולאחרי בו ית' אשר אין לו תחלה ותכלה והוא לבדו קדמון והוא נצחי כו'. וגם יותר יפלא מ"ש לשון יצירה באלקות איך יעלה על הדעת לשון יצירה באלקות שזה אינו שייך רק בנבראים המחודשים מאין ליש כו' ואף גם שלפי פשוטו של מקרא כוונת הפסוק לשלול מדעת הטועים ג"ז פלאי. כי איך יעלה על הדעת ששייך לשון יצירה באלקות עד שיצטרך להודיע שאינו כן וכי לפני לא נוצר אל כו'. ולכן בא רבי אלעזר ופי' כמ"ש כי אני הוא דקאי על אותן שהזכירם תחלה אתם עדי ועבדי אשר בחרתי ע"ז אומר דאנא הוא אינון ממש. והוא משום דשרש יעקב ודוד הם בבחי' אצילות כי יעקב הוא ת"ת דאצילות ובע"ח מבואר שיעקב הוא מהארת יסוד אבא שבז"א כי נבקע יסוד אבא בתוך ז"א כו' והוציא אורו לחוץ מז"א והגדיל שם יעקב כו' ע' במ"ח מסכת יעקב וזהו כי יעקב אותיות יבקע לשון בקיעה וכמ"ש בע"ח של"א ספ"א ושער למ"ד פ"ה. וזהו דיעקב הוא בריח התיכון שמבריח מן הקצה ראשונה הוא בחי' ראשית חכמה דאצילות עד קצה האחרון מל' דאצי' סופא דכל דרגין דאצי' והיינו בחינת דוד וכשי"ת בפי' ואחרי לא יהי'. ונודע דבאצילות איהו וגרמוהי חד וכמש"נ בתניא ח"ב פ"ד שגם יחודו ית' במדות העליונות הוא ע"ד מ"ש הרמב"ם שהוא היודע והוא הידוע והוא הדיעה עצמה כו' וכן הענין ממש בכל מדותיו של הקב"ה כו' ע"ש. וע"כ נאמר כי אני הוא. אנא הוא אינון ממש. שהוא בחי' אתם עדי ועבדי אשר בחרתי מאחר שהם בחי' מדות העליונות דאצילות. יעקב ודוד הם בחי' זו"ן כנ"ל (וכן אתם עדי היינו בחי' דעת דאצילות שממנו שרש העדות וכמ"ש ברע"מ* פ' שופטים דף רע"ה ע"א ע"ש בהרמ"ז וז"ש במשנה ספ"ד דאבות שהוא ית' העד כו'). אשר הוא ית' ומדותיו אחד. וז"ש הזהר דתנינן קוב"ה קרא ליעקב אל. ובפי' הזה שחידש ר' אלעזר בא לתרץ כל הקושיות הנ"ל שבפסוק. דמאחר דפי' כי אני הוא קאי על יעקב ודוד שבאצילות א"כ ע"ז שייך שפיר לומר לפני ולאחרי. כי עם היות שהאצילות הוא אלקות ממש דאיהו וגרמוהי חד. עכ"ז הרי נאצלו ונתהוו מן המאציל א"ס ב"ה שהאציל הע"ס דאצילות וא"כ שייך לומר על אצילות זה לפני. וכדפי' הרח"ו הובא במק"מ בשם נ"ב. וכמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר שאפילו אצילות א"ק הי' לו ראש וסוף. ומכ"ש שאר העולמות שתחתיו והי' להם זמן* התחלת הווייתן ואצילותן כו'. וביאור

ולבאר הדברים : מכאן ועד סו"ס ואחרי לא יהי' נמצא ג"כ, בכמה שינוים, בהוספות לביאורי הזהר פ' קדושים, לאדמו"ר האמצעי.

וכמ"ש ברע"מ : נתבאר עפ"י דא"ח בביאוה"ז פ' שופטים.

והי' להם זמן : זמן הוא בבריאה, כי אצילות הוא למעלה מהזמן, אלא בבחינת סדר זמנים, היינו הענין דקדימה ואיחור. ראה בארוכה בספר טעמי המצות להצ"צ מצות האמנת אלקות פ"ב. ובד"ה ויכולו דפ' בראשית תרס"ו.

ענין לשון יצירה וגם ענין לפני לא נוצר אל. אע״ג שיש כמה ספירות ופרצופים שלמעלה מבחינת יעקב. ר״ל שגילוי בחי׳ אל לא נמשך ונתהווה עד שנתהווה בחי׳ יעקב שהוא בחי׳ יבקע שבוקע ההעלם להיות גילוי וזהו לשון יצירה דר״ל בחי׳ גילוי וכמשי״ת. ואחרי לא יהי׳ זהו בחי׳ מלכות דאצילות שלמטה ממנה בבי״ע הוא לאו איהו וגרמוהי חד והוא מ״ש ומשם יפרד כו׳.

וביאור ענין יעקב ודוד שנזכר כאן. הנה ידוע דדוד הוא עולם הדיבור בחי׳ מלכות דאצילות דבר הוי׳. והנה מבשרי אחזה הנה בענין התהוות האותיות המחשבה והדיבור אנו רואים שהם נולדים ונמשכים מן המדות שבלב שהרי מהלב עולה למוח להרהר ולחשוב בענין החמדה והתאוה שבלבו או בענין היראה והפחד שבלבו. וכמ״ש בתניא ס״פ עשרים ומזה נמשך אח״כ באותיות הדיבור לדבר בדבר ההוא. משא״כ בענין שאין לו חפץ ורצון בלבו אליו לא יחשוב ולא ידבר בו כלל. נמצא אנו רואים שהדיבור מקבל מן המדות שמשם הוא נובע ונמשך. אך באמת אנו רואים ג״כ סתירה לזה שאין התהוות הדבור ושרשו מהמדות עצמן לבד. כ״א שרשו גבוה יותר שנמשך מעצמות השכל שבנפש המדברת וכמו שנראה בחוש ממה שהתינוק יונק שאינו יכול לדבר אף שיש לו מדות ואדרבה המדות שלו תקיפים יותר מבגדול. שהרי כשמתאוה תאוה אין מעצור לרוחו כלל ויצעק ויכעוס. ועכ״ז לא יוכל לדבר מה שבלבו כ״א יצעק ויבכה בקול פשוט. א״כ מזה אנו רואים שאין שרש התהוות הדיבור מהמדות לבד. וגם לא אפילו מהשכל המושג שהרי התינוק מבין הכל ואעפ״כ אינו יכול לדבר. אלא שנמשך ונתהווה משכל הנעלם וקדמות השכל שבנפש המדברת (וכמ״ש באגה״ק ד״ה ויעש דוד שם) וזהו ענין אבא יסד ברתא* כי אבא שהוא עצמי׳ ח״ע שלמעלה מהבינה ושכל המושג משם שרש הדיבור שהוא בחי׳ מלכות דאצילות הנק׳ ברתא (ועיין בתורה אור פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי בהביאור. ובפ׳ בראשית ד״ה וייצר. ובביאור דפ׳ חוקת התורה) וכן הוא בנפש המדברת כו׳. ואמנם אין זה תרתי דסתרי עם מש״ל שהתהוות הדיבור הוא מהמדות וכ״ה למעלה שהמל׳ מקבלת מז״א ומשם התהוותה וכמ״ש באד״ר דקמ״א ע״ב תאנא אתפשט האי ת״ת מטבורא דליבא כו׳ ע״ש וכמו שנראה בחוש שהתהוות הדיבור הוא מההבל היוצא מהלב שממנו מתהווה קול פשוט היוצא מהגרון ואח״כ נתחלק לכ״ב הברות לביטוי כ״ב אותיות כו׳. כי הנה באמת התהוות מהות האותיות כמו שהם בדיבור הוא מן המדות דוקא. אך מ״מ הוא ע״י הארת החכמה שנמשך בהמדות ואם לא הארת החכמה במדות לא הי׳ האותיות מתהוים מן המדות. והוא ע״ד מ״ש בזהר בשלח* ד״נ בתוספתא עד דלא אשתקע אוירא דכיא ולא נהיר נהירין אבנין נקיבין הוו סתימאין כו׳. פי׳ שכלי המדות דאצילות היו סתימין ולא הי׳ נמשך מהם התהוות הדיבור מלכות דאצילות רק ע״י יסוד אבא שזהו הנק׳ אוירא דכיא עי״ז הוא מבקע ופותח המדות עד שיצא השפעתם להתהוות הדיבור (וכמש״ש באד״ר שם ונקיב כו׳) וא״כ נמצא ששני הדברים אמת שאבא יסד ברתא ומ״מ הוא ג״כ מהמדות שבלב כו׳. ומובן לפ״ז דעם היות שיסוד האותיות הוא מבחי׳ חכמה דוקא. עכ״ז לא נולדו ונמשכו האותיות מהחכמה רק כאשר עבר ונמשך דרך המדות דוקא.

אבא יסד ברתא : זח״א רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת״ז תכ״א (סא, ב).
מ״ש בזהר בשלח : עיין בזה ג״כ בביאורי הזהר שם.

וזהו ענין בחי׳ יעקב שהוא אותיות יבקע שהרי שרשו יסוד אבא שהוא בחי׳ ח״ע. אך שנמשך ע״י המדות דוקא שהוא יסוד אבא המלובש בתוך הז״א שבוקע גוף הז״א וממנו נמשך בחי׳ יעקב כו׳. ומבחי׳ יעקב מקבלים בחי׳ לאה ורחל שהם אותיות המחשבה ואותיות הדיבור. וזהו יבקע צורים שבוקע המדות עליונות דאצילות ואז יוצא מהם ההארה להתהוות האותיות דלאה ורחל שהם מקור דעלמין סתימין ועלמין דאתגליין ואז נמשכים ונתהווים ריבוא רבבות עולמות עד אין מספר כו׳ וזהו ענין זיווג יעקב ולאה שהוא מקור ההמשכה בעלמין סתימין וזיווג יעקב ורחל שהוא מקור ההמשכה בעלמין דאתגליין כו׳. וזהו שנק׳ בריח התיכון שמבריח מן הקצה העליונה מבחי׳ ח״ע עד קצה האחרונה שהוא בחי׳ הדיבור כו׳ (ועפ״ז יובן ענין ב״פ ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה יעקב כו׳ שבפ׳ ויגש ובפ׳ שמות. דהיינו כי בויגש הוא ענין המשכה מבחי׳ יעקב להתהוות עלמין סתימין ונק׳ זיווג יעקב ולאה. ובפ׳ שמות הוא המשכה מבחי׳ יעקב להתהוות עלמין דאתגליין ונק׳ זיווג יעקב ורחל. ולכן בפ׳ ויגש נק׳ יעקב בנ״י דשם ר״ל ישראל סבא שהוא נה״י דאבא ולכן נק׳ יעקב בן לישראל זה. אבל בפ׳ שמות ר״ל ישראל זוטא דהיינו ז״א דאצילות שמשם שרש הדיבור כנ״ל ממ״ש באד״ר דקמ״א ע״ב אתפשט האי תפארת כו׳. ויעקב אע״פ שיוצא מז״א מ״מ הרי הוא נמשך מיסוד אבא שבתוך ז״א לכן אינו נק׳ בן לישראל זוטא כו׳. וז״ש כאן את יעקב כו׳. ובנ״י הן י״ב גבולי אלכסון דז״א ראובן ראיה שמעון שמיעה השגחה פרטית וכמ״ש שבעה אלה עיני הוי׳ המה משוטטים בכל הארץ כו׳ וכמ״ש בתו״א פ׳ וירא. והא דגבי עלמין סתימין נזכר ישראל סבא כי המחשבה אע״פ שמקבלת ג״כ מהמדות שבלב מ״מ אינו כמו הדיבור שעיקר התהוותו מהבל הלב ממש שזהו מהות חומר אותיות הדיבור. משא״כ עצם ענין חומר אותיות המחשבה הוא מבחי׳ אחרונה שבשכל כו׳ כמ״ש במ״א*. ואפשר שגם בחינת יעקב הנזכר שם בויגש הוא בחי׳ יעקב פנימי שבתוך ז״א הנזכר בע״ח של״א ספ״ט שיש ב׳ בחי׳ יעקב. וזהו אך יצוא יצא יעקב כו׳. אבל הדיבור מקבל ודאי מבחי׳ יעקב שמחוץ לז״א כו׳. וזהו בחי׳ יעקב שנזכר כאן בפ׳ ואלה שמות כו׳. אך בע״ח מבואר שגם הזיווג יעקב ולאה היינו בחי׳ יעקב שחוץ לז״א כו׳. ע׳ בתו״א ע״פ וישב יעקב שבחי׳ יעקב נשפל ונמשך בארץ מגורי אביו והוא בחי׳ לאה ומש״ש שהמשכה זו ע״י עסק התור׳ הוא כמ״ש בפע״ח* בפי׳ עוסק בתורה לשמה לשם הוי׳ להמתיק דיני לאה וגם כי שיתא סדרי משנה וכל א׳ כלול משׁשה הוא ל״ו כמנין לאה. וזהו ג״כ ענין ששה בנים שילדה לאה כמ״ש במ״א ע״פ אלה פקודי כו׳ ומש״ש שהוא ע״י עסק התורה בביטול דוקא הוא כי לאה נק׳ ענוה ורחל נק׳ יראה. ולכן ארז״ל מה שעשתה* יראה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתה בסוד עקבי לאה נכנסים תוך ראש רחל כו׳. נמצא שע״י עסק התורה הוא ההמשכה בבחי׳ לאה. וע״ז נאמר בארץ מגורי אביו וכמ״ש בפ׳ ויגש ואלה שמות בנ״י יעקב כו׳ שנק׳ יעקב בן לגבי ח״ע שנק׳ אביו כו׳ ואח״כ פעם ב׳ בארץ כנען. זהו ענין יחו״ת יחוד יעקב ורחל).

כמ״ש במ״א : לקו״ת ר״פ בחוקותי ועוד.
כמ״ש בפע״ח : שער הנהגת הלימוד.
ארז״ל מה שעשתה : הובא ונתבאר שער הפסוקים פ׳ ויצא ע״פ ותגנוב רחל. ע״ח של״ח רפ״ג ועוד. ראה ירושלמי שבת פ״א סה״ג. שהש״ר פ״א א, ט. תנחומא בתחלתו.

אך הטעם שצריך להיות נמשך אור אבא לבחי' מלכות ע"י אמצעות המדות דאצילות דווקא ולא אפשר שתקבל המלכות שהוא הדיבור מח"ע עצמה (וע' בתו"א פ' תרומה שזהו ענין הב' כרובים כרוב אחד מקצה מזה כו' ע"ש בלשון אדמו"ר נ"ע ונודע שהז"א כו' בכדי להאיר כו' ע"ש הרי שההשפעה למל' צ"ל ע"י אמצעות הז"א דווקא) הוא לפי כי חכמה הוא כח מה שהוא תכלית הביטול האמיתי לאור א"ס ב"ה ולכן אור א"ס מלובש בחכמה דוקא כמ"ש בתניא פל"ה בהג"ה והיינו שביטול זה דחכמה לאור א"ס ב"ה המלובש בה הוא כביטול זיו השמש כשהוא בתוך כדור השמש שאינו עולה בשם בפ"ע כלל ובטל לגמרי לגבי עצמות מאור השמש ואין נופל עליו שם יש כלל רק שם אין ואפס וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ג כך ממש הוא ביטול הח"ע לאוא"ס ב"ה המלובש בה. ולכן מיוחדת באוא"ס ב"ה בתכלית היחוד והו"ע איהו וחיוהי חד. כמ"ש בע"ח שער מ"א פ"ז שהוא למעלה מבחי' היחוד דאיהו וגרמוהי כו' והיינו כי חיוהי הוא האור וגרמוהי הוא הכלי ונק' החכמה חיוהי שהוא בחינת אור ונשמה לכל הע"ס אף שהחכמה יש בה ג"כ בחי' אור וכלי. אלא משום כי הכלי בטל בתכלית הביטול האמיתי עד שהוא באמת לאין ואפס ממש ואין מאיר שם רק האור א"ס המלובש בה כו'. וזהו ענין איזהו חכם הרואה את הנולד שרואה בבחי' ראי' ממש איך שנולד ונמשך מאין ליש ולכן הוא בחינת ביטול בתכלית. וכנודע דחכמה הוא בחי' ראי'* ולכן שם הוא היחוד וההתכללות ולא שייך שום ריבוי והתחלקות. וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו'. שבגילוי אוא"ס בח"ע אין שייך בחי' התחלקות המדות גדולה וגבורה כלל והוא פשוט בתכלית הפשיטות. וא"כ איך יומשך מחכמה עצמה בבחי' מלכות שהוא דבר הוי' אותיות וצירופים המפרדים להיות התחלקות עולמות אין מספר אלף אלפים כו' עד שהיו הנפרדים רבים מאד מאד כו'. וכולם אין אחד דומה לחבירו כו'. ושרש ומקור חיות הנבראים להיות התחלקות כל הבחינות הללו הוא דיבור העליון ריבוי צירופי כ"ב אותיות דבר הוי' המתחלקים לצירופים רבים עד אין קץ ותכלית (וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ שובה ישראל ובאגה"ק ד"ה ויעש דוד). ואיך יומשך ריבוי ההתחלקות שבריבוי הצירופים דדיבור מבחי' הח"ע עצמה שהוא בחי' אחדות ואור פשוט וביטול בתכלית לאור א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות שהוא היפך בחי' ההתחלקות והריבוי כו'. וכנודע דכל בחי' יש דווקא שייך בו פירוד חלקים רבים אבל בחינת אין הוא מושלל לגמרי מבחינת פירוד והתחלקות כו'. והדיבור נקרא יש לגבי ח"ע כי עם היותו דבר הוי' נקרא עלמא דאתגלייא שהוא מקור לבחי' ביטול היש ולכן הי' משה רבינו ע"ה כבד פה וכבד לשון. כי שרש משה הוא מבחי' ח"ע ונחנו מה ביטול בעצם ע"כ אמר לא איש דברים אנכי שהוא למעלה מבחי' הדיבור כו'. כי הדיבור זהו ח"ת ביטול היש אבל ח"ע הוא ביטול בעצם דכולא קמי' כלא כזיו השמש תוך השמש כו'. ועד"מ מי שעומד לפני המלך מה לו להגיד ולספר, רק בחוץ שלא לפני המלך שם שייך הדיבור מגדולת המלך כדי להלהיב ולהלהיט כו'. וכמ"ש בתו"א פ' מקץ בביאור רני ושמחי כו'. ועל כן כדי להיות ההמשכה מאור אבא להיות בחי' התגלות אותיות הדיבור הוא ע"י אמצעות המדות עליונות. כי במדות שייך התחלקות חו"ג כו' רק שאין

דחכמה הוא בחי' ראי'. : תו"א ר"פ משפטים. לקו"ת פ' צו ד"ה והניף ספ"ב. ובכ"מ.

שם ריבוי התחלקות כמו בדיבור. וע״י המדות נמשך אח״כ התחלקות צירופי אותיות יהי אור יהי רקיע כו׳ כי כל בחי׳ צירופי אותיות אש ומים הכל לפי אופן המדה חסד או גבורה וכן יש חסד שבגבורה וגבורה שבחסד ולפי אופן שינויי המדות כך יהי׳ שינויי הצירופים כו׳. וע׳ ע״פ הזהר* פ׳ חיי שרה בענין עשרים שנה לשון יחיד ושבע שנים לשון רבים דהיינו מטעם הנ״ל שבמדות שייך התחלקות המדרגות. משא״כ בח״ע נזכר עשרים לשון יחיד. והגם כי המדות עליונות ג״כ מיוחדות בו ית׳ הנה נק׳ יחוד זה איהו וגרמוהי חד. ולכן ע״י המדות נמשך בחי׳ הדיבור. וזהו שנזכר בחיי שרה שהוא בחי׳ מלכות מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים כי עם היות מקור הדיבור מבחי׳ ח״ע שהוא ענין עשרים שנה או״א תרין רעין כו׳. וגם מבחי׳ כתר שהוא ענין מאה כי נעוץ סופן כו׳ וכתר נקרא מדבר שהוא מקור הדיבור כו׳ וכמ״ש במ״א*. אך עכ״ז להיות התחלקות ריבוי הצירופים שונים זהו ע״י המדות דוקא. וזהו ענין ושבע שנים שני חיי שרה כו׳. והנה גם המשכת ח״ע הנמשך בהמדות הוא עדיין למעלה מהתחלקות כי החכמה עצמה היא יו״ד דשם הוי׳ בחי׳ ביטול והמשכה זהו בחי׳ וא״ו שמיו״ד נמשך וא״ו וזהו ענין וא״ו דקדוש. משא״כ ח״ע נקרא קדש* בלא וא״ו.

והנה הוא״ו זהו בחי׳ יעקב וכמ״ש תתן אמת ליעקב והוא״ו נק׳ אות אמת בזהר ר״פ ויקרא ונתתם לי אות אמת דא וא״ו כו׳ כי הוא בחי׳ ת״ת שכולל חו״ג ובו נמשך יסוד אבא שהוא בחי׳ ביטול. וזהו אות אמת המשכה מבחי׳ ח״ע שהוא ביטול שלכך נק׳ החכמה אמת. שא״ס ב״ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזוהי מדריגת החכמה כו׳. כמ״ש בתניא בהג״ה פל״ה והוא״ו הוא הנמשך מבחי׳ אמת. וזהו תתן אמת ליעקב. רק מצד התלבשותו במדות נמשך להיות התחלקות וריבוי הנבראים בחי׳ יש ע״י הדיבור כו׳. ומ״מ נמשך ג״כ הכח להיות ביטול היש. וזהו ענין יחוד יעקב ורחל שיומשך אמת הוי׳ לעולם וענין זה נתבאר בזהר פ׳ תזריע (דמ״ב סע״ב ודמ״ג ע״א) ע״פ מה רבו מעשיך הוי׳ כולם בחכמה עשית כמה סגיאין עובדוהי דמלכא קדישא בעלמא כו׳. קוב״ה עביד עובדוהי בחכמה ובחכמה נטיל כולא כחדא ולבתר נפקו כל חד וחד בזמני׳. ופי׳ הרמ״ז עובדוהי דמלכא קדישא הוא ז״א בכח אבא שבתוכו אבל הריבוי הוא בעלמא שהוא מלכות ובחכמה נטיל כולא כחדא שהוא בחי׳ התכללות אלא שעי״ז נעשה אח״כ ההתחלקות וריבוי במלכות שהוא בחי׳ דיבור. נמצא בחי׳ אור אבא עם היותו אחדות פשוט מ״מ זה יוכל להיות שיוצא ממנו סבת ההתחלקות והוא ענין שיהי׳ כח בחי׳ המחלק את האותיות והיינו ע״י אמצעות התלבשות במדות כו׳. שעי״ז עושה אותן להיות אבנין נקיבין שיומשך מהם הדיבור כו׳. ולכן נמשך אור אבא למל׳ ע״י המדות דווקא והמשכה זו הוא להיות התחלקות הנבראים ע״י הדיבור שיהי׳ בחי׳ יש וגם שיהי׳ ביטול היש כו׳ וזהו ענין שילוב הוי׳ באדנות וכמ״ש בתניא ח״ב פ״ז [תוכן הענין מה שז״א הוא הממוצע שע״י נמשך אור אבא בהדיבור היינו כי אבא הוא מופשט מבחי׳ התחלקות והדיבור הוא התחלקות צירופי אותיות וז״א יש בו ב׳ בחי׳ שהמדות

וע׳ ע״פ הזהר : נדפס באור התורה ר״פ חיי שרה.

וכמ״ש במ״א : ראה הוספות לתו״א ר״פ יתרו.

קדוש . . . קדש : לקו״ת פ׳ קדושים ד״ה לבאר הדברים ע״פ ונקדשתי ובכ״מ.

שהם בחי' התחלקות המדרגות שהרי חו"ג הם שני הפכים כו' אמנם בחי' ת"ת נקרא אות אמת שמחבר חו"ג שיהי' התכללות ג' קוין* והיינו ע"י הביטול (וכמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה כו'). וא"כ יש בז"א ב' הבחי' התחלקות והתכללות. לכן הוא הממוצע שבו ועל ידו נמשך מח"ע בהדיבור כו'].

וזהו למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. פי' שהוא ע"ד מ"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים. פי' ששני שמות אלו הם א' ממש אע"פ דכתיב כי שמש ומגן הוי' אלקים ששם הוי' הוא בחי' אור וגילוי ושם אלקים הוא המצמצם ומעלים והוא בחי' מגן ונרתק והוא בחי' כלים שהם האותיות דבר הוי'. וב' בחי' אלו זהו ג"כ ענין יעקב ורהל שהוא בחי' ז"א ונוק'. הגם שנראות לכאורה כמו ב' הפכים שבחי' יעקב הוא הארת יסוד אבא שאין בו עדיין בחי' התחלקות. וכמ"ש הקול קול יעקב כמו קול פשוט שאין בו עדיין התחלקות כו'. והדיבור הוא התחלקות הצירופים וגם נק' מגן שהאותיות הם בחי' כלים המעלימים על האור כו'. עכ"ז תדע שהם אחד ממש. וגם אנא הוא אינון ממש שאור א"ס מתיחד עמהן. כי כמו דאיהו וחיוהי חד. כך איהו וגרמוהי שהם הכלים חד ממש. וגם שני השמות הם אחד ממש וזהו ענין שילוב אד' בהוי' שהוא בחי' יחו"ע ושילוב הוי' באדנות שהוא יחו"ת והכל אחד ממש. וכמ"ש במ"א ע"פ את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני הוי'. דפי' אני הוי' היינו כי סובב וממלא הכל אחד כו'. ולפי שהדבר הזה הוא למעלה מהשכל. ע"כ נאמר למען תדעו ותאמינו לי שאין מספיק לזה הידיעה לבד שיהי' מושג בשכל ממש. כי אם צריך לצרף לידיעה זו בחי' אמונה. כי כמו דלית מחשבה ת"ב בבחי' יחו"ע. כך לית מחשבה תפיסא בי' בבחי' יחו"ת וכמ"ש בתניא ח"ב ספ"ד שהכל כח א"ס ב"ה למעלה מהשגת שכל הנברא כו'. וגם כי שרש ב' בחי' אלו הוא בחי' חו"ג דע"י. כמ"ש בתניא שם. דהיינו כי שרש האור והגילוי זהו בחי' חסד דע"י ושרש בחי' הכלים שהוא בחי' הדיבור נמשך מגבורה דע"י אשר מתלבש במו"ס ומשם נמשך בחי' שער רישי' כעמר נקא וגם י"ג ת"ד דא"א אשר כל שערה הוא המשכה בפ"ע. וכענין התחלקות צירופי אותיות הדיבור כו' אלא דשם הוא תכלית הביטול האמיתי. כי הרי גם אבא שהוא ח"ע כח מה מקבל מבחי' שערות אלו כנודע. נמצא כי שרש הדיבור והתחלקות הצירופים שרשו ג"כ מבחי' ע"י ממש שהוא בחי' א"ס. ולזה אמר למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא דכולא חד. וענין שיהי' נמשך ריבוי ההתחלקות מבחי' ע"י ממש. הוא כמ"ש באדר"ז דרפ"ח ע"א כבוצינא דאתפשטן מיני' נהורין לכל עיבר. אינון נהורין דמתפשטן כד מקרבין למינדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודי כו' וכמ"ש במ"א* ע"פ ויהיו חיי שרה מאה שנה כו'. אלא דשם גם אחר התחלקות הנהורין. עכ"ז הם מיוחדים ממש כולא חדא בבחי' ביטול ממש. משא"כ בבחי' מל' דאצילות שהתחלקות צירופי אותיות הוא כדי להיות התהוות היש ודבר נפרד כו' והוא בחי' התחלקות ממש. ולכן המלכות מקבלת ע"י המדות דווקא כנ"ל.

התכללות ג' קוין: כן הוא גם בתו"א פ' יתרו אבל בכ"מ רגיל: שני קוין. וצ"ע.
וכמ"ש במ"א: באור התורה ר"פ חיי שרה.

ועכ"ז שרשה מגבורות דע"י ממש. ולכן גם בבחי' יש זה דבי"ע נמשך ג"כ ביטול היש כו' וצבא השמים לך משתחוים כו'.

ועתה יובן ג"כ מ"ש לפני לא נוצר אל. ופי' בזהר דקאי על הא דקוב"ה קרא ליעקב אל. כי הנה מבואר לעיל בענין יחוד יעקב ורחל איך שיעקב הוא הארת ח"ע הנמשך בבחי' הדיבור וזהו ענין יעקב יו"ד עקב שהוא המשכת היו"ד דח"ע בבחי' עקב שהוא הדיבור שהוא בבחי' תחתונה סוף כל דרגין כו'. אך המשכה זו היא רק מבחי' היותר תחתונה שבחכמה והוא בחי' מלכות דאבא. ולכן נקרא המשכה זו אל. כי הנה או"א הן תרין רעין דלא מתפרשין. והם מלבישים לבחי' כתר. והנה בכתר תר"ך עמודי אור והם מלבישים לבחי' תחתונה דכתר חו"ג דא"א כו'. וזהו"ע קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה הוא ש"י היינו מחצה מתר"ך עמודי אור והיינו בחינה התחתונה כו'. וע"ז נאמר להנחיל אוהבי יש ולכן בחי' מלכות דאבא שהוא חלק העשירית מע"ס דאבא נק' אל שהוא המספר קטן דש"י חלק עשירית ממנו. וז"ש שמעו זאת בית יעקב הנקראים בשם ישראל פי' ישראל סבא היינו בחי' חכמה ויעקב שנמשך ממלכות דאבא הוא בחי' שם לבד מבחי' ישראל כי מלכות דאבא הוא בחי' שם דאבא שהוא רק הארה בעלמא מבחי' אבא. וכמ"ש במ"א גבי פי' מקרא קודש שהקריאה הוא בשמו כו'. וז"ש ואלה שמות בנ"י כו' יעקב שיעקב הוא בחי' שמות דישראל סבא שם לבד. ולכן נק' אל שהוא רק מעשר מבחי' יש כנ"ל.

וזהו לפני לא כו'. כי הנה כתי' יוצר אור ובורא חושך. וצ"ל הלא בריאה הוא למעלה מיצירה כדכתי' בראתיו יצרתיו כו'. וא"כ למה זה יצירה בחי' אור ובריאה הוא בחי' חושך. אך הענין כי הנה יש בחי' חומר וצורה וכמ"ש הרמב"ן פ' בראשית הובא בע"ח שמ"א פ"ג בפי' בראשית ברא דקאי על חומר הראשון הנק' היולי שהוא הדבר מוכן לקבל צורת הד' יסודות. ועליו דווקא שייך לשון בריאה שנברא יש מאין. ואח"כ יצר ממנו צורת הד' יסודות שהם בחי' צורה. שנעשה בחי' ההיולי צורת אש צורת רוח כו' וכ"ה ברמב"ם ספ"ג מהלכות יסוה"ת וברא ארבע צורות לגולם זה כו' צורת האש כו'. נמצא צורה הוא בחי' הגילוי של ההעלם והחומר הוא בחי' ההעלם שהוא השרש והמקור לכל הצורות והגילוי כו'. וכמו עד"מ התפוח עצמותו הוא טעמו וממשו שמתוק לחיך או חמיצות ועריבות כו' והצורה שלו הוא המראה לבן או אדום בחי' גוונין שלו. וכן בכל דבר שבעולם כמו השולחן החומר שלו הוא העץ והצורה שלו האורך והרוחב ומראיתו כו'. וע' בתו"א בד"ה נר חנוכה כו' משמאל. נזכר פי' ענין חומר וצורה. נמצא מובן מזה שהחומר גבוה יותר מבחי' הצורה שהרי חומר ההיולי הוא למעלה מהד' יסודות שהם הצורות. והוא כללות כולם ושרשם ומקורם. וכמ"ש בע"ח שם שכמו"כ למעלה באצילות ענין ההיולי הוא בחי' כתר שהוא הממוצע בין המאציל לנאצלים. והד' יסודות הם חו"ב ת"ת ומל' כו'. וזהו ענין ובורא חושך. כי חושך היינו בחי' ההעלם. שלמעלה מהצורה והגילוי כי כתר הוא חושך סתרו דלית מחשבה תפיסא בי' והחכמה הוא ראשית הגילוי כו'. ולכן נאמר בזה דוקא בריאה. והיינו כמ"ש בע"ח* שאדם דבריאה הוא א"ק

כמ"ש בע"ח שאדם: ש"ג פ"א. ועייג"כ ת"ז תס"ט (קיד, א) ת"ע (קיט, א. קלב, א). לקו"ת פ' מסעי ד"ה ביאור עוד לענין מוצאיהם. ועוד.

ואדם דיצירה הוא בחי' עולם הנקודים כו'. והוא משום כי בחי' א"ק הוא כתר דכללות העולמות אשר הוא לגבי ד' עולמות אבי"ע כמו היולי לגבי הדי"ס כמבואר בע"ח שם ע"כ נק' בריאה וכנ"ל בהרמב"ן דע"ז נאמר בראשית ברא כו'. וזהו בורא חושך .כי הוא בחי' ישת חושך סתרו שאינו נמשך ומתגלה כלל. ואצילות שהוא חכמה הוא ראשית הגילוי. ע"כ שייך ע"ז לשון יצירה כמו בהמשכת היסודות מההיולי זהו בחי' יצירה כו' כנ"ל. וזהו יוצר אור. אור הוא בחי' המשכה מההעלם דכתי' ישת חשך סתרו אל הגילוי באצילות ע"ז שייך לשון יצירה. וזהו בחי' יעקב אז יבקע כשחר אורך שבוקע את החושך סתרו להיות אור וגילוי כו' כמ"ש במ"א. וזהו לפני לא נוצר אל. כי אל הוא בחי' אור וגילוי וכש"כ אל הוי' ויאר לנו וע"ז שייך ל' יצירה. והנה פי' לפני לא נוצר אל היינו כי לפני החכ' דאצי' שהוא ראשית הגילוי של אוא"ס בהע"ס דאצי' לא נוצר אל. דהיינו שלא נתגלה בבחי' צורה וגילוי אלא דשם הוא בחינת ישת חושך סתרו כו'. אלא בחכמה דאצי' שהוא ראשית הגילוי נוצר אל בבחי' גילוי אוא"ס בעולם האצילות. והגם שנת"ל שאדם דיצירה הוא בחי' אורות הנמשכים מא"ק שלמעלה מאצילות. אך גם חכמה דאצילות שרשה הוא מחכמה דא"ק המתלבשת במלכות דא"ק ומתלבש באצילות כו' כמ"ש בע"ח*. והנה עיקר גילוי החכמה הוא בחינת יעקב יו"ד עקב. ולכן קרא הקב"ה ליעקב אל. ודרך פרט הנה באצילות ג"כ יש בי"ע אשר הח"ע עצמה היא בחי' העלם ונק' בריאה בורא חושך כי מוחין דאבא הוא מה שלמעלה מהשתלשלות כמ"ש במ"א שסדר השתלשלות והגילוי הוא מבחי' מוחין דאימא כו' ולכן יעקב דוקא שהוא נהירו דחכמתא* הוא בחינת יצירה שבאצילות היינו מה שנמשך בבחי' גילוי להיות מקור לבחי' הדיבור כו'. משא"כ ח"ע עצמה היא למעלה מבחי' הדיבור והגילוי ולכן נאמר על בחי' יעקב לפני לא נוצר אל שלא נמשך בבחי' גילוי בדיבור עליון שהוא הצורה והגילוי המגלה העלם המחשבה כו'. עד שנמשך בחי' יעקב יבקע צורים שבוקע החושך דישת חושך סתרו שיומשך בבחי' גילוי כו'.

ובכ"ז יתורץ הקושיא על לשון לא נוצר אל דאיך שייך היצירה באלקות. וגם מהו ענין לפני ואחרי. דבאמת בעצמות המאציל ית' לא שייך כ"ז כלל ח"ו. אך בבחי' התגלות האור בע"ס דאצילות שייך לומר לשון יצירה וכנ"ל דאדם קדמון נקרא אדם דבריאה והאורות הנמשכים ומתגלים זהו בחי' יוצר אור כו'. ועכ"ז אומר הכתוב למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. פי' הגם שירד האור ונמשך ומתלבש בע"ס. עד שלכך שייך לומר לפני ואחרי כו'. מצד בחי' הע"ס כו'. אין זה אלא שנתלבש ונתצמצם להיות נראה כך כמאמר כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא כו' לאחזאה דייקא. אבל באמת לאמיתו אני הוא כי איהו וחיוהי חד ממש כו'.

ואחרי לא יהי'. דהא דוד הכי אקרי ולאו אית בתרי' אחרא. פי' אחרי הוא בחי' מלכות דאצילות נוק' דז"א שהיא עומדת באחוריים דז"א. וגם נה"י דז"א נעשו מוחין לנוק' ונה"י הוא בחי' אחוריים. וז"ש דהא דוד הכי איקרי שנקרא

אך גם חכמה ... כמ"ש בע"ח : עיי"ש ש"ג פ"א, שמ"ב פי"ג.

נהירו דחכמתא : ראה זח"א צד, א. זח"ג לד, א. שם לה, א. דשם אל הוא נהירו דחכמתא.

אחרי להיותו נמשך ומקבל מבחי' אחורים דז"א כו'. וזהו ענין החושן והאפוד דכה"ג שאפוד* נגד בחי' מלכות וכמ"ש ודוד* חגור אפוד בד. והחושן על לבו. והענין כמו עד"מ בנפש האדם שהתגלות המדות והתלבשותם בהדיבור הוא רק בחי' אחוריים של המדות. אבל פנימי' המדות א"א להתלבש באותיות הדיבור. כמו עד"מ כאשר האדם בהתפעלות הלב מעומקא דליבא. הנה אז לא יוכל לפרש כלל בצירופי אותיות הדיבור את האהבה והתשוקה ולכן לא יוכל לדבר מרוב ההתפעלות כו' וכמ"ש במ"א שזהו ענין קול השופר שהוא קול פשוט לפי שהוא בחי' צעק לבם אל הוי' מעומקא דליבא שלא יכילו זה אותיות הדיבור כו' רק יצעק בקול פשוט כו' אך כאשר נחה ושקטה קצת אור ההתפעלות שבלב ויהי' רק בחי' אחוריים שהוא בחי' נה"י בחי' אחרונה שבמדות אזי יוכל להביא אור ההתפעלות בדיבור דהיינו לפרש את האהבה בדיבור איך ומה. וכך יובן למעלה שמבחי' נה"י דז"א שהוא בחי' אחורים של המדות עליונות מזה דוקא נמשך ומתלבש באותיות הדיבור עליון. וזהו שנק' בשם אותיות לשון ואתא שהוא לשון תרגום שהוא בחי' אחוריים כו' (וכמ"ש בתו"א פ' יתרו ד"ה זכור את כו' בדיבור הראשון). ולכן נק' דוד אחרי. וזהו ואחרי לא יהי' דלא אית בתרי' אחרא בבחי' זו שיהי' אני הוא אנא הוא אינון ממש. מפני שבחינת מל' הוא סוף האצילות אשר עד שם מאיר אור אבא שבתוכו מלובש הקו וחוט דאוא"ס ושם הוא מסתיים ונפסק ואין מאיר עוד בבי"ע. וכמ"ש ומשם יפרד ושם לאו איהו וגרמוהי חד כי הן בחי' נבראים. משא"כ באצילות אני הוא וזהו אתם עדי אלין אינון ישראל היינו כנס"י הוא בחי' מלכות דאצילות ועבדי אשר בחרתי דא יעקב וכנ"ל. ואית דאמרי דא דוד. אשר בחרתי דא דוד עילאה. פי' דוד עילאה הוא בחי' המלכות בעלותה למעלה בבחי' פב"פ כו' (ועמ"ש ע"פ שחורה אני ונאוה שיש בבחי' מל' ב' בחי' כו'). כי אני הוא אנא הוא אינון ממש דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד ממש כו' לפני כו' ואחרי כו'. ובעבודת הוי' יש ג"כ בנש"י בחי' עבודה בבחי' אחוריים ובבחי' פנים שהוא בחינת אתכפיא ואתהפכא ושרשן מב' בחי' אלו דיעקב ודוד שנק' לפני כו' ואחרי כו'. ומבו' זה בתו"א פ' תצוה ע"פ זכור את כו' הנחשלים אחריך כו' לכתך אחרי במדבר כו'. וע' במ"א ע"פ אחרי הוי' תלכו דנתבאר שם ג"כ הטעם שבחי' מלכות נקרא אחרי כו'. וזהו ג"כ ענין החושן והאפוד כמ"ש במ"א ע"פ ששה משמותם כו'. עוד יובן פי' שהמלכות נק' אחרי ע"ד מ"ש במ"א ע"פ יוסף* הוי' לי בן אחר דקאי על בנימין שנקרא כן. לפי שהוא בחי' צדיק תחתון המעלה מ"ן שהוא ענין הבירורים דעולם התוהו שנפלו בשה"כ בק"ן דבי"ע שהוא בחי' סט"א כדפי' בתניא ח"א פ"ו פי' צד אחר שאינו צד הקדושה כו' וכשמתבררים הניצוצות מהרע ועולים בבחי' מ"ן ליבטל בקדושה נקרא בן אחר שגם מבחי' אחרת נתברר להיות בבחי' בן ביטול ע"ד ברא כרעא כו'. והוא ענין בירור נה"ב. ועד"ז אמר כאן דדוד שהוא בחי' מלכות נקרא ואחרי. כי כן המלכות מבררת ק"ן דבי"ע כו'. וזהו ואחרי לא יהי' כי בבחי' מלכות

שאפוד . . . מלכות . . . והחושן על לבו : ראה שער המצות שער הלקוטים וטעמי מצות להרח"ו פ' תצוה. הגהות מהרח"ו לזח"ב רלא, א. ויש לעיין בתורת חיים פ' תצוה ד"ה ולקחת את שתי.

וכמ"ש ודוד : ודוד הוא בחינת מלכות. — והאפד מקומו מאחוריו כנגד לבו.

במ"א ע"פ יוסף : באור התורה ע"פ ותקרא גו' יוסף, ובד"ה בן פורת יוסף.

איהו וגרמוהי חד משא"כ בבי"ע כו' כנ"ל. עוד יובן ענין לפני כו' ואחרי כו' ע"ד מ"ש בזהר שלח קנ"ט א' תלת עלמין אית לי' לקוב"ה כו' ופי' הרמ"ז שם שדרך כלל יש ג' בחי' בי"ע ואצילות ועולם הא"ס שלמעלה מאצילות כו'. וכמ"ש מזה במ"א בביאור ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום כו'. וזהו ענין בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כי עולם הא"ס שלמעלה מאצילות נקרא בריאה א"ק אדם דבריאה ואצי' זהו יצרתיו גילוי ההעלם כמ"ש בתו"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים שאצי' הוא מל' ויאצל שהו"ע גילוי ההעלם כו' ולכן שייך ע"ז יצירה. שהיצירה הוא אור וגילוי ההעלם של החושך דבריאה. משא"כ אף עשיתיו הפסיק הענין כי בבי"ע הוא עלמא דפרודא כו'. וכמו באדם יש ג' בחי' מחודו"מ אשר מחשבה ודיבור מתאחדין כי הדיבור הוא גילוי ההעלם של המחשבה וכענין הצורה והחומר. משא"כ עשי' הוא ענין בפ"ע ואינו לגבי הדיבור כערך הדיבור לגבי המחשבה כו'. וזהו לפני לא נוצר אל דקאי על כללות עולם האצילות שהוא אלקות והוא בחי' גילוי ההעלם מבחי' ישת חושך סתרו כו'. כי מה שלמעלה מאצילות אינו בבחי' גילוי ונקרא אל עליון בחי' סוכ"ע שהוא עליון ואינו נמשך ומתלבש כו'. אבל אצילות הוא בחי' גילוי לשון ויאצל כו' ואחרי לא יהי' כי בי"ע הוא עלמין דפרודא כו' משא"כ אצילות שהוא אלקות כו'.

ועתה יובן ג"כ פי' ואלה שמות כו' פי' שאף בבחי' מצרימה נמשך שמות עליונים השגחה פרטית ראובן שמעון כו' וזהו ענין את יעקב יחוד יעקב ורחל. אך זהו בחי' יחו"ת ע"ד שילוב הוי' באדנות כו'. רק שמדת מלכות היא מדת הצמצום כו' וכמ"ש הענין בתניא ח"ב פ"ז לכן נמשך בחי' מצרים וגבולים. אך ענין העלי' במ"ת הוא ע"ד מ"ש בתו"א פ' וארא (ד"ה וידבר אלקים) דצ"ד ע"א אך הנה כ"ז כו' אבל שמי הוי' דהיינו בבחי' הוי' לבדו קודם שיבוא לידי גילוי ההמשכה במדות כו' והוא בחי' יחו"ע ויחוד זה ע"ד שילוב אד' בהוי' והוא בחי' יחוד ישראל ורחל כי ישראל הוא למעלה מבחי' יעקב כי יעקב רק הארה מלכות דאבא אבל בז"א מלובש עצמי' יסוד אבא הנק' תורה וכמ"ש בלקו"ת בתהילים סי' ע"ח ע"פ ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל. ונזכר זה ג"כ בתו"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי בת כו' וגם ע"ד הנ"ל בענין יוצר אור ובורא חושך כו' שיעקב הוא גילוי ההעלם אבל ישראל הוא המקור עצמו כו'. וגם ז"א בעתיקא אחיד ותלייא* וגם כי ישראל לי ראש גלגלתא דז"א ואיתא באד"ר דקל"ו ע"ב כי מבחי' מצחא דז"א ולמעלה הוא בחי' כי לא אדם הוא כו' שהוא כמו בחי' א"א כו' וגם אי' בספ"ד פ"ד ז"א אתגלי' ולא אתגלי' ופי' תלמיד האריז"ל כי הפנימי' שלו הוא ממש עתיקא כו' בסוד ישראל אשר בך אתפאר. וע' בבה"ז חיי שרה דקכ"ג א' בענין מאה שנה קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה סתימא דכל סתימין כו'. לכן יחוד זה הוא עלי' גדולה והוא ענין העלי' מיחו"ת ליחו"ע ותדע שהרי זהו החילוק בין חול לשבת דבחול נקרא יחוד יעקב ולאה או יעקב ורחל. ובשבת הוא ישראל ורחל. א"כ מבואר דזהו עלי' עצומה. וענין עלי' הב' שתקבל מבחי' ישראל סבא הוא עליי' גדולה ועצומה שמקבלת מהחכמה

ז"א בעתיקא אחיד ותליא: זח"ג רצב, א. ונתבאר בתו"א בביאור לד"ה זכור את יום השבת, וד"ה להבין בי' ענין האבות הן הן המרכבה. לקו"ת ס"ם שמיני ועוד.

עצמה שלא ע"י המדות כלל וכמבואר למעלה שח"ע גבוה הרבה מהמדות והמדות הם ממוצעים בין החכמה להדיבור כו' וא"כ כשתקבל מהח"ע עצמה הרי זה עליי' עצומה כו'. וכמ"ש במ"א* גבי שבת ור"ח שיש בחי' בר"ח מה שאינו בשבת. והוא שבר"ח מקבלת המוחין מאו"א שלא ע"י ז"א כו' אלא דאעפ"כ ודאי שבת גבוה לאין קץ מר"ח לפי שבר"ח אינה מתעלה כ"כ רק עד* משא"כ בשבת אף שמקבלת ע"י ז"א אבל הם עולים ברום המעלות כו'. אבל א"כ עליי' זו הב' יש בה תרתי למעליותא שהרי זהו בחי' ישראל אשר זהו בחי' שבת אך הוא ישראל סבא שמקבלת עצמה שלא ע"י ז"א. והוא ע"ד אשת חיל עטרת בעלה כי בעלה היינו ז"א שם מ"ה והמלכות שהוא שם ב"ן יתעלה בבחי' ס"ג ואז מקבל בעצמו משם ע"ב דח"ע. וזהו ענין שמקבלת מיש"ס כו'. ולכן עליי' זו יהי' לע"ל כי הגם שגם עכשיו יש עליות זו"ן באו"א וא"א אמנם הכל מקבלת המלכות אורה ע"י ז"א הנקרא ישראל זוטא ובכל עלייתם מקבלת על ידו כו'. אבל לע"ל תהי' אשת חיל עטרת בעלה ותקבל מבחי' חכמה עצמה כמו הז"א שניהם משתמשים בכתר אחד. וזהו ענין עליות לבחי' יש"ס וע' בזהר ח"ג קמ"ו א' מענין יש"ס ובפרדס בעה"כ ערך ישראל. ומזה י"ל מעלת ר"ח שחל להיות בשבת שאז ג"כ יש ב' המעלות מעלת שבת שהוא עליות עצומות דבחי' ישראל. וגם מעלת ר"ח שהמלכות מקבלת המוחין בעצמה כו' כענין אשת חיל עטרת בעלה להיותו יו"ט של הלבנה כו' וא"כ זהו כענין בחי' עליי' זו הב' דישראל סבא כו' וד"ל.

והנה מכל הנ"ל יובן ג"כ ענין החילוק בין תפילה דחול לתפילה דשבת. דהנה בחול אומרים י"ב ברכות אמצעיות שהן בקשות חונן הדעת כו' רופא חולים כו'. ואיתא ברע"מ ר"פ ויקרא (ד"ד ע"א) שהן בחי' י"ב שבטים והענין כי התפילה נקרא חיי שעה שהוא ההמשכה יחוד זו"ן שנמשך אור וחיות בבחי' מלכות שנק' שעה כי משם מקור ההשפעה מלך מלך וימלוך ושעה הוא ע"ש וישע הוי' שנמשך להחיות הזמן והעולם כו' וע"ד שילוב הוי' באדנות כמבואר בתניא ח"ב פ"ז. ולכן המשכה זו ע"י שרש י"ב שבטים וכמ"ש ע"פ ואלה שמות כו' ראובן שמעון כו'. ששמות אלו הוא בחי' השפעת ראי' שמיעה עליונה שומע תפלה כו' וענין ההתחלקות לי"ב זהו ענין י"ב גבולי אלכסון* שהם חסד שבנצח כו' אשר מכל מדה פרטית נמשך ההשפעה בדיבור כו'. אך הנה מה שהוא בבחי' התחלקות ראי' בחי' בפ"ע ושמיעה בחי' בפ"ע כו' זהו למטה אבל בשרשן כולם כלולים יחד ממש. וכמו במ"ת היו רואים את הנשמע ושומעים את הנראה כו'. עד"מ כשנמשכים כחו' הנפש באברים אז עין רואה ואזן שומעת כו' משא"כ במוח כולל כל הכחות יחד. וכמ"ש בתניא פנ"א וכ"ש בעצמות הנפש כו' ולכן בתפילה דחול שהיחוד הוא מבחי' יעקב ורחל שיעקב הוא בחי' הארה ובקיעה שנמשך מההעלם לגילוי ע"כ נמשך ומתחלק ע"י י"ב בחי' כ"א בחי' בפ"ע וכמ"ש ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה את יעקב וקחשיב ראובן שמעון כו'

וכמ"ש במ"א : ראה לקו"ת פ' ברכה ד"ה והי' מידי חודש, וקיצורים הערות וביאורים עליו באור התורה פ' בראשית.

רק עד : כ"ה בכת"י ההעתקה. ועיין במאמרים שהובאו בהערה הקודמת.

ענין י"ב גבולי אלכסון : נמנו בפרדס שער פרטי השמות פ"ו ז' ח'. ונתבארו ע"פ דא"ח בביאור לד"ה מחר חודש הנדפס באור התורה בראשית.

איש וביתו הן ההיכלות שהן כלים לבחי' הנ"ל כנודע שההשפעה נמשך ע"י היכלות דבי"ע כו' אמנם בשבת שהמלכות מקבלת מבחי' ישראל עצמו לי ראש אשר הוא עצמות ההעלם נמשך בבחי' גילוי והוא כענין שילוב אד' בהוי' ע"כ א"צ י"ב אמצעיות כ"א ברכה אחת שהוא בחי' הכוללת הכל כו' ואין ראובן בחי' בפ"ע ושמעון בפ"ע אלא ע"ד רואין את הנשמע כו' וכמבואר למעלה כי פנימי' ז"א הוא ג"כ בחי' התכללות ממש כו'.

קיצורים*.

א) **ענין** ב' ירידות עד שנמשך בבחי' מלכות והוא ע"י ב' בחי' המשכות מבחי' יעקב. הא' שנמשך באותיות המחשבה בחי' לאה ואח"כ נמשך באותיות הדיבור. וזהו שאף גם בבחי' מצרימה אותיות וכלים המסתירים נמשך גילוי שמות עליונים רק שאותותינו לא ראינו והוא ע"ד שילוב הוי' באדנות המבואר בתניא ח"ב פ"ז.

ב) **ולהבין** ענין המשכה זו דבחי' יעקב באותיות מחשבה ודיבור יובן ע"פ מאמר הזהר פ' קדושים דפ"ו ע"פ אתם עדי דפי' כי אני הוא קאי על יעקב ודוד דאנא הוא אינון ממש איהו וגרמוהי חד. וע"כ אתא שפיר מ"ש לפני כו' ואחרי כו'. והענין כי הנה סדר ההשתלשלות שכל ומדות ומחשבה ודיבור הנה אבא יסד ברתא ומ"מ היינו ע"י אמצעות המדות שמהמדות נמשך לדיבור. וזהו ענין יעקב ודוד יעקב בקיעה שאור החכמה מבקע המדות שיומשך מהן בהדיבור. וזהו ענין ב' פעמים ואלה שמות כו' שנמשך במו"ד וזהו ג"כ ענין וישב יעקב דכתיב שם ב"פ בארץ כו'. והיינו ע"י תורה וע"י צדקה כי עסק התורה לשמה להמתיק דיני לאה וצדקה ההמשכה ברחל כו' ועי"ז אפילו במצרימה נמשכים שמות עליונים כו'.

והטעם שההמשכה מח"ע באותיות הוא דוקא ע"י אמצעות המדות כי ח"ע הוא ביטול כזיו השמש תוך השמש איהו וחיוהי חד והוא למעלה מבחי' דיבור וגם לא שייך שם התחלקות והדיבור הוא התחלקות צירופי אותיות. והמדות יש בהן ב' בחי' אלו כי המדות הן ענפין מתפרדין חו"ג התחלקות . אך ת"ת נקרא אות אמת התכללות והיינו ע"י הביטול לכן בו מלובש אור אבא. ועי"ז נמשך בדיבור שיהי' גילוי ביטול היש אמת הוי' לעולם.

וזהו ותאמינו כי אני הוא ע"ד כי הוי' הוא האלקים אע"ג שהאחדות והריבוי הן ב' הפכים עכ"ז באמת כולא חד שהוא הכל כח א"ס ב"ה הפשוט ועוד כי שרש בחי' אלו מחו"ג דע"י וזהו כבוצינא דא כו' אנא הוא אינון ממש איהו וחיוהי וגרמוהי חד.

קיצורים: בכת"י ההעתקה אין תיבה זו, וניתוספה כאן בתור אזנים לקופה. אבל לא רציתי לשנות ציוני הסעיפים, שבמאמר לא נסמנו הסעיפים ובקיצורים אלו יש רק סימנים לשנים הראשונים. — ואם אינו טעות המעתיק, י"ל הטעם בזה, כי המאמר נחלק לשנים: המבוא — סעיף א' — וביאור מאמר הזהר.

וזהו ענין לפני לא כו׳ קנה חכמה קנה בינה הם בחי׳ יש ומלכות דאבא חלק עשירית נקרא אל ומזה נמשך בחי׳ יעקב וזהו ענין לשון נוצר היינו גילוי כענין יוצר אור ובורא חושך וכמ״ש בהרמב״ן והע״ח שמ״א פ״ג. ולכן למעלה מבחי׳ יעקב יבקע כשחר אורך הוא בחי׳ ישת חושך סתרו כו׳.

וענין ואחרי הוא הדיבור שבעצם הוא מקבל מאחוריים של המדות נה״י דז״א כו׳ וזהו אותיות ואתא כו׳ ומ״מ איהו וגרמוהי חד. משא״כ בבי״ע טורי דפרודא כו׳ ובעבודה יש ג״כ בחי׳ פנים ואחור ומבחי׳ אחוריים יבוא לבחי׳ פנים.

והנה מבחינת ב׳ ירידות הנ״ל שבגלות ממשיכים ב׳ בחי׳ יעקב כו׳. עי״ז יציץ ופרח בישראל ב׳ עליות הא׳ שמקבל מבחי׳ ז״א עצמו לי ראש ולא בקיעת הארה לבד כ״א יתגלה האור עצמו כו׳. וזהו ענין שילוב אדנות בהוי׳ יחו״ע. וכענין עליות שבת לגבי חול . הב׳ שתקבל המלכות מהחכמה עצמה שלא ע״י ז״א וזהו ענין ישראל סבא כו׳.

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ ויקוצו מפני בני ישראל. פרש״י בכל מה שהם נותנים לב לענות כן לב הקב״ה להרבות ולהפריץ. כן ירבה כן רבה וכן פרץ. ומדרשו רוח הקודש אומרת כן. אתם אומרים פן ירבה ואני אומר כן ירבה. ויקוצו. קצו בחייהם. ורבותינו דרשו כקוצים היו בעיניהם עכ״ל. ויש לפרש ע״פ מ״ש אדמו״ר נ״ע (בתו״א בד״ה וכל העם רואים) שע״י שהרע הוא עושה פעולות רעות עי״ז הוא כלה ונאבד כמ״ש חיצי אכלה בם כו׳ חיצי כלים כו׳ וכמשל עלוקה שכאשר מוצצת דם האדם מיד מתה כו׳. ועי״ז נכללו ניצוצי הטוב שהיו מעורבים בהם בנש״י. ולכן ממה שיענו אותו מזה נמשך שכן ירבה וכן יפרוץ כו׳. וענין יפרוץ זהו כמ״ש עלה הפורץ כו׳. דקאי על משיח*.

עלה הפורץ כו׳ דקאי על משיח : מיכה ב׳, יג. וכדרז״ל באגדת בראשית ס״פ סג. וראה ג״כ ב״ר ס״פ פ״ה.

ב) **בפרק** קמא דסוטה די"ב סע"א. ומהרש"א שם פי' שזהו על דרך כשושנה בין החוחים. וזהו ויקוצו דקאי על המצריים שנעשו עי"ז חוחים וקוצים ונש"י נעשו שושנה. וזהו כן ירבה כו'. זח"ב שמות די"ז ע"ב. ח"ב יתרו דס"ח ע"א. של"ה פ' בא דשי"א סע"ב בבחיי פ' שמות ע"פ זה.

ועמ"ש (בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו) בפי' כי מנסה ה' כו' לדעת כו'. שהנסיון וההסתר פנים זהו מעולם התהו. וע"י שעומד בנסיון קורע את ההסתר ונמשך בו האור לדעת כו'. וזהו ענין וכאשר יענו שנמשך מבחי' הסתר אסתיר פני כו' והי' לאכול כו'. ועי"ז דוקא יוצאים הניצוצים הנ"ל. שנמשכו ממקום גבוה כנודע מענין אסתר* מן התורה מנין כו' שבחי' אסתר שרשה גבוה מאד. וזהו וחכיתי להוי' המסתיר פניו כו'. ולכן ע"י וכאשר יענו עי"ז כן ירבה וכן יפרוץ. ועמ"ש ע"פ שבת שבתון כו' ועיניתם את נפשותיכם כו' שעי"ז ממשיכים מבחי' שבת שבתון כו'.

וימררו את חייהם כו'*. זח"א וישב ק"פ ע"א ח"ב ס"פ בא דמ"א ע"ב ע"פ על מצות ומרורים יאכלוהו ח"ג בהעלותך דקנ"ז ע"א וע"ד תמרים תם מרים כו' וימררו את חייהם בעבודה קשה דא קושיא בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הילכתא ובכל עבודה בשדה דא ברייתא ופי' בעמה"מ שט"ז פ"ט דקכ"ו ע"ב וסודו הוא שא"א להגיע אל פסק ההלכה אלא ע"י קושיא בדוחק גדול כי הקליפה מעכבת וסובבת האור של תושבע"פ מכל צד ולכן כשהכה הסלע דא ברתא דמלכא תושבע"פ לא יצאו מים אלא טיפין טיפין כו' עכ"ל. וע' בד"ה והמשכילים יזהירו*. בזהר ח"ג פנחס רכ"ט ע"ב מבו' וימררו את חייהם העוסקים בתורה שלא לשמה כו' ת"ז תי' כ"א דמ"ט ע"ב כד גלת במרה אתמר בה וימררו את חייהם. וכ"כ תיקון ס"ט ד' ק"ז סע"ב ודא דפיקו דמרעא כו' דאיהו מרה כו' וימררו את חייהם כו'. בתי"ח תיקון ט' קמ"ה ב' ויקרא את שמה שטנה כו' מחלוקת וקושיא ועלה אתמר וימררו את חייהם כו' וכן ברבות פ' תולדות דע"א פי' באר דשטנה כנגד וימררו את חייהם כו' תיקון כ"א נד"ב תי"ח תי' יו"ד דקמ"ו ע"א. של"ה קס"ה ע"א בד"ה מרור בפ' שמות בדר"ח ד"ה וימררו דף ש"ח סע"א וע"ש דש"ז סע"א דף שט"ו רע"א מרים נק' ע"ש וימררו כו' ובמרירות הגלות הי' הזיכוך על מרירות לילית כו' עכ"ל. י"ל המתיקות תענוג ומיתוק האור ותורה שנק' דבש וחלב אך המרירות כשממתיקים אזי מוטעם יותר מהמתיקות ולכך וימררו כו' מרתה ואח"כ וימתקו המים אז מתגלה בחי' ומתוקים מדבש וגם מרור גימט' מות וע"ז ארז"ל והנה טוב מאד זה מ"ה והיינו כשמתברר מבחי' חשמל* שהם המרירות והמות מתגלה בחי' חיי החיים ובחי' מתוקים מדבש כו' והיינו כי התו' הוא חיים*

כנודע מענין אסתר : ראה תו"א רד"ה יביאו לבוש מלכות ועוד.

וימררו את חייהם : ראה ג"כ לעיל ע"ח.

בד"ה והמשכילים יזהירו : אגה"ק סכ"ו.

חשמל : בענין חשמל ובירורם — ראה תורה אור פ' חיי שרה ל' אדמו"ר נ"ע בעצמו. וש"נ.

חיים וחיי החיים : ראה לקו"ת ס"פ צו דתורה ופנימי' התורה הם חכמה ומו"ס, ושם פ' חקת סד"ה והזה הטהור דחכמה וכתר הם חיים וחיי החיים. ראה לקמן ע' פז.

כמ"ש וחיי עולם נטע בתוכנו ונק' עץ החיים אך פנימי' התורה נק' חיי החיים יובלא כו'. עבודה זו תפילה עכשיו היא קשה ע' תו"א פ' נח ע"פ מים רבים. בחומר ובלבנים כמ"ש בד"ה לבנת הספיר ענין צירופי אותיות דק"ן נק' לבנים וחיבורן ע"י החומר ומ"מ מזה נמשך ע"י הבירור לבנה וכן בעבודה בשדה איש שדה מלך לשדה* נעבד ומ"מ ע"י הבירור נעשה כריח שדה כו'*.

רבות תולדות פס"ד דע"ד ד' ויקרא שמה שטנה כנגד ספר ואלה שמות ע"ש וימררו את חייהם בעבודה קשה.

בשלח פ"כ דקל"ז ע"ד ע"פ ולא נחם אלקים כך עשו המצריים וימררו את חייהם הביא הקב"ה עליהם עשרה מכות וגאל את בניו אעפ"כ הי' אומר איני מתנחם כו'.

שם ר"פ כ"ו לא שלותי מגזירה הראשונה שגזר פרעה עלי שנאמר וימררו את חייהם והעמיד לו הקב"ה גואל זו מרים ע"ש המרורים י"ל ע"ד מ"ש ויוריהו הוי' עץ כו' וימתקו המים וארז"ל שהשליך דבר מר כמ"ש ברבות ויקהל ס"פ נ' וכך ע"י מרים מרירות דקדושה נתבטל הגזירה וימררו כי אין הדינין נמתקי' אלא בשרשן דהיינו ע"י גבורות דקדושה, ועמ"ש בלקו"ת בביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשן בענין מררי כו'. רבות ס"פ עקב וירא את עניינו כו' וימררו את חייהם כו' ע"ש.

בשה"ש רבה ד"ט ע"א ע"פ כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך כו' עיקר שעבודן של ישראל במצרים פ"ו שנה הי' משנולדה מרים כו' הנה פ"ו הוא חשבון שם אלקים שהוא מדה"ד שמבחי' זו נמשך שעבודן להיות וימררו כו' ושהיו ת"ל שנה ה"פ שם אלקים* כנגד ה"ג וכמ"ש ציון במשפט תפדה משפט חשבון ת"ל* כו' והנה שם אלקים צירוף מי אלה היינו בחי' מי ברא אלה כמ"ש בזהר בתחלת ההקדמה וזהו ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה בחי' אלה הנמשך מבחי' מי הם הבאים במצרים תחת השעבוד כדי לברר טורי דפרודא הנק' אלה והיינו ע"י עבודה קשה בחומר ובלבנים כו' ועי"ז אח"כ הגילוי מ"ת וידבר אלקים את כל הדברים האלה אלה החוקים כו' אלה הם מועדי הוי'* זהו ע"י מי ברא אלה כו' ועמ"ש בדרוש גביע הכסף* בענין כוס ישועות אשא והנה כוס גימ' אלקים והיינו ע"י פ"ו שנות הגלות הנ"ל נמשך כוס ישועות.

איש שדה מלך לשדה: עדכ"ז בהוספות לביאורי הזהר ר"פ חיי שרה. אור התורה פ' תולדות ד"ה ויגדלו הנערים פ"ה ואילך.

כריח שדה: ראה אור התורה פ' תולדות עה"פ ויגש גו' וירח, ועה"פ כריח שדה.

ה"פ שם אלקים: לקוטי תורה להאריז"ל פ' בא ושער הפסוקים שם.

ציון במשפט ... חשבון ת"ל: עם הכולל. והוא בלקו"ת להאריז"ל ישעי' א' ע"פ זה ובספר הלקוטים שם.

אלה הם מועדי הוי': כ"ה בכתי"י ההעתק. ולא מצאתי פסוק כזה. ולפענ"ד ברור אשר תיבת הם מיותרת. והוא קרא דויקרא כג, ד. ואולי מרמז ג"כ למ"ש בלקו"ת להאריז"ל ע"פ זה דהוא ר"ת אמ"י. וידוע אשר זהו ג"כ מי שברא אלה, וכמשנ"ת בלקו"ת ד"ה אלה פקודי פ"ה.

בדרוש גביע הכסף: כנראה הכוונה לד"ה ענין יוסף ואחיו הנדפס באור התורה פ' מקץ שהוא להצ"צ. או שמכוון לדרוש גביע הכסף של אדמו"ר האמצעי הנדפס בספר מאמרים יקרים (חמ"ד, תרכ"ד).

וראיתם על האבנים י"ל אבן ישראל* לשון חוזק שנמשך מאיתן, אבל תרגום א"ב וב"ן. והיינו כמ"ש כי אתה אבינו בנים אתם להוי' רבות תשא ס"פ מ"ו עמ"ש בד"ה וכל בנייך א"ת בנייך אלא בונייך הרי מבחי' בנייך נמשך בונייך בנין והיינו ע"י שהם לימודי הוי' בתורה ותפילה כו' וזהו הנק' בן חורין בן שמן*. וגם יש בחי' בז"א הנק' בן דבעתיקא אחיד ותלייא יפה כח הבן* מכח האב שהוא חכמה. אלא כי אתה אבינו ופרעה רצה למנוע בחי' הלידה וכן לע"ל בני אני היום ילידתיך. וע' בד"ה אני חומה. וע' בד"ה וארא פי' העיבור דקוב"ה סליק לעילא. וענין שטעו במשה שסברו שיהי' לה לבן ע"ד ויתערבו בגויים אבל משה נשמה דאצילות אינו מתערב כמו שמן שאינו מתערב כמ"ש ברבות תבוא ע"פ ונתנך הוי' עליון. ומדברי אדמו"ר נ"ע שטעו מצד שרש משה והיינו שנמשך מבחי' נוצר חסד שהוא חסד דא"א שבי"ג ת"ד שלמעלה מחסד דז"א ושם אין העוונות תופסים מקום שהרי ע"י י"ג מדות נאמר נושא עון ע"כ יוכל להיות ויהי לה לבן. וזה דוגמא שנתבאר בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפיים. שמקבלים מבחי' ורב חסד וזהו שנק' עשו בנה הגדול ובד"ה אני חומה נתבאר שזהו"ע חלק בכורה ונק' בן הבכור כמ"ש במאו"א ב' רסכ"ג בכורות נק' מלכי אדום כו'. וסברו שעד"ז הוא משה עם היותו בן הוא ע"ד בן בכור הנ"ל והיינו כי מן המים משיתיהו שהוא מבחי' עיגולים ועולם התוהו כו' אך באמת הנה גבי יג"מ כתי' ונפלינו אני כמ"ש בד"ה מצה זו. נוצר חסד לאלפים אאלפך חכמה נוצר אותיות צינור דוקא מה שהמקיף מאיר בפנימי' בד"ה אם בהרת קדמה כו'. סוף הביאור. וענין ד' מראות* נגעים בהרת קליפה המקבלת מרחל כו' ע' במאו"א ב' ח'.

וילך איש מבית לוי כו'. ברבות נשא ספי"ג ג' (מ"ח ג') בקרבן גד ביום הששי קערת כסף ק"ל משקלה כנגד יוכבד שהיתה בת ק"ל שנים כסף שנתאוה להחזירה אחת ע"י מרים שהיא אחותו של אהרן (הג"ה. ק"ל שנים נגד* ה"פ שם הוי' והוא ה"ג דנוק'. גם להעיר מענין ע"ב ק"ל* ומענין רוכב על כרוב קל שלו). (ב) ברבות שמות פ"א (קי"ח ג' דס"א) וילך איש להיכן הלך כו'. והוא כמ"ש בד"ה ונתתי* לך מהלכים שבחי' היחוד עליון נק' בשם הליכה על דרך כו' ע"ש. (ג) י"ל פי' איש מבית כו' כי הנה הפעם ילוה אישי פי' בתו"א בד"ה

י"ל אבן ישראל : לפענ"ד צ"ל : מל' אבן ישראל. במש"כ לקמן עייג"כ באוה"ת עה"פ משם רועה אבן ישראל.

בן חורין בן שמן : זח"א צו, א. ועייג"כ מאו"א בערכם.

ז"א בעתיקא .. יפה כח הבן : נתבאר בתו"א פ' יתרו ד"ה להבין כו' האבות הן הן המרכבה. וראה ג"כ לעיל ע' מח.

וענין ד' מראות : צ"ע השייכות. ואולי י"ל עפמשנ"ת בלקו"ת פ' מצורע.

ק"ל שנים נגד : ראה ע"ד כ"ז בלקו"ת להאריז"ל שמות עה"פ וירא הוי' כי סר. ובספר הלקוטים שם.

מענין ע"ב ק"ל : עיין לקו"ת להאריז"ל ישעי' ר"ס יט. שער הפסוקים שם. ע"ח שער טל דרוש יג. בתו"א סד"ה יביאו לבוש מלכות. ובשערי אורה שם. אמרי בינה שער הק"ש פס"א ופע"ג.

כמ"ש בד"ה ונתתי : ראה תו"א ס"פ וישב. לקו"ת ר"פ בחוקותי. וש"נ.

יהודא אתה ע״ד ביום ההוא תקראי אישי ומבו׳ הפי׳* שיהי׳ זו״ן שווים בקומתן כמו או״א אזי נק׳ אישי כי אף שהוא משפיע והיא מקבל מ״מ כשהיו* השני המאורות הגדולים דהיינו כמו או״א כמ״ש במק״מ פ׳ בראשית ד״כ ולכן נק׳ איש ואשה שיש בהן י״ה היינו או״א משא״כ בעלי היינו כשאין שווין בקומתן. גם איש היינו ג״ר כי יש קנה חכמה קנה בינה והאלף כתר אאלפך חכמה כו׳ וזהו וילך איש היינו ג״ר וע׳ זח״ג מ״ח ב׳ בענין איש צדיק. מבית לוי יחוד או״א ע״ד מלך שהשלו׳ שלו. ויקח את בת לוי שהי׳ עמה ג״כ בבחי׳ אישי שיהי׳ זו״ן שווין כמו או״א וע״כ נק׳ בת לוי בחי׳ תרין רעין. וי״ל זהו פרצוף הפנימי׳ דמל׳ שהוא בחי׳ רעיתי דוגמת אימא עילאה. (ד) בענין לויתן נתבאר בסידור שער ברכת הזימון שהוא יחוד או״א ולכן הוא לשחק בו כי חכמה נק׳ עדן אך עכ״ז גילוי התענוג כשנמשך בהשגה דוקא ע״כ דוקא ע״י יחוד או״א נמשך בחי׳ הצחוק והתענוג. (ה) ע׳ ביאור ע״פ נשא את ראש בני גרשון מענין הפעם ילוה אישי אלי דלאה בחי׳ מחשבה והנה במחשבה נאצלו כל העולמות והמחשבה נק׳ ונהר יוצא שאינו נח משא״כ הדיבור כי חו״ב נק׳ תרין רעין ועמ״ש בביאור ע״פ יונתי בענין כי לא מחשבותי מחשבותיכם איך כי חו״ב יש בהם ב׳ יחודים א׳ חיצוני וא׳ תדירי* אבל ילוה אישי יחוד פנימי בחי׳ עמקו מחשבותיך ששרשו ג״כ מחו״ב דעקודים בנזכר בביאור ע״פ ונקדשתי . והנה לכן נולד מיחוד זה משה שהוא יסוד אבא מן המים משתיהו בחי׳ לויתן כי נמשך מאיש מבית לוי כו׳ ועמ״ש בד״ה אלה פקודי המשכן בענין משכן העדות שהוא יחוד או״א אשר פקד ע״פ משה דייקא. (וי״ו) בזח״ג פנחס דר״ן ע״ב פי׳ בת לוי כשהיא בבחי׳ שיר ורחימותא סגי עד שנעשה נקודא חדא ואזי דוקא נמשך וילך כו׳ ויקח כו׳. ועמ״ש בפ׳ בלק קצ״א ע״פ שחורה אני ונאוה. (זיי״ן) בתו״א פ׳ ויצא בד״ה וללבן שתי בנות וגם לוי שהוא בחי׳ התקשרות נמשך ונולד ג״כ מן המח׳ כו׳ ולכן יצא ממנו משה בחי׳ ביטול הי׳ כבד פה היינו שלא הי׳ יכול להיות משפיע כו׳ עכ״ד והנה התקשרות נמשך ע״י הדעת והאדם ידע כמ״ש בתניא ח״א פ״ג וזהו ענין לוי כמ״ש בפרדס. והנה איש מבית לוי התקשרות של המשפיע והמקבל להמשיך האור למטה ילוה אישי כמו חו״ב ובת לוי התקשרות של המקבל ועמך לא חפצתי ע״ד כלה עילאה כליון כל הרצונות או ע״ד קטורת* קשורה התקשרות וע״ד ויהיו שניהם* ערומים מופשטים מכל לבוש ורצון זר וכמ״ש בגלגולים קרוב לסופו ובעמה״מ שעמרם ויוכבד הם כמו אדה״ר וחוה והיינו ודאי ע״ד שתקנו חטא עה״ד וכמו מקודם כנ״ל וכדאי׳ בשבת דנ״ה ע״ב שעמרם מת רק בעטיו של נחש וכתב במ״ע סי׳ קצ״ט דלכן הוא עמר נקא. ואפ״ל כי אל דעות ד״ע וד״ת בביאור מים רבים בפ׳ תולדות ע״ד כשם שאין בלבך אלא אחד וזהו״ע איש מבית לוי ד״ע ויקח את בת לוי ד״ת. ק״ל*

ומבואר הפי׳ : להעיר מלקו״ת פ׳ מטות סד״ה ואשה כי תדור. וראה לקמן ד״ה וילך איש מבית לוי.

מ״מ כשהיו: אולי צ״ל : מ״מ ה״ז כמו שהיו.

וא׳ תדירי : כנראה צ״ל : והוא תדירי.

קטורת : לסענ״ד צ״ל : קטורה. וע׳ אור התורה קנה, א עד״ז.

וע״ד ויהיו שניהם : ראה אור התורה ע״פ זה.

ק״ל שנה דעתה קל עטרה דגבורה : מובן עפמשנ״ת במקומות המסומנים לעיל בהערות שנים ושלאחרי׳ (בע׳ נד).

שנה דעתה קל עטרה דגבורה כו'. (חי"ת) במדרש ע"פ בת לוי שאחר ק"ל שנה חזרה לנערותה זהו ענין שהמלכות אחר שהוא פרצוף שלם בבריאה כאשר צ"ל עליי' באצילות נעשה מכל פרצופה רק נקודה תחת היסוד זהו"ע שחזרה לנערותה כמו שהי' בבחי' קטנות וכענין קטנות שני שאחר גדלות ראשון כו' עמ"ש בענין והאיש משתאה*. והנה לפי הנ"ל דבת לוי התקשרות שכינתא עילאה כליון כל הרצונות ובמאו"א אות ב' סי' מ"א בת נק' הנוק' בת דאו"א עילאין כי הם הבונים אותה ומתקנים אותה כאב ואם אל הבת ויבן הוי' אלקים את הצלע והוא ודאי פנימי' דמלכות כנזכר במאו"א אות צדיק סעי' כ"ג בענין צלע שהוא מל' הפנימי' הנק' בחי' נשמתא כו' וכ"כ בי"נ שם ונק' בת לוי כי היא בהתקשרות מופלא בבחי' קטרת שהוא על מזבח הפנימי פנימי' הלב וע' בד"ה אחת היא יונתי בענין חסידים הראשונים. א"כ לפ"ז איש מבית לוי זהו ההמשכה הנמשך מא"ס להיות יחוד דאו"א וכנזכר בד"ה שה"ש שיר רננא דאורייתא המשכה מתענוג עליון להתלבש בחכמה וזהו חתן העליון חות דרגא ושיר דכר מלמעלה למטה ולכן הי' מקור ללידת משה שהי' המשכת התורה על ידו כי איש מבית לוי רננא דאורייתא כנ"ל. א"נ שרש לוויים מגבורות דע"י המלובש במו"ס אשר ע"י נמשך גילוי פנימי' וזהו"ע איש גילוי כח"ב הנמשך ע"י גבו' דעתיק המלובש במו"ס והוא ע"ד שנת' בד"ה שוש אשיש גבי ותגל נפשי באלקי שהמשכת גילוי או"ס בבחי' פנימי' נמשך דוקא ע"י גבו' דע"י והיינו ע"ד שנת' אי"ה בפסוק כי טוב הוא אשר נשמת משה נמשכת מבחי' שם הוי' שלמעלה מהשכל וכמ"ש ג"כ בתו"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו ולכן ההמשכה זו באה ע"י איש מבית לוי דוקא וכנ"ל וכ"כ במק"מ פ' שמות די"א ע"ב בנ"ב מרח"ו עמרם עמר נקא* מה שאבא יונק ממזל הח' וזהו איש אש יו"ד ולכן לא נאמר אדם כי אם איש בחי' גבורות והיינו גבורה דעתיק וע' מענין איש במאו"א אות א' סי' ע"ב איש ג"ר ועמש"ל איש האלקים נקרא הדעת כו'.

וילך איש מבית לוי. הנה לוי נקרא ע"ש הפעם ילוה אישי וכתי' ביום ההוא תקראי אישי. והענין דהנה כתיב לויתן זה יצרת לשחק בו (בד"ה צו* את בנ"י ואמרת להם את קרבני). כי הנה תכלית ירידת הנשמה בגוף ונה"ב בעוה"ז ירידה צורך עליי' היא והנה קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד שבחי' מלכותו היתה כלולה בא"ס ב"ה ממש ונק' אור א"ס ב"ה שהוא אור וזיו והי' האור כלול במאור עצמו ואחר שנברא העולם נעשה התפשטות האור והזיו להחיות הנבראים מאין ליש ממש והוא ירידה גדולה לגבי האור והזיו. ע' בד"ה תקעו בחודש. ותכלית הירידה הוא צורך עליה להיות מיש לאין שיהי' היש ג"כ בטל ונכלל בא"ס ב"ה ממש והוא העליי' העיקרית שעלי' נאמר לויתן זה יצרת לשחק בו שמזה נעשה שחוק וחדוה למעלה בביטול היש לאין וזהו לויתן לשון חיבור מה שהיש מתחבר ובטל לאין ע"י נמשך הצחוק וגילוי התענוג כמ"ש בד"ה אלה מסעי והיינו כי התהוות יש מאין זהו טבע הבריאה וכמ"ש והחכמה מאין תמצא משא"כ התהוות מיש לאין הוא דבר חדש ושינוי הטבע. ועיקר

בענין והאיש משתאה: בתורת חיים ע"פ זה ואור התורה שם (קלא, ב ואילך). וש"נ.

עמרם עמר נקא: ראה ג"כ לקו"ת סד"ה ויקח קרח.

בד"ה צו: הכוונה דהשורות שבאו להלן הועתקו מד"ה צו גו' — והוא הנדפס בלקו"ת פ' פנחס (בשינוי לשון קצת).

הצחוק והחדוה הוא משינוי והתחדשות כדרך שעושין לפני מלכים ושרים וכמו"כ כתי' ותחדש פני אדמה ישמח הוי' במעשיו והיינו שכמו"כ נמשך הגילוי למטה מלמעלה מבחי' עליונה שלמעלה משרש הבריאה שהוא יש מאין פי' מבחי' מאין הוא בחי' מדת מלכותו ית' שהוא הארה בעלמא אבל ע"י הביטול יש לאין ממשיך כמו"כ למעלה מבחי' יש אמיתי והמשכה זו נק' יסוד שהוא יסוד ועצמי' ולא הארה בעלמא כמ"ש ע"פ אלה תולדות נח וזהו להנחיל אוהבי יש מחצה מתר"ך ולא מאין לבד כ"א קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה הוא יש וזהו הנק' לויתן שהוא לשון חיבור ממש שיומשך בה מבחי' העצמי' ממש וזהו מקדשי שמך שנמשך מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש ולכן וישמחו בך כו' כי לויתן זה יצרת לשחק בו ועי"ז נמשך ג"כ וישמחו בך ועמ"ש בד"ה לויתן זה יצרת בענין רביעית יושב ומשחק עם לויתן כו' וזהו הפעם ילוה כי הנה כתיב ונהר יוצא מעדן נהר בחי' מחשבה שאינה נחה ותמיד יוצאה ונמשך והנה כל העולמות נתהוו ממחשבה אחת והמחשבה מקבלת תמיד מח"ע להיות המשכה מאין ליש כי והחכמה מאין תמצא ועמ"ש ע"ז בביאור ע"פ יונתי בחגוי הסלע ובד"ה ואלה מסעי ובד"ה ואולם חי אני אך המשכה זו רק מבחי' הארה בעלמא אך שיומשך מבחי' פנימי' ועצמי' זהו"ע ילוה אישי ויהי' גילוי זה בבחי' תרין רעין. וז"ש המשלח מעינים בנחלים עזח"ג קפ"א ע"א וזח"ב שמות י"א סע"ב אתר דח"ע וההוא נהר כו' וע' בע"ח שער הזיווגים בענין זיווגא שלים וע' מענין לוי ברבות ויצא פע"א דפע"ג (פ"ה ג') ע"כ קרא שמו לוי לוי זה עתיד ללוות את הבנים לאביהם שבשמים ובזח"ב שמות י"ט א' כיון שיצאו משבט לוי המשוררים כו' והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה וע"כ אמרה לאה הפעם ילוה אישי אלי כו' וע' שם מענין וילך איש כו' בת לוי כו' וכל הענין. משפטים ק"ד לוי חיבורא דכולא וע' בדרוש ברכת הזימון בענין לויתן שעיקר גילוי התענוג עליון נמשך מבחי' בהתחברות החכמה ובינה דוקא ועמ"ש בענין הצחוק והתענוג לע"ל בתו"א פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום וסד"ה והי' הוי' לי לאלקים וזהו"ע ילוה אישי ביום ההוא תקראי אישי שיהי' בבחי' פב"פ ושווין בקומתן כי עכשיו נתמעטה הירח וירדה ומקבלת רק מנה"י של המשפיע וכשיהי' שווין בקומתן ומקבלת מג"ר שלו כח"ב נקרא אישי כי איש היינו ג"ר אלף אאלפך חכמה י"ש קנה חכמה קנה בינה וענין קבלתה מנה"י או מג"ר היינו כי אורייתא סתים וגלייא ובחי' הנגלה שבתורה היינו מה שנתלבשה התורה בלבושים רבים שהמשכה זו רק מבחי' נה"י וכמ"ש באגה"ק ע"פ עוטה אור כשלמה אכן לע"ל כשיהי' הגילוי פנימי' התורה טעמי תורה זהו"ע קבלתה מג"ר ותדע שהרי ארז"ל אלפים שנה* קדמה התורה לעולם והיינו אאלפך חכמה אאלפך בינה אשר בהיות התורה בבחי' אלו נקרא ואהי' אצלו אמון שעשועים יום יום. ומה שנמשכה התורה לנו זהו שנמשך ע"י צמצום מבחי' ב' אלפים הנ"ל שנתלבש בבחי' עולם היינו ו"ק דז"א כשר פסול בסוד נובלות חכמה* של מעלה תורה נובלות חכמה היינו נה"י שזהו בחי' אחרונה שבחכמה אבל לע"ל כשיהי' בבחי' אישי גילוי ג"ר היינו פנימי' ועצמיות ח"ע וזהו"ע איש

אלפיים שנה: ראה מדרש תילים צ' ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד' וש"נ. זח"ב מט, א. קסא, א. זח"ג קכח, א. קנט, א.

נובלות חכמה: ב"ר פי"ז, ה. שם פמ"ד, יז. ונתבאר בע"ח שער הכללים ספ"א ובכ"מ.

ואשה לשון נופל על לשון אש יו"ד אש ה' אשר י"ה תרין רעין ושווין בקומתן רק גילוי הזה הוא ע"י הה"א הנ"ל* בענין לויתן שהוא יחוד או"א כו' וזהו ילוה אישי ואז ג"כ יהי' הלוים עיקר היינו ע"ש לוי חיבור וזהו"ע ביום ההוא יהי' שגם ו"ה יהי' בבחי' י"ה וזהו תקראי אישי דוקא כנ"ל.

וזהו וילך איש מבית לוי הוא ההמשכה מלמעלה למטה מאוא"ס ב"ה להיות בבחי' ילוה אישי ולכן נקרא איש מבית לוי דוקא והוא כענין שה"ש אשר לשלמה וארז"ל מלך שהשלום שלו שלום היינו חיבור ויחוד והתקשרות אוא"ס ב"ה בעולמות. וענין שהשלום שלו היינו אשר שם הגילוי תמיד בבחי' תרין רעין הנ"ל וזהו הנקרא בית לוי והוא ג"כ כענין בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה ומקשר ומחבר כו' ושה"ש היינו ג"כ מבית לוי שהלוים הי' עבודתם בשיר. אך כדי להיות המשכה זו וילך איש הוא ע"י העלאת מ"ן תחלה וארז"ל שהלך בעצת בתו הוא בחי' לא זז מחבבה עד שקראה בתי. וביאור הדברים יש להקדים מ"ש במ"א בד"ה שה"ש בענין ב' בחי' כלה הנזכר בשה"ש שהן שכינתא עילאה ושכינתא תתאה שהן ב' בחי' מס"נ שבק"ש למס"נ באחד ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך אשר בחי' זו למס"נ בא' הוא מחמת אשר הוא בחי' אחד כמו קודם שנברא העולם בלי שום שינוי וכולא קמי' כלא חשיב וממילא בטל הישות ולגרמי' וזהו כלה עילאה מלשון כלה שארי ולבבי שמכלה בחי' יש ולגרמי' והבחי' הב' הוא מלשון כלתה נפשי שהוא בחי' ביטול היש דהיינו שהוא יש ודבר אלא שהוא מבטל את עצמו כו' וע' מענין ב' מס"נ אלו בתו"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסליו . והנה על ב' בחי' אלו ארז"ל לא זז מחבבה עד שקראה בתי ואח"כ עד שקראה אמי ויובן ע"פ מ"ש בתו"א בד"ה רני ושמחי בת ציון. והנה מבואר שם בד"ה שה"ש הנ"ל איך שע"י ב' העלאות הנ"ל נמשך ג"כ ב' המשכות הא' הארת אוא"ס להתלבש בחכמה שהיא מקור התורה הב' המשכה מח"ע להיות נמשך ויורד בתורה שלפנינו ונקרא נובלות חכמה ש"מ תורה שהו"ע נה"י דאבא שנמשכו להיות מוחין להמדות ו"ק שמהן נמשך כשר ופסול כו' והנה כתי' ועבד הלוי הוא פי' הוא היינו עלמא דאתכסיי' דהיינו ע"ד אתה הוא לבדך* כו' דכולא קמי' כלא חשיב שמזה נמשך למס"נ באחד כלה שארי ועבודת הלוים שיהי' הכל בחי' הוא דהיינו שגם עלמא דאתגליא הנק' בשכמל"ו שמזה נולד ונמשך בחי' הב' שיהי' יש ובטל יהי' מתחבר בעלמא דאתכסייא עד שיהי' הכל בבחי' ביטול אמיתי וכנזכר ענין זה בתו"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה ובנ"י ובחי' זו זהו הנק' ויחד לבבנו כי בהלב יש ב' בחי' פנימי' הלב וחיצוני' הלב שהן ב' בחי' מס"נ ושיהי' ויחד לבבנו שיתחברו ויהיו לאחדים ממש גילוי פנימי' הלב כמו בחיצוני' הלב וכמבואר ענין זה בתו"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות ובד"ה והקרבתם עולה אשה וע' ג"כ מענין ויחד לבבנו בד"ה מי מנה עפר יעקב. והנה בחינה זו נק' בת לוי דכבר מבואר שזהו ענין לויים להיות ועבד הלוי הוא לחבר ולהעלות עלמא דאתגליא הנק' אתה בבחי' הוא. וזהו אתה הוא לבדך שיהי' גם בחי' אתה נכלל בבחי' הוא שהוא בחי' ביטול

ע"י הה"א הנ"ל : **צע"ק.**

הוא לבדך : **בנחמי' ט, ו** : הוא הוי' לבדך. **ובכ"מ בדא"ח נמצא שהשמיטו המעתיקים את השם. — וראה בריש ע' נט** : שהוי' לבדך כו'.

שהוי׳ לבדך וכולא קמי׳ כלא חשיב. ולכן נקרא לוים לשון התחברות וזהו״ע כעיר שחוברה לה יחדיו ופי׳ בזח״א וישב דקפ״ג ע״ב דאתחברת אימא בברתא דהיינו שגם ברתא* זהו בחי׳ הראשונה ממטה למעלה שנק׳ חיצוני׳ הלב ובחי׳ אמי זהו פנימי׳ הלב שבחי׳ זו היא למעלה גם מהתורה ע״ד קדש ישראל להוי׳ ראשית תבואתה בד״ה יונתי והתחברות זו זהו״ע הנזכר שם בפי׳ קומי לך היינו לבחי׳ שרש הנשמה בבחי׳ מזלי׳ שהו״ע שכינתא עילאה והכתיב לכי היינו לבחי׳ כ׳ ויו״ד שהם ב׳ המקיפים יחידה וחי׳ כו׳ והוא ע״י הלוים ולוי ג״כ מלשון לויתן בחי׳ נוני ימא שהם בחי׳ ביטול אמיתי וזהו״ע אמת ויציב שנזכר שם ענין קריעת י״ס שבנ״י הלכו ביבשה בתוך הים היינו התחברות עלמא דאתגלייא הנק׳ יבשה בעלמא דאתכסיא הנק׳ ים וזהו ממש ענין ויחד לבבנו שזהו אחר הק״ש כי בק״ש מפסיק בשכמל״ו בין אחד לובכל נפשך שבחי׳ פנימי׳ הלב הוא בפ״ע וחיצוני׳ הלב הוא בפ״ע ע״ד אברהם אברהם פסיק טעמא ביניהו אבל באמת ויציב* שאומרים ט״ו ווין שהוא ענין התקשרות בחינת ילוה אישי אלי מזכירין קי״ס בבחינת ויחד לבבנו, וזהו שנאמר עד יעבור עמך הוי׳ כו׳. ובמ״א נתבאר דבחי׳ אמת ויציב זהו כענין קטרת שהוא על מזבח הפנימי פנימי׳ הלב ומביאים לשם גחלת ממזבח החיצון חיצוני׳ הלב ולכן קטורת לשון התקשרות היינו ויחד לבבנו והנה ע״י נמשך מלמעלה ג״כ הגילוי בחי׳ וילך איש מבית לוי והוא שנמשך הגילוי כמו שהוא בעצמות ח״ע ממש שיהי׳ נמשך כמו״כ גילוי זה גם למטה בבחי׳ מלכותו ית׳ ולא בבחי׳ נובלות לבד . וזהו איש מבית לוי דוקא בחי׳ התקשרות והתחברות ילוה אישי ממש וענין וילך יובן ע״ד מ״ש במ״א* בענין ונתתי לך מהלכים כו׳ .

ותהר האשה ותלד בן. פרש״י שילדתו לששה חדשים ויום א׳ ועמ״ש בע״ח שעיבור דוי״ו חדשים הוא נעלה מאד כי הוא מז״ת דעתיק המתלבשים תוך ז׳ תיקונים דגלגלתא דא״א ועיבור זה הוא להיות לידת המוחין הפנימי׳ של ז״א עמ״ש בעץ חיים שער העקודים פ״ג ומבחינה זו נמשך משה כי הנה באד״ר דקל״ח ע״א משה משה לא אפסיק טעמא בגווי׳ דמיומא דאתייליד שלים הוה כדכתי׳ ותרא אותו כי טוב הוא ופי׳ בתו״א בביאור ע״פ ואלה המשפטים וז״ל כי אברהם שבבריאה ושבאצילות אינו מסוג אחד שבבריאה התחדשות ואנכי עפר ואפר כו׳ כמ״ש באגה״ק סי׳ ט״ו. אבל משה שבאצילות ושבבריאה שווין כי הוא בחי׳ פנימי׳ היינו דעת פנימי׳ המדות והוא בחי׳ קו״ח דא״ס שבכל העולמות שוה עכ״ד. ועמ״ש מענין דעת ע״פ לא הביט און וע׳ בהרמ״ז תרומה קל״ד ב׳ בענין הפנימי׳. וזהו כי טוב הוא שגם למטה הוא כמו באצילות ממש וכיון שהוא מבחי׳ הפנימי׳ לכן נולד מעיבור ז״ח הנמשך מז״ת דעתיק בחי׳ התחתונה שבמאציל שהוא ענין הקו״ח ולכן ארז״ל גבי שילדתו שלא בצער כי חבלי לידה בחי׳ הגליות*

דהיינו שגם ברתא : אולי צ״ל : היינו ברתא.
באמת ויציב.. בחי׳ ילוה : ראה תו״א ר״פ ויחי.
מ״ש במ״א : ראה תו״א ס״פ וישב. לקו״ת ר״פ בחוקותי.
חבלי לידה בחי׳ הגליות : תו״א ר״פ וארא. וראה ג״כ לקמן ס׳ וארא.

משא"כ משה שהי' הגואל א"כ אינו שייך חבלים בלידתו כי הוא בא להיות גאולה מהחבלים וז"ש ישעי' סי' סו ז' בטרם יבוא חבל לה והמליטה זכר.

והנה איתא באדר"ר שם אוף הכי הוי' הוי' פסיק טעמא בגווייהו וע' מזה סד"ה כי אתה נרי וסד"ה וירא ישראל ע"פ ויקרא הוי' שמשה קורא וממשיך מהוי' דלעילא להוי' דלתתא שהי' פסיק טעמא כו' וע"י בחינת משה נעשה חיבור וקישור ב' הוי' כי משה הוא דעת והתקשרות דהיינו שממשיך להיות דעת והתקשרות בסוכ"ע ולכן נקרא רעיא מהימנא שמפרנס את האמונה ועמ"ש ע"פ וידעת היום והשבות ועמ"ש בביאור ע"פ ועשית ציץ מענין זה שמשה שהוא דעת ממשיך מבחי' רעדכ"ר וא"כ שרש משה נמשך מבחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות סוכ"ע ומזה יובן שרש ענין דלעיל וילך איש מבית לוי כו' וכנ"ל וזהו ג"כ משארז"ל פ"ק דסוטה די"ג ע"א וברבות כאן ע"פ כי טוב הוא שנולד מהול דהנה כתיב מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי'* ופי' בתו"א פ' לך בד"ה בעצם היום הזה שיש ב' בחי' מילה. א' ומלתם את ערלת לבבכם. ב' ומל ה"א את לבבך כו' ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה ראה אנכי נותן לפניכם. ועל מילה זו הב' כתב מי יעלה לנו שהוא בחי' שמים סוכ"ע שלמעלה מהתורה שארז"ל לא בשמים היא כו' ע"ש ולכן הוא למעלה משם הוי' שהוא בר"ת ושם הוי' בס"ת ואברהם שנאמר בו נימול היינו שזכה לבחי' ומל הוי' כו' ע"ש ועד"ז יובן ענין משה שנולד מהול א"כ מילה שלו אינו מבחי' ומלתם כ"א מבחי' ומל הוי' והוא למעלה משם הוי' דהיינו המשכה מבחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות שמשם שרש משה שזהו למעלה משם הוי' דהשתל' ואיתא בלקו"ת ס"פ* מילה בגימ' ה"פ טוב היינו התגלות ה"ח ששרשן מעתיק וזהו כי טוב הוא שנולד מהול דוקא.

ברבות שמות ספ"ג קכ"ב ד"ז סע"א. ע"פ ואנכי אהי' עם פיך והוריתיך, מהו והוריתיך ר' סימון בורא אני אותך ברי' חדשה כמ"ש ותהר האשה, א"כ ותהר האשה שייך להיות ברי' חדשה והוא כמ"ש בע"ח בענין עיבור שני כדי להיות גדלות ב' כמ"ש מזה בביאור ע"פ שימני כחותם. וזהו בורא אני אותך ברי' חדשה שהם גילוי מוחין עליונים שלמעלה מסדר השתלשלות כו'.

ותרא אותו כי טוב הוא. וארז"ל פ"ק דסוטה די"ג ע"א וברבות כאן דהפי' שנולד מהול. והענין דהנה מבואר במ"א בד"ה ראה אנכי נותן דהנה כתי' על לע"ל ושב הוי' אלקיך את שבותך וריחמך והטיבך והרבך מאבותיך ומל הוי' אלקיך את לבבך כו' דמשמע שבחי' מילה זו יהי' מאת הוי' לבדו וצריך להבין דהא כתיב בפ' עקב ומלתם את ערלת לבבכם הרי שזה צריך להיות ע"י עבודת האדם שהוא ימול ערלת לבו. וגם מבואר שבחי' זו ביכולת לכל אדם גם עתה וא"כ מהו שנאמר הבטחה זו על העתיד. אך הענין כי יש ב' בחי' מילה הא' בחי' ערלה החופפת על הלב דהיינו בחי' תאוות וענינים גשמי' שכל זמן שלבו מקושר בתאוות גשמי' לא יוכל להיות נמשך ומתגלה בו היראה והאהבה הנמשכת מלמעלה מבחי' י"ה תרין ריעין נקודה בהיכלא* שהן הנמשכים במדות שבלב הנ' וי"ה

ר"ת מילה וס"ת הוי' : ת"ז הקדמה בתחלתה, תיקון כב (סה, ב. סו, א). תי' ע' (קלא, א).
בלקו"ת ס"פ : לע"ע לא מצאתיו. וראה טעמי המצות ס"פ לך לך.
נקודה בהיכלא : ת"ז תי' ה' ותי' כח. ועייג"כ זח"א ו, א. כ' א. זח"ב קס, א.

ולכן צ"ל ומלתם בחינת תשובה ונק' מילה מל י"ה* התגלות בחי' י"ה כו' אך בענין התגלות עצמי' האהבה יש שני בחי' א' חיצוני' הלב שהוא האהבה הנמשכת מהשכל דהיינו לפ"ע ההתבוננות ודעת והב' פנימי' הלב שלמעלה מהשכל וע' מזה באגה"ק בד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה וע"ז נאמר לע"ל ושב הוי' והטיבך כו' דהיינו למעלה אפי' ממדרגת האבות וכמ"ש הנה ישכיל עבדי ירום כו' וארז"ל ירום מאברהם* ואז כתי' ומל ה"א את לבבך ערלת לבבך לא נאמר אלא את לבבך דהיינו שכל הבחי' חיצוני' הלב ימול לצאת מההעלם אל הגילוי בחי' פנימי' נקודת הלב ועז"נ ומל הוי' ולא כתי' ומלתם כי מה שבכח האדם הוא רק על בחי' ע"כ שבנפשו להגביר שכל ומדו' דנה"א על שכל ומדו' דנה"ב וזהו"ע ומלתם כו' אך המשכת פנימי' הלב מה שלמעלה מן החכמה נמשך רק ע"י מתנה מלמעלה וזהו ומל הוי' את לבבך כו' וכענין מ"ש במ"א בענין מאן דקטיל* לחויא יהבין לי' ברתא דמלכא ובד"ה אני ישינה בענין פתחי לי כו' ואני אפתח לך כפתחו של אולם. והנה על בחי' מילה זו נאמר מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' שהתגלות זו הוא למעלה משם הוי' וגם שע"י מילה זו יהי' התגלות שם הוי' גם בסוף כ"ד וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקים ועמ"ש בד"ה יחיינו מיומיים והנה מי יעלה לנו השמימה זהו בחי' משה כמ"ש ומשה עלה אל האלקים וכתיב ומשה נגש אל הערפל. וזהו ע"י שנולד מהול פי' מבחי' ומל הוי' את לבבך שלמעלה מעלה ממדרגת ומלתם כו' וכהנ"ל נתבאר בתו"א ס"פ לך ע"פ בעצם היום הזה נימול אברהם כו' שאברהם זכה לבחי' מילה ההיא אלא שמשה נולד מהול מבחי' זו והיינו ע"י שנמשך מבחי' מבית לוי ובת לוי שהוא בחי' התקשרות דחיצוני' הלב ופנימי' הלב וכמו"כ נמשך מלמעלה בחי' ליבבתני כו'*.

בזח"ג פ' בלק דקפ"ז ע"ב. אבל משה משה בלא פסיק טעמא מיד דאתיילד אספקלרייא דנהרא הוה עמי' דכתי' ותרא אותו כי טוב הוא וכתיב וירא אלקים את האור כי טוב משה מיד אתקשר בדרגא דילי' ובג"כ משה משה ולא אפסיק טעמא בינייהו עכ"ל ולפי זה משמע הפסיק טעמא הוא בין שתי המדריגות דאספקלרייא דנהרא שהוא ז"א הנק' אור מדת יום ובין אספקלרייא דלא נהרא שהוא מל' מדת לילה שיש ביניהם פסיק טעמא כמ"ש ויבדל אלקים בין האור כו' וע' מזה בזח"א דל"ב ע"א ובמק"מ שם ועמ"ש בענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא בד"ה רני ושמחי. ולפ"ז משה מיד אתקשר בדרגא דילי' דהיינו בחי' דכורא ז"א שהוא המשכה מלמעלה למטה. וזהו כי טוב הוא שנמשך מבחי' ז"א שלמעלה מבחי' הנ"ל* וע' במק"מ פ' בראשית דל"ז סע"ב ובמק"מ פ' בלק שם מיד אתקשר בדרגא דילי' נ"ב בעלמא דדכורא אבל מ"מ בבחי' הדכר בעצמו הי' עולה מעט מעט עכ"ל. והנה בד"ה ואתחנן נתבאר ענין פני משה כפני חמה ופני יהושע

מילה מל י"ה : טעמי המצות ס"פ לך לך. ע"ח של"ג פ"ג. ועוד.

וארז"ל ירום מאברהם : תנחומא תולדות יד. יל"ש ישעי' רמז שלח. אגדת בראשית פמ"ד, וכן הובא בספר הלקוטים כאן (עה"פ וילך איש מבית לוי). ובשער הפסוקים ויחי. ועיין בזח"א קפא, ב. ובביאורי הזהר שם. ואכ"מ.

מ"ש במ"א בענין מאן דקטיל : ראה לקו"ת ד"ה כי תצא (השני).

בחינת ליבבתני : יובן ע"פ משנ"ת בלקו"ת שה"ש ד"ה לבבתני. וע"ש סוף הביאור.

שלמעלה מבחי' הנ"ל : לפענ"ד ברור שצ"ל :שלמעלה מבחי' המל'.

כפני לבנה כמו עד״מ שני בני אדם הא׳ עומד למעלה והשני עומד למטה יש ביחודם שני אופנים או שהתחתון עולה למעלה וזהו״ע אתעדל״ת בחי׳ תפלה וזהו״ע פני יהושע כפני לבנה, הב׳ שהעליון יורד למטה והוא בחי׳ אתעדל״ע מצד עצמו וזהו ענין תורה שהוא המשכת אלקות מלמעלה למטה וזהו״ע פני משה כפני חמה וזהו״ע כי טוב הוא כמו עד״מ למטה על אדם שמשפיל את עצמו ועושה מחזוקות עם כל אדם אומרים עליו שהוא איש טוב ועד״ז יובן למעלה ענין כי טוב הוא שהוא ממשיך גילוי אוא״ס באתעדל״ע מצד עצמו והיינו ע״י עסק התורה וזהו כי לקח טוב נתתי לכם כו׳ טוב סחרה.

ברבות כאן. טוב שמו טובי׳ שמו טוב היינו יסוד ז״א כנ״ל טובי׳ היינו יסוד אבא כנ״ל בענין משכן העדות אשר פקד עפ״י משה.

ברבות כאן במקומו ור״פ ויקרא טובי׳ שמו שנאמר כי טוב הוא י״ל טובי׳ פי׳ כי טוב י״ה כי יש בחי׳ חיצוני׳ אר״א שמהם נמשך להיות בי״ה הוי׳ צור עולמי׳ ביו״ד נברא העוה״ב כו׳ אבל התומ״צ הם למעלה מבחי׳ זו שלכן יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה״ז מכל חיי העוה״ב א״כ מעשים טובים הם טובים יותר מחיי העוה״ב כי הם מבחי׳ טוב י״ה ר״ל הטוב והפנימי׳ שלמעלה מבחי׳ חיות העולמות וזהו ענין את החיים ואת הטוב שפנימי׳ או״א נמשך מע״ק ומא״ס כו׳ ובמ״א איתא* פנימי׳ או״א הוא חשוב כפנימי׳ ע״י כו׳ וע׳ זח״ב תרומה קס״ה ב׳ ע״פ רוכב בערבות בי״ה שמו כו׳ האי קרא קאי על סתימא דכל סתימין כו׳ ומזה יובן ענין טוב י״ה והוא ענין התגלות הע״י שנמשך בבינה ע״י יסוד אבא שזהו ענין לויתן כו׳ כדלעיל. ואפ״ל כי יסוד אבא נקרא שמשא* אכן טוב י״ה זהו אור הגנוז שגנזו בתורה.

ברבות פ׳ בא פי״ח ע״פ ויהי בחצי הלילה קל״ד ד׳ י״ט ד׳ נדרש ענין כי טוב הוא ע״ד מ״ש טעמה כי טוב סחרה כו׳ סחרה הוא בחי׳ מקיף וסוכ״ע כמ״ש בד״ה וישלח יעקב בענין עובר לסוחר. גם יש להעיר ענין כי טוב הוא לחסות* בהוי׳ מבטוח באדם.

בזח״ב שמות י״א מענין ותרא אותו כי טוב וכל הענין ובפי׳ הרמ״ז שם ואותו דרש לשון אות דקאי על המילה. ח״ג נשא קל״ח א׳ הובא לעיל בלק קפ״ז ב׳ ואתחנן דרמ״א ע״ב רבות ר״פ אחרי טוב זה משה רמ״א שנולד מהול וכ״ה ברבות בקהלת צ״ה ע״א (י״ד ג׳) ע״פ טובים השנים זה עמרם ויוכבד אשר יש להם שכר טוב בעמלם זה משה כו׳ ועוד שם דק״ו ע״ב (כ״ד ד׳) ותצפנהו כו׳ פי׳ הרמ״ז חסדים המכוסים בחג״ת שהם שלשה ירחים ויש להעיר מענין מה רב טובך* אשר צפנת ליראיך דסופי תיבות אשר צפנת ליראיך כתר.

ובמ״א איתא : לע״ע מצאתיו בהגהות מהר״ן לאוצרות חיים (ש׳ העתיק סס״ד). בשם האריז״ל. וראה לקו״ת פ׳ נצבים ביאור לד״ה שוש אשיש סס״ג.

נקרא שמשא : ראה זח״ב ג׳ ב.

ענין כי טוב הוא לחסות : ראה לקו״ת דרושי שמע״צ ע״פ טוב לחסות.

מה רב טובך : השייכות למשה ראה זח״א לא, ב. פע״ח ש״ט ספ״ט.

ותצפנהו שלשה ירחים. עדמ"ש ברבות פ' דברים פנו לכם צפונה הצפינו עצמכם מפניו כו' ברחו לתורה ואין צפונה אלא תורה שנאמר יצפון לישרים תושיה. ברחו ע"ד ברח לך* דודי על הרי בשמים והבריח התיכון*. תושיה שמתשת כח נה"ב בד"ה בחדש השלישי וכך ותצפנהו לבחי' אה"ר כנ"ל בשלשה בחי' מחדו"מ של התורה ונק' שלשה ירחים תושבע"פ נק' ירח א"נ מלשון ריח ריחא דלבושייכו* ריח בגדיו שהם ג' לבושים הנ"ל מחדו"מ וע' מזה בזח"א בראשית דל"א סע"ב ובמק"מ שם ג"כ מענין תיבת גומא*. ובסה"מ ס' ק"ך ושם דיוכבד שם מ"ב והיינו פ' שמע שיש בה שם מ"ב בכל מאדך עושין רש"מ. גם יוכבד מקור הכבוד שכינתא עילאה כ"ב מקור כ"ב אותיות הנמשכים מחו"ב פתוחי חותם* כי יוכבד היא שם הא' שפרה ה' עילאה מקור אותיות המחשבה כו' ולכן ממנה נולד משה מקור כ"ב אותיות התודה כו'.

ותרד בת פרעה. (א) פרק קמא דמגילה דף י"ג עמוד א' שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה וכ"ה בפ"ק דסוטה יב"ב ושם מסיים וכה"א אם רחץ הוי' את צואת בנות ציון. והנה פי' אם רחץ היינו בינה* הנק' אימא עילאה משם נמשך לרחוץ כו' וכמו יוה"כ שהוא בינה הוא מכפר כו' וזהו"ע לרחוץ על היאור שהוא בינה בחי' ונהר יוצא מעדן כו' וכמ"ש בזהר פ' מקץ קצ"ד ע"א ע"פ והנה מן היאור דהא מנהר דא אתברכאן כל אינון דרגין דלתתא. וכן פי' במק"מ שם שהוא יסוד דאימא. וע"ש עוד בגמ' מענין ונערותיה הולכות כו' ואפ"ל שהן ההיכלות התמורות דוגמת ז' נערות אסתר דקדושה. ולפ"ז היא עצמה מל' דק"ן הנק' בת פרעה א"א דקליפה* התנים הגדול כו' ולפ"ז ענין לרחוץ היינו ע"ד מ"ש בתו"א פ' וישלח סד"ה ויאבק איש עמו ענין שהעלו אבק שהוא וי"ו דקלי'* שבירדו ממנו ניצוצות והעלו עד כסה"כ ע"ד גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ. ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש ע"פ שיניך בעדר הרחלים שעלו מן הרחצה ושם שעלו מן הרחצה ר"ת משה ושם פי' הרחצה ע"י מ"ד כו' וע' בכוונת הרחיצה דע"ש. (ב) בעה"מ שער רישא דז"א פ"ט דקכ"ו ע"ב פי' ותרד בת פרעה נחתא מדה"ד לקטרגא כו' ע"ש. (ג) במד"ר פ' שמות פ"א דקי"ח ע"ב גמ' דסוטה הנ"ל יעו"ש רבנן אמרי בת פרעה מצורעת היתה לפיכך ירדה כיון שנגעה בתיבה נתרפאית לפיכך

ע"ד ברח לך : נתבאר בארוכה בהוספות לתו"א אסתר בתחלתו ובאוה"ת פ' לך ד"ה ויבתר אותם.

והבריח התיכון : ברח מל' והבריח התיכון כו' מבריח מן הקצה אל הקצה שהוא ענין ת"ה עולה עד הכתר (אוה"ת שם ס"ב. עיי"ש).

ריחא דלבושייכו : זח"ג קפו, א.

ובמק"מ שם ג"כ מענין תיבת גומא : לא מצאתיו שם אבל נמצא במק"מ לזח"ב יא, סע"ב. וכנראה טעות המעתיק. הוא וצ"ל : ובמק"מ שמות ג"כ כו'.

פתוחי חותם : הם אותיות דבינה יסוד דבינה שבה נצטיירו אותיות (תו"א ביאור לד"ה ועשית ציץ). וע' פע"ח שער ספה"ע פ"ג. מאורי אור פ' אות לז.

אם רחץ היינו בינה : ראה פע"ח שער יח פ"ג : אל תקרי אם אלא אם כו'.

פרעה א"א דקליפה : הגהות מהרח"ו לזח"ב לד, ב. וצ"ע בשייכות מל' דק"ן לא"א דקליפה.

וי"ו דקליפה : צ"ע. ואולי צ"ל : זו"ן דקליפה. או מל' דקליפה. ע"ש בתו"א. ז[illegible]

חמלה על משה כו׳ וכ״ה בילקוט בשם פרקי דר״א באריכות יותר. עמ״ש בלקו״ת פ׳ תזריע בד״ה קמפלגי במתיבתא דרקיע שרפואת הצרעת ע״י המשכת אור אבא שיאיר באימא. וזהו ענין לרחוץ על היאור וגם משה בתיבה* כדמיון הלוחות בארון יסוד דאו״א וכענין נח בתיבה ולכן עי״ז נתרפאה. ובמאו״א ד׳ כ״ה ד׳ נהרות הם או״א זו״ן פישון באבא לשון פושו וסגו כו׳ ע״כ הנילוס שהוא פישון הוא באבא ולכן מזה רפואת הצרעת והנה נעמן נתרפא ע״י רחיצת הירדן שהוא ג״כ בינה ע׳ בלקו״ת סד״ה אלה מסעי דרוש השני סוף הביאור בדף ל״ד ע״א*.

(ג) **זח״ב** פ׳ שמות די״ב ע״א ותרד בת פרעה. דא היא דאתיא מסט׳ דשמאלא ופי׳ הרח״ו הובא במק״מ כנודע שפרעה הוא בינה ובת פרעה הוא מלכות וז״ש מסטרא דשמאלא כי בנינה מהגבו׳ על היאור דוקא ולא על הים המל׳ נק׳ ים והבריאה נק׳ יאור ושם סוד נהר דינור ובאותו היאור הלכו לרחוץ כו׳. ונערותיה הולכות על יד היאור אילין שאר משיריין דאתיין מסט׳ דא כ׳ במק״מ ז׳ הנערות הראויות לתת לה שהם היכלותי׳ שהם באים לרחוץ מן הדינין קשים ולהשליכם על ראש רשעים יחול עכ״ל. וע׳ בד״ה ויהי מקץ דרוש הראשון איך הנשמה אפילו צדיק גמור כשהולך לג״ע צריך טבילה בנהר דינור והטבילה היא להשליך ולהעביר כח הזוכר מזה העולם עכ״ל. ולפ״ז אפשר לקשר פי׳ הרח״ו עם מש״ל שהלכה לרחוץ מגילולי כו׳ דרחיצה זו זהו ע״י הטבילה בנהר דינור וזהו לרחוץ על היאור כו׳.

שמות ב׳ כ״ד.

וישמע אלקים את נאקתם ויזכור אלקים כו׳. רבות קצ״א ב׳ רמ״ו ב׳. של״ה ס״א קנ״ו א׳. קס״ב ב׳ רנ״ב. מ״ע קפ״ד. בחיי ס״ו, ג׳. רבות שמות פ״א קי״ו ג׳. שמעון ע״ש וישמע אלקים את נאקתם. ועמ״ש מענין שמעון בד״ה יהודה אתה. שם ספ״א קי״ט ג׳. וישמע אלקים את נאקתם נאקת החללים. וכמ״ד ונאק נאקות חלל ביחזקאל סי׳ ל׳ וכמ״ד מעיר מתים ינאקו באיוב סי׳ כ״ד. ופי׳ אדמו״ר נ״ע שנאקה זו גורם למעלה בחיות המרכבה ג״כ שור גועה כו׳.

ויזכור אלקים* את בריתו. ולא היו ראויים להנצל לפי שהיו רשעים אלא בזכות אבות נגאלו הה״ד ויזכור אלקים את בריתו. וענין בזכות אבות שהם חג״ת דאצילות זהו ע״ד ז״א בעתיקא אחיד ותלייא. וע׳ ברבות פ׳ אחרי ר״פ כ״ב. **רבות** נשא ספי״ג רנה״ד למה ג׳ מינים כנגד שלשה אבות שזכר הקב״ה להם הברית שכרת להם וגאלם שנאמר וישמע אלקים את נאקתם ויזכור אלקים את בריתו את אברהם כו׳. ועמ״ש בד״ה אתם נצבים בפי׳ לעברך בברית. **רבות** ר״פ ואתחנן א״ר יוחנן עשרה לשונות נק׳ תפלה ואלו הן. שועה צעקה נאקה כו׳ נאקה דכתיב וישמע אלקים את נאקתם וגו׳. והנה נאקה כתב הרד״ק ודעימי׳ שפירושו צעקה. ובהג״ה במכלול שמ״מ אינו נופל אלא על צעקת חלל. והיינו צעקת הגוף ונה״ב מיסורי מיתה. ואפשר להעיר מזה לענין תקיעת שופר דעיקרו בחי׳ צעקה מפנימי׳ הלב. ומ״מ צריך להיות ע״י שופר של איל בחי׳

משה בתיבה : ראה מאו״א סי׳ י״ס ע״ח שער ק״נ פ״ב.

ל״ד ע״א : סוף ביאור הנ״ל הוא בדף צא, א. (בהוצאה דשנת תר״ח שהיתה לפני הצ״צ). — בדף צד, א. שם מבואר ירדן ק״נ כו׳. ובכל אופן מש״כ „ל״ד ע״א״ — צ״ע.

ויזכור אלקים : כ״ז בשמ״ר ספ״א שם.

בהמה. כדי להיות ג"כ בחי' נאקה. שהוא צעקה של נה"ב. ועי"ז מעורר צעקה של חיות המרכבה שהם בחי' בהמה ועי"ז והחיות נושאות את הכסא כו'. כי שרשם מעולם התהו למעלה מבחי' אדם ולכן וישמע אלקים את נאקתם דוקא.

פרשה הנ"ל שם דף ר"צ ע"א בפ' כי תוליד כו' ונושנתם בארץ כו'. כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא מתוך חמשה דברים. מתוך צרה ומתוך תשובה ומתוך זכות אבות ומתוך רחמים ומתוך הקץ כו'. מתוך זכות אבות דכתיב ויזכור אלקים את בריתו כו'. נראה חמשה דברים כנגד ה' שבשם הוי'. שמבחי' זו הי' יצי"מ. ולכן אמר ואף לעתיד לבוא אינן נגאלין אלא מתוך חמשה דברים הללו ה' עילאה דשם הוי'.

בפתיחתא דאיכה נז"ד בד"ה ר' חנינא פתח הכי מבליגיתי עלי יגון כו' הנה קול שועת בת עמי. א"ר יוחנן דבר זה משמש שלשה לשונות זעקה שועה נאקה. נאקה דכתיב וישמע אלקים את נאקתם. ר' הונא רבה דציפורן אומר לשון פרפור הוא הה"ד ונאק נאקות חלל וכתיב ונפש חללים תשוע.

זח"א ס"פ וירא דק"כ סע"ב ויזכור אלקים את בריתו דא שכינתא כו'. את אברהם דא שכינתא מערבית* דרומית כו' ע"ש. ובמק"מ*. ולפי"ז הפי' שע"י העלאת מ"ן דחיות המרכבה שזהו"ע וישמע אלקים את נאקתם עי"ז נתעורר להיות המשכת מ"ד. וזהו ויזכור אלקים את בריתו כו'.

זח"ב פ' בא דל"ח ע"א. וקוב"ה דכר תלת קטרי מהימנותא דילכון. הה"ד ויזכור אלקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב. י"ל ענין ג' קווין דתיקון. ונק' קשרים. קשר הו"ע יסוד*. כי כן קו ימין חסד קשור עם חכמה ועם נצח. וגם קו שמאל בג"ה וקו האמצעי דת"י כו'. ח"ב יתרו סח"א.

ומשה הי' רועה. (רבות שמות ר"פ ב') הה"ד יודיע דרכיו למשה כו' רחום וחנון הוי' כו' (תילים סי' ק"ג ז' ח') וע' מזה במדרש תילים שם.

ב) **הה"ד** והוי'* בהיכל קדשו (חבקוק ב') כו' הוי' בהיכל קדשו כו' הוי' בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם (תילים י"א ד') וע"ש.

ג) **ד"א** הי'* כל מי שכתוב בו הי' מתוקן הי' לכך כו' וינהג את הצאן אחר המדבר כו' לפי שראה שישראל נתעלו מן המדבר שנאמר מי זאת עולה מן המדבר (שיר ג') הר האלקים חורבה. חמשה שמות יש לו הר האלקים כו' עד הר סיני. ובפ' במדבר (תוך פ"א דף ר"י ריש עמוד א') אי' ששה שמות יש לו. היינו גם הר המורי'. וע"ש בקצת שינוי ממש"כ.

(**בנשא** פי"ד רנ"ח ב') גבי ניתנו מרועה אחד שנאמר ומשה הי' רועה.

(**באסתר** קכ"ד ד') בפסוק והנערה אשר תיטב מי הגון לדבר זה איש יהודי הי' דכוותי' וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים מי הגון לדבר זה משה שנאמר ומשה הי' רועה. יש לפרש וירא אלקים היינו מלכות דא"ס. וכמ"ש רש"י ע"פ וידע אלקים נתן לבו עליהם. ופי' המגיד נ"ע (באו"ת פ' וישלח בפסוק ויקרא שם

דא שכינתא מערבית : **בזהר הוא** : דא הוא מערבית. **וע"ש. ואולי הוא טעות המעתיק.**

ובמק"מ : **אולי הכוונה לפי' המק"מ לזח"ג קכ, א.**

קשר הו"ע יסוד : **צ"ע השייכות. ואולי מבאר בזה איך נלמד מ„את בריתו" — תלת קטרי.**

ב) .. ג) .. הר האלקים : **כ"ז הוא בשמ"ר שם.**

המקום פנואל) שהו"ע התעוררות יג"מ הרחמים עליהם. ויג"מ נמשכים מהכתר כו'. ומי הגון לדבר זה שיומשך ע"י האור מהכתר זהו משה שהוא חכמה עילאה ונחנו מה שהוא מלבוש הפנימי של אריך כו'.° שם קכ"ה א'. בפסוק איש יהודי הי'. ירח"ק גלגולים מ"ז ויצל אלקים את מקנה אביכם כו'. חיילין קדישין דמטמרין בצאן וייתי להו לסטרא דקדושה כו'. והיינו נמי רזא דענא דיתרו דרעי משה רבינו ע"ה שהיו חיילין דקדושה ורעי לקרבא להון לקדושה כו'.

עמ"ש במ"א בפי' דברי חכמים כדרבונות כו' עד ניתנו מרועה אחד. וזהו ענין ומשה הי' רועה. וי"ל פי' מרועה אחד שממשיך בהם בחי' אחד כו'. ועמ"ש מענין צאן מרעיתי אדם אתם בד"ה אני לדודי.°

ב) **וירא** מלאך הוי'. פ"ו דב"ק דף ס' ע"א. מ"ד ליבה לא משתבש דכתיב בלבת אש. ספ"ו דשבת ס"ז א'.

רבות שמות פ"ב דק"כ ע"ב הה"ד תמתי עמו אנכי בצרה. ואומר בכל צרתם לא צר כו' שאני מדבר עמך מתוך הקוצים. וע' רבות סוף פתיחתא דאיכה ס"ז ב' בענין והוא אסור בזיקים. וע' מענין לא צר זח"א ס"פ וירא דק"כ ע"ב. מלאך הוי' זה מיכאל.* י"ל לפי שהוא חסד ע"כ נק' מלאך הוי'° ועמ"ש בד"ה ואריה כבקר.° בלבת אש ללבבו. ע' בעה"מ ד"כ ע"ג. משני חלקיו של סנה ולמעלה. ע' בהרמ"ז ואתחנן רס"ג רס"ה בענין הטעם שקביעת המזוזה הוא בשליש העליון של הפתח. אשר שם י"ל סיום ג' ראשונות חב"ד שהם שליש העליון° כי בינה ליבא.

מתוך הסנה ללמדך שאין מקום פנוי בלא שכינה אפילו סנה. ומ"ש אפילו סנה יובן ממ"ש לקמן בד"ה זח"ב יתרו סט"ב מתוך הסנה כו'. ואפשר יש לפרש ע"פ מ"ש ורצון שוכני סנה בפ' הברכה. מיהו זה דוחק כי שם י"ל ע"פ הגמרא שבת ס"ז א'.

ס"פ משפטים קנ"א א' ע"פ הנה אנכי שולח מלאך כו'. בכל מקום שהמלאך נראה השכינה נראית שנאמר וירא מלאך הוי' אליו בלבת אש. ומיד ויקרא אליו אלקים כו'. ובזח"ב משפטים קכ"ה א' פי' דמ"ש הנה אנכי שולח מלאך היא השכינה ע"ש במק"מ. וע' זח"ג בלק קפ"ז סע"א. וכן פי' בזח"א וירא קי"ג א'. דמלאך הוי' הוא המל' וע' במאו"א ערך מלאך אות מ"ם סעי' ס"א° כי תשא ס"פ מ"ה (קנ"ט ד'). ד"א כי טוב אמר לך עלה הנה זה משה כשנגלה עליו הקב"ה בסנה שנאמר וירא מלאך הוי' כו'.

פ' ואתחנן רפח"ד ע"פ הוי' אלקים אתה החילות. אתה התחלת לבוא אצלי מנין שנאמר וירא מלאך הוי' אליו כו'.

שה"ש רבה ר"פ סמכוני באשישות כו' ובאשו של סנה ט"ו א.° אסתר קכ"ו א' בפסוק וירא המן. אבל מראית עיניהם של צדיקים כו' וירא והנה הסנה. מובן עם מ"ש ברבות שמות פ"ב דק"כ ע"ב אליו מהו אליו מלמד שהיו אנשים עמו ולא ראו כו'.

זח"א וירא קי"ג ב'. ת"ח הכי נמי למשה בסנה דכתיב וירא מלאך הוי' וכתיב וירא הוי' כי סר לראות לזמנין מלאך הוי' ולזמנין מלאך ולזימנין הוי'.° וישלח קס"ו א'. ע"פ חונה מלאך הוי' סביב דא שכינתא. כמד"א וירא מלאך הוי' אליו בלבת אש. והרמ"ז שם כתב וז"ל מחלק בין* מלאך למלאך לומר שיש מלאכים סתם

זה מיכאל . . ללבבו . . משני חלקיו : כ"ז ברבות שם.
מחלק בין : להעיר מלקו"ת ד"ה ויקרא פ"א—ג.

ששרשם משם אלקים. כי סתם מלאך הוא מחיצוני' העולמות. אך מלאך הוי' הוא בסוד השכינה כו'. והכוונה שהשכינה מתלבשת במלאך מסויים והוא מיכאל שבמילואו עולה שפ"ה גימט' שכינה עכ"ל. וא"כ לפ"ז דברי הזהר עולים בסגנון אחד עם הרבות שמות פ"ב דאומר ג"כ מלאך הוי' זה מיכאל. והוא ע"ד שפי' בזח"א בראשית די"ח סע"א גבי את קשתי נתתי בענן. ובמק"מ שם ב' הרח"ו שהלבוש של המל' הנק' קשתי הוא הענן שהוא מיכאל. ושכ"כ בזח"ב בשלח דנ"א מאן הוא עמוד הענן דא הוא עננא דאתחזי תדיר עם שכינתא. ודא הוא עננא דעאל משה בגוי'. וע' בתו"א בד"ה ואברהם זקן מענין ויבוא משה בתוך הענן כו'.

זח"ג בלק קפ"ז ריש ע"ב כו' עד וע"ד לגבי דמשה אזעיר גרמי' דכתיב מלאך ה'.

זח"ב יתרו סט"ב. מתוך הסנה כו' ורזא דא מי יתן טהור מטמא. והיינו שהסנה הוא אילן המוציא סירים וקוצים שהוא הקליפה (כמ"ש במאו"א אות א' סעיף ס"ז בענין אטד). והשכינה מלובשת בהם כענין ואני בתוך הגולה וזהו מתוך הסנה. (וכן מתבאר ממ"ש במק"מ שם). וכן הי' ביחזקאל שנאמר והנה רוח סערה כו'. שהם ג"ק ואח"כ ונוגה כו'. ואח"כ ומתוכה כעין החשמל. (וכ"כ בזח"ב תרומה קל"א א' ע"פ וזרח משעיר כו'. ועמש"ל בד"ה רבות שמות פ"ב). וכן באלי' והנה רוח כו' ואחר הרוח רעש כו' עד קול דממה דקה (ע' זח"א בראשית די"ו סע"א). והנה בזח"ב ויקהל רג"א למיטר ההוא דלגו כקליפה למוחא זהו ע"ד ומעטרא לי' כסאסאה לשבולתא המבואר בד"ה ויקח המן את הלבוש. ומזה מובן שהקליפה צורך לפרי. ולכן נגלה לו מתוך הסנה כו'. עוד י"ל ע"ד מ"ש בזח"ג קרח קע"ח ב'. תו הוא דא עתיקא אלמלא דינא לא אשתכח בעלמא כו' ע"ש. ושלוחי הדין הם הקליפות רוח סערה ענן כו'. נמצא הוא צורך גבוה. (וע' זח"ב ס"פ ויקהל דרי"ו ע"א). גם פי' מתוך הסנה ע"ד ועת צרה כו' וממנה יושע כי אגרא דכלה דוחקא. ופרעה הקריב. וע' בפרדס שער היכלי התמורות פ"ג שביאר איך הקליפה צורך גבוה ע"ד והנה טוב זה מלאך החיים ויצה"ר טוב מאד כו'. היינו היצה"ר כאשר נהפך לטוב. ועמ"ש בביאור דשחורה אני בענין ל"ת. ולפ"ז פי' והסנה איננו אוכל כי מלכות נק' אוכלת יושבי' תכלת דאכיל היינו ע"ד נהורא תכלא בד"ה כי אתה נרי בירור שם ב"ן. ובירור זה היינו בנה"ב שבנוגה משא"כ הסנה ג"ק הטמאות איננו אוכל. וע"ז בא מצות ל"ת לדחותם. זח"ג שופטים רע"ד ב'. וע"ש בהרמ"ז. ר"פ בא.

ת"ז תיקון ו' די"ח סע"א. תלת גונין דשרגא וירא כו' בלבת אש מתוך הסנה כו' לקבל שלשה גוני' דעינא. עמ"ש סד"ה כנשר יעיר בענין כאישון עינו שהראי' נמשך דוקא מהשחור שבעין בירור שם ב"ן. ועד"ז כאן וירא אליו כו'. מתוך הסנה דוקא. ובכס"מ שם אות ח' פי' ג' גונין ג' מלכיות דאצי' ב"י המאירים מתוך מל' דעשי' הנק' סנה לפי שיש אחיזה לחיצונים ולקוצים בה. וזהו ע"ד אטד המבואר במאו"א אות א' סס"ז.

תיקון י"ב כ"ב סע"ב בלבת אש לב בת ל"ב נתיבות חכמה הנמשכים במלכות הנק' בת ע"ד בת הי' לאברהם כו'. ע' בהרמב"ן שם. ואמאי מתוך הסנה.

ע"ב כו' עד וע"ד : פי' — מתחלת ע"ב עד התיבות וע"ד.

לאחוזה דהות בדוחקא בין הקוצים כו׳. וזהו״ע אגרא דכלה נמשך מן דוחקא כו׳. עו״ש דבלבת אש היא כלת משה פנימי׳ המלכות.

תחילת תיקון י״ט לז״א. חמש זמנין אדכר סנה וחמש זמנין אור כו׳. והכס״מ פי׳ ה״פ סנה הם ה״ג שנותנת לה הבינה לבניינה ולקבלייהו ה׳ אור חסדים שמקבלתם ע״י חג״ת נ״ה דזעיר.

תיקון כ׳ דמ״ד סע״א. תיקון כ״א נח״ב.

ועוד יש לומר על דרך מ״ש בשופטים ס״ט תצא אש מן האטד שהוא מלכות דעשיי׳ ותאכל את ארזי כו׳. שהם מצרים בבל כו׳. וזהו הוא ישופך ראש. ועד״ז נראה בלבת אש מתוך הסנה לאכול את רהב כו׳. וכ״ז לפי הפי׳ דהסנה מורה על הקליפה. וכן פי׳ ר״ע ספורנו דהסנה קאי על מצרים. וכ״כ מהרמ״א בשם פרקי ר״א. אבל ברבות שמות ס״פ בא משמע דהסנה מורה על ישראל. הסנה יש לו ה׳ עלין ג׳ אבות משה ואהרן שהם חג״ת נו״ה. ומזה יובן ענין ה״פ סנה הנז׳ (כמש״ל בשם ת״ז תיקון י״ט, לז״א). וכן מבואר מהזח״ג פ׳ שופטים דרע״ד סע״ב הנ״ל. וכן משמע בגמרא ספ״ו דשבת סז״א. הסנה הסנה כו׳ משום דמייכת מכל אילני אשרי הקב״ה שכינתי׳ עלך. והוא ע״ד כי אתם המעט מכל העמים שממעטים את עצמן ע״ד ואנכי עפר ואפר. ונחנו מה. ואנכי תולעת ולא איש תילים כ״ב ז׳. וכה״ג אמרו על הר סיני שמפני שהוא הר נמוך השרה הקב״ה עליו כו׳. ובמאו״א אות סמ״ך ססעי׳ יו״ד. סנה גימט׳ חוק עם הכולל. ג״פ סנה גימט׳ משה. והסנה גימט׳ ק״כ צירופי אלקים חיי משה עכ״ל. ברבות מה הסנה הזה גדל על כל מים כך ישראל אין גדלים אלא בזכות התורה כו׳. וזה כמ״ש הרד״ק במכלול וז״ל סנה כו׳ ונק׳ הר סיני על שמו בהראות למ״ד הפועל במבטא עכ״ל. וכ״כ הראב״ע. והנה בהר סיני דרשו מלשון שנאה שירדה שנאה על הרע. וכך י״ל בענין הסנה. א״נ ע״ד מ״ש והי׳ הבן הבכור לשניאה שדוקא מנה״ב שהוא שנואה מזה יומשך והי׳ הבן הבכור. לפני מלך מלך. ופי׳ לשניאה ביו״ד לשון דבר אחר ע״ד הר סיני שירדה שנאה על הרע למאוס הרע בתכלית ע״י התגלות הרצון ואהבה שלמעלה מהדעת. ע״ש סד״ה כי תהיינה לאיש שתי נשים. ועד״ז יובן פי׳ וענין מתוך הסנה שהו״ע מה שירדה שנאה על פרעה כו׳ ע״י התגלות הרצון לישראל. וזהו ורצון שוכני סנה. ולפי״ז והסנה שהם ישראל בוער באש פי׳ מהרמ״א אש המצרים בוערה בם. ואעפ״כ והסנה איננו אוכל. וכ׳ בכי״ק ע״ד חיצי אכלה בם. חיצי כלים והם אינם כלים. וזה מבואר בד״ה שחורה* אני ונאוה דתקס״ג בפי׳ בני אמי נחרו בי. בני אמי הם הע״ש של עובדי כוכבים. והם שרש כל המדות רעות הם הם בעצמם נחרו ובוערים בתאוותם אלא שהם בי שנתלבשו בי ומהם תצא הרעות האלה. אבל אין פועלים בנפש אלקית עצמה בנקודת אהבתה שהיא תשאר בקיומה וחזקה כו׳. וע״כ יכול למשול ולשלוט ברוחו ולהפך לבו מן ההיפך אל ההיפך עכ״ל יעו״ש באריכות. והיינו שבחי׳ הסנה שבו בוער אש המצרים יכול להתהפך ביצי״מ שיומשך ממנו הר סיני לשנוא את הרע בתכלית. ואז והי׳ הבן הבכור שהוא אה״ר לשניאה כו׳. כי במקום שבעלי תשובה עומדים כו׳. וענ״ל לפי הפי׳ דהסנה הוא ישראל שהוא ענין מ״ש והי׳

בד״ה שחורה: בלקו״ת ד״ה שחורה הא׳ פ״ד.

שארית ישראל בקרב עמים רבים לפמ"ש ע"ז בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ה. והנה שיור הקדושה אלו נקרא שארית יעקב שהוא בעשיי' אשר שם כל הקליפות כו' שהוא בחי' דמטי רגלי ברגלין עכ"ל. וע' מענין דמטי רגלין ברגלין בזח"ב פקודי דרנ"ח ע"א ובמק"מ שם בשם ספר הגלגולים. וע' בתו"א בראשית בד"ה השמים כסאי בענין והארץ הדום רגלי. ובד"ה מי שם פה לאדם. ובד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.

וירא מלאך כו' מתוך הסנה כו' ברבות שמות ספ"ב הסנה יש לו ה' עלין ג' אבות משה ואהרן כו'. גדל על כל מים כו' התורה כו' מבואר דקאי על ישראל. וצ"ל הסנה הוא אילן שיש בו קוצים כמש"ש ברבות ואיך נמשלו ישראל בו הרי כתיב ובליעל כקוץ מונד בש"ב ס"ג ו'. ובכי"ק ע"פ ויקוצו מפני בנ"י פי' שהמצריים נמשלו כקוצים והיינו מפני בני ישראל שבררו מהם הניצוצות כמ"ש וינצלו את מצרים כו' וע"כ הסנה עצמו זהו ישראל והוא בתוך הקוצים ממש שהם עוכו"מ וכמ"ש והי' שארית יעקב בקרב עמים רבים כמ"ש ע"ז בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ה. והוא ע"ד כשושנה בין החוחים. אי' בספר חס"ל שבחטא אדה"ר נפלו הנשמות בד' נהרות שהם ד' שרים הכוללים כל הע' מצרים בבל כו' וע' בתו"א וארא בדרוש קח את מטך כמשל הקליפה המכסה על הפרי ובד"ה וארא עיקר הגלות ברוחני' מה שהנשמות ישראל הם רק כענין בחי' עיבור כו' והוא מ"ש בע"ח דלעיל והוא מ"ש בתו"א וישב בדרוש היינו כחולמים. ובפ' בשלח בד"ה לסוסתי. וגלות מצרים נקרא התקשרות בזה העולם הגשמי כו' וזהו"ע הסנה והקוצים והיינו מ"ש בד"ה שחורה אני בענין בני אמי נחרו בי כו' ומ"מ נה"א עצמה במקומה וחזקה דהיינו ענין הסנה ה' עלין משה ואהרן והאבות. בעבר הנהר ישבו אבותיכם ומשה שהוא רועה את צאן רע"מ ואהרן אהר"ן* כו'. והנה יש להקשו' למה הי' זה שירדו למצרים ויתערבו ביניהם ע"ד בני אמי נחרו בי וקושיא זו היא ע"ד הקושיא על ירידת הנשמה בגוף בד"ה בשעה שהקדימו והרי הרבה דרכים בחזקת סכנה כו' והתירוץ כדי להיות ונגלה כו' עין בעין יראו וזה דוקא ע"י בירור עה"ד טוב ורע. ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים איך מצרים כור הברזל להיות הגו סיגים מכסף כו' וכמ"ש במ"א ע"פ אתה בחרתנו מכל העמים ממש ממה שנתברר מהם מזה ועי"ז בחרתנו וכן נתבאר בביאור מחר חדש* בפי' ושלשת תרד מאד והייתם לי סגולה מכל העמים שמבחי' עמים עושים סגולה סגול ה' ג' גווני הקשת הם נעשים ע"י או"ח מהכאת השמש בענן המסתיר כו' וזהו ושלשת ג' גוונים הנ"ל ע"י תרד מאד כו' ולכן הוצרך להיות גלות מצרים שע"י זה דוקא והייתם לי סגולה כו' ועי"ז הם כקוצים ממש עם הסנה הן בגשמיות הן ברוחניות נבלע ישראל בגויים נחרו בי כנ"ל ומ"מ סוף סוף חיצי כלים והם אינם כלים כנדרש בתו"א בד"ה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו' דדוקא מבחי' מים רבים טרדת השעבוד כאשר יתפלל אח"כ מזה נמשך ותרם התיבה כו' יתרון האור מן החושך כו'. ע"ע מזה בזח"ג תזריע דס"ו ע"ב וס"פ תצוה דקפ"ז סע"א ועמ"ש בתו"א בראשית בד"ה אעשה לו עזר כנגדו ומ"ש סד"ה כנשר יעיר בענין יצרנהו כאישון עינו כמו הראיה היא בשחור שבעין

אהרן אהר"ן: ראה לקו"ת סד"ה נשא את ראש.

בביאור מחר חודש: נדפס באור התורה פ' בראשית.

דוקא. ובד"ה משכיני אחריך נתבאר כי ברבות פי' ממה שגרית בי שכני אחריך נרוצה היינו ענין צוה הוי' ליעקב סביביו צריו והיינו ענין הסנה ע"י הקוצים שסביבו. עמ"ש בד"ה כתפוח בעצי היער בענין כשושנה בין החוחים שהתורה היא בחי' מזון וזהו לבריא אך החולה צ"ל רפואה בחי' מאדך והיינו כשושנה בין החוחים שהיא מרעא בגלותא. וברבות פ' אחרי פכ"ג כמעשה ארץ מצרים הה"ד כשושנה בין החוחים. ר"א פתר קרא בגאולת מצרים מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחים כו' הה"ד או הנסה כו' גוי מקרב גוי אלו ואלו ערלים כו' ע"ש ומ"מ סוף סוף נעשה שושנה שליבן* כך כשושנים ע"ד רך לבבך ותכנע במ"ב סי' כ"ב י"ב גם שושנה היא לריח כמ"ש ברבות בשה"ש ע"פ כשושנה והיינו המשכת אתעדל"ע להיות יצי"מ וכמ"ש אהי' כטל יפרח כשושנה ולכן בפסח מתחילין לומר מוריד הטל וזהו והי' שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת הוי'. וזהו ג"כ ענין מראה הסנה שנמשך אתעדל"ע להיות הסנה מופרש מהקוצים ואיתא בזח"א ר"פ בראשית בענין שושנה דיתבא על חמש עלין תקיפין דסחרין לשושנה ואינון חמש איקרון ישועות . ובמק"מ שהם ה' גבורות ממותקות הנמשך למלכות מבינה. ובסידור בד"ה אדנ' שפתי תפתח נת' ענין ה"ג אלו הם להמשיך הביטול בהיש כו' וע' בדרוש הנותן לשכוי בינה ענין ה"ג הנמשכים לעשות יסוד כלי להיות התקשרות המקבל בבחי' ביטול ע"י שיהי' כלי ריקן כו' ע"ש. והרמ"ז שם פי' ששרש ה"ג אלו נמשכים מה"ג דע"י ועד"ז הו"ע הסנה שיש לו ה' עלין כנ"ל שהם ג"כ המשכות ה"ג ממותקות הנ"ל הנק' ישועות וכמ"ש וארד להצילו כו' והיינו להושיעו מן הקוצים שסביבו והנה עי"ז נעשה מסנה בחי' סיני שירד' שנאה לאוה"ע ועמ"ש בד"ה וידבר כו' במדבר סיני באוה"מ מדבר סיני העלא' וע' בד"ה בחדש השלישי ואח"כ באוה"מ המשכה כו' ועי"ז בן הבכור לשניאה מגלה עמוקות מני חושך כו' והנה מתחלה וירא מלאך כו' ואח"כ אני הוי' כי מתחלה צ"ל מפתחות החיצוני' בחי' יוצר אור התפעלות מהאופנים וחיות ברעש כו' ואח"כ כו' אך במשה וירא מלאך הוי' שהוא בחי' מל' דאצילות כמ"ש בזח"ג בלק קפ"ז ב שהוא שם ב"ן מקור בי"ע ושרשן שבאצילות כו'.

ויאמר אנכי אלקי אביך כו' ויסתר משה פניו כי ירא. (א) פ"ק דברכות ד"ז סע"א בשכר שלש זכה לשלש כו' ע' רש"י וע' מהרש"א ע"ד גם בבו"ד נאמר ראוני שרים ונחבאו. ופי' שלש דברים דמשה. א' יראה וזהו כי ירא מגשת. ב' חשב עצמו לקוצר המשיג וזהו ויסתר משה פניו ג' עומק המושג וזהו להביט אל האלקים וע' ברבות ויקרא פ' א' השפלתי היא הגבהתי ועמ"ש ע"פ מרחוק הוי' נראה לי ושם סי' ג'. (ב) במו"נ ח"א פ"ה כי צריך לאדם שלא יהרס לזה הענין העצום והנכבד מתחלת המחשבה מבלתי כו' ויזקק מדותיו זיקוק רב כו' ועז"נ ויסתר משה פניו כי ירא מהביט כו' אמנם אצילי בנ"י הם הרסו ושלחו מחשבתם והשיגו אבל השגה בלתי שלימה ולזה אמר עליהם ויראו את אלקי ישראל כו' והתחייבו כליי' כו' ונשרף נוא"ה כו' ואם הי' זה בדינם כ"ש בדינינו אנחנו הפחותים כו' שצריך לכל אחד ממנו שיתכון ויתעסק להשיבה מטומאתה כו' עכ"ד וזהו"ע בקרבתם לפני הוי' וימותו ולכן נאמר בזאת יבוא אהרן כי

שליבן : ראה זח"ב כ, א ושם. הוספות לתו"א מג"א בתחלתו. לקו"ת ד"ה אני לדודי (הראשון) פ"ב.

בענן אראה כו'. (ג) ויש להעיר ממה שכתוב ע"פ סודי הוי' ליראיו כי סוד הוא יסוד י' סוד והו"ע היחוד עליון שהוא בחי' בסוד כבוד אלקים הסתר דבר ולכן איתא המגלה רזין* למי שאינו ראוי לזה זהו כענין מוציא זרע לבטלה וכמ"ש הולך רכיל מגלה סוד. וכמ"ש בפי' גילוי* עריות כי הנה למעלה נאמר פתחי לי אחותי כו' אך בגילוי בחי' זו בבי"ע נעשה ערוה וכמ"ש ע"פ לרוקע* הארץ על המים בענין שלש האסורים משום גילוי כו' ודוגמת בשבירת הכלים מפני אריה נעשה חי' טמאה. ולכן נאמר סוד הוי' ליראיו דוקא והיינו ובריתו להודיעם. להיות דעת את הוי' ודעת הוא היחוד ע"ד והאדם ידע ופי' ליראיו בחי' מל' וזהו יראת הוי' היא אוצרו ולכן בקרבתם כו' וימותו דוגמת שבה"כ מריבוי האור כו' ולכן ארז"ל ולא במרכבה ביחיד כו' וכל אדם לא יהי' באוהל מועד. ואפילו מאותם* שכתוב בהם ופניהם פני אדם כו' כי לא יראני האדם וחי אפילו החיות הנושאות את הכסא שזהו פי' האדם וחי אינן רואים את הכבוד כו' וזהו שנתיירא משה אם הגיע למדרגה זו שיהי' לו גילוי סוד הוי' ממש בבחי' ראי' ולכן ויסתר משה פניו מהביט כו'. ומזה יובן ענין כל המסתכל בקשת עיניו כהות. ועמ"ש ע"פ המכסה* אני מאברהם. (ד) ברבות פ' שמות רפ"ג נזכר ג"כ כנ"ל ושם נזכר בפי' אבל נדב ואביהו פרעו ראשיהן וזנו עיניהן מזיו השכינה. ומ"ד שם בגמ' לא יפה עשה משה כו' היינו כי יש אתעדל"ע שאין אתעדל"ת מגעת לשם כלל וזהו"ע ויאמר אנכי אלקי אביך שתחלת יצי"מ קול דודי מדלג* כו' וע"פ בחי' זו שפיר הי' מגלה לו זה שלא יראני האדם וחי כ"א רואים הם במיתתן ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא בירור עולם התהו כו' וזהו"ע האתעדל"ע שע"י האתעדל"ת שזהו בחייהן אין רואין כ"א כשנשלם האתעדל"ת ימים יוצרו אבל ע"י אתעדל"ע שלא באתעדל"ת הי' יכול להיות שגם בחייהם רואים ובפרט משה שנאמר וירא ראשית לו. וגם הענין שנתבאר לעיל אות ג' זהו נעשה ע"י חטא עה"ד שמחמת זה נאמר ואירא כי עירום אנכי. אבל מקודם חטא עה"ד נאמר ויהיו האדם ואשתו שניהם ערומים ולא יתבוששו. ועד"ז נאמר לע"ל מהרה ישמע קול חתן וקול כלה כו' ולא יכנף עוד מוריך וכתיב ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' ולכן ע"פ אתעדל"ע שלמעלה מאתערותא דלתתא הי' יכול להאיר בחינה זו גם ביציאת מצרים. ועוד יש לומר כידוע בענין יונתי עינייך יונים זיווג חב"ד בחב"ד ונקרא עינייך יונים שהתענוג שלהם מבחי' הסתכלות וכך הוא ענין לאסתכלא ביקרא דמלכא עיני האדם לא תשבענה כמ"ש מזה בלקו"ת בשה"ש ע"פ הנך יפה רעייתי וע"פ אני ישינה ולבי ער וא"כ כיון הסתכלות זו הוא בחי' יחוד א"כ יש תענוג גם בהמשפיע מבחי' הסתכלות זו של נש"י לאסתכלא ביקרא דמלכא ומזה נמשך עיני הוי' אל צדיקים עין הוי' אל יראיו ועמ"ש בד"ה חכלילי עיניים. ע' ביאור ואתחנן

שכתוב ע"פ סוד: ראה אור התורה ס"פ בראשית ע"פ זה.

המגלה רזין: ראה זח"ג רמד, סע"א. תיקוני ז"ח (צה,ב). זח"ג רצד,ב.

וכמ"ש בפי' גילוי: בסידור בדרוש ברכת הזימון וביאורו. ביאורי הזהר פ' תרומה. ספר טעמי המצות להצ"צ מצות עריות.

וכמ"ש ע"פ לרוקע: ראה תהלים (נדפס בשם יהל אור) להצ"צ ע"פ זה.

ואפילו מאותם: ירושלמי יומא פ"א ה"ה.

ועמ"ש ע"פ המכסה: כנראה הוא הנדפס בהוספות לס' דרך אמונה (ברדיטשוב, תרע"ג).

דודי מדלג: שלא לפי ערכם, דרך דילוג (לקו"ת שה"ש ד"ה קול דודי פ"ג ע"ש בארוכה).

ולכן ע״י ויסתר משה פניו מהביט הי׳ פגם כו׳. (ה) עוד י״ל ע״ד מ״ש ע״פ ואתחנן כו׳ ואראה כו׳ שמשה רצה להמשיך בחי׳ ראי׳ בכנס״י והו״ע אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת ולא פעל בחי׳ זו יעו״ש ואם לא הסתיר פניו הי׳ נמשך בחי׳ ראי׳ זו שביקש משה ליטע בכל ישראל כו׳. זה י״ל כדעת מ״ד לא יפה עשה משה אבל נראה שהמפרשים תפסו עיקר דעת מ״ד יפה עשה משה כו׳.

ויאמר עוד אלקים אל משה כה תאמר אל בני ישראל הוי׳ אלקי אבותיכם אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור. בספר פנ״י פי׳ לדור דור קאי על דורו של משיח שנק׳ דור דור כמ״ש ע״פ אלקיך ציון לדור ודור הללויה עכ״ד. וע׳ כה״ג באלשיך (תילים קל״ה י״ג) ע״פ הוי׳ זכרך לדור ודור.

ב) **בגמרא** (ספ״ג דפסחים דף נו״ן ע״א) ר׳ אבינא רמי כתיב זה שמי לעלם בהעלמה וכתיב וזה זכרי לדור דור דמשמע קרייה ולא העלמה. אמר הקדוש ברוך הוא לא כשאני נכתב אני נקרא (שני שמות לימדו שם הכתיבה ושם הקרייה). נכתב אני בי״ה ונקרא אני באל״ף דל״ת. לפ״ז פי׳ זכרי קאי על שם אד׳. ושמי היינו שם הוי׳. וזה לא כפי׳ הבחיי והרמב״ן דזכרי זהו לשון זכר דהיינו יסוד או תפארת כו׳. אלא אדרבא זכרי היינו ע״ד זכר רב טובך יביעו דהיינו רק הזכר מזה ולא עצמיות רב טובך כמ״ש בסידור. וע״ד ובמרחקי׳* יזכרוני. ועפי״ז י״ל* מ״ש בת״ז שמי עם י״ה שס״ה זכרי עם ו״ה רמ״ח דל״ת גבוהים ממ״ע ע״כ הם בשם הוי׳ ממש עם י״ה. ומ״ע הם בזכרי בחי׳ מלכות מה שנמשך בה מבחי׳ ו״ה כו׳.

ג) **בקידושין** (דע״א א׳) הובא שם גמרא דפסחים הנ״ל. ומהרש״א פי׳ דשם אד׳ מדה״ד ונקרא זכרי. וכן ר״ה יום הזכרון הוא בשם אד׳ יום הדין. אלא ששיתף עמו מדה״ר שנכתב בשם הוי׳ כו׳. ולע״ל יהי׳ הקריאה ג״כ בשם הוי׳ גילוי רחמים פשוטים. ויש לפרש כי שם אד׳ זהו כמו שם אלקים והו״ע הקריי׳. ולע״ל שיהי׳ הוי׳ בבחי׳ אלקים ע״כ יהי׳ נקרא כמו שנכתב. ומ״מ הכתיבה י״ל שם הוי׳ דלעילא ע״ק והקריאה ז״א* כו׳. עו״ש במהרש״א פי׳ דרשו הוי׳ בהמצאו כי אז גילוי שם הוי׳ ממש כו׳. דוגמת במקדש היו אומרים השם ככתבו. רק שבעשי״ת אינו נקרא כן מ״מ בהמצאו כו׳.

עוד שם בגמרא שם בן ארבע אותיות מוסרין אותו לתלמידיהם פ״א בשבוע כו׳ שנאמר לעלם (להעלים). וכתב מהרש״א מוסרין אותו היינו פירושו של הכתיבה והקריאה כו׳.

זה שמי. ת״ז ד״ב ה״א י״ב סב״ב.

ת״ז בהקדמה ד״ד סע״ב. שמי עם י״ה שס״ה זכרי עם ו״ה רמ״ח. וכ׳ בכס״מ שמי מלכות זכרי ז״א והי׳ ראוי להיות שמי עם ו״ה וזכרי עם י״ה.

ובמרחקים יזכרוני: זכרי׳ י, ט.

ועפ״ז י״ל: נתבאר בלקו״ת ד״ה אלה פקודי.

ע״ק והקריאה ז״א: להעיר מלקו״ת ד״ה שובה ישראל וביאורו.

דף ה׳ ע״א. ובגין דא אקדימו שס״ה ל״ת דאינון דחילו לרמ״ח פיקודין דאינון רחימו הה״ד זה שמי לעלם כו׳. שמי עם י״ה שס״ה וזכרי עם ו״ה רמ״ח. והכס״מ דקי״ו הביא בשם הרח״ו שהקשה ע״ז איך השס״ה ל״ת שהם גבורות יהיו למעלה בשני אותיות י״ה. ורמ״ח מ״ע שהם חסדים יהיו בו״ה. ותירץ שבחי׳ י״ה הם מוחין דז״א. והם מתלבשים בבחי׳ נה״י דאימא שהוא בחי׳ הדם כנגד הדם שבשס״ה גידים שהם שס״ה ל״ת. אבל שתי אותיות ו״ה הם גופא דזעיר כו׳.

עוד פי׳ שם שע״י ל״ת נעשה יחוד או״א בחי׳ י״ה. וע׳ מ״ע יחוד זו״ן כו׳.

עיין מזה בשל״ה די״ז ע״א שהביא בשם הפרדס שער השמות פ״א שזהו ע״ד להזכיר מדת יום שהוא י״ה בלילה בבחי׳ מלכות הנק׳ שמי ומדת לילה ביום דהיינו זכרי זכר יום עם ו״ה נוק׳ ע״ד ישמחו השמים ר״ת י״ה ותגל הארץ ר״ת ו״ה כו׳. הרי י״ה שמים דכר. ו״ה נוק׳ כו׳.

עמ״ש מענין אלקי אברהם כו׳ זה שמי לעולם ע״פ אנכי הוי׳ אלקיך סעיף י״ג.

לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם הוי׳ אלקי אבותיכם נראה אלי אלקי אברהם יצחק ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים. ות״א מדכר דכירנא יתכון כו׳. ופרש״י זקני ישראל מיוחדים לישיבה וא״ת זקנים סתם האיך אפשר לו לאסוף זקנים של ששים ריבוא כו׳.

ב) פ״ד דר״ה דל״ב ע״ב. פקדונות הרי הן כזכרונות כגון והוי׳ פקד את שרה וכגון פקד פקדתי אתכם כו׳. פ״ג דיומא כ״ח ב׳. מימיהם של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם. היו במצרים ישיבה עמהם שנאמר לך ואספת את זקני ישראל כו׳ עכ״ל. ועמש״ל בשם רש״י.

ג) רבות פ׳ וירא פנ״ג נ״ט ב׳. בשעה שאמר פקד פקדתי אתכם לא איש אל ויכזב כו׳. שמות תוך פ׳ ה׳ קכ״ג ג׳. בכמה מקומות שנינו שחלק הקב״ה כבוד לזקנים. בסנה דכתיב לך ואספת את זקני ישראל כו׳ שיעקב מסר את הסוד ליוסף כו׳ כל גואל שיבוא ויאמר לבני פקד פקדתי אתכם הוא גואל של אמת כו׳. ומה שהקשה הרמב״ן מתורץ גם ע״פ המדרש הזה שעדיין הי׳ הדבר כמוס רק ביד שרח בת אשר כו׳ ע״ש.

ד) בפרדס בעה״כ ערך פקודים כתב שהם נצח והוד. ושכ״כ בת״ז בפי׳ פקד פקדתי שהם ב׳ פקידות שהם נצח והוד עכ״ל. וי״ל ע״ד איהו בנצח ואיהי בהוד*. והיינו כי נצח ענף החכמה והוא השפעת החכמה והוד ענף הבינה כו׳. ועמ״ש מזה בדרוש בהמ״ז בענין ברכת הארץ שמתחלת נודה לך כו׳. ועמ״ש בד״ה למנצח על השמינית. בענין תמן נצח תמן מל׳. שלהיות גילוי הה״ח ביסוד זהו ע״י הנצח כו׳. וזהו שבפרדס שם בערך פקידה כתב כי ר׳ משה פי׳ פקידה הוא ביסוד. ובזהר פי׳ כי היא במלכות עכ״ל. ולא סתרי. כי היחוד הוא עיקרו יסוד ומלכות. וזהר״ע פקד פקדתי כמו חייב אדם לפקוד את אשתו וזהו

איהו בנצח ואיהי בהוד : מק״מ לזח״א כו, ב.

ענין ב׳ הפקידות הנמשכים מנו״ה כי איהו בנצח ואיהי בהוד. גם יש לפרש כי מה שהפקידה הוא לשון זכירה זהו מצד הפקידה שביסוד שהוא בחי׳ זכרות וזכרון ופקידה שהוא במלכות זהו לשון ציווי כמו והוי׳ פקד עלי ד״ה ב׳ ל״ו כ״ג. כי הציווי נמשך מבחי׳ מלכות כמו מצות המלך היא. ומ״מ לפקוד את אשתו לפ״ד כמה פוסקים* אינו זיווג ממש כ״א חיבוק ונישוק. וא״כ זהו שיצי״מ הי׳ רק אירוסין לכן נאמר רק פקד פקדתי. ולע״ל יהי׳ נישואין. גם פקד פקדתי ע״ד פקודי המשכן ומשכן העדות אשר פוקד שהו״ע יחוד או״א ויחוד זו״ן.

ה) **רבות** בא ר״פ ט״ו קכ״ט ד׳. אמר רבי נחמי׳ מהו מדלג על ההרים אלא אמר הקב״ה אין להם מעשים לישראל שיגאלו אלא בזכות הזקנים שנאמר לך ואספת את זקני ישראל ואין ההרים אלא הזקנים כו׳ עכ״ל. ואפשר נק׳ הרים מלשון הוראה שיוצאה מהם. בא ר״פ ט״ז בענין הזקנים. וכ״ה בסדר שמיני פ׳ י״א דקע״ח א׳. ובפ׳ בהעלותך פט״ו דרס״ה ב״ג.

ו) **בפ׳** קרח דרע״א א׳ מנצפ״ך האותיות כפולות. כ״ך נרמז לאברהם לך לך. מ״ם ליצחק. נ״ן ליעקב. פ״ף לישראל, למשה פקד פקדתי אתכם. צ״ץ הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח בזכרי׳ סי׳ ו׳ י״ב זה משיח ואומר והקימותי לדוד צמח צדיק ומלך מלך והשכיל בירמי׳ סי׳ כ״ג ה׳ וע׳ מזה בערוך ערך חמש שכל חמשה אותיות מנצפ״ך מתוקנים לגאולה כ״ך לאברהם. מ״ם ליצחק כו׳. עד צ״ץ לע״ל וכנ״ל. וע׳ מענין מנצפ״ך בפרדס שער האותיות פרק כ״ו פי׳ כי הם בבינה.

ר״פ עקב דרצ״ב ד׳ ע״פ האל הנאמן כשיצאו ישראל ממצרים אבותיכם הפקידו אצלי פקדון מנין שנאמר פקד פקדתי אתכם אמר להם יבואו שני איסטרטין כו׳ שנאמר תפקדו אותם לצבאותם כו׳.

ז) **זח״א** ויצא קנ״ט ב׳. ח״ב פקודי רכ״ב א׳. פקד פקדתי. הוי׳ אלקי אבותיכם. ח״ג ויקרא די״א סע״א.

בבחיי פ׳ שמות במקומו דף ע׳ ע״ד פקוד פקדתי שתי פקידות. הא׳ לישראל. והב׳ לשכינה כו׳. עוי״ל שתי פקידות. הא׳ במדה״ר על ישראל. והשנית במדה״ד על המצריים כו׳.

של״ה קע״ד ב׳. תחילת דרוש ששי מצה עשירה פ״א פ״א בו נגאלו כו׳. צדי״ק צדי״ק בו עתיד לגאול כו׳.

בפ׳ שמות ס״פ תו״א הש״י מקדים רפואה למכה כו׳. עמו אנכי בצרה. והנה אותיות פקד מוקדמים לאותיות צרה הרי הוקדם רפואה למכה כו׳.
מ״ש אדמור נ״ע בענין פקד פקדתי נת׳ ע״פ והוי׳ פקד את שרה סעי׳ י״א.

ויאמר הוי׳ מי שם פה לאדם. ירושלמי ברכות פ״ט גמרא דמשנה א׳. רבות פ׳ בראשית פרשה א׳.

כמה פוסקים: ראה טוש״ע יו״ד סו״ס קפ״ד ונ״כ. וש״נ.

א) וז"ל הירושלמי אריב"ל בשעה שברח משה מפני פרעה נעשו כל אוכלסין שלו מהם אלמין ומהם חרשין ומהם סומין אמר לאלמין היכן הוא משה ולא היו מדברים. אמר לחרשים ולא היו שומעים אמר לסומים ולא היו רואים. הוא שהקב"ה אמר למשה מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי הוי'. תמן קמת לך והכא לית אנא קאים. הה"ד מי כהוי' אלקינו בכל קראינו אליו עכ"ל. י

מי שם פה לאדם. ע' תו"א. וכפשוטו י"ל ע"פ מ"ש בזח"ב וארא דכ"ה ע"ב שהקשה עמ"ש בפ' וארא ואני ערל שפתים שהרי בפ' שמות נאמר לו מי שם פה לאדם כו' ואנכי אהי' עם פיך. וס"ד לא הוה כן. אלא משה הוה קלא. ודיבור דאיהו מלה דילי' הוה בגלותא. וא"כ התירוץ דמ"ש מי שם פה לאדם אין הענין שירפא הדיבור שלו שלא יהי' כלל כבד פה. שזה א"א מחמת שבמצרים הדיבור הוא בגלות. ורק במ"ת מתחבר קול ודיבור ע"י וידבר אלקים. ואזי משה ידבר. אלא שהכוונה ואנכי אהי' עם פיך שאע"פ שאתה עדיין כבד פה וכבד לשון עכ"ז יהיו דבריך נשמעים. והיינו ע"י שנתגלה עכ"פ בחינת הקול שהוא משה. ולא כמו מקודם דגם קלא אסתליק כו' ע"ש. לכן ע"י גילוי בחינת קול עליון שהוא המשכה עליונה כמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג כו'. ע' בתו"א פ' שמות ובלקו"ת בשה"ש ע"פ זה. לכן אפ"ל שהדיבור עדיין כבד. עכ"ז יהי' גאולה עי"ז. זהו ענין ואנכי אהי' עם פיך. ומזה יובן ג"כ ענין עמוס הנביא שהי' עמוס בלשונו כמ"ש במד"ר ריש קהלת. והיינו מפני שהדיבור הי' ג"כ בבחינת גלות מחמת פגם הדור כו'. ועכ"ז הי' הנבואה המשכת הקול. ע' מזה במד"ר במקומו פ' שמות שרוצה לעשות בו נס שאע"פ שיהי' עדיין כבד פה עכ"ז בשעה שידבר עם פרעה ידבר בטוב. והענין כי הגם שהדיבור עדיין לא נפדה. עכ"ז היו"ד מכות נמשכו מע"ס למלכות וממלכות לבי"ע. והם נגד עשרה מאמרות ע"כ בדיבורו לפרעה ביו"ד ענינים הנ"ל הי' הדיבור מאיר כו'.

עמ"ש בד"ה הקול קול יעקב ענין ואתה מחיה התחברות הוא"ו קול במ' הנק' אתה אותיות מאל"ף עד תי"ו וה' מוצאות וכמ"ש בזהר ר"פ ואתה תצוה דקע"ט ב' שזהו התחברות נהורא עילאה בנהורא תתאה ובגילוי הקול ודיבור אין מקום לבחי' כרחל לפני גוזזיה נאלמה וע' זהר ויחי דרל"ט ע"א פי' וידבר הוי' אל משה לאמר. וידבר הוי' אור א"ס המלובש בחכמה. כי הוי' בחכמה ע' סש"ב פל"ה בהג"ה. אל משה ז"א קול. לאמר מלכות דיבור והיינו חיבור קול ודיבור צ"ל ע"י בחינה עליונה כו' וזהו ענין בחינת מי שם פה לאדם.

מי שם פה לאדם. י"ל ע"ד מי ברא אלה. והנה מצרים מצר מי. שאין גילוי בחינת מי אלה*. רק שם אלקים. ויצי"מ גילוי שם הוי' ובחינת מי ברא אלה. וזהו מי שם פה לאדם שיהי' גילוי הדיבור פי ידבר חכמות. ע' מד"ר בראשית פ"ג על פסוק שמחה לאיש זה הקב"ה. במענה פיו יהי אור. מי שם. נעשה אדם בצלמינו. או מי ישום אלם. מבטן מי יצא הקרח שמסתיר* ומעלים כו'. רקיע כעין הקרח כו' וקרח אגלידו מיא שאין מזה השפעה כמ"ש בזח"ב

מי אלה . . . אלקים : חילוקם נתבאר בלקו"ת ד"ה והי' מספר פ"ב.

הקרח שמסתיר : ראה לקו"ת שמע"צ ד"ה ביום השמיני שילח פ"ג.

ד"נ גבי פלגא מיא אגלידו כו' וה"ס פרסא המפסיק ומזה משתלשל שאין גילוי הדיבור. בתו"א פ' לך בד"ה אני הנה בריתי.

אהרן. אתה כהן לעולם על דברתי. עיין מד"ר תצוה ר"פ ל"ח ע"פ וזה הדבר.
והנה כה"ג ודברתם אל הסלע והוא הכה אותו ובאמת הי' מספיק לו הדיבור, ומשה הי' סבר שצריך מעשה. כן כאן הי' מספיק דיבור של משה אף שהי' כבד פה. כי בי"ה הוי' צור עולמים שתי אותיות לבד. ועיין מענין קלא אסתליק בתורה אור פ' ויצא דל"ז סע"ג ובלקוטי תורה פ' צו ד"ט ע"ב ובפרשה אחרי דכ"ה סע"ג בענין הלא כה דברי כאש . ודכ"ו ע"ב זלעו"ז אש זרה כו' לכן ע"י מודו"מ מאש זה גורמים הסתלקות הקול ודיבור כו'. ועמ"ש בבה"ז פ' שופטים בענין ע"פ שנים עדים יקום דבר כו' ותקם את דבריך וע' לקו"ת פ' במדבר ד"ב סע"ב. וד"ג ע"ד. ועיין שם ד"ז ע"ג ענין כבד פה דמשה רק חיצוני' הדיבור אבל פנימי' הדיבור הי' מאיר בו ביותר. א"כ הי' יצי"מ ע"י פנימי' הדיבור. עיין פרדס ערך פה שיש ב' פיות בינה ומלכות וזהו עצמו ענין פנימי' הדיבור וחיצוני' הדיבור כו'. פנימי' הדיבור כענין שתי רוחות מספרות זו עם זו שדיבור שלהם כמו מחשבה שלנו רוחני. ומחשבה שלהם רוחני יותר. כך עד"ז יובן ענין פנימי' הדיבור ונק' הרהור. וע"ש ד"ח ע"ג בד"ה וארשתיך לי ענין חצרות הוי' חצר החיצונה וחצר הפנימי' היינו ב' בחינות דיבור הנ"ל. ועפ"ז יש לומר פי' ואנכי אהי' עם פיך היינו פנימי' הדיבור. וע"ש בלקו"ת ד"י סע"ד סד"ה וספרתם לכם שזהו ענין שעורה שעור ה' וענין חטה כ"ב אתוון דאורייתא. וע"ש בד"ה בשעה שהקדימו בפי' עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו דף י"ב ע"ד. ודי"ג ע"ד. ועמ"ש בענין בחומר* ובלבנים תיקון דור הפלגה ותהי להם הלבנה לאבן שהמשיכו אותיות דרע וההמשכה בא להם מהדיבור עליון רק ע"ד מקיף ע"י לבונה כו' מזה יובן מש"ל שהדיבור הי' במצרים בבחינת גלות .

משה כבד פה. כי מי כמוכה באלמים גיטין נ"ז. ודיו לעבד שיהי' כרבו.

בתורה אור בד"ה ויאמר הוי' אליו מי שם פה לאדם.

בד"ה והנה ההפרש בין תהו לתיקון כו'. (והוא דפוס זיטאמיר בדף נ"ג ע"ד שורה מ"ו). נ"ב אות ב.

דף נ"ד ע"א שורה כ"ב ד"ה והנה לפי שביושר דתיקון כו'. נ"ב ג.

שע"ב שורה י"ד ד"ה והנה כבר נתבאר שנשמת משה כו'. נ"ב ד.

שם שורה ל"ד ד"ה והנה השי"ת השיב לו. נ"ב ה. ובגליון נכתב שייך לסי' ג'*.

בפ' זו נתבאר מ"ש בסה"ת שעוה"ז הוא שמיטה הב' ונק' שמיטת הפחד ולפני' הי' שמיטה א' ממדת החסד. אמנם האריז"ל כתב דענין שמיטה הא' הו"ע עולם התהו ולא שהי' עולם בגשמי' כו'. וב' נשמות נמשכו משם לתקן שמיטה זו והם חנוך ומשה כו'.

בענין בחומר : ראה לעיל ע' ס, כד ואילך.

לסי' ג' : צ"ע הכוונה, ואולי צ"ל : לפ' א'. כי אח"ז בא קיצור ס"א מד"ה זה.

(שייך לסי׳ ד׳*. נת׳ ההפרש בין תהו לתיקון שהם עיגולים ויושר כי עולם התהו הי׳ עיגולים והוא שבתהו היו נקודות זת״ז ותיקון פרצופים כמשל רמ״ח כחות הנפש כשהם ברמ״ח אברי הגוף זה מח׳* מקפת ומצד התלבשותו בכלים נעשה בחי׳ נתחב״ס וסוב״ת מבלי שימצא ראש וסוף כו׳ יש מעלה ברגל מה שאינו בראש וכן במצות מעשיות כו׳. ובחי׳ זו לא הי׳ בתהו רק בתיקון מצד ריבוי הכלים).

שם ע״ד בסה״ד קודם ההג״ה המתחיל וע׳ מ״ש במ״א ע״פ ארוממך כו׳. נת׳ דלכך* משה שהי׳ מתהו שאורות מרובין והכלים מועטים ע״כ הי׳ כבד פה ולהיות שהכלים דתיקון יש בהם מעלה נפלאה לכך אמר שלח נא ביד תשלח יהי׳ מי שיהי׳ מתיקון כו׳ והשי״ת השיבו מי שם פה לאדם דתיקון הלא אנכי עצמות אוא״ס וא״כ אנכי אהי׳ עם פיך שיהי׳ בך מב׳ המעלות אורות דתהו וכלים דתיקון.

שם בתוך ההג״ה שורה י״ד ע״ש וכדוגמא זו כו׳. ולהבין זה היטב בענין הנ״ל שיש בכלים מעלה יתירה מבאורות תמצא ע״פ לרוקע הארץ* כו׳. ונת׳ שם ג״כ ענין התחברות אורות דתהו בכלים דתיקון שזהו יסוד תכלית העבודה. (ועמ״ש* דס״ט בד״ה דק״ש הוא יחוד או״א כו׳ מענין זה ג״כ איך שמתחלה צ״ל העלאת מ״ן לאורות דתהו ואח״כ ההמשכה בכלים דתיקון. ולכך ניתנה התורה ע״י משה דוקא).

לשון התורה אור עם הגהות ביאורים וקיצורים.

בתו״א פ׳ שמות. הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה. בישעי׳ סכ״ז ו׳. ופרש״י הלא ידעתם מה עשיתי בראשונה הבאים למצרים אשר השריש יעקב צצו ופרחו שם עד אשר מלאו פני תבל תנובה עכ״ל. וע״כ קאי על פסוק שלפניו או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי ופי׳ רש״י שלא יבקש אלא מעוזי יעשה שלום לי להניח דעתי כו׳ שלום יעשה לי ממה״ד כו׳. וע׳ בת״י. וא״כ הענין שכמו ביצי״מ כן כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאו׳. וע׳ מזה בתו״א בד״ה ואלה שמות בנ״י. הנה צ״ל השייכות בחי׳ השרשה לביאת מצרים. עמ״ש בד״ה ויהי בשלח פרעה. ומ״ש סד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין כי גדול יום יזרעאל. וע׳ בזהר ס״פ ויגש דרי״א ע״ב ע״פ וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ונתבאר במ״א שהענין שאחזו בה ללקוט הניצוצים שנפלו שם בשבה״כ בד״ה ויברך יעקב* את פרעה וע׳ עוד מזה בזהר ויחי דרי״ו ע״ב ושם פי׳ הרמ״ז כי הנאתם הי׳ כהנאת ועונג דשבת. וע׳ בבחיי ס״פ ויגש במקומו. הנה כתי׳ ועתה כה אמר ה׳ בוראך יעקב יוצרך ישראל בישעי׳ רס״י מ״ג. ומבו׳ בילקוט שם וז״ל ר׳ פנחס בשם ר׳ ראובן אמר הקב״ה לעולמו

לסי׳ ד׳ : ראה הערה שלפני זו. וכאן בא קיצור ס״ב (עד תיבת מקפת) וס״ג.
זה מח׳ : כנראה צ״ל : תהו מח׳.
נת׳ דלכך : מכאן ואילך קיצור סד״ה.
ע״פ לרוקע הארץ : כנראה הוא דשנת תקס״ב, הנדפס בסו״ס טעמי המצות להצ״צ.
ועמ״ש : יש כאן טעות המעתיק, וצ״ע, לאיזה דרוש מכוון.
ויברך יעקב : ראה הוספות לביאורי הזהר ס׳ ויגש.

עולמי עולמי מי בראך. אומר לך מי בראך מי יצרך. יעקב בוראך ישראל יוצרך דכתי' בוראך יעקב יוצרך ישראל. והוא במד"ר פ' בחוקותי פט"ו גבי ד"א וזכרתי את בריתי יעקב. וצ"ל מה שביעקב נא' בריאה ובישראל יציר' והלא בחי' ישראל גדול הוא מבחי' יעקב. ואפ"ל עדמ"ש יוצר אור ובורא חושך. וכפשוטו הרי האור נעלה הרבה מהחושך כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה וע' במד"ר פ' בראשית פ"ג. ושם פ"ו משמע דעוה"ז נק' לילה ועוה"ב נק' יום. א"כ הפי' עולמי עולמי קאי על עוה"ז ועוה"ב. ועז"א יעקב בראך לעוה"ז הנק' לילה ונק' בורא חושך והיינו שעוה"ז זהו עולם המעשה וזהו בחי' יעקב שנק' עבדי. ועמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב. וישראל יצרך לעוה"ב שנק' יוצר אור. שאז הוא בבחי' ישראל כי שרית עם אלקים שכבר נצח המלחמה. וז"ש ויאבק איש עמו עד עלות השחר שעד עלות השחר לע"ל כל ימי משך זמן הגלות הכל הוא בבחי' מלחמה עם היצה"ר. כדפי' בתו"א ס"פ וישב בד"ה ונתתי לך מהלכים. ובזהר וישלח דקע"ז סע"ב פי' ענין בוראך יעקב ויוצרך ישראל וגם כתי' כה אמר הוי' עושך ויוצרך מבטן בישעי' סי' מ"ד ב'. הרי נזכר ג' בחי' בורא יוצר עושה. גם ביעקב יש ג' בחי' יעקב וישראל וישורון יעי"ש ופי' ישורון דנטיל שורה מהאי סטרא ומהאי סטרא וא"כ הוא קו האמצעי דעת ת"ת המכריע בין חו"ב וחו"ג. וא"כ לכאורה עשיי' כנגד ישורון וקשה דהא ישורון גבוה גם מישראל. ואיך אומר עליו עשיי'. מיהו בת"י בישעי' סי' מ"ג ז' בפסוק כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו משמע עשיי' גבוה יותר מבריא' יצירה דהיינו ענין ועבדית להון ניסין. א"כ זהו נמשך מבחי' שלמעלה מהבריאה כמ"ש במ"א* בענין מ"ש אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא נאמר בורא שמים וארץ. גם כמ"ש בילקוט בשלח רמז רנ"ג בכל מע"ב לא נזכר רק מאמר. ובמקדש שהוא מעשה צדיקים פעולה לפניו. א"כ העשיי' שהוא ענין פעולה גבוה יותר וכן נאמר יעשה למחכה לו. גם ענין בריאה יצירה עשיי' זהו חומר וצורה ותיקון. א"כ עיקר התיקון נקרא עשיי' גם לפימ"ש בלקו"ת פ' בלק סד"ה מי מנה. אף עשיתיו מרבה בחי' רביעית שלמעלה מבי"ע היינו כי בי"ע זהו מחודו"מ והבחי' רביעית זהו הרצון עליון כו' ע"ש. וע' עוד מענין בוראך יעקב יוצרך בזהר פ' שלח דקס"ח ע"ב ובילקוט בירמיה רמז רס"ב. ס"ח רמ"ד בחיי סא"א קפט"ד. וז"ל הבחיי פ' ויחי וכן דרך הכתובים לייחס יעקב אצל ענינים החומריים והדברים המורכבים הגופניים וישראל אצל הדברים הפשוטים הדקים הזכים והרוחניים וזהו לשון הנביא שאמר בוראך יעקב ויוצרך ישראל. הזכיר אצל יעקב בריאה ואצל ישראל יצירה וכן הכתובים מייחסים הבריאה לחשך והיצירה לאור הוא שכתוב יוצר אור ובורא חושך עכ"ל. וכ"כ עוד בפ' בלק ע"פ מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. דקאי על תח"ה מישיני עפר יעקב רמז לגוף וישראל לנפש ור"ל הגוף דלע"ל ועצמותיך יחליץ שיהי' עצו כפריו כו' ויעו"ש. של"ה דר"ד א' בדרוש לפ' מטות. ובתשב"כ פ' ויצא דף רצ"א ב'. ועמ"ש בד"ה מזוזה מימין איך בעוה"ז ג"כ יש בכל הנבראים חומר וצורה. החומר נברא מדבר הוי' בע"מ נברא העולם והיינו מבחי' הכלים ששרשם משם אלקים והצורה נמשך מבחי' שם הוי' כל אשר חפץ עשה. והוא

כמ"ש במ"א : ראה לקו"ת במדבר ד"ה וספרתם לכם פ"ג.

בחי' קו המדה כולם בחכמה עשית. והנה יעקב וישראל שרשם ג"כ מבחי' ב' השמות אלקים והוי' כמ"ש בזהר פ' וישלח דקע"ד א' וזהו יעקב בראך שבחי' החומר של העולם נברא מבחי' יעקב והצורה מבחי' ישראל כו'.

קיצור. יעקב בראך י"ל עוה"ז ובורא חושך ישראל יצרך עוה"ב יוצר אור. יעקב ישראל ישורון נגד בריאה יצירה עשיי'. יעשה למחכה לו. פעולה ועשי' גבוה ממאמר. עיקר פי' בראך יצרך חומר וצורה שנמשכים מהכלים והאור וזהו יעקב וישראל.

(וצ"ע דארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. א"כ אם יעקב רומז לעוה"ז וישראל לעוה"ב א"כ הרי יעקב יש לו מעלה יתירה מישראל כו'. ובזח"א וישלח קע"ד א' ישראל ויעקב ע"ד ב' שמות הוי' אלקים . וצחוק עשה לי אלקים שעיקר התענוג נמשך משם אלקים ע"י ביטול היש בד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני פ"ב ובתו"א פ' ויצא בד"ה ושבתי בשלום פ"ב ועיין שם בפ' והי' הוי' לי לאלקים על ידי גילוי עצמות אור א"ס. ואפ"ל נגד בחי' זו שלמעלה משם הוי' הוא בנשמות בחי' ישורון. והמ"י. וזשארז"ל ספ"ק דברכות לא שתעקר יצי"מ ממקומה כו'. כיוצא בו לא יאמר עוד שמך כו' מובן לימוהמ"ש יהי' שם ישראל עיקר ויעקב טפל לו כו' ואז יאיר בחי' ישורון בישראל ע"ד שעתה מאיר בחי' ישראל ביעקב כו'.

קיצור. יפה שעה אחת ע"ד צחוק עשה לי אלקים. לע"ל והי' הוי' לי לאלקים ע"י גילוי בחי' שלמעלה משם הוי'. כמו"כ בנשמות יאיר ישראל בבחי' א"פ דוגמת יעקב עכשיו וישורון יאיר ע"ד בחי' ישראל עכשיו כו' ועל"ק ססעי' ד'. אך לפמש"ל יעקב וישראל קאי על בריאת החומר והצורה בעוה"ז א"ש).

ב) הנה ידוע שירידת הנשמה לעוה"ז הוא בשביל היום לעשותם . ע' בד"ה ועתה יגדל נא. ובד"ה את שבתותי תשמרו פ"ג ובד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה. ובד"ה את קרבני לחמי. דרוש הראשון ודרוש השני. ובד"ה אני לדודי דרוש השני. ותכלית בריאת העולמו' נא' בראשית בשביל הצדיקים* שנק' ראשית כמ"ש קדש ישראל להו' ראשית תבואתה . כמ"ש במד"ר בחוקותי פל"ו וע' מזה בלקו"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי פ"א שם פי' ראשית זהו מקור הנשמה שלמעלה הנק' מזלי'. שהוא למעלה מהתורה דמחכמה נפקת ע"כ נק' ראשית לתבואתה שהיא התורה . וכאן מפרש דקאי על הנשמה שבהגוף שבה נזרע תבואתה . כמ"ש בהביאור בסופו. ויש לקיים ב' הענינים. דהמצות שהן התבואה שנזרעו ונשרשו בארץ חפץ שהוא כנ"י בחי' יעקב אף שזה קאי על הנשמה שבגוף שזהו כדמיון השרשת התבואה בארץ . אבל ברוחניות השרש הוא למעלה מהאילן ולא כמו שהוא למטה וכמ"ש ועל יובל* ישלח שרשיו. ע"כ שרש זה של המצות מושרש בבחי' מזלי' של הנשמה והוא שממנו עיקר כח הצומח וכמובן ממ"ש בד"ה יונתי הנ"ל ובהביאור וע' בד"ה האזינו השמים דרוש

בשביל הצדיקים : בכ"מ וגם בתו"א כאן ובמד"ר שמצַיין בשביל ישראל. — וכנראה, מפני היראה, שינו מתחלה ל"צדיקים", עד שהוברר שאין חשש לכתוב ישראל.

וכמ"ש ועל יובל : דהעץ הוא ז"א ויובל בינה. ראה זח"ג נח, א. ולקמן ע' צד.

הראשון ועמ"ש מענין ראשית תבואתה והמקדש נקרא גורן ארנן והוא בישעי'* סי' כ"א יו"ד ע"פ מדושתי ובן גרני ובענין ויבואו עד גורן האטד.

קיצור. ירידת הנשמה בשביל היום לעשותם . ופי' ראשית תבואתה בשני אופנים . וכאן פי' שהתבואה היא התורה ונזרע בכנ"י ע"כ נק' ראשית תבואתה.

ולהבין מהו השייכות לישראל להיות ראשית תבואתה. וגם מהו התבואה למע'. ועירש"י בירמי' רס"י ב' פי' כתרומה וכמו עומר שעורים. הנה על המצות נא' בזהר שהם בחי' לבושי'. ע' לעיל פ' ויחי בד"ה אוסרי לגפן בענין כבס ביין לבושו. ובד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן. וסד"ה ואלה המשפטים. ובד"ה ת"ר נר חנוכה ב"ש אומרים פי' הלבושים ע"ד אספקלריא המאירה וכענין המסך שיש באצילות עצמו בין בינה לז"א כו'. ולכן כל א' מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצו' כו' וצ"ל בגלגול או בעיבור בכדי שיהי' לבוש מן כל התרי"ג מצות וכשחיסר מצוה א' חיסר לבוש כו'. וע"י מעש' המצות נעשה לבוש בג"ע התחתון וע"י כוונת המצות נעשה לבוש בגעה"ע . ע' בסש"ב פל"ט. ואפ"ל ע"ד שלבוש המחשבה רוחני ודק יותר מלבוש הדיבור וזהו ההפרש בין שבת לחול. שבחול העולם מקבל חיות ע"י הדיבור. ובשבת מקבל מהמחשבה כמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש השני ולכן הא"ב דשבת אל אדון שהוא מבחי' אתוון רברבן כו' כמ"ש בזח"ב תרומה קל"ב א'. כמו"כ יובן ההפרש בין הלבושים שהם אותיות שבג"ע התחתון ובין הלבושים והאותיות דג"ע העליון. וא"ש דדוקא מכוונת המצות נעשים לבושים בג"ע העליון כי הכוונה זהו מחשבה. ולכן ביקש משה ליכנס לארץ לקיים המצות התלויו' בה. עמ"ש בד"ה שלח לך אנשים. ובגמרא פ"ק דסוטה דמ"ו סע"א המשילו מעשה המצות לפירות. שלא הניחוהו לעשות פירות. ע' מזה בלקו"ת בשה"ש בביאור ע"פ קול דודי. וע' פרדס ערך עץ וערך פרי וע' בזהר פ' לך לך דפ"ה ע"ב ע"פ כתפוח כו' כן דודי כו' בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. דמפרש ופריו על מילי דאורייתא או נשמות הצדיקים. ואפ"ל כי המצות עצמן הן רמ"ח אברים דמלכא והפרי זהו השפע הנמשך בבחינת צדיק יסוד עולם שהן נשמות הצדיקים. וצ"ע. או יש לומר עצם המצות הם תר"ך עמודי אור. והם הנקראים מצות הוי'. ועכ"פ כאן בא לבאר לפי הענין שהמצות נק' פירות. וע"כ צ"ל תחלה זריעה ונטיעה כדי שיצמחו הפירות. כדי לפרש ענין ראשית תבואתה. וענין ישרש יעקב . וכן בל' הפסוק נא' זרעו לכם לצדקה . וארז"ל ע"פ ויזרע* יצחק בארץ ההיא ואין זריעה אלא צדקה. וכתי' אשריכם זורעי על כל מים. זורע צדקו'. הרי נק' מעשה המצות בשם זריעה . ופי' על כל מים היינו בחי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ועז"נ ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח* מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת נמצא הזריעה של המצות היא על מים

והוא בישעי' : אולי הוא הנדפס באור התורה ס"פ ויחי (תיז, ב).

וארז"ל ע"פ ויזרע : תדבא"ז פ"א. ועייג"כ אוה"ת ע"פ זה.

לעבדה זו רמ"ח : ראה תרגום יונתן בן עוזיאל. זח"א כז, א.זח"ב קסה, ב. ת"ז סוף תי' נד. יל"ר בשם מדרש.

דנהר היוצא מעדן כו׳. או יאמר כי יש ג״כ בחי׳ ד׳ נהרות שהם בבחי׳ ומשם יפרד והם מצרים בבל כו׳ ונש״י זורעים על כל מים הנ״ל שבזה מעלים הניצוצות שנפלו בשבה״כ לשם. וע׳ בד״ה בשלח פרעה ומשם יובן זה. או יאמר כי הזריעה אור זרוע שהאור למעלה מבחי׳ מים ועל״ק סעי׳ י״א.

קיצור. ממעשה המצות נעשים לבושים כענין אסה״מ. ומכוונת המצות לבושים בג״ע העליון כמו אותיות המחשבה לבוש דק מהדיבור. גם המצות נקראים פרי. ויזרע יצחק בארץ ההיא. זורעי על כל מים.

ג) **ולהבין** זאת הנה ארז״ל נתאוה* הקב״ה להיות לו דיר׳ בתחתוני׳ והנה לכאו׳ א״מ ענין דירה זו דהא לית אתר* פנוי מיני׳. וכתי׳ הלא את השמי׳ ואת הארץ אני מלא. אך י״ל דכמו״כ יש להבין ענין השראת השכינה בבהמ״ק שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וכתיב וכבוד הוי׳ מלא את המשכן . ויקשה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. וקושיא זו מבואר בסש״ב פנ״א ונתבאר התירוץ דכמו בהנשמה שממלאה את הגוף אע״פ שהיא ממלאה את כל הגוף עכ״ז עיקר משכנה והשראתה היא במוח ולכן מאיר שם בחי׳ חב״ד וכח המחשבה כו׳ ואין ערך החיות שביד ורגל לגבי החב״ד והמחשבה כו׳ כמו״כ עד״מ אין ערך החיות המלובש בהעולם לגבי השראת השכינה שבבהמ״ק בהיכל קדה״ק ששם הי׳ מאיר גילוי חב״ד דאצילות כו׳. ולכן נקרא הבהמ״ק דירה במד״ר פ׳ תרומה ס״פ ל״ה. ועכ״ז י״ל זהו מבחי׳ ממכ״ע רק שהוא חב״ד אבל אמיתת דירה בתחתונים זהו המשכת סוכ״ע שיאיר בממכ״ע. כ״נ ממש״כ בתירוץ קושיא הנ״ל. וז״ל אך הנה יש שני בחינות, בחינת ממלא כל עלמין ובחינת סובב כל עלמין. בחינת ממלא כל עלמין נק׳ הבחינה המתלבשת בנבראים בגילוי להחיותם ואתה מחיה את כולם ע״י בחי׳ אתה אותיות כו׳. ואפשר לומר שזהו גם כן ענין ל״ב נתיבות חכמה שהן ל״ב אלקים דמע״ב. כי ל״ב נתיבות הם עשרה מאמרות וכ״ב אותיות כמ״ש בזח״ג האזינו דר״צ ע״א ובמאו״א למ״ד סעי׳ י״ט. רק י״ל כי יש בהן ב׳ בחי׳ ל״ב נתיבות שבמ׳ הנק׳ חכמה תתאה ונק׳ ל״ב. ול״ב נתיבות חכמה עילאה ונק׳ כבוד כמ״ש בפרדס ערך כבוד וערך לב. ובחי׳ ממכ״ע דבי״ע זהו ודאי מל״ב נתיבות שבמ׳ ולכן הלב נק׳ אדריכל כמ״ש בתו״א ס״פ בראשית סד״ה צאינה וראינה. משא״כ ל״ב נתיבות דחכמה עילאה נק׳ ודאי סוכ״ע לגבי בי״ע. אלא שלגבי אצילות נק׳ גם החכמה עילאה ממכ״ע וסוכ״ע הוא כתר לשון כותרת. ועמ״ש בתו״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי . וזהו כדרך שנת׳. ונשוב לענינינו ובחי׳ סוכ״ע הוא ג״כ בכל הנבראים אך הוא בבחי׳ העלם שאינו מתלבש בבחי׳ גילוי כו׳. ועמ״ש בד״ה אני לדודי דרוש השני ומ״ש בד״ה וידבר אלקים כו׳ אנכי הוי׳ אלקיך כו׳ ועמ״ש ע״פ יסובבנהו יבוננהו ומ״ש מזה בד״ה שיר המעלות ממעמקים תוך פ״ב. נמצא מ״ש את השמים ואת הארץ אני מלא היינו בבחי׳ העלם. ואע״ג דלית אתר פנוי מיני׳ עכ״ז אינו בבחי׳ גילוי כלל. אבל ענין

ארז״ל נתאוה : תנחומא נשא טז. ועייג״כ במדבר רבה פי״ג, ו.

לית אתר : ת״ז תי׳ נז. ובשמ״ר פ״ב, ה : שאין מקום פנוי בלא שכינה.

דירה בתחתוני' זהו בבחי' גילוי ראש חולה כמ"ש במד"ר פ' שמיני ספי"א וכדלקמן סעי' ד'. ולכן ארז"ל שחייב אדם לברך מאה ברכו' בכ"י להמשיך מההעל' אל הגילוי. כי ברכה היא גילוי וכמ"ש במ"א בענין ברכה והודאה שזהו ענין בצלמנו כדמותנו שהודאה זהו אינו גילוי עדיין ונק' כדמותנו ואמנם ברכה זה גילוי ונק' בצלמינו יחו"ע בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות כו' לאמר זה הדבר. וענין מאה ברכות ע' זח"א פ' חיי דקכ"ג א' דע"י מאה ברכות בא ההמשכה מאתר דאיהו סתימא דכל סתימין שהוא מבחי' כתר. והיינו שכשבא ההמשכה משם אזי בא בריבוי ברכה להיות ע"ס כלולים מעשר. וזהו ענין מההעלם אל הגילוי מבחי' סתימא דכל סתימין ועמ"ש מזה בתו"א פ' תולדות סוף הביאור שע"פ מים רבים. ובלקו"ת פ' צו בד"ה והי' אור הלבנה פ"ג. ושם פי' כי הכתר ממוצע בין המאציל לנאצלים ויש בו ב' בחי' היינו ג"ר וז"ת. וע' מזה בבה"ז פ' נשא בענין קרומא דחפיא על מו"ס. וכשמברך מאה ברכו' ממשיך מג"ר שבכתר שהוא מה שלמעלה מסדר השתלשלות . וזהו שההפרש בין מה ובין מאה זהו אות אלף ותמונת אלף ב' יודין שהם מים עליונים ומים תחתונים והוא"ו שביניהם זהו הרקיע המבדיל ביניהם וזהו ענין קרומא דחפיא על מו"ס שהוא בחי' יהי רקיע ויהי מבדיל בין עתיקא לז"א בספד"צ רפ"ה וע"י מאה ברכות ממשיכים מבחי' אלף הנ"ל לחבר ב' היודין ע"י הוי"ו שביניהם. והוא מאיר בבחי' מ"ה שהוא מ'* שיהי' מאיר בה אור הסוכ"ע בחי' אלף פלא כו' . והעולם נברא בבית לפי שהוא סימן ברכה אבל עכ"ז האלף גבוה יותר וכמ"ש מזה בזהר ר"פ ויגש דר"ה ע"ב. אלא שהוכרח להיות כן כדי שלא יומשך יניקה לבחי' ארור כנען. אבל אחר שנברא העולם בבית שהוא סימן ברכה אזי ע"י מאה ברכות דוקא ממשיכים גם מבחי' האלף פלא שיאיר בברכה כו'. עוי"ל ענין מאה ברכות דוקא כי הנה יחידות עשירות מאות הם נגד נר"ן . כמ"ש בד"ה מה טובו פ"ד בלקו"ת פ' בלק ובד"ה ואתה מרבבות קודש. ונר"ן הם מ' ז"א בינה. וכמו"כ יש באותיות ג' בחי' אתוון זעירין ואתוון בינונים ואתוון רברבן שהם ג"כ במ' ז"א בינה . והיינו לפי שבבינה הוא התגלות עתיק לכן שם הוא אתוון רברבין משא"כ בז"א אתוון בינונים וכענין ורב חסד לגבי חסד דז"א כו' וזהו ענין א"ב דאל ברוך וא"ב דאל אדון כמ"ש בזח"ב תרומה דקל"ב א' יעו"ש. ועד"מ אותיות המחשבה נק' אתוון רברבן לגבי אותיות הדיבור. ומבואר בזהר ויחי דרל"ט ע"א ע"פ ויקרא אל משה בענין א' זעירא שהוא במל' שנעשית כתר לבריאה וא' רברבא בבינה מטעם הנ"ל וע' ג"כ בפ' מצורע דנ"ג ע"ב. ע"כ ע"י מאה ברכות דוקא או יותר ממשיכים מבחי' בינה בריכה עליונה ששם התגלות עתיק למלכות. וא"כ האלף שממנו נמשך מאה ברכות הנ"ל יהי' ע"ד א' רברבא וכמו אנכי לגבי אני כו' ועמ"ש בפי' אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף דפי' רוחו ונשמתו כביכול. כי נפש היינו ממכ"ע עז"נ נשבע הוי' בנפשו. ורוחו הוא סוכ"ע*. לא ידון רוחי באדם . ונשמתו בחי' שלמעלה מסוכ"ע . וא"כ ע"י מאה ברכות שממשיכים

מ"ה שהוא מ' : כי המל' נק' מה כמ"ש בזח"ב ר"פ תרומה וזח"א מ, ב. ועיין בכ"ז באור התורה ר"פ חיי שרה פ"ד.

ורוחו הוא סוכ"ע : לכאורה צ"ע בהוספות לתו"א ד"ה אם ישים. ואולי י"ל מלקו"ת פ' חוקת ד"ה על כן יאמרו פ"ג.

מבחי׳ נשמה היינו מסוכ״ע ולמע׳ מבחי׳ סוכ״ע כו׳. וזהו בחי׳ ברוך בחי׳ בריכה שהוא מההעלם אל הגילוי ולהיות הבריכה מבחי׳ העלם להיות הוי׳ בבחינת גילוי שהוא אותיות הוי׳ י׳ צמצום ה׳ התפשטות כו׳ . ור״ל ע״ד ממעמקים קראתיך הוי׳ שממשיך גילוי שם הוי׳ ממעמקים מבחי׳ ישת חושך סתרו. בד״ה שובה ישראל עד דרוש השני פ״ג. וכמו״כ יובן כאן כי הבריכה היא בינה. וכמ״ש במאו״א אות בית סל״ה וז״ל ברכה מצד אימא עילאה בריכה העליונה ששם מימי החכמה נאספים לתוכה וכו׳ עכ״ל וע׳ מזה בזח״ב פ׳ תרומה דקס״ב ובפ׳ ואתחנן דף רס״ד ע״ב ובאמת בזהר פ׳ בשלח דס״ג ע״ב מבואר דבבינה מאיר הברכות מבחי׳ עתיקא כו׳ וזהו עצמו ענין ממעמקים קראתיך הוי׳. ולכן משם ממשיכים הברכה גילוי שם הוי׳ היינו תוס׳ האור בזו״ן וכמ״ש ג״כ בלקו״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה דרוש הראשון פ״א בפי׳ שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳. נמצא המשכה זו דהברכות הוא ההמשכה מההעלם אל הגילוי היינו מבחי׳ סוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע וע׳ בזח״א ויצא דקנ״ח ע״ב בפי׳ ברוך הוי׳ מהעולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגלייא היינו ג״כ מבחי׳ סוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע וכמש״ש ת״ח כגוונא דא הוי׳ הוי׳ תרין עלמין נינהו כו׳ ע׳ באד״ר נשא דקל״ח א׳. וע׳ בד״ה וירא ישראל את היד. ובד״ה אז ישיר משה ובנ״י . בתו״א פ׳ בשלח.

קיצור. ענין דירה בתחתונים. ע׳ סש״ב פנ״א כמו גילוי הנשמה במוח. ועוד שיומשך הגילוי מההעלם היינו מסוכ״ע. ממכ״ע ל״ב נתיבות. ויש ב׳ בחי׳ ל״ב נתיבות. וזהו ענין מאה ברכות. מע״ס דא״א. ג״ר וז״ת. א׳ ב׳ יודי״ן וא״ו קרומא דאוירא המפסיק בין סוכ״ע לממכ״ע. וכשנמשך א׳ במ״ה נעשה מאה. והעולם נברא בבי״ת וע״י מאה ברכות ממשיכים גם האלף שיאיר בהברכה גם כי יחידות עשירות מאות נר״ן נמצא ע״י מאה ממשיכים מבינה הנק׳ נשמה ששם התגלות ע״י א׳ רברבא. רוחו ונשמתו אליו יאסוף. בא״י ברוך ברכה אימא עילאה . שבה נמשך מקור הברכות. וזהו כענין ממעמקים קראתיך הוי׳ . שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳ . והוא ג״כ ענין ויקרא הוי׳ הוי׳ . המשכה משם הוי׳ דלעילא בחי׳ סוכ״ע בשם הוי׳ שבבחי׳ ממכ״ע.

ד) **אך** ההמשכה מההעלם אל הגילוי מבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע הוא דוקא ע״י הנשמו׳* וכמ״ש בית ישראל ברכו את הוי׳. והיינו לפי שיש בכאו״א מישראל בכח למסור נפשו ולכן נא׳ בית ישראל ברכו כו׳. והיינו כמ״ש בפי׳ שאו ידיכם קודש ועי״ז דוקא וברכו יעו״ש בד״ה צאינה הנ״ל דשאו ידיכם זהו הביטול דיחו״ע ויחו״ת בשמע ישראל ובשכמל״ו כו׳. וע׳ כה״ג בד״ה האזינו השמים דרוש השלישי פ״ג בענין האופנים שאומרים ברוך כבוד הוי׳ ממקומו שהכח הזה בהם שיוכלו להמשיך הברכה זהו ע״י שמתנשאים ברעש גדול כו׳ ובחולין פג״ה דצ״א סע״ב משמע שהאופנים גבוהים מהשרפים יעו״ש. ובמ״א בענין ברכת כהנים נתבאר שההפרש בין תפלה לברכה שהתפלה היא מלמטה למעלה והברכה היא מלמעלה למטה . וא״כ כדי שיוכל להמשיך מלמעלה למטה ע״כ צריך שיהי׳ למעל׳. ואיך הוא אלא שזהו ע״י שאו ידיכם קודש בחי׳ מס״נ בק״ש

ע״י הנשמות : בתו״א הנדפס : ע״י ישראל.

כו׳. אך צ״ע שהרי ארז״ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך וכמ״ש מזה בד״ה אלה מסעי דרוש הג׳. וי״ל דההדיוט זהו מט״ט* הנק׳ עבדו זקן ביתו*. א״כ גם כאן צ״ל בחי׳ עבדי הוי׳. וכשהוא בבחי׳ עבדי הוי׳ אז באמת יוכל לברך כמ״ש הנה ברכו את הוי׳ כל עבדי הוי׳ ועמ״ש בענין עבד בד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳. כי מאה אדנים* לקבל מאה ברכות וענין האדנים הם ע״י העבדות הוא כלי לשם אד׳ כו׳. וע׳ עוד מענין הברכות ברע״מ ר״פ עקב ובבה״ז שם. וע׳ במד״ר ר״פ ויקרא בענין ברכו הוי׳ מלאכיו דמפרשו על הצדיקים וע׳ זח״ג בלק ק״צ ע״ב מפרש ברכו הוי׳ מלאכיו על המלאכים ממש וע׳ בה״ז שם. וזהו בא״י אלקינו דפי׳ אלקינו שיש בנשמות הכח להמשיך ברכו הוי׳ מטעם הנ״ל. וימי שנותינו שבעים שנה כל שנה שס״ה ימים הכל הוא בכדי להמשיך ע״י מאה ברכו׳ הנ״ל מההעלם אל הגילוי. וכמ״ש בכל יום אברכך. וזהו ימים יוצרו בכדי ולו אחד בהם להמשיך בהם גילוי אחדותו ית׳ ואפ״ל שע״י מאה ברכות בכל יום מקשרים ומחברים הארת ימי קדם בימי עולם. ובימות עולם. כי הוא ית׳ נק׳ המתנשא מימות עולם שהוא למעלה מבחי׳ סדר הזמן הנמשך מימות עולם. כמ״ש בד״ה מי אל כמוך וע״י מאה ברכות ממשיכים מבחי׳ זו להיות מאיר גם בימות עולם. כמש״ש בפי׳ לשם יחוד קבה״ו יעו״ש. וגם כמש״ל מובן שהם התקשרות וחיבור אור עתיק המאיר ומתגלה בבינה שיומשך ויתחבר בזו״ן וכמובן ממ״ש בזח״א ויצא קנ״ח ב׳ בענין ברוך מן העולם ועד העולם. ולע״ל יהי׳ תכלי׳ הגילוי כי עין בעין יראו. ע״ש בד״ה הנ״ל פ״ב שזהו״ע והופע בהדר גאון עוזך כו׳ וידע כל פעול כו׳ שכ״כ יאיר ויתגלה אור א״ס ב״ה עד שיהי׳ נתפס ג״כ בשכל אנושי כו׳ ע״ש. וזהו מ״ש במד״ר פ׳ שמיני ס״פ י״א ע״פ נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ. ר׳ ברכי׳ ור׳ חלבו ועולא ביראה ורבי יונה עתיד הקב״ה להיות ראש חולה לצדיקים לע״ל שיתו לבכם לחילה לחולה כתיב כו׳ ואומר כי זה אלקים אלקינו כו׳. דפי׳ זה היינו ע״ד משה נתנבא בזה. ולמעלה ממדרגת הנביאים שנתנבאו בכה. ע׳ במד״ר ויקרא פ״א דהיינו מראה מצוחצחת וזהו ענין והשביע בצחצחות נפשך ופי׳ בזהר פ׳ תולדות דקמ״א ע״א דא הוא אספקלריא דנהרא ועמ״ש בד״ה ראשי המטות פ״ה ע״פ לאמר זה הדבר ובתו״א פ׳ מקץ בד״ה ת״ר נר חנוכה ע׳ לעיל סעיף ב׳. וזשארז״ל פ״ק דברכות ד״ו סע״ב ע״פ כי זה כל האדם כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה. ובמד״ר פ׳ בשלח ס״פ כ״ג אבל לע״ל אתם אומרים אותו ב״פ היינו ב״פ זה כמ״ש ואמר ביום ההוא כו׳. אפ״ל כי לע״ל יהי׳ השם הוי׳ נקרא כמו שנכתב ולא יכנף בלבוש דשם אד׳ כ״א יהי׳ נקרא הוי׳ ככתבו והיינו ענין שיאמרו הנה אלקינו זה. אך עכ״ז יש ב׳ הויות הא׳ בע״ק הב׳ בז״א וכמ״ש מזה בתו״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל וסד״ה כי אתה נרי בענין והוי׳ יגיה חשכי. וסד״ה ואתחנן אל הוי׳. וסד״ה שובה ישראל עד הוי׳ אלקיך דרוש הראשון. וא״כ הגם שיאיר שם הוי׳ דאצילות בבחינת גילוי למטה ע״ד שמאיר שם אדנ׳ וזהו ענין והי׳ הוי׳ לי לאלקים. וכמש״ש סד״ה

זהו מט״ט : כן הוא בזח״ג רעו, א. ולהעיר מזח״ג קכא, ב.

הנק׳ עבדו זקן ביתו : זח״א קכו, ב. ונתבאר בביאורי הזהר פ׳ וישב.

מאה אדנים : שייכות אדנים ברכות ושם אד׳ ראה סע״ח שער הברכות בתחלתו. רד״ה להבין ענין הברכות — בלקו״ת לג׳ פרשיות.

שובה הנ"ל ובתורה אור פ' ויצא סוף ד"ה ושבתי בשלום ובד"ה והי' הוי' לי לאלקים. עם כל זה שם הוי' דע"ק יהי' מאיר רק בתוכו ופנימיותו דשם הוי' דז"א מאחר ששם הוי' דז"א יהי' נחשב בבחי' שם אלקים לגבי הוי' דע"ק. ואם כן יהי' מאיר על ידי שם הוי' דז"א כמו שעכשיו מאיר שם הוי' דז"א על ידי שם אדנ' או שם אלקים כנ"ל. וא"כ גם אז הכתיב והקרי י"ל הכתיב יורה על שם הוי' דע"ק והקרי על שם הוי' דז"א. ואעפי"כ זהו חשוב נקרא כמו שנכתב כיון שגם הקרי הוא שם הוי'. ועוד כי באמת שם אלקים שהוא מדת הדין הוא מסתיר ממש על שם הוי' משא"כ שם הוי' שהוא מדת הרחמים אף שם הוי' דאצילות אינו חשוב הסתר כלל על שם הוי' דע"ק. כי הנה שם אלקים המסתיר זהו ענין שמש ומגן הוי' אלקים כמו שהנרתק מכסה ומסתיר האור וכמו המשל המעלים ממש על השכל כענין משלי שלמה. משא"כ שם הוי' אינו נרתק המסתיר אלא ע"ד אספקלריא המאירה ממש. זכוכית בהירה שאינה מסתרת כלל על האור רק שמ"מ מועיל שיוכל העין לסובלו אבל שם אלקים זהו כענין אספקלריא שאינה מאירה. ולכן לע"ל מה שיהי' גילוי אור ע"ק ע"י שם הוי' דאצילות שפיר חשוב נקרא כמו שנכתב. וזהו ענין ב"פ זה הא' מ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה היינו גילוי שם הוי' דאצילות שיהי' בבחי' והי' הוי' לי לאלקים וזהו הנה אלקינו זה. הב' מ"ש זה הוי' קוינו לו ור"ל מה שע"י אצילות יאיר ע"ק ממש והוא ג"כ גילוי גמור בבחי' זה. כיון שמאיר ע"י אספקלריא המאירה. וזהו ענין דירה בתחתונים ממש מה שעכשיו את השמים ואת הארץ אני מלא בבחי' העלם יאיר בבחי' גילוי להיות עין בעין יראו במחול*. סוכ"ע עיגול. ראש ח' ז"א* כו' וזהו ענין למנצח על השמינית נגד ב' שמות וע' במדרש תילים סי' ו'. ומילה בשמיני י"ל לכן מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' כי ע"י מילה בשמיני הו"ע מי יעלה לנו השמימה בחי' ע"ק א"כ הוי' דז"א הוא בס"ת לפי שבחי' זו וזהו ענין עד יעבור עמך הוי'.

קיצור. ב"י ברכו ע"י שאו ידיכם קודש וברכו. דוגמת והאופנים כו' ואומרים בכה"מ. אל תהי ברכת הדיוט. בחי' עבד. התקשרות ימי עולם בימי קדם חיבור ע"ק בז"א. ולע"ל וידע כל פעול. ראש חולה. ב"פ זה. משה נתנבא בזה. נקרא כמו שנכתב. הוי' אחד ושמו אחד. היינו ב"פ זה.

ו) והנה המאה ברכו' הנ"ל הוא בדיבור אך ע"י מה יהי' ההמשכ' מההעלם אל הגילוי הנה הוא ע"י מעשה המצות. נ"ב כי עיקר ההמשכה של עצמיות הסוכ"ע הוא ע"י מעשה ולא ע"י דיבור. וגם יובן ע"ד מ"ש בלקו"ת פ' הברכה בד"ה ואתא מרבבות קודש כי ויהיו חיי שרה מלכות הוא מבחי' מאה שנה מאה ברכות אבל ע"י מעשה המצות ממשיכים מבחי' רבבות קודש שלמעלה ממדרגת מאה כו'. כי יחידות עשירות מאות הם נר"ן וההמשכה ע"י מאה ברכות זהו מבחי' נשמה ונשמת שדי תבינם בינה הנק' ברכות אבל רבבות זהו כמ"ש דודי צח ואדום

במחול . . . ראש : חוזר לפרש המדר"ר הנ"ל : ראש חולה, שפי' ראש מחול. וראה לקו"ת פ' ואתחנן סד"ה תוס' ביאור ע"פ וידעת. המשך וככה — תרל"ז פכ"ב.

ח' ז"א כו' : צ"ע הפי'.

ודגול מרבבה וכמ״ש וע״י יתיב כו׳ אלף אלפים ורבוא רבבן קדמוהי יקומון כו׳. והגם שנתבאר לעיל כי בבינה הוא התגלות עתיק וזהו האלף דמאה מ״מ אינו דומה התגלות עתיק שבבינה לגבי עצם בחי׳ עתיק וזהו ההפרש בין כינור של ימוהמ״ש שיהי׳ של שמונה נימין ובין כינור דלע״ל שיהי׳ של עשרה נימין וזהו נמשך ע״י המעשה דוקא וכמ״ש ג״כ בלקו״ת ר״פ שלח לך שזה הי׳ טעות דור המדבר שלא רצו ליכנס לארץ לקיים המצות מעשיות אשר רובם תלויים בארץ. ורצו להיות במדבר דוקא ומדברך נאוה* שהוא המשכת אור א״ס ב״ה לבחי׳ הדיבור בחי׳ מלכות שהיא ארץ עליונה. וטעו בזה כי המעשה הוא העיקר כי באמת כל שהוא במדרגה היותר גבוה מאד מתגלה בדבר התחתון דוקא. וכמשל לחכימא ברמיזא* דוקא ולא ע״י הדיבור. וכן אותיות החותם אינם ניכרים בהאבן טוב עצמו כ״א ע״י השעוה דוקא. וכן ממשל פני ארי׳ שנתלבש למטה בחיה טמאה היותר נמוך מבחי׳ שור שהוא בהמה טמאה בד״ה כי אברהם לא ידענו גבי והנה פורים. ובלקו״ת בשה״ש בד״ה לבאר הדברים ע״פ ששים המה מלכות ושם פ״ב מענין המלאכים שנמשכו מזיווג רוחני והנשמות מזיווג גופני ושרש הנשמות גבוה יותר וכמו התלבשות השכל בדיבור שהוא הארת השכל משא״כ בהזרע והטיפה מלובש עצמיות המוחין עד שמוליד בדומה לו. כי בבחי׳ גשמיות דוקא יוכל להיות השראת הפנימית. ולכן בחי׳ הברכה יכולים המלאכים ג״כ לומר ברוך . מפני שהוא בחי׳ דיבור. אבל מעשה המצות לא ניתן להם כ״א לנשמות דוקא כמ״ש בבה״ז פ׳ בלק על המאמר דק״צ ע״ב. ובבה״ז פ׳ בראשית על המאמר דכ״ז ע״ב אעשה לו עזר. ע״כ נ״ב. וזהו ענין שמעשה המצות נק׳ בשם זריעה כמש״ל ססעי״ב היינו כי ענין הגרעין זהו הגשמת השפע כמו בהטפה גשמי׳ ולא כערך השפעת השכל בדיבור. אלא כערך הגשמת שפע השכל שבמוח בטיפה גשמי׳ שעי״ז דוקא מוליד בדומה לו כן ערך המשכת כח עץ פרי בהגרעין כו׳ וכמ״ש במד״ר ס״פ שלח ספי״ז ע״פ ועשו להם ציצית הה״ד אור זרוע לצדיק זרע הקב״ה את התורה ואת המצות להנחילם לישראל לחיי העוה״ב כו׳ עכ״ל **וענין המשל לזריעה** הוא כנ״ל כמשל הזריעה שרוב מיני זריע׳ הוא זרעוני גינה שאין נאכלין שהוא רק גרעין שאין בו שום טעם מאכל וכשנזרע הגרעין בארץ ומתלבש בו כח הצומח שבארץ נצמח מזה פרי מאכל. הגם שלא הי׳ עצם הגרעין בחינת מאכל כלל. וגם זרעוני תבואה הנאכלין אעפ״כ על ידי הזריעה ניתוסף התבואה כהנה וכהנה כו׳. נ״ב ונטיעת אילן להוציא פרי זהו ג״כ כמו זריעת זרעוני גינה שאין נאכלין וע׳ במד״ר קדושים פכ״ה ע״פ ונטעתם כל עץ מאכל ע״כ נ״ב. וכמו״כ הוא מעשה המצות שירדו ונתלבשו בדברים גשמיים כמו תפילין על קלף גשמי וציצית מצמר גשמי וכדומה בשאר המצות (ובזה דוקא מלובש עצמיות כח המצות העליונים ממש רק שירדו בבחי׳ העלם והסתר מאד) וכשאדם מניח* אותם על ראשו נתהווה בחינת גילוי אלקותו קדש בחכמה והי׳ כי יבואך בבינה כו׳

ומדברך נאוה : נתבאר בלקו״ת ד״ה שלח לך.

לחכימא ברמיזא : מדרש משלי כב. זח״ג רכט, ב. רפ, ב. ת״ז תי׳ יח (לו, א). תס״ס (קז, ב. קטז, א). תי״ח סוף תי׳ ג.

וכשהאדם מניח : בתו״א הנדפס : וכשאיש ישראל מניח. — וראה בהערה לעיל ע׳ עט שכנראה מפני היראה שינו המעתיקים, וגם כאן כתבו אדם במקום ישראל. וכן להלן : דוקא כשאדם מניח . . . וגם באדם אם יניח.

וכמאמר הזהר* טלית פריסו דמלכא כו'. נ"ב וצמר הציצית המשכת ושער רישי' כעמר נקא ול"ב נתיבות חכמה כו' ע"כ נ"ב. וזהו דוקא כשאדם מניח אותם על ראשו משא"כ כשמונחים על השולחן לא נתהווה מזה שום גילוי כלל. הגם שמצח האדם הוא ג"כ דבר גשם כמו השולחן. נ"ב וגם באדם אם יניח התפילין על בטנו לא ימשיך כלום אלא משום כי נעשה אדם בצלמנו. ולמע' ד' מוחין נמשכו על גלגלתא ומצחא דז"א כו'. ופי' גלגלתא ומצחא ע' בד"ה ועשית ציץ כו' והי' על מצח אהרן ובד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני. גבי מנענע בראשו כו' ושם פי' לי ראש. ובלקו"ת בשה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הראשון. ע"כ נ"ב. וגם כשעכו"מ מניח אותם לא נצמח מזה שום גילוי והיינו כמשל כח הצומח שבארץ שלא בכ"מ נצמח הפרי ובמדבר אינו מגדל צמחים כלל. כמו"כ דוקא לבני אדם* נאמר כי תהיו אתם לי ארץ חפץ. ועד"ז מבמ"א פי' והארץ נתן לבני אדם. אדם גימ' מ"ה וביטול וכמ"ש בזח"ג פ' בלק קצ"א ב' בפי' מה שמו ומה שם בנו. וכ"ה במד"ר פ' נשא . לכן לבני אדם ניתן הארץ כח הצומח . וע' בזהר ויחי דרי"ו ע"א ע"פ לעולם ירשו ארץ. וגם ארז"ל ע"פ דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת אלו צדיקים*. ודוקא כשמניחם על מצחו, כמו בארץ יש מקום מיוחד שבו נצמח זיתים לשמן כו'. נ"ב וע' בד"ה ושבתה הארץ . שם נתבאר ענין כח הגרעין הנזרע שבו ועל ידו הצמיחה שם פ"ב וזהו ענין הכח של המצות . וענין הכח של הארץ שבו נזרע הגרעין ובה דוקא יש כח הצומח נתבאר שם פ"א שזהו ענין אחותי וענין וארעא אתבטלת ושם פ"ד שזהו ענין כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם אני נותן דייקא ועמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בארצך. ושם פי' וז"ל וכך החיים הרוחניים הנמשכים מארץ החיים שהוא מלכות דאצילות הם נמשכים ממקור וחיי החיים ב"ה כי הוא הנותן כח בארץ להוציא צמחה עכ"ל ומקור וחיי החיים זהו כתר עליון כמ"ש ברע"מ ס"פ בא דמ"ב ע"ב וז"ל הכי עילת העילות עביד עשר ספירות וקרא לכתר מקור ובי' לית סוף לנביעו דנהורי' ובג"ד קרא לגרמי' אין סוף וכו' עכ"ל וכן פי' בפרדס ערך מקור . ולכן נקרא חיי החיים כי חו"ב נק' חיים כמ"ש והחכמה תחי'. והכתר הוא חיי החיים . וכענין נשמתא לנשמתא ע' זח"ג פ' בהעלתך דקנ"ב ע"א. נמצא כח הצומח שבארץ בא מהכתר שנמשך במלכות הנק' ארץ. וזהו כמ"ש בלקו"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא בפי' כח אדנ'. אדנ' הוא מלכות וכח אדנ' זהו בחי' מלכות דא"ס וע' עוד מענין נתינת הארץ לאברהם לאחוזת עולם בלקו"ת ס"פ עקב בד"ה ולהבין שרש פ"א ושם פי' ענין ארץ כנען לשון תגר וסוחר מה שיהי' באתעדל"ע אתעדל"ת ע"ד משכני אחריך נרוצה. ובאתעדל"ת יהי' עוד אתעדל"ע . ולפ"ז זהו ענין ואיד יעלה מן הארץ ויבוא כגשם לנו. וגם ענין אהי' כטל. ועמ"ש ע"פ כי כארץ תוציא צמחה פ"ב וע' באגה"ק סד"ה איהו וחיוהי בענין כח הצומח שבארץ שהוא ג"כ ע"ד הנ"ל בד"ה לא תהי' משכלה וזהו ענין* ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד ע' במד"ר פ' אחרי ר"פ כ"ב אפילו הוא מלך ושליט כו' ובפ' בראשית ר"פ י"ג ע"פ וכל שיח השדה.

וכמא' הזהר : ראה ת"ז. ת"ו (כב סע"א), תכ"א (נה, ב).—בזח"ג קך, ב: פרישו דמצוה.
לבני אדם : צ"ל : לישראל. וכ"ה בנדפס. וראה הערה שבע' עט, פו.
אלו צדיקים : צ"ל אלו ישראל, וכמוש"כ בקה"ר ע"פ זה, וראה הערה הקודמת.
וזהו ענין : ראה בזה הוספות לביאורי הזהר פ' חיי שרה.

קיצור. שעיקר ההמשכה ע"י מעשה המצות שזהו המשכה עליונה מההמשכה שע"י הדיבור. חיי שרה מאה שנה מאה ברכות וע"י התורה והמצות ואתה מרבבות קדש. כינור של שמונה נימין בינה ושל עשרה נימין כתר ועמ"ש בסידור ע"פ עלי עשור ועלי נבל כו'. ויש ע"ז כמה משלים כמו לחכימא ברמיזא דוקא וכמו אותיות החותם שעל האבן טוב אינם ניכרים היטב אלא על השעוה דוקא. וכמו ארי' חי' טמאה ושרשו מפני ארי' אל הימין. וכמו בהטפה מלובש עצם המוחין יותר מבהדיבור. ולכן נתנה תורה לישראל ולא למלאכים ועמ"ש ע"פ אף עשיתיו אף ריבוי כו' . וזהו שנמשלו לזריעה שהוא ג"כ ע"ד עשיי' גשמי' כי זרעונים אינם נאכלים. ואעפ"כ מהם נצמח פרי בטעם ומראה וריח ע"י כח הצומח שבארץ . כן מהתפילין נצמח חו"ב ודעת המתחלק לחו"ג. וכן מהציצית. והיינו ע"י שנזרעו בארץ. ע"ד כי תהיו אתם ארץ חפץ. והארץ נתן לבני אדם. וע' בד"ה ושבתה הארץ בפי' הארץ אשר אני נותן לכם שזהו ענין אחוזתו. וכח הצומח שבארץ ההיא נמשך ממקור וחיי החיים ונק' כח אדנ' ונקרא ארץ כנען ע"ש סוחר משיכה וכסף* בחי' באתעדל"ע אתעדל"ת משכני אחריך נרוצה אהי' כטל לישראל . ובאתעדל"ת אתעדל"ע ע"י ואיד יעלה מן הארץ ויבוא כגשם לנו. וזהו ג"כ ענין למטר השמים תשתה מים. כי יש ב' בחי' גשם יורה ומלקוש הא' שמרוה את הארץ והולידה והצמיחה אתעדל"ע המעורר כח הצומח. והב' אתעדל"ע שאחר אתעדל"ת ע' בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי. וזהו זורעי על כל מים ב' בחי' גשם הנ"ל יורה ומלקוש.

ז) והענין כידוע שבחי' א"ס נק' קדוש ומובדל אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כו' והכל ירוממוך סלה כו'. ושיוכל להתהוות עולמו' הוא רק ע"י מלכותך מל' כל עולמים כו'. ולכן נקרא מדת מלכותו ית' במלך שלמה מלך שהשלום שלו. כי בחי' מל' גורם השלום שהוא חיבור שני הפכים שיומשך מא"ס ב"ה התהוות הנבראים זהו ע"י מלכותך שבחינה זו גורם הקישור והחיבור כו'. ע' בלקו"ת בד"ה שיר השירים פ"ג (ובתר"א פ'* בראשית) ובד"ה אתם נצבים פ"ה. ועמ"ש בענין ובא לו לקרן*. כמו קרן זוית המחבר ב' הכתלים כמו"כ מלכות דאצילות זהו החיבור שבין אצילות לבי"ע וכן למעלה יותר. ולכן נאמר רמה קרני בהוי'. וזהו וכסיל לא יבין את זאת. פי' זאת היא בחי' מלכות. והיינו מ"ש כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו' ע' זח"ב תרומה קנ"ח ע"ב. וזהו טוב שם משמן הטוב. וכתיב אשר הלכו אלקים כו' ולעשות לו שם. ופי' שמן הטוב זהו חכמה. ושם הוא מלכות וטוב שם משמן הטוב כי עיקר הבריאה ואצילות חכמה וע"ס כדי שיהי' גילוי מדת מלכותו ית' . ולכן אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך הגם שהוא יום הששי למע"ב ואיך הוא תחלת מעשיך אלא כי אז נברא אדם הראשון וקיבל עליו עול מלכות שמים ולכן השיר של יום ו' הוא הוי' מלך גאות לבש ע"כ הוא תחלת מעשיך שזהו כל עיקר המכוון . ועמ"ש סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ד בפי' את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם וז"ל כי הנה תכלית בריאת כל העולמות מאין ליש הוא

משיכה וכסף : נת' בלקו"ת ס"פ עקב ד"ה ולהבין שרש הנ"ל. בסהמ"צ להצ"צ מצוה לדון במו"מ.

פ' בראשית : כנראה צ"ל ס"פ בראשית. ע"ש ד"ה צאו"ר פ"ד.

בענין ובא לו : ראה הוספות לבה"ז פ' במדבר.—להעיר מאוה"ת לבראשית ע' 600.

כדי שיהי' יש ויהי' היש בטל. והיינו במדת מלכותו ית' כי אין מלך בלא עם ומלכותך מלכות כל עולמים. שהעולמות וההעלם הוא רק מבחי' מלכותך ואין התכלית להיות העלם. אלא כדי שיתגלה מלכותו ית' ובהתגלות כבוד מלכותו יתברך ה"ז ביטול היש לבחי' מלכותו המיוחדת בו באו"ס ב"ה ממש כו' עכ"ל. ובד"ה כי אברהם לא ידענו כ' וז"ל והתגלות מדותיו ית' בבחי' אצילות לא הוצרך אלא לצורך נבראים עכ"ל הרי שגם האצילות לא נאצל רק בשביל שיתגלה כבוד מלכותו ית'.

(קיצור. כי א"ס ב"ה קדוש. ושיוכל להתהוות עולמות הוא רק ע"י מלכותך. מלך שהשלום שלו. ונקרא קרן. כ"א בזאת יתהלל. טוב שם. זה היום תחלת מעשיך. כי זה כל האדם).

וזהו ענין ישתבח שמך לעד מלכנו. שכל השבח וההילול מחמת איזו השגה אינו אלא בבחי' שמך ששמו נקרא על הנבראים. ומשובח ומפואר עדי עד הוא בחי' שמו הגדול כו' ושם ומלכות הוא ענין אחד כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו. ועמ"ש בתו"א בד"ה מי יתנך כאח לי. בפ' תרומה. והנה מלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא. כמשל ענין המלך שמהפך מיש לאין להיות הכל בטלי' נגדו. וכמו"כ למע' אין מלך בלא עם*. מל' עוממו'. שהוא בחי' יש ונפרד להתהוות בבחי' ביטול ואין (הן עם לבדד ישכון. אם כסף תלוה את עמי. נחמו נחמו עמי. ולקחתי אתכם לי לעם. וארא ו' ז'. איכה יועם זהב. ופרש"י יועם כהה. דתרגום כהה עמיא. וכן ביחזקאל ל"א ח' ארזים לא עממוהו. לא כהו תוארו. והמ"צ כתב עממוהו ענין הסתר וכיסוי. ולפרש"י כהה זהו כענין מ"ש לא כהתה עינו. בפ' הברכה ל"ד. ותכהין עיניו מראות תולדות כ"ז א'. ובש"א סי' ג' ב' ועיניו החלו כהות לא יוכל לראות. ובישעי' סי' ס"א ב' ג' לשום לאבלי ציון פאר תחת אפר כו' מעטה תהלה תחת רוח כהה. ות"י רוח משבחא תחת רוחהון דהוה עמיא. והמ"צ פי' כהה ענין עכירות וחושך כמו כהה הנגע. וא"כ כשנפרש עם מלשון עמיא. היינו כי בעשי' מקום החושך שאין אלקותו ית' מאיר בבחי' גילוי. ולכן עיקר הכהות נאמר על העינים. כי ראי' זהו גילוי אלקות וכמ"ש אשר עין בעין נראה. ולע"ל כי עין בעין יראו. ואינה דומה שמיעה שהיא בינה לראי' שהיא חכמה ובאצילות מאיר חכמה. שהיא ראי'. משא"כ בבריאה אין מאיר החכמה שהיא ראי' וכמארז"ל ע"פ כי לא יראני האדם וחי שאפילו חיות הנושאות את הכסא אינן רואין את הכבוד. במד"ר ס"פ נשא. רק הבינה מקננא בכורסייא שהיא בחי' שמיעה כמ"ש בסידור שער השבת בד"ה להבין מ"ש וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא יעו"ש. וזהו ענין אין מלך בלא עם. דבחי' עם זהו בבי"ע ובריאה נק' בורא חושך שאין שם אור וגילוי כמו באצילות כו'. ומזה נמשך שהם בחי' יש ונפרד. כמ"ש ומשם יפרד. וכן בגשמיות במלכותא דארעא העם הם בחי' כהה לגבי המלך שבטלים לפניו. אפ"ל כמו"כ ענין קהה כמו אם קהה הברזל שהוא ג"כ חלישות חידוד הברזל א"כ ע"ד ותכהינה עיניו וכן ור' יהושע כהה. ויש גירסא קהה ע' רש"י כתובות ע"ה ב' ובהר"ש פ"ד דנגעים. ובמד"ר במדבר ספ"ג אם ראית שקהו השמים מלהוריד מטר כו' ובמד"ר בקהלת

---

*אין מלך בלא עם: עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. ס' החיים ס' גאולה פ"ב. בחיי וישב לח, ל. תניא ח"ב פ"ז. להעיר מסדר"א פ"ג.

קי"א ב' ע"פ אם קהה הברזל. מובן שיש לו שייכות לענין כהה. ומזה יובן ענין בני קהת. שהם ע"ד עמי וכמ"ש ולאמר לציון עמי אתה. אך עכ"ז הם העם מערך המלך. שהם נקראים במדריגת עמו שהם בערך אנשים כמותו ומתייחסים אליו בערך מה רק שהם הפחותים שבמדריגות והוא גבוה מעליהם ולכן נקרא מלך עליהם כו' כמ"ש בד"ה אתם נצבים פ"ה. ועמ"ש ע"פ עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו ור"ל שעם היות היותן בחי' עם עוממות כהיא כנ"ל עכ"ז נק' עם זו* שמקבלים מבחינת זה. דהיינו זה אלי ואנוהו כו'. ולהבין איך שייך לומר כן לגבי הקב"ה שאין ערוך אליו. אפילו לא מערך הזבוב לגבי האדם כו'. אך י"ל עדמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו . חביב אדם שנברא בצלם כו' בצלם אלקים עשה את האדם לכן נאמר מלך אלקים על גוים. וכתיב כה אמר הוי' צבאות כו' בישעי' מ"ד שיהי' גילוי המלוכה משם הוי' והיינו ע"י תומ"צ וכמ"ש ואשים דברי בפיך וכו' ולאמר לציון עמי אתה וארז"ל בירושלמי דתענית ומגילה דבפסוק זה נאמר שלשה דברים תורה ועבודה וגמ"ח ועי"ז נקרא עמי אתה. כי ג' דברים אלו הם כללות התורה והם ג' קווין שהם בחי' אדם. ואדם אדמה לעליון. גם י"ל עמי אתה בחיריק תחת העי"ן ותחת המ"ם שעי"ז הם אתי עמי ממש וכמארז"ל במד"ר פ' משפטים ע"פ אם כסף תלוה את עמי שעי"ז את עימי כו' וכן פי' בזהר בראשית ד"ה ע"א בפי' ולאמר לציון עמי אתה א"ת עמי אתה אלא עימי אתה. וכ"ה בת"ז תיקון י"ח דל"ה ע"ב. וכ"מ מ"ש בהושע ססי"א קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי . ות"י אתון לא עמי בדלית אתון מקיימין פתגמי אורייתא. והמצ"ד פי' כי אתם לא עמי. אינכם חרדים על דברי לעשותם כדרך העם החרדים על דברי מלכם עכ"ל וכן מצינו פ"ד דברכות דכ"ח ע"ב שאמר יהי"ר שתהא מורא שמים עליכם כמורא כו'. ע' סש"ב פמ"א. ואפ"ל פי' עמי לשון כהה שיהיו כהים ונרתעים לפני מלכותו ית' כענין וכהתה כל רוח ביחזקאל סי' כ"א י"ב וכענין כתר עליון* אע"ג דאיהו אור צח אוכם אוכם קדם עילת העילות והו"ע השפלה . וכך הו"ע וכהתה. והנה ג' דברים הנ"ל תורה ועבודה וגמ"ח הכל הו"ע ביטול כמ"ש בד"ה בחדש השלישי בענין מונין ללבנה כו'. ובלעם בלא עם שלא רצה בביטול זה אלא ע"ד כי אתם לא עמי כו'. וע' מד"ר פ' ויקרא פ"ב ע"פ צו את בנ"י. אי אתה מצוה אותי כו' שהם המליכוני על הים תחלה והיינו שעי"ז דוקא נק' ארץ שיש בה כח הצומח ואפ"ל שזהו פי' ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים ר"ל שעי"ז נעשו בחי' ארץ שזהו ענין יבשה וכה"ג פי' בלקו"ת סד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני שנתגלה להם הבחי' ששם ארץ קדמה כו'. ועמ"ש בד"ה ויגש אליו יהודה דפי' על שלשה דברים העולם ז"א עומד כי ע"י השלשה דברים הנ"ל נמשך ע"ק להאיר כי במקום שיש שלימות דוקא מאיר אור א"ס. ועיקר העמידה והקיום בא מע"ק בחי' מלכות דא"ס. לכן ע"י ג' דברים הנ"ל נק' עמי אתה. והנה ישראל למעלה זהו ז"א והוא בחי' עם לגבי ע"ק כי אדם אדמה לעליון כו' וזהו ולקחתי אתכם לי לעם וכ"מ שנא' לי* כו' וכן כי עם קדוש כו' ועי"ז גילוי המלך הקדוש כו'.

עם זו : ראה מנחות נג, ב.

כתר עליון : ת"ז ת"ע (קלה, ב) — ב"פ אוכם כן הובא גם בלקו"ת ביאור זאת חקת ס"ה.

שנאמר לי : אינו זז לעולם, בחי' עתיקא — ראה לקו"ת פ' במדבר ביאור דוארשתיך פג"ד.

קיצור. וזהו ענין ישתבח שמך. אין מלך בלא עם. עוממות ע' ספ"ח דברכות דנ"ג ב' ופ"ח דשבת דע"ז ב' פרש"י עוממות לשון החשיכו ופ"ז דפסחים ע"ה ב' הכהו מראיתו. מענין ותכהינה עיניו. אינו דומה שמיעה לראי' יש ודבר נפרד. והנה ע"ס דאצילות נקראו בס"י כשלהבת קשורה בגחלת גחלים לוחשות כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא לפי שהם בחי' ביטול לגבי מאצילן. משא"כ בי"ע ומשם יפרד אינן בבחי' לוחשות כשלהבת כו' כ"א הם עוממות. אך כנס"י נק' עם זו יצרתי לי. עם זו גאלת. ולאמר לציון עמי אתה . ונק' ג"כ כי עם קדוש אתה. אך י"ל ביטול היש היינו שהם כיהים וחשכים לפניו יתברך כמו אוכמא אוכמא הוא קדם עה"ע. א"כ עם עוממות היי' ביטול היש. כי כהתה כל רוח. ואז נק' עמי. משא"כ כשאינן חרדים לדבר הוי' נקראו לא עמי. בלעם בלא עם. ולאמר לציון עמי אתה . ג' קוין אדם אדמה. א"כ קהת י"ל ג"כ לשון כהה וביטול היש שיהי' בבחי' עמי אתה.

ח) וכמו במלאכי' כתי' וצבא השמים לך משתחוים. אך מלאכי' אינם בבחי' נפרד כ"כ. ודוקא הנשמו'* למט' כשהם בגוף שהם בתכלית בחי' עוממות ונפרד. (וזהו איכה יועם זהב כי הנשמה כשהיא למע' היתה ברשפי אש האה' שזהו בחי' זהב כמ"ש בד"ה וישב יעקב בפי' הפסוק טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. ובירידתה למטה בחי' שחורה אני ובבחי' עוממות זהו ענין יועם זהב. ואעפ"כ טוב לי תורת פיך שעז"נ הנחמדים מזהב כו' וכמ"ש במ"א). ושם הוא עיקר גילוי המלוכ' ע"י הביטול מיש לאין כו'. (משא"כ ברא כרעא דאבוה הוא ולא בבחי' מלך כו'. מהרי"ל. וע' סש"ב פמ"א. ועמ"ש במ"א בענין כלום יצה"ר יש ביניכם ובבה"ז בלק ק"צ ע"ב. ומזה יובן ענין מלכות מקננא באופן* דהיינו בעשיי' כי בעשיי' עיקר גילוי המלוכה וכמ"ש ג"כ בד"ה מי מנה בענין אף עשיתיו . שלכן אף ריבוי בחי' רביעית שהוא הכתר והרצון עליון שמתגלה ע"י מלכות כו'. וזהו והי' הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו') ולכן דוקא תהיו אתם ארץ חפץ. ששם עיקר גילוי הרצון והחפץ כו' (נ"ב הנה בענין דביקה חשיקה חפיצה הנזכר במד"ר פ' וישלח פ"פ פי' בר"ח שער האהבה פרק יו"ד שהם נר"ן א"כ חפץ זהו מבחי' נשמה שהיא בינה א"כ ארץ חפץ זהו שיהי' המלכות כמו הבינה ע"ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי שזהו ענין ביום ההוא יהי' שבחי' ו"ה יהי' כמו י"ה. ועמ"ש מזה בפי' משמח* חתן עם הכלה כו' שלמעלה ממדרגת משמח חתן וכלה . ונק' חפץ שהוא רצון שיש בו תענוג כי התגלות ע"ק הוא בבינה כו'. וע' מענין זה דכי תהיו אתם במד"ר בקהלת דג"ג ע"פ והארץ לעולם עומדת ובזח"א די"ג סע"א גבי ומתמן פרחין נשמתין לגו האי ארץ גו מעהא לגו לגו ורזא כי תהיו אתם ארץ חפץ. וע' מענין לגו לגו בזח"ג סוף האדר"ז דרצ"ו ע"ב ומתברכא האי קדה"ק בגו לגו אתר דאקרי ציון כו'. ובפ' שלח דקע"א ע"א לגו מכל אינון דרגין אית חד נקודה כבודה בת מלך

ודוקא הנשמות : בתו"א : ודוקא ישראל, ואולי ג"ז שינו מפני היראה — ראה ההערה לעיל ע' עט, פו.

מקננא באופן : ת"ז ת"ו קרוב לסופו. ונת' בע"ח סוף שמ"ב. שם שמ"ז פ"ב ובימ"ש שם.

בפי' משמח : ראה תו"א סד"ה לא טוב היות. וס"פ ויגש. לקו"ת שה"ש סוף הביאור דכי על כל כבוד. בסידור בסוף דרושי חתונה.

פנימה נקודה דא אקרי יום ההוא וסימנך ההוא יקרא ארץ עכ"ל ופי' במק"מ בשם נ"ב מהרח"ו שהוא יסוד דנוקבא ששם ה"ג מהבינה וזהו ההוא. ור"ל בה"א אחרונה מאיר הוא דא עתיקא. וזהו ההוא יקרא ארץ והיינו ארץ חפץ. וכן בחי' זו נק' גן עדן כמ"ש במאו"א אות גימ"ל סי' כ"א והובא בהגהות לד"ה שלח לך אנשים ס"ק זיי"ן. וזהו ענין באתי לגני שהיא בחי' אחותי כלה. וגן עדן נק' ודאי ארץ חפץ שה"ה המובחר מן המובחר שבבחי' ארץ. וביאור הענין כי ביסוד דנוקבא נכלל מלמטה העלאת מ"ן והוא ביטול היש לאין שזהו ענין גילוי המלוכה . ומ"ן זה נקרא באר מים חיים. וכמובן מהמאמר דפ' שלח קעא"א הנ"ל ובלקו"ת בד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו'. ועי"ז נמשך התענוג עליון וה"ס אור זרוע לצדיק שפע המ"ד ומזה נעשה צמיחת נשמות חדשות.

(ה) **קיצור**. בהנשמות כשהם למטה בגוף עיקר גילוי המלוכה . ולכן כי תהיו אתם ארץ חפץ. והיא בחי' נקודה לגו לגו. חותם שוקע. כוס ישועות. וע' זח"ב קפ"ד ע"ב במאמר בתרין נקודין ובהרמ"ז ובמק"מ שם שג"ע נק' נקודה ובמאו"א אות גימ"ל סכ"א מענין ג"ע . וזהו ההוא יקרא ארץ. ונק' ארץ חפץ כי היא כלי העלאת מ"ן של ביטול היש. קבלת עול מלכותו ית'. וכלי לקבל המשכת ממקור מים חיים. המשכת ביטול אמיתי המאיר בביטול היש. שיהי' דירה בתחתונים כנ"ל סעיף ה').

וע"י הנשמו' למטה* דוקא במעש' המצות הגשמי' יוכל להתהוות בחי' צמיחה הנ"ל. ועמ"ש ע"פ כי כארץ כו' וכגנה זרועי' תצמיח כן אדנ' הוי' יצמיח כו' ומ"ש ע"פ וארוכתך מהרה תצמח ואפ"ל לכן מאותיות מנצפ"ך המורים על הגאולות כ' מ' נ' לג' אבות פ' ביצי"מ פקד פקדתי צ' לע"ל כמ"ש במדר"ר פ' קרח סוף דף רע"א מפסוק הנה איש צמח שמו בזכרי' ס' וא"ו י"ב. והקימותי לדוד צמח צדיק. בירמי' סי' כ"ג ה'. ובילקוט פ' לך לך רמז ס"ד. ופי' צמח צדיק י"ל ע"ד צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה שיתעלה יסוד ז"א הנקרא צדיק שיהי' כמו יסוד דאבא כו' או ע"ד מ"ש בפי' ובריתו שלומי לא תמוט סד"ה כי ההרים ימושו. עכ"פ הצדיק מורה על הצמיחה. וזהו עיקר ענין הגילוי שיהי' לעתיד . והנה ידוע ענין במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד . כי צדיקים גמורים הם מקבלים מיסוד ז"א הנק' עמוד אחד וצדיק שמו שעליו העולם עומד . והעולם זהו מלכות ע"ד והארץ לעולם עומדת אבל תשובה קדמה לעולם כמ"ש בד"ה מי אל כמוך. הפי' בזה. וזהו ענין במקום שבעלי תשובה עומדים היינו בינה הנק' תשובה תשוב ה' עילאה לקבל מיו"ד יסוד אבא. וע' מ"ש במ"א* בענין שם ה' גדולה לאה. אך עכ"ז מעלת הצדיקים שבהם ועל ידם נמשך השפע והגילוי למטה כי מיסוד ז"א מאיר ע"י ה' תתאה בבי"ע משא"כ מבחי' י"ה אינו מאיר רק באצילות כו'. ואין זה תכלית המכוון שהוא להיות דירה בתחתונים דוקא וזה מתבאר בזח"ג פ' ויקרא דט"ז ע"ב גבי וצדיקים גמורים נגדין לון כו' להאי עלמא. ועמ"ש מזה בהגהות ע"פ מי יתנך כאח לי. וע' בלקו"ת סד"ה להבין ענין יוהכ"פ. אך ענין צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה ר"ל שיהי' מעלת צדיק שהוא יסוד ז"א. כמו יסוד אבא ששם גילוי אוא"ס ממש כמו"כ יאיר בחי' זו ביסוד ז"א. ואו"כ יהי' בזה שני המעלות

הנשמות למטה : בתו"א : ישראל.

וע' מ"ש במ"א : ראה אוה"ת לחנוכה ע' 596 ואילך.

שיאיר גילוי בחי' זו בבי"ע ממש. וזהו הצמיחה של אור זרוע לצדיק. ועמ"ש סד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ תהי' לכם בפי' והוא כחתן כו'. שזהו ענין גילוי תורה שלמעלה היינו פנימי' התורה. וז"ל המאו"א א' סעי' ק"כ ארז נקרא ז"א כשעולה באבא בלבנון וכן נקרא אז היסוד שלו עכ"ל וע' זהר ויקרא דט"ז ע"א. וע' בפרדס בענין ארץ חפץ . יובן ע"ד מ"ש ביבמות פרק הבע"י דס"ב ע"ב שע"י האשה נמשך שמחה וברכה כו' עד נקבה תסובב גבר כו' וזהו אשה יראת ה' היא תתהלל. שהקב"ה נק' חתן. עמ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה. דרוש השני ובד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני בפירוש והוא כחתן יוצא מחופתו. ומה שכתוב על פסוק שוש אשיש בהוי' כחתן יכהן פאר כו' וכנסת ישראל נק' בשם בחי' כלה בחי' אשה יראת ה' שהוא בחי' יראה וביטול. ועל ידי יראה זו נמשך ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים כו'. ולהיות רק בבחי' ואל אישך תשוקתך . גן נעול אחותי כלה .ועי"ז היא תתהלל שנעש' בחי' תאר' וגילוי מל' בהלו נרו כו'. ור"ל זהו ענין צמיחה הנ"ל כמ"ש כן אדנ' הוי' יצמיח צדקה ותהלה. ועמ"ש ע"פ תהלה לדוד* ותהלתי אחטם לך בחי' ריח. והריחו ביראת הוי'. ע"י גילוי מלכות דא"ס במלכות דאצילות . ועפ"ז י"ל עוד בפי' ארץ חפץ דהנה מבואר בד"ה שה"ש ענין ב' בחי' כלה. ושתהי' מדריגת כלה תתאה על דרך כלה עילאה זהו ענין ארץ חפץ . וזהו ענין לא זז מחבבה עד שקראה אמי ועמש"ל בשם הר"ח בפי' חפץ כו'. ועי"ז יהי' ג"כ והוא דא עתיקא כחתן כו'. והיינו ענין יהי' שגם ז"ה יהי' כמו י"ה. בחי' צדיק כתמר יפרח כנ"ל.

קיצור. צדיק דמנצפ"ך נק' את צמח דוד. בחי' צמיחה הנ"ל. צדיק כארז בלבנון שיהי' בצדיק ג"כ מעלת התשובה. וזהו והוא כחתן. בחי' אנבי אנבי הוא מוחה פשעיך. וכנס"י הנק' כלה. לא זז מחבבה עד שקראה אמי וזהו חפץ. וענין יהי'. אשה יראת הוי' היא תתהלל ותהלתי אחטם לך והריחו ביראת והיינו שתהי' יראה תתאה במדרגת יראה עילאה עמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו בפי' ויצוונו כו' ליראה כו'.

ט) **וזהו** למה קדמה פ' שמע לפ' והי' אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות. ור"ל שהמצות נק' זריעה. והזריעה צ"ל בארץ שבה דוקא יש כח הצומח להצמיח ישועות. וזה שיהיו הנשמות בבחי' ארץ שיהי' בה כח הצומח היינו דוקא ע"י קבלת עול מלכות שמים כנ"ל. וז"ש גבי ק"ש וזאת המצוה אשר צוה הוי' לעשות בארץ כו' שמע ישראל כו' דלכאורה תמוה הלא ק"ש חובת הגוף היא ואינה תלוי' בארץ. אלא הפי' לעשות בארץ שע"י קבלת יחודו ית' יהי' בבחי' ארץ שיוכל להצמיח ישועות. מבחי' אור זרוע לצדיק ע"י המצות. וע' במאו"א אות ב' בפי' בן חורין ד"א כשעולה לאו"א מקום החירות כו' וזהו אשריך ארץ כו' משא"כ בחי' מט"ט נק' נער הייתי כו' שרו של עולם. ועיקר הזריעה בבחי' הנ"ל הנק' קרן בן שמן. ע' זח"א ס"פ לך דצ"ו א' בפי' בן חורין בן שמן כו'.

ע"פ תהלה לדוד : כנראה הוא הנדפס בפירוש המילות להצ"צ (פאלטאווא, תרע"ב) ע' רכד ואילך.

וזהו הבאים ישרש יעקב היינו השרשה למטה היא בחי' המצות שירדו מבחי' רצון העליון להתלבש בדברי' גשמי' (והוא ענין אור זרוע לצדיק כמ"ש בד"ה ששים המה מלכות. דרוש הראשון. וע' שם ג"כ שכדי שיהי' הצמיחה זהו ע"י שמתחלה אחת היא יונתי פי' אחת היא ע"י שמקבל עול מלכות שמים בק"ש שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד. כשמקבל מבחי' אחד נק' אחת היא כו' וזה כנ"ל. ופי' אור זרוע אור של רצון העליון וכן היסוד הנק' צדיק נק' רצון כמ"ש במאו"א אות רי"ש סכ"ט רצון נק' היסוד של כל פרצוף המרצה לנוקבא. וזהו ג"כ ומשביע לכל חי רצון כו') הוא בחי' יעקב יו"ד עקב בחי' יו"ד שירדה בבחי' עקב למטה (נמצא מפרש יעקב היינו המצות. וזהו ע"ד ויקם עדות ביעקב וכן פי' בסידור בד"ה הקול קול יעקב. ועמ"ש סד"ה וישב יעקב. ויש להעיר מענין בשמרם עקב רב ומענין והי' עקב תשמעון. גם י"ל עקב גימ'* ב"פ אלקים ב"פ כוס ע"ד מארז"ל במד"ר יתרו ס"פ כ"ז ב' כוסות נעשה ונשמע. והוא ענין עושי דברו לשמוע בקול דברו. ולשם ממשיכים היו"ד. שהוא חכמה וכתר כו'. וצ"ע דלעיל מפרש דכנס"י שהוא יעקב נק' ארץ ולשם נזרעו המצות. והי' נ' לומר עקב ב"פ כוס זהו ארץ עילאה בינה וארץ תתאה מלכות ובחי' היו"ד זהו כח הצומח שיש בארץ שנמשך מבחי' כתר וחכמה דוקא ששם שורה אור א"ס שממנו דוקא נמשך הכח להצמיח ריבוי תוספת אור כמ"ש בלקו"ת בשה"ש בביאור ע"פ ששים המה כו' אחת היא יונתי הנ"ל) ועי"ז יציץ ופרח ישראל להיות בחי' צמיח' מההעלם אל הגילוי כו'. (ע' בד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני ענין לי ראש המשכות גלגלתא ומו"ס. וגם ישראל בחי' גילוי שם הוי' וע' הרמ"ז ר"פ שמיני. וע' ד"ה מה טובו כו' והנה ענין שרש ע' בחיי ס"פ ויגש ע"פ ויאחזו בה. וענין ועל יובל ישלח שרשיו. שבחי' יובל שער החמישים מחבר אין ויש והוא כתר שהוא הממוצע ומחבר. היש בה עץ אם אין. בשה"ש רבה דל"ד ד' ס"פ שררך אגן הסהר בטנך ערמת חטים עמלקים* אין להם נטיעה אין להם זריעה אין להם שרש כו' אבל צדיקים יש להם נטיעה יש להם זריעה יש להם שרש הבאים ישרש יעקב כו'. וע' זח"ב פקודי דרכ"א ע"ב ע"פ והי' ביום ההוא שורש ישי כו' וע' פרדס ערך יסוד כי הגשמי יסודו ושרשו למטה והרוחני יסודו ושרשו למעלה וכן פי הרמ"ז דשרשא דאילנא דחיי הוא בינה והיינו כנ"ל בענין והי' כעץ כו' ועל יובל ישלח שרשיו כו' וע' פרדס ערך עיקר כי יסוד ועיקר ושורש הכל ענין אחד. ובש"א שער א' פי' כי עצם האילן ז"א הוי' ושרשו כתר אהי' כו' וזהו ע"ד מקור ומעיין כו' וגם י"ל זהו ענין ז"א בע"ק אחיד ותליא. ואפ"ל ג"כ כי ע"ס הגנוזות הם שורש לע"ס דאצילות כמו הכחות שבנפש לגבי כחות הנפש המאירים בגוף כו'. והנה המעשה נק' שורש לגבי החכמה כמארז"ל פ"ג דאבות כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפילו כו'. והשרש לגבי האילן כמו יסוד לגבי מל' אשר המלכות רק הארה וזיו משא"כ יסוד בחי' עצמיות ולכן נק' שרש ישי ב"פ יש כו' וזהו שיסוד נק' עץ עושה פרי זח"א ויחי דרל"ח ע"א עושה דוקא

עקב גימ' : מאו"א ע' סמ"ד.

עמלקים... צדיקים : בשהש"ר הוא : אומות העולם... ישראל. וכנראה גם כאן כמו לעיל ע' עט שינו המעתיקים מפני היראה.

ע"י שמעשיו מרובין כו'. גם לפמש"ל שזהו ענין אשה יראת הוי' לכן יש להעיר לענין השרשה מבחי' קליטה דשמע"צ בד"ה הוי' לי בעוזרי. הג"ה לענין ההשרשה בארץ ע"י שיוכלל בבחי' אין ענין ביטול רצון. עול מצות עול דוקא בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' ובד"ה כי ביום הזה יכפר. הראשון. ובד"ה קחו מאתכם תרומה. ובד"ה ושבתה הארץ פ"ב כתב וז"ל* והנה כמו שבזריעה הגשמי' אינה צומחת עד שירקב הגרעין ויפסיד וישתנה ממהותו ויהי' נקלט בארץ ממש והי' לאחדים ממש. ככה צ"ל נפש האדם להתבטל ממהותה ע"י מס"נ בתומ"צ בידך אפקיד רוחי כו' ועי"ז נקלטת ומתאחדת התורה שלמד בעוה"ז כו' עכ"ל וכן לענין המצות. ולפמש"ל ז"ל זהו קעומ"ש שתהי' בחי' ארץ חפץ כמ"ש בק"ש ואמת ויציב כו' ונחמד ונעים כו' הדבר הזה וכמ"ש מזה בד"ה אני ישינה פ"א שזהו ענין ועמך לא חפצתי כו'. אך השרשת המצות בארץ זו זהו ע"י עול מצות ואפ"ל ג"כ ע"י שמחה של מצוה כו' ע' בד"ה וידעת היום דרוש השני. וע' בד"ה המגביהי לשבת בענין ב' בחי' נר הא' נר הוי' נשמת אדם הב' כי נר מצוה. שצ"ל ב' הבחי' וע' בד"ה מנורת זהב כולה פרק ה' בענין והחכמה תחי' בעלי'.

קיצור. וזהו למה קדמה שמע. לעשות בארץ. אחת היא. ישרש יעקב גם המצות נק' יעקב. יו"ד בבחי' עקב ב"פ כוס. נעשה ונשמע. יציץ ופרח ישראל לי ראש. ענין ישרש ע"ד ועל יובל ישלח שרשיו. ענין שורש ישי. יסוד ועיקר ושורש. ע"ס הגנוזות כו'. המעשה נק' שורש. וההשרשה שיוכלל בבחי' אין. ע"י קבעומ"ש ועול מצות. ואפ"ל זהו פי' יו"ד עקב כי ב"פ כוס זהו ב' בחי' עול הנ"ל והמשכת היו"ד בעקב היינו שיהי' רעותא דליבא בחשיקה חפיצה כו'.

י) וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות היינו ע"י הזריעה בחי' המצות וצדקה שכ"א נותן הוא רק לזכותנו כי בודאי הקב"ה בעצמו הי' יכול לפרנסם. ואינו אלא רק לזכותנו להיות מצמיח ישועו' בחי' צמיח' מהעל' אל הגילוי ע"י מעשה המצות כנ"ל. וכמ"ש במדרש רות רבה ע"פ שם האיש אשר עשיתי עמו היום ולא אמרה אשר עשה עמי אלא אשר עשיתי עמו כו' עכ"ל ע"ש. והנה ישועות הוא ענין ש"ע נהורין ופי' הרמ"ז פ' בראשית ד"ה שהם מבחי' עתיק. השי"ן הם ג"ר דעתיק ע' הם ז"ת דעתיק ולעיל גבי מאה ברכות נתבאר שזהו ענין הוקם על ע' ז"ת ל' ג"ר וכאן בבחי' עתיק הג"ר הם שי"ן עשרה פעמים למ"ד זהו בחי' עליונה יותר. וזהו ע"י שהמעשה ממשיך בחי' עליונה יותר מע"י הדיבור. וגם כי מעשה מורה על שע"ה נהורין הנ"ל כמ"ש בפע"ח שער חג המצות גבי מעשה בר' אליעזר ור' יהושע כו'. (ק'. אשר עשיתי עמו. שע"ה נהורין זהו עשיתי עמו ונעלה ממאה ברכות). וזהו לכל תכל' ראיתי קץ רחבה מצותך מאד תילים סי' קי"ט צ"ו. שאין כוונתו תכל' על תאוות גשמי' רק על בחי' השגות וכלות הנפש כו' שהוא בבחינת קץ וגבול שלכל נשמה יש גבול להשגתה. משא"כ מצותך היא רחבה בבחינת כלי קיבול לקבל בחינת מאד בלי גבול שעל ידי מעשה המצות יוכל לצמוח בבחינת גילוי בלי גבול. וזהו רחבה מצותך מאד. וע' באגה"ק סי' י"ז

כתב וז"ל: כמש"כ כאן כן הוא בלקו"ת דשנת תר"ת. במהדורא שאח"ז נתוספו כמה תיבות.

שם פי׳ לכל תכלה היינו בחי׳ השגות שבג״ע שהם בחי׳ גבול כי שרשם מבחי׳ ממכ״ע היינו מבחי׳ חכמה ונמשך ע״י עסק התורה אבל לע״ל בתחה״מ יהי׳ גילוי בחי׳ סוכ״ע בחי׳ כתר הנמשך ע״י המצות וזהו ענין רחבה מצותך מאד. וע׳ בד״ה אני דס״פ ציצית דרוש הראשון פ״ב בענין זה השער להוי׳ שער בימין רחב. ויש שער בשמאל ושער רישי׳ כעמר נקא. והוא ענין מצות ותורה ותחה״מ וג״ע כו׳ ע״ש ובד״ה אני לדודי דרוש השני. ובמד״ר פ׳ בראשית רפ״י לכל תכלה ראיתי קץ זה מעשה שמים וארץ שנאמר ויכולו השמים כו׳ ועכ״ז יש לזה סיקוסים והתורה אין לה סיקוסים כו׳ וזה ע״ד ואהי׳ שעשועים יום יום שקדמה אלפיים שנה לעולם . כי עולם זהו ז״ת עולם חסד יבנה ושם שורש סדר זמנים וכן שורש בחי׳ מקום כמ״ש בד״ה וארא אל אברהם. אבל התורה דמחכמה ובינה נפקת אאלפך חכמה כו׳ הרי היא למעלה מבחי׳ שמים וארץ ולכן היא רחבה מאד בלי גבול. וע׳ בפי׳ תשובה קדמה לעולם בד״ה מי אל כמוך וכמו״כ יובן בענין התורה קדמה לעולם. וגם נק׳ משל הקדמוני קדמונו של עולם בד״ה לבסומי בפוריא דרוש השני. וזהו כי ויכולו השמים והארץ זהו לשון כלים יעו״ש והכלים הם בבחי׳ גבול ותכלית . אבל נר מצוה ותורה אור המשכת אורות מבחי׳ בלי גבול כו׳. גם שמים וארץ שרשם מבחי׳ ו״ה. אבל בחי׳ רחבה מצותך ע״ד ענני במרחב י״ה כי ג״ר הכל אחד ובבינה התגלות ע״ק. הוא דא עתיקא* וזהו ענין המרחב. וע׳ בד״ה לך לך בענין ה״א דאברהם אשר הה״א יש בו אורך ורוחב. וכן ענין כי ירחיב הוי׳ את גבולך קאי על גילוי ג״ר שיומשך על ידי ארץ קני קניזי קדמוני כמ״ש במ״א*. הרי גילוי ג״ר נק׳ כי ירחיב וכן בינה נק׳ רחובות הנהר כו׳ מטעם הנ״ל. גם כמ״ש בע״ח שבחו״ב מאיר אור א״ס ברוחב משא״כ בז״ת כו׳ ע״י חלון וע״י נקב כו׳. ועמ״ש במ״א בד״ה ועתה יגדל נא דתקס״ג בפי׳ הרחב פיך ואמלאהו בד״ת כתיב וזהו ע״ד ואשים דברי בפיך ובשרשו גילוי מלכות דא״ס במלכות דאצילות כו׳ ואמלאהו ע״ד מילוי השם העונה* איש״ר בכל כחו . כח הוא מילוי המילוי כו׳ היינו גילוי ההעלם כו׳ ע״ש . ועמ״ש בד״ה לכן אמור ובהביאור בענין תושבע״פ שנק׳ ארץ טובה ורחבה ארץ הצבי שאין עורו מחזיק בשרו שלפ״ע ריבוי האור מתרחבים הכלים וז״ש רש״י על רחבה מצותך מאד לסלסל ולפלפל בה ועמ״ש ע״פ סלסלה ותרוממך בד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני. ואפ״ל רחבה מצותך מאד קאי על גילוי פנימית התורה לע״ל דבמ״א* ע״פ עוטה אור כשלמה שהתורה ממוצע ומצד חיצוניותה יש לה גבול ומצד פנימיותה היא א״ס כו׳.

קיצור. לכל תכלה. כלות הנפש תענוג ג״ע יש קץ וגבול ממכ״ע. רחבה מצותך מאד סוכ״ע . לכל תכלה ויכולו השמים והארץ בחי׳ שני כלים גם ג״ע העליון נק׳ שמים וג״ע התחתון ארץ . רחבה מצותך מאד ענני במרחב י״ה. הרחב פיך ואמלאהו בד״ת כתיב.

הוא דא עתיקא : זח״ג קעח, ב. — ראה תו״א ר״פ לך ותו״ח שם. לקו״ת פ׳ קרח ד״ה ועבד הלוי.

כמ״ש במ״א : ראה לקו״ת להאריז״ל ס״פ לך. ובס׳ הלקוטים שם.

מילוי השם העונה : ראה בכ״ז סהמ״צ להצ״צ מצות מינוי מלך פ״ב.

דבמ״א : ראה שער הציצית (בסידור ושבאמרי בינה). תהלים להצ״צ קד, ב.

(יא) וזהו אשריכם זורעי על כל מים. ונהר יוצא כו׳ י״ל שרש ממכ״ע ומעש׳ המצות למעלה מבחי׳ מים. בחי׳ סוכ״ע אור זרוע. אור הוא למעלה מבחי׳ מים וע׳ בפ׳ תולדות בד״ה מים רבים לא יוכלו לכבות כו׳ אם יתן איש את כל הון ביתו כו׳. במ״א פי׳ כי על כל מים כי ונהר יוצא מעדן כו׳ ומשם יפרד והי׳ לד׳ ראשים מצרים בבל כו׳ וא״כ זרעו על נהרות בבל וזהו ענין זרובבל ע׳ בלקו״ת בד״ה בהעלותך את הנרות. וזהו זורעי על כל מים וע׳ בד״ה בשלח פרעה שעי״ז דוקא נעשה הצמיחה ביותר וזהו כענין שארז״ל במד״ר בפ׳ בראשית ע״פ כי שת לי הוי׳ זרע אחר זה זרע הבא ממקום אחר ואיזה זה מלך המשיח כו׳ כי יתרון האור נמשך מהחושך מי יתן טהור מטמא כו׳ אברהם מתרח במד״ר ר״פ חקת ועמש״ל פ׳ בראשית ע״פ כן יעמוד זרעכם ושמכם. ומ״ש וכמו״כ ע״י לימוד התורה ע׳ בד״ה ושבתה הארץ כו׳. ומ״ש צ״ל דוקא נשרש ונקלט בארץ כו׳ למעלה חרבה מבחי׳ ההשגות שבג״ע ע׳ בבח״ז פ׳ בראשית על המאמר דכ״ז אעשה לו עזר כו׳. ומ״ש ישרש יעקב שהוא בחי׳ תו׳ מפרש עכשיו דיעקב זהו תורה. וכן פי׳ בד״ה וישב יעקב. ואפ״ל כי יש קע״ב תיבות בעשה״ד וזהו ענין עקב וכללות עשרת הדברות זהו יו״ד וחיינו יו״ד עקב. וגם יעקב ז״פ הוי׳* נגד חצבה עמודי׳ שבעה ז׳ ספרים בתורה. או נגד תשב״כ וששת סדרי משנת כמ״ש בד״ה ויקהל משה בענין ז׳ קני המנורה. ומ״ש בענין ויקם עדות ביעקב במד״ר בחקותי פל״ו פי׳ דשמים וארץ הן העדות כמ״ש העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ וע׳ רע״מ פ׳ שופטים דרע״ה ע״א בענין ע״פ שנים עדים יקום דבר. שם פי׳* שהם חו״ג הנמשכים מהדעת ועל ידם יקום דבר שהוא המלכות וזהו הנמשך ע״י יעקב בחי׳ תורה שכלולה מחו״ג עשה ול״ת. וע׳ בלקו״ת בד״ה האזינו השמים דרוש השני מענין העדותי בכם כו׳. ומ״ש בענין תתן אמת ליעקב ואין אמת אלא תו׳ ע׳ ביאור אלה מסעי דרוש השלישי. ואפ״ל הצמיחה עי״ז הוא גילוי בחי׳ אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים שזהו פי׳ אמת במד״ר פ׳ וישלח פפ״ב. וע׳ באגה״ק סי׳ ז׳ ע״פ זורע צדקה שכר אמת. ומ״ש הנה עי״ז יציץ ופרח ישראל כו׳ לפמ״ש דיעקב הוא תו׳ א״כ ענין יציץ ופרח ישראל י״ל שזהו גילוי פנימית התורה לעתיד ע׳ ביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה. וע׳ בחי׳ ח״פ אמת* דאמת ויציב ובד״ה ביום השמע״צ שמאלו תחת לראשי פי׳ ענין אמת ע״ד כי אל דעות הוי׳ וגילוי דעה עליונה זהו ענין ואמת הוי׳ לעולם. וע׳ ביאור כי תשמע בקול בענין לעשות הישר. שכמו שגילוי יחו״ע דאצילות ביחו״ת דבי״ע נק׳ ואמת הוי׳ לעולם. כמו״כ באצילות עצמו שייך כן בענין ז״א לגבי ע״ק שז״א נק׳ אלקים לגבי ע״ק שנק׳ הוי׳. וזהו ענין ח״פ אמת שהם ב׳ שמות הוי׳ דז״א וע״ק שהם ממכ״ע וסוכ״ע. ומזה י״ל ענין ישרש יעקב תתן אמת ליעקב והצמיחה שהוא גילוי דעת עליון שמבחי׳ סוכ״ע כו׳ וע׳ בלקו״ת בשה״ש ביאור לבבתיני. ומ״ש וזהו ומלאו פני תבל. בענין תבל ע׳ סד״ה ואחי׳ אצלו אמון בפי׳ משחקת בתבל ארצו תבל גימ׳ ב״פ ארי׳ כו׳ אפ״ל ארי׳ שבמרכבה דבריאה אחרי הוי׳ ילכו כארי׳ ישאג בד״ה אתם נצבים ויש מרכבתא עילאה דאצילות וגם שם פני ארי׳ ובמאו״א אות ד׳ סמ״ה ד׳ חיות ארי׳ אבא כו׳ ובמד״ר

יעקב ז״פ הוי׳ : מאו״א י״ד, מג.
שם פי׳ : ראה ביאורי הזהר שם.
ח״פ אמת : ראה לקו״ת ר״פ בהר.

פ׳ בראשית פי״ג תבל נק׳ הארץ בתקופת תמוז על שם שמתבלת את פרותי׳ כו׳ שמבשלת וממתקת את פירותיה. וא״כ לפמש״ל בענין מאי פרי מצות היינו ע״ש גילוי התענוג עליון שבשכר מצוה מצוה לעתיד. וע׳ במאו״א אות תא״ו סי״ט תבל נק׳ המל׳ בבחי׳ ב׳ מיני רי״ו כו׳ (ואפ״ל בחי׳ וחרב פיפיות שהוא רי״ו וקאי על התורה וב׳ פיות זהו תבל כו׳ וע׳ במד״ר פ׳ בראשית ס״פ כ״ה) גם נק׳ תבל בבחי׳ החסדים ו״פ ע״ב* נגד ששה מעלות לכסא כו׳. וע׳ בילקוט פ׳ שלח דרכ״ג ע״ב בשם הספרי מענין תבל ג״כ לשון תבלין וע״ד משחקת בתבל ארצו והיינו השחוק הוא התענוג דלע״ל לויתן זה יצרת לשחק בו ושחוק זה הוא בבחי׳ תבל ארצו דוקא. ובענין תנובה הו״ע הפרי בבחיי ר״פ האזינו כתב ומלאו פני תבל תנובה שהוא הפרי ע״ד פי צדיק ינוב חכמה משלי סי׳ י״א ל״א. כי הגם שאפילו שיחת חולין של ת״ח צריך לימוד אך זהו ענין ועלהו לא יבול אבל הדיבור שלו בד״ת זהו הפרי ואין ערוך העלין להפרי. וזהו ינוב חכמה ינוב הוא הפרי. וזהו ענין בורא ניב שפתים. ניב לשון פרי כו׳ והעלין נק׳ שערות במשנה בכלאים פ״ג משנה ה׳ וסוף פ״ד . והנה מבואר במ״א בלקוטי תורה פ׳ תצא בענין וגלחה׳ את ראשה שלפעמים שער באשה ערוה ולפעמים קדוש יהי׳ גדל פרע שער ראשו . שזהו על דרך שיחת חולין של ת״ח צריכה לימוד כו׳ כך הו״ע השערות כו׳ וא״כ אעפ״כ הרי אין ערוך שיחת חולין לגבי עצמיות הדיבור חכמה. כמו העלה לגבי הפרי. וכך יובן כי עכשיו נובלות חכמה שלמעלה תורה נובלות הוא בחי׳ שערות אבל לע״ל יהי׳ גילוי פנימי׳ התורה עצמי׳ חכמה קדומה זהו ענין תנובה שהוא הפרי ולא ע״ד נובלות שנמשל לבחי׳ ועלהו לא יבול כו׳ וע׳ עוד בבחיי ר״פ ויגש מענין בורא ניב שפתים כו׳.

ומ״ש עוד פי׳ תנובה תנו בה שיהי׳ נקלט בבחי׳ תבל זהו ע״ד שעכשיו רק להוסיף אורות באצי׳ ונקלט בבחי׳ מל׳. וכענין העלם שם הוי׳ בהיכל קדשו שם אד׳ ולא כמו שאני נכתב אני נקרא ע״כ נקרא להורותם לשון הריון ועיבור. ולעתיד יהי׳ הצמיחה והלידה כו׳ לכן עכשיו פקד פקדתי בחי׳ פיקדון תנו בה ולע״ל בחי׳ צמיחה כמש״ל. וכמ״ש במד״ר פ׳ עקב דרצ״ב ע״א ע״פ האל הנאמן לאוהבו של מלך שהפקיד אצלו פקדון כו׳ מעשה בר׳ פנחס בן יאיר כו׳ זורע אותן בכל שנה כו׳ הוי מאמונתו של ב״ו אתה יודע אמונתו של הקב״ה. וזהו ענין תנו בה ולעתיד יצמח הפרי ינוב חכמה.

קיצור. על כל מים. מים רבים לא יוכלו. וכן בתורה ע״י הזריעה יהי׳ הצמיחה למעלה מהגילוי שבג״ע. וכמ״ש בענין שערות ועצם החכמה גבי תנובה. יעקב תורה. עדות ביעקב. זורע צדקה שכר אמת. אני ראשון כו׳. ח״פ אמת נגד ב׳ שמות הוי׳. ענין תבל ב״פ ארי׳. ב״פ וחרב והיינו פיפיות. ו׳ פעמים חסד ששה מעלות. תנובה ינוב חכמה ועלהו לא יבול. נובלות חכמה ועצם החכמה. תנו בה. להוסיף אור באצילות. והוי׳ בהיכל קדשו. האל הנאמן. הג״ה במאו״א ע׳ סל״ה על הוי׳ נקרא בינה שהיא על ז״א הנק׳ הוי׳. וכ״ש עתיקא שהוא על הוי׳. (וע׳ בתו״א ס״פ משפטים בד״ה לא תהי׳ משכלה בפי׳ ותתפלל חנה על

ו׳ פעמים ע״ב : מאו״א ת, ט.

הוי׳). על שמים נקרא בינה שהיא על ז״א הנק׳ שמים. על כל מים בינה שהיא למעלה מחסד מים זכים ומגבורה מים עכורים עכ״ל. עכ״פ לפ״ז י״ל ענין אשריכם זורעי על כל מים זהו כענין אז תתענג על הוי׳ על דוקא כו׳ וכנ״ל.

יב) **אך** כדי שיומשך יעקב וישראל צ״ל ג׳ בחי׳. כי הנה מה שכנס״י נק׳ ארץ חפץ זהו כמ״ש רק באבותיך חשק הוי׳ וכמ״ש במד״ר וישלח פ״פ בג׳ לשונות של דביקה חשיקה חפיצה חבב הקב״ה את ישראל. והרי נאמר באבותיך חשק וע׳ מזה בזהר ויחי דרי״ו סע״ב לכן כדי שיהי׳ בחי׳ ארץ חפץ זהו ע״י שיהי׳ בו מבחי׳ ג׳ אבות היינו אהבה יראה ורחמנות כו׳. וזהו וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור הרי שענין מעלת הארץ זהו ע״י קדימת ג׳ בחי׳ אברהם יצחק ויעקב. וע׳ במדרש פ׳ בחוקותי פל״ו למה הוא מזכיר זכות אבות ומזכיר זכות הארץ עמהם כו׳ והיינו שע״י כח ג׳ בחי׳ דהאבות נק׳ הארץ ארץ חפץ כו׳. כי יעקב ת״ת וישראל דעת והוא קו האמצעי בחי׳ אות אמת דא וא״ו בזהר ר״פ ויקרא וצ״ל תחלה ב׳ קוין חו״ג וכן נאמר אל אלקים הוי׳ דיבר*. וע׳ זח״א חיי קל״ג א׳ בענין ג׳ תפלות וע׳ מ״ש ע״פ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. וע׳ בענין פסח מצה ומרור שהם ג״כ ג׳ קוין. ולכאורה י״ל מרור מרירות מרים בחי׳ יצחק מצה חסד אברהם ועשי עוגות פסח זהו הדילוג ע״י קו האמצעי בחי׳ יעקב כו׳ וע׳ בלקו״ת בשה״ש בד״ה קול דודי פי׳ בע״א כי מרור קו האמצעי כו׳. ועמ״ש ע״פ ובגפן שלשה שריגים. ועמ״ש במד״ר פ׳ וישב פ׳ *. ובזהר וישב קצ״ב ע״א. ועמ״ש בד״ה נאוו לחייך בתורים ובד״ה לסוסתי ברכבי דרוש השני בענין כי אמרתי. ומ״ש ע״פ יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו. ומ״ש בד״ה בחדש השלישי. ובד״ה מחר חדש בענין ושלשת תרד מאד ומ״ש ע״פ הנך יפה רעייתי. ומ״ש צ״ל מקודם בחי׳ מרירות. ע׳ בד״ה נשא בענין בני מררי. ובד״ה בהעלותך הראשון פ״ב כאשר ישים מרירות בנפשו על החושך כו׳ ואי לזאת יתמרמר נפשו מאד כו׳. והוא ענין מים תחתוני׳ בוכים שע״ז דוקא נמשך ההמשכה מלמעלה כמ״ש במ״א ע״פ וארא אל אברהם. והו״ע כתיתת הזתים שע״ז דוקא נמשך כשמן הטוב כו׳ והיינו בחי׳ בירור ק״ן ובחכמה איתבריר מו״ס* שבה גבו׳ דע״י שורש יצחק כו׳. ובד״ה מנורת זהב כולה פ״ו המרירות כבד ראש מעורר בחי׳ ישראל לי ראש כו׳. ומה שקו השמאל קודם זהו ע״ד ר״ה יוהכ״פ תחלה שמאלו תחת לראשי כו׳ ואח״כ סוכות וימינו תחבקני ואח״כ שמיני עצרת בחי׳ יעקב מוריד הגשם כו׳ ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית כו׳.

ומ״ש אך בכי׳ תקיעא בליבאי מסטרא דא וחדוא מסטרא דא כו׳ בשמחה ש״ם כו׳ ע׳ בד״ה ציון במשפט תפדה. וע׳ בד״ה אלה תולדות יצחק מענין ג׳ בחי׳ אלו. וע׳ זח״ג אמור צ״ט א בענין תקיעה תרועה תקיעה שהם בחי׳ ג׳ אבות וע׳ ד״ה וידעת היום דרוש השני בענין התחברות אהוי״ר ע״ד וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו. וזהו שלום שלום לרחוק ולקרוב והיינו ע״י והנורא אל עליון כו׳.

אל . . דיבר : להעיר מתהלים להצ״צ ע״פ זה.

פ׳ וישב פ׳ : כן הוא בכת״י ההעתקה. ונראה דהכוונה להדרשה עה״פ ובגפן שלשה שריגים. והוא שם פפ״ח, ה.

ובחכמה אתבירירו מו״ס : אגה״ק סכ״ח. הוספות לתו״א ס״פ שמות.

ומ"ש וע"י בחי' רחמנות יוכל להיות בחי' שמחה ש"מ. י"ל כי ת"ת בריח התיכון מבריח מן הקצה עליונה קצה השמים דלעילא שהוא בינה הנק' שמחה וממשיך בחי' זו במלכות. ובד"ה וארא אל אברהם. גבי באל שדי. שכאשר לא נולדה תחלה הרחמנות בנפשו אין זו שמחה אמיתית כו'.

ומ"ש וזהו הקל קול יעקב כו' והקול נעשה ע"י ג' בחי' אש ומים ורוח הממוצע ביניהם יש להעיר ממ"ש סד"ה וכל העם רואים את הקולות אך איך יהיו שני הפכי' אש ומים ואין המים מכבין כו' ועז"נ עושה שלום במרומיו כו' והוא בחי' קול השופר כו'. וע' עוד בתו"א פ' ויצא בד"ה והי' הוי' לי לאלקים בחינת גרון והיינו כשהקול יוצא כדרכו כו' כי הקול כלול מאש רוח מים כו' אבל חרן היינו כשגובר יסוד האש כו'. וע' בד"ה כי תשמע בקול פ"ב. בקול היינו בפנימי' הקול ור"ל כי בבחי' רוח המחבר אש ומים. תוכו מלובש ההמשכה מבחי' רוחא דכל רוחין כו' קלא דקליא. בזהר ר"פ לך דע"ז ע"א. ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי דרוש השני בפי' כי אמרתי עולם. אמר אש מים רוח כו'. ועמ"ש סד"ה וישב יעקב בענין הקול קול יעקב שיש בחי' קול מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט ובכל א' י"ל כלול מג' בחי' אמ"ר. ועמ"ש סד"ה ונתתי לך מהלכים בענין ב' בחי' הילוך מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט והכל ע"י בריח התיכון כו'.

ומ"ש וזהו הבאים ישרש יעקב כו' הנה יעקב יו"ד עקב. וישראל לי ראש. ומבו' לעי' ס"ג בפי' דירה בתחתוני' כמו אע"ג דהלא את השמים ואת הארץ אני מלא. עכ"ז אינו דומה להגילוי שבבהמ"ק שהי' שם השראת השכינה בגילוי וכמשל ערך השראת הנפש ברגל לגבי גילוי אור הנפש בראש ובמוחין כו'. לכן יעקב שנק' רגל ועקב ה"ז עדיין בחי' העלם. שהיו"ד דחכמה עילאה מלובש בבחי' עקב שהוא העלם. משא"כ ישראל לי ראש כמו גילוי השכל במוח זהו גילוי ממש לכן נק' זה יציץ ופרח ישראל כו'.

וגם עתה בשעבוד פרנסה הוא ג"כ בכדי שלעתיד יוכלו לקבל פנימי' התו' להיות עין בעין יראו כו'. וע' בתו"א פ' נח בד"ה מים רבים. וז"ש או יחזק במעוזי כו' הבאים ישרש כו' עמ"ש לעיל סעיף א'. וזהו בוראך יעקב* ויוצרך ישראל. כמ"ש יוצר אור ובורא חושך היינו שבכל דבר יש בחינת חומר וצורה. ובחינת בריאת החומר שירדה למטה הוא בחינת יעקב ויוצרך הוא בחינת הצורה והגילוי הוא בחינת ישראל כנ"ל. וע' מענין חומר וצורה בד"ה נ"ח כו' מזוזה מימין שכ' והנה החומר נברא בדבר הוי' כו' אבל אופן צורת הרקיע בדמותו ובצלמו הוא נעשה בחפץ הוי' כו'. ובהביאור שם הדיבור נמשך ממלכות דאצילות ומזה נמשך שיהי' יש כו'. וחפץ הוי' זהו מו"ס שבו גבורה דע"י והגילוי בחכמה דאצי' משם נמשך הצורה. וזהו ענין ומי צור כאלקינו צר צורה בתוך צורה כו' עכ"פ הצורה נמשך ממקום עליון הרבה יותר משרש החומר כו'. וזהו כי בי"ה הוי' צור עולמים. וגם צור לשון תוקף תקיף לעד. ועוי"ל חומר וצורה ע"ד מחטים שהוא החומר עושים גלוסקים נאים שהוא הצורה. וכן בתשב"כ נכלל הכול

בוראך יעקב : ראה בכ"ז לעיל ע' מה ואילך.

אעפ"כ הגילוי הוא ע"י תשבע"פ דוקא א"כ זהו בחי' צורה כו'. וע' בזהר בהעלותך קנ"ב א' שגם בהתורה יש גופא דאורייתא ונשמתא ונשמתא לנשמתא וזהו ג"כ כלי ואור הנק' חומר וצורה כו' וכן בהנשמה עצמה יש ג' בחי' נר"ן אשר בחי' נפש ואפילו רוח הם רק כלים לבחי' נשמה ונק' ג"כ חומר וצורה וזהו יעקב בוראך וישראל יוצרך כו'.

הן עם* לבדד ישכון ע"י שיהיו בבחי' עם וביטול וע"ד ולאמר לציון עמי אתה ע"ז הוי' בדד ינחנו וזהו וישכון בטח בדד עין יעקב פי' עין יעקב זהו נבואה וראי' כענין עין בעין יראו ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה ופי' בטח בדד היינו בבחי' בדד ינחנו שם יגיע עין יעקב כו'.

בה"ז פ' שמות

בד"ה אתי מלבנון כלה. קול אומר לדיבור אתי דתרווייהו מלבנון קא אתיין. בה"ז דנ"ו ע"ב. נראה שזהו כענין אחותי בת אבי היא שלכן ותהי לי לאשה כנדרש בזהר (וירא קי"ב, ובה"ז שם). דיש ב'* מיני זיווגים הא' זיווג תמידי להחיות העולמות וזיווג שני להוליד נשמות חדשות. (י"ל שזהו זיווג שני לפי מעשיו וזהו מקץ* שנתיים ימים דתב דרגא לדרגא וברבות הילד השני) והא' הוא זיווג חו"ב שנק' ריעים וכן אמור לחכמה אחותי את. והב' זיווג זו"ן ולפי ששרש זו"ן ג"כ מחכמה כי אבא יסד ברתא ע"כ אמר אחותי בת אבי היא וגם ותהי לי לאשה ונמצא יש בזה מעלת ב' הזיווגים הנ"ל אשר לא ראי זה כו' (ועמ"ש ע"פ ולאחותו הבתולה הקרובה אליו) ומ"מ מה שאמר דוקא בת אבי היא כי כדי שתהי' לאשה שהוא ענין יסוד דנוק' כלי ריקן זהו הנמשך מבחי' חכמה כח מ"ה וזהו ענין כוס ישועות משא"כ מבחי' אמי בינה נמשך התלהבות ולא כלי ריקן וזהו דברי חכמים בנחת נשמעים יעו"ש וזהו"ע בשובה ונחת תושעון שאזי יהיו בבחי' כוס ישועות וזהו ג"כ ענין אתי מלבנון דלבנון היינו ח"ע וע"כ מזכיר שבשרשה היא אחותי בת אבי ששניהם נמשכים מלבנון היינו ח"ע והו"ע מילוי ו"ד שבתוך יו"ד כמ"ש, וכיון שכן תוכל להיות כלה בב' המעלות הנ"ל וזהו אתי מלבנון תבואי. וכן בעבודה כ"א יש בו מבחי' לבנון הנ"ל כמ"ש (בד"ה האזינו השמים הראשון) בפי' ונוזלים מן לבנון בחי' מזלי' ומזה נמשך כח הביטול למסור נפשו באחד כמ"ש בסש"ב ספי"ח ועמ"ש בד"ה ושבתה הארץ בפי' אחותי ומ"ש בפי' בת אבי בבה"ז אמור ד"ק ע"ב וענין ארזי לבנון עמ"ש בלקו"ת גבי ויקחו אליך פרה ומ"ש בענין צדיק כתמר* יפרח כארז בלבנון גם כתיב אשר שם צפרים יקננו ע' זהר פנחס דרט"ו ע"ב*. וענין שהדיבור שרשו מחכמה ע' באגה"ק בד"ה ויעש דוד ועמ"ש בבה"ז פ' פנחס דרנ"ג על המאמר שם בענין חד צפרא וע' בענין פי' מדבר בביאור חוקת וענין קול ע"ש בבה"ז פ' פנחס

הן עם : פסקא זו נמצאת כתובה כאן . וצ"ע השייכות. וראה לעיל ע' פח.

דיש ב' : במ"ש להלן — ראה ביאורי הזהר וירא שם.

וזהו מקץ : ראה אור התורה ר"פ מקץ. הערות הצ"צ לתניא רפ"ב.

ומ"ש בענין צדיק כתמר : בתהלים להצ"צ ע"פ זה.

דרט"ו ע"ב : כנראה צ"ל דרי"ז ע"ב.

הנ"ל בענין קול מעורר הכוונה שמעורר תעלומות לב בחי' ז"א בעתיקא אחיד ותלייא. ועמ"ש בד"ה כיצד מרקדין דתקע"א בפי' משמח חתן עם הכלה כי החתן ז"א עיקר קבלתו מבינה בעטרה שעטרה לו אמו גם כונן שמים בתבונה והכלה שרשה מחכמה אבא יסד ברתא לכן החתן מקבל השמחה מהכלה וזהו"ע אתי מלבנון כלה כי לבנון הם ל"ב נ"ח עם נש"ב שהם תרין ריעין ע"כ נק' לבנון מ"מ החתן שרשו מהבינה וזהו כי כל*, והכלה מאבא. ועמ"ש עוד מענין הקול בסידור בד"ה אד' שפתי תפתח שהקול למעלה הוא בחי' הארת אור א"ס וע"י הדיבור נמשך בהתחלקות לבחי' גבול והיינו ע"י ה"ג שמחלקים הקול שיתחלק לה' מוצאות. ויש ב' בחי' ה"ג הא' המסתירים גילוי פנימי' הקול ושיהי' הדיבור מקבל רק מבחי' חיצוני' הקול ושיתהוו בעלי גבול . אך יש עוד ה"ג דאי' הממשיכי' מפנימי' הקול בהדיבור שיהי' היש בטל וזהו בקול דברי אלקים חיים דיבור כח הגבול וקול כח הא"ס המתפשט בהדיבור להיות ביטול היש וע"כ המשכה זו נק' אלקים חיים ולא אלקים סתם כמו במע"ב וזהו ע"ד שיתוף מדה"ר למדה"ד ביום עשות הוי' אלקים. ואפ"ל נגד ב' בחי' אלו נאמר ב' פעמים אתי מלבנון כו' ועמ"ש בלקו"ת פ' קדושים בד"ה ונטעתם כל עץ מאכל פ"ב שבחי' ראשונה זהו שהדיבור העליון מקבל מנה"י דז"א. ובחי' הב' היינו מה שמקבל מת"ת דז"א שהוא עמודא דאמצעיתא. וזהו ההפרש* בין ישראל ובין בנ"י כמ"ש במאו"א אות ב' סעיף נ"ב דבני ישראל הם נו"ה אבל ישראל הוא עדא"צ. ולכן ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אותותינו לא ראינו אבל ביצי"מ וירא ישראל כו' ויחן שם ישראל כו'.

מ"ש בענין ראש אמנה גרון דא"א , היינו דאי' בע"ח שער ט"ז פי' קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימט' ש"י חצי מתר"ך היינו מגרון דא"א נמשך ב' כתרים דאו"א וזהו קנה חכמה מה שמבחי' קנה שבגרון דא"א נמשך כתר לחכ' וכן קנה בינה וכאן מפרשו על קול ודיבור שהם זו"ן ששרשן מגרון דא"א שמשם נמשך קול ודיבור דא"א ובפי' והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול אי' בינה דא"א* בסידור האריז"ל גם בדרוש בה"ז בסידור איתא שעכשיו הכוס של ברכה הוא מלכות דאצילות ובה"ז בשלשה שאומרים נברך ממשיכים מהבריכה שהיא בינה כמ"ש בזהר ס"פ בא דמ"ב ע"ב בענין מקור ומעיין וחפירה שהם כח"ב ולע"ל יתעלה מלכות דאצילות במלכות דא"א וזהו אשר כסא דמלכא משיחא מחזיק רכ"א לוגין כמנין ארך והבריכה שיאמרו נברך היא מבינה דא"א יעו"ש. וא"כ זהו תשורי מראש אמנה דא גרון שבו מאיר בינה דא"א ומה שנק' גרון ראש אמנה י"ל ע"ד מ"ש כמגדל דוד צוארך. והנה פרעה יניקתו מעורף דא"א אבל ע"י הגרון קול ודיבור זהו יציאת מצרים וכו' כמ"ש בתו"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבני ישראל.

וזהו כי כל : ראה לקו"ת שה"ש רד"ה לסוסתי (השני).

וזהו ההפרש : ראה לעיל ע"ה ועל"ו.

אי' בינה דא"א : ראה לקו"ת דרושי ר"ה ד"ה והי' ביום ההוא פ"ה ואילך. עס"ר שער ר"ה פכ"א.

ענין * שמו הגדול וענין שם הוי' שנק' שם המיוחד וגדול משאר השמות.

וכמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם וענין שאר השמות שאינן נמחקי' (ע' רמב"ם רפ"ו מהלכות יסוה"ת וע' פרדס שער י"ט רפ"א מ"ש כולם הסכימו כו' ולא הבינותי למה צריך להסכמתם הלא התורה שלימה היא ר"ל מפסוק ושמי הוי' לא נודעתי כו'). וצריך להבין תחילה ענין שם מהו. וזהו ל' מש"כ בדרוש ישן ע"פ ואלה שמות למשל אדם הנקרא בשם ראובן הנה נבין מהו שמו של אדם. דהנה בחוש נראה ששמו הוא חיותו כשקורין לאדם בשמו אפילו הוא טרוד תיכף הוא נפנה למי שקורא אותו. אך דהנה נראה בחוש שהשם אינו שכלו דהיינו נשמתו דהנה קודם שנכנס לגוף לא הי' צריך לשום שם. אך כשנכנס לגוף הוא צריך לשם נמצא שהשם אינו לבחי' שכלו (ונשמתו דהיינו קודם שנכנס' הנשמה לגוף לא הי' צריכה שם. וכמ"ש ע"פ מי מנה עפר כו' שזהו פי' ולאדם לא מצא עזר עזר הוא בחי' שם משא"כ המלאכים יש להן שמות מיכאל כו' לפי שמלובשי' בגוף כו'). וגם לגוף עצמו אין השם מועיל אך השם מקשר הנשמה בגוף והחיות שמחיה גופו הוא נשרש בשמו דהיינו ראובן חיות שלו באות רי"ש אל"ף כו'. ולאה מחמת שראתה המעשה ראו מה בין בני כו' ידעה ששרש נשמתו באותיות שמו. דהנה כל דבר הגדול הצריך לצמצם א"ע להחיות שלמטה ממנו הוא רק בחי' שם שלעצמו אינו צריך לשום שם רק בכדי להתגלות לאחרים צריך שם. והנה כשמתגלה לאחרים בבחי' שמו אינו מתגלה לו בעצמות שכלו רק שמו כו'. והנה נראה שאותיות השם הם חומרי' ואינם כלום רק שבו יש חיות מועט שמחי' את הגוף. וכן הנמשל מובן שהוא ית' מחיה העולמות העליונים ותחתונים והוא אינו רק בבחי' שמו בכדי להתגלות לאחרים ולא בעצמותו ממש. כי העצמות לא היו יכולים לסבול ולכן יש כמה שמות לו ית' מחמת שהוא ית' אינו יכול להחיות כלום בעצמו רק ע"י ממוצעים כמה מיני מדריגות עד שיוכל לירד לעולם הנ"ל. וכל מדריגה הגבוה המחיה את שלמטה ממנו הוא רק בבחי' שם כו' וכולם ממנו ית' ולכן יש כמה שינויים בעולם. והנה השם אינו כלום כנגד העצמות וכאפס נחשב כו' וזהו לכו חזו מפעלות הוי' הוא הפליאה הגדולה שהוא א"ס ב"ה המהווה כל העולמו' תמיד מאין ליש בדיבורו אשר שם שמות בארץ לשון שממה שבאמת הוא שממה נגד עצמותו ית' וכולא קמי' כלא חשיבא בארץ בבחי' ארץ שהם כל המדריגות התחתונות א"ת שמות אלא שמות שהוא מחיה רק בבחי' שם כו' בי"ה הוי' צור עולמים וזהו כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה (ר"ל משום שע"י התורה הוא התהוות כל העולמות).

(**נתבאר** ענין השם שהוא כפי התקשרות הנשמה עם הגוף היינו מה שהנשמה מחיה את הגוף חיות מועט וכך שמותיו יתברך מה שמחיה העולמות. ויש שמות רבים מצד ריבוי השתלשלות כו').

ב) **ולתוספות** ביאור הצריך לענינו. ז"ל בדרוש חוהמ"פ תקס"ג ביוצר אור אומר ישתבח שמך פי' כמו השם שבאדם שאין צריך להשם בשביל

ענין שמו הגדול: בביכל ליאדי הגדול רשום כאן בתחילת המאמר: להבין שרשי הדברים ע"פ ואלה שמות. ובביכל באברויסק גומ' 17 כתוב: ביאור על תורת שמות. — לפי"ז נראה שמאמר זה שייך לפרשת שמות.

עצמו כלל כו׳ כ״א השם הוא רק בשביל שיפנה לקוראו שע״ז שיקראוהו בשם יפנה ע״ז לקוראיו כו׳ והוא בחי׳ חיצוני׳ מאד שאין השם מעצמי׳ הנפש כלל כמו שיש ב׳ בנ״א ששמותיהן שוין ואעפ״כ זה ת״ח וזה ע״ה כו׳ והוא מפני שאין שייכות השם לעצמות הנפש כלל כ״א בחי׳ השם הוא בחי׳ חיצוני׳ כו׳ שקריאת השם הוא המחבר ומקשר הנפש החיונית עם הגוף שכפי ההתקשרות של הנפש החיונית עם הגוף כן הוא קריאת שמו שהשם הוא המקשר הנפש החיונית עם הגוף ושינוי השמות הוא לפי שינוי של ההתקשרות הנפש החיונית עם הגוף ולכך נק׳ רשב״י בשם ר׳ שמעון אף שנשמתו הי׳ ניצוץ משה רבע״ה כי השתנות השם הוא לפי שיש שינוי בהתקשרות נפשו בהגוף. וכפי אותו שינוי נשתנה השם ואף שהנשמה א׳ מ״מ נשתנה קריאת שמה בגוף כשהיא מתגלגלת בגלגול אחר והכל לפי שינוי התקשרות הנפש עם הגוף ואף שהנשמה אחת. וכן רב המנונא סבא אף שהי׳ ניצוץ משה רבע״ה אעפ״כ נק׳ בשם אחר ששמו הוא רב המנונא והוא כנ״ל שהתקשרות הנפש שלו עם אותו הגוף הי׳ ע״י אותיות המנונא כו׳ (לשון בחי׳ ומדריגת נוני ימא כמ״ש בזהר ר״פ בראשית). (נראה דפי׳ שינוי ענין התקשרות היינו כמו עד״מ השכלה אחת נאמרה בתוספות ורא״ש ור״ן ובכל אחד האותיות והדיבורים שונים לפי שכל אחד השכיל ודקדק בה בשינוי קצת כו׳ ויש שינוי בענין העומק והגילוי כו׳ ואבוהן דכולהו בפסוק נשתנה סברא והשכלה אחת לשני ענינים שונים ממש מהקצה כו׳ כמו הסברא והשכלה דכי יצר לב האדם רע כו׳ מתחלה נמשך ממנו להיות אמחה את האדם כו׳ ואח״כ היפך ממש או כמו מים שמשתנים לפי גוון הכלים אע״פ שהמים אחד. ודי למבין המכוון בהנמשל).

(**נתבאר** דלכך נשמה אחת נק׳ בגלגול אחר בשם אחר לפי שינוי התקשרותה עם הגוף כו׳).

ג) **ועפ״י** הקדמה זו יובן מ״ש בפרדס שער י״ט פמ״א דשם הוי׳ נק׳ שם העצם שהוא עצם הספי׳ והוא שמו של הא״ס. פי׳ מורה על עצמותו כמו ששם יצחק הוא בית יד אל האיש ההוא שבו תהי׳ תפיסת הדיבור כו׳ כן האצי׳ הוא בית יד ושם אל א״ס ב״ה כו׳ ושם בן ד׳ הוא שם כולל כל האצילות ע״ש. ובשער עשרים פ״א בביאור שער השמות אהי׳ לכתר כו׳ א״ל לחסד אלקים לגבורה כו׳. כ׳ וז״ל והנה השמות האלה הן היכלות אל היכל שם בן ד׳ (היינו שם הוי׳) כאלו נאמר כי הרוחני׳ הנגבל או הנרשם בשם אהי׳ הוא היכל אל הרוחני׳ הנרשם בשם הוי׳ נקודת קמץ ושניהם בכתר. וכן כל שם ושם הם כדוגמת הגוף אל הנשמה בערך שם בן ד׳ שבכל ספירה וספירה כי השמות שאינן נמחקין האלה הם לבוש אל שמות בן ד׳ עכ״ל. והענין כי יש אורות וכלים אור החכמה אור החסד וכלי החכמה כלי החסד. ופי׳ כי הוא כמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. פי׳ אנת הוא אור א״ס ב״ה נשפל ונמשך להיות חכים והוא התלבשות האור בחכמה דאצילות שאז נקרא הוא ית׳ חכים שהוא וחכמתו אחד ולא בחכמה ידיעא שעדיין אין החכמה דאצילות ממהות וסוג בחי׳ חכמה דבי״ע הנק׳ חכמה ידיעא שאפילו ג״ע העליון אין ערוך לבחי׳ חכמה דאצילות רק שמ״מ נק׳ בחי׳ חכמה דאצילות בשם חכמה להיותה מקור ושרש להתהוות חכמה דבי״ע להיות בג״ע צדיקים יושבין ונהנין מזיו כו׳ עד שאחר ריבוי השתלשלות אין קץ נמשך ג״כ התהוות שכל אנושי

מבחי׳ שמרי האופנים. ולכן בחי׳ חכמה נק׳ כלי וגוף לבד לגבי אור א״ס ב״ה וכמו שאין ערוך גוף גשמי לגבי נשמה רוחני׳. ובחי׳ האור הוא הארה מא״ס ב״ה הפשוט בתכלית הפשיטות שנמשך ומתלבש בחכמה כמו התלבשות הנשמה בגוף עד״מ וע״ז אמרו אנת חכים. ועד״ז הו״ע התלבשות אור החסד בכלי החסד שהאור הוא הארה וגילוי מא״ס ב״ה והחסד הוא הכלי לבחי׳ הארה זו כגוף לנשמה. והנה בחי׳ האורות הן בחי׳ שם הוי׳ והכלים הן בחי׳ שאר השמות שאינן נמחקין א־ל הוא בחי׳ כלי החסד ואלקים בחי׳ גבורה. וזהו שאמר הפרדס שכל שם ושם משמות שאינן נמחקין הן כדוגמת הגוף אל הנשמה בערך שם הוי׳ כו׳ כי הכלי שהוא בחי׳ חכמה וחסד לגבי האור שהוא פשוט בתכלית ולאו מכל אינון מדות איהו כלל הרי זה ממש כמו גוף גשמי שאינו בערך נשמה רוחני׳ ויותר מזה הוא הבדלת ערך בחי׳ האור הפשוט מבחי׳ מציאות מוגבל חכמה או חסד כו׳ כמובן ומבואר במ״א. והנה כמו שהחיות הנמשך מהנשמה בגוף הוא ע״י שם, שבאותיות השם מלובש החיות שהנשמה מחיה את הגוף כנ״ל אות א׳. ולכן נשמה אחת נקראת בהיות בגוף זה בשם משה ובהיותה בגוף אחר בשם שמעון כו׳ כנ״ל אות ב׳. כך יובן דבחי׳ שם הוי׳ המתלבש בכללות האצילות היינו שע״י אותיות אלו נמשך בחי׳ האור מא״ס ב״ה להתלבש בכללות האצילות שהן בחינת גוף לגבי האור כו׳. וזהו דרך כלל. ואח״כ דרך פרט כשבחינת הארה מכללות האור נצרך להתלבש בכלי וגוף פרטי כמו בבחינת חכמה אזי נרשם עוד השם בבחי׳ פרטי׳ להיות שם הוי׳ בניקוד פתח הוא האור והשם המחיה גוף וכלי החכמה ושם הוי׳ בניקוד סגול הוא האור ושם המחיה גוף וכלי החסד והיינו שמצד שינוי הגופים והכלים משתנה קריאת השם וכמובן מהמשל הנ״ל (מבחינת נשמת משה עד״מ שהתלבשות כללות נשמה זו בגוף הוא ע״י אותיות משה בחינת כי מן המים העליונים משיתיהו. וכשניצוצים ממנה מתלבשים בגופים אחרים נק׳ בשמות אחרים לפי ענין התקשרותה בהגוף כו׳. וכ״ז דוגמא לבחינת התלבשות אור בכללות ע״ס ואח״כ בפרטות כו׳ רק שבהנמשל אין השינוי רק בבחי׳ הניקוד כו׳ ולא כמו ממשה לשמעון כו׳). ולכן נקרא שם הוי׳ שם המיוחד וגדול מכל שאר הז׳ שמות ונקרא שם העצם שהוא בבחי׳ האור והאור מעין המאור.

(נתבאר ענין שם בן ד׳ ושאר ז׳ שמות, ושיש בכל ספירה שם בן ד׳ בניקוד אחר. ויובן זה עפ״י ביאור וענין אורות וכלים).

ד) ובכל הנ״ל יבואר מ״ש בזוה״ק דכל המצות הן לאתקנא רזא דשמי׳. דהנה במ״ת כתיב אנכי הוי׳ א־קיך כו׳. ובאבות נאמר ושמי הוי׳ לא נודעתי להם ולכאורה תמוה שהרי כמה פעמים נאמר גילוי שם הוי׳ גבי אבות כמ״ש וירא הוי׳ אל אברהם כו׳. והתירוץ ע״ז דבאבות הי׳ הגילוי שם בן ד׳ ע״י התלבשות בשאר השמות אבל ע״י קיום התומ״צ הוא בחינת גילוי שם הוי׳ ממש כמבואר בזהר ומק״מ פ׳ וארא בענין ההפרש בין נבואת האבות לנבואת משה רע״ה. וביאור הענין איך ע״י התומ״צ נמשך גילוי זה יש לבאר בשני דרכים. הא׳ בהקדם ענין יחוד זו״ן הנק׳ בפרדס בשם יחוד ת״ת ומלכות שנעשה ע״י התומ״צ כמו שאו׳ לשם יחוד קוב״ה ושכינתי׳ מהו ענין זה. והענין כי עם היות שנתבאר (אות ג׳) דהכלים דע״ס הם מבחי׳ שאר השמות שאינן נמחקין, מ״מ כתיב בפרדס שער עשרים פ״א ח״ל, אמנם יצא מכלל זה שם התפארת שבכל לבושיו נתלבש

בשם בן ד׳ כו׳. ואין תימא איך אפשר שיהי׳ שם בן ד׳ כינוי על שם בן ד׳ כו׳ ע״ש. ור״ל שבתפארת גם הכלי הוא מבחי׳ שם הוי׳ רק שמ״מ האור גבוה יותר עם היותו ג״כ משם הוי׳ כו׳ יעו״ש. וגם עפ״י כתבי האריז״ל יציבא מלתא רק שעפ״י כתבי האריז״ל אינו בתפארת לבד כ״א בכללות הז״א בפנימי׳ הם הכלים משם הוי׳ ורק בחיצוני׳ הם הכלים דשארי השמות כו׳ וכמבואר בזה במ״א בביאור * מאמר הזהר פ׳ אמור תלתא אינון דזמינין מקדש כו׳ ע״ש. והטעם הוא מפני שתפארת הוא כולל חו״ג והתכללות הוא ע״י גילוי בחינה עליונה יותר כנודע בענין והנורא (וע׳ מזה ג״כ בדרוש שבענין המגדל דדור הפלגה) *. והיינו שהכלי ג״כ משם הוי׳ (ואין לתמוה דהא לעיל אות ג׳ נתבאר דשם הוי׳ נקרא שם המיוחד להיותו בבחי׳ האור שהוא פשוט כו׳ והרי כשהוא בבחי׳ כלי הת״ת ע״ה שיש בו התכללות מ״מ הוא בבחי׳ כלי חג״ת כו׳ ואין ערוך לאור א״ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל. וא״כ איך נקרא שם המיוחד. אך הענין דהנה בלא״ה יש לתמוה איך שייך לומר שהשמות הם בכלים לבד והרי מבואר אצלנו בשם הבעש״ט נ״ע (והוא בד״ה להבין מ״ש בתחילת ס׳ אוצ״ח * כי צמצם את אורו כו׳) שכל מה שייחסו המקובלים השמות לע״ס ואמרו שם זה בספי׳ זו. אין הכוונה על גוף הספירה ממש שהרי הספירה היא מדה א׳ והשם אנו מכוונים בו לעצמותו ית׳ ממש ואין מקרא יוצא מידי פשוטו. אלא הכוונה שהוא בחינת עצמו׳ אלקות המלובש בספירה ההיא ולא על הספירה ממש ח״ו כו׳ יעו״ש באריכות. ובאמת שזה מוכרח ג״כ מהתורה שהרי ארז״ל בכל קראינו אליו ולא למדותיו למדותיו הן הע״ס. ואי תימא ששאר השמות שאינן נמחקין כוונתן להספירות ממש א״כ כשאנו אומרי׳ הטה אלקי אזנך ושמע כו׳ אד׳ שמעה כו׳ וכהנה רבות היתכן שאנו קוראי׳ למדות׳ ח״ו ולא אליו מה שאסרו זה בפי׳. אלא ודאי עכצ״ל כדפי׳ הבעש״ט נ״ע שכל השמות שאינן נמחקין מורים על מהו״ע ית׳ רק החילוק הוא בהתלבשותו בכלים שם אל״ף למ״ד הוא מצד התלבשותו בחסד כו׳. וא״כ זה סותר למש״ל דהאור המלובש בכלים הוא נק׳ הכל שם בן ד׳ ושאר השמות הן בהכלים ממש שהרי הבעש״ט נ״ע פי׳ שכל השמות הן לאור א״ס המלובש בהכלים ולא שם בן ד׳ לבד ומוכרח הוא באין ספק. והתירוץ הוא לענ״ד מוכרח עפ״י מ״ש במ״א * בפי׳ וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כגופא בלא כו׳. דפי׳ אנת הוא בחי׳ אור א״ס המלובש בהכלים כדלעיל בפי׳ אנת חכים כו׳ ובהסתלקותו אשתארת כגופא כו׳. וקשה דבהסתלקותו הי׳ ראוי לומר שיתבטלו ממציאותן לגמרי כמו קודם התהוותן כנודע בענין לעולם * הוי׳ דברך נצב כו׳. אבל הטעם דמ״מ אשתארו כגופא מבו׳ שם שהוא מפני שהכלים יש להן שרש בפ״ע מאור א״ס בזולת האורות שמתלבשי׳ בהן אח״כ והיינו שהאורות שרשן מהקו וחוט והכלים שרשן מבחי׳ הרשימו כו׳ יעו״ש. והנה הרשימו הוא מבחי׳ אור א״ס ממש רק שהוא מה שנשאר אחר הצמצום כנודע וא״כ הוא למעלה מעלה ממהות הכלים עצמן חכמה וחסד כו׳ דהא רשימו זו הוא מאור א״ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל רק שרשימו זו

במ״א בביאור : ראה בסידור שער המועדים.

דדור הפלגה : **ראה תורה אור (ז, ב) ד״ה ויאמר גו׳ הן עם אחד. תו״ח שם.**

ס׳ אוצ״ח : נדפס בלקו״ת ויקרא בסופו. וראה ג״כ שרש מצות התפלה פ״ב ואילך.

מ״ש במ״א ראה בסידור ד״ה וכד אנת.

לעולם : ראה שער היחוד והאמונה פ״א. אגה״ק סכ״ה.

נעשה חיות להכלים ומהווה אותן מאין ליש. וא״כ מובן ומבואר שגם בהכלים יש ב׳ בחינות היינו הכלי עצמה ובחי׳ החיות המלובש בה מאור אין סוף מהרשימו, ובחינת השמות שבכלים היינו בחינת אין סוף מהרשימו המלובש בהכלים. אמנם בחינת האורות שהן מהקו הוא גבוה מהרשימו כי הוא מבחי׳ האור שלמעלה מהצמצום כמ״ש במ״א. ולכן האורות מלובשים בכלים וחשיבו לגבי הכלים כנשמה לגבי גוף. ונמצא צדקו דברי הבעש״ט נ״ע שכל השמות אינן להכלים ממש רק לאור אין סוף המלובש בהכלים והוא מבחי׳ הרשימו כנ״ל, וגם צדקו דברי האריז״ל דהאורות הן מבחי׳ שם הוי׳ ושאר השמות הן בהכלים דר״ל דהאורות הן מבחי׳ הקו שלמעלה מהרשימו כנ״ל. וזהו בחי׳ שם הוי׳ ושאר השמות הן לבחי׳ אור א״ס המחיה הכלים שהוא ע״י בחי׳ רשימו. וכיוצא בזה נמצא בע״ח שער י״ז בענין אורות ניצוצים וכלים שכשנשברו הכלים דתהו אזי האורות נסתלקו למעלה רק הכלים נשברו ונפלו למטה בבריאה ואעפ״כ רפ״ח ניצוצין מהאורות נפלו בשבירה עם הכלים כי ניצוצין אלו עם היותן מהאורות אך הם המלובשין בהכלים ממש עד שגם בהסתלקות האור נשאר חיות זה בהכלים כו׳ ע״ש וידוע דרפ״ח ניצוצין הם שמות ע״ב כו׳. אך מ״מ אין זה ענין כ״כ לענין השמות שבכלים ממש מצד עצמותן ע״ש רק שהוא דוגמא עכ״פ. ועוד ראיה ממ״ש איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד. פי׳ גרמוהי הם הכלים דע״ס והא דאיהו חד עם גרמוהי זהו בחי׳ השם מז׳ שמות שאינן נמחקין המהווה את הכלי ומיוחד עמה בתכלית. ומעתה אחרי הודע לנו איך שגם כל השמות עם היותן בהכלים דע״ס מ״מ הן לבחי׳ אלקותו ית׳ ממש א״כ אין תימא שכלי הת״ת יהי׳ שם הוי׳ ממש מאחר שאין הכוונה על עצם הכלי רק לבחי׳ אלקות ממש בחינת הארת א״ס המחיה הכלי. והרי א״כ מובן איך בחי׳ ת״ת נעלה מחו״ג שאפילו הכלי שלו חיותה וקיומה משם הוי׳ ממש. וזהו שיכול להיות בכלי זה בחי׳ התכללות חו״ג שההתכללות הוא מצד הביטול ע״י גילוי אור א״ס. ולפי״ז יובן ענין יחוד תפארת ומלכות שהוא בחי׳ תוספת גילוי אור במדת מלכות ע״י כלי התפארת דוקא שהוא בחינת גילוי שם הוי׳ כו׳ וזהו לאתקנא רזא דשמי׳ כי נמשך גילוי שם הוי׳ בשאר השמות ונקרא יחוד הוי׳ אלקים או הוי׳ אד׳ וע׳ בלקו״א ח״ב פו״ז ענין יחוד זה.

הדרך השני יובן עפ״י מ״ש במ״א (בביאור שני ע״פ אלה* פקודי המשכן) בביאור ענין למחר לקבל שכרם ע״י המצות כי הנה אור פנימי מזכך חצי הכלי מבפנים והאור מקיף מזכך חצי הכלי מבחוץ. ונמצא שע״י תומ״צ שממשיכים או״פ ואו״מ מזדכך הכלי וע״י זיכוך זה יתחברו האו״פ והאו״מ ממש כשלא יהי׳ הכלי מסתיר כלל והוא ענין התחברות וגילוי הסובב שהוא בחינת אור מקיף בממלא שהוא בחינת אור פנימי. ועז״נ עין בעין יראו כו׳. וזהו ממש לאתקנא רזא דשמי׳ היינו השמות דכלים שיזדככו כו׳ וגם בהאורות נמשך תוספות אור ע״י גילוי המקיף כו׳. ובאמת שני הדרכים אמת שמזדככים הכלים דזו״ן ואפילו כלי ת״ת שהוא שם הוי׳ שייך ג״כ זיכוך כנ״ל שמ״מ הוא בחי׳ כלי ולמטה ממדריגת האור כו׳. וגם יהי׳ יחוד זו״ן (וזהו שבאבות נאמר ושמי הוי׳ לא נודעתי אע״פ שג״כ המשיכו יחוד הוי׳ אלקים אבל ע״י זיכוך הכלים יהי׳ הגילוי

אלה פקודי : נדפס בתורת חיים על ספר שמות בסופו.

יותר כו׳. וזהו שלע״ל נאמר ונגלה כבוד הוי׳ כו׳ ע״י זיכוך כל הכלים דזו״ן שלא יסתירו כלל. והנה שמו הגדול לפמ״ש כאן הפי׳ אשם הוי׳ שלמעלה משאר השמות כנ״ל שהוא בבחינת האורות. אכן במ״א נתבאר דפי׳ שמו הגדול הוא בחי׳ עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד שהוא בחי׳ האור הכלול במאור שהוא בחי׳ א״ס שלמעלה מהקו שאינו רק הארה כו׳. וזהו משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול אלא שע״י תורה ממשיכים מבחי׳ שמו הגדול בשם הוי׳ שהתורה היא בחינת שם הוי׳ תורת הוי׳ תמימה והעסק בתורה הוא שהקב״ה קורא ושונה כנגדו הוא בחינת המשכה משמו הגדול תוספת אורות כו׳ וכל המשכה הוא ע״י שם הוי׳ כו׳. וז״ש וראו כו׳ כי שם הוי׳ נקרא עליך. וכתיב ומה תעשה לשמך הגדול וכתיב כי לא כו׳ בעבור שמו הגדול כי בחי׳ גילוי שמו הגדול ושם הוי׳ הוא ע״י ישראל בעסקם בתומ״צ שזהו פי׳ לאתקנא רזא דשמי׳ כנ״ל).

(**נתבאר** ענין שהתומ״צ הן לאתקנא רזא דשמי׳. ונתבאר בשני דרכים הא׳ ענין יחוד זו״ן ות״ת גם הכלי שם הוי׳ והו״ע יחוד שם הוי׳ בשם אד׳. הב׳ מענין זיכוך הכלים).

ה) **והנה** ענין לאתקנא רזא דשמי׳ שהוא ענין יחוד זו״ן הוא ע״י העסק בתושב״כ ותושבע״פ שהן בחי׳ זו״ן כנודע שתורה שבכתב נק׳ חתן ותושבע״פ נק׳ כלה וכל הקורא בתושב״כ כאלו קורא בשמותיו של הקב״ה שממשיך בחי׳ חתן חות דרגא הארה משמו הגדול משובח ומפואר עדי עד כו׳ אין קץ (ע׳ לעיל אות א׳ במ״ש וכל מדריגה הגבוה כו׳) וזהו קורא בשמותיו כו׳ והעסק בתושבע״פ הוא בחי׳ קישוטי כלה ויחודה עם תושב״כ כדאמרינן מנה״מ דאמרי רבנן אמר קרא כו׳ הוא בחי׳ יחוד חתן וכלה.

וביאור הענין כי הנה עד״מ ביחוד דו״נ הנה האשה מזרעת אודם כו׳ שמזה נעשה עיקר הולד וטיפת הדכר אינו אלא רק לברר המובחר שבה מן הפסולת כמו מחבץ בקדירה וכמ״ש ותזרני לשון זורה ובורר כו׳ והנה טיפת אודם שהאשה מזרעת נמשך מהמוח שלה והיינו ע״י שאוכלת ושותה ונתברר המאכל ונהפך לדם עי״ז היא מזרעת אח״כ האודם כו׳ ונמצא טיפה זו שרש התהוותה הוא ממה שנתברר מן המאכלים. ואח״כ טיפת הדכר מבררה בירור שני ואז אחר בירור שני נוצר מזה הולד. והנמשל יובן כמו״כ למעלה בענין יחוד זו״נ שהוא בחי׳ יחוד מ״ה וב״ן שהם בחי׳ זו״ן, כי בחי׳ מלכות שהוא מקור דבי״ע נק׳ ב״ן ויורדת לבי״ע לברר ולהעלות מה שנפל בשבה״כ. ונמצא עיקר התהוות הבירורים הוא ע״י המלכות כו׳. ומ״ש בחכמה איתברירו הוא בחי׳ בירור שני היינו בירור אחר בירור וכמו בגשמי׳ בקרבנות הי׳ אש שלמטה ואש שלמעלה שהי׳ יורד בדמות ארי׳ ואוכל הקרבן כו׳. ונודע שהקרבנות הוא בחי׳ בירורים שכל דצ״ח ההיתר הוא תחת ממשלת נוגה וע״י הקרבן מתעלים מגשמיותם לשרשם. וכן בתפילה שהוא במקום קרבנות מתעלים המאכלים שאכל ע״י שמתפלל בכח האכילה. והנה עיקר ענין הבירור הוא כי קודם הבירור הוא בחי׳ יש שזהו בחי׳ נוגה והבירור הוא שיהי׳ בו בחי׳ ביטול שזהו בחי׳ חכמה כח מ״ה ונודע שיש כמה בחי׳ בביטול וזהו בחי׳ חכמה דאבי״ע שאין דומה בחי׳ ביטול חכמה דעשיה לחכמה דיצירה כו׳. אך דרך כלל יש ב׳ בחי׳ ביטול היינו ביטול היש שהיש מתבטל, אך עיקר הביטול הוא המאיר מלמעלה למטה מבחי׳ שם מ״ה. וזהו״ע ב׳ מיני הביטול ביטול

היש הוא בחי׳ ביטול בי״ע לגבי אור האצילות. שבי״ע הן נבראים בבחי׳ יש ודבר וא״כ ענין ביטול שלהם נק׳ ביטול היש וזהו ע״ד בחי׳ כלים דאצילות הגם דאיהו וגרמוהי חד כו׳. (אינו מובן כי באגה״ק איהו וחיוהי אמר דהתחלת התהוות היש הוא מהכלים דאצילות ואולי ר״ל שע״י ביטול היש נמשך הארה וגילוי מכלים דאצילות וכנודע שכלים דאצילות נעשים נשמה לבי״ע א״כ מתלבשים הכלים דאצילות דאיהו וגרמוהי כו׳ בכלים דבי״ע שהם בחי׳ יש רק שיש בהם ביטול היש) אבל עצמות אור א״ס ב״ה פשוט בתכלית הפשיטות ולאו מכל אינון מדות איהו כלל. ואינו מאיר ומתגלה כ״א ע״י התלבשותו תחילה בחכמה * והיינו שהחכמה הוא בחי׳ כח מ״ה ביטול אמיתי כו׳ והוא בחי׳ ביטול האצילות לגבי א״ס ב״ה כו׳.

ולקרב אל השכל ענין ב׳ מיני ביטול הנ״ל הוא עפ״י מ״ש במ״א מענין ההפרש בין משה לאלי׳ כי אלי׳ הי׳ בו הביטול בחיצוני׳ יותר כי אלי׳ גימט׳ ב״ן בירור הראשון כו׳. אבל ביטול בפנימי׳ הי׳ במשה יותר בחי׳ שם מ״ה כו׳. וזהו״ע ב׳ מיני בחי׳ הבירורים הנ״ל כי כדי להיות התעלות מבחי׳ נברא ויש להיות נכלל באלקות ממש צ״ל ב׳ בחי׳ בירורים תחילה ביטול היש והוא ענין מ״ש בזהר בצלותא דישראל שהמלאך נשיק לה והיינו שע״י שמתאחדת בהבל של המלאך היא מתפשטת מבחי׳ גשמיותה ומתאחדת עם רוחני׳ המלאך וזהו ביטול היש מגשמי׳ לרוחני׳ ומ״מ בביטול זה יש ג״כ עליות מדריגות הרבה גבוה מעל גבוה בעולמות דבי״ע בעליותם מעולם לעולם שלמעלה. אך כל בחי׳ עליות וביטול דבי״ע נק׳ ביטול היש עד שאח״כ בעלייתה באצילות מאיר בה מבחינת שם מ״ה להיות ביטול אמיתי וזהו בשים שלום שאז נמשך טיפת דכורא למהוי אחד באחד וזהו כגוונא דאינון מתיחדין לעילא באחד באצילות ששם בחי׳ ביטול אמיתי ע״י שם מ״ה בחכמה אתברירו אוף הכי איהי במלכות אתייחדת לתתא שמבררת בבי״ע להיות ביטול היש יחו״ת ואח״כ כשמתעלים באצילות נמשך בה גילוי שם מ״ה למהוי אחד באחד כנ״ל וזהו בחי׳ יחוד מ״ה וב״ן. ולכן המשל כמו שהולד נוצר העיקר מטיפת האם כו׳ כמו״כ עיקר ומקור הבירורים הוא מבחינת נוק׳ שם ב״ן המברר בבי״ע וטיפת דכורא שם מ״ה הוא רק לברר בירור שני להיות הביטול אמיתי כו׳.

ז) **ועתה** יובן ג״כ ענין תושב״כ ותושבע״פ שהם בחי׳ חתן וכלה. כי הנה מתניתין מלכתא היא בחי׳ נוק׳ שם ב״ן המברר בי״ע וזהו שארז״ל ששים המה מלכות הם ס׳ מסכתות כי הנה לימוד המשניות כשר ופסול טמא וטהור הוא בחי׳ בירורי הדברים שמבחי׳ נוגה דבי״ע והוא ע״י בחי׳ מלכות המברר בירור הראשון כנ״ל וזהו מתניתין מלכתא אך עד״מ המלכה היא מתייחדת עם המלך. והענין כי התנאים נק׳ איתנים מוסדי ארץ שהם המייסדים בחי׳ מלכות בחי׳ תורה שבעל פה הנקרא ארץ (והיינו שהם ממשיכים בה בחינת הטיפה מח״ע מבחינת שם מ״ה הוא בחינת תורה שבכתב לכן הם יסדו כל התורה שבעל פה מתורה שבכתב ועיין מ״ש מזה במ״א על פסוק תורה * ציוה לנו

בחכמה: ראה תניא פל״ה בהג״ה שם.
תורה ציוה: ראה ד״ה זה בלקו״ת ברכה (צג, ד).

משה כו' וזהו ישראל מקדשי שמך שהן הממשיכים הארה מבחינת שם מ"ה בשם ב"ן והיינו מקדשי שמך כו' והוא יחוד קוב"ה לאתקנא רזא דשמי' כו' ודרך כלל זהו בחי' תנאים מאי טעמא דר"מ דאמר קרא כו' הרי ממשיך מתושב"כ לתושבע"פ וזהו בחי' איתן ע"ד ותשב באיתן קשתו בחי' יסוד הממשיך טיפת דכורא כו'). והכח הזה בהם הוא לפי שהם מבחינת חכמה ע"ד משארז"ל משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו' יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן קיבלו מהם נמצא שלשלת הקבלה של התנאים הוא ממשרע"ה מסיני כו'. ומבואר למעלה דבחי' משה הוא בחי' ח"ע ביטול דשם מ"ה וזהו מן המים משיתיהו ולמעלה מבחי' אלי' שהי' בחינת חיצוני' ביטול ולכן עלה גופו כו' ובהתנאים האירה מבחינת משה (וזשארז"ל משה שפיר קאמרת כו' וזה נזכר באמוראים וצ"ע לקמן). ולכן הדינים שאמרו הם מבחינת אלקות ממש על ידי בירור ב' דמ"ה ולכן כל עיקר פסקיהן לא הי' על פי הכרע שכלם רק ממה שקיבלו מרבותיהן איש מפי איש. וכמאמר רז"ל בפרק ב' דסוכה על ר' אליעזר שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו כו' וכן גבי עקביא בן מהללאל שאמר לבנו חזור בך כו' כי אני שמעתי והם שמעו כו' וזשארז"ל אלו ואלו דא"ח הם ולכן מותבינן תיובתא מנייהו. (ונמצא על ידי תנאים נעשה יחוד תושב"כ ותושבע"פ בחי' יחוד מ"ה וב"ן בירור הב' שמ"ה מברר ב"ן וזהו מתניתין מלכתא כו' וזהו"ע לאתקנא רזא דשמי' שע"י יחוד זה נמשך תוספת אור מבחי' א"ס ממש שמו הגדול כו' וכנודע שע"י יחוד דו"נ נמשך הארה הגבוה משניהם והיינו שנמשך אור א"ס בח"ע בחי' תושב"כ ועי"ז בתורה שבע"פ כו' וכן נמשך גם עכשיו ע"י ד' התנאים איתנים כו').

(נתבאר * ענין לאתקנא רזא דשמי' יחוד זו"ן הוא יחוד תושב"כ ותושבע"פ. ויקדים ענין יחוד מ"ה וב"ן שהוא ב' הבירורים וכמו בגשמיות הולד מטיפת אם כו'. (ו) אח"כ יבאר שזהו"ע משניות כשר ופסול בירור א' מבחי' ב"ן. ענין והתנאים איתנים ממשיכים מבחינת ח"ע בירור ב').

ז) **ופילגשים** אלו הברייתות כי כל מתניתא דלא מתני' בי' ר"ח ור"א לא מותבינן מינה ואינן ברורים כשמש ע"ד שנשתכחו שלשה אלפים הלכות בימי אבלו של משה והיינו לפי שהם בבריאה ולא באצילות בבחינת בירור השני (עיין לקמן) ואינן ברורים ודאי' כ"כ ואמנם אותן דאיתנו בבי ר"ח ור"א לפי שנתבררו ר' חייא קפץ ונשבע כו' ונק' פילגשים כמו הפלגש שאינה בתמידות עם המלך גם בהסתר וצנעא (כך מ"כ. והדברים צריכים ביאור מ"ש שהם, הברייתות, בבריאה ולא באצילות * הרי אפילו משניות הם רק ביצירה ויובן עפ"י מ"ש במ"א * דלפעמים אומר בע"ח דמקרא ומשנה כו' הכל באצילות ולפעמים א' מקרא בעשיה ומשנה ביצירה כו' ע"ש התירוץ דשניהם אמת ולפמ"ש כאן מובן גם כן על דרך דוגמא במשנה יש ב' בחי' בירור הראשון דבי"ע השני מה שנמשך על ידי התנאים בחינת

נתבאר: קיצור לסעיף ה'. — כ"ה בכת"י.
באצילות: ראה ג"כ תו"א (מט, ג).
במ"א: ראה מאמרי אדה"ז — הנחות הר"פ ז"ל (ע' קפג ואילך).

מ"ד דאצילות וזהו מאן מלכי רבנן ומתניתין מלכתא כו' דו"נ כו' אלא שבמשנה נמשך הארת המ"ד מאצילות ומתלבש בז"א דיצירה ומשם לנוק' דיצירה יחוד זו"ן דיצירה אבל שרש המ"ד מאצילות, מה שאין כן ברייתות דלא מתני בי ר"ח ור"א לא נמשך בהם הארת מ"ד כלל דאצילות רק שהם בחי' בירור הראשון דבי"ע, וזהו שנרשם שהם בבריאה ולא באצילות ר"ל שלא נמשך בהם בחי' מ"ד שהמשכת מ"ד הוא לעולם מבחי' אצילות אעפ"י שמתלבש ביצירה כמו במשנה כו' אבל ברייתות דמתני בי' ר"ח ור"א נמשך בהם הארת המ"ד ששרשו מאצילות וכמו פילגש קיבלה טיפת דכורא רק שהיחוד בהסתר ולפרקים כי היא בעשיה אבל במשנה היחוד ביצירה כו'). ועלמות הם מימרות האמוראים הנק' שמעתות כי תלמוד בבריאה ונק' הבריאה חושך וביצירה כתיב יוצר אור ואעפ"י דבריאה גבוה מיצירה היא הנותנת שלפיכך אינו מושג כו'. והענין כי פסקי הלכות הם עפ"י הארת שם מ"ה משא"כ המימרות שהם לפי הכרע שכלם לכן נק' חושך, ואימא דמקננא בבריאה היינו שאינה יכולה לירד יותר למטה משא"כ החכמה מתפשטת למטה יותר (נראה דר"ל דמשנה ביצירה היא מהארת שם מ"ה דחכ' משא"כ תלמוד שבבריאה נק' עלמות לשון העלם שלא נתגלה בו שם מ"ה טיפת דכורא. והיינו ג"כ לשון עלמות בתולות שלא קיבלו הטיפה כו' וע"ז קשה איך ביצירה יהי' גילוי מבחי' שם מ"ה ולא בבריאה על זה אמר דאימא כו' מה שאין כן החכמה מתפשטת למטה יותר עד יצירה במשניות ובעשיה במקרא. ומ"ש שפסקי הלכות הם על פי הארת שם מ"ה נראה שהוא על דרך מה שכתוב בפרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד הוא שער י"ח וזה לשונו ואולם מה שאנו אומרים שתלמוד הוא בבריאה הוא תלמוד שהוא פירוש המשניות והמו"מ ופלפול אבל הדינים שבתלמוד ושאר המימרות שאינן ביאור על המשנה אינן בכלל התלמוד אלא בכלל משנה עכ"ל. וכבר נתבאר דמשנה הוא ע"פ הארת שם מ"ה ובהא ניחא מ"ש באמוראים ג"כ משה שפיר קאמרת עיין לעיל אות ו'. אך ליישב ג"כ מ"ש גברא אגברא קארמית עיין לקמן וצ"ע. אך עכ"פ נקוט האי כללא בידך דמשנה הוא ע"פ בירור ב' דמ"ה וכן ברייתות דמתני בי ר"ח ור"א רק שמ"מ הם פילגשים כו' אבל תלמוד נק' עלמות שלא קיבלו עדיין טיפת מ"ד וע' במ"א בדרוש משנה ותלמוד ויובן יותר). ונמצא שהעלמות שהן שמעתתא הם קודם בירור ב' עדיין (אף שהן תורה שלימה רק ר"ל שלא נמשך בהם טיפת מ"ד מאצילות ולכן אמרו גברא אגברא קארמית כו').

ובזה יובן ענין ליבון הלכתא הוא בחינת הבירור ע"י קושיות ופירוקים ממשיך מבחינת לובן העליון כתר חכמה כמ"ש עצי לבנון וכן כה"ג ביוהכ"פ בגדי לבן כו' ולכן לא מותבינן כלל מינייהו גברא אגברא קארמית וכל ענין הגלות הוא לברר בירורים ואז לע"ל כתיב בתולות אחריה ריעותיה מובאות לך לרקמות כו' כמשל הכור מצרף לכסף מן הסיגים כך הגלות הוא בחינת הבירור בחומר ובלבנים בחומר דא קל וחומר ובלבנים ליבון הלכתא כו' (נתבאר לעיל הפי' מענין ליבון הלכתא כי עלמות שלא קיבלו השפע בבחי' פנימי' וגילוי רק בבחינת מקיף והעלם וכמו קידושין קודם נשואין ועמ"ש ע"פ תורה ציוה כו'. וזהו בורא חושך העלם מהיות הטעם רק

בדרך מקיף כמ״ש במ״א בענין סומא וכסות לילה כו׳ בענין ציצית שהטעם שאני מרבה סומא ומוציא כסות לילה אינו מובן בגילוי גמור בעמקות רק דרך כלל כו׳, וזהו חושך רק מקיף והליבון להמשיך טיפת מ״ד גילוי בבחי׳ פנימי׳ וממקום גבוה יותר וזהו״ע לאתקנא רזא דשמי׳ יחוד מ״ה וב״ן שהוא בחינת תושב״כ ותושבע״פ וכנ״ל ועמ״ש במ״א ע״פ זה דששים * המה מלכות כו׳ מענין זה וע״פ קול דודי).

(נתבאר ענין פילגשים ברייתות דלא מתני בי ר׳ חייא ור׳ אושיעא קודם בירור דמ״ד ודמתני לאחר בירור, ועכ״ז פלגש בעשי׳ ולא כמו משנה גילוי המ״ד ביצירה ועלמות לא קיבלו טיפת מ״ד וצ״ל ליבון הלכתא).

ח) והנה בזמן הגלות כתיב אותותינו לא ראינו. שאז האותיות התורה שממשיכים בחי׳ אותיות ושמות גילוי סובב כל עלמין בממלא כל עלמין ונק׳ יחוד קוב״ה ושכינתי׳, חתן וכלה, ליבון הלכתא ככל הנ״ל. הנה אותותנו לא ראינו שאין ההמשכה בגילוי ולכן בגלות בית שני נתרבו הברייתות שהם בחינת פלגשים שהיחוד בהסתר מה שאין כן מתניתין מלכתא היחוד בגילוי ולכן נק׳ אותותינו כפשוטו לא ראינו שאין גילוי אות ומופת בשינוי הטבע והא בהא תלי׳ כי שינוי הטבע נמשך משינוי צירופי אותיות דבר הוי׳ המחיה כמו מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק ושינוי זה תלוי בהמשכה חדשה מבחינת ח״ע מקור הדיבור והיינו ע״י יחוד הנ״ל שהוא גילוי והמשכת אוא״ס ב״ה המלובש בח״ע ומהיות שאין השגה בגילוי ע״כ לא אתרחיש ניסא בגילוי גמור רק לפרקים וע״י איזה לבוש המעלים קצת וכענין היחוד עם הפילגש כו׳ (וחכמי המשנה עשו מופתים בשינוי הטבע מטעם הנ״ל דמתניתין מלכתא שהיחוד בגילוי כו׳). אך באמת זה ההסתר וההעלם דעכשיו הוא סיבת הגילוי העצום שיהי׳ לע״ל ביתר שאת ויתר עז מהגילוי שהי׳ לפני׳ אפילו בשעת מ״ת וכמו שהסתר והעלם דגלות מצרים הי׳ סיבת הגילוי דמ״ת. ומתחילה יתבאר ענין גלות מצרים דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ובפרשת ויגש כתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו א״כ הרי שם נק׳ יעקב עצמו בשם בני ישראל כדכתיב בני ישראל כו׳ יעקב ובניו כו׳ משא״כ כאן נאמר בני ישראל הבאים את יעקב א״כ יעקב עצמו לא נקרא בשם בני ישראל רק הוא בחינה בפ״ע. והענין כי הנה יש ישראל סבא וישראל זוטא. (עיין בפע״ח שער חג המצות פ״א מבחינת ישראל סבא דהנה בצאת ישראל ממצרים מבואר שם שהוא ז״א שהי׳ בעיבור במעי אמו והיינו ישראל זוטא אבל ישראל סבא הוא בחי׳ ח״ע רק שהוא מבחינת נ״ה * דאבא ועיין באוצ״ח ד״ה ע״ד). והענין כי ישראל פי׳ לי ראש דהיינו בחינת חכמה אמנם ח״ע כמו שהיא בעצמותה א״א להשיג בעולמות וכמו שהוא ית׳ הי׳ הוא לבדו גם אם לא הי׳ בורא העולמות כך ג״כ בחינת ח״ע אינה שייכה לעולמות וכמ״ש במ״א בפי׳ קדש מלה בגרמי׳ כו׳ אך ורק מבחי׳ נצח והוד דאבא נמשך להיות מקור לעולמות והיינו שמשם

דששים: ראה לקו״ת שה״ש (מ, ב).
נו״ה: בביכל ליאזני הגדול: מ״ה.

נמשך להיות מוחין לז״א שהז״א הוא בחי׳ מדות עליונות שהם שייכים לעולמות שלמי יעשה חסד אם לא לזולתו כו׳ וא״כ המוחין של המדות זהו שייך לעולמות ונמשך מבחינת נצח והוד דאבא עילאה. (וצ״ע בפע״ח שם דנמשכים מוחין לז״א גם מאר״א עילאין ויש ליישב דנהי שהוא בחי׳ מלה בגרמי׳ מ״מ הרי לע״ל יהי׳ גילוי סוכ״ע ממש ועד״ז יש לומר ענין מוחין הנ״ל). ובחינת נו״ה דאבא זהו הנק׳ ישראל סבא, וענין נצח והוד הוא עד״מ כליות יועצות איך להשפיע כי בכל השפעה מהרב לתלמיד צ״ל עצה איך לצמצם ולמעט שלא יתגלה כל השכל כי לא יוכל לקבל רוב טובה ואעפ״כ מעט צריך לגלות וזהו בחי׳ כליות יועצות שהן בחי׳ נצח והוד הנצח הוא ההסתלקות והוד הוא ההמשכה כו׳, וכך מה שנמשך מבחינת ח״ע שיוכל להיות מקור לעולמות נק׳ נצח והוד דאבא וזהו בחינת ישראל סבא וענין בחי׳ בני ישראל הבאים מצרימה הנה מצרים לשון מיצר וגבול הוא בחי׳ אותיות שהאותיות הן כלים המגבילים ונז׳ ב״פ הבאים מצרימה הא׳ בפ׳ ויגש, הב׳ כאן, היינו אותיות המחשבה ואותיות הדיבור ששניהם בחי׳ מיצר וגבול והם בחי׳ עלמין סתימין ועלמין דאתגליין. ובחי׳ עלמין הוא גבול ו״ק מעלה ומטה כו׳. (עיין מזה בפ׳ שלח ע״פ טובה הארץ מאד כו׳ שלכן אמרו אסתלק יקרא דקוב״ה בכולהו עלמין כו׳ שאפילו עלמין סתימין מעלימים הם כו׳ ולכן נק׳ מצרים והכלל מזה שכל בחי׳ כלים הם מיצר וגבול לגבי א״ס ב״ה. ועוד יש לומר דלכך נק׳ מצרימה והוא עפ״י מ״ש בע״ח שבכתר וחכמה מאיר האור מא״ס ב״ה בקירוב והרחבה אבל מחכמה לבינה נמשך ע״י חלון והרי זה בחי׳ מיצר כו׳ וענין החלון נתבאר במ״א). ופי׳ בני ישראל דפ׳ ויגש הבאים מצרימה היינו בחי׳ התלבשות השכל באותיות המחשבה ולכן נאמר שם בני יעקב שבחי׳ יעקב שהוא אחוריים דאבא המתלבש בתבונה, נק׳ בן לישראל זה (ר״ל דישראל הנז׳ בפ׳ ויגש הוא ישראל סבא ע״כ יעקב העליון המתדבק עם בחינת תבונה נק׳ בן לישראל סבא. וצ״ל דתבונה זו הוא למטה מבחי׳ תבונה עילאה המקבלת מישראל סבא עצמו וכמ״ש בע״ח שיש ב׳ בחינות תבונה כו׳. וביאור זה יובן ממ״ש במ״א ע״פ אם * בחוקותי ענין ב׳ בחינות מחשבה היינו מחשבה עילאה הקשורה בעצם השכל ומחשבה תתאה שהוא בחי׳ אותיות מורגשים כו׳ ובחי׳ זו נק׳ מצרימה בחי׳ גבול ע״ש בענין עומדים ומהלכים כו׳ וע׳ בע״ח שער הכללים שיש ב׳ בחי׳ יעקב הא׳ המזדווג עם לאה אותיות המחשבה. וזהו הנז׳ בפ׳ ויגש שהוא נק׳ בני ישראל פי׳ דישראל סבא). אמנם כתיב ירד ירדנו מצרימה ב׳ ירידות זא״ז הא׳ באותיות המחשבה כנ״ל שזהו הנז׳ בפ׳ ויגש הב׳ הוא בבחינת הדיבור וזהו הנזכר ר״פ שמות ועז״נ ואלה שמות בני ישראל כו׳. אך ישראל הנזכר כאן הוא בחי׳ ישראל זוטא שבחי׳ בני ישראל הנמשכים בהדיבור הוא המשכה מבחי׳ ישראל זוטא דהיינו בחי׳ המדות עליונות אך המדות נק׳ ישראל דוקא כשהמוחין חב״ד מאירין ונמשכי׳ בהם שזהו פי׳ ישראל לי ראש בחינת חכמה. אך לפי שהוא בחי׳ מוחין כשנתלבשו כבר במדות נק׳ ישראל זוטא (שאין ערוך בחי׳ חכמה המתלבשת במדות לבחי׳ החכמה שאין שייך למדות שהוא בחי׳ ישראל סבא שהוא נצח והוד דאבא שעם

אם בחוקותי: ראה לקו״ת ויקרא (מה, א).

היות נו"ה הוא השפעה מ"מ הוא השפעה מבחי' ח"ע ועי' ע"פ באתי לגני* כו' בענין קימת חצות להמשיך מוחין במדות ודיבור מח"ע שלמעלה ממוחין המלובשין במדות כו'). אמנם מ"מ דוקא בהתלבשות המוחין במדות אז נק' בחינת ישראל כי יש הפרש גדול בין כשהמוחין מאירי' במדות לכשאינן מאירין כמו עד"מ בגשמי' הקטן מתפעל בקל ומתקצף כו' וגדול דיעה קשה לכעוס והיינו מצד התלבשות השכל במדות ולכן או' אב הרחמן בחי' חכמה מקור הרחמים. והנה מבחינת ישראל זוטא נמשך בדיבור כמשל הבל הלב הנמשך מהמדות ומאיר בדיבור ויש עוד בחי' יעקב שג"כ הדיבור מקבל ממנו ועז"נ בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ולכן נז' את יעקב ולא נאמר בני יעקב כמ"ש בויגש אלא לפי שכאן מדבר בבחינת ישראל זוטא וא"כ בחי' יעקב (אפילו בחינה ב' דיעקב שהוא הנמשך בדיבור) יו"ד עקב אינו בחינת בן אלא בחינת ומדריגת אח לישראל זה כו'. משא"כ בויגש שמדבר בישראל סבא ואז יעקב בחינת בן לבד לישראל סבא כו' (תדע דאפילו בנשמות יש נשמות גבוהות שנק' אחים לז"א כמ"ש למען אחי ורעי כו' ויש נשמות דאצילות שנק' בנים כו' א"כ במכ"ש דיעקב דאצילות נק' אח לגבי ישראל זוטא שהוא בחינת ז"א משא"כ לגבי ישראל סבא כו'). וזהו שבימי הגלות כתיב אותותינו לא ראינו ופי' אותותינו בחי' אותיות כי הנה מקור התהוות האותיות הוא מחכמה ע"מ יהי אור הוא מבחי' חכמה אך כשחכמה עילאה מאירה בבחינת גילוי דהיינו אפילו בחי' ישראל סבא נו"ה דאבא אזי יכול להיות ניסים ונפלאות שינוי הצירופים מדם למים כו' ולכן היו המופתים ע"י משה שמקבל מבחי' חכמה עילאה (הגם דכתיב וראית את אחורי נו"ה דאבא כי ופני פנימי' אבא לא יראו כנ"ל). אבל בגלות אין המשכה זו בגילוי בהעלמין וזהו לא ראינו ואפשר שההשתלשלות והמשכה בהעלמין בגלות רק מבחינת בני ישראל ולא גילוי ישראל סבא עצמו רק איזה מדריגות הנמשכים מישראל סבא וישראל זוטא. (ע' בפע"ח שער המצות ענין מוחין דקטנות לבושי' חיצוני' דישסו"ת או בני ברא כרעא כו' רק מבחי' נה"י דישראל כו'). לכך אותותינו לא ראינו שמתעלם ומתלבש בבחינת מצרימה עלמין המעלימים כו'. וזהו ואלה שמות בני ישראל פי' בחי' השמות עליונים נמשכים גם בגלות רק שאין בגילוי למטה אותותינו לא ראינו דוקא כמ"ש במ"א אבל כולם ישנם ונמשכים למעלה ומה שאין הגילוי למטה הוא לפי שההמשכה רק מבחי' שמות בני ישראל כו' כנ"ל. וע' בזהר ובהרמ"ז ר"פ תזריע בפי' על משכבי בלילות כו' דלאו אורחי' כו' ע"ש. והנה ההסתר הוא הי' סיבת הגילוי אחר כך בצאת ישראל ממצרים כו' כי ברישא צריך להיות חשוכא והדר נהורא כו'. (וצ"ל דמה שההמשכה בגלות רק מבחינת בני ישראל היינו שלא נמשך באותיות מחשבה ודבור רק מבחינה זו לכך האותיות מעלימים כו' אבל בשרש ומקור יש כל ההמשכות גם למעלה מעלה כו' ועי"ז יומשך לע"ל מלמעלה למעלה וכמ"ש במ"א בפי' כי כאשר השמים החדשים* כן יעמוד לפני זרעכם כו' דהיינו כל ההעלאות וההמשכות דבימי הגלות יעמדו לפני כו'). ולפי שירד ירדנו ב' ירידות כנ"ל כמו"כ צ"ל

באתי לגני: ראה לקו"ת שה"ש (לא, ד).
כי כאשר השמים החדשים: ראה ד"ה זה בלקו"ת שה"ש בסופו.

ב׳ עליות הא׳ בימי יציאת מצרים והב׳ יהי׳ לע״ל. והיינו ג״כ ע״י בחומר **ובלבנים** ק״ו וליבון הלכתא שזהו ג״כ ענין ואלה שמות בני ישראל כו׳ המשכת **שמות** עליונים לאתקנא רזא דשמי׳ רק שעכשיו אותותינו לא ראינו וככל הנ״ל. **ועי״י** חושך זה יהי׳ אח״כ והדר נהורא לפיכך החושך גדול זמן רב יותר כי יתרון האור הבא מתוך החושך ולע״ל יהי׳ האור גדול לאין ערוך כו׳ (וב׳ עליות י״ל עד״מ בענין אלמלא שמרו ישראל ב׳ שבתות כו׳ שהם ב׳ בחי׳ עליות הא׳ עלי׳ בי״ע באצילות. הב׳ עלי׳ האצילות למעלה בא״ס ב״ה ממש).

(נתבאר איך בגלות אותותינו לא ראינו, וההסתר סיבה לגילוי לע״ל כמו במצרים למ״ת וענין שמות בני ישראל שיש בחי׳ ישראל סבא וישראל זוטא ולכן בויגש נאמר בני ישראל יעקב שיעקב נק׳ בן לישראל סבא כו׳. ולפי שההמשכה בגלות רק מבחי׳ בני יעקב ע״כ העלם כו׳ כי מופתים ע״י גילוי ח״ע ישראל כו׳ וברישא חשוכא והדר נהורא בב״א).

השמטה לעמוד קג:

שורה המתחלת ישן באה הערה:

ע״פ ואלה שמות: כנראה הכוונה להנדפס — אח״כ — בבונה ירושלים סי׳ מ׳.

אור התורה

פרשת

ו א ר א

וארא * אל אברהם וגו' בא־ל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם וגו' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וידעתם כי אני הוי'. וצ"ל הלא גם באבות כתי' וירא אליו הוי'. וגם להבין איך זכו למדרגה גדולה כזו ביצי"מ שנאמר וידעתם וגו' (ויובן בהקדם להבין קושיות המפרשים שהקשו עמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי דהו"ל הודעתי. והנה בי"ג מדה"ר כתי' הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו). אך הענין הוא ע"פ משארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין וא"ל אינן נגאלין כו' ולכאורה אינו מובן הלשון וא"ל כו' דמשמע דלא סגי בלא"ה הגם שאין בידם חטא ועון כלל (ועמ"ש מזה סד"ה כי ההרים ימושו). אך הנה כתי' בש"ב סי' י"ד י"ד וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח ומבואר בספרים שזה הי' ענין גלות מצרים בחומר ובלבנים שהם היו גלגול דור הפלגה שהם היו נשמות גבוהות וחטאו באמרם הבה נלבנה לבנים כו' נבנה לנו עיר ומגדל כו' וחשב מחשבות לבלתי ידחו ע"כ הביאם בגלגול גלות מצרים ותקנו זה ע"י בעבודה קשה בחומר ובלבנים וכמ"ש בפע"ח שער חג המצות ובשל"ה במסכת פסחים דקס"ה. אך פי' ממנו נדח ממנו דוקא שכל הניצוצות שבכל נפש מישראל סופן לאשתאבא בגופא דמלכא ממש בצאתם מהגוף (כמ"ש כי לא יראני האדם וחי בחייהם אינם רואים אבל במיתתם רואים ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אם בחקותי), בגלגול זה או בגלגול אחר ולא סגי בלא"ה אך איך תהי' זאת בהנפש שהיא בבחי' גבול ונברא לאשתאב' בגופא דמלכא א"ס ב"ה להיות לאחדות ממש. הנה מודעת זאת מ"ש בזה"ק ע"פ ואברהם זקן בא בימים והוא ע"ד מ"ש ימים יוצרו ולא אחד בהם (ע' זח"א צ"ט א' קכ"א ע"ב ובהרמ"ז שם ויחי רכ"ד סע"א רל"ג ע"ב), כי הנה הימים הם בחי' לבושים לנפשות האדם ע"י התומ"צ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם להמשיך עליו בחי' אחד אמת שיעלה ויבוא ויגיע למדרגת אהבת הוי' להבטל וליכלל באורו ית' בכלות הנפש ממש כנר בפני האבוקה ולאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו שתהא נפשו האלקית מיוחדת ביחוד לאחדים ממש באחדות האמיתי במקור חיותם חיי החיים ב"ה (כי הנה הנשמות שעלו במחשבה הנה המחשבה היא ג"כ רק לבוש לנפש וכמו"כ למעלה נלקחו מבחי' לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו' וירידתה בגוף הוא צורך עלי' שעי"ז יתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא שהן ע"ס שבהן מלובש הקו מאור א"ס ב"ה וכמ"ש מזה בד"ה מקושש עצים ובתו"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בד"א נאמרו, ומה שעלי' זו ע"י תומ"צ היינו לפי שהרי המצות הן רמ"ח אברים דמלכא ממש ומ"מ להיות העלי' מבחי' לבושים לבחי' גופא ממש זהו ע"י התפילה בחי' בירור נה"ב שהוא דוגמת והחיות נושאות כו' את בחי' האדם וגופא לבחי' אוא"ס ממש, וכיון שהם גורמים עלי' בחי' גופא דמלכא לבחי' נשמתא ונשמתא לנשמתא כו', ע' זח"ג בהעלותך קנ"ה א', לכן מדה כנגד מדה גם נשמתם שהיא מבחי' לבושים מתעלה בבחי' לאשתאבא בגופא. ועוד כיון שמעוררים העלי' בבחינת א"ס ממש והוא ית' הכל יכול להיות העלי' מבחי' לבושים לבחינת לאשתאבא בגופא כו', וכמו בתחיית המתים גם הגוף הגשמי יהי' כלי לאלקות כו' משא"כ מבלעדי המשכה זו מאוא"ס ב"ה א"א להתהפך בחי' לבושא לבחי' גופא ועמ"ש בד"ה במדבר סיני באוהל מועד

וארא: ראה ד"ה זה בתורה אור הנדפס בלעמבערג בשנת תור"ה. (וידוע בשם „דער פרומער ווארא". — ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 85). וראה ג"כ פלח הרמון ע"ס שמות ד"ה זה (ע' מד).

ומ"ש בד"ה פזר נתן לאביונים. להעיר מענין במאנין דילי' לא אשתמש אלא במאנין דילך זח"א ר"פ ויצא. ומענין המלאך כשהוא שליח נקרא בשם הוי'. ופי' לאחדים ממש היינו על ידי שהתורה והמצות הם הממוצעים כי מהות ועצמיות התורה הנה הוא רצונו של מקום ב"ה והוא ורצונו אחד ומהותן ועצמותן של המצות הם אברים דמלכא והם נשתלשלו ונתלבשו בענינים גשמיי' בענין מצות ציצית של צמר וקלף גשמי של תפילין ולכך הם המקשרים ומחברים לנפש אלקית הנגבלת בגדר מקום וגבול ומלובשת בגוף ונפש החיונית לדבקה בו ית' שמו ממש שאינו בגדר מקום וגבול ח"ו ואינו נתפס אפילו בשום שכל והשגה כי לית מחשבה תפיסא בי' כלל (ומ"מ צריך ג"כ להעלות התומ"צ ע"י ק"ש ותפילה שהוא ע"ד והחיות נושאות כו' ואזי דוקא התומ"צ מקשרים ומגביהים לנפש האדם לאשתאבא. וזהו ע"ד הארון הי' נושא את נושאיו ומ"מ היו נושאים אותו. וכמו"כ החיות נושאות ומנושאות עם הכסא כו' ועמ"ש מזה בד"ה אז ישיר אגוסטוס יושב כו'. ועפ"ז יש להבין ענין הימים שבכל יום דוקא צריך לקיים המצוה שכדי להיות העלאת המצות ע"ד והחיות נושאות כו' זהו תלוי בימים שבכל יום נעשה בירור חדש מנפש הבהמית ומק"ן כי ששת ימי בראשית נקראו ימי המעשה שהוא ענין הבירורים כמ"ש בד"ה והי' מדי חדש). וצריך לסגל תורה ומצות אפילו מצוה אחת כמה פעמים במספר הימים אשר נתנו לו מן השמים כפי שיעור הלבושים הצריכים לפי שרש נשמתו ולכן אמרו רז"ל מי שאי אפשר לו לעסוק בתורה כל היום מפני שהוא בעל עסק במשא ומתן די לו בפרק אחד שחרית וכו'. ומי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר הכרת תכרת כו' מאחר שלא הזמינו לו פרנסתו מן השמים כדי שיהי' פנוי כל היום הרי כך שערו לבושים לנשמתו לפי מקום חנייתה דדי לו בפרק אחד שחרית משא"כ מי שאפשר לו כו' נענש על ביטול שעה ורגע א' (ועמ"ש בתו"א סו, דרושי פורים מזה) וכמו שמצינו כמה פעמים בזוה"ק ומהן בפ' ויקהל דרי"ז ע"ב והיינו כי מאחר שיש לו פנאי ללמוד ואינו לומד הוה לבוש חסרא כנ"ל, וזהו ואברהם זקן בא בימים כי להיותו בבחי' ומעלת ומדרגת אברהם שהוא אהבה להוי' בכלות הנפש לאשתאבא בגופא דמלכא בבחי' זקן זה שקנה חכמה דהיינו שהי' בבחי' חכמה ומדרגת אין שהוא בבחי' אחדותו ית' שמו באמיתי' נקנה בקנין נפשו האלקית להתלבש ולהתפשט בה ממש (ע' בתו"א פ' בא בד"ה בעצם היום הזה כו' צבאות הוי'. ועמ"ש בד"ה והדרת פני זקן). בכדי להבטל ולהכלל באור הוי' ממש כנר בפני האבוקה ע"ד לאשתאבא בגופא דמלכא כדבר הנשאב ונתפס בנפש האדם עד שנעשה מהות ועצמיות ממש והי' לאחדים ממש (ועמ"ש בד"ה אני ישינה בענין רעייתי) הוא ע"י כי בא בימים שהם הם בחי' הלבושים שע"י נקנה בנפשו אוא"ס ב"ה כנ"ל. וזהו ולא אחד בהם ולו בוי"ו קרי שממשיך בחי' האחד האמיתי בהם הוי הנפש ולא כתיב באלף שאין אחד האמיתי הוא אוא"ס ב"ה נתלבש בהם ביחוד גמור ואמיתי כראוי לה לאותה נפש שתוכל לאשתאבא בגופא דמלכא עד מלאת מספר הימים דוקא שנקצבו לו להיות בעוה"ז כדי לקרות ק"ש כ"כ פעמים ולהתפלל וללמוד כ"כ כנ"ל וליתן צדקה כו' ולכן אמרו רז"ל מי שלא קרא ק"ש פעם אחת מעלים עליו כאלו לא קרא מימיו וכן לענין ביטול תורה ח"ו. (ע' בתו"א בד"ה משה ידבר פי' ולו בוי"ו ע"י רמ"ח מ"ע

ולא באל"ף רומז על שס"ה ל"ת והענין י"ל כמ"ש בזח"א ס"פ חיי דק"כ ע"ב ע"פ בכל צרותם לו צר דג"כ הקרי בוי"ו שהוא בז"א והכתיב באל"ף שהוא א"א כו' כמו"כ ע"י מ"ע שהן רמ"ח אברים דז"א ממשיכים ולו אחד בהם בחי' ולו בוי"ו אכן ע"י ל"ת ממשיכים בחי' א"א שהוא מה שלמע' מהתלבשות בבחי' כלים שיהי' ג"כ מאיר ומתגלה כו' ועמ"ש מזה ע"פ שימני כחותם ועמ"ש ע"פ הקול קול יעקב בענין אחד ועד ועד"ז נתבאר במ"א בפי' מ"ש כי אל דעות הוי' ולו נתכנו עלילות דג"כ הכתי' ולא באל"ף והקרי ולו בוי"ו והיינו ב' בחי' דעת ד"ע הממשיך מבחי' א"א וד"ת מבחי' ז"א.

קיצור. ענין כי לא ידח ממנו, לאשתאבא בגופא. כי שרשן מלבושי' והירידה צורך עליי' והיינו ע"י קיום התומ"צ שהם ע"ס, וצ"ל תפלה כו' ע"ד ארון נושאיו נושא ע"י שמתחלה היו נושאין אותו, וכן החיות נושאות ואזי מנושאות ג"כ. וכן ע"י בירור נה"ב מעלות הכסא ובחי' אדם לא"ס ב"ה ממש. ואזי מתעלות לאשתאבא כו' לכן במצות ויומין תלי' וזהו כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה כו' ואברהם אהבה להיות זקן שקנה חכמה. הוא ע"י שבא בימים, וזהו ולו א' בהם והכתיב ולא, עשה ול"ת כו').

ב) אך אין כל אדם זוכה לזה שיהי' כל ימיו שלמים ולא יחסר מהם אפילו שעה אחת ורגע אחד. והעצה היעוצה לזה ארז"ל שיהי' כל ימיו בתשו' וענין התשובה כי שובה אותיות בושה וכן תשובה אותיות בושת וכמו למשל אדם שעושה דבר שטות ואח"כ ראה שאחרים רואים אותו פתאום נופל עליו הבושה ומתבייש מאד והכל לפי המבייש והמתבייש ולפי הדבר שנתבייש ממנו כמו"כ כשישים האדם אל לבו כל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו אשר לא להוי' המה ומעמיק בשכלו גדולת הוי' שממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמי' כלא חשיב ואיך שהוא עומד עליו ורואה במעשיו וצופה ומביט כל מחשבותיו ובוחן לב וכליות ולית אתר פנוי מיני' אזי יפול עליו הבושה ממנו ית' ובחי' בושה זו יש לה כמה בחי' מרום המעלות עד סוף כל דרגין וסביביו נשערה מאד וידקדק על עצמו כחוט השערה (ע' פרדס שכ"ט פ"ג גבי פסק כו'). אשר רואים בעצמם כי פנה לבם ומחשבותם מדביקות הוי' ועבודתו שבו ויבושו מגדולת הוי' העומד לנגדו תמיד (וע' בסידור בהערה לתיקון חצות ובתניא פמ"ג אך היר"ע יראה בושת וכן ארז"ל ע"פ ולמען תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו ס"פ יתרו וארז"ל ס"פ שני דנדרים זו הבושה, וזהו ענין ג' סימנים יש באומה זו רחמנים ביישנים גומלי חסדים בפרק ז' דיבמות. ובד"ה וטהר לבינו פי' בשם המגיד נ"ע שיראה בושת הוא על דרך מ"ש כתר עליון אף על גב דאיהו אור צח ומצוחצח אוכם הוא קדם עה"ע שמפני שהכתר הוא למעלה מהעשר ספירות לכך הוא משיג יותר הביטול לגבי א"ס ב"ה איך שאין ערוך אליו דכולא קמי' דוקא כלא חשיב וכל הקרוב קרוב יותר אצלו ית' הוא בביטול יותר לכך הוא אוכם שמתחשך כמו המראה שחור שאינו נגבהת נגד מראה חלבן כן הכתר הוא בחי' ישת חושך סתרו שהוא אינו נגבה נגד אוא"ס ב"ה וזה הבחי' חושך דכתר הוא ענין יראה בושת שמתבייש הכתר נגד אוא"ס ב"ה ע"ד שבמלכות נאמר אל תראוני שאני שחרחורת נגד אוא"ס ב"ה שבאצילות כמו"כ הכתר לגבי א"ס המאציל העליון ב"ה. מזה מובן דשרש יראה פנימי' שהוא יראה בושת הוא

בבחי' כתר וכ"כ הרמ"ז בפ' וישב ובפ' קדושים שהוא בבחי' ח"ס והיינו לפי שהכתר הוא בחי' שלמעלה מהשכל וגבוה מכל הע"ס ע"כ הוא משיג יותר איך שאין ערוך ולכן נק' יראה זו יראה פנימי' שהוא נמשך מפנימי' א"ס ב"ה מה שאינו מושג כלל רק בבחי' ח"ס מושג קצת איך שאין ערוך כו' וזהו"ע רישא דלא אתיידע כו' שמתבייש הכתר לגבי בחי' זו וכענין שאמרו בגמ' פ"ה דב"ב דע"ה ע"א שכל אחד נכווה מחופתו של חברו אוי לה לאותה בושה כו' פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה כו'. ועד"ז יובן שבבחי' בושה יש לה כמה בחי', וידקדק על עצמו כו' כאשר ישים אל לבו איך אפילו כ"ע דאצילות אוכם הוא ומתבייש נגד אוא"ס ב"ה וזהו ענין הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו והרי החכמה נק' עדן שלמעלה מגעה"ע אין ערוך לגבי ח"ס וכתר כו' וא"כ יבין איך ראוי להתבושש ולהכלם על שרואה בעצמו כי פנה לבו מדבקות הוי' כנ"ל). וזהו ויחד לבבנו כו' ולא נבוש לעולם ועד כי בלא יחוד הלב בו ית' הרי לעולם ועד יש בהינת בושה זו עד רום המעלות ועל דרך מ"ש במ"א מענין השתלשלות העוצמות עד אין קץ כמ"ש הכל ירוממוך סלה וכל מה שהאדם עולה בהשגתו ותבונתו למעלה בגדולת א"ס ב"ה תקטן בעיניו יראתו ודביקותו הראשונה והוא כאין ממש וכאלו לא הי' לו שום יראה כלל וכמשל הרואה את המלך פתאום שמתבייש מדיבוריו שדיבר בלא ראות (ועיין מ"ש בזה בד"ה וספרתם לכם שמבחי' זו יבוא לעורר רח"ר על נפשו כו' ובד"ה והנה מנורת זהב נתבאר שזהו ענין כתישה וביטוש וזהו ענין התשובה שהיא אותיות בושת וז"ש רז"ל ספ"ק דברכות די"ב ע"ב כל העושה דבר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו על כל עוונותיו כו' יעו"ש דלכאורה אינו מובן איך ע"י שמתבייש בה מוחלין לו ולפמ"ש דתשובה הוא בחי' בושת שמתבייש מפני ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה כנ"ל אתי שפיר. וזהו יראה פנימי' שלמעלה אפילו מאה"ר וע' בד"ה שימני כחותם שזהו"ע חותם שוקע שמלמטה שעי"ז נמשך אור המשכה עליונה מאד כו' לכן בזה הוא ממלא כל הפגמים שעשה ע"י שביטל מ"ע כו' שהם בחי' לאשתאבא בגופא דמלכא שע"י בחי' בושה וחותם שוקע הנ"ל ממשיך גילוי עצמיות אוא"ס שלמעלה מבחי' ההארה המלובש בע"ס הנקרא גופא כו' והגם שלעיל נתבאר שגם בענין המצות יש העלאה דנה"ב דוגמת והחיות נושאות את הכסא אך לא כל ההעלאות שוין כי תשובה בחילא יתיר כמ"ש בד"ה יונתי בענין קומי לך כו' הראיני כו' ועוד זאת כי והחיות נושאות זהו חותם בולט שמלמטה וממשיך מלמעלה חותם שוקע בחי' שערות דא"א אבל התשובה בחי' בושה חותם שוקע שמלמטה ממשיך מלמעלה גילוי עצמיות אוא"ס ואנת הוא ממלא כל שמהן כו'.

קיצור. ענין שצריך להיות תשובה אותיות בושת ולא נבוש לעולם ועד יראה בושת שרשה מכתר עליון אוכם הוא ע"ד פני משה כו' אוי לאותה בושה. וזהו כל העושה דבר עבירה ומתבייש מוחלין לו. בושה חותם שוקע ממשיך חותם בולט שלמעלה כו'.

ג) **אך** כיצד יבוא לבחי' תשובה זו. הנה כתיב בהושע סי' י"א א' כי נער ישראל ואוהבהו וממצרים קראתי לבני. והענין הוא כמו שאנו רואין עד"מ בן

נער אצל אביו שכל זמן שמראה לו אביו אהבתו ומקרבהו באהבה וחיבה יתירה מתרהב בנפשו לעשות כל מה שלבו חפץ ממילי דשטותא נגד רצון אביו ואף אם אביו מוחה בידו אינו משגיח ואינו שומע בקולו רק אם אביו גוער בו ודוחהו חוץ לביתו ואומר לו שאינו אביו וכה"ג אזי מתעורר ומתגלה אהבת הבן אצל אביו בהתגלות לבו וצועק במר נפשו שאינו רוצה ליפרד מאביו בשום אופן ומכש"כ כשלא יקרא בשם אביו משא"כ כשהבן אצל אביו האהבה היא בהעלם אצלו מחמת קטנות שכלו שאינו משיג כמו הגדול שהוא בעל שכל ושומע לקול אביו בעודנו עמו בהתקרבות וכן הענין באהבת ישראל אל המקום ב"ה המסותרת בלב כל אחד ואחד מישראל אינה יוצאה מההעלם אל הגילוי כשהן בבחי' נער דהיינו בבחי' קטנות השכל (וכמ"ש ברבות ר"פ וישב ע"פ והוא נער עושה מעשה נערות ממשמש בעיניו כו'). רק אם ישים אליו לבו ויתבונן בשכלו איך שהוא רחוק מהוי' בתכלית ונפשו נדחית לחוץ כאשר יוכל כאו"א למצוא אשמה בנפשו כל חד לפום שיעורא דילי' אשר בעבורה אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה אזי יתעורר ויתגלה אצלו בחי' אהבה בהתגלות לבו ביתר שאת ויצעק אל הוי' בצר לו ותכלה אליו נפשו באה"ר להבטל ולהתכלל באורו ית' בשביל שאינו רוצה להיות נפרד ח"ו ממנו ית' (וע' במד"ר שמות ע"פ חושך שבטו שונא בנו כו' וע' ברבות ס"פ מצורע בירושלים לא קיימתם מצות זיבה כו' על אותה שעה הוא אומר כולך יפה כו'. וז"ש זכרי' והנה מנורת זהב כולה שזכו לבחי' זו ע"י גלות בבל דוקא כמ"ש ברבות ע"פ וזאת התרומה זהב זו בבל כו' ע"ש) כי ישראל נקראו בנים למקום וזהו ממצרים קראתי לבני שמחמת בחי' מצרים שהוא מיצר וקטנות השכל נראית להיות בני כאהבת הבן אל האב מחמת שסבלו שם הגלות ועי"ז נתגלה אהבה ביתר שאת למעלה (ויובן זה עפמ"ש בבה"ז פ' קרח על המאמר שם דקע"ח ע"ב תו הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו' שזהו ענין אעא כד לא סליק בי' נהורא מבטשין לי' שעל ידי השמאל דוחה יוכל להעלות מתכלית השפלות מה שאין כן על ידי הימין מקרבת כו' ועיין בתורה אור פ' תשא על פסוק שמאלו תחת לראשי שדוקא על ידי שמאל דוחה שהי' לו מתחילה ירום ראש לבוא לבחי' בכל מאדך ועמש"ש בפ' נח ע"פ מים רבים לא וכלו לכבות כו' ועמ"ש עוד מענין שמאלו תחת לראשי בד"ה שוש אשיש ובד"ה ביום השמיני עצרת. ולכאורה בענין פי' כי נער ישראל מוכח במדרשים דאדרבה שאזי תגדל האהבה ביתר שאת מהיותו גדול כמ"ש ברבות פ' שופטים דרצ"ה ובפ' נשא פי"ב דרנ"ז ע"ד ובזח"ב ס"פ בא מ"ג ע"א פי' כי נער ישראל היינו ישראל זוטא שהוא ז"א אבל ישראל סבא שהוא בחי' חכמה שבו הארת עתיק הנקרא סבא עתיק יומין כו' וכ"כ בפ' ויקהל דרט"ז סע"א שמע ישראל ישראל סבא בגין דאית זוטא כי נער ישראל כו'. ולפמ"ש בד"ה יונתי י"ל כי זהו ב' בחי' שיש בהנשמה הא' שרשה ומקורה למעלה והוא רק בחי' מקיף על הנשמה המלובשת בגוף זהו הנקרא ישראל סבא והנשמה המלובשת בגוף ונה"ב נקראת ישראל זוטא ועי"י ק"ש ותפלה מתקרבת הנשמה שבגוף לשרשה ומקורה וזהו שמע ישראל ישראל סבא כו'.

וא"כ לפ"ז פי' כי נער ישראל היינו שאין בו התקשרות זו בק"ש ותפלה לבוא לבחי' רעותא דליבא שעי"ז יהי' בבחי' שמע ישראל סבא כו' והעצה לזה

ע״י שמאלו תחת לראשי אותיות ישראל שעי״ז הדחוי׳ ירום ראש לבוא לבחי׳ ישראל סבא וזהו וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח כו׳ שצ״ל עצות לזה (ועמ״ש בתו״א ס״פ וישב ע״פ וגם אתה תדין את ביתי כו׳) וע״ז אמר יש קונה עולמו בשעה אחת (שעי״ז ממשיך מבחי׳ וישע הוי׳ והוה רעווא כו׳ ולכן א״צ לבחי׳ ימים ע״ד בא בימים כו׳ כי זה ממשיך מקורא דכולא רעווא דכל רעווין מקור ושרש הרצון המלובש בתומ״צ כמ״ש בד״ה תקעו בחדש שהרצון העליון יש לו ב׳ בחי׳ כו׳) וכן איתא בזהר זכאין אינון מארי תיובתא בשעתא חדא וברגעא חדא כו׳ כי אהבה הראשונה הבאה מחמת הימים שקנה לו בקנין נפשו המשכת אלקותו ית׳ הוא נק׳ אה״ע בחי׳ נפשי אויתיך שהו״ע התפשטות המשכת אלקות בערך נפש אדם כפי אשר תוכל שאת לפי שרש ומקור חוצבה וגם לפי ריבוי הכלים והלבושים של תומ״צ ונמשך משם א־ל שדי ע״ש שמשפיע לעולמות שפע ביותר די להיות חיים וקיימים כמ״ש והריקותי לכם ברכה עד בלי די עד שיבלו שפתותיכם מלומר די והוא בחי׳ ממכ״ע (וכנודע שבחי׳ אל שדי הוא ביסוד ונקרא צדיק יסוד עולם וע״כ ע״י הלבושים מתומ״צ שזהו בחי׳ צדיק נמשך בחי׳ וארא כו׳ באל שדי כו׳) משא״כ אהבה זו מבחי׳ תשובה הוא בחי׳ אה״ר וגדולה עד מאד מכדי ערך נפשו כי יתרון האור מן החושך שאור האהבה המתגלה מתוך החושך תאיר ביתרון אור ומעלה יתירה בלי שיעור וגבול ולכן אהבה זו נמשכת משם הוי׳ הוא שמהווה כל ההוויות ואינו נתפס בשום מדה וגבול ואינו בבחי׳ ערך והשגה כי לית מחשבה תפיסא בי׳ כלל (וכאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצות שהם בחי׳ לבושים שירדו ונשתלשלו בבחי׳ ממכ״ע.

קיצור. ולבוא לבחי׳ תשובה זו. כי נער ישראל. ולזאת צריך להיות שמאל דוחה. וזהו ממצרים קראתי לבני. הוא דא עתיקא מבטשין שמע ישראל סבא מקור הנשמה. ועי״ז יש קונה עולמו בשעה אחת וישע הוי׳. רעווא דכל רעווין. וזהו ההפרש בין אני אל שדי לבחי׳ הוי׳).

ד) ולתוספות ביאור הנה שם הוי׳ ב״ה מורה הי׳ הווה ויהי׳ בהשוואה אחת ממש כמו קודם בריאת העולם ואחריו שאין עוד ואפס ממש זולתו כך הוא עתה ממש לפניו ית׳ דקמי׳ ממש כלא חשיב כולא וכשיעמיק האדם בדעתו להתבונן בזה באמת לאמיתו אזי יהי׳ בעיניו כרשע למפרע שהוא רחוק מהוי׳ והולך חשיכים ולתאוה יבקש נפרד אף שאינם באיסור ח״ו (וע׳ בתו״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם גבי ולכן כשעולה מגעה״ת לגעה״ע כו׳ וכך יש אלפים מדרגות כו׳ ע״ש ובד״ה ויהי מקץ הראשון גבי ומה אם לא בא כו׳ הבא לדבקה בו כו׳ ע״ש) ועי״ז יתמרמר במרירות נפשו ויצעקו אל הוי׳ על העתיד מעומקא דליבא לדבקה בו ליכלל ולהבטל באורו ית׳ בכלות הנפש בצמאון להוי׳ וכמו העיף והצמא במדבר דוקא וז״ש בזהר ממעמקים קראתיך וכמ״ש דבעלי תשובה משכין לי׳ לקוב״ה בחילא יתיר לאתקרבא כו׳ וזהו השיב אחור ימינו מפני אויב באיכה סי׳ ב׳ ג׳ כי להיות דרישת האהבה מתוך החושך ע״י שרואה בנפשו כי נדחת לחוץ הוא שלא בענין וסדר שארז״ל ושמאל דוחה וימין מקרבת שאהבה שהוא בחי׳ ימין הוא מחמת בחי׳ התקרבות אלא היינו דוקא כשישראל הם בגדלות השכל משא״כ כשהם בבחי׳ נער בחי׳ קטנות כו׳ וכנ״ל והענין כי הנה ארז״ל

שלא נתמלאה צור כו׳ כי גלו לאדום שכינה עמהם ותרד פלאים להחיות נפשות העכומ״ז להגביה כנשר קינו כי יעקב חבל נחלתו וכאשר עוסק בענינים גשמיי׳ ותאוות עוה״ז בחי׳ אוה״ע מוריד הארת ניצוץ אלקי להתלבש ולתת חיות לעכומ״ז שהם מבחי׳ זו (כמ״ש מזה בד״ה ואני נתתי לך שכם אחד וע׳ מענין ותרד פלאים בעה״מ שי״א רפ״ח שירדה לעשיי׳ לקליפות כו׳ ובשי״ג פמ״ו דע״ט ד׳) ובפרט כשמעמיק דעתו ומחשבתו בעסקי מו״מ אזי מוריד חב״ד ונעשה בחי׳ מוחין דגדלות לתאוות העולם וזהו כי הגדיל אויב באיכה סי׳ א׳ ט׳ דהיינו שהאויב שהוא ענין יצה״ר צרכי הגוף ותאוות העוה״ז נעשה גדול ובעל שכל ויש לו מוחין דגדלות (וע׳ בע״ח שער מיעוט הירח ספ״ב שנעשה עי״ז ע״ס בקליפה כו׳ וזהו״ע עשר קרנות הנזכר ברבות באיכה ע״פ גדע בחרי אף שנגדעו מישראל וניתנו לעכומ״ז כי מלכות דאצילות נק׳ קרן כמ״ש בזח״ג במדבר דק״כ בענין ובא לו לקרן וע״ס שבה נק׳ עשר קרנות כו׳ וזהו״ע כי הגדיל אויב) ואי לזאת כדי לתקן בחי׳ זו להיות לע״ל תרוממנה קרנות צדיק הוא ע״י שהשיב אחור ימינו עד עת קץ (וע׳ מענין השיב אחור ימינו ברבות פ׳ דברים דרפ״ז ע״ב שם משמע דקאי על השכינה וכ״מ ברבות באיכה ע״ב ג׳ בענין פי׳ קץ הימין שהיא משועבדת כו׳ ובפתיחתא שם נ״ה משמע דקאי על הימין ממש שהוא החסד וכן משמע בזח״א קס״ג ע״ב ובזח״ג ע״ד א׳. ר״י אמר בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כתי׳ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקיני ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא כתי׳ השיב אחור ימינו דהיינו שאין החסדים מאירים בכנס״י וזהו עת לחבק ועת לרחוק מחבק וכמ״ש ע״ז ברבות בקהלת דצ״א א׳ עת לחבק דכתיב וימינו תחבקיני ועת לרחוק מחבק דכתיב וריחק הוי׳ את האדם בישעי׳ ססי״ו וענין פי׳ וימינו תחבקיני נתבאר בד״ה אז תשמח בתולה במחול שימין עליון הוא בחי׳ אה״ר שלמעלה מן הטעם ודעת מתגלה ומאיר למטה בגילוי הלב שלא יהי׳ בבחי׳ נפרד ממנו ית׳ וזהו תחבקיני כמשל המחבק את חברו שלא ילך ממנו וזהו ענין הסוכה בחי׳ הוי׳ צלך וכן נתבאר בד״ה ביום השמיני עצרת ובד״ה ושאבתם מים בששון וסד״ה שוש אשיש בהוי׳ ועמ״ש סד״ה בהעלותך פי׳ ושמן ימינו יקרא שמן הוא התורה ממשיך ימינו של הקב״ה כי אבא מלביש חסד דא״א. ובד״ה ואהי׳ אצלו אמון נתבאר שהימין גנוז בתורה וזהו וימינך מקרב חיקך כלה וזהו כמ״ש בזח״ב בשלח נ״ז א׳ וכי אפשר דהשיב אחור ימינו כו׳ ע״ש. ועמ״ש בד״ה שימני כחותם ענין וימינו תחבקיני הוא רצועות תש״ר כו׳. והנה מבואר בד״ה הסיבי עיניך מנגדי שהם ישראל מקבלים מבחי׳ פנים יאר הוי׳ פניו אליך. כי באור פניך נתת לנו תורת חיים משא״כ עובדי ע״ז אין להם בחי׳ פנים כלל וכל החיות שלהם רק מאחוריים כו׳ וזהו השיב אחור ימינו שלא יומשך הימין בבחי׳ פנים וריחק הוי׳ את האדם כ״א העכומ״ז היונקים מבחי׳ אחוריים הם מקבלים מבחי׳ הימין מבחי׳ ורב חסד כמ״ש בתו״א פ׳ בשלח. והנה ריחוק זה דעת לרחוק מחבק הוא אינו דין קשה אלא אדרבה הוא אהבה נפלאה וכמ״ש באגה״ק סי׳ כ״ב שע״ז נאמר כי את אשר יאהב הוי׳ יוכיח. וכמו אב הרחמן חכם וצדיק המכה את בנו כו׳ שהוא ממש כמו מלך גדול ונורא הרוחץ בעצמו ובכבודו את צואת בנו יחידו מרוב אהבתו כמ״ש אם רחץ הוי׳ את צואת בנות ציון כו׳ ברוח משפט ע״כ לשונו. וכמ״ש ברבות ר״פ שמות שזהו״ע חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר והוא ענין החסד

שבגבורה או גבורה שבחסד שיש בו פנימי' האהבה יותר מעצם החסד עד שמחמת האהבה הנפלאה משנה טבעו ואהבתו שבטבעו לבנו להראות לו דין וכעס וריחוק שזה נגד טבע האב לבנו יחידו וכדי להיות שינוי הטבע מוכרח להיות מחמת עוצם האהבה הנפלאה כו' ושרשה מגבורות דע"י כי לית שמאלא בהאי עתיקא ועז"נ הנותן שלג כצמר והשלג יש בו תוקף הלבנונית יותר ובשרשן הגבורות גבוהים מהחסדים כמעלת הזהב על הכסף ולכן מזה יעורר ג"כ באדם אהבה כמאמר רז"ל לקבולי בשמחה וכמ"ש באגה"ק שם וזה"ל שמצאתי מזה. ויש להבין למה יקבלם באהבה דוקא הענין הוא דידוע דקו השמאל הוא בג"ה כו' ובינה מיני' דינין מתערין היינו ששרש דשרש הדינין מבינה מתערין וע"י השמחה שע"י הבינה דוקא כמ"ש אם הבנים שמחה נמתקין עי"ז הדינין בשרשן ודוקא ע"י השמחה שבהתבוננות רשפי אש בהתלהבות אורה ושמחה הנגלית הוא שממתקת בחי' הדינין של היסורין בשרשן אבל בבחי' אהבה והחדוה שאינו בבחי' גבורות והתלהבות הנק' שמחה לא יומתק עי"ז הדינין בשרשן כי הגם שמבואר בזהר תצוה קפ"ד ע"ב ממשל אבן ספיר חדוה דבר נש משיך לגבי חדוה אחרא עילאה ויכול להיות שאם יהי' האדם תמיד במדרגת האהבה וחדות הוי' היא מעוזו לא יבואו עליו דינין בתחלה. אך כדי שיומתקו הדינין שכבר באו א"א ע"י האהבה הנ"ל שמבחי' חסד לפי שאין מיתוק הדין אלא בשרשו ושרש הדינין מבינה והוא התלהבות הנגלית בשמחה ברשפי אש כו') והיא אהבה נפלאה ולכן גם האדם ממדרגה ובחי' אחוריים יתעורר כדי להעלות מ"ן מהארץ החומרי' ההיא ולדבקה בהוי' חיי החיים ע"י כי משם ידרשוני האהבה ע"י כשיעמיק דעתו בזה הענין עצמו אשר נפל למטה מטה בבחי' גלות ויצעקו אל הוי'. והנה ענין גלות מצרים כי יש בחי' מצרים ופרעה כו' עכ"מ.

קיצור. כאשר יתבונן בהוי' יהי' בעיניו כרשע על שהוא רחוק מהוי'. ענין השיב אחור ימינו כי שמאלו כו' וימינו תחבקיני אכן עת לחבק ועת לרחוק מחבק אלא ואוהבו שחרו מוסר והיינו לפי כי הגדיל אויב וזאת השיב אחור ימינו. והוא אהבה נפלאה וגם האדם יתעורר. ויצעק אל הוי'. וזהו"ע יציאת מצרים כי פרעה עורף השיב אחור כו'.

ה) **וזהו** ענין ושמי הוי' לא נודעתי להם. דהנה גבי יגמה"ר כתיב ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו ומבואר בד"ה יתקע בשופר גדול שבחי' שם הוי' יו"ד דחכמה ה"א דבינה והוא באצילות נמשך ע"י התומ"צ אך שם הוי' דלעילא הוא למעלה מהאצילות ולכן פסיק טעמא בגווייהו וע"י התשובה נמשך ויקרא הוי' הוי' שהוא ית' הקורא וממשיך משם הוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלו' בשם הוי' דלתתא למלאות כל הפגמים. וענין הפסיק טעמא פי' בס' אשל אברהם דקע"ב סע"א שהוא רומז לרקיע עילאה דאיהו מבדיל בין מים למים וזהו"ע והבדילה הפרוכת לכם ע"ש וא"כ הוא כעין קרומא דאוירא שהוא ענין הפרסא שבין המאציל לנאצלים עמ"ש בזה בביאור ע"פ ואתחנן ובביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר. וא"כ פסיק טעמא זהו בחי' שם אלקים שהו"ע הפרוכת ורקיע והיינו מ"ש סד"ה וידעת היום בפי' כי הוי' הוא אלקים בשמים ממעל הוי' בחי' גילוי אלקים בחי' הסתר וצמצום כי כמו שיש בחי' הסתר וצמצום בממכ"ע כו' כך יש בבחי' סוכ"ע בחי' הוי' זה גילוי ובחי' אלקים היינו צמצום עכ"ל. אם כן כמו

בבחי׳ שם הוי׳ שבאצילות יש בחי׳ שם אלקים שהוא ג״כ ענין הפרסא שבין אצילות לבריאה כך בבחי׳ שם הוי׳ דלעילא שבאצילות בחי׳ סוכ״ע יש בחי׳ אלקים וזהו ענין הפסיק טעמא. והנה מ״ש ושמי הוי׳ לא נודעתי להם קאי על שם הוי׳ שלמעלה מאצילות ולכן אתי שפיר דלק״מ שהרי אצל האבות ג״כ נאמר כמה שמות הוי׳ אלא דמ״ש ושמי הוי׳ קאי על שם הוי׳ שלפני האצילות ולכן נאמר לא נודעתי ולא נאמר לא הודעתי כי נודעתי משמע עצמותו ית׳ בחי׳ סוכ״ע וז״ש בפ׳ עקב גבי מן אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך כי בחי׳ מן שרשו מטלא דבדולחא שלמעלה מאצילות וכ״ז מפני כי להיות גילוי שם הוי׳ דלעילא זהו נמשך דוקא ע״י תשובה משא״כ לצדיקים גמורים. ולכן זכו לזה דוקא ע״י גלות מצרים שאז זכו לתשובה כו׳ כנ״ל. ועז״נ לכן אמור לבני ישראל אני הוי׳ והוצאתי כו׳ והצלתי כו׳ כי נזכרו כאן ד׳ גאולות שכדי שיעלו ויבואו לגילוי שם הוי׳ דלעילא יש כאן ד׳ מדרגות מלמטה למעלה היינו שם אלקים ושם הוי׳ דאצילות ואח״כ בחי׳ שם אלקים בחי׳ הפסיק טעמא ושם הוי׳ דלעילא. והיינו ע״י תשובה תתאה שיש בה ב׳ בחי׳ סו״מ ועש״ט ואח״כ תשובה עילאה ויש בה ג״כ ב׳ בחי׳ אהבה רבה ויראה עילאה יראה בושת כו׳. ובזהר ח״ב ס״פ ויקהל דרי״ו סע״ב ד׳ גאולות זהו ענין ד׳ פעמים אמת שבאמת ויציב שחותמים בו גאל ישראל ובפע״ח שער הק״ש ס״פ כ״ז שד״פ אמת הם ד׳ מוחין דנוק׳ חו״ב חו״ג פי׳ חו״ג הם אהוי״ר שבכל בחי׳ צריך להיות אמת כמ״ש לכל אשר יקראוהו באמת. וענין והצלתי וגאלתי יש לומר עדמ״ש כי פדה הוי׳ את יעקב וגאלו ופי׳ האריז״ל פדיון ניתן ד״א תמורתו וגאולה עדיף וא״כ יש להעיר ממ״ש בד״ה וכי ימכור איש את בתו לאמה בענין אשר לא יעדה והפדה שע״י שנותן אותיות התורה ע״ד כל מה שהסוס רץ ומיצל יהי׳ קדש וזהו״ע והצלתי. ואח״כ וגאלתי בחי׳ אתהפכא לגמרי או ע״ד מ״ש בד״ה במדבר סיני בחדש השני לצאתם מארץ מצרים שיש בחי׳ שנית ביציאת מצרים דהיינו אחר שהי׳ סור מרע גמור בתכלית ואזי יכול לבוא למדרגת מדבר סיני ואוה״מ. מדבר סיני היינו שירדה שנאה על הרע וזהו״ע והוצאתי אתכם מתחת סבלות בחי׳ סור מרע ואח״כ והצלתי ע״ד אוהבי הוי׳ שנאו רע. ואח״כ וגאלתי אתכם על ידי המצות שעל ידן נמשך אהבה רבה בנפש שלמעלה מהשכל. ולקחתי אתכם לי ע״י עסק התורה נמשך יראה עילאה יראה בושת שע״ז אמר אם אין חכמה אין יראה כו׳ ובביאור אני הוי׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים כתב שיש כמה מדרגות ביציאת מצרים כו׳ ודרך כלל ב׳ בחי׳ הא׳ מבי״ע לאצילות, הב׳ מאצילות לא״ס, וא״כ זהו כענין שבת תתאה ושבת עילאה שהן ב׳ בחי׳ ביטול הא׳ ביטול היש לאין הב׳ ביטול אמיתי וא״כ הן ד׳ גאולות הנ״ל כי בביטול היש הנ״ל יש ג״כ ב׳ בחי׳ הא׳ סור מרע לגמרי הב׳ שירדה שנאה על הרע שזהו ענין מדבר סיני שהוא עליית המלכות מבי״ע לאצילות וכמו״כ בענין ביטול אמיתי שבת עילאה זהו ג״כ ענין ממעמקים ב׳ עומקים ב׳ יסודות דאו״א אה״ר ויראה בושת הנ״ל. עוי״ל מצרים דקדושה פ״א שחרית כו׳ ויצי״מ והגית בו יומם ולילה כו׳ וכן עד״ז במצות וע׳ באגה״ק ע״פ חסדי הוי׳ כי לא תמנו, ויש מצרים דקליפה ממש ערות הארץ וא״כ יש ב׳ בחי׳ יציאת מצרים הא׳ יציאת מצרים דקליפה וזהו ע״ד העליי׳ מבי״ע לאצילות כי בבי״ע יש קליפות סביב רשעים יתהלכון ויצי״מ הנ״ל בב׳ בחי׳ הנ״ל הכל נק׳ יציאת מצרים מבי״ע לאצי׳.

אמנם מצרים דקדושה בחי' גבולים ויציאת מצרים זה מעורר יציאת מצרים באצילות במלמעלה מהאצילות כו' וזהו ענין ארץ ישראל שנקראת ארץ חפץ ששרשה במלכות דא"ס כו'.

קיצור מפ"ה. ושמי הוי' לא נודעתי. ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא. שבחי' הוי' יו"ד חכמה ה' בינה כו' אך שם הוי' דלעילא הוא למעלה מאצילות ולכן פסיק טעמא בינייהו. ע"ד והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים. וע' בלקו"ת בהביאור ע"פ שבת שבתון בסופו ואפ"ל שזהו פי' וידעת היום כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. ועל שם הוי' דלעילא מאצי' עז"נ ושמי הוי' לא נודעתי להם. ולכן נאמר לא נודעתי דמשמע מהותו ועצמותו. לא ידעון אבותיך וגילוי שם הוי' דלעילא נמשך דוקא ע"י תשובה ולכן זכו לזה דוקא ע"י גלות מצרים וע"כ נזכר כאן ד' גאולות שכדי שיבואו לגילוי שם הוי' שלמעלה מאצילות שעז"נ נודעתי יש ד' מדרגות מלמטלמ"ע. היינו שם אלקים ושם הוי' דאצילות ואח"כ בחי' שם אלקים שלמעלה מאצילות בחי' הפסיק טעמא עד שאח"כ יגיעו לשם הוי' דלעילא והיינו ע"י תשובה תתאה. שיש בה ב' בחי' סור מרע ועשה טוב ואח"כ תשובה עילאה ויש בה ג"כ ב' בחי' אהבה רבה ויראה עילאה יראה בושת.

ברבות פ' וארא ספ"ו והוצאתי והצלתי ד' גאולות יש כאן וכנגדן ד' כוסות י"ל ד' בחי' ביצי"מ שהוא תשובה הא' תשובה תתאה להיות סור מרע. הב' בע"ת דהיינו וע"ט ממשיך ו' בה' תתאה וזהו ענין ו"ה וכנגד זה ב' כוסות הא' כוס גימט' אלקים יסוד דנוק' הב' כענין גביע דיוסף יסוד דדכורא והו"ע תושבע"פ ותושב"כ. הג' תשובה עילאה בינה פנימי' הלב אה"ר. הד' בע"ת בחי' יו"ד חכמה עילאה (והו"ע מ"ש בד"ה מה טובו). וכנגד זה ג"כ ב' כוסות והם בחי' ממעמקים עומקא דבירא ועומקא דכולא. א"נ ד' בחי' הנ"ל דו"ר רו"ד בד"ה כי אתה נרי. ותשובה אותיות בושה יראה בושת כמ"ש בתניא פי"ג. א"נ ד' בחי' עפר מים אש רוח. בד"ה והי' מספר בני ישראל, ארץ רצוא ואח"כ פקדת הארץ ע"י מים מצות. אש בינה אח"כ רוח ממרום תורה. וע' בד"ה אלה פקודי המשכן יחוד זו"ן ע"י מ"ע ואח"כ משכן העדות יחוד או"א ע"י שס"ה ל"ת ותורה. א"נ ד' בחי' אחותי רעיתי יונתי תמתי שהן ד' בחי' אבי"ע דאצי' היינו תחלה היא נגד נה"י דדכורא אח"כ נגד חג"ת אח"כ נגד חב"ד אח"כ נגד כתר ג"כ. וכ"א ברבות ריש מג"א בפ' ויהי בימי אחשורוש דד' בח' אחותי רעיתי יונתי תמתי הם נגד היותן בד' מלכיות אחותי בבבל כו' תמתי באדום. ומבואר ברבות ר"פ וישב דד' כוסות דפסח הם כנגד ד' מל' הנ"ל וכנגד ד' לשונות והוצאתי ולקחתי כו'. א"נ זהו ד' כוסות שהוא כוס וכלי המקבל מד' גאולות הנ"ל. א"נ נגד ב' הילוך מלמטה למעלה ומלמעלה למטה ובכ"א יחוד דו"נ כנ"ל. א"נ שלום שלום לרחוק ולקרוב צדיקים ובע"ת ובכ"א התקשרות משפיע ומקבל וזהו או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום בפמשמ"ע שלום יעשה לי במפשמ"ט. וכ"ז גאולת מצרים ד' בחי' כנגד שם הוי' אבל לע"ל כסא דמלכא משיחא מחזיק רכ"א לוגין ארך כו'. וזהו ארבע הידות יהי' לכם והחמשית לפרעה התגלות ע"ק סדכ"ס דלית שמאלא

בהאי עתיקא וע׳ במאו״א אות ד׳ סעיף כ״ד כ״ה כ״ו כ״ז הרבה בחי׳ שהם ארבעה. גם להעיר מענין שבתות שבת תתאה ושבת עילאה ובכ״א יחוד משפיע ומקבל. ענין ומספר את רובע ישראל. ענין מארבע רוחות בואי הרוח. ארבעה חרשים בזכרי׳ ב׳ וע׳ מזה בסוכה דכ״ב ע״ב. שוב מצאתי דאתי לידי מ״ש בזח״ב ס״פ ויקהל דר״ט סע״ב ודרי״ז שארבעה בחי׳ הם כנגד ד׳ בחי׳ אמת שאומרים באמת ויציב עד עזרת אבותינו ואח״כ ד׳ פעמים אמת מעזרת עד גאל ישראל למהוי ארבע גאולות אילן בקיומא תקיף כו׳ ומבואר במ״א שד׳ פעמים אמת הנ״ל נגדן נתקן ד׳ שבחים אין ערוך לך ואין זולתך ואפס בלתך ומי דומה לך שהן ד׳ בחי׳ העוה״ז וג״ע וימות המשיח ותחיית המתים אבל לפי״ז י״ל שזהו ד׳ גאולות הנ״ל וד׳ פעמים אמת הם המשכת ד׳ מוחין בנפש להיות ואמת הוי׳ לעולם כנודע מענין אל דעות שמלמטה למעלה כו׳ וד״פ אמת שאחר עזרת הן בהיכל ק״ק גילוי אצילות תתן אמת ליעקב כו׳ והן ג״כ ד׳ פרשיות דתש״י וד׳ דתש״ר. וע׳ מ״ש עוד מענין ד׳ כוסות יקמן ע״פ לכן אמור לבני ישראל וכו׳.

ברבות ר״פ וארא. כי מה האדם שיבוא כו׳. הנה ע״פ אדם אחד מאלף מצאתי ארז״ל זה משה ומבואר במ״א כי יחידות עשירות מאות הם נר״ן שנמשכים מבי״ע וממילא אלף באצילות זכה משה לבחי׳ חי׳ באצילות זהו חכמה והנה עפ״י חכמה לא השיג משה למה הריעות כו׳ וכנזכר ברבות ס״פ שמות רע״ק אמר יודע אני כו׳ אלא מה כו׳ באותן כו׳ ע״ש ועז״נ כי מה האדם שיבוא כו׳ כי הנה כתי׳ ומותר האדם מן הבהמה אין פי׳ כי האדם שהוא חכמה הרי והחכמה מאין תמצא אבא יונק ממזלא כו׳ תמצא אבא יונק ממזלא בחי׳ שערות בלבד שנק׳ אין וכ״ה לגבי עצמות וזהו אדם אית לי׳ מזלא בחי׳ אבא יונק ממזלא בהמה לית לה מזלא כו׳ כי בהמה בבי״ע פני ארי׳ פני שור כו׳ ושם אינו מאיר בחי׳ אבא כ״א בינה המקבלת מחכמה ועכ״ז מותר האדם רק בחי׳ אין והיינו כי הכל הבל בחי׳ הארה והבל לבד ועמ״ש ע״פ הבל * הבלים אמר קהלת. אבל עצמיות ח״ס לית מחשבה תפיסא בי׳ כי השערה רק מותרי מוחין. ושם בח״ס הוא כל בחינת קו המדה אשר בו מלובש גבורה דע״י ועל זה נאמר ואוהבו שחרו מוסר ברבות ר״פ שמות שבחי׳ מוסר הנ״ל נק׳ ודרך חיים תוכחת מוסר כו׳. והנה בחי׳ הסתר פנים שממנו נמשך הגלות מבחי׳ הנ״ל, דהנה כתיב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, ופי׳ בתורה אור בד״ה יביאו לבוש, כי יום ההוא היינו עלמין סתימין ובחינת אסתיר הוא מוסתר גם בעלמין סתימין כי מלכות דאצילות נעשה עתיק יומין לבריאה שהוא בורא חושך עלמין סתימין ועל דרך זה מלכות דא״ק ע״י לאצילות ששם גם כן יש בריאה שבאצילות בחי׳ והחכמה מאין תמצא בריאה יש מאין ומלכות דא״ק מוסתר מיום ההוא הנ״ל. וזהו כי מה האדם משה אשר השיג באצילות שיבוא אחרי המלך מלכות דא״ק כו׳. וביאור ענין עלמין סתימין ששרשם מבחי׳ י״ה ומבואר בתניא פכ״ו שע״ז נאמר אשרי הגבר אשר תייסרנו י״ה כי היא בחי׳

ע״פ הבל: נדפס ברשימות על שה״ש רות וקהלת (ע׳ רכו).

שאינו מושג עלמא דאתכסיי׳ ובחי׳ הסתר הנ״ל שרשו למעלה אפילו מבחי׳ י״ה שהוא מוסתר ואינו מושג גם בעלמא דאתכסיי׳. ועמ״ש מזה בביאור ע״פ מי יתנך ההפרש בין עיבור ז״א בבטן אימא ובין סליק לעילא ולעילא בא״א. וע׳ זח״ג פ׳ אחרי דף ע״ב סע״ב ודע״ה א׳ בענין ההפרש בין הוי ובין אוי יעו״ש. וזהו״ע הסתר אסתיר. וי״ל יום ההוא א״א כמ״ש הרמ״ז פ׳ תולדות קל״ה ע״פ ואמר ביום ההוא. ובחי׳ רדל״א מוסתר גם מבחי׳ ביום ההוא והארתו מאיר במו״ס שהוא פנימי׳ הכתר כו׳ וכנזכר בענין רע״ק שתוק כך עלה במחשבה כ״ך ב׳ בחי׳ שבכתר כו׳ וזהו וארא כו באל שדי מלשון שדים ורחם בחי׳ אבא יונק ממזלא ושמי כו׳ לא נודעתי רדל״א וע״י התורה ממשיך מבחי׳ הנ״ל וכדי להיות גילוי זה צריך להיות הסתר אסתיר כו׳ ע״ד כי טובים דודיך מיין. יין המשומר בענביו הסתר כדי להיות גילוי אח״כ כו׳ אך דודיך טובים יותר כנזכר סד״ה שה״ש ולזאת צריך להיות הסתר אסתיר וזהו להיות גילוי רדל״א.

סיפא דקרא כי מה האדם. את אשר כבר עשוהו זח״ג ר״פ שמיני רל״ו סע״א כי מה האדם ר״פ שלח קס״ח א׳ בלק קצ״ב א׳. וברבות בראשית פי״ב די״א ע״ב את אשר כבר עשהו לא נאמר כאן אלא את אשר כבר עשוהו כו׳ כביכול הקב״ה וב״ד נמנין על כל אבר ואבר משלך כו׳ יהוא ענין קו המדה ע׳ ביאור מזוזה מימין בענין כל אשר חפץ הוי׳ עשה וז״ש בזהר חלק ג׳ פ׳ שמיני תורה שבכתב ותורה שבעל פה אוקמוהו לי׳ לבר נש בעלמא הדא הוא דכתיב נעשה אדם. רבי יוסי אומר מהכא את אשר כבר עשוהו ור״ל דעשוהו לשון רבים כמו נעשה דהיינו שנמשך מזו״ן שזהו ענין הוי׳ ובית דינו כו׳ בחי׳ בצלמינו כדמותינו ומתאחד מאמר הנ״ל עם מאמר הרבות דבראשית פי״ב כנ״ל. אך צריך להבין לפמ״ש דפי׳ אחרי המלך היינו מל׳ דא״ק ומו״ס א״כ לא יתכן שיהי׳ גילוי זה בבית דינו וי״ל דהא כמו״כ שייך כי מה האדם על שלמה שהוא חכמה דבריאה שלכן אמר שלשת אלפים משל כנגד ג׳ עולמות בי״ע כמ״ש בביאור דמזוזה מימין ועז״נ ג״כ כי מה האדם כו׳ ולפי״ז המלך היינו מלכות דאצילות שנעשה עתיק יומין לבריאה ומוסתר גם מבחי׳ ביום ההוא כו׳. א״נ המלך ז״א וב״ד מלכות וא״כ פסוק זה מתפרש בין בבי״ע לגבי אצילות בין בבי״ע דאצילות לגבי המאציל וב׳ בחי׳ מלך נזכר בזח״ב פ׳ יתרו אית מלך לעילא כו׳. עוי״ל בענין כבר עשאוהו ע״פ הנזכר בזח״ג פנחס רמ״ז מאי כבר כ׳ כתר כו׳ גם י״ל פי׳ ובית דינו כי ב״ד הגדול הוא בבינה כמ״ש ברע״מ ס״פ שופטים.

בעמק המלך שער או״א פמ״ג דע״ח פי׳ וידבר אלקים שהוא אימא אל משה ויאמר אליו אני הוי׳ שכלי אבא תמיד הם בתוכם כו׳ ובשער עולם הבריאה פי״ג כתב כי משה רבינו עליו השלום שהי׳ מתנבא באספקלריא המאירה היינו על היכל קדשי קדשים והיינו כמארז״ל משה זכה לבינה פי׳ בינה שהוא אריך של בריאה כו׳ וידבר אלקים שהוא אריך אל משה כו׳ וא״כ לפי״ז שבחי׳ אלקים היינו בינה דאצילות כשמקננת בבריאה ונעשית א״א לבריאה א״כ ויאמר אליו אני הוי׳ היינו שמתאחדת באור אבא דאצילות כו׳.

ברבות נשא פי״ד דרנ״ח ד׳ (נ״א סע״ב) וידבר אלקים אל משה אע״פ שעשיתיך אלקים לפרעה הזהר שיהי׳ אלקותי עליך כו׳ אם כן מפרש וידבר אלקים דיבור לשון הנהגה והמשכה כלומר אע״פ שהמשיך למשה להיות בבחינת אלקים לפרעה עכ״ז הזהר כו׳ וזהו אני הוי׳. וענין היותו אלקים לפרעה י״ל ע״ד מ״ש ברבות ויחי פצ״ח אל הוא ישראל אביכם מה הקב״ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות ועמ״ש מזה לעיל שם. ועד״ז נתבאר שניתן למשה הכח על פרעה שיהי׳ עליו בחינת אלקים וע׳ ע״פ ראה נתתיך ברבות באמצע פ׳ ח׳ קכ״ה ד׳. והקב״ה קרא למשה בשמו שנא׳ ראה נתתיך אלקים וגם בפי׳ משה איש אלקים ארז״ל מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה אלקים ועמ״ש ע״פ ויקרא לו אל אלקי ישראל וס״פ הנ״ל נתתיך אלקים לפרעה כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם כו׳ סי׳ ה׳, וברבות בשלח ס״פ כ״ג גבי כי גאה גאה פי׳ כי גבוה מעל גבוה שומר על חיות המרכבה פני ארי׳ פני שור כו׳ ועד״ז פי׳ ברבות בקהלת צ״ו ג׳ ע״פ הנ״ל כי גבוה אלו המלאכים וגבוהים עליהם זה הקב״ה. ופי׳ מעל גבוה היינו פרעה שהגביה את עצמו ואמר לי יאורי כו׳ ולפ״ז גם כאן יש לומר ענין אלקים לפרעה כי שרש ד׳ מלכיות מבחי׳ ומשם יפרד והי׳ לד׳ ראשים שהם ד׳ חיות המרכבה הנ״ל הנק׳ הרי בתר טורי דפרודא וזהו ענין גבוה בחי׳ הרים וא״כ ד׳ חיות הנ״ל הם אלקים לפרעה כו׳. ועמ״ש בד״ה כי תצא בענין על אויביך. וע׳ מענין גבוה מעל גבוה בזח״א בראשית כ״ג א׳ ובס׳ ה״מ סי׳ ב׳ דפי׳ שהם ע״ס דאצי׳ וע״ס הגנוזות. וגבוהים עליהם זה הקב״ה עצמיות אור א״ס בחי׳ הוא ושמו בלבד. ואפ״ל כי גבוה מעל גבוה היינו סוכ״ע שגבוה מממכ״ע וגבוהים עליהם היינו מה שלמעלה מבחי׳ סוכ״ע. וע׳ בד״ה מה טובו ובד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול גבי פי׳ כרוב גודלו שיש הרבה בחי׳ גודלו כו׳ ע״ש. ובעמוד קס״ב נאמר פי׳ גבוה מעל גבוה ח״ע וח״ת וגבוהים עליהם א״א ועתיק יומין ובזח״ב משפטים קי״ח ב׳ ואית נשמתא לנשמתא ומלאכין למלאכין כי גבוה מעל גבוה שומר כו׳ וע׳ מזה בת״ז קי״ב ג׳ קכ״ב קי״ד א׳ קכ״ט א׳ קל״ד א׳ שם ב׳ והנה בדף קי״ב ג׳ תיקון ס״ט פי׳ ע״ד הנזכר בדף קס״ד הנ״ל ובדף קכו״ב דהיינו בתיקון שבעים נראה דמפרש כי גבוה מעל גבוה היינו ז״א ונוק׳ שהם הוי׳ אד׳. שהמל׳ הוא גבוה מבי״ע ע״ד והים עליהם מלמעלה וז״א הוא גבוה מעל גבוה. וגבוהים עליהם הם או״א. ובדף קי״ד תיקון ס״ט פי׳ כי גבוה מעל גבוה שומר היינו ג׳ בחי׳ בי״ע שיש באדם דבריאה ואדם דיצירה ואדם דעשי׳. וגבוהים עליהם היינו בי״ע שבאצילות כי באצילות יש ג״כ בי״ע ולפ״ז אתי שפיר פי׳ שומר כי מט״ט דיצירה נקרא שומר כמ״ש בזח״ב פ׳ תרומה קל״א ע״פ אמר שומר אתא בוקר ובדף קל״ד סע״א פי׳ ע״ד שפי׳ בפ׳ בראשית כ״ג א׳ ושם פי׳ ע״ד ויגבה הוי׳ צבאות במשפט כו׳. עכ״פ לפ״ז יש לומר ראה נתתיך אלקים לפרעה שבחי׳ מלכות דאצי׳ נק׳ מושל עמים כמ״ש בזח״א מקץ קצ״ה א׳ ובחי׳ זו ניתן למשה. והיינו גבוה מעל גבוה שומר אך אני הוי׳ ממ״ה הקב״ה וזהו וגבוהים עליהם כו׳. ויש לפרש עוד מה שנקרא פרעה גבוה לפי שיניקתו באמת ממקום גבוה מאחורי עורף דא״א ע״ד אם תגביהי כנשר כו׳ אך נתתיך אלקים לפרעה היינו כי משה זכה לחי׳ שהיא מפנימי׳ א״א וממשיך שיהי׳ התלבשות א״א בפנימי׳ או״א מלבישים. אך הזהר שיהי׳ אלקותי עליך מבחי׳ ע״י שלמעלה מא״א

וזהו ענין כי גאה גאה כו׳. רבות נשא ספ״ט דף רל״ה ע״פ עד האלקים יבוא דבר שניהם זה משה שנאמר ראה נתתיך אלקים לפרעה. בפ׳ בהעלותך רס״ד ג׳ סע״ב מלך הכבוד שחלק מכבודו ליראיו כמ״ש ראה נתתיך אלקים לפרעה ר״פ ואתחנן ע״פ אך הבל כל אדם שנעשה אלקים שנאמר ראה נתתיך אלקים ועכשיו הוא מתחנן כו׳ ואתחנן כו׳. תחלת רות אלקים אלקיך אנכי אע״פ שנאמר ראה נתתיך אלקים, אלקיך אנכי על גביך כו׳. וענין זה שצריך להיות משה ואהרן כמו לויתן יחוד או״א שע״י הבינה נמשך גילוי החכמה כו׳ עדן ונהר כו׳ ועד״ז הוא ענין משה ואהרן. וזהו הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן ע״ד שחכמה ובינה הן תרין ריעין כו׳ ושוין בקומתן כו׳ אף שזה משפיע וזה מקבל ע׳ מק״מ פ׳ בראשית ד״כ ע״א גבי שני המאורות הגדולים כו׳ וע׳ מ״ש מענין אלקים אלקיך אנכי על פסוק וידבר אלקים כו׳ אנכי הוי׳ אלקיך דהנה בנשמות ישראל ע״י מתן תורה נאמר אני אמרתי אלקים אתם כמ״ש במד״ר ס״פ משפטים ועז״נ אלקים אלקיך אנכי קאי על שם הוי׳. עיין לקמן ע״פ ויצום אל בני ישראל סעיף ז׳ ועיין מ״ש בסידור ע״פ אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על הוי׳ אלקיו דשם פי׳ אל יעקב הוא יסוד אבא הוי׳ אלקיו מזל השמיני והיינו כי החכמה אף שהיא גבוה מאד והיא אלקות ממש הרי מאין תמצא נק׳ בריאה יש מאין לגבי מו״ס לכן שפיר שייך למשה אלקים אלקיך אנכי. ועמ״ש ע״פ משה ידבר והאלקים יעננו בקול כו׳.

וארא אל אברהם כו׳ באל שדי. ברבות כאן חבל על דאבדין כו׳ י״ל כי אל שדי ביסוד ולכן גבי מצות מילה נאמר אני אל שדי כו׳ וצדיק יסוד עולם ממשיך גילוי סוכ״ע כי יסוד ממשיך מהמוח ומל׳ נק׳ אין ממכ״ע הארה אבל יסוד עולם סוכ״ע וזהו שדי דיו לעולמי שאני אלקותו היינו סוכ״ע דאלו בממכ״ע אין די כו׳, וכן מש״ש שאין העולם ומלואו כדאי לאלקותו כי הוא סוכ״ע קדוש ומובדל ואינו מתלבש כו׳. וע׳ רבות ע״פ ומעולם לא שמעו עין לא ראתה כו׳ בישעי׳ סי׳ ס״ג ולכן בצלאל שעשה את המשכן הוא יסוד בצל אל כמ״ש לקמן ע״פ ראו קרא הוי׳ בשם. והנה גילוי זה נמשך ע״י המילה דוקא יחוד עליון סוכ״ע וממכ״ע משא״כ קודם המילה שם אלקים מלכות ממכ״ע אף שנאמר ויאמר הוי׳ אל אברהם אין זה בבחי׳ וארא כו׳ אך ושמי הוי׳ היינו עצמיות או״ס מה שלמעלה מעלה מבחינת סוכ״ע שאינו בגדר עלמין כלל. והנה מבואר במ״א בתו״א סוף דרושי פורים שבחינת מס״נ לא נאמר עליו טעם בתורה והיינו כי באהבה נאמר לאהבה כי הוא חייך וחייך הוא הממכ״ע וסוכ״ע בחי׳ אל שדי אבל המס״נ להשליך חייו מנגד נמשך מעצמות או״ס שלמעלה מבחי׳ כי הוא חייך כו׳. וזהו למעלה מבחי׳ טעמים והוא חיי החיים, וזה״ע כי א־ל דעות כו׳ ד״ת שלמטה היש רק כי הוא חייך אבל ד״ע הוא שלמעלה היש וכל מה שלמטה כלא חשיב א״כ גם החיים שלמטה כלא חשיב לגבי חיי החיים כו׳, ומזה יומשך האהבה ממש בבחי׳ ובכל נפשך אפי׳ נוטל את נפשך שהאהבה היא לקבל מבחי׳ חיי החיים כו׳. והנה אבות העולם המשיכו גילוי סוכ״ע בחי׳ אל שדי, שדי לעולמי כו׳, ועכ״ז זהו בחי׳ כי הוא חייך ואעפ״כ לא הרהרו כו׳ ואיך אתה

שנגלה לך בחי' שם הוי' שלמעלה ממדרגת כי הוא חייך וממדרגת לאהבה כ"א להיות מה בחי' ביטול ומס"נ כליון היש כו' איך אמרת למה הרעות הלא מס"נ הוא למעלה מהטעם. וזהו וארא אל אברהם בחי' לאהבה באל שדי כי הוא חייך כו' ואעפ"כ לא הרהרו כו' וזהו חבל על דאבדין. וי"ל כי משה מחכמה אבא יונק ממזלא והאבות אף שהן חג"ת הנה ז"א בעתיקא אחיד ותליא שלמעלה מבחי' שערות וע' בביאור ע"פ שימני כחותם בענין הרצועות דתפילין של ראש שיש בהם בחי' שלמעלה מאותיות הפרשה כו' וזהו שלא הרהרו בחי' שלמעלה מהשכל והדעת כו'. עוי"ל עפמ"ש במ"א בענין י"ז שנה דיעקב בארץ מצרים כי באצי' עשר ספירות אשר ראשיתן החכמה אך למעלה מהאצילות בבחי' עתיק רק התגלות ז' מדות א"כ משה שהוא חכמה שרשו מראשית האצילות אבל האבות בעבר הנהר ישבו כו' שרשן חג"ת דעתיק.

בת"ז תיקון כ"ב דף ס"ד ע"ב וז"ל בהאי רשימו דמזוזה דאיהו שדי מלבר הוי' מלגאו. והאי איהו רשימו דברית מילה שדי מלבר הוי' מלגאו שדי הא אוקמוה ש' תלת אבהן דאינון תרין דרועין וגופא אילן אינון תלת ענפין דשי"ן, ד' שכינתא, יו"ד צדיק אות ברית מילה. ועל האי שדי אתמר וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי בהאי שדי דאיהו לבר במזוזה אבל ושמי הוי' דאיהו מלגאו במזוזה דאיהו תרעא דקוב"ה דאתמר בה זה השער להוי' לא נודעתי להם עכ"ל. והמזוזה בהפתח בחי' מלכות וכתיב ופסח הוי' על הפתח שבחי' פסח הוא בחי' דילוג שלמעלה מהשתלשלות כמבואר בד"ה קול דודי מדלג. והטעם שהדילוג נמשך בבחי' מלכות כי נעוץ תחילתן בסופן. והנה בהמשכה זו שזהו ענין המזוזה שדי מלבר היינו חיצוניות היסוד והוי' מלגאו זהו פנימיותו והיינו כמ"ש בסידור באשרי גבי ומשביע לכל חי רצון צדיק הוי' שבחי' השפעה פנימי' דיסוד נקרא חי וההשפעה חיצוני' נקרא צדיק כו' וי"ל שרש ב' בחי' אלו נמשך מיחוד חיצוני דאו"א להחיות העולמות ומיחוד פנימי. א"נ עדמ"ש באד"ר קל"ג חסד דלבר וחסד דלגאו. וא"כ לפ"ז שם שד"י עם היותו המשכה מסוכ"ע בממכ"ע היינו יחוד דאו"א שמבחי' חיצונית להחיות העולמות שהמשכה זו מסוכ"ע אבל יחוד הפנימי אור חדש מעצמות אור א"ס ממש. א"נ מלבר חיצונית להחיות העולמות שהמשכה זו מסוכ"ע אבל יחוד הפנימי אור חדש מעצמות אור א"ס ממש. א"נ מלבר חיצוני' ז"א ומלגאו פנימי' ז"א שהוא כמו עתיקא ממש כמ"ש במ"א. מזוזה חיבור זו עם זה פי' עם זו יצרתי לי. ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה.

בתיקון כ"ו בסופו ד"ע סע"ב. ולגבי אבהן לא אתחזי אלא בנעלים הה"ד מה יפו פעמייך בנעלים בת נדיב אבל לגבי משה בלא כסויא כלל ורזא דמילה וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם. ופי' בכ"מ שם כי שדי גימ' מט"ט אשר מט"ט נקרא נעל דשכינתא ולהאבות נתגלה ע"י לבוש דמט"ט. משא"כ למשה בלי שום כיסוי כו'. והנה ע"י מט"ט כל השינויים משא"כ אני הוי' לא שניתי וע"ז נאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם.

ריש תיקון ע' דקי"ח ע"ב. שע"י האבות שתקנו חטא עץ הדעת דאדם הראשון נשלם ג' אותיות יה"ו וע"י משה נשלם אות ה' תתאה לכן אז גילוי שם

הוי׳ יש להעיר ממ״ש בד״ה ועשו להם ציצית בענין שחג״ת שהם פני ארי׳ פני שור פני נשר ובחי׳ מלכות הוא פני אדם כו׳ וע״ש תיקון כ״ט דק״ט סע״ב.

בזח״א פ׳ לך דפ״ט תחלת ע״א. וארא כו׳ באל שדי. שקודם המילה לא הי׳ רואה אברהם רק המלכות הנקרא מחזה וע״י המילה נתגלה לו אל שדי בחי׳ יסוד שע״י נמשכים ומתקשרים הע״ס דאצילות במלכות ועמ״ש פ׳ וירא צ״ח ע״א ובפי׳ הרמ״ז שם.

בפ׳ וארא דכ״ב סע״ב. באל שדי כד איהו בביתי׳ כו׳ פי׳ המק״מ שהוא מהרח״ו היינו כשהוא בברי׳ הנק׳ אל שדי ולא עלתה לעולם האצי׳ ליקרא בה׳ אחרונה והמק״מ שם פי׳ שאבות העולם זכו לשושנה החיצונה ומשה זכה לשושנה הפנימי׳ וזהו כענין מ״ש בתי׳ כ״ו אלא בנעלי׳ כו׳ אבל לגבי משה כו׳ כנ״ל. ועיין ברע״מ ריש פרשת פנחס דף רט״ו סע״א ההיא קשת דאתגלייא בגלותא לאו איהו אלא מט״ט דאתקרא שדי כו׳ ושם לעיל מיני׳ חד בשדי דלעילא וחד בשדי דלתתא. ופי׳ שדי דלעילא יסוד ז״א המושפע מדעת שלו ושדי דלתתא מט״ט העולה שדי והם ב׳ בחי׳ קשת כו׳ ע״ש ועפ״ז מובן מה שבתיקונים תיקון כ״ו פי׳ וארא כו׳ באל שדי כו׳ הוא בחי׳ מט״ט וגם אפשר לפרשו באל שדי יחוד ז״א כנ״ל.

כתיב ס״פ לך לך י״ז א׳. אני אל שדי בגמ׳ פ״ב דחגיגה י״ב א׳ מאי דכתיב אני אל שדי אני הוא שאמרתי לעולמי די וברבות לך ר״פ מ״ו ג״כ כנ״ל ועוד פי׳ די לעולמי שאני אלוהו ועוד תני משום ראב״י אני הוא שאין העולם ומלואו כדאי לאלקותי. ויש לבאר זה עפ״י מ״ש בשערי אורה תחלת שער שני וז״ל דע כי מדת אל חי נקראת לפעמים אל שדי והטעם לפי שממנו נמשך הכח והשלימות והשפע והאצילות בשם הנק׳ אד׳ עד שיאמר די ולפיכך ארז״ל במסכת חגיגה שבו אמר לעולמו די ואעפ״י שמשמע כמו שאמרו שם שהי׳ העולם מרחיב עצמו והולך עד שאמר לו די. העיקר הפנימי הוא כי במדת אל שדי הוא נותן מזון לכל ברי׳ וברי׳ ומשלח ברכותיו לאד׳ עד שיבלו שפתותיהם מלומר די וכשמדת אד׳ מתמלא מכח אל שדי אז נקראת גם ע״ש שדי ואל שדי כמו שכבר הודעתיך שכל הברכות והסיבות הנשפעות באד׳ למלאות צורך כל ברי׳ ע״י אל שדי הם כאמרו ואל שדי יברך אותך ויפרך כו׳ וגם המדה הזאת היא האומרת די לכל צרה שלא תבוא על האדם ולפיכך התפלל יעקב אבינו עליו השלום באל שדי עכ״ל.

ועתה הנה פי׳ ענין שדי ע״ש ריבוי השפע ע״ד שיבלו שפתותיהם מלומר די וזהו מאמר הרבות דיו לעולמי שאני אלוהו פי׳ עולמי היינו בי״ע וגם המל׳ שנק׳ מלך העולם ודי לעולמי שאני אלוהו והוא שע״י יסוד נמשך בו ריבוי השפע בתוס׳ שפע רב וכנודע מענין ויוסף הוא המשביר וכו׳, מוסיף וריבוי ותוס׳ הכל הוא ע״י יסוד כו׳ ולכן הוא די פי׳ עד בלי די וזהו ענין ברוך הוי׳ המבורך לעולם ועד המבורך זהו יסוד שממנו נמשך ריבוי הברכה לעולם ועד, כמ״ש בזהר תרומה במאמר כגונא כו׳ גם פי׳ שאמר לעולמו די ע״ד כי מבחי׳ ההתלבשות בפנימי׳ נמשך שלא יומשך השפע לחיצוני׳ וכענין הכמה לגבי א״א (וע׳ * בד״ה

(וע׳ . . דתקס״ג) : בכתי״ ב׳ נמצא זה לעיל בסיום ד״ה בזח״א פ׳ לך.

עיני כל שהמלכות נק׳ כלה שמקבלת מכל וכענין מכל מלמדי השכלתי שיסוד נקרא משכיל וע׳ בד״ה זכר רב טובך דתקס״ג) * שהלבישו כו׳, וע׳ בדרוש מיילדות גבי אם בן הוא כו׳ בזח״א בראשית די״ד סע״א אתער מגוא אילנא דחיי כו׳ ונת׳ בבה״ז פ׳ קרח וכן פי׳ בס׳ נועם אלימלך פ׳ וארא ענין שאמר לעולמו די. ומה שאמר שאין העולם ומלואו כדאי פי׳ העולם היינו בי״ע ומלואו בחי׳ ממכ״ע ולפי שע״י שדי הוא יסוד ממשיך מבחי׳ סוכ״ע הרי אין העולם ומלואו כדאי כמו שאין ערך בעל גבול לבלתי בעל גבול כו׳. והנה המשכה זו נמשך ע״י המילה ומילה גימ׳ ה״פ טוב וע׳ בתו״א פ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי רננא ברמשא בענין זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו. בפרדס שער א׳ סוף פ״י הביא מ״ש בזהר ח״ג ויקרא דף י׳ סע״ב תשיעאה שדי שאמר לעולמו די דהא די סיפוקא הוא וסיפוקא לא אתי לעולמי אלא מצדיק דאיהו יסוד עולם עכ״ל. ופי׳ הפרדס שכוונת המאמר שלא נפרש שאמר לעולמי די שיהי׳ מוגבל שזה לא יוצדק ביסוד כ״א כנ״ל שהוא בחי׳ שרש הגבול וכמ״ש במאו״א אות ג׳ ס״ה גבול מצד הדיני׳ הנותנים קו המדה וגבול לכל דבר עד פה תבוא גם המלכות נק׳ כך כי הם גבול וסיום כל האצילות כך פי׳ בתיקונים. אלא פי׳ די היינו סיפוק ומזון והמזון הוא מצד היסוד והוא המספיק מזון לעולם עכת״ד בשינוי לשון וסימן לדבר הוא מה שנא׳ ויוסף הוא המשביר אנכי אכלכל אתכם גם מארז״ל במזונא דתליא במזלא היינו יסוד שנקרא מזלא וכמ״ש בזח״ב תרומה דק״ע ודקע״א. וע׳ מ״ש ע״פ המאמר פ׳ פנחס דרמ״ט ע״א ע״פ כאיל תערוג בשעתא דדחיקת לה שעתא ואצטריכת למזונא כו׳ וזהו הזן את העולם כולו בטובו כנ״ל מיהו בזח״ג פ׳ במדבר דקי״ט כ׳ וז״ל האי מלכותא קדישא אקרי אל כו׳ ות״ח אל שדי הא אוקימנא דבי׳ סיפוקא דעלמא ואיהו אמר לעולם די דהאי א־ל דאזדווג בהדי׳ ובג״כ אקרי א־ל שדי והמלכות היא בחי׳ שרש הגבול ע״כ מחמת זיווג המדות דיסוד עם המלכות נמשך שאמר לעולמו די בבחי׳ גבול. והוא כענין שע״י התחברות האור עם הכלי נמשך בחי׳ גבול וביטול כמבואר בסידור שער הק״ש בד״ה להבין ההפרש שבין ק״ש ותפלה וכך המלכות הוא בחי׳ שרש אותיות הדיבור שהן הכלים המגבילים, והיסוד הנקרא טוב הוא ממשיך האור כי טוב וא״כ ע״י יחוד האור עם הכלי נמשך שאמר לעולמו די בבחי׳ גבול מצד הכלי ומצד המתקת הגבורות של הגבול דהכלי בהחסדים דדכורא של האור בחי׳ טוב וחסד נמשך בחי׳ די ע״ד סיפוק ומזון כו׳ וכענין ותאכל ותשבע ותותר. והנה בצדקה כתי׳ די מחסורו בפ׳ ראה ט״ו ח׳ וארז״ל פ״ו דכתובות דס״ז ע״ב אפי׳ סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו כו׳ הכל בכלל די מחסורו והיינו כי הצדקה נמשך ממדת צדיק בחי׳ יסוד שאמר לעולמו די וכל סיפוקו והצטרכותו בצדקה די מחסורו. והנה בורא נפשות רבות וחסרונן היינו מה דלא סגי בלאו הכי. על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי היינו לפיקוח ותענוג זהו יותר מבחינת מילוי וחסרונן כו׳, ומזה יובן גודל מצות הצדקה שממשיך בחינת טוב העליון כו׳ ועם כל זה אמרו רז״ל בצדקה אי אתה מצווה

דתקס״ג: בכת״י בי הנ״ל: תקס״ב. — ראה ד״ה זה בסידור. מאמרי אדה״ז — אתהלך לאזניא (ע׳ רנב).

לעשרו כי בחינת עשיר נקרא עמודא דאמצעיתא בחינת תפארת שבו שם הוי׳ שלמעלה מהיסוד הנקרא שדי וכמ״ש וארא כו׳ באל שדי שהוא מלכות ויסוד ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, ועיין מענין העשיר ברע״מ ר״פ תשא ובמאו״א אות ע׳ ס״נ עשיר נק׳ ז״א שיש לו כסף רב מהחסדים עכ״ל. ופי׳ כסף רב היינו שנמשך מבחי׳ ת׳ עלמין דכסופא שהם עובר לסוחר למעלה מבחי׳ סוכ״ע ע׳ בתו״א פ׳ וישלח בד״ה וישלח יעקב, אבל עיקר פי׳ העשיר היינו בדעת והיינו כי בז״א יש ב׳ דעות דעת עליון ודעת תחתון ומצד דעת עליון נקרא עשיר כי דעת עליון נמשך ממזל ונוצר כו׳. והנה במלאכי סי׳ ג׳ יו״ד כתיב הביאו את המעשר כו׳ אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די י״ל ע״ד משארז״ל ע״פ עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר כו׳ א״כ ע״י המעשר נמשך ההשפעה מבחי׳ ת״ת עמודא דאמצעיתא הנק׳ עשיר שהוא למעלה מההשפעה שנמשך ע״י היסוד. וזהו עד בלי די כי מבחי׳ יסוד נמשך שאמר לעולמו די שהסיפוק הוא די מחסורו. משא״כ מבחי׳ ת״ת נמשך העושר עד בלי די שלמעלה מבחי׳ די מחסורו וענין שנק׳ יסוד די מחסורו היינו כמ״ש לא תחסר כל בה שבחי׳ יסוד נק׳ כל כי המל׳ מצד עצמה נק׳ עני כבחי׳ סיהרא שיש בה חסרון והיסוד נק׳ כל שהוא משפיע כל מחסורו, וזהו כי אין מחסור ליראיו פי׳ ששרש מילוי כל החסרונות נמשך מבחי׳ אין הוא הכתר שיסוד נמשך מהכתר להיות משכיל אל דל אך מבחי׳ ת״ת נמשך ההשפעה יותר מכדי מילוי כל החסרונות כ״א בבחי׳ עושר רב כו׳. ומזה יובן ענין וארא כו׳ בא־ל שדי כו׳ בבחי׳ די מחסורו אכן ושמי הוי׳ עמודא דאמצעיתא לא נודעתי להם. ואפשר להעיר בזה ממ״ש בתו״א סד״ה ראה ריח בני בענין הברכה שבירך יצחק ליעקב ויתן לך מטל השמים זה מקרא כו׳ שכדי שיומשך שיתלבש התורה בגשמי׳ צריך להיות ברכה ותוספת אור מקו המדה כו׳ וא״כ בחי׳ שאמר לעולמו די זהו ע״פ קו המדה שכל עולם הוא כמו שהוא ואצילות בו תכלית הגילוי משא״כ בבריאה אין הגילוי כמו באצילות. ועד״ז בעשיי׳ מתמעט הגילוי יותר כו׳ וזהו די מחסורו שיומשך בכל עולם בשלימות ובסיפוק לפי ערכו ולאפוקי מהחסרון שהוא ענין את אשר שלט האדם כו׳. אמנם שיומשך הגילוי בעשיי׳ כמו באצילות זהו ע״י תוספת ברכה בקו המדה וזהו ענין העשיר מבחי׳ ד״ע שלמעלה מהשתלשלות וע׳ מ״ש לקמן סד״ה ושמי הוי׳ בענין הדרך הו׳. וזהו ג״כ מש״כ. עוד יש להעיר ממ״ש בסידור שער חג המצות ששת ימים תאכל מצות בענין יחוד זו״ן שיש בו קטנות וגדלות והיינו אם שרש ההמשכה נמשך מאו״א בלבד זהו הנק׳ בחי׳ הקטנות ואם האור נמשך מבחי׳ עת״י וא״א זהו הנק׳ בחי׳ גדלות כו׳ ובחי׳ זיווג הראשון זהו כשנמשך ע״י היסוד שמושך השפע מחכמה עילאה. אכן הת״ת עולה עד הכתר כי בת״ת שם הוי׳ וממשיך גם מעקודים כנזכר בתו״א ס״פ נח, במא״א אות ד׳ סעי׳ נ״א די נקרא היסוד שאמר לעולמו די כי הוא סיום כל הפרצוף שם שדי די עכ״ל. וע׳ בפע״ח שער חג המצות גבי די אכלו אבהתנא כו׳ ומשם יובן ענין די מחסורו שהדל״ת בחי׳ סיהרא שהיא בחי׳ דל שמקבלת כו׳ וע״י היוד המתיחד עמה נמשך מילוי המחסור כו׳. והנה בפי׳ שדי מלבד מה שארז״ל בגמ׳ דחגיגה י״ב וברבות לך פמ״ו פי׳ הראב״ע בשם הגאון לשון תקיף כקול מים רבים כקול שדי בלכתם ביחזקאל סי׳ א׳ כ״ה ועוד פירושו מלשון שוד משדי יבוא היינו מצד

שהוא מנצח מערכות המזלות ומשדד אותן. ופי' הרמב"ן ר"פ שמות שממנו נמשכים הנסים הנסתרים הבאים בלבוש אשר יחשב לרואים שהם מנהגו של עולם ומשמו הגדול שהוא שם הוי' יבואו הנסים שהם נגלים כמו קי"ס וכדומה. ואפ"ל כי הנסים הנסתרים שהם מתלבשים במנהג העולם הם נמשכים מיחוד חיצוניות דאין ויש שהם או"א והנסים הנגלים נמשכים מיחוד הפנימי' שהוא גילוי אור חדש מבחי' אין וגם ביסוד יש חיצוני' ופנימי' וכמש"ל בד"ה בת"ז תיקון כ"ב. ומ"מ מהרמב"ן נראה דמפרש אל שדי מל', שהרי פי' שזהו ענין במראה אליו אתוודע וכן נראה הפי' בזח"ב וארא. והנה שרש מערכות השמים בכוכבים ומזלות מבואר בד"ה כי תצא שהם מקבלים חיות משמרי האופנים והאופנים מגבוה על גבוה עד שהם מקבלים מרוח פיו ית' שהוא כדרך וסדר ההשתלשלות ממדרגה למדרגה אכן ע"י המשכה מבחי' שדי שהוא יסוד ושרש לעולם הדיבור והוא למעלה מהדיבור כנ"ל ע"כ עי"ז הוא מסדר המערכות וזהו והי' שדי בצריך באיוב סי' כ"ב כ"ה. ות"י ויהי' שדי כרך תוקפך. או הפי' אשר שדי ישפוט צריך המצירים לך ובגמ' פ"ט דברכות דף ס"ג ע"א פי' בענין אחר וז"ל. כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר והי' שדי בצריך וכסף תועפות לך לשון כפל כדמתרגמי' וכפלת ותעיף שמות כ"ו. וברבות כי תשא ס"פ מ' פי' בזה ד' פירושים הא' עשה אתו בצריך פי' חוזקיך ב' ע"ד עמו אנוכי בצרה ג' שיהי' נלחם כנגד צריך ושונאך ד' שהוא ית' חומה לך כמו מבצר משגב חומותיך. א"כ לפ"ז החומה והתקיפות והחוזק נמשך משם שדי כנ"ל יען שבחינה זו נק' יסוד עולם ובמגלה עמוקות אופן קצ"ה שלכן כותבין במזוזה מבחוץ שם שדי שכן זה השם מבריח החיצונים וזהו והי' שדי בצריך על ציר הדלת שבו המזוזה. בתורה אור ד"ה וארא פי' שדי מלשון ברכות שדים ומזה יש להעיר לענין הנזכר בסידור על פסוק עבדים היינו לפרעה ויוציאנו הוי' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א ושם דההמשכה מג"ר דא"א גבוה יותר וא"כ אמאי יציאת מצרים דוקא ע"י שהלבישו לזרועותם כו' אלא שי"ל שזהו ע"ד והי' שדי בצריך אף ששם הוי' גבוה יותר אך זהו כענין חיי דנשמתא וחיי דגופא שכדי שיומשך ההשפעה בגוף ממש חיות גופני צריך להיות ע"י שם שדי ותדע שביוה"כ שהמלכות מקבלת ה' קולות פנימי' אסור באכילה ושתי' כו'.

ושמי הוי' לא נודעתי להם עמש"ל עמודא דאמצעיתא וי"ל כמש"ל בענין יסוד צדיק והי' מעשה הצדקה מבחי' חסד עולם ויש עבודת הצדקה מבחי' ורב חסד כו' כנזכר באגה"ק בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום. וע' בפע"ח גבי ערב סוכות ובפורים אזי הצדקה בויתור. הב' שדי יסוד ממשיך מחיצוני' אין ויש כנ"ל אכן ושמי גילוי פנימי' דיחוד או"א. הג' שדי ברכות שדים בחי' חלב שדי אמו אך ושמי הוי' מוחין דאבא וע' בד"ה מצה זו שמבחי' מוחין דאימא זהו ריבוי השפע שבסדר השתלשלות דרך עילה ועלול כמו גילוי עלמא דאתכסיי' בעלמא דאתגליי' מן העולם ועד העולם. עד תאוות גבעות עולם. אבל מוחין דאבא מה שלמע' מהשתלשלות ע"ד כי טובים דודיך סד"ה שה"ש. הד' בס' ש"א ש"ב כ' שדי בחי' שבת יסוד וי"ל לפי"ז כי יש שבת תתאה סעודתא דחקל תפוחין קדישין בחי' שדה המקבל משדי והוא עליית המל' לבי"ע להתייחד עם יסוד. ושמי הוי' זהו שבת עילאה ושייכות שדי לשבת כי ע"י שאמר לעולמו די מלהתפשט נעשה א"ח בחי' שבת כמ"ש בבה"ז פ' קרח על המאמר שם דקע"ח. ברבות תרומה

דקל"ד משמע שם שדי זהו כח וחוזק לצמצם בחי' אור הא"ס שיאיר בבחי' פנימי' צמצם בין ב' בדי ארון וזהו בצל שדי יתלונן בצל שעשה בצלאל פי' בצל אל שדי. וע' ברבות בראשית פ"ד המשל ע"ז ממראות גדולות ומראות קטנות ועמ"ש במ"א המשל לזה מענין לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה בבה"ז פ' אחרי וזה"ע זית שהוא ביסוד כו' ולפ"ז ענין שם שדי מה שנמשך מסוכ"ע בממכ"ע. ושמי הוי' סוכ"ע בעצם כמו שבת עילאה. ה"ה י"ל שם שדי מה שנמשך אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת וזהו וארא אל אברהם שהוא אתעדל"ת באל שדי אתעדל"ע אלא שאינו מבקש האתעדל"ת כ"א לפי כוחן כנזכר ברבות ס"פ פנחס וזהו שאמר לעולמו די אך ושמי הוי' זהו אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת וכנזכר ע"פ ואתחנן כו' אתה החילות כו' הו' כמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה משה ידבר אשר אברהם שקיים כל התורה היינו שהמשיך רמ"ח אברים דז"א ע"י מוחין דיניקה אבל משה המשיך גם בבי"ע לפי שהמשיך ממו"ס. וזהו וארא אל אברהם באל שדי מלשון ברכות שדים מוחין דיניקה ושמי הוי' ח"ע המקבל ממו"ס כו' ודרך זה עיקר.

וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען. בסנהדרין ר"פ חלק ד"צ ע"ב לכם לא נאמר אלא להם מכאן לתחיית המתים מן התורה ופרש"י דלהם משמע שהבטיח הקב"ה לאבותינו אברהם יצחק ויעקב שיתן להם ארץ ישראל וזהו ע"ד מ"ש בס"פ עקב בפסוק למען ירבו ימיכם אשר נשבע הוי' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ. וכמ"ש בגמרא שם שמפסוק זה השיב רבן גמליאל לצדוקים. ובזהר חלק א' ויצא דף ק"נ ע"א על פסוק גם בניהם עדי עד, מאי עדי עד היינו דכתיב כימי השמים על הארץ כו' ובזהרי חמה כימי השמים הוא תפארת על הארץ היינו מל' היינו יחוד זו"ן וזהו פי' עדי עד כמ"ש ר"פ וארא וכך יאריכו ימים כו' ועד"ז פי' במק"מ שם ועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד דבחי' עד נק' המלכות יען שבבחי' מלכות שייך מקור הזמן ושיהי' גילוי נצחי זהו"ע עד וזהו עדי עד שיומשך מבחי' עדי בחי' יסוד שממשיך מהעדיים וקישוטים דכתר בבחי' מלכות הנק' עד שיהי' הגילוי נצחי. וזהו"ע כימי השמים יומשך על הארץ והבטחה זו להם ממש בתחיית המתים. וכיון שהמשכה זו בבחי' ארץ בא ע"י יסוד שהוא הממשיך מבחי' שמים וארץ כמ"ש כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא. ע"כ נאמר וגם הקימותי את בריתי כו' לתת להם את ארץ שלהיות התקשרות והמשכה זו בארץ הוא ע"י ברית המקשר ומחבר בחי' כי כל כו' וזהו ארץ אשר לא תחסר כל בה. ובזח"ג פ' שמיני דמ"א א' ע"פ אוהב ימים לראות טוב מאן ימים אלא דא הוא שמא דמלכא קדישא דאחידא באינון יומין עילאין דאתקריין ימי השמים על הארץ כו'. וע' בסידור בדרוש ברכת המזון מענין ושייכות ברית לנתינת הארץ יעו"ש באריכות. וע' מענין וגם הקימותי את בריתי בזח"ב וארא דכ"ו ע"א. וז"ל הרמ"ז שם בפ' הקימותי את בריתי אתם שזכו להקמת הברית באיתנו. ומובן כי הקמת הברית שייך לבחי' איתן והוא מ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו אשר אותיות איתן משמע לעתיד כי הוא בחי' משכיל לאיתן היינו מו"ס כנזכר בד"ה ראה אנכי נותן. והיסוד כשהוא יורה כחץ ממשיך הטיפה ממו"ס וזהו באיתן

קשתו. והיינו ענין והקימותי את בריתי בבחי' תוקף וגבורה להמשיך מבחי' איתן וזהו"ע ויאסור יוסף מרכבתו כו'. ועיין מענין איתן מושביך בזח"ג דף ס"ו סע"ב ועי"ש דף ס"א סע"ב. ובפי' את ארץ מגוריהם פי' לשון יראה, וכתב הרמ"ז מגוריהם ל' רבים יראה תתאה ויר"ע הנמשך ממו"ס שבו גבורות דע"י והיינו כי להיות הקימותי את בריתי הוא בכח הגבורה כמ"ש הרמ"ז ר"פ בהעלותך דקמ"ח סע"ב גבי כדין ישיש כגבור לרוץ אורח. ה"ס הקמת הברית בכח הגבורה כו' והוא ע"פ מ"ש בד"ה יחתו מריביו בפי' ויתן עוז למלכו שע"י הגבורות הממותקות נמשך המשכה בפנימי' ובביאור ע"פ קול דודי כי החסדים הם רק בבחי' וימינו תחבקיני בחי' מקיף כו' אבל להיות ההמשכה בפנימי' זהו ע"י גבורות כי הדם הוא הנפש וזהו שע"י יהיו בבחי' ארץ מגוריהם יראה בגימטרי' גבורה עי"ז וגם הקימותי כו' ישיש כגבור כו' ועמ"ש מענין ארץ כנען בד"ה * וישב יעקב וע"ש בהגהות. ומ"ש בב' בחי' יראה בביאור ע"פ כי אתה נרי וע' זח"ב בשלח דנ"ה ע"פ בשוב הוי' את שיבת ציון לציון מיבעי לי' כו'.

וגם אני שמעתי בזח"ג דרצ"ז ע"ב מאן גרים דאנא שמענא כו' והוא ע"ד ומביא גואל כו' למען שמו כו' ואזכור את בריתי ס"פ וירא דק"כ ע"ב. ר"פ וישב דקע"ט סע"ב שלפיכך הי' ירידת יוסף למצרים להיות ואזכור כו' ע"ש במק"מ פ' נח דמ"ט ע"ב ד"א ויזכור כו' כד"א ואזכור כו' ויצחק ויצא קנ"ט ע"ב. ח"ג אמור צ"ה א' קול דודי דופק דא קוב"ה דאמר ואזכור כו' ופי' הרמ"ז שענין הדפיקא ה"ס הכח המושפע מלמעלה כו' שיוכלו להעלות מ"ן כו' רבות בא פט"ו קכ"ט ד' מהו מדלג על ההרים אמר הקב"ה אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אין נגאלין לעולם אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים שנאמר וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל בזכות אבותם אני גואלם וצ"ל דמפורש סיפי' דקרא ואזכור את בריתי היינו זכור לנו ברית אבות.

קיצור לד"ה וארא אל אברהם שבתו"א.

קיצור. גלות מצרים וכן כל הגליות נמשל לעיבור ראשו בין ברכיו, עינים להם ולא יראו איך שאין עוד. והמאכל דתומ"צ שהם מזון לנפש נכנס דרך הטבור בחי' מצות אנשים מלומדה ולא בלב ומוח ממש ולעתיד יהי' בחי' לידה ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' עין בעין יראו, ומ"מ לידה זו תלוי' בעבודתינו עכשיו להמשיך עתה ג"כ מעין בחי' לידה בכל יום גם בגלותינו, וה"ע הק"ש הוי' אחד. דהנה מהו"ע ממש הוא בחי' יחיד אבל אחד היינו שהוא א' בז' רקיעים כו'. פי' השראת אלקותו בתחתונים שהן בטלים ליחודו ויש ו"ק רוחניות וגשמיי' וכולם בטלים, אכן בגלות שאין הביטול בגילוי היינו דקב"ה סליק השראתו מתחתונים לבחי' יחיד מהו"ע ואנחנו ממשיכים שיהי' ה' אחד השראתו בתחתונים. והמשכה זו הנה כשבהמ"ק קיים הי' ע"י קרבנות לחמי וכו' ועכשיו תפלה במקום קרבנות בא"י ברכה והשראה למטה וגלוי זה בנפש לאהבה את ה' בחי' אברהם ואח"כ המאכל נהפך לדם לעולם ירגיז כו' בחי' יצחק ואח"כ נולד רחמנות על

בד"ה וישב . . בהגהות: **נדפס באוה"ת על בראשית.**

הנפש בחי' יעקב, ואח"כ יאמר ללבו הן אמת כו', אבל אני לא עשיתי א"ע וכו' ויבוא לשמחה אמיתית בה', אקב"ו, וזה השמחה הוא החלב המגדיל המדות הנ"ל אברהם יצחק ויעקב. וזהו וארא אל אברהם כו' בא־ל שדי לשון שדים שעשה דדים במקום בינה שהשמחה שהיא החלב נמשך מההתבוננות בגדולת ה' ואשר בחר בנו כו', נמצא ענין וארא לשון עתיד ג"כ היינו בחי' לידה בכל יום בחי' אברהם כו' ובא־ל שדי היינו החלב המגדיל כו' שמחת הנפש. אכן שמי ה' לא נודעתי היינו בחי' יחיד ממש שבחי' זו א"א להגיע באהוי"ר כו' אלא ע"י התורה שהיא ביטול לגמרי ודברי אשר שמתי בפיך שהיא בחי' גילוי אשר אנכי מצוך מי שאנכי בחי' יחיד, וזהו וידבר ה' אל משה שהדיבור וההמשכה הוא ע"י בחי' ונחנו מ"ה כו'.

לד"ה וארא * אל אברהם

ענין עיבור ע' בביאור הזהר פ' בשלח בהתוספתא עד דלא אשתקע אוירא דכיא שהוא מו"ס תלת רוחין דכלילן בתלת הוו שקיען שהיו ז"א בבחי' עיבור תלת כלילן גו תלת, והביאור ע"ז מבואר מפני כי ז"א בע"ק אחיד ותליא ששרש המדות אינן מהשכל כ"א מלמעלה מהשכל ומשם אין מאירים רק עצם המדות בחי' המוטבע שהם נה"י נמצא לפ"ז העיבור יש לו שרש גבוה והיינו כמ"ש שאז סליק לעילא לבחי' יחיד וכן אתא שפיר שכל השכר דלע"ל נמשך מעבודתינו עכשיו עת העיבור משא"כ ימות המשיח נקראים ימים אשר אין לי בהם חפץ בשבת פ' שואל. ועוד דמבואר בד"ה ומרדכי יצא שדוקא בבחי' אותותינו לא ראינו שהוא עיבור נמשך מבחי' גבוה יותר מהמדות היינו כי אתה אבינו.וע"ש בד"ה כי אברהם לא ידענו ומ"ש בד"ה אני ישנה מביט עליהם בעינו אחת כו' וזהו וחכיתי להוי' המסתיר פניו מבית יעקב שמזמן ההסתר דוקא וחכיתי אך עוד זאת פי' וחכיתי לשון חיך אוכל יטעם למר להמשיך מבחי' לידה בהעיבור כמ"ש סד"ה חכלילי, ועוד זאת כי בתומ"צ נאמר אשר כתבתי להורתם, וע' מענין להורותם בזח"ג שמיני ד"מ ע"ב ופי' בד"ה מחר חדש שהוא לשון הריון ועיבור היינו שהתומ"צ הם נמשכים בבחי' עיבור בנשמות ישראל ויובן זה עדמ"ש בד"ה הבאים ישרש שכנסת ישראל נק' אשה יראת הוי' והיא מעוברת מהתומ"צ ולכן מונין ללבנה שמקבלת האור מהשמש צדקה ולכן ארז"ל ברבות בשלח פכ"ו אהרן ע"ש ההריון והיינו שע"י תומ"צ ממשיך גם בעת העיבור והגלות מבחי' רצון העליון ע"ק בתומ"צ וע"כ אף בעת פרשת העיבור יהי' צרכיהם לפניך ומן ההריון נמשך ג"כ ל' תורה הוראה להבדיל בין הקודש לחול. גם יש עיבור דאורות ועיבור דכלים ז' חדש' ט' חדש' וע"י להורותם ממשיך עיבור אורות וכן זה מתקן העיבור דכלים וגם הוראה לשון ראיי' וכן אהרן אותיות נראה וי"ל לכן נקראים עברים עברי עבריה. כי הנה תיבת עיבור לא נמצא בלה"ק כ"א בלה"ק נק' הריון ובתרגום נק' עיבור וי"ל ע"ש מעבור הארץ שהתבואה נק' עבור ויאכלו מעבור הארץ יהושע ה' י"א ופי' בש"י שהוא לשון עיבור שמתחילה הי' הזריעה מעבור

לד"ה וארא: כנראה הכוונה לד"ה וידבר גו' וארא שבתורה אור נו, א. וראה ג"כ ד"ה וידבר גו' וארא בתו"ח (ע' צה, ב ואילך).

בארץ ואח"כ והולידה והצמיחה וכ"כ במתורגמן נמצא לשון עיבור הוא כענין זריעה כשהזרע נקלט והתחיל שיהי' ממנו צמיחה. והנה ארז"ל בשה"ש רבה ע"פ שררך אגן הסהר ישראל יש להם השרשה וזריע' משא"כ עמלקים הם כמשל הקש והתבן שאין שייך בו זריעה וכן ארז"ל ברבות לך לך פמ"ה בענין ההפרש בין הגר שהרתה מיד ובין שרה הקוצין הללו אין מתנכשין ולא נזרעין החיטים הללו כמה יגיעה כו' נמצא העיבור והזריעה שייך רק בחיטים ותבואה ולא בקוצים ותבן וקש וזהו שנק' עברים מלשון עבור הארץ וכמ"ש ראשית תבואתו שבהם דוקא שייך העיבור וגם הם מעברים שנים ויודעים סוד העיבור ולכן ההריון ענין גדול הוא וכמ"ש במ"א ע"פ רני עקרה לא ילדה שאע"פ שנק' עקרה ולא ילדה רני מהעיבור גם ע"ד לא כשאני נכתב אני נק' זהו עיבור אך ע"ז יהי' הלידה והגילוי להיות ושמו אחד נקרא כמו שנכתב משא"כ אם אין עיבור לידה מניין. וארז"ל בענין הלידה שפורא גרים י"ל ע"ד שפרה שמשפרת את הולד וכן ע"י התשובה שופר נמשך הלידה תקע בשופר גדול. ועוד יש בשרש עיבור שני ענינים א' לשון והוא עבר לפניהם ויעבור הוי' על פניו עובר לעשייתן לישנא דאקדימי הוא. ב' לשון עברה וזעם ומזה נמשך עבירה שמעורר עברה וזעם. וזהו עברה כאשה עוברה שהעיבור והעדר הלידה והגילוי גורם עבירה והנה ישראל נק' עברים ע"ש ב' טעמים אם מצד לשון והוא עבר שהו"ע אקדומי כי ישראל עלו במח' עד יעבור עמך הוי' למעלה משם הוי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה מנהר היוצא מעדן לעברך בברית ר"פ נצבים ואם מצד עברה ועבירה כמארז"ל במדרש איכה רבתי ע"פ חטא חטאה ירושלים וכי עכו"מ אינם חוטאים אלא אע"פ שחוטאים אינן כלום וכמ"ש רק אתכם ידעתי וכו' על כן אפקוד כו' אך הם יכולים לתקן ע"י התשובה להמשיך בחי' עד יעבור עמך הוי' ולהיות ויעבור הוי' על פניו נושא עון. לכן בכחם לתקן העיבור ולהמשיך שיהי' אוכל ממה שאמו אוכלת בסד"ה ביום השמע"צ כנישין יהא לכון פי' גם ממה שאביו אוכל כו' וע"ד אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ בד"ה בשלח פרעה ועוברי רצונו מקבלים מבחי' עיבור דסליק לעילא לעילא ושם כחשיכה כאורה וא"כ ע"י התשובה לעושי רצונו עאכו"כ ועמ"ש ע"פ עבדים היינו לפרעה כו' שישראל מקבלים מפנימי' לכן א"א להם לקבל ע"ד עוברי רצונו וז"ש כי בשרירות לבי כו' למען ספות כו' לא יאבה הוי' כו' והיינו עד שיעשה תשובה ואזי לעושי רצונו עאכו"כ ועמ"ש בענין עיבור שכל שהעיבור משתהא יותר הלידה בעילוי יותר וראיי' משמע"צ שהלידה בשש"פ כו' גבוה משאר לידות שאין משתהין יעו"ש. מכ"ז יובן לענין הלידה דלע"ל.

בעיבור אין נשימה כי ענין נשימה רצוא ושוב בד"ה רני ושמחי ובחינה זו אינה בעיבור גם המאכל דרך הטבור ולא דרך החיך כי חיך בחי' טעמו וראו כי טוב הוי'. אין קורין אבות אלא לשלשה. ג"פ קדוש ושלשת. על שלשה דברים העולם עומד אוריין תליתאי לעמא תליתאי.

לדרוש* המילויים שנתבאר התלבשות והתכללות יובן ע"ד הנזכר בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת יחו"ת ויחו"ע ע"ש מ"ש שתכלית המילויים כדי שיהי' התהוות בי"ע זהו מ"ש מילוי גימט' אלקים ע' בד"ה ועתה יגדל נא

---

* לדרוש: בכת"י נמצא מאמר זה כאן.

כח אד׳ דתקס״ג מילוי המילויים דשם הוי׳ גימט׳ כח. וזהו עיקר המכוון והיינו שעיקר המכוון הוא התהוות בי״ע וא״כ אף שהמילוי הוא למטה מעצם השם עכ״ז שרשו גבוה יותר ע״ד אל יתהלל החכם בחכמתו כ״א בזאת יתהלל כו׳ ולכן נק׳ העונה אמישר״מ בכל כחו. נמצא מילוי המילוי בחי׳ כח הוא מבחי׳ שמי׳ רבא כו׳ ועמ״ש בענין המילוי בבה״ז פ׳ תשא ע״פ הרע״מ אבנא למשקל בה ועוד בה״ז ע״ז דרוש מקודם. ובבה״ז ר״פ ויקרא ובענין מילוי אלפין הגם שנתבאר שהוא למטה מבחי׳ מילוי יודין אך מלגאו איהו שם מ״ה מה דא״ק י״ל כי אלף גבוה מהיוד כי היוד הוא חכמה ואלף כתר וזהו ענין אי׳ סופר כו׳ ומציאות מילוי אלפי״ן בז״א כי בז״א יש עיקר הארת קו וחוט מטעם הנז׳ בבה״ז פ׳ חיי על המאמר קוב״ה דאתכלל מאתר עילאה סדכ״ס וע׳ זח״ג דס״ו ע״ב גבי וא״ו כו׳ שהאלף מורה על בחי׳ ע״ק המלובש בז״א כו׳ ועמ״ש בפי׳ לו צר לא צר. ולו נתכנו עלילות ולא נתכנו עלילות לכן שם מ״ה דז״א שרשו משם מ״ה הכללי בחי׳ אדם קדמון אדם גימט׳ מ״ה שהוא מילוי אלפי״ן כו׳ וע׳ בביאור מזוזה מימין בענין אויר כו׳. וזהו והבאת שלום בין אדם לחבירו כו׳ והנה כתיב הרחב פיך ואמלאהו וארז״ל בד״ת כתיב והיינו שע״י עסק התורה נמשך בחי׳ גילוי אישר״מ בכל כחו שהוא גילוי המילוי והיינו פי׳ ואמלאהו שיהי׳ גילוי המילוי בכדי שיומשך בבי״ע ואפ״ל מזה לענין וכבוד הוי׳ מלא את המשכן ולענין ז׳ ימי המילואים ומזה יומשך ענין ומלאה הארץ דיעה כו׳ והנה בשם מ״ה ג׳ אלפי״ן י״ל וידבר שלשת אלפים משל גם גימט׳ שלג בחי׳ לבושי׳ כתלג חיוור כו׳ וזהו כדי שיומשך הגילוי בג׳ עולמות בי״ע.

קיצור סד״ה וידבר אלקים כו׳, ואל אברהם בתורה אור פ׳ וארא:

א) **ענין** אימתי גדול כו׳ (בד״ה ושננתם ועיין לקמן בד״ה ויושט המלך לאסתר) והמכוון כאן דבחי׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם ושנמשך בחי׳ זו ע״י תומ״צ זהו למעלה ממדריגות אימתי גדול כשהוא בעיר כו׳ אלא זהו מבחי׳ ולגדולתו אין חקר (ע״ש בד״ה ויושט כו׳).

ב) **ענין** ש״י עולמות (בד״ה ראה אנכי נותן ובד״ה מנורת זהב ולעיל בד״ה רני ושמחי הראשון) פי׳ שזהו ענין יש מאין היינו מבחי׳ היו״ד שנברא בו העוה״ב הנקרא אין שלמעלה מבחי׳ יש. ועיין באגה״ק ד״ה דוד זמירות קרית להו פי׳ שבחי׳ מה גדלו מעשיך אינו ערוך לבחי׳ מאד עמקו מחשבותיך שזהו מו״ס שמשם שורש התורה, והיינו כי מה גדלו מעשיך נמשך מבחי׳ אימתי גדול כו׳, כשהוא בעיר כו׳, אך מאד עמקו זהו ע״ד ולגדולתו אין חקר.

ג) **והנה** התחלקות החיות מאור א״ס כו׳, היא הנקראת בשם אלקים ל׳ רבים, עיין מזה בסידור בד״ה עשה לך חרבות צורים ועיין בסידור בד״ה אד׳ שפתי תפתח בענין בקול דברי אלקים חיים, ועמ״ש בביאור שובה ישראל דרוש הראשון בענין פי׳ הוי׳ הוא האלקים כו׳.

ד) **והנה** מבחי׳ אלקים נמשך למטה בחי׳ היראה כו׳, עיין לקמן בד״ה וירא ישראל את היד הגדולה בענין וייראו העם את הוי׳

ויאמינו בהוי׳, ובד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו בענין ואותי תראו ועיין מענין
היראה בבה״ז פ׳ אמור על המאמר דף ק׳ אחותי בת אבי היא, ובד״ה קול
דודי שבשה״ש בהביאור בענין ובמורא גדול זה גילוי שכינה ועמ״ש בענין
צחוק עשה לי אלקים בד״ה אני דפ׳ ציצית דרוש השני (בענין וארא אל
עיין אגה״ק סוף סימן ו׳ ובד״ה מאלמים אלומים וי״ל זהו הב׳ שינין * שמתפילין, ד
עמ״ש סד״ה וידעת היום שכמו שהיום צ״ל תחילה לילה ברישא חשוכא
כו׳, כן בענין כי ה׳ הוא הא׳ צ״ל תחלה ברישא השוכא שז״ס הגלות כו׳,
ע״ד מ״ט עיזי מסגן ברישא ואפשר לפרש ג״כ ברישא חשוכא זהו ישת
חושך סתרו דכתר (כמ״ש סד״ה וידעת היום הנ״ל, ובד״ה אלה פקודי),
וי״ל דהא בהא תליא דגם שורש החושך שלמטה מהאור שרשו מהחושך
שלמעלה מהאור, היינו הכלים שרשן גבוה מהאור ועד״ז בי״ע מקבלים
מהרשימו (בסידור סד״ה כד אנת תסתלק מינייהו) כו׳, והנה הלא מטי זה
ישת חושך סתרו נמשך שליטת החשך גשמי דעזי ועי״ז והדר נהורא וזהו
המד״ר ועדיין א״י באיזה מהן חפץ כו׳, ואפ״ל מ״מ שורש האור נמשך
מאוא״ס שלמעלה מישת חושך סתרו שהוא הכתר אוכם כו׳, גם פי׳ וארא
אל אברהם יצחק ויעקב זהו ג״כ כמו ברישא חשוכא והדר נהורא י״ל
האתעדל״ת דבחי׳ אברהם יצחק ויעקב שבנפש אהוי״ר ורחמים נקרא חשוכא
לגבי המשכות בחי׳ אלו מלמעלה (עיין בד״ה הנך יפה שזהו״ע ב״פ
הנך יפה) והנה אל יצחק נמשך מלמעלה צחוק עשה לי תענוג עליון
ויעקב רחמי׳, ועי״ז נמשך מלמעלה רח״ר גם ע״ד העלאות הנרות וההטבה,
ועיין בענין אברהם אברהם, גם ב״פ אברהם גימטריא מלכות גם אברהם
יצחק ויעקב ב׳ מזוזות ומשקוף ומלמטלמע״ל פתחי לי ועי״ז ואני אפתח
לך וזהו שיעור ב׳ פתחים לפמ״ש בד״ה ואלה שמות בנ״י ב׳ ירידות דמצרים
עלמין סתימין ועלמין דאתגלייא י״ל זהו ב׳ בחי׳ אלקים שזהו מה רבו
ומה גדלו והיינו מלכות ובינה וע׳ מענין ב׳ עלמין הנ״ל בלקו״ת פ׳ שלח
בד״ה טובה הארץ מאד מאד).

ומזה ישוב לאהבה את הוי׳, עמ״ש בלקו״ת ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו
נמשך יחוד הוי׳ באלקים ועי״ז וארא אל אברהם כו׳, (אפ״ל זהו
ע״ד המשכת אור אין סוף ע״י היחוד ביחוד המרכבה כו׳. ועיין בתורה אור פ׳
בראשית בהביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשים גבי והנה נודע עבודת
המלאכים כו׳, ע״ש שממשיכים הארת האצי׳ בבריאה ועיין מזה עוד בתורה
אור פ׳ יתרו בהביאור ע״פ זכור ושמור בד״ה הנה להבין שורש ענין
מ״ת גבי והנה גם המלאכים ושם מבואר ענין והחיות נושאות את הכסא
להעלות בחי׳ האדם שעל הכסא לבחי׳ כי לא אדם הוא ושם גבי אך
ההפרש שבין חיות הקדש שבמרכבה ובין האבות שהן הן המרכבה כו׳,
עכ״פ גם ע״י חיות המרכבה נמשך מזווג או״א רק שהוא מחיצוניות ועד״ז
י״ל פי׳ וארא אל אברהם כו׳) ועז״נ ביום עשות כו׳, ר״ל דלעיל כתיב
בהבראם אותיות באברהם ואח״כ ביום עשות הוי׳ אלקים זהו ע״י יעקב
כו׳, עיין מזה זח״ג פ׳ שמיני דל״ח ע״א.

ב׳ שינין: ראה לקו״ת נשא כז, ב. סידור שער התפילין ד״ה ר׳ יצחק אמר.

ה) **אך** הנה נודע שהאהבה שמלמטה למעלה עיקרה כדי להגיע כו׳, האהבה עליונה (עיין מזה באג״ה ססי׳ ו׳ היינו סד״ה זורע צדקה שכר אמת גבי והנה מודעת זאת דיש ב׳ מיני דחילו ורחימו כו׳, ואפ״ל ע״ד כי גם באצי׳ יש ב׳ מיני דו״ר כמבואר בהביאור ע״פ כי אתה נרי שהם נמשכים מד׳ אותיות הוי׳, ובלקו״ת פ׳ עקב בד״ה ולהבין שורש טעם וקישור פ״א, ועיין עוד בלקו״ת בשה״ש בד״ה הנך יפה רעייתי ושם פ״ג, הנך יפה הראשון זהו התכללות ג׳ גוונין אהוי״ר ורחמים שיש בנש״י והנך יפה השני זה מה שנמשך בה מדות עליונות מבחי׳ לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת כו׳, ועיין מזה בסידור בד״ה ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם כו׳), וזהו ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה (מד״ר לך לך ס״פ ל״ט זח״א דפ״ג ודקי״ח כי מנורה בדרום ז׳ נרות ז׳ מדות עליונות לכן הי׳ מתכוין להגיע לבחי׳ הנגבה אהבה עליונה, ואהרן בהעלותך את הנרות זהו גבוה יותר) אך מי הגורם ומחבר העליונה הנה עז״נ באל שדי (לכאורה י״ל יסוד זהו מחבר ע״ד בן פורת יוסף אותיות תופר, ועוי״ל ע״ד עולם חסד יבנה שכדי שיומשך החסד בבי״ע זהו ע״י התפלה שמתחלה יהי׳ בבחי׳ יבנה דהיינו ע״ד שתי אבנים בונות שני בתים כו׳, היינו עולם הדיבור כו׳, בענין שאמר לעולמי די עיין זח״ג ויקרא די״א ע״ב שפירש דהא די ספיקא הוא ע״ד די מחסורו אשר יחסר לו ובמא״א אות ד׳ סעי׳ י״א משמע ד׳ בינה י׳ חכמה) יבנה בבנין כנ״ל, די הוא בבחי׳ הצמצום כו׳, י״ל רשימו או קו המדה וזהו״ע ק״ש ופסוד״ז, עיין בד״ה אלה פקודי המשכן ועמ״ש בהגהות לד״ה וכל העם רואים את הקולות בפי׳ היא מתהלכת בין החיות שפירש בעה״ק ח״ד פרק י״ט, היא היינו המלכות, והנה יש חיוון תתאין שהם המרכבה דבריאה ויש חיוון עילאין חג״ת דאצילות כמ״ש בסידור בד״ה הנותן שלג כצמר והמ׳ הנקרא מתהלכת בין חיוון עילאין לחיוון תתאין היינו שמחברת חיוון עילאין לחיוון תתאין וזהו ג״כ ענין וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב באל שדי כו׳, שזהו המחבר אהבה עליונה דחיוון עילאין לאהבה דבריאה כו׳.

ו) **אך** הנה כ״ז הוא יחוד הוי׳ באלקים אבל ושמי הוי׳ דהיינו בבחי׳ הוי׳ לבדו קודם שבא לידי גילוי בהמדות (ע׳ בד״ה באתי לגני, פ״א דל״ב ע״א גבי אך אינו דומה החכמה המתלבשת במדות כו׳, לבחי׳ גילוי החכמה עצמה כו׳, ובת״א בד״ה ואלה שמות בנ״י ושם דפ״ד ע״א, ד״ה ושורש הדברי׳ גבי אך עצמיות חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא א״א להשיג כי הוא כמו שהוא יתברך לבדו גם אלו לא ברא העולמות כו׳, משא״כ המדות חו״ג הם שייכים להעולמות וכמשנת׳ בהביאור ע״פ אלה מסעי השלישי ושם פ״ד בענין שהחכמה נקרא ואמת כו׳. ועמ״ש בזה באריכות בהביאור ע״פ ויצוום אל בנ״י ואל פרעה כו׳, ועיין לעיל בד״ה וארא אל אברהם ושם בסופו פי׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי היינו בחי׳ יחיד שלמעלה מבחי׳ אחד כו׳, ואח״כ היינו גילוי ע״ק שמאיר ע״י חו״ב ובחי׳ שאמר לעולמי די זהו מבחי׳ ז״א שזהו חיות ומקור העולם ונקרא חסד עולם ועיין זח״ג דקל״ג ב׳ וזח״א דקמ״א ע״ב גבי ואתעביד חד קלא

דנפיק לבר כו', ושם ה"ס שיעור קומה רל"ו כו', משא"כ בבחי' ע"ק) והמשכה זו רק ע"י אקב"ו (ועיין בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי בענין אשר נשבעת לאבותינו אשר קדשנו כו', ועיין בד"ה רני ושמחי דרוש השני דס"ב ע"ב גבי אבל מלמעלה למטה אור א"ס ב"ה מאיליו וממילא נמשך כו' ע"י תומ"צ כו', ועו"ש בהביאור דס"ג ע"ב גבי והמשכה זו בז"א אורייתא מחכמה נפקת ושרשה למעלה מן החכמה תר"ך עמודי אור כו'), שאני עמלא דאורייתא דלעילא מן שמשא הוא (עמ"ש מזה בתילים סד"ה תורת ד' תמימה כו', ועמ"ש ע"פ הוא אהרן ומשה בענין שהם דור שביעי לאברהם, וכל השביעין חביבין וא"כ אברהם זהו בחי' עולם חסד יבנה, וכמ"ש בזח"א ויחי דרל"א ובפ' יתרו דע"ט ב' ובפ' פנחס דרנ"ז א' בנינא מחסד אבל משה בחי' שבת שהוא שביתה ומנוחה בחי' בינה שבה מאיר ע"ק, וכן אמרו משה זכה לבינה, והנה אברהם הלוך ונסוע הנגבה מנורה בדרום ואהרן מעלה נרות המנורה וממשיך מבחי' ורב חסד שלמעלה מחסד עולם, כמ"ש בד"ה ועשית בגדי קודש וזהו כי עין בעין נראה אתה ה' נראה אותיות אהרן, וזהו למעלה מהבחי' וארא אל אברהם שהוא בחי' באל שדי כו'. ועיין בדרוש כבש כשב בלקו"ת פ' אמור בד"ה והניף הכהן אותם ואולי זהו ההמשכה בבחי' רעו"ד ששרשו מהבחי' דז"א בע"ק אחיד ותלייא בהביאור ע"פ האזינו השמים דרוה"ש והמשכת אה"ר זו באה ע"י התורה כמ"ש בלקו"ת סד"ה האזינו השמים דרוה"ר ספ"ה בענין ולא עם הארץ חסיד שא"א להמשיך אה"ר מבחי' ורב חסד כ"א ע"י התורה, ואהבה רבה זו זהו מבחי' אהרן כמ"ש סד"ה בהעלותך את הנרות דרוש הראשון בענין ושמן ימינו יקרא, ועפ"ז י"ל בחי' משה שלמעלה מבחי' אהרן היינו כמש"ש סד"ה האזינו הנ"ל פ"ו בענין תזל כטל אמרתי בחי' טל תורה שזהו למעלה מאה"ר הנ"ל הנקרא יערוף כמטר לקחי ויבוא כגשם לנו כו' ע"ש ועמ"ש בהגהות לד"ה ועשית בגדי קדש בענין כי היום ה' נראה אליכם נראה אותיות אהרן אליכם אותיות מיכאל כו', וי"ל ב' בחי' אלו וארא אל אברהם כו', וענין אהרן ע"ד אה"ר ואהבה בתענוגים שעז"נ עבודת מתנה אתן כהונתכם כו', וע' עוד מן לעילא מן שמשא בתורה אור דקי"ד ע"ג משה ידבר ודקט"ו א', אבל הכל ע"י אהוי"ר שלו משא"כ ע"י התורה שהיא חכמתו יתברך, ועמ"ש באריכות ע"פ הוא אהרן ומשה כו', ומשם יובן לקשר ולחבר דרוש זה עם דרוש הנ"ל ואפ"ל הוא אהרן ומשה ממשיכים ע"ד את שני המאורות הגדולים הוי' אלקים, ולכן נאמר עליהם הוא אהרן ומשה ע"ש הוי' הוא האלקים שיהיו באופן כמו שהיו שני המאורות הגדולים וע"ד זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו ושם אהרן ע"ד יו"ט מקרא משה הוא משה ואהרן ע"ד שבת קדש בעצם כו', משא"כ אברהם בהבראם ביום עשות הוי' זהו בחי' שמש ומגן כו'.

עוי"ל שע"י אהרן ומשה נתחדש ענין היחוד שזה בא ההמשכה ממקום גבוה מאד משא"כ בימי האבות עדיין לא האיר היחוד כמו שיש סברא כן בלקו"ת מהאריז"ל ר"פ לך לך כו', רק הם בנו הבנין שיהי' אח"כ היחוד וזהו כל השביעין חביבין בימים השביעי שאז היחוד כי שער

החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהיה ששת ימי המעשה כו', או שבימי האבות היה היחוד רק בבחי' שם שדי או יחוד ששרשו מיחוד חיצוני' דאו"א כו', וזה נקרא עדיין סגור יהיה כו', וע"ד בין כשהארץ שותה המ"ד ממים העליונים שמעל לרקיע, וכן כשהיא שותה ממימי אוקיינוס כו'.

ועניז שגבי להוציא את בנ"י מקדים אהרן למשה וגבי הם המדברים אל פרעה מקדים משה לאהרן היינו כי לגבי פרעה נאמר למשה ראה נתתיך אלקים לפרעה ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה הוא אהרן ומשה כו', ומ"ש ג"כ ע"פ ראה נתתיך אלקים לפרעה, בבוך שמות ויקרא במ"ד, פ' וארא.

ואתה הרם את מטך מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל כמו שנתבאר בתורה אור פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין ובלקו"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמייך בנעלים, אך בקי"ס נאמר ואתם תחרישון לא תתערו מידי ונת' בתורה אור פ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי המשכות אותיות זכרים מהכתר מה שלמעלה מאתעדל"ת י"ל זהו ואתה הרם את מטך למעלה גם ממדרגת מט"ט קושר כתרים לקונו כו', ועמ"ש ע"פ נער הייתי דקאי על מט"ט גם זקנתי כשעולה לאצילות גם עד"ז י"ל ואתה הרם את מטך.

ביאור וארא תקס"ח. *

להבין שרשי הדברים הנ"ל הנה להבין שרש ענין ושמי הוי' כו' יש להקדים שרש ענין שם הוי' שלשון שם זה משמע שמהווה לאין שיעור והוא היו"ד שבו דוקא שמורה על לשון הווה ותמידות כמו ככה יעשה איוב וכו' וכנ"ל. והענין הוא כי שם הוי' בכלל היו"ד בבחינת אצילות וה' בבריאה כו' ודרך פרט היו"ד באור חכמה דאצילות. וידוע שעיקר התלבשות אוא"ס אינו אלא בחכמה כ"ח מ"ה להיותו בבחי' הביטול יותר משאר הספירות ואין שורה אלא בבחי' אין כמ"ש במ"א (הג"ה. וע' בסש"ב פל"ה בהג"ה שלכן נק' החכ' אמת. ועמ"ש מענין אמת בלקו"ת בד"ה ביום השמע"צ בענין ואמת הוי' לעולם. כי הנה כתיב כי אל דיעות הוי' שמלמטלמ"ע נק' יש מאין שלמטה היש ומלמעלה למטה הנה כולא קמי' כלא חשיב וזהו נק' ואמת הוי' כו' ע"ש בפי' תתן אמת ליעקב כו' מימי קדם. ועמ"ש מענין אמת שנק' חותמו של הקב"ה בביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי. ועמ"ש בענין נטילת ידים שהידים הם חו"ג והרחיצה לדחות מהם יניקת החיצונים הוא ע"י מים שהם מבחי' חכמה כי הידים הם בשרשם בחי' ידי יסדה ארץ וימיני כו' שמהם נמשך יש מאין שלמטה היש כו' ונק' ספי' הבנין עולם חסד יבנה שיהי' בנין עולם המעלים כו'. ולכן בהשתל' היש נמשך דבר נפרד לגמרי ויניקת החיצונים ולכן צריך נטילת ידים לרחצם במי החכמה הנק' אמת דכולא קמי' כל"ח כו' ועמ"ש בד"ה באתי לגני ועמ"ש בתו"א סד"ה ואלה שמות גבי ושרש הדברים אך עצמיות חכמה עילאה כו' ועמ"ש מענין מוחין דאבא בד"ה מצה זו ובד"ה ושאבתם מים בששון דרוש השני. ובבה"ז

ביאור וארא תקס"ח: בביכל לאדי הגדול נרשם על מאמר זה: ביאור ענין ושמי הוי' לא נודעתי.

ע״פ ויצא יעקב. והנה החכמה הוא אות יו״ד ולכן האות קטנה מפני שהיא קרובה לאור א״ס ולכן היא קטנה כי כולא קמי׳ דייקא כל״ח כמ״ש באגה״ק ע״פ קטנת מכל החסדים. ובמ״א נת׳ ע״פ משארז״ל לע״ל ובושה החמה והכוכבים אינם בושים שהוא מפני שהם נראים קטנים ביותר מפני שהם ברקיע השמיני וקרובים יותר כו׳ ולכן סוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה אבל הכוכבים צ״ל נראים מתוכה ועד״ז יובן ענין כלי החכמה שהוא הביטול בתכלית ע״כ הוא בחי׳ יו״ד. וזהו ענין שרש הענווה שנשתבח בה משה והאיש משה ענו מאד שמקטין א״ע כמו היו״ד. וע׳ בבה״ז פ׳ פקודי ע״פ המאמר שם דרל״ג ע״ב גבי ת״ח כל מה דאוסיף גורע. ועד״ז יובן שבעקודים הע״ס הם בכלי אחד שזה מורה על הביטול ביותר וע׳ בביאור ע״פ ולא אבה כו׳ בלקו״ת פ׳ תצא שלכן הכתר נרמז רק בקוצו של יו״ד וע׳ מענין חכמה בביאור ע״פ אלה פקודי המשכן גבי משכן העדות. ומ״ש בענין יחוד חו״ב בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בני ישראל ולכן פי׳ היו״ד הוא ג״כ לשון הודאה כמו יודו להוי׳ חסדו כ״כ בספר מג״ד כי אור א״ס אינו מושג רק בבחי׳ הודאה וביטול וזהו ענין החכמה שהוא השגת הביטול. וכמ״ש ע״פ המאמר הזהר ע״פ אלה תולדות נח ועמ״ש בד״ה חכלילי עינים מיין בפי׳ פותח את ידיך א״ת ידיך אלא יודיך שכמו״כ השערות דת״ד נק׳ יודי״ן והיינו לפי שההמשכה באה ממלכות דא״ס שהוא למעלה מסדר השתל׳ ע״כ באה דרך שערות וזהו״ע יודי״ן ועמ״ש עוד מענין יו״ד בתו״א ס״פ לך בד״ה שרי אשתך. ומ״ש בבה״ז פ׳ אחרי ע״פ המאמר דע״ט ב׳ הביאו עלי כפרה מענין יו״ד של שם שהוא כענין לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כו׳ וזהו ענין מטבע קצר ומטבע ארוך בתו״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות ומה גם לפמ״ש הרמ״ז ס״פ קרח בענין היו״ד של שם שבו מרומזין או״א עילאין היינו אבא עצם היו״ד ואימא המילוי של היו״ד היינו ו״ד וישסו״ת מרומזים באות ה׳ של שם. והנה באצילות עצמו יש ג״כ ד׳ בחי׳ אבי״ע והם ד׳ אותיות דשם הוי׳ נמצא היו״ד הוא אצילות שבאצילות והיינו או״א עילאין והוא בחי׳ חי׳ שלמעלה מנר״ן וזהו והחכמה תחי׳ ועמ״ש ע״פ הרם את מטך ונטה את ידך על הים. ידך היינו יו״ד שלך כו׳ שעי״ז יהי׳ הגילוי מלמעלה מסדר השתלשלות להיות הפך ים ועלמא דאתכסייא ליבשה ועלמא דאתגלייא ועמ״ש בפי׳ כי טובים דודיך מיין בלקו״ת סד״ה שיר השירים ועי׳ עוד בבחיי ריש פרשה וארא מענין החכמה שעל זה נאמר הוי׳ קנני ראשית דרכו כו׳ יעו״ש. וענין ראשית דרכו היינו ראשית המשכת הקו ועיין מ״ש על פסוק אחכמה והיא רחוקה ממני בלקוטי תורה על פסוק זאת חוקת התורה ובד״ה ביום השמע״צ, ועמ״ש מענין חכמה בד״ה ואהבת את בלקו״ת ס״פ ואתחנן ובד״ה האזינו השמים דרוש השלישי בענין והאופנים וחיות כו׳ ברוך כבוד הוי׳ ממקומו וע׳ זח״ב פ׳ שמות די״ב ע״א ובמק״מ שם בפי׳ מרחוק הוי׳ נראה לי שאור אבא אינו מאיר במלכות רק מרחוק והיינו מטעם הנ״ל. ולכך היו״ד דוקא מורה על בחינת א״ס היינו להתפשט בלי גבול כנ״ל, ועל זה אמר ושמי הוי׳ לא נודעתי להם פי׳ שמי היינו בחינת אור א״ס שמאיר ביו״ד דשם הוי׳ דהיינו אשר מתלבש בחכמה וכמ״ש הוי׳ בחכמה כו׳. ומה שאמר דשם הוי׳ זה לא נודע לאבות דלכאורה א״א לומר שהאבות לא ידעו שם הוי׳ ועוד דהרבה שמות ה׳ כתיבי גבי אבות, אך הענין כי הנה פי׳ נודעתי ענינו בחינת ההתחברות שהוא נק׳ יעוד בלה״ק כמו כי הנה המלכים נועדו

כו׳ וכן תיבת נודעתי עם נועדתי הכל א׳ כו׳. וגם נודעתי הוא ענין ולשון חיבור ויעוד כמו והאדם ידע כו׳ וכן רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה ועז״נ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם שלא האיר להם הגילוי משם בבחי׳ יעוד וחיבור ממש כי כדי להיות בבחי׳ זו זהו רק ע״י מ״ת כו׳. והיינו כי אברהם הי׳ בחי׳ חסד דרועא ימינא והנה עד״מ באדם החכמה מתלבשת ביד כי יוכל לכתוב בידו דבר חכמה אך אעפ״כ אין זה ערך לעצם החכמה איך שהוא במוחו לכן איתא חח״ן קו ימין היינו שהארת החכמה מתלבשת בחסד דרועא ימינא אכן זהו רק הארה לבד ומבחי׳ אחוריים דחכמה (וכמ״ש מזה סד״ה והתהלכתי בתוככם ובתו״א פ׳ יתרו בד״ה אשר הוצאתיך מארץ מצרים) ולכן עז״נ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם.

וביאור הענין כי הנה ידוע דראשית בחי׳ הארת הקו והחוט מעצמות המאציל א״א לו לימשך בלתי שקדם לו בחי׳ החלל והוא בחי׳ הצמצום הראשון הנק׳ מקום פנוי וחלל ריקן כו׳. כמ״ש בע״ח. והענין הוא כי החלל היינו בחי׳ הפסק גדול שמוכרח להיות בין המאציל לנאצלים. וענין ההפסק הזה היינו שיומשך האור בלתי הדרגה מעילה לעילה לפי שאין ערוך ביניהם כלל (ועמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ ששים המה מלכות בד״ה הנה ענין מדלג על ההרים כו׳ שם פ״א ופ״ב). ועד״מ מבשרי אחזה הנה השכל מאיר במדות שבלב ומן המדות מאיר בדיבור או במחשבה וכיוצא ה״ז נק׳ בחי׳ סדר הדרגה מעילה לעלול כו׳. ובדוגמא כזאת א״א שיומשך עד״ז מעצמות המאציל לנאצלים מאחר שאין ערוך ביניהם כלל (הג״ה כ״א ההמשכה באה ע״י הצמצום וחלל ואזי אח״כ נמשך הקו וחוט ויובן עד״מ השפעה הבאה בבחי׳ דילוג למטה באדם זהו כענין המשל שלגבי השפעה הבאה בהשתלשלות עילה ועלול ממחשבה לדיבור נק׳ זה ההשפעה הבאה ע״י דיבור בלבוש המשל בשם דילוג שלא כדרך השתלשלות עילה ועלול ממש. ומ״מ אינו צודק לגבי הצמצום וחלל כמ״ש במ״א. ובתו״א פ׳ וירא בד״ה פתח אלי׳. ועוד יובן עד״מ בגוף האדם שהתקשרות השתלשלות האיברים והכחות המלובשים בהם מהראש והמוחין זהו דרך השתלשלות והתלבשות כמו השתלשלות עו״ע אבל השערות הנמשכים מהראש והמוחין זהו השפעה הבאה דרך דילוג ולא מערך עילה ועלול שאם יכאב היד ירגיש מאד הכאב בראש משא״כ השערות יוכל לחותכם ולא יכאב לו כלל ומ״מ אם לא יחתכם וימשיכם ירגיש במוח כאב מפני שיש להם אחיזה בראש זהו דוגמא להמשכ׳ הבאה דרך דילוג. וע׳ מזה בתו״א בד״ה ועשית בגדי קדש ובלקו״ת בד״ה ואתחנן אל הוי׳ וסד״ה ויקח קרח וסד״ה בהעלותך את הנרות וע׳ בד״ה כי תצא גבי וגלחה את ראשה ובביאור ע״פ כי כארץ תוציא צמחה. ומ״מ במ״א נת׳ שהשערות הם כענין המשל שכמו שבהמשל מלובש הנמשל רק שהמשל מסתיר עליו כן השערה חלולה ובתוך החלל נמצא איזה חיות מהמוח. והנה המשכה זו מהקו וחוט הבאה מאור א״ס שנק׳ מדלג מתלבשת בחכמה דוקא וזהו ענין התורה דמחכמה נפקת. וזהו הוי׳ קנני ראשית דרכו פי׳ דרכו היינו כמ״ש ושמרו דרך הוי׳ המבואר בתו״א בד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה והוא המשכת הקו״ח וראשית ההמשכה הוא בחכמה דוקא כנ״ל (בהג״ה דלעיל) ועל ידי החכמה דוקא יכול להאיר בכל הספירות וכמ״ש בע״ח וע׳ בלקו״ת בד״ה ששים המה מלכות דרוש הראשון פ״ג וס״פ ואתחנן בד״ה ואהבת את רפ״ב וע׳ עוד מזה בד״ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי כו׳ ושם פ״ב בענין המשל לזה מהתאחדות כח השכל בהנפש שלכן נק׳ נפש

המשכלת. ושם פ״ג שעד״ז יובן המשל מהתלבשות הקו״ח בח״ע שלכן נק׳ ראשית דרכו וע״ש בהביאור פ״א שלכן החכמה נק׳ חיה ומתאחדת עם יחידה ולמעלה ממדריגות נר״ן המתלבשים בכלים כו׳ וכ״ז מרומז באות יו״ד של שם הרומז לכתר וחכמה יחד. וע׳ בתו״א בד״ה פתח אלי׳ גבי וכל ענין צמצום זה כו׳ הכל בכלל כתר דאצילות שהוא הממוצע כו׳ ובמ״א נת׳ שזהו ענין השמים ושמי השמים לא יכלכלוך פי׳ השמים ושמי השמים הם מקיפים העליונים והעיגולים הנמשכים מהקו וחוט לא יכלכלוך שאינם יכולים להיות אף כלי לבחי׳ הקו אלא ע״י הרשימו שנשאר מהצמצום והוא כלי החכמה שהוא התורה היא יכולה להיות כלי לבחי׳ הקו וזהו עוטה אור כשלמה שקאי על התורה. והנה כלי לשון יכולת ג״כ שהיכולת בכלי החכמה להכיל גילוי אור א״ס נמשך בה מבחי׳ הכל יכול וזהו מכון לשבתך פעלת הוי׳ ועמ״ש מזה ע״פ ויכולו השמים והארץ שדרשו במד״ר לשון כלי שני דיוסקסים ויש לפרש דהם זו״ן תושב״כ ותושבע״פ שהם שני כלים הממוצעים בין המאציל לבי״ע שבהם וע״י יומשך גילוי אור א״ס ב״ה למטה עמ״ש בדרוש שארה כסותה ועונתה מענין ב׳ ממוצעים הנ״ל.

קיצור. מהג״ה ענין ושמי הוי׳ לא נודעתי להם היינו אור א״ס המלובש בחכמה שהוא היו״ד דשם הוי׳ מורה על שמהווה בתמידות. והנה החכמה נק׳ אמת. כי א-ל דעות ולכן נט״י במים להמשיך הביטול כו׳ ענין מוחין דאבא. ענין ושאבתם מים ולכן היא אות יו״ד ע״ד קטנתי דכולא קמי׳ כלא חשיב. ועד״ז הכוכבים לגבי חמה ולבנה. וזהו ענין ענוה והאיש משה עניו וענין קוצו של יו״ד רמיזא. ענין משכן העדות יו״ד לשון יודו הודאה. ענין פותח את ידיך. ענין ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה. מטבע קצר ומטבע ארוך גם היו״ד דשם זהו אצילות שבאצי׳ ונטה את ידך על הים יודי״ך. ענין כי טובים דודיך מיין. ונק׳ הוי׳ קנני ראשית דרכו וזהו אחכמה והיא רחוקה ממני ענין ברוך כבוד הוי׳ ממקומו כבוד היינו ל״ב נתיבות חכמה. והשגת האבות היו בחג״ת חסד דרועא ימינא ואין ערוך לעצם החכמה המלובש במוח שבראש עד״מ ועז״נ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם כ״א ע״י מ״ת ויש להקדים דבחי׳ הקו מאוא״ס א״א לו לימשך כ״א ע״י שמתחילה הי׳ צמצום ומקום פנוי והוא בהשפעה שבבחי׳ דילוג וענין ההשפעה הבאה ע״י דילוג א״א למצוא כ״כ בנפש רק כמו המשל והשערות מ״מ המשכה זו שבאה מאוא״ס ממש ע״כ אין לה כלי להתלבש בתוכה כ״א כלי החכמה שהיא התורה וזהו הוי׳ קנני ראשית דרכו וכמו כח השכל כלי לאור נפש המשכלת. עכ״ה).

ב) ומלבד זה הנה בחי׳ אורות דאצי׳ המה מוגבלים בכלים מכלים שונים כמו המדות חג״ת דז״א הנה בחי׳ חסד דין רחמים החסד מוגבל אורו בכלי דהיינו מה שאנו רואים שאין החסד מתפשט בלתי שיעור כמו גם להיטיב לרעים כו׳ כי בחי׳ הכלי שלה מגבילה ומעמידה כו׳ וכן עד״ז בבחי׳ הדין אם הי׳ אורו מתפשט בלי שיעור הי׳ פועל רע גם לטובים מאחר כי גם שמים לא זכו בעיניו ואמנם ע״י בחי׳ הכלי שלו מעמידו ומעכבו ונמצא ע״י בחי׳ הכלים שלהם דוקא נמצא בחי׳ מדה וגבול במדות חו״ג והוא לקבל הבע״ת אע״פ שחטא ולהעניש הרשע שלא שב בתשובה דשני אלה לא יתכנו ע״פ א׳ מב׳ המדות כי ע״פ החסד ראוי למחול גם לרשע וע״פ הדין אינו ראוי למחול גם לבע״ת כו׳ וכיוצא בזה אך ע״י בחי׳ הכלים שלהם להיותם מגבילים את האור כידוע לכך ימצא ב׳ הפכים ג״כ

מאמצעות ב׳ המדות חו״ג כמו למחול לבע״ת וכיוצא וזהו בבחי׳ חיצוניות המדות דאצילות הנק׳ חד״ר לצורך ההנהגה בלבד. ועד״ז יובן גם בבחי׳ פנימיות המדות כמו עד״מ אהבה ושנאה והתפארות למטה כו׳ גם הם באים בבחי׳ הגבלת אור ע״י בחי׳ הכלים שלהם כי כל מדה וספירה נאצלה עם בחי׳ כלי (הג״ה. וע׳ בבה״ז פ׳ חוקת גבי שור תם דינא רפיא ושור מועד דינא קשיא כו׳ דלשם נת׳ ג״כ הטעם אשר לאה שהיא אותיות המחשבה נק׳ דינא קשיא ורחל שהיא אותיות הדיבור נקרא׳ דינא רפיא שהוא מפני שאותיות המחשבה הם דקים וכמו כלים קטנים עד״מ ע״כ לא יוכלו לסבול נגד הקפידא כו׳ ואותיות הדיבור הם כלים רחבים יותר לכן יוכלו לסבול הכעס ולהעלימו ולהגבילו. נמצא מובן מזה שהכלים דוקא הם המגבילים את המדה לאמר עד פה תבוא ולא יותר וכן נתבאר עוד בבה״ז ר״פ במדבר גבי ענין תריסר תחומין שהם י״ב גבולי אלכסון דהיינו התכללות גבורה בנצח עד״מ וחסד בהוד שזהו הנמשך דוקא מצד הכלים. ועד״ז נתבאר בתו״א פ׳ שמות בד״ה מי שם פה לאדם שכמו״כ ענין נעוץ תחילתן בסופן שהוא מה שהראש צריך אל הרגל עד״מ זהו נמשך מצד הכלים דוקא. א״כ מכ״ז מובן שהכלים מגבילי׳ את האור וע׳ בסי׳ שער הק״ש בד״ה להבין ההפ׳ בין ק״ש לשמונה עשרה שם פי׳ שמצד האורות הם בלתי מוגבלים והכלים הם המגבילים ולכן מכ״ז מובן מה שצריך להיות צמצום ומקום פנוי וחלל בכדי שיוכל להיות התהוות הכלים המגבילים שכדי שיתהווה בחי׳ הגבול מאוא״ס הבלתי בע״ג צריך להיות צמצום עצום כו׳. וכוונתו לבאר הטעם שגילוי אור א״ס הוא בחכמה דוקא כי המדות דאצילות הם בחי׳ אורות שכבר נתלבשו בכלים ממש. אבל החכמה אע״פ שיש בה ג״כ כלי מ״מ כלי החכמה הוא למעלה משאר הכלים וכמו אור יחשב. שלכן נק׳ החכמה איהו וחיוהי חד כמ״ש בע״ח שמ״א פ״ז. וחיוהי הוא האור כמ״ש באגה״ק בד״ה איהו וחיוהי וגרמוהי. וע׳ בתו״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו. והיינו מפני שכלי החכמה אינו מסתיר כלל וכמו שאין ערוך כלים דע״ס דבי״ע לגבי כלים דע״ס דאצילות שהן אלקות ממש. כך הוא גם באצילות יש אבי״ע והחכמה שהיא יו״ד של שם היא אצילות שבאצי׳ ולכן כלי החכמה היא הגבה למעלה מכלים של המדות דאצילות כמעלת כלים דאצילות על כלים דבי״ע כמו״כ לפ״ע זה גבהה מעלת כלי החכמה כו׳ ועוד כי הכלים הם ג׳ בחי׳ ראש תוך סוף והם כלים לנר״ן והחכמה היא בחי׳ חיה וע׳ מזה בלקו״ת גבי שבועות בהביאור ע״פ וידבר אלקים כו׳ אנכי שם פ״א. ודוגמא לדבר מענין שיש חילוק בין כלי החכמה לשאר הכלים הוא ע״ד שגם בת״ת מצינו שבשאר הספירות כמו בחסד הכלי משם אל ובגבורה אלקים ובת״ת * גם הכלי הוא שם הוי׳ והיינו מפני שהוא קו האמצעי בריח התיכון וע׳ מזה בתו״א ס״פ נח בד״ה הן עם אחד ובלקו״ת פ׳ תזריע בד״ה אם בהרת קדמה וע׳ במגן דוד להרדב״ז באות ה׳ שהקשה מדוע שם הוי׳ בת״ת ושם אהי׳ בכתר ותירץ כי שם הוי׳ במילואו הוא גימט׳ אדם וזהו תפארת אדם. וביאור הענין יש לומר ע״פ מ״ש בתו״א פ׳ יתרו בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה דקכ״א א׳ כי אדם הוא התכללות מג׳ קוין כו׳ והם הפכי׳ כו׳ וכדי להיות התכללות הפכי׳ צ״ל המשכה מבחי׳ גבוה שמשם בטילים אלו ב׳ הפכיים כו׳ ע״ש לכן שם הוי׳ נמשך בבחי׳ ת״ת הנק׳ אדם וע׳ מזה בבה״ז פ׳ חיי שרה גבי קוב״ה דאתכלל מאתר עילאה סדכ״ס כו׳ והנה עיקר

ובת״ת גם הכלי: בארוכה עד״ז — ראה לעיל ד״ה להבין ענין שמו הגדול (ע׳ כג ואילך).

ענין בריח התיכון היינו שהת״ת ממשיך מיסוד דאו״א עד המל׳ כמ״ש בזח״א וישלח דקס״ז ע״ב בפי׳ ויעקב איש תם יושב אוהלים שמחבר ב׳ האוהלים בינה ומלכות ובזח״ב ר״פ תרומה קכ״ו ע״ב וא״כ מכש״כ בחכמה עצמה ששם מקור המשכת בריח התיכון וכמובן ממ״ש בזח״ג פ׳ אמור דצ״ג ע״א בענין פי׳ קדוש שהוא קדש ו׳ שבחי׳ ו׳ שהוא ת״ת בריח התיכון עולה לקבל מבחי׳ קדש שהיא חכמה וכמ״ש בפע״ח שער ז׳ רפ״ב וכמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ אמור בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בני ישראל והיינו כי כל המשכה בז״ת הוא ע״י ג״ר ונק׳ המשכת מוחין וכמ״ש בזח״ב פ׳ בשלח דס״ג ע״ב ע״פ ממעמקים קראתיך אשר חו״ב נק׳ ממעמקים וגם יחוד או״א שרש המשכה זו באה מלמעלה מעלה כו׳ והיינו שעיקר אור הקו המאיר בע״י מאיר בחו״ב וזהו ענין יו״ד של שם כנ״ל עכ״ה). והנה גם בחי׳ חו״ב שלמעלה מן המדות נאצלו עם בחי׳ כלי המגביל האור כידוע וא״כ גם בחי׳ אור א״ס המאיר בחכמה מסתתר הוא כשבא בבחי׳ כלי החכמה דאצילות ומכש״כ כשנמשך השפע מן חו״ב למדות שבאין למטה בבחי׳ כלים מוגבלים ממש לפעול פעולה מוגבלת יש מאין בבי״ע כנודע. וזהו ושמי הוי׳ שהוא בחי׳ אור א״ס שבקו וחוט להיותו עדיין מאותו האור שלפני הצמצום הראשון הנקרא מקום פנוי הנ״ל (הג״ה. ר״ל שהקו המאיר לתוך החלל בא מבחי׳ האור שלמעלה מהצמצום ובאוצ״ח בתחלתו בהג״ה מהרמ״ז כתב שבא מהאור שלא הגיע בו צמצום כלל עכ״ה) ובחי׳ זו לא נודעתי להם כי האבות אינן אלא בחי׳ המרכבה דהיינו לבחי׳ אורות חג״ת נעשו בחי׳ כלים מגבילים כמו אהבה דאברהם בחי׳ כלי לכלי החסד דאצילות וכמ״ש ואנכי עפר ואפר כו׳ בחינת עפר מאותו בחינת הארת כלי חסד עליון דאצילות וכמ״ש במ״א ועד״ז בחי׳ פחד יצחק לגבי בחי׳ ג׳ כלי גבורה דז״א כו׳ וכמו המרכבה לגבי הרוכב כו׳. אבל לגבי בחי׳ אור א״ס שבקו וחוט להיותו בא ונמשך מלמעלה מערך השתלשלות עילה ועלול כנ״ל דלכך נתצמצם האור ונעשה בחי׳ הפסק חלל כנ״ל ע״כ אמר ושמי הוי׳ לא נודעתי להתחבר באבות לפי שאין ערוך ביניהם כלל וכלל. (אלא בחי׳ זו מאיר ע״י התורה דמחכמה נפקת שבו מאיר הקו וכמ״ש בעצמו לקמן וז״ל אבל ושמי הוי׳ לא נודעתי להם לפי שהוא בחי׳ הארת אור א״ס שבחכמה כמו שהוא למעלה מהגבלת התחלקות האור בכלים שלא יוכל להתלבש במדות עכ״ל לקמן. ועד״ז נתבאר בתו״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא כו׳ אבל ושמי הוי׳ דהיינו בחינת הוי׳ לבדו קודם שבא לידי ההמשכה במדות כו׳ ע״ש דצ״ד ע״א עכ״ה).

קיצור. ומלבד זה הרי ענין אורות וכלים הכלים מגבילים את האור וראי׳ ג״כ מענין לאה ורחל מחשבה ודיבור ומענין י״ב ג״א שנעשה ע״י הכלים דוקא וגם מענין נתב״ס ולכן צ״ל צמצום ומקום פנוי כדי שיתהוו הכלים. אך כלי החכמה אינה מסתרת על האור כלל בחי׳ חיה והכלים רק לנר״ן ועוד בת״ת הכלי שם הוי׳ לפי שממשיך מג״ר וכ״ש החכמה עצמה הנק׳ ממעמקים שהקו מאיר בחכמה והנה האבות הן הן המרכבה לבחי׳ חג״ת שהן בחי׳ כלים אבל ושמי הוי׳ הקו המאיר בחכמה לא נודעתי להם אלא זהו נמשך ע״י התורה לבד דמחכמה נפקת ואף שחג״ת הן ג״כ מרכבה לאו״א היינו מרכבה לבד כמו שחיות המרכבה דבריאה הן מרכבה לזו״ן דאצילות ויש פרסא מפסקת בין אצילות לבי״ע כמו״כ יש פרסא מפסיק בין בינה לחג״ת רקיע דע״ג חיוון עילאין כו׳ כמ״ש בסידור ע״פ הנותן שלג כצמר. והתורה היא בחי׳ ויהי קול מעל לרקיע ועמ״ש בענין

זוכה לתורה שניתנה בה׳ קולות שהם ה׳ בחי׳ כנגד אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואח״כ ויאמר לאדם.

ג) **ועפי״ז** יובן ג״כ שרש ענין מה שהתורה נק׳ משל הקדמוני וכמ״ש כאשר יאמר משל הקדמוני בש״א סכ״ד ג׳ ופרש״י במסכת מכות ד״י ע״ב שהיא התורה שהיא משל של הקב״ה שהוא קדמונו של עולם כי גם התורה באה דרך השתלשלות באבי״ע ויש תורה דאצילות ותורה דבריאה כו׳ כמ״ש בכתבי האריז״ל והנה גם על בחי׳ תורה דאצילות אמר כאשר יאמר משל הקדמוני שאינה שם אלא כמו ענין ערך המשל לגבי הנמשל והיינו ח״ע שבה מלובש אור א״ס ב״ה ועמ״ש מזה בביאור ולא תשבית מלח בלקו״ת פ׳ ויקרא ומ״ש מענין משל הקדמוני בתו״א בסופו בד״ה לבסומא בפוריא דרוש השני יעו״ש. ואמנם מבואר למעלה שההתלבשות במשל הוא ההמשכה שלא בדרך השתלשלות עילה ועלול כ״א בבחי׳ דילוג (עמה״מ כ״ו א׳ כ״ז א׳ של״ה שע״ז ב׳) כמ״ש קול דודי הנה זה בא מדלג כו׳ ולכן נק׳ משל הקדמוני כו׳ וכמו ששמים וארץ וכל אשר בהם אינם אלא בערך משל לגבי שמים וארץ וכל אשר בהם שבבחינת אצילות כי שמים דאצילות היינו כלים דע״ס שכלולים מחו״ג אש ומים ועמ״ש בתורה אור ריש פרשה בראשית על פסוק השמים כסאי ומ״ש במדרש רבה פ׳ בראשית ר״פ יו״ד ע״פ ויכולו השמים כו׳ ע״ש וכיוצא בזה בכל פרטי הדברים כו׳ וכך גם בחי׳ שמים וארץ דאצילות אינם אלא בחי׳ משל לגבי בחי׳ קדמון לכל הקדמונים שנקרא קדמונו של עולם קני קניזי קדמוני, מים חיים אל הים הקדמוני, התורה נק׳ משל הקדמוני וים הקדמוני, ועל ידי מצות בירור קני קניזי קדמוני יצאו מים חיים כו׳. וכמו המשל שאינו ערך הנמשל כלל וכלל וכידוע כשילבישו משל גשמי לדבר שכל עמוק שאין ערך להגשמיות לגבי דקות השכל כלל וכלל לא מיני׳ ולא מקצתי׳ כו׳, כך ויותר מזה אין ערך כלל בין בחינת אצילות לגבי בחינת עצמי׳ המאציל הנקרא קדמונו של עולם הנאצל כו׳ וכל האצי׳ נק׳ משל הקדמוני להיות כי בחי׳ עצמות המאציל שנק׳ קדמון אור נצחי הוא ובבלתי הגבלה כלל אור בכלים ובחי׳ האצילות הרי נאצלו ממנו בבחי׳ דילוג והפסק גדול ע״י בחי׳ החלל כנ״ל וגם הם מוגבלים בכלים כנ״ל וע״כ גם בחי׳ תורה דאצילות שמדברת בעניני בחי׳ אורות וכלים דאצילות נק׳ בשם משל הקדמוני שהוא ג״כ אינה אלא בחי׳ משל לגבי הנמשל כו׳ וכמובן מדרז״ל ע״פ מרשעים יצא רשע דע״ז אמר כאשר יאמר משל הקדמוני היכן אמר והאלקים אנה לידו והיינו תושב״כ בבחי׳ אור אבא דאצילות נסתעף מזה פסוק זה מרשעים יצא רשע למטה בבריאה יצירה כו׳ כי התורה דבריאה נק׳ בחי׳ משל לגבי בחי׳ האצילות, וז״ש בראשית ברא שהוא תורה דבריאה כו׳ כמו שהתורה דאצי׳ נק׳ משל לגבי המאציל א״א שתורה דאצי׳ נק׳ משל הקדמוני דוקא משא״כ תורה דבריאה כו׳. ושרש הענין הוא לפי שהארת השפע הבאה מעצמות המאציל לנאצלים א״א כ״א בבחי׳ דילוג המדריגה והוא כמו עד״מ התלבשות השכל במשל שהוא דבר זר לגמרי שלא מערך השכל כלל והוא ג״כ שרש הטעם בחי׳ הפסק הנ״ל חלל להיות השפע הולכת בלתי סדר המדריגות כנ״ל (הג״ה. ע׳ בתו״א וירא בד״ה פתח אלי׳ שהחלל ומקום פנוי זהו הפסק עצום יותר מן המשל לגבי הנמשל ואמנם אפשר לומר שלכן נק׳ משל הקדמוני להורות שע״י התורה יהי׳

גילוי קדמונו של עולם רק שבא ע״י משל והיינו כמש״ל דהמשל לגבי הנמשל אף שאינו דרך השתלשלות עו״ע כ״א בבחי׳ דילוג עכ״ז אינו כמו צמצום החלל ומקום פנוי כי בהמשל מלובש הנמשל רק שמלובש בלבוש משא״כ החלל ומקום פנוי שנסתלק האור לגמרי מלהאיר בבחי׳ גילוי רק רשימו בלבד נשאר והיינו כי התלבשות אור א״ס ב״ה בחכמה אף שהוא ע״י צמצום ומקום פנוי בתחלה אבל אח״כ נמשך הקו וחוט מאור א״ס מבחי׳ האור שלמעלה מהצמצום ובא להאיר בבחי׳ גילוי בחכמה אלא שזהו ע״ד התלבשות הנמשל במשל וזהו ג״כ ענין הכל תלוי במזל אפילו ס״ת שבהיכל. ופי׳ ע״ז בזח״ג נשא קל״ד דהיינו מזל השמיני ונוצר חסד והו״ע שערות דדיקנא שהשערה הוא מבחי׳ המשל לגבי החיות המלובש בו כו׳ ונמצא אור א״ס המאיר בחכמה אינו כמו שמאיר בהמדות דז״א שהם מקבלים רק ע״י הצמצום וחלל ומקום פנוי מהרשימו ומשם שרש התהוות הכלים אבל בחכמה מלובש הקו מאור א״ס ע״ד התלבשות הנמשל במשל. וזהו ענין משל הקדמוני אלא שאח״כ ע״י החכמה מאיר בחי׳ זו גם בכל ע״ס שלמטה מן החכמה כו׳ ובמאו״א אות מ״ם סעיף קי״ב משל נק׳ היסוד כולל ג׳ אלפים משל. ג׳ חסדים המגולים. גם משל נק׳ הת״ת עכ״ל ועמ״ש מענין ג׳ אלפים משל בתו״א פ׳ מקץ בד״ה מזוזה מימין. ואפשר לומר מה שנק׳ היסוד משל כי התלבשות השכל בהמשל ובמ״א נתבאר ג׳ אלפים הם ג׳ אלפין גימט׳ של״ג וזהו לבושי כתלג חיוור ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ אחרי בביאור ע״פ כי ביום הזה יכפר השני ושם ענין השלג שבתחלה הוא מים ונקפה וחוזר ונמס והי׳ למים וכך הוא ענין המשל ע״ש וכך הו״ע האלף שהוא ב׳ יודין וביניהם קו כו׳ דפי׳ במאו״א אות א׳ ד׳ שהם מ״ד ומ״ן ב׳ גדפי **א׳** כי העליונה מים זכרים והתחתונה מים נוקבין והרקיע המבדיל הכל אחדות א׳ עכ״ל. וע׳ מזה בזח״א פ׳ בראשית דכ״ו ע״ב ובמק״מ שם ובתו״א פ׳ יתרו בד״ה וכל העם רואים והרקיע המבדיל זהו כענין משל הקדמוני ולכן הכל אחדות א׳ שהרי ע״י המשל יובן אח״כ הנמשל וז״ש דבר ציוה לאלף דור תילים סי׳ ק״ה וארז״ל ברבות פ׳ בראשית פ״א דקאי על התורה שניתנה לאלף דור ותחלת עשרת הדברות פתח באלף אנכי כו׳ והיינו כי האלף זהו חיבור חכמה בראש עם חכמה בסוף ע״י הרקיע המבדיל שהוא בחי׳ משל הקדמוני גם אלף לשון לימוד אאלפך חכמה. וזהו״ע פותח את ידיך א״ת ידיך אלא יודי״ך שהם ב׳ יודין ח״ע וח״ת כמש״ל סעיף א׳ והיינו ענין ב׳ יודי״ן של האל״ף שיהי׳ פתחו דיודי״ן, והיינו גילוי הנמשל מתוך המשל והוא ענין גילוי פנימי׳ התורה לע״ל שהוא בחי׳ פנימי׳ אבא שהוא פנימי׳ היו״ד וג׳ אלפי״ן נגד בי״ע וגם אוריין תליתאי לעמא תליתאי בירחא ת:יתאי. ועיין מ״ש בהגהות בד״ה בחדש השלישי שזהו ענין בריח התיכון ומ״ש על פסוק ושלשת תרד מאד והייתם לי סגולה ולפי מה שכתב המאו״א שהם ג׳ חסדים המגולים והם מלובשים בנצח הוד יסוד הנק׳ לימודי הוי׳ והיינו לימוד הוא אלף הנ״ל והם שלשה עדרי צאן הרובצים על הבאר ועמ״ש ע״פ ובגפן שלשה שריגים ובענין על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ״ח, עמ״ש מזה ע״פ פדה בשלום נפשי ונגד זה ג׳ אלפין. ועוי״ל ג׳ אלפין כי החכמה נק׳ משל לבחינת קדמונו ש״ע שהוא הכתר הממוצע בין כו׳. ויש ג׳ בחי׳ תלת רישין וזהו יג״מ ע״ס מחכ׳ ואילך וג׳ ראשי ראשין וזהו ג״כ יג״מ שהתו׳ נדרשת בהם כו׳ ופי׳ ג׳ ראשין היינו אור פנימי ואור מקיף ומקיף למקיף כו׳ או שרש הכלים ושרש האור והמקיף

כו׳ גם י״ל בהדיקנא הנק׳ לבושי׳ כתלג חיוור שלג מאיר חב״ד דע״י וא״א כו׳ וזהו רב יוסף עבדין לי׳ עגלא תליתאי ביומא דעצרתא פ״ו דפסחים ופי׳ מהרש״א דאפ״ל כנגד שהתורה נק׳ אוריין תליתאי כו׳ גם י״ל כי בתורה צ״ל רצוא ושוב כמ״ש בד״ה וכל העם רואים ועיקר רו״ש הוא העבודה וגמ״ח וזהו ענין על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ״ח וזהו ענין עגלא תליתאי.

קיצור. וזהו ענין שהתורה נק׳ משל הקדמוני שהמשל אינו ערך לנמשל כמו שמים וארץ גשמיים לגבי חו״ג דאצילות עד״ז חכמה נק׳ משל לבד לגבי קדמונו של עולם כי נמשך ע״י צמצום וחלל בחינת דילוג ובהג״ה שמ״מ בהמשל מלובש הנמשל כך הקו מלובש בחכמה עוטה אור כשלמה וענין שהיסוד נק׳ משל. וענין ג׳ אלפים משל. ג׳ אלפי״ן שלג. ב׳ יודי״ן. פותח את ידיך. וענין אל״ף לימוד נה״י לימודי הוי׳ על שלשה דברים העולם עומד עכ״ה).

ד) **וזהו** וארא אל אברהם אל יצחק כו׳ באל שדי ושמי הוי׳ כו׳ פי׳ אל שדי שאמר לעולמו די כו׳ כמבואר במד״ר פ׳ לך פמ״ו וז״ל אני אל שדי אני הוא שאמרתי לעולמי די ולשמים די ולארץ די שאלולי שאמרתי להם די עד עכשיו היו נמתחים והולכים עכ״ל וכ״ה בגמ׳ פ״ב דחגיגה די״ב ע״א והוא ענין שיהיו הכלים דאצילות מגבילים את האור ומזה נמשך שיהי׳ השמים והארץ ג״כ בגבול, ושרש בחי׳ זו נמשך מהצמצום הראשון שהי׳ באור א״ס שנעשה חלל ומקום פנוי שמזה נמשך שגם באצילות יהי׳ הכלים מגבילים את האור ומזה נמשך שיהי׳ השמים והארץ בגבול. וזהו ענין אל שדי שאמר לעולמו די ועז״נ וארא אל אברהם כו׳ דהנה האבות הן המרכבה היינו שהן בחי׳ מרכבה לז״א כנ״ל שהאורות מלובשים שם בכלים כנ״ל והנה ידוע דבבחי׳ התהו לפי שהיו האורות מרובים והכלים הי׳ במיעוט לכך נשברו וכמ״ש בז׳ מלכין קדמאין וימלוך וימת כו׳ אבל בחי׳ התיקון הוא בהיפך שהאור במיעוט והכלי בהתרחבות ובריבוי התחלקות כלים רבים לאור א׳ כו׳ וכענין שלשים כלים דזו״ן שיש בכל כלי ג׳ בחי׳ פנימי׳ תיכון חיצוני׳ והם שרש לג׳ עולמות בי״ע וע׳ מזה בלקו״ת בשה״ש (בביאור ע״פ ששים המה מלכות השני). ומזה עיקר בחינת התיקון כנודע וזהו ג״כ כוונת המדרש שהי׳ העולם והרקיע מתפשט עד בלי די עד שאמר לעולמו די כו׳ פי׳ רקיע הוא למטה בבריאה הגשמי׳ בחי׳ הכלי המגביל לאור כמו צורת הנפש שברקיע החומרי הנראה לעין נק׳ אור ובחי׳ החומר מאש וממים של עובי הרקיע נק׳ כלי שיש בו מדה גשמי׳ ועד״ז ברקיע הרוחני׳ דיצי׳ ובריאה כו׳ ג״כ הן בחי׳ כלי מגביל לע״ס דבריאה ויצירה כו׳ ע״ש ויש בהן רוחני׳ מדה כמו מהלך ת״ק שנה למטה כו׳. כמו במלאכים נאמר מהלך ת״ק שנה לפי שהם נמשכים מבחינת ה׳ ספירות מחסד עד הוד שהם עצמיות המדות כי יסוד הוא לבר מגופא (כנזכר בדרוש הוד שבהוד) וכאשר הי׳ אור האלקי מאיר בלתי הגבלה בכלי בע״ס דבי״ע ממילא אז הי׳ התפשטות שלהם בנבראים בלי שיעור ומדה בכל עולם לפי ערכו בין בפנימי׳ העולמות בין בחיצוני׳ העולמות כמו הרקיעים וההיכלות כו׳ עד שאמר לעולמו די פי׳ שנמשך מצמצום הראשון בחי׳ כח המגביל באורות העליונים דע״ס דבי״ע והוא שרש בחי׳ הכלים שהן מגבילים את האור כנ״ל ואזי ממילא נמשך מדה וגבול גם בעולמות הנבראים יש מאין כו׳ וזהו שאמר פי׳ המשיך לעולמו די שרש בחי׳ מדה והוא הנק׳ די,

והן דלי"ת ויו"ד משם שד"י, לפי שמה שאמר לעולמו די הנרמז בשם שדי היינו דוקא מאצי' לבי"ע והיינו גימט' אל שדי במילואיו עולה אלף (וע' מזה בביאור ע"פ כי אתה נרי שהם ג"כ הבירורים שבבריאה אלף טורין דאכלת לון בהמה רבה וכ"כ במק"מ שם וא"כ לפי"ז יש לפרש פי' וארא אל אברהם כו' באל שדי ע"י שהי' מרכבה ובירורו הבירורים הנ"ל בבחינת אלף המגן וע' במד"ר בשה"ש ע"פ אלף המגן) ואמנם הנה גם בעולם הנאצל אמר לעולמו די והיינו ג"כ בבחי' אל שדי. והענין הוא שם כי בחי' התיקון הוא בא במיעוט אור וריבוי הגבולים * הכלים והתחלקותם כנ"ל וגם שם יתפרש שהי' העולם מתפשט בלי די עד שאמר כו' והוא ע"י בחי' קו המדה שנותן מדה וגבול בהגבלת כלים מכלים שונים לאורות דע"ס דאצי' וכמ"ש יקוו המים בבחי' קווין דתיקון כנודע (ונק' משחתא ובמאו"א מ"ם ססעי' י"ט משחתא נק' לפעמים שערות דא"א כי הם צינורות נותנים מדה לשפע העובר בהם עכ"ל וסעיף כ"ב מדה נק' הבינה כו' שנותנת מדה לקומת ז"א ובזהר בראשית דט"ו מדיד משיחא כו') והצמצום והגבול הזה שבאצילות הוא בחי' מקור וצמצום המדה שבבי"ע במדה וגבול ממש כנודע דמפני שאורות דאצילות נתצמצמו בכלים וממילא נסתעף מזה צמצום וגבול ע"ס דבי"ע בכלים כו'. וזהו וארא אל אברהם כו' שהוא בחי' מרכבה לחג"ת דז"א שהוא בבחי' התיקון כנ"ל שהוא ע"י שם אל שדי. דייקא כנ"ל שאמר לעולמו די אבל ושמי הוי' לא נודעתי כו' דהנה שרש בחי' הוי' ואלקים הוא בחי' אור וכלי ודרך כללות כי אלקים לשון רבים הוא כמו אשר לו אלקים קרובים אליו כו' כי פי' הפשוט דאלקים הוא לשון כח ועוז והוא תיבת אל שבאלקים כמו ואת אילי הארץ וכן יש לאל ידי וכו' וכיוצא וענין הריבוי שבתיבת אלקים הוא ענין ריבוי כחות מחולקות דוקא לחלקים רבים מאד וזהו פי' פלג אלקים שנפלג ונחלק שם אלקים ונעשים האותיות בתיבת שתים מי אלה לשון רבים כמ"ש שאו מרום כו' מי ברא אלה כלומר כל ריבוי התהוות כחות הנבראים יש מאין מי בראם. וזהו מי ברא אלה כי אלה לשון רבים ולפי ששם אלקים הוא מקור כל ההתחלקות כחות רבים ע"כ נק' אלקים לשון רבים. ושרש הדבר הוא כמו בחי' מיעוט האור בריבוי הכלים מכלים שונים כמו בחי' תיקון כנ"ל. משא"כ בחי' הוי' הוא בחי' אור א"ס המתפשט בלתי מוגבלת כו' (ובספר מג"ד סוף אות ט"ו כתב וז"ל כי שם בן ד' לא נודעתי לאבות כי הוא בא * מא"ס ב"ה שזהו שמי המיוחד לו. ונתן זה השם לתפארת להנהיג כל שאר השמות כו' ע"ש גם נזכר שם במ"א כי כאשר עילת העילות מאיר בע"ס נק' הוי' וכשאינו מאיר בהם נק' אלקים. וצ"ל שאין מאיר בהם כ"כ מבחי' האור). אך הנה ע"ז אמר כאן ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים פי' והייתי קאי על שם הוי' שנזכר קודם אני הוי' כו' והוי' הזה הוא אשר יאיר בבחי' גילוי כמו שם אלקים וכמ"ש מזה בתו"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' וזהו ע"י מ"ת שנק' משל הקדמוני ונק' תורה אור שבה ועל ידה יומשך גילוי האור ממש מה שלמעלה מבחי' הכלים המגבילים הנמשכים מבחי' אל שדי כו' וזהו וארא אל אברהם באל שדי שהוא מבחי' הצמצום שאמר לעולמו די וישנו בכל עולם גם בעולם האצילות וכנ"ל ובאצילות הוא בחי' יסוד אבא כי

הגבולים: בכת"י ב' אין תיבה זו.

הוא בא מא"ס ב"ה: בכת"י ב': הוא באוא"ס ית'.

אל נהירו דחכמתא ושדי הוא בחי׳ יסוד ועם המילוי עולה אלף אבל ושמי הוי׳ לא נודעתי להם לפי שהוא בחי׳ הארת אור א״ס שבחכמה כמו שהוא למעלה מהגבלת התחלקות האור בכלים שלא יוכל להתלבש במדות וע״ד שהיא סיבת השבירה במדות שהם ז״ת מפני ריבוי האור אבל בחכמה לא הי׳ שבה״כ אף שהי׳ ריבוי האור וכמ״ש ימותו ולא בחכמה. וזהו ענין יעקב לא מת כמ״ש בלקו״ת בביאור ע״פ לא הביט און ביעקב ודרך כלל בג״ר לא הי׳ שבה״כ כו׳ אף שודאי יש בהם ריבוי האור יותר הרבה מן בז״ת. אלא לפי שהחכ׳ הוא ביטול ע״כ יכולה להכיל ריבוי האור. והנה ע״ז נאמר אני הוי׳ כו׳ והייתי לכם לאלקים שבחי׳ הוי׳ שמאיר בחכמה הוא שיהי׳ נמשך ומאיר למטה כמו שנמשך מבחי׳ שם אלקים כנ״ל ע״י התורה דמחכמה נפקת. להבין זה דרך פרט יותר הרי יש להבין בענין ד״פ כי הוי׳ הוא האלקים שאומרים בנעילה דיוה״כ דהנה שם הוי׳ ואלקים יש בכל פרצוף בפרט ודרך כלל הוי׳ בחכמה ואלקים בבינה וזו״ן נק׳ ז״א הוי׳ ונוק׳ אלקים כידוע. ואמנם בחי׳ אלקים שבעליון נעשה בחי׳ הוי׳ לתחתון המקבל ממנו וכן בחי׳ הוי׳ שבתחתון נעשה רק בחי׳ אלקים בלבד כשעולה לעליון היינו כמו ז״א שנק׳ הוי׳ לגבי נוק׳. וז״א נק׳ אלקים בעלותו בבינה כו׳ ועד״ז יתפרש עד רום המעלות עד שלגבי עצמיות המאציל גם בחי׳ החכמה אינו אלא בבחי׳ אלקים אע״פ שנק׳ הוי׳ לגבי בינה כו׳. וא״כ פי׳ כי הוי׳ הוא האלקים שאומרים בנעילה הענין הוא דבחי׳ הוי׳ שבכל עולם נעשה בחי׳ אלקים בלבד בעלותו בעליות המדריגות בעילוי אחר עילוי עד שגם בחי׳ הוי׳ שבכתר נעשה רק בחי׳ אלקים בלבד לגבי העליון שעולה לשם. וכן על דרך זה בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות. ולפי זה מובן יותר ענין ושמי הוי׳ לא נודעתי להם מפני שאי אפשר להתגלות בחינת הוי׳ שבעליון לתחתון רק מבחינת אלקים נעשה הוי׳ לתחתון, וכן הוי׳ שבתחתון נעשה בחינת אלקים בלבד כנ״ל. מה שאין כן מה שאמר והייתי לכם לאלקים היינו בחינת הוי׳ ממש כמו שהוא למעלה יהי׳ בבחינת גילוי מן ההעלם ויקרא אלקים וזהו והייתי ממש כמו שהוא ולא כדרך השתלשלות שמבחינת אלקים שבעליון נעשה הוי׳ לתחתון אלא בהיפך שמבחינת הוי׳ שבעליון יהי׳ לכם לאלקים בלבד (הג״ה תוכן המכוון הוא כמו שבנעילה דיום הכיפורים נעשה ז״א הנקרא הוי׳ בבחינת אלקים לגבי עתיקא והיינו שעם היותו הוי׳ שמורה על האור הנה לגבי עתיקא שהוא מלכות דא״ס נחשב רק בחי׳ אלקים שהוא כלי. א״כ מובן מזה שגם בחי׳ האור נעשה בבחי׳ כלי לגבי אור העליון יותר כמו״כ מש״כ על שם הוי׳ והייתי לכם לאלקים היינו שבחי׳ האור בעצמו יבוא להאיר בגילוי כמו הכלי ולא יסתירנו הכלי דשם אלקים וכמו ע״ד שבת״ת גם הכלי הוא משם הוי׳ עכ״ה).

קיצור. ענין באל שדי שאמר לעולמו די. בחי׳ הכלים המגבילים האור ומזה נמשך הגבול בשמים ובארץ ושרשו מהצמצום הראשון, והאבות היו מרכבה לחג״ת ובז״ת הי׳ שבירת הכלים בעולם התוהו מחמת ריבוי האור לא יוכלו הכלים דז״ת לסבול וע״כ צ״ל מיעוט האור וריבוי הכלים וזהו וארא באל שדי ושמי הוי׳ לא נודעתי שהוא האור וכמו שמאיר בחכמה. (הג״ה. שבחכמה לא הי׳ שבה״כ גם בעולם התהו אף שבג״ר מאיר ריבוי האור יותר מבז״ת עכ״ה). לא נודעתי להם ועכשיו והייתי לכם לאלקים היינו בחינת האור יהי׳ מאיר כמו הכלי

שמבחינת שדי ואלקים וכענין שאומרים בנעילה דיוהכ"פ ז"פ הוי' הוא האלקים וזהו ע"י התורה הנק' משל הקדמוני.

ה) (הג"ה) וצריך להבין דכאן ביאר שבחי' אל שדי זהו ענין מדת הצמצום להיות בחי' הכלים וכמו שם אלקים והרי בספר שערי אורה להר"ר יוסף גיקטליא ז"ל שער השני כתב וז"ל השם השני משמות הקודש על דרך המעלות (פי' יסוד) הוא הנק' אל חי כו' וזהו ועתה יגדל נא כח אד' כו' ע"י ואולם חי אני כו' ודע כי מדות אל חי נק' לפעמים אל שדי והטעם לפי שממנו נמשך הכח והשלמת השפע והאצילות בשם הנק' אד' עד שיאמר די ולפיכך ארז"ל במסכת חגיגה שדי שבו אמר לעולמו די ואע"פ שמשמע כמו שאמרו שם שהי' העולם מרחיב עצמו והולך עד שאמר לו די. העיקר הפנימי' הוא כי במדות אל שדי הוא נותן מזון לכל ברי' וברי' ומשלח ברכותיו לאד' עד שיבלו שפתותיהם מלומר די וכשמדת אד' מתמלא מכח אל שדי אזי נקראת גם על שמו שדי ואל שדי כמו שכבר הודעתיך סוף שער הראשון וכל הברכות והטובות הנשפעות באד' למלאות צורך כל בריה ע"י אל שדי הם כאמרו ואל שדי יברך אותך ויפרך וגו'. גם המדה הזאת היא האומרת די לכל צרה שלא תבוא על האדם. ולפיכך התפלל יעקב אבינו עליו השלום באל שדי כו' עכ"ל. מבואר מדבריו שבחי' אל שדי זהו הברכה הנמשכת ע"י יסוד במלכות הנק' אלקים וא"כ זהו ענין יחוד העליון הנק' יחוד קוב"ה והיחוד הוא המשכת אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בממכ"ע וא"כ היינו המשכת האור ממש ולכן נאמר אני אל שדי גבי מצות מילה שהוא הברית המקשר והוא ענין היחוד ונק' סוד הוי' ליראיו ברבות פ' לך פמ"ו ואיך אמר לעיל דבחי' באל שדי זהו ענין הצמצום והכלים. ויש לתרץ בכמה דרכים הא' עפמ"ש בפרדס שער שמיני פי"ג בענין שיש יחוד להשפיע שפע לקיום העולמות רק שיהי' במעלה עליונה כמו קודם חטא אדם הראשון וזהו ענין יחוד ק"ש לשטתו. הב' המשכת אור חדש ממש. ולפי קבלת האריז"ל נק' הענין הא' יחוד ישסו"ת והם בריאה שבאצילות ה' שבשם, והבחינה הב' נק' יחוד או"א עילאין והם יו"ד שבשם אצי' שבאצילות וזהו ע"ד שנתבאר בד"ה מצה זו ההפרש בין יו"ט ובין שבת שהוא ההפרש בין מוחין דאבא ובין מוחין דאימא ועד"ז ההפרש בין אל שדי ששרש המשכה זו נמשך ממוחין דאימא מלשון ברכות שדים ורחם ובין ענין ושמי הוי' שהמשכה זו ממוחין דאבא. הב' ע"ד הנזכר ברע"מ ר"פ תשא בענין העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט שבחי' יסוד נק' דל ובחי' ת"ת נק' עשיר וזהו כענין ההפרש בין צדקה ובין חסד שבצדקה נאמר די מחסורו וזהו שדי די סיפוקו וענין מחסורו היינו לא יחסר כל בה מיעוט הלבנה, אבל חסד הוא אף לעשירים וזהו איזהו חסיד כו' ועמ"ש ע"פ מי יתנך כאח לי בענין ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא כו' ועז"נ מרוב כל יותר מבחי' ריבוי כל כי כל בשמים ובארץ ועמ"ש בד"ה ואתה תצוה ומ"ש בד"ה כי ההרים ימושו ומ"ש ע"פ זכר רב טובך דיבוי בחי' טוב שבדרך השתלשלות. עוד נראה ע"פ מ"ש בד"ה משה ידבר ההפרש בין מ"ת ובין מה שקיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה כי רמ"ח מצות להגדיל רמ"ח איברים דז"א הנק' אדם והיינו בכדי שע"י יהי' המשכת אוא"ס בבחי' מלכות שהוא

(הג"ה: בכת"י ב' אין תיבה זו)

מקור דבי"ע כי זו"ן הם הממוצעים לחבר ולהמשיך אוא"ס בבי"ע כמ"ש במ"א בדרוש שארה כסותה כו׳ והנה הגדלה זו המשיך אברהם והיינו ע"י מוחין דיניקה כמ"ש במ"א בדרוש ארץ זבת חלב כו׳ כמו שהחלב מגדיל הולד כו׳ אך עכ"ז עיקר ההמשכה נשאר באצילות ולא נמשך בבי"ע רק מעט מזעיר וכמו קטן אינו מוליד עד שנעשה בן י"ג כו׳ אז נתחזק מוחו ויש לו מוחין דגדלות שלמעלה ממוחין דיניקה וכמ"ש מזה בתו"א ס"פ מקץ בביאור דמזווזה מימין כך עד"מ ענין יחוד זו"ן דאצילות שיהי׳ מזה לידה זהו הגילוי והמשכה בבי"ע ממש ולזה צ"ל המשכה מלמעלה מעלה וכמו קי"ס דבעתיקא תליא כמ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי ולכן אברהם שלא המשיך רק מוחין דיניקה לז"א וזהו באל שדי מלשון ברכות שדים ורחם כו׳ ע"כ לא הי׳ נמשך הגילוי בבי"ע רק מעט מזעיר אבל משה ידבר שהמשיך מוחין דגדלות לז"א ושרש המשכה זו מח"ס ועז"נ ואהי׳ אצלו אמון כמו האומן את היונק כו׳ דהיינו שמאכילו לחם בחי׳ לכו לחמו בלחמי כו׳ ועי"ז נעשה כח ההולדה והיינו שעי"ז ממשיך הגילוי בבי"ע ממש וזהו"ע ושמי הוי׳ לא נודעתי להם כי מי כהוי׳ אלקינו המגביהי לשבת ולכן המשפילי לראות בשמים ובארץ בהשוואה אחת שיוכל להאיר בבי"ע כמו באצילות כו׳ ועמ"ש ע"פ ששת ימים תאכל מצות הנדפס בסידור שיש חילוק ג"כ בין יצי"מ ובין קי"ס הפך ים עלמא דאתכסייא ליבשה עלמא דאתגלייא אבל יציאת מצרים אע"פ שהוא היציאה מן המצרים וגבולים היינו ע"ד ברוך הוי׳ מן העולם ועד העולם היינו ברכה והמשכה מעלמא דאתכסייא לעלמא דאתגלייא אבל לא בבחי׳ הפוך ממש כו׳. וע׳ בתו"א פ׳ בשלח בד"ה אז ישיר משה ובנ"י ג"כ ההפרש בין ברכה והמשכה ובין קי"ס כו׳ נמצא אמת שבחי׳ שם אל אד׳ מורה ג"כ על יחוד העליון דקוב"ה שבחי׳ יסוד משפיע כו׳ משא"כ שם אלקים מורה על בחי׳ מלכות לבד. אך עכ"ז אין ערוך המשכה זו לבחי׳ יחוד שם הוי׳ באלקים ובלקו"ת מהאר"י ז"ל ר"פ לך לך כ׳ וז"ל ראוי להבין אם קודם מ"ת הי׳ הזיווג נעשה בימי האבות או לא אמנם הרי במילת אברהם יש רמזים לזיווג כי יש בו אותיות אבר וגם מ"ם סתומה כו׳ עכ"ל יעו"ש אך הזיווג והיחוד שהתחיל בימי האבות זהו מבחי׳ אל שדי אבל עיקר היחוד שמבחי׳ שם הוי׳ זהו נעשה ע"י מ"ת. וזהו ושמי הוי׳ לא נודעתי להם מלשון יעוד וחיבור ומלשון והאדם ידע שבחי׳ היחוד משם הוי׳ לא נמשך בימי האבות עד מ"ת.

קיצור. קושיא על מ"ש דשם שדי הוא הצמצום והכלים ממ"ש בש"א כי אל שדי הוא יסוד שממנו נמשך היחוד במל׳ והתירוץ א׳ כי יש הפרש בין המשכת היחוד להגדיל ולחדש הישנות כמו ואתה מחיה ובין יחוד להיות נמשך אור חדש. גם ע"ד העשיר דא עמודא דאמצעיתא והדל דא צדיק ובענין מעלת החסד על הצדקה ובענין מעלת החסיד על הצדיק. הג׳ ע"ד ההפרש בין מה שקיים אברהם כל התורה כולה הגדלת רמ"ח איברים דז"א ומ"מ המשכה רק באצילות לפי שהמשיך רק מבחי׳ מוחין דיניקה וזהו באל שדי אבל משה ידבר שהמשיך מוחין דגדלות בז"א ואזי יוכל להיות הגילוי גם בבי"ע וזהו ושמי הוי׳ כו׳ כי מי כהוי׳ כו׳ המגביהי לשבת המשפילי כו׳ עכ"ה).

ו) **ונחזור** לענינינו וזהו וידעו מצרים כי אני הוי׳ (הג"ה. ובמגדל דוד ובעה"ק ופרדס פי׳ מצרים בע"א ובילקוט ובמדרש וידעו מצרים כשהקב"ה עושה

מדה"ד ברשעים ולכאורה הול"ל שם אלקים שהוא מדה"ד אלא כי ע"י צמצום דשם אלקים גימט' הטבע נמשך להם יניקה ע"י מעט הביטול דקרו לי' אלקא כו' ולכן ערלה ומצרים יניקתם משם אלקים עי' דרוש חרבות צורים ובד"ה אני חומה הקיטע יוצא בקב ע' מאו"א ק' סעיף ב' קב בחי' מילויים והנה מילוי גימט' אלקים נמצא מבחי' שם אלקים נמשך להם יניקה מהמקיף חנם כו' וזהו מלך אלקים על גוים ע' זח"ב משפטים צ"ו א' וע' מאו"א מ"ם צ"ב ע' י"ט אבל ע"י שם הוי' לא יוכלו לקבל כמ"ש בד"ה ויאבק איש בפי' אם תגביה כו' נאום הוי' וע' מ"ש בענין אני מחליפה ומ"ש ע"פ כן אד' הוי' יצמיח כו' נגד כל הגויים ע"י הוי' בנקוד אלקים הוי' איש מלחמה מלחמה להוי' בעמלק וזהו מ"ש במדרש ע"פ נודע הוי' משפט עשה ועמ"ש בד"ה אשירה בפי' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כי מצד הרוממות שממית כו' וצ"ל משפט והיינו ע"י שם הוי' ויהרוג הוי' כל בכור כו' וגבו' אלו שרשן גבוה יותר כמו ל"ת שבז"א שגבוהים ממ"ע בביאור דשחורה כו' כעורב כו'. ועוי"ל ע"ד ויאהב יצחק את עשו ופי' בזהר כל זינא אזיל בתר זינא כו' לפי שיצחק מבחי' קו השמאל כו' ו"ק הרי יצחק גבורות דקדושה וצ"ל דמ"מ כמו"כ משם אלקים גבורות דקדושה יש להם יניקה ולכן המשפט בעמלק הוא דוקא ע"י שם הוי' ימינך הוי' דוקא תרעץ אויב וכ"כ במדרש דישראל הוא דוחה בשמאל ומקרב בימין אבל לרשעים ועמלקים הוא דוחה בימין ימינך הוי' תרעץ אויב כו' וזהו וידעו מצרים כי אני הוי' וכ"כ ימינך הוי' תרעץ אויב ימינך דוקא עכ"ה) פי' מצרים דקדושה הוא ענין מצר ים או מיצר מי וידוע דים הוא בחינת חכמה עילאה ונק' ים החכמה (ע' בפרדס ערך ים). **ומי הוא בחי' בינה** שהוא שם אלקים מי אלה מי הוא בחי' בינה כמו מבטן מי **יצא הקרח כו' והוא** ע"י מי דקיימא לשאלה כו' ומיצר מי היינו בחי' מצרים וגבולים המצמצמים את האור כנ"ל בפי' אלקים וזהו ענין יציאת מצרים לצאת מן בחי' המיצר הזה. וביאור הדברים הנה כתיב בצאת ישראל ממצרים דהיינו מיצר מי והוא בחי' הגרון שבו עוברים ויוצאים מוחין דבינה מן המוח ללב שהן המדות וענין זה המיצר יובן מבשרי כו' דבנפש הנה אנו רואים שנסתעף התפעלות מדות מן השכל שבמוח דוקא ולפי אופן השכל דוקא כך תתפעל המדה ולא באופן אחר וזה פלאי לכאורה דהלא מציאות השכל ומציאות המדות נפרדים במהותם זמ"ז והיכן נמצא השתלשלות זאת מן השכל אל המדה. אך הענין הוא דהמוחין שבראש נמשכים ללב ע"י בחינת צמצום והעלם עצמותם תחילה דהיינו שמסתלקים ונעלמים בבואם בקנה הגרון שהוא קנה שבו נמשך ועובר בחי' המוחין מהגרון ואילך דוקא מתפשטים המוחין להיות בלב בחי' מדה ממש אבל קודם שנשתנה ממהות שכל למהות מדה שנק' בינו לבינו כמו שאמרו במקום החתך כו', וע"כ נק' מיצר הגרון בחי' הצמצום וההעלם של המוחין בבחי' הסתלקות וגם הוא מצד הצמצום של המדות (והדוגמא לזה מבואר במ"א מדמיון הגרעין הנרקב שמפסיד צורתו הראשונה ועדיין לא נצמח בכח המצמיח לצורה השני' שהוא כח היולי עדיין כו' וכן אפרוח שנוצר מן הביצה כו') וזהו בחי' מצרים מיצר הגרון המפסיק בין המוחין שבראש ללב. ויובן דוגמתו למעלה דמטעם זה יומשך בחי' התפעלות המדות למעלה דוקא באופן המשכות דמוחין העליונים דבינה לפי שדרך מיצר הגרון מתצמצם ומשתנים אח"כ למהות מדה ממש וזהו בצאת ישראל

שהן המדות ממצרים מיצר מי דבינה שהוא שם אלקים דבינה המתצמצם למדות דז"א. והנה בחי' יצי"מ לפי דוגמא זו היינו היציאה מן המיצר והגבול שבמיצר הגרון דבינה כדי להיות בחי' התפשטות אורות דז"א בכלים בהרחבה שהוא דוקא לאחר יציאה מן בחי' מיצר דגרון וכמובן מתוך משל מיצר הגרון באדם למטה (וע' בתורה אור פ' וארא בביאור ע"פ לכן אמור לבני ישראל ובפ' יתרו בביאור ע"פ זכור ושמור בדיבור א' בד"ה ולתוס' ביאור מ"ש אשר הוצאתיך מארץ מצרים). ואמנם לפי זה יש להבין למה נקראת יציאת מצרים בשם עלי' כמו בעלותו מארץ מצרים אל ארץ טובה ורחבה כו' וכן אנכי אעלך גם עלה מאחר דמיצר הגרון הוא בבחי' בינה וה"ז דרך בחי' ירידת אור ומלמעלה למטה מן המוח ללב כנ"ל והול"ל בירידתו ממצרים כו' ואף לפי הדוגמא באדם התחתון גם כן הרי מיצר הגרון למעלה מן הלב ואיך קורא לזה בשם עלי'. אך הענין הוא משום דבאמת ירידה זאת עלי' נחשבת כי בבחי' מיצר הגרון שם הוא בחי' הצמצום בתכלית כנ"ל מטעם ששם השתנות אור השכל למדות כו' [ועדיין לא נמשך גם במדות כמ"ש בתו"א פ' וארא בביאור ע"פ לכן אמור לבני ישראל] אבל ביציאתו מן המיצר הזה ומתחיל האור להתפשט בלב הנה יתפשט שם האור במרחב גדול בכלים מכלים שונים כנראה לעין שהשכל המתפשט אח"כ במהות מדות שבלב בכמה אופנים שונים בכלי הלב לחסדים וגבורות כו' והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' זו"ן דאצילות שמקבלים ממוחין דאימא שבבוא האור במדות עליונות אחר הצמצום דמיצר הגרון דבינה הנה זהו בחינת עלי' גדולה לז"א מפני שמאיר בו בחי' אור המוחין דגדלות דהיינו ריבוי האור בריבוי הכלים כו' וזהו פי' אל ארץ טובה ורחבה דוקא כמ"ש במ"א לפי ששם דוקא מתפשט הארה בהרחבה ע"כ אמר ולעלותו מארץ מצרים אל ארץ טובה ורחבה כו' כנ"ל וד"ל וזהו וידעו מצרים כי אני הוי' פי' כי רצון המאציל שיתגלה דוקא שם הוי' שבחכמה ששם אוא"ס בלתי מיצר וצמצום כלל היפוך מצרים מיצר ים החכמה שהוא מיצר מי דבינה כנ"ל. ולכך אמר וידעו בחי' מצרים דקדושה הנ"ל כי אני הוי' כי אין יודעים עד הנה רק מבחי' שם אלקים דבינה המצמצם האור כנ"ל. ומעתה רצונו שידעו דוקא משם הוי' שיש בו מהארת אוא"ס שמתפשט בלי גבול כנ"ל וכמ"ש למעלה בפי' הוי' ואלקים באריכות וד"ל. [ועמ"ש ע"פ כמגדל דוד צווארך דבחי' צווארך זהו בית המקדש אינו ח"ו כענין מיצר הגרון דמצרים מיצר מי אלא נהפוך הוא שבו ועל ידו מאירים ג' ראשונות כח"ב בגילוי רב בז"ת כו' ולכן נק' כמגדל דוד כי גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו כו' ע"ש] וזהו שאמר משה הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה כו' פי' זה הקל וחומר כי ישראל הוא בחי' מדות דז"א שיוצאים ממיצר הגרון דבינה כנ"ל ולכך לא שמעו אל משה שהוא בחי' מים עליונים דחכמה כמשי"ת בסמוך וכמו שאמר הטעם ולא שמעו אל משה מקוצר רוח פי' מפני בחי' הצמצום הגדול דבינה במיצר הגרון כנ"ל ורוח הוא בחי' רוח אלקים דבינה כידוע ומזה נמשך גם דינים קשים חומר ולבנים כו' הנק' עבודה קשה כמ"ש בזהר וברע"מ וא"כ כ"ש וק"ו הוא שלא ישמעני פרעה אותיות עורף והוא פרעה האוחז באחורי עורף לנגד הגרון שלא יצאו המדות ממיצר מי, וכנודע בכוונת הסדר עבדים היינו לפרעה במצרים אנו בני' ז"א היינו עבדים לעורף דפרעה המונע מלהיות יציאת המיצר כו' כי בינה מינה דינין קשין מתערין בבחי' אחוריים דשם אלקים ולכך

אמר פרעה לא ידעתי את שם הוי' כמשי"ת בסמוך בעז"ה[והתשובה ע"ז הוא וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בנ"י שע"י התחברות שניהם יחד יוכל להיות יצי"מ. (הג"ה. ועז"נ טובים השנים מן האחד וי"ל עדמ"ש בד"ה וישכם לבן שלא כל אדם יוכל לקבל מהאבות עצמן כ"א ע"י השבטים כמו"כ ההמשכה ממשה לא יוכלו לקבל כ"א ע"י אהרן כו' א"נ להיפוך ע"י צוותא של שניהם מאיר אור הכתר לכן טובים השנים כו' ועיקר ענין וידעו מצרים דכבר מבואר שמבחי' המדות נמשך בחי' הגבול אבל בחכמה מאיר אור א"ס שבלי גבול והנה החכמה הוא במוח והמדות הם בלב ומיצר הגרון מפסיק ביניהם ועל ידו נמשך מהמוחין בהמדות אך המשכה זו באה בבחי' מיצר וצמצום עד שמזה נשתלשל יניקת החיצונים מהמדות וצ"ל וידעו מצרים שבבחי' מצרים דקדושה הצואר והגרון יאיר שם הוי' שבחכמה כו' ויומשך במדות גילוי שם הוי' ממש והיינו ע"י האותות ומופתים שהי' במצרים הגשמי' ואזי נמשך יציאת מצרים אל ארץ טובה ורחבה בחי' רחבה מצותך מאד שיהי' מאיר שם הוי' כנ"ל ולכן צ"ל ויצוום צוותא וחיבור של משה ואהרן שהם חו"ב הנקראים תרין ריעין דלא מתפרשין). כי להיות נמשך החכמה במדות זהו ע"י אמצעות הבינה דוקא כמ"ש בבהז"ר ר"פ ויצא שזהו ענין ויצא יעקב מבאר שבע כו' וכנודע שחו"ב נקראים או"א וזו"ן נק' בן ובת. וא"א להיות העיבור והלידה כ"א בבטן האם. ואהרן שרשו מבינה לכן אמרו רז"ל אהרן נקרא כן ע"ש ההריון כו' והיינו שעיבור זו"ן הנק' ו"ה תומ"צ הם בבינה כמ"ש ע"פ להורותם בזח"ג פ' שמיני דף מ' וע"כ צ"ל ויצוום שיתחברו משה שהוא חכמה ואהרן שהוא בינה עד שחו"ב הם תרין ריעין כו' ועי"ז דוקא יוכל להיות יצי"מ וכן במ"ת ועלית אתה ואהרן. והוא שעי"ז יומשך שם הוי' המאיר בחכמה להאיר בתומ"צ הגשמיים כו' ולהיות חיבור זה דחו"ב צ"ל שלום יעשה לי, שלום בפמשמ"ע לייחד ולחבר חו"ב הנק' אין ויש וזהו"ע פותח את ידיך שיפתח היו"ד חכ' להאיר בבינה ע"י קוץ התחתון של היו"ד והיינו ע"י קוץ העליון של היו"ד שהוא כתר המחברם וכמ"ש מזה בד"ה החלצו מאתכם כו' ואל יקטן בעיניך לומר שכל היתרון של מ"ת הוא גילוי החכמה מה שמקודם הי' הגילוי מהמדות דהיינו וארא אל אברהם כו' שאינו מצד החכ' לבד אלא משום שבחכמה שורה אוא"ס כי המוחין משיגים המהות כמו ע"י ראי' כו' ותדע דארז"ל כינור של ביהמ"ק הי' של ז' נימין ולימות המשיח של ח' נימין ולע"ל של י' נימין הרי מעלת ימות המשיח על מקודם רק נימא השמיני' והיא הבינה והיינו שלפי שהיא מבחי' מוחין שלמעלה מבחי' מדות ולע"ל של יו"ד נימין גילוי כח"ב והיינו ענין היו"ד שהוא חכמה והרי יש מקובלים ס"ל שחכמה הוא ראשית הע"ס וכתר אינו מן המנין א"כ היו"ד מורה על יו"ד נימין שיתגלו לע"ל ע"י מ"ת וגם להאומרים דכתר הוא ראשית דע"ס הרי היו"ד כולל עצם היו"ד וקוצו נמצא ענין ושמי הוי' זהו כל העשר נימין שיהי' לע"ל המרומזים ביו"ד דהוי' כו' הרי זהו מעלה נפלאה ויתירה כו'.

קיצור. ענין וידעו מצרים כי אני הוי' (הג"ה כשהקב"ה עושה מדה"ד ברשעים ימינך הוי' דוקא תרעץ אויב להעיר ממ"ש פ"ב דמגילה בענין ברכת השיבה שופטינו עכ"ה) מצרים מיצר מי הוא הגרון והמשכת המוחין והמדות בלב נק' אל ארץ טובה ורחבה וע"ז טען משה הן בני ישראל והתשובה ויצוום

חיבור משה ואהרן עוד פי' וידעו מצרים מיצר וגבול שיהי' נמשך גילוי שם הוי' שבלי גבול. כינור דלע"ל של יו"ד נימין.

ז) **והנה** מבואר לעיל שלהיות המשכת שם הוי' זהו ע"י התומ"צ שלכן נק' התורה משל הקדמוני. וביאור הענין הנה ידוע שהתומ"צ נק' חותם כנ"ל כמ"ש שימני כחותם על לבך כו', אך הנה יש להקדים הקדמה אחת הידוע שכל אור שהוא עליון במעלה יותר הנה א"א שיבוא למטה בגילוי מהעלמו כ"א דוקא בדבר היותר נמוך ומטה במדריגה כי לעוצם רוממותו לא יתלבש כ"א בלבוש חיצוני ביותר, והמופתים לכלל זה הנה יש הרבה דוגמאות שמצינו בגשמי' שמתוכם יובן למעלה וכללותם הן ה' משלים, ודוגמת המשל הא' מחותם שבשעוה שהרי מפני הבהקת האותיות החותם אין ניכר בו הבדל האותיות ובשעוה הם ניכרים ויש הוראה מזה שהבהקת האור ניכר בגשם דוקא (הג"ה. והנמשל כי חותמו של הקב"ה אמת ע"ש אני ראשון ואני אחרון כו' כמ"ש ברבות פ' וישלח פ"א וזהו ענין שם הוי' שע"ז ארז"ל עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד. ונק' שמו הגדול. וכמ"ש בתו"א בד"ה ואלה שמות בנ"י ולכן עד"מ אותיות אלו הנמשכים משמו הגדול הם יורדים ומתגלים דוקא בבחי' השעוה ר"ל כמו שנתלבשו התומ"צ בגשמי' דוקא כו' ובפע"ח שער השבת בסופו פכ"ד וז"ל ושעוה ר"ל ש"ע נהורין דא"א הם מאירים לאותיות ו"ה שהם זו"ן דכתי' בהו עושה גדולות עד אין חקר עושה היינו שעוה ובכח ש"ע זה הבדילנו מש"ע קליפין דכתיב בהו ע"ש תאכלם. ואז הרים הקליפות כדונג נמסו כו' ע"ש עכ"ל וזהו"ע החותם שעל השעוה ר"ל שממשיכים ש"ע נהורין שזהו בחי' וישע הוי' אל הבל כו' כמבואר בתו"א ר"פ ויצא בענין צוה ישועות יעקב וממשיכים אותם בבחי' ו"ה שהם התומ"צ. והיינו ע"י התלבשותם בתומ"צ * גשמי' ובהרמ"ז ר"פ בראשית בדף ד' סע"ב פי' ש"ע נהורין הם ג"ר וז"ת דעתיק השי"ן הוא ג"ר והעי"ן הוא ז"ת וע' שם בזהר משמע שמזה נעשה בחי' השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה וכמ"ש מזה בתו"א פ' בראשית. והנה אני עושה י"ל ג"כ כמ"ש בפע"ח עושה היינו שעוה כו' וע' בת"ז בהקדמה ד' ד' ע"א משמע שעוה בחותם דיצירה כו' והיינו שמבחי' תומ"צ שהם החותם בשעוה נמשך גילוי השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עצמיות המאציל עושה כו'. ובמ"א כתבתי כי מלכות שבעתיים כאור שבעת הימים הם מ"ט פעמים ז' עולים שמ"ג ועם כ"ב אותיות התורה זהו ש"ע נהורין ועכ"פ הן אותיות והמשכות מבחי' שמו הגדול ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה בפי' האותיות שאלוני ושלכן נקראו האותיות סוסי' כמו הסוס שיוכל להוליך הרוכב למקום שלא יוכל להגיע בעצמו כו'. ועמ"ש בד"ה יביאו לבוש מלכות בפי' וסוס אשר רכב עליו המלך ומ"ש בלקו"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי אשר ההמשכה מבחי' שלמעלה יותר מההמשכה שע"י המרכבה פני ארי' ופני שור ואותיות אלו נק' ג"כ ש"ע נהורין והם ניכרים דוקא על החותם שבשעוה שהוא התומ"צ עכ"ה). והמשל הב' מהבנת העומק של הסברא בשממשיל לה איזה משל מדברים זרים ומגושמים שאין ערך להם כלל עם הנמשל הרוחני. אך אעפ"כ הרי מובן עומק הסברא והשכל דוקא מתוך גשם המשל מה

בתומ"צ: בכת"י ב' איתא כאן: (נ"ב ועמ"ש במק"א בענין כנר בפני האבוקה, נר מצוה הוא מל' ואבוקה הוא ש"ע נהורין כו').

שלא יושג בדיבור בשום הסבר ואריכות דברים (הג"ה. ועמ"ש מענין משלים בתו"א ר"פ לך לך ובפ' וירא בד"ה פתח אלי'. ועמ"ש בלקו"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני ספ"ב לבחי' ושער רישי' כו' מקור התורה שהתורה הוא רק בחי' לבוש עוטה אור כשלמה עכ"ל. והיינו י"ג תיקוני דיקנא נק' לבושי' כתלג חיוור וזהו ענין משל הקדמוני המשל הוא לבוש ובחי' הקדמוני מה שמלובש בהלבוש זהו בחי' ושער רישי' כעמר נקא ולבוש בחי' דומם ושער רישי' צומח והב' פאות שהם ב' שמות מצפ"ץ הם המחברי' בחי' שער רישי' עם י"ג ת"ד היינו חיבור שערות רכיכין שהם שערות הראש הנמשכים מחסד דעתיק עם שערות קשישין הנמשכים מגבורה דעתיק וא"כ לכאורה המחבר יחד חו"ג זהו ת"ת שהוא הממוצע בכ"מ בין חו"ג. וצ"ע אם שייכים הב' פאות לת"ת אך כיוון שהם ב' שמות הוי' שלפני יג"מ הרי הוי' בכ"מ בת"ת כו', ובמ"א נתבאר שזהו שרש ענין השופר שנאמר בו מן המיצר קראתי י"ה היינו בחי' ב' פאות הנ"ל נק' מיצר וגם אותיות צמר שהם ממשיכים להיות הנותן שלג כצמר היינו בבחי' י"ג ת"ד הנק' לבושי' כתלג חיוור יאיר מבחי' ושער רישי' כעמר נקא הנק' צמר כו'. ומזה יובן מה שהי' השופר במ"ת שהתורה נק' משל הקדמוני שהם בחי' לבושי' כתלג חיוור ושער רישי' כעמר נקא והמחבר יחד ב' בחי' אלו הוא השופר בחי' מן המיצר כו', ועכ"ז יובן ג"כ ענין השופר בר"ה שבחי' מלכות נק' ג"כ לבוש הוי' מלך גאות לבש גאות גימט' קדוש ת"י נימין והממשיך האור בלבוש זהו השופר מבחי' מן המיצר כו' כנ"ל עכ"ה). והדוגמא הג' מהבהקת האור בחושך דוקא כענין שרגא בטיהרא מאי אהני והיינו כי החושך המנגד לאור בו דוקא יבהיק האור יותר כו' (הג"ה. וכדאי' בירושלמי דפסחים הביאו הב"י בהל' פסח סי' תל"ג שרגא לא כמו דמנהר בלילא מנהר בימּמא. וכתבתי מזה בהגהות * לד"ה בכ"ה בכסלו ואפ"ל ע"ד יתרון האור מן החושך דהפי' מהחושך כאשר נהפך מחשוכא לנהורא נמשך יותר בהאור. וגם כמ"ש ע"פ יצרנהו כאישון עינו שהראי' מתלבשת דוקא בשחור שבעין בירור שם ב"ן כו' מכ"ז יובן דדוקא כשנתלבשו המצות בענינים גשמי' הנמשכים מק"ן הנק' חושך ודרך כלל אמרו שהעוה"ז נדמה ללילה בזה דוקא יאיר ויבהיק האור הנמשך בהם תר"ך עמודי אור. ועמ"ש בלקו"ת פ' ואתחנן סד"ה וידעת היום כמו שהיום הוא עם הלילה כו' ע"ש ועל דרך זה יובן ענין העלאת הנרות שבמנורה בין הערבים דוקא כו'. ועיין מ"ש בלקוטי תורה בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב כולה עכ"ה). ואלה הג' משלים א' הוא להבין ענין כלל הנ"ל דאור היותר עליון לא יתלבש אלא בלבוש חיצוני' וגשמי' דוקא וד"ל. והדוגמא הד' הוא ממה שאנו רואים בכח המוליד שיש בנפש האדם דהנה בהטפה הזרעית הגשמי' יש בה כח המוליד להוליד נפש שלימה דוגמת המשפיע והנה כח המוליד הזה אין קץ ושיעור להתפשטות שלו שהרי יוכל להוליד עד אין שיעור וגם הרי הנולד יוליד עוד עד שיצאו כמה דורות ממנו לאין שיעור כו'. וידוע דהטפה נמשכה ממוח שבראש ולכאורה יפלא א"כ למה אין שכל המוח שבראש מוליד ג"כ בדיבור להשפיע עד אין קץ דהיינו שישפיע שכליים לאין שיעור ואנו רואים שיש בחי' גבול בכח שכלו שבמוח האדם. וגם מן האור הנשפע מן המוחין לדיבור הרי אין אות א' מולדת חברתה לא כמו שמן הולד יולד זולתו כנ"ל שהרי אות כל דיבור מיוחדת ומובדלת לפי הגבלתה מן השכל בלתי תוס' ובלתי גרעון כו'. אך הענין

בהגהות: נדפס באוה"ת על בראשית.

הוא לפי שהטפה נמשכת במוחין מבחי' פנימי' ועצמי' הנפש ויש שם בחי' כח אוא"ס להוליד בלי שיעור כו' משא"כ בהשפעת שכל מן המוחין שאין שם בחי' אין סוף כו', והטעם הוא לפי שהארת כח המוליד הזה מבחי' א"ס א"א שיבוא בהתלבשות כ"א בבחי' היותר חיצוני' והוא כמו ענין הגשמת טפה במוחין ולא יוכל להתלבש ברוחני' יותר כמו גם בשכל שבמוח כו' מטעם כלל הנ"ל. וכן הזריעה בגרעין בעפר הארץ וזה שיש בה כח המוליד היינו להיותו בא בהגשמה דוקא דהיינו בעפר הארץ וכמ"ש הכל הי' מן העפר כו' וכמ"ש במ"א. וא"כ הרי יש מופת חותך מזה שא"א לאור העליון להתלבש כ"א בדבר נמוך דוקא (הג"ה. ועמ"ש מענין משל הטפה לגבי הדיבור בלקו"ת בשה"ש בד"ה לבאר הדברים ע"פ ששים המה מלכות. ומ"ש מזה בבה"ז פ' בלק בדף ק"צ ע"ב ובבה"ז בראשית דכ"ז ע"ב אעשה לו עזר כנגדו בענין משנה אתתא דההוא נער כו' ובאגה"ק בסופו עכ"ה). והמשל והדוגמא הה' הוא עד"מ מנפילת האבן ממקום גבוה שכל הנופל ממקום עליון יותר יותר יפול למרחק גדול כמו אבן הנופלת מגבוה החומה הנה לפי ערך הגובה כך ערך המרחק שתפול שם כו' וכך יובן למעלה שכל אור העליון היורד למטה לפי ערך רוממותו כך ערך השפלתו וירידתו למטה יותר עד שכל שאינו עליון כ"כ לא ירד מטה כ"כ כו', והדוגמא הזאת מצינו בספר אור החיים למה שאנו רואים את הארי' שהוא חי' טמאה למטה בעוה"ז השפל הגם ששרשו מפני ארי' אל הימין כו' ששם הוא המעולה במדריגה מכל חיות הקודש כו' והתירוץ הוא משום דהיא הנותנת דלפי שהארי' במעלה יתירה במרכבה העליונה ונק' פני ארי' כו' ע"כ בירידתו למטה לא הי' לו בחי' כלי למטה בסט' דקדושה להיות חיה טהורה אלא למטה מטה ביותר והיינו בחיות טמאות שמסט' דנוגה שפסול לקרבן כו' (הג"ה. הנה בענין המשל מנפילת אבן כו' מבואר בלקו"ת פ' בלק בד"ה מה טובו פ"ב שזהו ענין מאגרא רמא לבירא עמיקתא וזהו"ע הלמ"ד גדולה של וישליכם אל ארץ כו' ועמ"ש בביאור ע"פ מי יתנך כאח לי שבלקו"ת בשה"ש בענין אמצאך בחוץ שזהו מעלת הבע"ת לפי שמברר מה שנפל למטה יותר בעשי' ששרשו גבוה יותר ובביאור ע"פ שחורה אני ד"ה הנה בין ושם פ"ד שזהו ג"כ ענין מעלת הל"ת על מ"ע ומש"כ וכך יובן למעלה שכל אור היותר עליון כו' הנה זהו כמו ראי' ושמיעה שהשמיעה תופסת קול ודיבור שהם רוחני והראי' שהוא גבוה יותר מתפשטת עד העשיי' הגשמי' דוקא וע' מזה בבה"ז פ' בהר דק"ח ע"ב ומש"כ בענין ארי' ושור ע' בתו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו ובד"ה ומרדכי יצא אבל כשאתה הוי' גואלינו כו' ובביאור דשחורה אני הנ"ל פ"ו גבי האור מבחי' חב"ד דע"י לא יוכל להתלבש בשערות דא"א רק למטה מהן בשערות דז"א כו' ע"ש. ולכאורה אין המשל דארי' דומה לזה דשם הוא מה שנפל בשבה"כ משא"כ הכא המצות הם כלים להאור דרך תיקון ולא בדרך שבה"כ ח"ו. ואפ"ל דא"כ אדרבה כש"כ הוא וגם ע"ד אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ ע' בתו"א בד"ה וישב יעקב ועמ"ש בלקו"ת פ' בשלח סד"ה שלח לך*. עוד דוגמא לזה מענין לחכימא ברמיזא מה שא"א לברר ע"י הדיבור כו' והמכוון מזה שדוקא בגשמי' יוכלו לעשות כלים לאור התומ"צ ועמ"ש מזה עוד בלקו"ת פ' בלק בד"ה מי מנה ספ"ג בענין אף עשיתיו שם הוא גילוי רצון העליון דוקא

יעקב . . לך : אולי צ"ל : יעקב וסד"ה בשלח ועמ"ש בלקו"ת פ' שלח לך. — הוא שם רד"ה אני ה' (הראשון).

ע"ש עכ"ה). ומעתה ג"כ יובן שרש ענין התומ"צ שנק' חותם כו' והענין הוא כי מה שלא יוכל האור העליון דא"ס שמאיר בחכמה להתלבש בזו"ן דאצילות כ"א ע"י בחי' מיצר מי דגרון כנ"ל באריכות אבל ע"י תומ"צ להיותם מלובשים בענינים גשמי' דוקא כמו מצות תרומה ומעשרות בתבואה גשמי' ותפילין וציצית בקלף וצמר גשמי וכיוצא כנ"ל הנה עי"ז דוקא מאיר אור א"ס שבשם הוי' דחכמה שהוא הנק' עליי' ממצרים מיצר מי דבינה כנ"ל באריכות וד"ל.

קיצור. שנתבאר הטעם שהמשכת אור התורה ומצות הוא דוקא בעשיי' גשמי'. א' ממשל שהאותיות החותם ניכרים על השעוה דוקא וזהו פי' שעוה ש"ע נהורין הנמשכים בו"ה וג"כ אותיות עושה בחי' השמים החדשים כו' אשר אני עושה ולכן נק' התומ"צ חותם שעי"ז גילוי בחי' אמת אני ראשון כו' וענין שנק' האותיות סוסים. ב' מענין המשל שהוא מדברים זרים ועי"ז דוקא יושג הנמשל, גם י"ל זהו ענין לבושי' כתלג ובחי' המלובש בו זהו ושער רישי' והמחברם הם ב' פאות וזהו ענין הנותן שלג כצמר ולכן הי' קול שופר במ"ת וכן בר"ה. ג' ע"ד שרגא מנהיר בלילא ויתרון האור נמשך מהחושך. ד' ממשל הטפה לגבי הדיבור. ה' מענין פני ארי' ופני שור. (מענין לחכימא ברמיזא עכ"ה). והנה המכוון לזה מכל ה' משלים ודוגמאות הנ"ל עולה לענין א' שאור הגבוה מאד נעלה א"א שיתלבש כ"א בנמוך דוקא. (הג"ה. ויש להעיר לזה עוד מענין נעוץ תחילתן בסופן דוקא. וכמו בהרגל דוקא נמשכים מגידי הראש כו' ועמ"ש מזה בענין שנו"ה נמשכים מהכתר בביאור ע"פ אלה מסעי ובביאור ע"פ חגרה בעוז מתניה ובבה"ז ע"פ וה' פקד את שרה כו' עכ"ה).

(ו) וזהו ויצוום אל בנ"י ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בנ"י כו' פי' כי משה לשון הווה כנ"ל שרש הענין הוא לפי שבחי' משה המדרי' הגבוה שבכל עולם ועולם הוא דהיינו שהוא בכל עולם ועולם בחי' הממשיך מעולם העליון הימנו שזה מורה תיבת משה לשון משוי כמו ענין דלי' וכמו דלה דלה כו' להיותו דולה ומשקה דולה מעולם העליון ומשקה לעולם התחתון המקבל הימנו והוא כמו בחי' ממוצע להביא מן העליון לתחתון וע"כ נק' משה לשון הווה שדולה ומשקה תמיד מעליון לתחתון כו'. (הג"ה. עמ"ש בביאור ע"פ ואלה המשפטים בענין משה משה לא פסיק טעמא בגווייהו ומ"ש בד"ה אלה מסעי דרוה"ש ובד"ה וירא ישראל את היד בפי' ובמשה עבדו ובד"ה משה ידבר ובענין משה תיקן ברכת הזן בד"ה ואכלת ושבעת וס"פ בשלח וסד"ה ואתה תצוה ועמ"ש בד"ה כי אברהם לא ידענו אשר חכמה הוא הממוצע בין אור א"ס לנבראים וכ"כ בבה"ז ר"פ ויצא ועמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה בענין הטעם למ"ש בע"ח שאור א"ס אינו שורה אלא בחכמה ומ"ש מזה בפי' ומעין מבית הוי' יצא בד"ה ששים המה מלכות הראשון עכ"ה). ופרטיות ענין מדריגת משה הנה ידוע ומבואר במ"א בפי' כי מן המים משיתיהו שבחי' מים הללו הוא בחי' מים עליונים דתהו שלפני בחי' התיקון ובספר התמונה אמר ששרש משה הוא מבחי' שמיטה הראשונה שלפני שמיטה זאת שהיתה מבחי' החסד ושמיטה זו הוא מבחי' הפחד והגבורות ושרש נשמת משה היתה בשמיטת החסד שלפני זו ואמנם ירד משמיטה הראשונה לשמיטה זו שנקראת שמיטת הפחד כדי לתקן ולהמתיק הגבורות קשות ע"י נתינת התורה שניתנה ע"י (הג"ה. כי בתורה נאמר ותורת חסד על לשונה וגם א"א לגבי ז"א נק' כמו חסד לגבי גבורה כמ"ש

מזה בביאור ע"פ וארשתיך לי לעולם וגם הקץ נקרא קץ הימין * וגם כמ"ש בזהר ויקרא ד"ז ע"פ ואיש דא קוב"ה כי יקח את אהותו דא כנס"י חסד הוא כו' וכמ"ש במ"א ע"פ מי יתנך כאח לי ועמ"ש ע"פ מאמר הזהר פ' בראשית די"ח בענין יקוו המים ומ"ש בתו"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה ובני ישראל משם יובן ענין כי מן המים משיתיהו. ומ"ש בד"ה שינייך כעדר הרחלים בענין שעלו מן הרחצה עכ"ה). כי בשמיטה זו שנקראת שמיטת הפחד להיותה מבחי' הדין ע"כ נסתעפו ריבוי דינין כמו חורבן הבית ב"פ וכמה גליות כו'. וז"ש כי מן המים משיתיהו מבחי' מים העליונים שלפני האצילות שהוא בחי' התיקון שאחר התהו כדי לתקן תיקונים ולא בשביל עצמו כי שרשו גבוה מבחי' האצילות, ועד"ז יש בחי' משה מאצילות לבריאה ומבריאה ליצירה כו' דהיינו שבעולם הבריאה בחי' משה דשם גבוה שרשו מבחי' מדרי' עולם הבריאה כי שרשו באצילות והוא הממשיך מאצילות לבריאה כו', ועד"ז מבריאה ליצירה ומיצירה לעשיי' כו' וכמו שאמרו בזהר דאתפשטותא דמשה בכל דרא כו' גם בעולם הזה השפל ונקרא משה כי דולה ומשקה מעליון לתחתון, ודרך כללות בחי' המשכת עצמות המאציל לנאצלים הוא בחי' משה ונקרא שושבינא דמלכא כלומר שממשיך מבחי' גילוי אור א"ס מעליון לתחתון בכל עולם לפי ערכו כנ"ל ועד"מ השושבין שהוא בחי' ממוצע מן החתן לכלה דהיינו מן המשפיע אל המקבל כו' וד"ל. ובזה יובן מה שמצינו בדרז"ל דמשה לא מת כו' וכמ"ש בזהר ע"פ ולא ידע איש את קבורתו כו' ס"פ יתרו דפ"ט. (הג"ה. ועמ"ש מזה בביאור ע"פ וספרתם לכם גבי שבועות ששרשו משער החמשים דבינה הממוצע בין חכמה ובין בינה כו' עכ"ה).

א) **עיין** רש"י בחומש ר"פ וארא ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת אמיתית שלי שהרי הבטחתי ולא קיימתי, והיינו כי בז"א יש חו"ג לכן לפעמים מדת הדין מעכבת ע"כ אף שהבטיח יוכל להיות שינוי מצד איזה חטא משא"כ מבחי' ע"ק דלית שמאלא בהאי ע"ק, ויובן זה עפ"י מ"ש (בתו"א פ' יתרו בביאור זכור ושמור בדיבור א') בפי' רמה קרני בהפרש בין מלכות שאול ובין מלכות דוד כו' ע"ש.

ב) **עוד** יובן ממ"ש באדר"ז (דף רצ"ג ע"ב) בז"א נאמר עיניך כיונים מאי יונים כמד"א ולא תונו איש את עמיתו (וע' מענין ולא תונו בזהר חוקת דף ק"פ ע"ב ובבה"ז שם) ובאדר"ז (דרצ"ב סע"ב) בפי' ולוא נתכנו עלילות אבל לע"ק סתימאה לא נתכנו כו' (ודרצ"ג ע"א) ולכן עיקר האמת לאמיתו הוא בע"ק ודו"ק. ויעקב י"ל ז"א שתופס מדת אמת ת"ת הנק' אות אמת בזהר הלק ג' ר"פ ויקרא ועכ"ז כלול מחו"ג וזש"ש בענין ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא ופרש"י אם לרמאות הוא בא גם אני אחיו ברמאות כו' (וכדאי' בגמ' פ"ק דמגילה די"ג ע"ב) שזהו ענין ע"ד עם נבר תתבר כו' (וכ"ה במד"ר פ' ויצא פ"ו) וא"כ כוונת האדר"ז היינו שכמו"כ בז"א יש מדה זו להתנהג עם הרשעים כן וזהו"ע עיניך כיונים לשון אונאה שמראה להן פנים שוחקות עד שתתמלא סאתן וכמ"ש לא יאחר לשונאו כו' וכן פי' בעמה"מ שער ט"ז ספי"ו דקל"ג ע"ד משא"כ בע"ק ששם רק טוב וחסד

קץ הימין: ראה אוה"ת ר"פ מקץ, וש"נ.

וא״כ זהו תתן אמת ליעקב וגם האמת הוא שיהי׳ ברו כתוכו שיהי׳ נקרא השם כמו שנכתב משא״כ עכשיו אין נקרא כמו שנכתב (ע׳ זח״ג פ׳ פנחס דר״ו סע״א) וזהו ע״ד ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד ושמו אחד כמבואר בגמרא ספ״ג דפסחים ד״נ סע״א.

ג) **ומזה** יובן מ״ש בלקו״ת בד״ה ביום השמע״צ שמאלו תחת לראשי בענין תתן אמת ליעקב עפמ״ש כי אל דעות שיהי׳ גילוי ד״ע שהוא ההמשכה מע״ק שזהו פי׳ ד״ע יומשך זה בז״א ועי״ז יהי׳ הגילוי איך כולא קמי׳ כל״ח ממש ועז״נ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם וכנ״ל ס״א. ובמ״א פי׳ אמת זהו מס״נ ובחי׳ זו נמשך ע״י ד״ע איך שלמעלה היש כו׳ ושגם בחי׳ מקור חיים של העולמות הוא בחי׳ אין וזהו כי עמך מקור חיים שהוא עמך טפל ובטל לך ולכן לא נאמר כי אתה אלא כי עמך כו׳ וא״כ היא בה״ת שכדי שיהי׳ ביעקב בחי׳ אמת האמיתי למסו״נ באחד הוא ע״י תתן אמת גילוי ד״ע כו׳ גם בחי׳ אמת ע״ד אשר לא יכזבו מימיו שהוא שלא יהי׳ בבחי׳ נהרות המכזבין ולא יעצור שום מניעה בעולם נגד אהבת הוי׳ וזהו בחי׳ בכל מאדך בלתי שום גבול וע׳ בלקו״ת ר״פ בהר בפי׳ שפת אמת תיכון לעד וכ״ז נמשך ע״י תתן אמת ליעקב. וע׳ באגה״ק סי׳ ו׳ ע״פ וזורע צדקה שכר אמת בפי׳ תתן אמת ליעקב דיש ב׳ מיני דו״ר הראשונות הן הנולדות מן התבונה והדעת כו׳ והאחרונות הן הבאות אח״כ מלמעלה בבחי׳ מתנה כו׳ ולכן הן הן הנק׳ בשם אמת כו׳ ע״ש ואפ״ל לפ״ז כי הראשונות הן מבחי׳ ו״ה והאחרונות הן מבחי׳ י״ה. ע׳ ביאור כי אתה נרי והנה הראשונות נולדו מהתבונה והדעת היינו ד״ת והאחרונות באות מבחי׳ ד״ע כו׳.

ד) **בלקו״ת** פ׳ מסעי בביאור ע״פ אלה מסעי השלישי ענין חותמו של הקב״ה אמת פי׳ אמת הוא תיקון השביעי מי״ג ת״ד והוא הארת פנים שלמעלה מבחי׳ ומדריגת השערות בחי׳ מדת חסד כו׳ ע״ש באריכות ונראה שהמשכ׳ זו מע׳ בז״א להיות ישר יחזו פנימו נמשך ע״י עסק התורה שהיא הנק׳ אמת ולכן זהו למעלה מבחי׳ וחסד לאברהם הנמשך ע״י המצות כו׳ וזשארז״ל התורה ניתנה במ״ט פנים טמא מ״ט פנים טהור עכ״פ הכל מבחי׳ פנים דוקא ע״ד חכמת אדם תאיר פניו, ויפח באפיו נשמת חיים ס״ת חותם.

ה) **זח״א** עמוד קע״ג אנשי אמת מזרעא דיעקב דאתמר בי׳ תתן אמת ליעקב ובי׳ ו׳ דאיהו ת״ת ס״פ לך דצ״ו א׳ כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא בך יצחק אוליד לעילא דכתיב תתן אמת ליעקב יעקב אשלים כולא כו׳. ישראל אשר בך אתפאר. פ׳ בשלח דנ״ז א׳ בפי׳ אשר יקראוהו באמת מאי באמת כד״א תתן אמת ליעקב דידע לייחד שמא קדישא כו׳ י״ל כי אברהם אהבה ויצחק יראה אבל יעקב כלול מב׳ הבחי׳ אהוי״ר וזהו הנק׳ אמת ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ ואתחנן בד״ה ביאור הדברים ע״פ וידעת היום ושם פ״א יעו״ש.

ו) **פ׳** יתרו דפ״ט ע״ב ע״פ כולה זרע אמת מהו אמת עזקא קדישא שלימתא כד״א תתן אמת ליעקב אמת דא קוב״ה וכולא חד והיינו כי עיקר הקו מאור א״ס מאיר בת״ת ולכן בת״ת הוא שם הוי׳ משא״כ בחו״ג. וכמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ תזריע בד״ה קא מפלגי במתיבתא דרקיע ובבה״ז פ׳ חיי גבי מאה שנה.

ז) **עוד** שם בזהר ד״צ סע״א ואר״י מ״ד תתן אמת ליעקב כד״א ושמרו בני ישראל את השבת ואפ״ל כי ע״י הזיווג בשבת נמשכים נשמות עליונות מבחינת

תתן אמת ליעקב ואין אמת אלא תורה ועמ״ש בבה״ז ע״פ אלה תולדות נח שבשבת נפתח בחי׳ שער החצר הפנימי׳ כו׳ גם אמת הוא תיקון השביעי כנ״ל ס״ד וכן שבת יום השביעי וזהו כל השביעין חביבין גם י״ל כי בשבת נמשך נשמה יתירה הנק׳ נשמת כל חי וזהו בחי׳ תתן אמת ליעקב ועמ״ש בתו״א בד״ה ויקהל משה מענין הנשמה יתירה ויובן משם איך שהיא נק׳ אמת.

ח) **זהר** ויקרא די״ב ע״ב העושה שלום במרומיו דא יעקב דכתיב תתן אמת ליעקב וכתיב האמת והשלום אהבו דאמת ושלום קשירו דא בדא ור״ל ת״ת ויסוד וזהו״ע אלה תולדות יעקב יוסף כמ״ש במ״א ע״פ בן פורת יוסף. ומעתה י״ל טעם למה נק׳ בחי׳ זו אמת דהנה במד״ר פ׳ וישלח פ׳ פ״א אי׳ מהו אמת אל״ף אות ראשון של אותיות מ״ם באמצע תי״ו אחרון ע״ש אני ראשון ואני אחרון כו׳ וא״כ ההמשכה מבחינת אני ראשון שהוא הכתר בחינת ואני אחרון שהוא המלכות מקור דבי״ע זהו ע״י אמת ושלום כי בחי׳ שלום זהו המחבר יחו״ת ויחו״ע והוא בחי׳ בן פורת יוסף אותיות תופר כו׳ שתופר ומחבר מקור דבי״ע לבחי׳ אצילות והוא הנמשך מבחי׳ יעקב בריח התיכון וזהו תתן אמת ליעקב שימשיך מבחי׳ אני ראשון בבחי׳ ואני אחרון כו׳. וע׳ במד״ר שמות פ״ה ע״פ חסד ואמת נפגשו ועי״ז צדק מלכות ושלום יסוד נשקו. וע״ש חסד אהרן שושבינא דמטרוניתא ואמת משה שושבינא דמלכא.

פרשה אחרי דע״ג ב׳ בפי׳ כולה זרע אמת תתן אמת ליעקב יעו״ש. ויובן זה עפ״י הנ״ל בפי׳ אלה תולדות יעקב יוסף ולכן יעקב נולד מיצחק שנימול לשמונה וע״ל ס״ה במאמר דפ׳ לך צ״ו.

ט) **באד״ר** דקל״א סע״א וע״ב ודקל״ג סע״ב גבי ובהאי דלתתא הוא ואמת בפ׳ שלח דקס״ג ע״ב פ׳ ואתחנן דרס״ז סע״א ענין וחסד לאברהם פ׳ האזינו דרצ״ו סע״א.

י) **והנה** עפ״י המבואר בזהר נשא קל״ג ב׳ דאית חסד ואית חסד כו׳ והאי חסד דעתיקא הוא חסד דקשוט כו׳ וע׳ מזה באגה״ק סי׳ י׳ ע״פ חסדי הוי׳ כי לא תמנו ובתו״א פ׳ תצוה בד״ה ועשית בגדי קודש ובלקו״ת בד״ה בהעלותך את הנרות דרוש הראשון משם יובן ענין חסד לאברהם שיומשך מבחי׳ חסד דע״ק בחסד דז״א ועמ״ש בתו״א ס״פ ויצא ע״פ וישכם לבן בבקר וע׳ בתו״א פ׳ מקץ בד״ה ענין חנוכה בענין הטבת הנרות וע׳ בלקו״ת פ׳ נשא בד״ה הוי׳ יחתו מריביו ועמ״ש סד״ה כי ההרים ימושו בפי׳ וחסדי מאתך לא ימוש ומ״ש במ״א בענין המד״ר פ׳ עקב זקף לאברהם שני אריסין וא׳ מהן הוא חסד ומ״ש בבה״ז פ׳ אחרי דע״ז בפי׳ ואיש כי יקח את אחותו כו׳ חסד הוא. גם יש להעיר ממ״ש במ״א ע״פ ליעקב אשר פדה את אברהם ועמ״ש מזה בסש״ב ס״פ מ״ה ועפי״ז יש לפרש ענין תתן אמת ליעקב ומזה יומשך חסד לאברהם וע׳ בלקו״ת סד״ה מי מנה עפר יעקב משם גם כן יובן פי׳ תתן אמת ליעקב כו׳.

יא) **מענין** אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם זח״ג נשא קל״ד ע״ב.

עיין תו"א* פ' וארא ע"ד וידבר כו' דצ"ג ע"ג שיטה י"ד לחזות בנועם כו': וזהו ענין כי הוי' הוא אלקים בשמים ממעל סוכ"ע גם שם יש בחי' שם אלקים התחלקות החיות בבחי' שערות מה גדלו מעשיך כו' ובארץ מתחת ממכ"ע מה רבו כו' כי מה גדלו ע"ד חשבון גדול כו'.

שיטה בבחי' גילוי בעיר כו'. וזהו שנק' עיר אלקינו דוקא ויש ירושמ"ט וירושמ"ע מלכות ובינה אותיות דומ"ח בחי' מה רבו מעשיך ומה גדלו הנ"ל.

שיטה אחרונה דלית מחשבה כו': וגם כמ"ש בד"ה וידעת היום כי בבחי' ממכ"ע שייך דעת ומבשרי אחזה משא"כ סוכ"ע רק אמונה, ואמונה מקיף עטרה וזהו"ע קוב"ה גליא וסתים ומבחינת גליא דעת בממלא כל עלמין יומשך לאהבה בחי' סוכ"ע וזהו ענין זה השער פתחי לי כו' בזאת יבוא כו' וכמו מפתחות החיצוניות ואח"כ מפתחות הפנימי'. ויש לבאר ג"כ כל הדרוש כי התחלקות ממכ"ע ע"ס י' פעמים י' כו' ואח"כ ע"י אותיות אך סוכ"ע אחד אור פשוט ומה רבו ע"י שבחכמה עשית כו' וסובב מחי' ע"י ממלא כמו האדם כותב ע"י אצבעותיו כו' וז"ש צרו אצבעותיו כו'.

עמוד ד' שיטה ב' גילוי שם: ערמ"ז דר"ל פרצוף פנימי דמלכות שהיא בתוך ז"א הנק' הוי' ובע"ה פי' דר"ל וידבר אלקים בינה הוי' חכמה כי או"א תרין ריעין ושני הפי' אמת דפרצוף הפנימי דמלכות זהו כבינה. א"נ זהו בשמים ממעל וזהו בארץ כו' וז"ש ועי"ז וארא אל כו' ואם ר"ל שם אלקים בינה אי"י חג"ת דאצילות מרכבתא עילאה.

שיטה צריך החסד.. הנשמה: וזהו ענין ההיכלות דבריאה שבהם וע"י מקבלים המלאכים והנשמות כי עד"מ היכל החסד הוא כלי לכללות החסד ועי"ז נמשך ומתפשט לכל נשמה פרטית ושרש ההיכלות מבחי' עיגולים וכמ"ש בפ' שלח וגם בינה נק' היכל כנודע מענין נקודה בהיכל' ועמש"ל דס"ח ע"ג כי כל נש"ב וגם כל בחי' צדיק יסוד עולם המקשר ומחבר גילוי ז"א במלכות מקור דבי"ע ע"י היכלות הנ"ל ובינה מקננא בבריאה ע"כ ממנה בנין היכלות ועד"ז דהיכלות הם ש"י עולמות שנמשכים ג"כ מבינה הנק' יש קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימט' יש וזהו יבנה אותיות בינה כמ"ש בס' קול ברמה ובע"ה דכ"ב א' כ' כי א־ל שד"י הוא שולט בבריאה והיא בנתה בבריאה המסך והפרגוד שהוא בין אצילות לבריאה ואמר לעולמו די כו' ומן הפרוכת מאיר שם א־ל שהוא חסד כו' כי אימא דאצילות מקננא בבריאה ע"י המסך כו' גם לשון שדים ורחם דם נעכר ונעשה חלב כו' ע"ש.

וביאור ענין זה יובן ממ"ש בפ' לך לך בענין חשמל כו' להיות העלם וגילוי חש ומל ולכן זכו האבות לגילוי זה אחר המילה כריתת הערלה אז נמשך רק חשמל דבינה ע"ש דכ"ב סע"ב וע"ש ע"ג כי כל הפרסא הכל הוא בבחי' היסוד בכל עולם כי היסוד הוא ההשפעה ועי"ז יש פרסא כו' אלא שלמטה הערלה ק"נ מפסיק ובהסיר הערלה נמשך גילוי היסוד ע"י פרסא וחשמל הנ"ל וכן איתא בזהר ויקרא י"א ע"ב תשיעאה כו' וע"ש סיפוקא ובפרדס סוף ש"א

---

* תו"א: דפוס קאפוסט תקצ"ו.

ד"ה סע"ד לאפוקי קודם המילה רק במחזה מלכות לבד כמ"ש בזח"א דפח"א וצח"א ופי' מחזה רק ע"ד ומבשרי אחזה כו' וע' בדרוש הנותן שלג כצמר שכמו"כ בחיוון עילאין חג"ת דאצילות אי"י דאצילות יש פרסא בין אימא וביניהם וזהו על ראשי החיות רקיע כו' ע"ש (וע' בע"ח שער הכללים פ"ג כאשר אימא היא מניקה לז"א אז נק' קל שדי ע"ש השדים המניקים בהם וכשעולה למעלה כו' אז נק' אימא א' עליון גומל חסדים טובים כו' וע' מענין יניקה בשער הולדת או"א פ"ה ולכאורה מעלת היניקה שזהו גילוי מלמעלה מהפרסא כי הפרסא המפסקת בין אימא לז"א הוא בחינת מבטן מי יצא הקרח דהיינו למטה מהחזה מיהו א' עליון זהו כתר גומל כו'. אמון אומן את היונק מוחין דגדלות וזה שייך לדרוש המתחיל וארא כו' ע"ש דצ"ב ע"ד).

דף צ"ד שיטה ג' העליונה : כי ק"ש היכל האהבה, עמ"ש בפ' במדבר.

שיטה ח' החיים כו' : לכאורה המכוון דבחי' קל שדי עם היותו היחוד מז"א בנוק' אבל עכ"ז המשכה זו רק מבחי' מדות משא"כ שם הוי' ת"ח ממשיך מח"ע עצמה וכמ"ש בערוגת הבושם דט"ו ע"ב שזהו החילוק בין שהזיווג ע"י יסוד ובין היותו מת"ת כו' שמיסוד ההמשכה מז"ת וע"י ת"ת מג"ר ואפשר זהו מד"ת וזהו מד"ע כו'. ואפשר החילוק מבחי' איהו וגרמוהי לבחי' איהו וחיוהי. כי חכמה נק' חיוהי כו' וההפרש מזה ג"כ בענין הגילוי של האבות הגילוי ע"י ההיכלות ופרסא וא"כ הגילוי בחי' בריאה כי אימא מקננא בבריאה וממנה נמשך המסך וההיכלות כו' אבל ע"י גילוי ח"ע ממש נמשך שיהי' גילוי אצילות ממש וכמ"ש ונהר יוצא כו' ומשם יפרד כו' משא"כ ומעין יוצא כו' וזהו נבואת משה גילוי אצילות רק ע"י מעבר הבריאה ולא התלבשות ממש כמו לאבות. או יובן ע"ד מ"ש בביאור דמשה ידבר כי אברהם מוחין דיניקה א-ל שדי א"כ הגילוי כסדר ההשתלשלות ואז בין אצילות לבריאה צ"ל פרסא משא"כ משה ממשיך מלמעלה מהשתלשלות להיות הגילוי למטה כמו למעלה וזהו קי"ס בקיעת הפרסא והיינו גילוי רמ"ח אברים דז"א בבי"ע ולא כמו ע"י היכלות חיצוני' אותיות כו'.

שיטה אחרונה חיותם : ועמ"ש מזה בד"ה וארא דצב"א ובד"ה כי עמך מקור חיים דנ"ח ע"ב.

עמוד ב' שיטה פי' . . עליכם : פי' גילוי יחו"ע ממש בבי"ע בביאור דשמים החדשים וכנ"ל.

שיטה ושליטת . . רד"ו שנה : ונלע"ד עוד טעם לזה עפמ"ש בד"ה וכל העם דקכ"ג ע"ג וכאשר נזדככו ישראל כו' ע"ש ור"ל שעי"ז נזדכך ג"כ ק"נ עד שתוכל להתברר ולהיות כלי למצות שיהי' גילוי אצילות ממש. או י"ל זיכוך בי"ע ממש כענין ביטוש הכלים ע"י גבורות דבוצינא דקרדוניתא כו' וטעם רד"ו שנה מבואר בפע"ח בשער חג המצות לבושי המוחין כו' יעו"ש. והיינו שע"י זמן זה יוכלו לקבל גילוי המוחין שלא יסתירו הלבושים והקרומות המסתירים ובזה א"ש מ"ש ועבדום וענו אותם משמע שזהו הכרח אלא דטעם הראשון הוצרך דאל"כ איך יכול להיות שליטת עכומ"ז וע"ז א' מפני רם כו'.

שיטה עז מבמ״ת . . הנראה כו׳ : זה יובן עם מ״ש בביאור ענין קי״ס מענין גילוי פנימי׳ התורה שלעתיד שהוא בחי׳ ראיה כו׳ אף שבמ״ת הי׳ ג״כ ראיה היינו רואין את הנשמע בחי׳ בינה משא״כ באבא כי לא יראני כו׳ ולכן נבואת משה ג״כ ע״י מעבר הבריאה כו׳ ולכן צ״ל אריכות יותר מרד״ו שהם רק כדי שיהי׳ גילוי המוחין אבל לע״ל גילוי יום שכולו ארוך. וכדי לקבל גילוי זה צ״ל גילוי הכלים יותר דהיינו ע״ד שבכלים דאצילות יש הפרש בין בינה שנק׳ איהו וגרמוהי חד לחכמה שנק׳ איהו וחיוהי הגם דחיוהי הפי׳ אורות אלא שאין הכלי מסתיר כלל וכאור יחשב וגם כמו שיש עיבור שני אחר מוחין דגדלות כדי להיות גילוי גדלות ב׳ והעיבור כמו מס״נ וזיכוך הכלים כו׳ וזהו ענין קדשנו במצותיך. מצותי שלמעלה מאברים דז״א אלא כמו כלים דעקודים ולזה צריך להיות זיכוך יותר וכמו שבת שבתון ע״כ תענו כו׳.

נמצא יובן ענין וארא אל כו׳ בג׳ עולמות הא׳ אברהם יצחק יעקב שבבי״ע וע״י מילה זכו לגילוי א־ל שדי זיווג יסוד בנוק׳ ומזה נמשך גילוי אצילות להם בבריאה אך ע״י התלבשות ממש בהפרסא וההיכלות כו׳ ושרש יחוד זה מז״ת ודעת תחתון. אבל משה גם בבריאה נמשך לו אור האצילות ממש רק דרך מעבר, ושרש המשכה זו מג״ר חב״ד דאצילות ד״ע, משה משה לא פסיק טעמי׳ כו׳ כי אור הקו שוה אצילות ובריאה כו׳. הב׳ אברהם יצחק יעקב שבאצילות מרכבתא עילאה נמשך להם ג״כ גילוי מהבינה אך ע״י מבטן מי כו׳ רקיע שעל ראשי החיות. או אח״כ מוחין דיניקה מאימא ממש, אבל משה דעת גלוי מוחין דגדלות א־ל עליון גומל כו׳ כי משה עצמו גימטרי׳ א־ל שדי ולכן הגילוי לו מבחינה עליונה יותר כמ״ש בע״ה דכ״ג א׳ ובאו״ת פ׳ וארא. הג׳ למעלה מאצילות אברהם יצחק יעקב, חג״ת דא״א שרש הנאצלים וזהו בא־ל שדי די באלקות לכל בריה, היינו שרש הנאצלים א״א. גם א־ל שדי לשון ברכות שדים יניקה מה שאו״א יונקים מב׳ מזלות דא״א כו׳ וזהו מחיצוני׳ והמזלות עצמן אבל פנימי׳ המזלות מעתיק. גם ע״ד אהי׳ כטל למעלה מהמזלות כמ״ש סד״ה האזינו השמים וזהו ושמי כו׳ גילוי עתיק לא נודעתי כו׳ כ״א זהו ע״י התורה וזהו משה כו׳ והוא מבחי׳ ג״ר דא״א מו״ס שבו מאיר עתיק כו׳ אך עכ״ז חיצוני׳ עתיק, אבל לע״ל גילוי פנימי׳ עתיק ופי׳ כי הגילוי עתה רק דרך קו וחוט הנמשך ממלכות דא״ס וזהו שם הוי׳ יו״ד צמצום כו׳ אבל לע״ל גילוי שמו והגדול שלמעלה מהקו כו׳ וזהו ענין פנימי׳ עתיק. וזהו ענין השמים החדשים כו׳ ולכן לע״ל אין בו אכילה כו׳ ולמעלה מבחינת לחם מן השמים שזהו שמים דעכשיו חיצוני׳ כ״א בפנימיות.

בתו׳ לכן אמור לבני ישראל כו׳ פ׳ וארא דנ״ט ע״ב* שורה ל״א כל כך. (גם צ״ל מ״ש בספרים שנז׳ חמשים פעמים יצי״מ בתורה כנגד חמשים שע״ב וצ״ל מה ענין התגלות נש״ב ליצי״מ. עוד צ״ל מה שאומרים זכר ליציאת מצרים בכל היו״ט ואפילו בשבת כתיב בדברות אחרונות וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך הוי׳ אלקיך משם כו׳ ע״כ צוך כו׳ לעשות את יום השבת.

דנ״ט ע״ב : בדפוס זיטאמיר תרכ״ב.

וכבר הקשו בזה מה ענין שבת להיות זכר ליצי"מ בשלמא פסח יתכן שהוא זכר ליצי"מ וכן שבועות וסוכות, משא"כ שבת מבואר הטעם כי ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת, וא"כ למה צריך עוד טעם זכר ליצי"מ וגם איך שבת הוא זכר ליצי"מ וגם להבין משארז"ל שאפילו לימות המשיח יזכירו יצי"מ). אך הנה כו' בתו"א.

שם ע"ג שורה ח' בעצמה ממש. (וביאור הדברים הנה יש להבין משארז"ל ישראל עלו במח' ומבואר הפי' בכ"מ דשרש נש"י נמשכים מבחי' המח' שהוא למעלה מבחי' הדיבור והלא ארז"ל כל ישראל בני מלכים הם ובחי' מלכות הוא הדיבור העליון. אך הענין דהנה אנו אומרים ברוך אומר ועושה המחדש בכל יום מע"ב דהיינו שבכל יום ממש נמשכים ממנו צירופי אותיות דע"מ להחיות בהן את כל העולמות וכל יום א' בשבת הוא כמו יום ראשון דמע"ב כו'. וזהו אומר ועושה שהוא אומר תמיד המאמרות האלו. וצ"ל דהרי נודע * בפי' לעולם דברך נצב בשמים דברך שאמרת יהי רקיע תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים וכמאמר ודבריו חיים וקיימים דהיינו אותן האותיות והדיבורים שאמר השי"ת בששת ימי בראשית, וא"כ כיון שאותן הדיבורים חיים וקיימים לעולמי עולמים ועומדים תוך הבריאה איך שייך לומר אומר ועושה בתמידות כו'. אך הענין שיש בחי' חיצוני' הדיבור ופנימי' הדיבור דהנה אנו רואין באדם התחתון שהדיבור מובדל הוא מן האדם ואינו מתאחד עמו כ"כ כמו שמתאחדת עמו המח' שהרי הדיבור אינו רק בשביל זולתו ובפ"ע אינו צריך לדבר לכן עת לדבר ועת לחשות משא"כ המח' אינה פוסקת לעולם והוא בפ"ע ולא שייך לזולתו כו'. אך פנימי' הדיבור הוא ג"כ מיוחד בעצמות כמו המח'. כי ענין פנימי' הדיבור הוא ההרהור עד"מ כשאדם מדבר וחושב ומהרהר תחלה מה שידבר זה נק' הרהור שמהרהר האותיות הדיבור שידבר אח"כ ולכן י"א בגמ' דהרהור כדיבור דמי. משא"כ מח' הוא שאינו מחשב האותיות ממש רק מחשבת שכל. והרי ההרהור מיוחד ג"כ בעצמות כמו המחשבה ואינו מתגלה עדיין לזולתו כמו שהמחשבה אינה מתגלית רק שהוא מקור לחיצוני' הדיבור שידבר אח"כ מה שיהרהר. והנמשל יובן ג"כ למעלה הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם מ"מ דברה תורה כלשון בני אדם. והנה בחי' המחשבה נק' ונהר יוצא מעדן הוא בחי' חכמה והנהר שהוא המחשבה יוצא בתמידות מהעדן כי הן תרין ריעין דלא מתפרשין, שתדיר שופע הנביעה מבחי' חכמה למחשבה עליונה כמשל באדם שתמיד המחשבה משוטטת כו'. כך נמשך תמיד למעלה השפעה עליונה מבחי' חכמה בבחי' המחשבה לכן נק' ריעים. משא"כ בחי' הדיבור עליון שמקורו והתהוותו מבחי' הקול כנזכר בזהר ר"פ שמות קול אמר לדיבור אתי כו'. כי קול הוא בחי' המשכה מההעלם אל הגילוי דהיינו השכל שבמוח או תשוקה שבלב באים לידי גילוי בדיבור שבפה ע"י הקול. הנה המשכה זו אינה תמידית וכמ"ש עת לחשות כו'. ולכן נק' דודי' דתאיבין דא לדא שאין היחוד בתמידו'. אמנם זהו בבחי' חיצוני' הדיבור אבל פנימי' הדיבור שהוא בחי' ההרהור הרי הוא ג"כ במדרגת המחשבה שהרי אין הגילוי לזולתו ממנו כמו בבחי' חיצוני' הדיבור.

נודע : שער היחוד והאמונה פ"א. וראה ג"כ מדרש תהלים על פסוק זה.

ולכן מצד חיצוני' הדיבור שהוא הע"מ שנתגלו הנה ודבריו חיים וקיימים ועד"מ הדיבור שיוצא לחוץ כך האותיות עומדים תוך הברואים דעם היות שאין לך דבר שחוץ ממנו מ"מ הכוונה שמלובשים בתוך הברואים. אך מצד פנימי' הדיבור ששם היחוד בתמידות א"כ ההתחדשות הוא תמיד, וזהו אומר ועושה כו'. וחיצוני' הדיבור צריך לקבל חיות חדש בתמידות מפנימי' הדיבור לכן ההתחדשות הוא ממש בכל רגע דהיינו שנמשך מאור א"ס ב"ה בבחי' פנימי' הדיבור ומפנימי' הדיבור לבחי' חיצוני' הדיבור רק דבחי' חיצוני' דחיצוני' אינו מסתלק וכנודע בענין עליית העולמות שהעלי' הוא בפנימי' הכלים משא"כ בחיצוני' אין שינוי כו'. ועמ"ש מזה ע"פ אתה * הצבת גבולות ארץ בהביאור ע"ש. והנה בחי' פנימי' הדיבור הוא הנק' כנס"י כי הנה יש ב' בחי' יעקב וישראל והנה בבחי' יעקב כתיב הקל קול יעקב שהוא בחי' קול המשפיע לחיצוני' הדיבור. אך פנימי' הדיבור שהוא בחי' ההרהור הרי גבהה מדרגתו מלקבל מבחי' הקול שאין לו שייכות לקבל מבחי' הקול רק מבחי' המוחין עצמן וזהו שמקבל מבחי' ישראל לי ראש דהיינו בחי' המוחין שבמדות וזהו פי' כנס"י שכונסת ואוספת לתוכה השפע מבחי' ישראל דלעילא והיא הנקראת ג"כ כלת משה כי משה מלגאו יעקב מלבר. ובזה מובן דישראל בני מלכים הם דהיינו מבחי' פנימי' הדיבור שהוא ג"כ בבחי' ומדרגת המחשבה שאין הגילוי לחוץ. לכן ארז"ל ישראל עלו במחשבה. ובזה יובן מ"ש בזהר פ' יתרו דפ"ה ע"א מאן כנס"י דא בינה כו'. וע"ש בסה"מ דפ"ו ע"א וע"ב. וע' ג"כ מ"ש הרמ"ז בפי' הזהר יתרו דס"ט ע"ב משה הוה מזדווג באתר אחרא קדישא, דפי' שם שהוא בחי' זיווג דקול הפנימי עם דיבור הפנימי ע"ש. ובזה יובן מארז"ל במדרש שה"ש ע"פ תמתי תאומתי לא אני גדול ממנה ולא היא גדולה ממני. דלכאורה תמוה איך שייך לומר שהקב"ה אומר לכללות נש"י לא אני גדול כו'. אך הענין כי הנה בחי' חיצוני' הדיבור יורד ונשפע למטה להיות מתלבש בתוכיות כל הברואים וזהו בחי' שכינה ששוכן בתחתונים וה"ז ירידה והשפלה גדולה דלאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא לומר יהי אור כו'. ולכן נק' מדת המלכות ארץ שהוא בחי' גשמי' ע"ש ירידה זו. משא"כ בחי' פנימי' הדיבור שמיוחד במאצילו ב"ה באצילות ואינו בבחי' השפלה בבי"ע ע"ז אמרו לא אני גדול ממנה כו'. וזהו אתה קדוש ושמך קדוש דכמו שאתה קדוש ומובדל בחי' סוכ"ע כך שמך קדוש כי פנימי' הדיבור אינו מתגלה למטה רק חיצוני' הדיבור שהוא הארה בעלמא ממנו מתגלה למטה. ומ"מ קדושתי למעלה מקדושתכם שהוא ית' מובדל לגמרי שאפילו ההארה ממהו"ע אין העולמות יכולים להכיל וכדלקמן. וזהו כי נשגב שמו לבדו רק הודו דבחי' שמו על ארץ כו' דהיינו שבחי' פנימי' הדיבור נשגב ומיוחד במאצילו ב"ה בבחי' לבדו רק הודו וזיוו דבחי' שמו והוא חיצוני' הדיבור נמשך על ארץ ושמים. אך וירם קרן לעמו כו' להיות עם קרובו ממש למהו"ע שלמעלה מבחי' שמו והיינו ע"י תומ"צ כדלקמן). אבל בבחי' תומ"צ כו'. בתו"א.

שם שורה י"ד חיות ממנו. (משא"כ מבחי' שמו דאע"ג שנשגב שמו לבדו מ"מ הודו וזיוו של שמו נמשך על ארץ כו'. וזהו אין קדוש כהוי' דהיינו כמו מהו"ע ית' שהוא קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי כנ"ל). כי הנה כו'. בתו"א.

ע"פ אתה: נדפס בסידור שער ל"ג בעומר.

שם שורה כ"ח ממש. (וזהו ענין וישמחו בך ישראל מקדשי שמך פי' דישראל ממשיכים מבחי' קדושת מהו"ע שהוא בחי' אתה קדוש לבחי' שמך קדוש לכן וישמחו בך ממש וכמ"ש במ"א). וכאשר ישים כו'. בתו"א.

שם שורה ל"ח ונתגלו בלב. (וז"ש בזהר ויקרא עבדו את הוי' בשמחה דא כנס"י והיינו ע"פ משנת"ל שכנס"י נק' תאומתי לכן מיד בגילוי המדות שהם הבנים הוא ג"כ גילוי בחי' השמחה כו'). משא"כ כשהוא כו'. בתו"א.

שם שורה מ"ד לפי ערכו. (דהיינו שר המשקים הוא הממשיך מהמוח ללב הרצון והחשק לתענוגים גשמיי' כי מים מגדלים כל מיני תענוג כו'. ושר הטבחים הוא החמימות ורשפי אש בעניני עוה"ז וכמ"ש במ"א). והם הם. בתו"א.

שם שורה מ"ח כאשה עוברה כו'. (וענין העיבור הוא שאור הוי' שבמוח אין מתגלה בלב מחמת מיצר הגרון המעכב וזהו מ"ש על צוארינו נרדפנו צוארינו דוקא שסיבת הגלות מצרים הוא מחמת בחי' העיבור דהיינו העדר הגילוי בלב מחמת המונעים המעכבים הלידה ועכבה זו הוא דוקא במיצר הגרון כנ"ל. דשם מעכבים שרי פרעה את הלידה כו' לכן א' על צוארינו נרדפנו מצרים נתנו יד כי בחי' מצרים הוא מיצר הגרון. וכן ביוסף כתיב ויפול על צואריו ויבך ובנימין בכה על צואריו והנה גרון וחרון גימט' א' כי מבחי' זו דבחי' עיבור נמשכי' הדינים וכמארז"ל שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה. וז"ש בני אמי נחרו בי דוקא ע"ד מ"ש נחר גרוני שכל אחיזתם הוא מצד היות עיכוב הלידה במיצר הגרון. ובזה יובן מה שאנו מבקשים לפני ק"ש ושבור עול הגויים מעל צוארינו כי בכל יום צ"ל יצי"מ ממיצר הגרון מבחי' עורף להיות בחי' לידה בק"ש דהיינו מ"ש ואהבת בכל לבבך שיהי' הגילוי בנקודת הלב שכדי שיהי' גילוי זה ולידה זו הוא ע"י שבירת הרצונות זרות שבאדם המונעים ומעכבים הלידה בבחי' צוארינו כו'). והגאולה נק' כו'. בתו"א.

שם ע"ד שורה ב' אור הוי' ב"ה. (וזהו שבגלות מצרים נאמר בפרעה לא ידעתי את ה' פי' ששם ה' הוא מורה איך שהוא ית' הי' הווה ויהי' בלי שינוי כלל לפי שהוא ית' סוכ"ע ורק מלכותך מלכות כל עולמים, וגם זאת כי נשגב שמו לבדו וכו' ואמר פרעה לא ידעתי רק שם אלקים המכסה ומסתיר להיות יש ודבר בפ"ע דוקא. וזהו לא ידעתי את הוי' שהדעת הי' בבחי' גלות דהיינו שהי' פרעה מעכב במיצר הגרון מלהיות גילוי בחי' זו במדות וזהו דגרון גימט' ג"פ אלקים כי הנה דרך כלל נחלקין המוחין והמדות לג' בחי' חח"ן מימין כו'. וצ"ל בכל בחי' גילוי שם הוי' הן בבחי' אהבה הן בבחי' יראה הן במוחין בבחי' חב"ד כו'. משא"כ כשאין בחי' לידה וגילוי שם הוי' דהיינו מצד מיצר הגרון המעכב הלידה זהו בחי' שם אלקים המכסה ומסתיר כו' דאע"פ שבמוחו ובינתו משיג בחי' שם הוי' איך שהוא הי' הווה ויהי', מ"מ כיון שלא נגע גילוי זה בנקודת לבו להיות בשמחה מרוב כל כנ"ל הרי א"כ אין זה בחי' לידה וגילוי שם הוי' בלבו והיינו רק בחי' שם אלקים המכסה ומסתיר והוא בבחי' מיצר הגרון שהמוחין שם בבחי' קטנות לכך הוא בחי' אלקים ולא גילוי שם הוי'). וצריך לזה כו'. בתו"א.

שם שורה ט' ארץ כנען. (פי' כדלעיל סוף אות ב' ותחלת אות א' שכנס"י נק' שמחה כמ"ש מה יפית כו' אהבה בתענוגים וידוע דכנס"י נק' ג"כ ארץ כנען). ע"ש שמכנעת כו'. בתו"א.

שם שורה י"ד חטאתם כו'. (משא"כ קודם הלידה כשאין פסולת הדם יוצא לחוץ הנה יש לה צירים וחבלים מהדם ג"כ והענין כמ"ש בפע"ח שער חג המצות פ"א שהדמים הן לבושי החו"ג ויש בהן פסולת ומזה יונקים החיצונים וכשנתברר הפסולת ויוצא לחוץ ע"י הלידה נתבטל היניקה והפי' הוא כי הפסולת היינו בחי' התלבשות האהבה בדברים אשר לא להוי' כמו בתאוות וכן ביראות רעות וזש"ש שהפסולת הוא דוקא בלבושי החו"ג שהאהבה מצ"ע הוא טוב ויכולה להתהפך לעבודת הוי' רק הלבוש שנתלבשה בו האהבה דהיינו הדבר הנאהב יש בו פסולת ורע והן כל תאוות היתר כו' שמעורבת מטוב ורע. אך ע"י הלידה וגילוי השמחה בהוי' מתברר ונפרד הרע והפסולת ויוצא לחוץ ונתבטלו האהבות זרות ושארי המדות רעות שכללותן חו"ג כנודע. לכן אחר הלידה וטמאה שבעת ימים שהוא זמן יציאת הפסולת מז' המדות. (וע' בזהר פ' תזריע דמ"ג סע"ב ענין ימי טהרה). אך שמחת הנפש ודביקותה באלקים חיים תהי' בעבודת הוי' בקיום המצות שהם הם גילוי אור א"ס ב"ה ממש וכנ"ל. (ועפ"ז יובן ג"כ ענין חבלי משיח שהוא דוקא קודם ביאת הגאולה להיות כי בחי' משיח הוא לידה וגילוי שם הוי' ממש כמ"ש לע"ל ונגלה כבוד הוי' שיהי' הגילוי בפו"מ לכן נאמר על משיח לשון לידה אני היום ילדתיך והחבלי לידה הם קודם הלידה וסמוך לה משא"כ בשעת העיבור כשהוא עדיין רחוק מזמן לידה אין מרגשת הצער והחבלים. רק דוקא סמוך ללידה יש לה חבלים ועי"ז נולד הולד. וכן במילי דעלמא עד"מ בבנין שאדם בונה לו בית לשבת קודם הגמר ניתוסף אצלו להב התשוקה והחפיצה שיבוא לידי גמר בחפזון כו'. וכן מבואר בספרים בענין הטעמים שלאחר טפחא יבוא אתנחתא ומבו' בפרדס שכ"ט פ"ד ענין האתנחתא שהוא בחי' המנוחה שבמדת המלכות והו"ע משארז"ל ליום שכולו מנוחה לחיי העולמים שמנוחה זו לבחי' חיי העולמים וידוע דחי העולמים מלך שבחי' מלכותו ית' מחיה כל העולמות. ועכשיו יש בה עליות וירידות ואין זה מנוחה אבל לע"ל יהי' בחי' מנוחה לחיי העולמים כי יהי' הגילוי שאין עוד למעלה ממנו וכן הוא מנגן האתנחתא שהוא בחי' שתיקה דהיינו עמידת התיבה כי זה מורה על בחי' מנוחה הנ"ל וכנודע ג"כ מענין בעמדם תרפינה כנפיהם והיינו ע"י ויהי קול מעל לרקיע מלמעלה מבחי' הפרסא המפסיק כו'. ולכן אתנחתא באה אחר הטפחא שהטפחא הן הן החבלי לידה הבאות ממדת הגבורה שממנה נמשך הצער והיסורים לבני אדם על מעשיהם המקולקלים ואחר החבלים באה בחי' הלידה כו'). אך כיצד יהי' השראת גילוי אור א"ס ב"ה ממש בנפש האדם להיות חדות הוי' מעוזו ממש הוא ע"י התורה). כי הנה כשם שגלות כו'. בתו"א.

שם שורה ט"ז ללב. (וצ"ע בענין עמלק ל' מלק ראשו שמפריד הראש מהלב). כנ"ל. כך ענין כו'. בתו"א.

שם שורה כ"ג כולא חד. (כי התורה נק' על שם הוי' דוקא לומר שנמשכת מבחי' שם הוי' כמ"ש במ"א). וזהו לכן כו'. בתו"א.

שם שורה כ"ז ועבודתם. (וביאור הדבר לקרב אל השכל איך ע"י תושב"כ שיקרא בתורה יבואו המוחין וההתבוננות שבמוח לידי גילוי הלב. וגם צ"ל היות ידוע מ"ש דקול מעורר הכוונה א"כ לכאורה ע"י הקול בתפילה דוקא ראוי שיומשכו גילוי המוחין בלב. וכן אנו רואין ג"כ בחוש שע"י הניגון בתפילה יתפעל יותר מאם יחשוב ההתבוננות בשתיקה כו'. וכמ"ש במ"א באריכות בענין פסח ומצה. וכן מבואר ג"כ ע"פ על כן יעזב איש את אביו כו'. וא"כ איך אמר כאן דדוקא ע"י קול דתורה הו"ע יצי"מ. אך הענין דהנה מתחלה צריך להבין מהו הענין שהקול מעורר הכוונה. והענין כי הנה חיות המוחין נמשך ומתלבש ברמ"ח אברים ע"י לבושים, שבלבושים אלו מתלבשים חיות המוחין והלבושים הם הגידים הדקים הנק' גידי ההרגשה כנודע דבר זה בספרי הרפואה. והנה כמו שאנו רואין שגידים גשמי' הם יוכלו להיות לבושים להוליך שפע המוחין אל האברים כמו"כ הקול הוא לבוש רוחני יותר שבו נמשך ומתלבש שפע השכל שבמוח ולכן הקול גורם גילוי הכוונה שבמוח להיות נמשך ומתגלה וזהו הטעם שנולד מזה ההתפעלות לפי שקול הניגון מביא וממשיך הכוונה שבמוח לידי גילוי. משא"כ בלא הקול אין נמשך הכוונה לידי גילוי ונשאר במוח ולא בא לידי התפעלות. אמנם עם היות שהקול מעורר הכוונה והוא בחי' גילוי עכ"ז אין זה בחי' יצי"מ ממש כי אדרבה הגילוי הוא בהקול שהוא בגרון שזהו בחי' מצרים כנ"ל דהגרון הוא בחי' מצרים. רק שהוא בחי' מצרים דקדו' וכמבו' לעיל שיש בחי' מצרים דקדו'. והוא היפך מצרים דקלי' שהם הרצונות זרות דפרעה עורף וג' שריו כו'. משא"כ בחי' קול מעורר הכוונה להיות התשוק' לה' ויש בזה שכל ומדות דקדו' רק שנקרא מצרים להיות המוחין באי' בבחי' מצרים ולבושי' דהיינו לבוש הקול המעורר הכוונה. שהרי הקול הוא גשמי ממש יחשב לגבי עצם השכל והמדות כשבאים לידי גילוי בלתי שום לבוש שזהו עילוי גדול יותר מכשהן באין ע"י לבוש שבודאי אין ערוך כלל מהות ההתפעלות הבאה ונמשכת מבחי' קול מעורר הכוונה למהות ההתפעלות כשהיא באה מצד ההתבוננות עצמה ומתגלית בלב בלתי שום לבוש. אך זהו מדרגה גדולה ואין כל אדם זוכה לזה והיינו מפני שזמן הגלות הוא בחי' עיבור במיצר הגרון כנ"ל דכל גליות נק' עיבור כאשה עוברה. לפיכך א"א להיות הגילוי אלא ע"י הקול המעורר הכוונה להוציא הגילוי בגרון עכ"פ. וכמ"ש רוממות אל בגרונם ועי"ז וחרב פיפיות לעשות נקמה בעורף דקליפה שהם הרצונות זרות כו'. אך מ"מ יכולים להגיע לבחי' יצי"מ והוא שיומשך ההתפעלות מהמוח בלב בלי שום לבושים ומצרים והיינו ע"י הקריאה בתושב"כ שזה נותן כח ועוז בנפש שיוכלו המוחין לבוא לידי גילוי בלב בלתי שום לבוש. והטעם יובן בהקדים שיש ב' בחי' מוחין דהיינו בחי' בינה שנק' אם הבנים ונק' מוחין דאימא ויש בחי' מוחין הנמשכים מחכמה ונק' מוחין דאבא. (ומבואר בע"ח שכ"א דההמשכת המוחין מהגרון ללב הוא דוקא ע"י גילוי מוחין דאבא). וענין זה בנפש הוא כי בינה הוא בחי' שמיעה ושמיעה הוא מרחוק דהיינו שההתבוננות הוא בבחי' שמיעה מרחוק. משא"כ חכמה הוא בחי' ראיה ולכן נק' החכמים עיני העדה ואמרו איזהו חכם הרואה את הנולד וראיה הוא מקרוב דהיינו שההתבוננות בגדולת הוי' המחיה ומהוה מאין ליש הוא אצלו כמו בחי' ראיה חושית ממש וכמ"ש עין בעין נראה כי אתה הוי' כו'. וכמבואר בלקו"א פכ"ט ענין בחי' זו וז"ל. והנה עי"ז יועיל לנפשו האלקית להאיר עיני' באמת יחוד אור א"ס בראיה חושית

ולא בחי׳ שמיעה והבנה לבד כמ״ש במ״א שזהו שרש כל העבודה עכ״ל. והטעם לפי שאינה דומה שמיעה לראיה כנראה בחוש שההתפעלות ע״י ראיה הוא יותר הרבה מן השמיעה אע״פ שלא נתוסף לו התחדשות ע״י הראי׳ שגם מתחילה ע״י השמיעה ידע בבירור שכן הוא. אלא מפני שהתפעלות הראיה הוא בפנימי׳ הנפש יותר כו׳. ולהיות כן יובן ג״כ ענין הנ״ל שע״י בחי׳ גילוי מוחין דאבא בנפש שהוא בחי׳ התגלות יחוד אור א״ס בנפש כמו בבחי׳ ראיה חושי׳ אז נמשכו מיד המוחין מהגרון ללב בלי שום לבוש וא״צ כלל לקול שיעורר הכוונה כי התפעלות הנמשך מבחי׳ ראיה הוא גדול ועצום ביותר. משא״כ כשהוא רק בחי׳ שמיעה לפי שאין דומה שמיעה לראיה ע״כ צריך לקול שיעורר הכוונה. וגם אנו רואים עוד משל לזה שהראיה נשפל ונמשך למטה יותר מהשמיעה לראות ג״כ דבר גשמי משא״כ ע״י חוש השמיעה אינו תופס דבר גשמי רק שמיעת קול שהוא דבר רוחני. לכך המשכת מוחין למטה בלב הוא דוקא ע״י חכמה בחי׳ ראי׳ משא״כ כשהוא עדיין רק בחי׳ שמיעה והבנה אז אין המוחין מתגלים בלב אלא ע״י בחי׳ קול המעורר הכוונה. והנה תושב״כ נמשכת מבחי׳ חכמה שהוא בחי׳ ראיה. וזשארז״ל ובה תחזי ולא פי׳ מה יראה אלא ר״ל שע״י עסק התורה תגיע לבחי׳ ומדרי׳ ראיה הנ״ל. ולכן דוקא ע״י תושב״כ יגיע לבחי׳ יצי״מ. וזהו פי׳ קול דודי מדלג על ההרים שהם המדות להיות ההמשכה בהם בבחי׳ דילוג דהיינו שלא ע״י לבושי׳ ומצרים הוא ע״י קול דודי בחי׳ תורה. וזהו ג״כ ענין קול הוי׳ יחולל אילות להיות לידת המוחין ממיצר הגרון כו׳). אך לא זו בלבד כו׳. בתו״א.

בשולי היריעה כי״ק.

במצרים ויזעקו ובקי״ס תחרישון כי קי״ס אמיתי׳ יצי״מ. הפרסא המפסיק בין מוח ללב לא תוסיפו לראותם. וזהו ק״ש מוחין דאימא רומ״ח ואח״כ קי״ס אז שמו״ע ברוך חכ׳ בחשאי.

בביאור דלכן אמור הנ״ל ד״ס ע״ג שורה מ״ה ומבחי׳ המדות. (רק שצ״ל כן שזהו הממוצע לחבר השכל עם המדה וכנודע ע״ד שא״א להיות התהוות יש מיש אא״כ יבוא היש הראשון לכלל ביטול ואין בינתיים ואז אובד מדריגתו הראשונה ולכלל מדריגה השניה עדיין לא בא אעפ״כ זהו הכנה ושעי״ז דוקא יבוא למדריגה השניה המעולה ביותר כמו התבואה צריכה להיות נרקב בקרקע ואח״כ תגדיל. וכן הוויות האפרוח מהביצה הוא אחר שיתעפש תחילה כמארז״ל כי גביל עפרא בעלמא הוא כו׳ וכמ״ש ביו״ד ספ״ו. ועד״ז גם בעובדי הוי׳ כתיב שבע יפול צדיק וקם ומבואר בלקו״א ח״ב בחינוך קטן שהאדם נק׳ מהלך ולא עומד וצריך לילך ממדריגה למדריגה ולא לעמוד במדריגה אחת לעולם ובין מדריגה למדריגה טרם שיגיע למדריגה עליונה הוא בבחי׳ נפילה ממדריגה הראשונה. וידוע דכמו שיש בצדיקים קטנות וגדלות כך יש למעלה ג״כ בז״א ועד״ז הוא ענין הנ״ל דבחי׳ גרון שהוא ממוצע בין מדריגת המוחין כשהם בראש ולא נתפשטו עדיין כלל לירד ללב ובין כשנמשכו כבר בלב שבחי׳ התגלות שלהן בלב הוא מדריגה יותר גבוה אפילו ממדריגה היותן בראש כנ״ל ב׳ הלק״ת שאז הם במרחב

יותר וכדלקמן אי"ה בביאור ענין זה בעבודה. אמנם בינתיים הם בגרון וזהו ירידה ממדריגה הראשונה ועדיין לא הגיע למדריגה העליונה ממנה ולכן זהו תכלית המיצר והקטנות משני המדריגות רק שזהו הממוצע והכנה שעי"ז יבואו למדריגה העליונה). וזהו מה דאיתא כו'. בתו"א.

בשולי היריעה כי"ק.

(יאיר מק"מ מקץ ר"י ובפרדס צוא"ו שאול סוטה י' בינה בח"א, צוארך בחרוזים חיות בו צרכי עמך מרובים לפי שדעתם קצרה עיבור).

שם ע"ד שורה ב' בחי' חרן. (ואפ"ל דבחי' חרן הוא הסתעפות הדינים הנמשכים מהקטנות שנק' גרון. וז"ש ניחר גרוני דניחר לשון חרן נמשך מהגרון כמ"ש בלקו"ת פ' וישב שם. אך פי' ניחר היינו בתגבורת הדינים בגרון כי הנה גרון ג"פ אלקים שהם ג' מוחי' הנ"ל כשהם בקטנות דכשהם בגדלות נק' בשם הוי' כנודע. וג' מוחין אלו הם מקור לחג"ת כי חכמה מקור החסדים וזהו בחי' הקנה כו'. לכן הקול היוצא מהגרון כלול מג' בחי' אש, רוח, מים, ובתגבורת יסוד האש דבחי' הגבורות הו"ע ניחר גרוני דר"ל נתייבש והיבשות הוא מחמת העדר לחלוחית בגרון והיינו תגבורת הדינים על מוח חכמה שהוא הקנה הגורם רטיבת כו'. וגם י"ל שזהו ענין בני אמי ניחרו בי ניחרו דוקא כשהוא בחי' עיבור וקטנות שז"ע הגלות כדלקמן אזי בני אמי מעיקין לי'. (ואפשר לבאר ההפרש בין ניחר וניחרו לחרן. כי הנה חרן י"ל חרון אף אמנם ניחר לשון יבשות והשרש חר כמ"ש ירמי' י"ז חררים במדבר כדפרש"י שם. והנה לפמ"ש האריז"ל פי' חרן שהוא ג' מוחי' דקטנות חב"ד אפשר דחכמה נרמז בחי"ת דחרן התחלה דתיבת חכמה והרי"ש בינה אלקים בריבוע גימט' ר' שזהו בינה כמ"ש בלקו"ת פי' וענין ש"ר ע"ש. והנ' זהו הדעת שכלול מה"ח וה"ג וכל אחד כלול מה' עולה נ' ופי' נחרו לשון חר היינו חסרון המוח הג' המייחד חו"ב ויש תגבורת היבשות. וע' בענין סלי חורי בלקו"ת). וזהו ג"כ ענין אברהם ונחור דנחור נשאר בבחי' חרן.(וכ"ה בלקו"ת ס"פ וירא דנחור הוא בחי' חרון). משא"כ באברהם כתיב ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר דבחי' חרון וגרון ונק' מעבר יבוק כמ"ש בלקו"ת ואברהם יצא משם בבחי' ארץ כנען. ולכן ארז"ל גבי אברהם עד כאן חרון אף דבחי' חרון אף זהו בחי' חרון כנזכר בתוספות בזהר דפ' ויצא. אבל אברהם יצא משם כו'. רק מ"מ לא הי' זה יציאה גמורה כנז' בפ' שי"ג פ"ג הקדמה ג'. ולכן הוצרך להיות אח"כ גלות מצרים שה"ס חרון כנ"ל. וכן ביעקב כתיב וילך חרנה מתחלה עד שאח"כ באו לא"י כו'. (ועפ"ז י"ל לשון רז"ל בנדה דס"ד ע"ב כל זמן שנוחרת כו' ע"ש). והנה בחי' זו כו'. בתו"א.

שם שורה י"א בלב כו'. (ואפשר לבאר ג"כ ענין פרטי ג' הבחי' הנ"ל היינו הא' הוא היות המוחין עדיין במוח שהוא כשמשיג היטב ההתבוננות בגדולתו ית' בהרחבה ושם כלולים האהוי"ר בהעלם כנז' הענין בלקו"א פט"ז. הבחי' הב' הוא כשמתקצר ההתבוננות דהיינו כשנמשך להתהפך למהות אהוי"ר ועדיין לא נתהפך רק שנמשך להתהפך בבחי' הגרון שאז כבר ירד ממדריגת ההתבוננות

בהרחבה כמו שהי' במוח ונשאר רק הקטנות מההתבוננות שבחי' זו נמשך להתהפך למדה וכשעדיין לא נתהפך זהו בחי' ב' והוא תכלית הקטנות שירד ממהות התרחבות השכל ועדיין לא הגיע לכלל מדה. הבחי' הג' הוא כשנמשך גילוי האור בלב וזהו בחי' לידה והתגלות וכדלקמן. והנה הבחי' הג' הוא גבוה יותר מבחי' הא' הגם דלכאורה הרי השכל גבוה מהמדות א"כ איך כשירדו המוחין מהראש בלב יהי' זה חשוב עלי'. אבל באמת הוא כן. והטעם דענין עלי' זו הוא בערך האדם שכשאור א"ס נמשך לו בגילוי יותר זהו עלי' וכשהוא בבחי' העלם ממנו אין עלי' כ"כ. א"כ כשהמוחין באים בגילוי בלב זהו גילוי יותר. משא"כ כשההתפעלות עדיין במוח ועוד שאז כשהגיעו בלב הנה המדות הם בבחי' התרחבות והתפשטות יותר מכמו שהן במוחין. וכן ג' שהגוף רחב יותר מהראש. וכמ"ש זה בלקו"ת שם פ' וישב וכבר נת' למעלה בקצרה. וגם נת' בדרך ארוכה ע"פ אלה תולדות נח ע"ש. אמנם בחי' הגרון שהוא הממוצע גרוע משני בחי' אלו רק שהוא בחי' ממוצע שעי"ז יגיע למעלת גילוי המוחין במדות ובין עלי' ממדריגה למדריגה צ"ל ירידה והוא בחי' הקטנות ועיבור שקודם הלידה והיינו בחי' גרון הנק' מצרים. ולכן שייך יצי"מ ממש בכל יום כי גילוי זה דהמוחין במדות צריך להיות בכל יום. (וזהו ענין ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ופי' הלקו"ת ר"פ ויצא כי באר שבע הוא יסוד אימא שהוא הבאר המשפיע לשבע מדות ויעקב בחי' הארת יסוד אבא שהוא הארת המוחין יוצא לילך חרנה בבחי' גרון כדי להיות אח"כ הלידה כו'. ומ"מ זה הפי' צל"ע דא"כ דחרנה דכאן היינו ג"כ גרון א"כ אז אינו יוצא עדיין לגמרי מבאר שבע שהרי יסוד אימא מסתיים בחזה שהוא למטה מהגרון. בשלמא לפי' הזהר ר"פ ויצא דחרנה דכאן היינו מל' א"כ אז יצא לגמרי מבאר שבע שהוא יסוד אימא. אבל לפי' הלקו"ת צ"ע איך הוא ענין ויצא. שוב ראיתי בלקו"ת שם דכיוון לישב זו הקושיא ע"ש. אבל אפ"ל דחרנה בתוס' ה"א מורה על ב' בחי' היינו הגרון והמלכות כל זמן שנוחרת ומקבלת מבחי' זו ולכך שייך לומר וילך חרנה מצד המלכות. וגם י"ל דעיקר באר שבע היינו היסוד אימא כשהיא למעלה במוחין. ואכמ"ל). וזהו ג"כ ענין כו'. בתו"א.

שם שורה י"ח המדות כו'. (וההפרש בין נהר ליאור כתב הפרדס כי נהר הוא בהיותו משפיע שפע גדול ובמרוצה והיינו נמי שפי' מל' ונהרו אליו כל הגויים לשון מרוצה והוא משל אל ריבוי השפע. והיאור בהיותו משפיע ולא כ"כ כי היאור חלק הנהר הוא. עוד כתב שם ב' התיקונים דיאור הוא לשון אור ונהירו. והנה מבואר בהלקו"ת ובהרמ"ז ר"פ מקץ דפרעה ראה החלומות בבריאה ויצירה וזהו"ע ז' הפרות וז' השבלים כי צומח ביצירה וחי בבריאה. וא"כ ענין בחי' יאור הוא הארת יסוד דאצילות כשמאיר בבריאה ע"ש בהרמ"ז והוא רק הארה בעלמא מעצם היסוד דאצילות הנק' נהר לכך נק' יאור וי"ל דלכך ציוה פרעה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו שלא רצה שיהי' לידה וגילוי מיסוד אימא רק יהיו הכל כלולים בתוך יסוד אימא כמו שהוא עומד על היאור ומעכב הלידה כו'. ועי"ז שהניח משה הי' הגאולה וטעה פרעה). והנה אחר שנת' כו'. בתו"א.

שם שורה כ"ד לידי גילוי. (כמ"ש במ"א בדרוש דענין פסח ומצה וד' כוסות דלשם נת' שהטעם משום דקול מעורר הכוונה ונמצא שפע המוחין מתלבשים

בהקול ע"ד דוגמא שמתלבש שפע המוח בעורקים שהם גידי ההרגשה רק שהקול הוא כלי רוחני יותר מהעורקים שהם גשמי'. ולהיות כן שבו נמשך ומתלבש שפע המוחין ע"כ הוא המביאו לידי גילוי במדות שהרי הקול יוצא מהבל הלב ושם מקומו כו'. וע"ש דמבואר דיצי"מ היינו גילוי המוחין במדות שלא ע"י אמצעות הקול וכאן משמע דאפילו ע"י הקול הוי יצי"מ. מיהו לפמשי"ת לקמן דר"ל כאן קול דתורה לק"מ דיש לומר דקול תורה גורם שיתגלו המוחין במדות שלא ע"י אמצעות קול דתפי', ואפ"ל דהחילוק הוא דכשהמוחין באים בגילוי במדות ע"י הקול א"כ הם מלובשים בלבוש דגרון הנק' קול וא"כ אין זה יצי"מ לגמרי שאע"פ שמתגלים במדות הוא ע"י לבוש דקול רק שמ"מ נק' בחי' זו ג"כ גילוי ולידה לגבי כשהם במיצר הגרון ואין מתגלים כלל במדות אבל עיקר יצי"מ היינו כשהמוחין מאירים במדות בלי לבוש הקול המפסיק בינתים אלא שמתוך עומק ההתבוננות שמתבונן במחשבתו ממילא נמשך האהבה והרעותא דליבא וא"צ כלל לקול לצעוק כו' זהו אמיתית ענין יצי"מ. ואע"פ שבהכרח המוחין עוברין למדות דרך הגרון מ"מ היינו בבחי' מעבר ולא בהתלבשות בקול ממש שאז גם אחר בואן להמדות מלובשים בהקול. משא"כ כשעוברין רק דרך מעבר. אך בחי' זו לא זכו אלי' כ"א בהיות בהמ"ק קיים שאז הי' יציאה אמיתית ממצרים משא"כ עכשיו שהוא בחי' גלות א"א להמשיך כ"א ע"י הקול בחי' גרון כ"א ליחידי סגולה ולכן מזכירין יצי"מ שהוא זכר ליצי"מ האמיתי שהי' גילוי ממש בלי הקול ועכשיו הוא ע"י הקול. ועפ"ז י"ל דלהכי כתיב בשעת גלות מצרים ויזעקו ותעל שועתם כו'. דלפי שהיו במיצר הגרון בלתי אפשר הי' שיתגלו המדות אלא ע"י צעקה כו'). והנה מבואר. בתו"א.

שם ריש ד' ס"א ע"א. (דר"ל ג"כ פנימי' המלכות דהא איתא בזהר ויקרא ד"ח ע"ב דשמחה בלב ורננא בפה ושמחה דא כנס"י וצ"ל דה"פ שמחה בלב היינו פנימי' המל' שכלולה בפנימי' ז"א בלבו ממש שהוא הנק' תמתי תאומתי לא הוא גדול ממנה כו' כמ"ש בס' ר"ד דע"א ודע"ד ע"פ מה יפית כו'. ולכן נק' שמחה בשם הבינה שנק' שמחה לפי שבחי' זו היא כמדריגת הבינה בסוד לא זז מחבבה עד שקראה אמי. וחיצוני' המל' היורד לבי"ע נק' רננה כמ"ש ע"פ רני ושמחי בענין וצדקתך ירננו. ומ"ש הזהר שם דא שלימו דילה צ"ל דהשלימות הוא שגם חיצוני' המלכות תהי' מיוחדת באצילות כמו הפנימי'. וזהו באמת שלימות גדול אבל א"א לומר דרננא גבוה משמחה דהא איפכא ביאר לנו בדרוש דרני ושמחי הנ"ל. וז"ש שם בזהר רננא בפה היינו חיצוני' הדיבור כדלקמן שהוא חיצוני' המלכות. וע' בספר מגיד משרים להרב"י כתב ג"כ במלכות ב' מדריגות. ולהבין ביאור ענין ב' בחי' אלו חיצוני' ופנימי' דמל' יובן ממשנ"ת ע"פ הזהר כשושנה הנ"ל (דתקס"ג. וע"פ הביאור דעד הגל שבסידור בדרוש דל"ג בעומר ובביאור ע"פ שחורה אני * דוויטעפסק ובביאור * דמנורת זהב כולה תקס"ט) ותמצית הענין הוא דהנה מבואר אצלנו כמה פעמים פי' הוי' אלקינו

---

*שחורה אני: נדפס בלקו"ת שה"ש (ז, ב). במאמרי אדה"ז — הנחות הר"פ ז"ל (ע' קכז).

ובביאור דמנורת: נדפס בלקו"ת בהעלותך (לה, ב).

הוי' אחד דמלאכים וכל צבא השמים וכן הארץ וכל אשר בה נמשכים ונתהווים מעולם הדיבור שהן ע"מ יהי אור כו'. ועוף יעופף זה מיכאל כו'. אבל נש"י גבוהים מהם שנמשכים מבחי' מחשבה כמא' ישראל עלו במחשבה וזהו הוי' אלקינו שלנו ממש כי המחשבה מיוחדת תמיד עם השכל והמדות משא"כ הדיבור כו'. וצ"ל דהרי נודע שהמל' נק' כנס"י א"כ הוא מקור לנש"י וידוע דהמל' הוא בחי' דיבור. אך הענין שיש ב' בחי' בהדיבור חיצוני' הדיבור ופנימי' הדיבור. פי' חיצוני' הדיבור זהו הדיבור היוצא מה' מוצאות הפה ממש שבנינו מה"ג המפרידות ההבל וזהו ענין הרננא שהוא בחי' ה"ג כמ"ש המק"מ שם. ודיבור זה מתלבש להחיו' בי"ע כמ"ש בדבר הוי' שמים נעשו. אמנם פנימי' הדיבור זהו הנק' הרהור דהיינו שמהרהר אותיות הדיבור וכן בשעה שהוא מדבר הוא מהרהר מה שמדבר. וזהו פנימי' המלכות שמיוחדת לעולם עם ז"א שאינה יורדת בגילוי כלל ע"י הפה בבי"ע. וזהו שאמרו בגמרא הרהור כדיבור דמי. ע' בברכות ד"כ ע"ב ושם דט"ן ע"ב לענין ק"ש בלבו. והרהור זה אינו מחשבה דמחשבה היינו שמחשב השכל אבל ההרהור הוא שמחשב אותיות הדיבור ממש. והנה דיבור זהו חיצוני' המלכות והרהור פנימי'. לכן י"א דהרהור לאו כדיבור דמי משום דבעינן שיהי' ההמשכה ג"כ בחיצוני' וע"ש דבהכי ניחא דכל שלא השמיע לאזנו קרי לי' בלבו דחיצוני' המל' זהו גילוי לזולתו א"כ צ"ל השמיע לאזניו ולמ"ד הרהור כדיבור דמי דמ"מ המשיך בבחי' פנימי' המל'. והנה שרש נש"י נמשכים מפנימי' הדיבור שהוא כאמה בתה במדריגת בינה מח' זהו ישראל עלו במחשבה. משא"כ מלאכים מחיצוני' הדיבור וענין היות פנימי' הדיבור כלת משה מובן ממ"ש בבה"ז ע"פ אתי מלבנון כלה ר"פ שמות קול אמר לדיבור אתי. כי יעקב בחי' קול המזדווג עם חיצוני' הדיבור. וזהו יעקב מלבר אבל משה מלגאו קלא פנימאה המזדווג עם פנימי' הדיבור. וזהו ג"כ ענין שמחה דכאן דקאי על פנימי' המל' שמיד בלידת הז"א נולדה ג"כ הפנימי' הדיבור וזהו תאומתי ונק' שמחה מבחי' חסדים. משא"כ חיצוני' המלכות בנינו אח"כ ע"י ה"ג ומחיצוני' ז"א. ע' בסידור ע"פ אד' שפתי תפתח. (ובמ"א נתבאר דהפנימי' נק' מנורת זהב כי זהב הוא בחי' שמחה של מצוה ע"ש. ולכאורה נ"ל דפנימי' הדיבור נק' אמירה וחיצוני' נק' דיבור לכן אמירה היא בלב כנ"ל. דפנימי' המלכות הוא בפנימי' ז"א שמחה בלב. וצ"ע אם צפורה אשת משה שייכים לבחי' זו ע' במ"ש אזהר פנחס רנ"ד בענין חד צפרא ושמחה בצפרא הגם דצפרא זה אינו שייך ללשון ציפור. וע' עוד מענין צפורה במ"ש אזהר ר"פ יתרו בענין משה ויוסף תרין ווין). ועוד נ"ל לבאר ענין פנימי' הדיבור שהוא בחי' צורת האותיות המבואר באגה"ק ע"פ ויעש דוד שם וחיצוני' הדיבור היינו ההבל וא"ש דההבל כתיב בו ודבריו חיים וקיימים. והפנימי' מתחדש בכל רגע ונזכר שם שהפנימי' שפע בחיצוני' וכ"ה בזהר ר"פ בראשית דפנימי' המלכות מתלבשת בחיצוני'. לכן כתיב המחדש בכל יום מעשה בראשית. (ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ אם בדרכי תלך כו'. שבת חנוכה תקע"א. ומש"ש באגה"ק בה' נברא העוה"ז יש לומר דקאי על כללות בי"ע וכ"כ במ"א להדיא. ותדע דביו"ד נברא העולם הבא יותר נכון לפרשו אאצילות לחוד דשם מקנן אור אבא כו'. שהוא יו"ד). ועמ"ש בפסוק אם בחוקותי כו' מענין אותיות החקיקה וזהו כפי' הב'). והנה נתבאר לעיל כו'. בתו"א.

בשולי היריעה כי"ק. (ויעש דוד שם. זכור. יחולל אילות).

בשולי היריעה מכי"ק.

(תאומתי. הפנימי' נולד' יחד עמו. משא"כ חיצוני' נולד' ממנו ע"י הנקב. ע' פ"ר שמ"ח ד"ה ויקרא והיינו הפנימי'. וי"ל חיצוני' היינו ע"מ דיבור המחיה עולמות מילין דהדיוטא. ופנימי' היינו ישראל עלו במחשבה. וע' ביאור ל"ג בעומר ר"ד נ"ט ב' ע"א ע"ד מה יפית תאומתי).

שם ע"ב שורה ז' לידי גילוי. (והטעם שההמשכה ע"י מוחין דאבא י"ל כפשוטו להיות ידוע שאור א"ס עיקר השראתו הוא בחכמה דוקא וכל לידה והמשכה תלויה ע"י המשכת כח מאור א"ס ב"ה וכמבואר במ"א בענין מאמר הזהר פ' פנחס ע"פ אילת השחר. ועוי"ל ע"פ מ"ש בע"ח שכ"א פ"ג שירידת המוחין דקטנות שהם בחי' הגרון מהגרון לחג"ת הוא ע"י מוחין דאבא דוקא וכ"כ בפע"ח שער העמידה פי"ב שזהו ענין כוונת ברכות אבות שאז נכנסים ומתגלים מוחין דאבא ועי"ז יורדים המוחין דקטנות שהיו בגרון ונמשכים בחג"ת. וזהו הגדול הגבור כו'. הרי שההמשכה מהגרון ללב הוא ע"י מוחין דאבא. והטעם י"ל כדפי' בהג"ה בפנים בענין ראיה ושמיעה כו'. ועכ"ז צ"ע עדיין אם לזה נתכוון בע"ח כי שם נז' ענין דחיי' מוחין דקטנות ושדוחין אותה ג"כ עד ראש הבריאה והוא לכאורה ענין דחיית הדיני' ע"י גילוי מוחין דגדלות. ועמ"ש במ"א ע"פ אם בשדה מצאה. אך שמ"מ מובן מזה דהדחי' מגרון ללב הוא ע"י מוחין דאבא דוקא. וזהו סעד לענין הנ"ל דגילוי המוחין מההעלם שבגרון ללב הוא ע"י תושב"כ דוקא שהוא מוחין דאבא). אבל תושבע"פ כו'. בתו"א.

שם ע"ג שורה כ"ד יש בהם שינויים. (ר"ל כי או"א נאצלו באופן שכל א' כלול מיו"ד ספירות בסוד שרש ומה שנאצל בסוד שרש אינו מסתלק לעולם. נמצא שיש בהם תמיד ע"ס ואין שינוי כלל בענין הכלים לעולם עשר ולא תשע ולא י"א כו'. והמדות נאצלו בסוד שרש רק בבחי' ו"ק והמוחין באין להם בסוד תוספות ומה שבא בסוד תוס' מסתלק לפעמים בשעה שבני אדם חוטאין למטה. נמצא יש קצת שינוי בענין הכלים דז"א. אך מ"מ אין זה שינוי רק בענין כלי המוחין אבל בעיקר מהותו שהן המדות שהרי בערך כללות עולם האצילות הנה הז"א נחשב בחי' מדות דאצילות שהן ו"ק שבפסוק לך הוי' הגדולה כו' עד כי כל כו'. הנה בכלי המדות אין שום שינוי כי נאצל בסוד שרש בו"ק. אבל המלכות נאצלה בסוד שרש רק נקודה אחת ושאר כולן באין בסוד תוס' מרובה על העיקר הלכך יש בזה שינויים רבים לפעמים היא נקודה ולפעמים מתגדלת עד שכלולה מכל הע"ס והוא פב"פ כו'). הרי הכלים כו'. בתו"א.

שם שורה כ"ז ריבוי האור כו'. (והגם דלכאו' מאי נפ"מ מ"מ א"א להיות ריבוי הכלים יותר מעשר דעשר ולא י"א וא"כ הרי בז"א ג"כ יש ע"ס. אך הענין דאע"פ שא"א להיות יותר מעשר מ"מ יש בחי' ריבוי בענין מהות ומעלת הכלים. וכיון שבמלכות ריבוי הכלים והגדלתן תלוי בענין גידול האור לכך כל מה שהאור הולך ומתרבה למעלה ראש מתרבים ומתגדלים ג"כ מהות הכלים להיות באופן היותר נעלה כפי מהות ומעלת האור. וזשארז"ל כסא דמלכא משיחא מחזיק רכ"א לוגין אותיות ארך דהיינו שלע"ל יהי' בחי' כלי המלכות

הנק׳ כוס ע״ד בחי׳ א״א דעכשיו וזהו מצד שהוא בחי׳ ארץ טובה ורחבה שמתרחבים הכלים לאין שיעור לפי גידול האור וזהו ענין אחעט״ב). וזהו היתרון כו׳. בתו״א.

שם ע״ד שורה כ״א כוננו ידיך. (והם ג׳ ידות יד הגדולה יד החזקה יד הרמה המבו׳ במ״א * בענין גרשון קהת ומררי וזהו ג״כ ענין ד׳ הידות יהי׳ לכם והחמישית לפרעה כי ד׳ אלו הן ב׳ ידות חו״ג שכל א׳ כלול מב׳). וזהו והיית עטרת כו׳. בתו״א.

קיצור לביאור דלכן אמור. א) הגרון נק׳ מצרים להיותו מקום צר ופרעה הערף עומד על היאור יסוד דאימא ומעכב לידת המוחין ויציאת מצרים הוא לידת המוחין והתפשטותן בגוף שהוא מקום רחב יותר אפילו מהראש והיינו אל ארץ טובה ורחבה והענין שהגרון הוא ממוצע שיהי׳ התהפכות ממהות שכל למהות מדה והיינו ע״י הקנה המשכה וא״כ הוא עצמו אינו לא מהות שכל כי כבר ירד השכל ממדריגתו כשנמשך בגרון וגם עדיין לא הגיע לכלל מדה לכן זהו תכלית הצמצום והקטנות ונק׳ מקום החתך והפסק בין שכל למדה (ובבוא השפע למדות יש בהן התפשטות יותר מהשכל המולידן לכן הגוף רחב מהראש).

ב) **והנמשל** יסוד אימא השפעת השכל הוא מקור המדות ולכן מסתיים בחזה דז״א והממוצע המחברן הוא הגרון לכן הוא מיצר מי לגבי המוחין וגם עדיין לא הגיע למדות (וענין חזה כי המדות ג״כ נחלקים לג׳ בחי׳ חב״ד חג״ת נה״י ושליש העליון הוא עד החזה וע׳ בע״ח שער כ״א דהיסוד אימא כשנמשך רק עד החזה הוא ג״כ מסע א׳ מהגרון ולחוץ. וצ״ל דאפילו עד החזה שהחסדים מכוסים ביסוד אימא האהבה כלולה בשכל מ״מ הוא לידה לגבי הגרון. וענין הגרון שהוא ירידה כך צ״ל שהירידה צורך עלי׳ כמו בגשמי׳ בתבואה הנזרעת וכן בצדיקים שבע יפול צדיק וקם). לכן מבחי׳ גרון נמשך חרון (וענין ניחר גרוני שבלקו״ת וענין בני אמי ניחרו בי י״ל דהיינו שאין התכללות בג׳ מוחין שבגרון וגורם יובש והוא מלשון חר חררים שחסר מוח ג׳ הדעת המייחד חו״ב. והיינו ג״כ מ״ש רש״י ע״פ וימת תרח בחרן עד כאן חרון אף כי אברהם יצא מארצך בחי׳ חרן אל ארץ טובה ורחבה כו׳ כנזכר בלקו״ת פ׳ לך לך ד״ה ואברהם וסד״ה ויאמר).

ג) **ובחינה** זו דגרון זהו ג״כ ענין עיבור ז״א בבטן אימא ובעבודה שאין לו אהוי״ר בהתגלות לבו. (ונ׳ שיש ג׳ מדריגות, ההתבוננות וגרון ואח״כ בחי׳ ג׳ גילוי המדות ולפמש״ל בהג״ה אות ב׳ י״ל בהגילוי ג״כ ב׳ מסעות עד החזה חב״ד שבמדות ומהחזה ולחוץ חו״ג מגולים. וצ״ע לחלק בין עד החזה לגרון וראש ונ״ל כעת דלכן אומרי׳ יצי״מ בק״ש שיהי׳ ואהבת בהתגלות לבו היינו יצי״מ. וגם י״ל דההפרש בין יצי״מ לקי״ס שצ״ל אח״כ כי יצי״מ היינו אפילו עד החזה כנ״ל אבל קי״ס כ׳ בלקו״ת פ׳ וישב בד״ה ועתה נבאר גלות מצרים שהוא גילוי החסדים למטה מהחזה ונקרע היסוד אימא הנק׳ ים סוף וי״ל ג״כ דיש יצי״מ מבחי׳ גילוי מוחין דאימא ויש מבחי׳ גילוי מוחין דאבא והוא העיקר וזהו בשמו״ע כמ״ש בע״ח שער כ״א וזהו ענין ויצא יעקב כו׳). וזהו ג״כ ענין

במ״א: ראה לקו״ת נשא ד״ה הנה כתיב (כא, ב). מאמרי אדה״ז — הגהת הר״ם ז״ל (ע׳ מו).

ופרעה עומד על היאור (כי יסוד אימא הנק' נהר נק' ג"כ יאור כשיורד בבריאה ושם הי' ענין חלום פרעה. נמצא במצרים הי' הדעת בגלות שנתצמצם השכל בגרון. וזהו וימררו חיי אבותינו כי הדעת הוא קיום המדות וממילא המדות משועבדים לפרעה כו' ולכן יצי"מ וקי"ס שייך בכל יום ממש גילוי המוחין במדות).

ד) **יבאר** יצי"מ ע"י הקול. (ענין קול תפילה שהוא ג"כ גילוי במדות אך ע"י לבוש הקול. אבל ע"י תורה עיקר הגילוי).

ה) **יבאר** ענין שהלידה הוא בחי' שמחה כנס"י פנימי' המלכות.

ו) **והנה** המוציאן מהעלם לגילוי הוא ג"כ הגרון והיינו ע"י הקול ודוקא ע"י מקרא תושב"כ מוחין דאבא ח"ע ולחכימא ברמיזא האותיות רומזים על איכות ההמשכה אב"ג כו'. (אבל אין החכמה בגילוי ממש בהאותיות כמו מחשבה דתושבע"פ שהשכל מובן מהאותיות משא"כ בתושב"כ אין מובן רק לבושא דאורייתא ולא גופי תורה שאין מבוארים בתושב"כ אלא בתושבע"פ רק שמרומזים בתושב"כ וכש"כ הסודות ולכך אין להוסיף אות ע"י ריבוי ההשגה כי הרמז צ"ל כמו שהוא). וע"י מוחין דאבא דוקא יהי' הגילוי (והטעם כי הוי' בחכמה וגו'. ע' בע"ח שער כ"א פ"ג ובפע"ח שער העמידה פי"ב דההמשכה מגרון ללב ע"י מוחין דאבא והגם דהתם לענין דחיי' מוחין דקטנות נאמר שמא כמו"כ כאן שייך הטעם).

ז) **אבל** תושבע"פ בינה ארץ טובה ורחבה בתלמוד השכל גדול מבמשנה גם האותיות מתרבים כו' שהשכל מלובש ממש בהאותיות כו'.

ח) **ועיקר** תושבע"פ הוא המלכות ולכן נק' ארץ טובה ורחבה כי במלכות משתנים הכלים שלה לפי"ע האור פעמים הוא נת"י ופעמים כנגד נה"י וכו'. ופעמים פב"פ משא"כ בכל הספירות או"א אין שינויים כלל בכלים שלהם וכן בז"א אין שינוי כ"כ. (וזהו"ע שרש ותוס'). וזהו שנק' ארץ הצבי לכן יש מעלה יתירה בתושבע"פ אפילו על בחי' אהבה בתענוגים מצד הביטול.

ט) **ועוד** יש מעלה יתירה בתושבע"פ שבה גילוי רצה"ע ידיעת פסק דין משא"כ תושב"כ רק ח"ע וזהו ונתתי צבי באה"ח צבי לשון רצון והיינו משום נעוץ תחלתן בסופן. אך מ"מ נשפלה למטה ביותר. אך אשר נשאתי את ידי חג"ת דא"א להגבי' למעלה מהראש להיות אשת חיל עטרת בעלה צניף מלוכה כו'. ולכן ולתת אותה לאברהם כו' ולכם מורשה שמוסתר בה האור. אך הביטול גבו' מאהבה בתענוגים. וכללות הענין יחוד או"א וזו"ן וכן באדם יציאת מצרים כי תחילה עיבור בגרון ואחר כך צ"ל חבלי לידה להרגיש הכאב ומקרא תושב"כ גורם הלידה אח"כ והבאתי אל הארץ כנען שמכניע החיצוני' ע"י לידה וגדלות דרק מקטנות יניקה כו' ולמטה הו"ע תושבע"פ.

בשולי היריעה כיי"ק.

ד. יצי"מ לידה ז"א. **ה.** לידת המלכות פרצוף פנימי וחיצוני. **ז.** תושבע"פ בינה הבנת השכל, מזה מתרחבים האותיות תלמוד.

בגוף כתי"ק נתחלק על אותיות. דף ס' ע"ג ד"ה והנמשל, הוא אות ב. ע"ד והנה בחי' זו, הוא אות ג. שם ד"ה והנה אחר שנתבאר, הוא אות ד. שם שורה כ"ה והנה מבואר לעיל, הוא אות ה. דס"א והנה נתבאר, הוא אות ו. שם ע"ב שורה ז' אבל תושבע"פ, הוא אות ז. שם ד"ה והנה כמו' הוא אות ח. שם ע"ג ד"ה ועתה יש לבאר, הוא אות ט.

וארא ו' א'

לכן אמור לבני ישראל רבות פ' אחרי ר"פ כ"ב דקצא"ב. או הניסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי אלו ואלו ערלים כו' הה"ד לכן אמור לבני ישראל ואין לכן אלא שבועה כמד"א לכן נשבעתי לבית עלי בש"א סי' ג'. וכ"ה ברבות בשה"ש ע"פ כשושנה בין החוחים. הה"ד לכן אמור כו'. רבות וישב פ' פ"ח צח"ג. קבעו חכמים ארבע כוסות כנגד ד' גאולות שנאמרו במצרים והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. ויש להעיר ממ"ש במ"א שיש כמה בחי' ביצי"מ זו למעלה מזו. וסד"ה אלה מסעי נתבאר שכל מ"ב מסעות עד ירדן יריחו נק' הכל יצי"מ. כי יריחו בחי' ריח אור מקיף שלמעלה מהכלי ועד שם נק' מצרים בחי' כלי המגביל. ובמ"א נתבאר ענין פי' ויוסף הורד מצרימה מה שנמשך יסוד דע"ק ע"י ב' מזלות להתלבש בחו"ב נק' הורד מצרימה שהוא מקור העושה מיצר וגבול כו' ע"ש. וא"כ ד' בחי' הנ"ל דיצי"מ הם נגד ד' עולמות עשי' יצירה בריאה אצילות עד שיתעלו לקבל ממל' דא"ס ממש. וזהו ענין ד' כוסות כוס חשבון אלקים כו'. עד בחי' והי' הוי' לי לאלקים. היינו הוי' ע"ס דאצילות יהי' בבחי' ושם אלקים בחי' כוס לגבי גילוי א"ס ב"ה. ובעבודה י"ל ד' בחי' יצי"מ כנגד נר"ן חי' עד שמגיע לבחי' יחידה בכל מאדך. וי"ל שזהו ג"כ בחי' שבתפילה רוח רעש אש קול דממה דקה. א"נ להעיר ממ"ש ע"פ ומספר את רובע ישראל שבבחי' ישראל יש ד' בחי' הג' מחדו"מ שהם נר"ן בראתיו יצרתיו עשיתיו. והבחי' ד' זהו רעותא דליבא, בכל מאדך כו'. א"נ להעיר מד' בחי' אחותי רעייתי יונתי תמתי. א"נ ע"ד מ"ש בד"ה מה טובו ג' בחי' תשובה* שהוא יצי"מ הא' סור מרע הב' ועשה טוב הג' עסק התורה הד' י"ל דברי סופרים קדש עצמך במותר לך. א"נ הד' פנימית התורה.

ירושלמי פרק ערבי פסחים וגמרא הלכה א' כנ"ל. ברבות וישב פפ"ח. עו"ש כנגד ד' מלכיות. מענין גאולה במאו"א אות ג' ס"ד מענין ד' בחי' באות ד'. סכ"ד כ"ה כ"ו כ"ז. ועמ"ש בד"ה והי' מספר בני ישראל מענין ד' בחי' ארמ"ע שבנפש.

לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים. פרש"י והוצאתי אתכם כי כן הבטחתי ואח"כ יצאו ברכוש גדול. סבלות טורח משא מצרים. וע' רמב"ן ומהרי"א שהרמב"ן פי' והוצאתי אותם מארצם ומהרי"א פי' שיוצאים מסבלות חומר ולבנים כו'.

---

* ג' בחי' תשובה: ראה ג"כ לקמן ד"ה קדש לי (השני) סעי' ד' ואילך.

גם * עפמ"ש בתו"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבני ישראל דיציאת מצרים זהו יציאת ולידת המדות ממיצר הגרון י"ל שיש בזה ג"כ ד' בחי' הנ"ל שהרי המדות למעלה הם ז"א דאצילות שיש בו ד' בחי' נר"ן ונשמה לנשמה ונקרא אבי"ע שבז"א. וכן למטה באדם יש ד' בחי' מודומ"ע ורעו"ד או ד' בחי' הם ג' המדות חג"ת שהן אהוי"ר והתעוררות רחמים והבחי' הד' הוא קבלת עול מלכות שמים כנזכר בסידור בד"ה ועשו להם ציצית בענין ארבע כנפות הציצית. וגם י"ל הד' גאולות הם גילוי המוחין חב"ד בהמדות ומוח הדעת מתחלק לב' מוחין הו"ג כענין ד' בתי תפילין של ראש ועל"ק ססע"י ד'.

ירושלמי ר"פ ערבי פסחים מניין לד' כוסות ר' יוחנן בשם ר' בנייה כנגד ארבע גאולות לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו' ולקחתי אתכם לי לעם וגו' והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. (י"ל שיש נפש רוח ונשמה והבחי' הרביעית נשמה לנשמה והן ד' אותיות הוי' וע' בס' הגלגולים פי"ט ועמ"ש ע"פ ומספר את רובע ישראל שהם ג' בחי' מחדו"מ והבחי' הרביעית הרצון). ור' יהושע ב"ל אמר כנגד ד' כוסות של פרעה וכוס פרעה בידי ואסחט אותם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה ונתת כוס פרעה בידו. (הנה יש פרעה דקדושה כמ"ש בע"ח של"א בענין והחמשית לפרעה שהוא בינה ששם התגלות עתיק וכ"כ במאו"א אות פ'. דיבור וכוס הוא יסוד דנוק' במאו"א אות כ' כ"א וע"ש בסד"ה בענין כוס גם כוס גימ' אלקים. ולפ"ז ד' כוסות הוא ענין ד' עליות המלכות נק' כוס ונקרא כוס פרעה שמשם מקור ההמשכה וכענין עליות דשבת שהוא יום שנתחייב בד' תפלות שבכל תפלה יש עלי' לבחי' מלכותו ית' זה למעלה מזה וע' בספר תולעת יעקב. או יותר י"ל ד' כוסות הם ד' מלכיות דעשיי' יצירה בריאה אצילות וכמו שאומרים בקידוש לבנה ברוך עושך ברוך יוצרך ברוך בוראך ברוך קונך. ואם נפרש פרעה דקליפה האוחז בעורף דא"א עם ד' כוסות הם באבי"ע ג"כ ע"ד הנ"ל וכן פי' בשל"ה מס' פסחים שלו ד' קצ"ה ע"ב בשם התולעת יעקב שהם נגד ד' קליפות רוח סערה וענן גדול אש מתלקחת ונוגה לו סביב שהוציאנו משם והיינו ע"ד מי יתן טהור מטמא). ר' לוי כנגד ד' מלכיות (ששעבדו בם והם כשדיים ומדי ומוקדן ואדום והם ג"כ כנגד ד' קליפות הנ"ל וכמובן ממ"ש ברבות ע"פ והארץ היתה תוהו ובוהו כו' וע"י הבירור ד' בחי' הנ"ל עי"ז יהי' העליי' לע"ל עד והייתי לכם לאלקים שבחי' שם הוי' יהי' בבחי' אלקים וכמ"ש הענין בתו"א פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום. וזהו ענין כוס הרביעי כוס בגימ' אלקים. והנה כתיב במלכים א' סי' י"ט י"א ורוח גדולה וחזק כו' לפני הוי' כו' ואחר הרוח רעש ואחרי הרעש אש כו' ואחר האש קול דממה דקה והן ד' בחי' ומדרגות שיש בתפלה שהוא יציאת מצרים רוח זהו ענין פסוקי דזמרה ע"ד רוח אמשיך רוח ואייתי רוח גם ע"ד והרוח תשוב אל האלקים כו' רוח האדם העולה למעלה. וגם רוח מפרק הרים ומשבר סלעים כן פסוקי דזמרה לזמר עריצים שתוכל התפלה לעלות. עמ"ש עוד בענין רוח בסידור בדרושי חתונה גבי שמח תשמח רעים האהובים בענין יוצר הרים ובורא רוח גם ע"ד רוח צפונית המנשבת בחצות לעורר היחוד לעשות כלי כו' גם ע"ד רוח

גם: בכת"י ב' אין קטע זה.

דעת ויראת הוי׳ וע׳ במאו״א אות רי״ש סי׳ י״א ורעש זהו ברכת יוצר אור יהאופנים וחיות הקודש ברעש גדול כו׳ ואש הוא ק״ש רשפי אש שלהבת י״ה ע״ד השרפים שבבריאה כו׳ ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ שלח בד״ה בפ׳ נסכים. ואח״כ קול דממה דקה זהו שמונה עשרה צלותא בחשאי. וכמ״ש כ״ז בד״ה ששה משמותם על האבן האחת. והנה ד׳ קליפות הנ״ל נקראו ג״כ רוח ורעש ואש וק״נ נקרא קול דממה דקה כמ״ש ברע״מ פ׳ פנחס דף רכ״ז ע״ב ונק׳ דממה דקה ע״ד חש דחשמ״ל וזהו ענין חש דאחשורש וע׳ במאו״א אות חי״ת סוף סעיף י״ב ועמ״ש ע״פ והיו העטופים ללבן כו׳ נמצא שע״י התפלה שהוא ד׳ בחי׳ הנ״ל בקדושה עי״ז מבררים ומוציאים הניצוצות שנפלו בד׳ קליפות הנ״ל. ולכן הם ד׳ כוסות דפסח כנגד ד׳ בחי׳ הנ״ל שיש ביציאת מצרים).

ב) **ורבנן** אמרי כנגד ד׳ כוסות של פורעניות שעתיד הקב״ה להשקות את העכומ״ז.

במאו״א אות פ׳ סעי׳ מ״ה פורעניות נק׳ נוק׳ דנוגה פ״ו ר״ע ופי׳ הי״נ פ״ו הוא שם אלקים היינו אלקים אחרים שבה שהם הגבורות שבה וכ״ז אותיות שבה י״פ כ״ז זהו רע כו׳ ובזח״ב פקודי דרמ״ו סע״ב כוס תנחומין כסא דחיי כו׳ כגוונא דא אית בסטרא אחרא כו׳ כוס דאקרי כוס תרעלה כוס חמת כמד״א אית יין ואית יין (ע׳ זח״א וישב דקצ״ב ע״א ע״פ ובגפן כו׳ ענבין חוורין בחלמא סימן יפה לו אוכמין לא האי איהו טב והאי איהו דלא טב כו׳ ת״ח אדם הראשון אנתתי׳ סחטא לי׳ ענבין וגרימא לי׳ מותא ולכל עלמא ענבימו ענבי רוש כו׳. ובמאו״א אות יו״ד סעי׳ י׳ יין נק׳ המ״ן גבורות ועיקר כינוי זה ביסוד בינה כו׳ יין תרעלה הם המ״ן דקליפה. ובאות נו״ן סי׳ מ״ם נסך נקרא המ״ן דקדושה או דקליפה כו׳ וזרע האשה דומה ליין בסוד יין נסך עכ״ל, וענין יין שבכוס זהו השמחה שבעבודה וכמ״ש תחת אשר לא עבדת כו׳ בשמחה ובטוב כו׳ וזהו ענבין חיוורין אבל ענבין אוכמין גבורות קשות וגם השמחה בהוללות כענין פלשתים מבוי המפולש כו׳) הכי נמי אית כוס ואית כוס כו׳ וע׳ מזה ג״כ בזח״ג ויקרא די״ב ע״ב ובפ׳ פקודי דרס״ד א׳. ואדמו״ר נ״ע פי׳ כוס פרעה הוא הדיבור שהוא הכלי להשכל ומדות כמו הכוס שהוא כלי ליין וידוע שיש דיבור דקדושה ולעומת זה אותיות דקליפה כמ״ש בתו״א פ׳ בשלח ע״פ לסוסתי ברכבי פרעה כו׳ ע״ש וכנגדן עתיד הקב״ה להשקות את ישראל ד׳ כוסות של נחמות הוי׳ מנת חלקי וכוסי כו׳ כוסי רוי׳ כוס ישועות אשא תרין כו׳. ולפי׳ אדמו״ר נ״ע אשר כוס הוא הדיבור הנה הדיבור מקבל מהמדות היינו השפעת חן וחסד ואהבה ורחמים וגבורה, היינו עושר וכח כו׳ זהו כוס א׳. בהדיבור נמשך גילוי חו״ב גילוי הרצון א״א זהו כוסי רוי׳ כי רוי׳ גימ׳ ארך וע״ז ארז״ל כסא דמלכא משיחא מחזיק רכ״א לוגין כו׳. גם בהדיבור גילוי תענוג העליון והם נגינות טעמי תורה בחי׳ שירה עמי שהם אותיות הממשיכים תענוג עליון. ואפ״ל זהו כוס ישועות וישע הוי׳ כו׳ שע״ה נהורין כו׳ וזהו״ע הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. וכדברי הירושלמי הנ״ל מבואר ברבות ס״פ וישב פ׳ פ״ח ושם אמר כוס ישועות חדא לימות המשיח ואחת לימות גוג ועמש״ל בד״ה ברבות פ׳ וארא ספ״ו באור הזהר ויקהל דרט״ז סע״ב י״ל ד׳ כוסות נגד ד׳ פעמים אמת שבאמת ויציב עד עזרת וד״פ אמת אחר כו׳ יעו״ש.

ג) רבות פ' אחרי פכ"ג ע"פ כמעשה ארץ מצרים כו' כשושנה בין החוחים ר"א פתר קרא בגאולת מצרים אלו מגדלי בלורית ואלו מגדלי בלורית כו' א"ר שמואל בר נחמוני אילולי שאסר הקב"ה עצמו בשבועה לא נגאלו ישראל לעולם הה"ד לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי אתכם כו' ואין לכן אלא שבועה כד"א לכן נשבעתי לבית עלי כו' וכ"ה בשה"ש רבה ר"פ כשושנה בין החוחים די"ג ד' ולפ"ז נראה לפרש והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים עדמ"ש רש"י שזהו קיום מ"ש ואח"כ יצאו ברכוש גדול דפי' רכוש גדול הם הניצוצות שבירדו במצרים ע"י סבלותם כמ"ש בתו"א ע"פ ויהי בשלח פרעה שהניצוצות שרשן מלפני מלך מלך לבני ישראל מעולם התוהו ע"כ נקרא רכוש גדול וזהו כמו שושנה שבין החוחים שעי"ז דוקא נמשך לה יתרון כיתרון האור הנמשך מהחושך וכענין מי יתן טהור מטמא. של"ה קנא"א קנה"ב קנו"א קעג"א קעד"ב קעח"א רז"א שיד"א מ"ע רל"ו.

ד) בשל"ה שיד"א פ' בשלח פי' והצלתי אתכם מעבודתם היינו מהשר של מצרים שהיא עבודתם של מצרים שהם עובדים אליו כו' אלא ולקחתי אתכם לי לעם כו'.

במסכת פסחים שלו דרוש מצה שמורה דקנ"א א' הביא בשם התול"י טעם ארבע כוסות כי כשגלו ישראל למצרים נפלו תחת ארבע קליפות קשות וכל מי שנופל תחתיהן אין לו צד חירות כפי טבעו של עולם כו' וכשהגיע עת הגאולה הוצרך הקב"ה לשבר הקליפות ההם כדי להוציא את בני ישראל לחירות וכנגד שבירת הד' קליפות נאמר ד' לשונות של גאולה כו' וכנגדם נצטוינו לשתות ד' כוסות ובהסיבה (י"ל ענין סוכ"ע) דרך חירות והבן כי יין המשומר בענביו הי' סיבת גאולתן של ישראל ממצרים כי בינה נק' העוה"ב ומבינה ואילך לא יש שום יניקה ואחיזה לחיצונים כ"א מחסד ולמטה שהוא הבנין כו' ולפיכך ד' כוסות של יין בליל פסח ובכוס ד' אנו גומרין את ההלל לפי שאז אנו עבדי הוי' ולא עבדי פרעה עכ"ל. ויש לפרש כי יין הוא המשמח שם אלקים היינו כי הגלות נמשך משם אלקים שהוא המסתיר ומעלים ולכן עיקר גלות מצרים הי' פ"ו שנה מעת שנולדה מרים שהוא כחשבון שם אלקים והגאולה נמשך מגילוי שם הוי' כמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו' וזהו ענין יין המשמח שם אלקים ע"י שממשיך בו גילוי שם הוי' ונכנס יין ויצא סוד הוא סוד הוי' ליראיו כו' וכמ"ש בענין הנסכים בענין ניסוך היין שנאמר בו הסך נסך שכר להוי' שהשמחה גורם גילוי פנימי' הוי' כו'.

ען"ש בשל"ה קנ"א ב' ד' כוסות ד' גאולות הם זיווג חו"ב תומ"צ ועוד פי' כי הם ד' בחינות נהי"מ ועוד פי' כי הם חסד וגבו' חכמה ובינה ויש בכל אחד שם אלקים בחכמה במילוי יודי"ן כו' ועיין מה שכתוב בביאור ע"פ ועתה יגדל נא שבחי' מלוי בגימט' אלקים כו'. ובמ"א נתבאר ענין ונהר יוצא מעדן כו' והי' לד' ראשים הם חו"ב תו"מ. והם ד' בתי התפילין א"כ י"ל זהו ענין ד' גאולות שיש ביציאת מצרים.

ה) במ"ע רל"ז פי' כי ד' דורות פגמו בד' אותיות דור אנוש דור המבול דור הפלגה אנשי סדום ואלו הד' דורות נתגלגלו למצרים וז"ס ד' לשונות

של גאולה להוציא מעמקי הקליפות יקר מזולל כו' נשמות ד' דורות הנ"ל. הוצאתי אתכם מתחת סבלות ר"ת הפלגה אנוש מבול סדום כו'.

הסירותי מסבל שכמו שיר דראש השנה בירושלמי פ"ד דר"ה אמתניתין משקלקלו הלוים בשיר וכ"ה בגמ' דידן פ"ד דר"ה ד"ל ע"ב והיינו מפני שבו בטלה עבודה מאבותינו במצרים ובר"ה יצא יוסף מבית האסורים. בפ"ק דר"ה דיא"ב וגם זהו השיר של יום בחהמ"ס פ"ה דס:כה נה"א ופרש"י שהם דברי תנחומין וגם בסוף נאמר המעלך מארץ מצרים ע"ש, וי"ל דיוסף הוא ההשפעה וכשהי' בבית האסורי' בית הכלא אסור ברהטים היפך בחי' כלה כלתה נפשי. ובר"ה חודש השביעי ירחא שביעאה יצא יוסף השפעה מבית הכלא הנ"ל אלא נמשך לבנ"י כלה כלתה נפשי כי הוא ע"ד לכן אמור לבני ישראל לכן שבועה כו'. להמשיך משבעה דז"א לנוק' הנק' בת שבע וכי הוא יום הזכרון זוכר הברית בחי' יוסף כו' וזהו הסירותי מסבל שכמו מבחי' כלא הנ"ל שהוא סבל ומשא כו' וזהו דהפסוק לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים נתקיים בר"ה שאז בטלה עבודה מאבותינו במצרים שעז"נ והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והיינו ע"י לכן אמור שהוא ענין שבועה ושבועה זו נמשך באחד בתשרי שאז הוא ירחא דשביעתא. ויש בקדושה שילוח סבלונות לכלה אלופינו מסובלים ואשא אתכם על כנפי נשרים וסבלית יתכון בעזרא ואושוהי מסובלין וזהו לכן כו' מתחת סבלות מצרים פי' מבחי' כלא הנ"ל ועי"ז יוכלו להיות בבחי' כלה אהבת כלולותיך לכתך אחרי כו' כפיו מדוד תעבורנה. הנה במ"א ע"פ ומקנה רב הי' לבני ראובן נתבאר מ"ש בירמי' ר"ס כ"ד והנה שני דודאי תאנים כו' הדוד הא' תאנים טובות מאד הם מט"ט וסנדל"ל עבד עברי ועבד כנעני וממנו יניקה לכנען דקליפה עבד עבדים כו'. וזהו כפיו מדוד תעבורנה מבחי' עבדות. דהיינו ענין והצלתי אתכם מעבודתם ואפשר נקרא דוד היפך בחי' דודי שבקדושה. וברבות שה"ש ע"פ הדודאים נתנו ריח דלזה אמר הדוד הא' תאנים טובות מאד זה גלותו של יכני' והנה דוד פרש"י קדרה בפסוק כפיו מדוד. ואיתא במאו"א אות ק' סי' כ"ב קדרה נק' המלכות כי הזיווג נקרא בישול תוך זאת הקדרה וכ"כ באות ס' ס"ו סיר נקרא המלכות והבשר המתבשל בתוכה הוא היסוד הבשר החי עכ"ל. וכן מבואר בזח"ב תרומה קנ"ו ע"פ יבוא כל בשר להשתחוות ובמאו"א אות ב' סעי' י"ג בשר נקרא היסוד שהוא כולו בשר שאין בו עצם וסימן כל בשר כל שהוא בשר ובתיקונים נקרא בשר היורד מן השמים שהוא בשר התלוי ויורד מן הת"ת הנק' שמים עכ"ל והמלכות נק' בשר מבשרי. גם ומבשרי אחזה אלוקה פי' ברבות ר"פ וירא על המילה א"כ הוא מיסוד ועריות נק' שאר בשר ושם סוף סעי' מ"ב כתב בישול נקרא הזיווג עליון ויסוד דנוק' הוא הקדירה אשר בה יבשלו השפע עכ"ל. ולכן הבישול הוא ע"י מים ואש כי המים זהו מקור ההמשכה של הטיפה הנמשכת מהמוח ששם יסוד המים והליחות אך זהו ע"י אש וחמימות וזהו"ע איש אש יו"ד וענין בחי' זו בעבודה כי המצות והתורה נק' בשר שהם מזון לנפש וכדי שיוכללו באלקות זהו ע"י אש רשפי אש ומים היינו כונת המצות. וגם י"ל בשר בירור נה"ב ע"י מים ואש כנ"ל. וזהו"ע הבשילו אשכלותי' ענבים נצח והוד מבשלים הזרע. והנה יש כמו"כ בלער"ז ביסוד דנוק' דקליפה מתבשל הבשר החי טמא יסוד דקליפה במאו"א אות ב'

סי"ג ועד"ז י"ל פי' לא תבשל גדי בחלב אמו דפי' בזח"ב ס"פ משפטים דף קכ"ה ע"ב גדי ז"א דקליפה דבי"ע שיונק מחלב אמו מל' ע"ד רבקה אם עשו ובמאו"א אות ג' ס"ו גדי עזים נקרא סמ' כו' אך פי' לא תבשל י"ל שלא תגרום הזיווג יסוד דנוק' דקליפה והיינו ע"י שתהי' שומר ברית הקודש כי גדי אותיות גיד כו' ולכן אזהרת בשר בחלב נאמר בלשון בישול כי המכוון שלא לגרום זיווג הנ"ל ומה שהאיסור דוקא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה י"ל שזיווג יסוד ונוק' דקליפה הרי נמצא בלאו הכי אבל ע"י בשר בחלב ממשיכים יניקה מיסוד דקדושה אל הקליפה כו'.

ומכל הנ"ל נשוב לפרש כפיו מדוד תעבורנה היינו כי יוסף שנמכר לעבד למצרים היינו שהקליפות ינקו מיסוד העליון דקדושה וזהו"ע שהי' מבשל הבשר בקדירה למצרים אבל בר"ה זוכר הברית כו' אזי כפיו מדוד תעבורנה. וזהו והצלתי אתכם מעבודתם וכנ"ל.

והנה מבואר לעיל שיש סבלות דקדושה כמארז"ל פ"ב דברכות ע"פ אלופינו מסובלים ח"א אלופינו בתורה ומסובלים במצות ופי' מהרש"א כמ"ש ויט שכמו לסבול ות"א אלופינו בתורה ומצות ומסובלין ביסורין וכ' מהרש"א כמ"ש ומכאובינו סבלם. ולפי' אדמו"ר נ"ע בד"ה המגיד מראשית אחרית י"ל ב' המאמרים אמת שכדי שיוכל לסבול כובד השעבוד שולח לה סבלונות שתתקשט ותתהנה מהן בזמן האירוסין שהוא עכשיו עד זמן הנישואין דלע"ל והיינו ומסובלין במצות כו' שהמצות הם בחי' כתר ועטרה הנעשים מאבנים טובות הם מה שמבררים שם ב"ן שנפל מעולם התהו כו'. ושוב מצאתי דאתי לידי מ"ש הרמ"ז כי תשא דקפ"ח ע"ב ולכן אין כח בישראל אם לא בעזר וסיוע של פנימי' עתיק וז"ש אלמלא כל אינון טבאן דקא מחכאן וחמאן כתיבין באורייתא לי יכלין למיקם מן העפר וגם לא לסבול הגלות עכ"ל. מובן מזה דשילוח סבלונות זהו כל פ' הנחמות שנאמרו ע"י הנביאים. וברבות נזכר בלשון אחר שקוראה הכתובה שנכתב בה הרבה מאד ועי"ז ממתנת על ביאת המלך בעלה כו' והמכוון א' שעי"ז סובלת וזהו ענין סבלונות כו'.

ו) **הרמב"ם** בפי' המשנה פ"ב דקדושין גבי וכן קטן שקידש אע"פ ששלח סבלונות פי' שנגזר מלשון סבל והוא נושא המשא המכוון לכאורה שהיא נושאת הדורנות וזהו כמו משא שסובלת ונושאת אותם. כי תרגום גדול עווני מנשוא מלסבול אך קשה מהו המשא אדרבא הרי הם תכשיט ונוי וי"ל שגם התכשיטין נושא אותן ר"ל שמגביהין אותה ונותן לה פאר א"כ זהו ע"ד והחיות נושאות את הכסא שמנושאות ג"כ. ויש להעיר מענין משא דבר הוי' אל ישראל ביד מלאכי אהבתי אתכם כו' ומפסוק וישא משאות מאת פניו מקץ מ"ג ל"ד דפרש"י מנות וא"כ להעיר מענין משלוח מנות איש אבא לרעיהו יסוד ז"א. הושע ח' ויחלו מעט ממשא מלך ושרים וארז"ל פ"ק דב"ב ד"ח ע"א שע"י עסק התורה יחולו ממשא היינו ע"י ויט שכמו לסבול עול התורה פורק ממנו עול כו' ע"י למס עובד אלקים שונה פרקו ק"א פעמים.

בקורקונדנציא ערך משא לשון דורן ישא הוי' פניו אליך. א"נ להעיר לענין סבלונות שנמשכים מבחי' ישא הוי' פניו גם ע"ד ישאהו על אברתו למעלה מבחי' רמ"ח פקודין דאינון רמ"ח אברים.

ברבות פ' לך פמ"ד עשרה לשונות נקראת נבואה ולדעת רבנן קשה שבכולן משא.

וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בני ישראל וגו' של"ה ש"י ב'.

א) **ילקוט** פ' בהעלותך סי' תשל"ה ע"פ האנכי הריתי כו' בשם הספרי. וכה"א וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בני ישראל א"ל הוו יודעים בני סרבנין הן טרחנין הן אלא ע"מ כן תהיו מקבלים עליכם שיהיו מקללין אתכם וסוקלין אתכם באבנים עכ"ל. וזהו שפרש"י בחומש ציוה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם והמזרחי כתב שהוא במדרש שמות רבה וכ"ה שם פ' וארא פ"ז. וזהו כענין הנזכר ברבות דברים ע"פ לא אוכל לבדי שאת אתכם הוי' אלקיכם הרבה אתכם אמר משה חייכם שאני עתיד לטעון עשרה כיוצא בכם ולמה אינו יכול לסבול ולשאת אתכם שהוי' אלקיכם הרבה אתכם ע"ג דייניכם ממה שקרינו בענין הוי' אלקיכם הרבה אתכם עכ"ל. והיינו כמ"ש בשהש"ר ע"פ ראשך עליך ככרמל הרשים שבכם חביבים עלי כאלי' שעלה להר הכרמל כו' ודלת ראשך כארגמן הדלים שבכם חביבים עלי כדוד שנאמר והי' הנכשל בהם כדוד עכ"ל שהש"ר. ויובן זה עם מ"ש בתו"א בתחלתו בד"ה השמים כסאי גבי והארץ הדום רגלי שנמצא מעלה יתירה ברגל מה שא"כ בראש וע"ז רמזו רז"ל ע"פ לך רד רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל והיינו לפי שהיו ישראל בבחי' הרגל שלו כמ"ש שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו והם היו לו בבחי' מקיף ובחי' ראש כו'. ועמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה בהעלותך דרוש השני ובתו"א פ' שמות ע"פ מי שם פה לאדם. ולפי"ז פי' ויצוום אל בנ"י שחברם אל בנ"י שבבחי' א' הם מקבלים מהם שהרי הרגל נושא את הראש כו' גם ע"ד ומתלמידי יותר מכולם וכמ"ש ע"פ אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות גבי כי משה ואהרן הם חו"ב ובני ישראל הם נו"ה. ושרש נצח והוד הוא מהכתר כמ"ש בביאור אלה מסעי ועמ"ש בד"ה אתם נצבים כולכם בלקו"ת פ' נצבים פ"א גבי ונמצא אפילו מי שמחשב בדעתו שהוא ראש הרי אין לו שלימות בלתי חברו כו' ועי"ז יהי' בטל ושפל רוח כו' משא"כ מי שמחשב בדעתו נפרד כו' ע"ש. ועמ"ש ע"פ גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף בד"ה והי' מספר בנ"י בלקו"ת פ' במדבר ושם סוף הדרוש שלא יהי' ראש וסוף כי למעלה ולמטה יהי' שוה כחשיכה כאורה כו' נמצא בחי' זו נמשך מצד א"ס ב"ה הסוכ"ע דקמי' מעלה ומטה שוין וחכמה עילאה ועשיי' גשמי' שוין ממש לכן לא ימצא בהמעשה אשר עשה ראש וסוף שבבחינה אחת הסוף הוא הראש כי נעוץ תחילתן בסופן דוקא ועמ"ש טוב שם שהוא מלכות סופא דכל דרגין משמן הטוב שהוא חכמה כו'. וכן ארץ קדמה לשמים כו' וזהו ויצוום אל בנ"י אשר ישימו לב דקמי' ית' כקטן כגדול שוין ויש בחי' במי שהוא רגל כו' כנ"ל ועי"ז דוקא ימשיכו גילוי אור א"ס הסוכ"ע כו'.

ב) **בענין** ואל פרעה מלך מצרים. זח"א פ' מקץ דקצ"ה סע"ב ת"ח יוסף כד שרא למללא לפרעה מה כתיב אלקים יענה את שלום פרעה א"ר יהודא הא איתמר דקוב"ה חס על שלמא דמלכותא כד"א ויצוום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים ואוקמוה עכ"ל. וענין ואוקמוה היינו מ"ש ברבות וארא פ"ד היו נוהגין בו כבוד וחלקו כבוד למלכות עכ"ל.

ג) **ברבות** וארא פ"ז ד"א מהו ויצוום אמר להם הקב"ה שתפו הראשים שביניכם עמכם שכך אתה מוצא כתיב אחריו אלה ראשי בית אבותם. הענין י"ל כמ"ש במ"א ע"פ שאו את ראש כל עדת בנ"י אתה ואהרן ואתכם יהיו איש איש למטה כו' כי אהרן שוש' דמטרוניתא ועכ"ז כדי להעלות נשמות ישראל שבבי"ע שיתעלו למעלה א"א שיומשך עליהם מבחי' אהרן עצמו אלא ע"י איש למטה שהם י"ב מחנות שכינה שבבריאה והם ע"ד שבעת סריסי המלך שהם למעלה משבעה נערותי' כו' והיינו כי הם מהיכלות דאו"א שבבריאה והם המשכות מלמעלה להעלות נשמות ישראל בכללות. וזהו ויצוום לשון צוותא והתחברות שכדי שיתחברו משה ואהרן שהם שושבינא דמלכא ושוש' דמטרוניתא שהם העלאות והמשכות דיחודא עילאה שיתחברו עם נשמות ישראל שבבי"ע הוא ע"י אלה ראשי בית אבותם. ודוגמא לזה נתבאר בבה"ז פ' ויחי דרי"ו ע"ב בד"ה הא לך י"ז שנין אחרנין בענין בירור השבטים שהוא בבי"ע ואח"כ מה שנתברר ע"י צריך להתברר שנית דמ"ה ע"י יוסף וכמ"ש מזה בתו"א בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' כך כדי להיות יציאת מצרים צ"ל ע"י אלה ראשי בית אבותם שעי"ז הוא העליי' מבי"ע וע"י אהרן שוש' דמטרוניתא הוא העליי' באצילות יחו"ע וע"י משה שוש' דמלכא זהו ההמשכה.

ד) **עו"ש** ברבות לעיל מיני' ע"פ ודבר שפתיים אך למחסור כו' והי' ראוי לעשות כל הניסים על ידו ובשביל זה נתייחד הדיבור עליו ועל אהרן, היינו כי משה חכמה ואהרן בינה כי אהרן העלאה א' הר כו' כמ"ש במ"א, וידוע שיש בבינה בחינה מה שאין בחכמה כמ"ש במ"א בתו"א ר"פ לך לך בענין ה' דאברהם כו' ואם הי' נעשה הכל ע"י ע"כ שהיו בו ב' הבחינות דחו"ב יחד וע' מ"ש במ"א על פסוק ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ועמ"ש לקמן אות זיין.

ה) **ד"א** אל פרעה וכו' כשם שאני צריך לאילני מאכל כך אני צריך לאילני סרק כו' עמ"ש ע"פ הללו את הוי' כל גויים כו' כי גבר עלינו חסדו כו' שהרי ההעלאה של נה"א של עובדי הוי' נמשך דוקא ע"י נה"ב וע"ד אעשה לו עזר מבחי' כנגדו כמו ופרעה הקריב כו' וע"ד הענין שמ"ת הי' דוקא ע"י שהודה יתרו כו' דכד אתכפיי' סטרא אחרא אסתלק יקרא דקוב"ה כו' וכמו קיום מל"ת שהם גבוהים ממ"ע זהו דוקא ע"י שדוחים את הרע דנוק' כו' א"כ הרי הם גורמים ההמשכה כו' וכתיב מי יתן טהור מטמא ויתרון האור נמשך מהחושך כו'. ואפ"ל ע"י מכות פרעה דאתכפייא סט"א עי"ז גילוי והחמשית לפרעה התגלות ע"י שבבינה. והנה מבואר במ"א שבחי' זלעו"ז שייך רק בבחי' אדם והיינו ע"ד ז"א דאצילות ולזאת אתכפייא דסט"א נמשך דוקא ע"י א"א כו' ועמ"ש מזה בענין הגורל דשני השעירים לפני הוי' ביוהכ"פ. בפ' אחרי. ומזה נמשך ענין ויצוום כו' אל פרעה כו'.

ז) **בבחיי** פ׳ וארא במקומו ב׳ המדרש ויצוום אל בני ישראל הזהירם על עכומ״ז וכן דרשו באדה״ר ויצו זה עכו״ם שנאמר כי הואיל הלך אחרי צו בהושע סי׳ ה׳ ובעה״כ של הסה״ד באות צ׳ כתב באותיות דרע״ק אין צו אלא לשון שכינה שנאמר ויצו הוי׳ אלקים ושכן כ׳ במג״ע אופן ס״ה וז״ל מג״ע שם והשיב הקב״ה צו את יהושע אין צו אלא לשון שכינה דאתמר גבי ויצו שחקים ממעל שהוא יזכה לשכינה בא״י עכ״ל. וא״כ עד״ז פי׳ ויצוום אל בני ישראל שיזכו לגילוי שכינה והיינו ע״י שיפרשו מן העכומ״ז. ועמ״ש במ״א במ״ש האריז״ל א־ל אד׳ גימ׳ צו כו׳ וע׳ במאו״א אות צ׳ סעי׳ ח׳ ובזח״א וישב ק״צ ע״ב ח״ב פקודי דר״ל סע״ב תרומה קנ״ב בהר קמ״ח ב׳. עוד כתב הע״כ ע״ד יומם יצוה הוי׳ חסדו וענין ויצוום אל פרעה ע״ד כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה כו׳.

ז) **ואדמו״ר** נ״ע כתב כי פי׳ יציאת מצרים הוא לצאת מהמצרים וגבולים והיינו גילוי שם הוי׳ כי הנה ההפרש ב״ן שם הוי׳ ובין שאר שמות שאינן נמחקים אשר שאר השמות הם בכלים דע״ס והכלים הם בבחי׳ גבול רל״ו אלפים פרסאות כו׳ כי אוא״ס הוא כל יכול להאיר בבחי׳ גבול ג״כ ומה שמאיר בבחי׳ גבול הם הכלים דע״ס כי שרשם מהרשימו שנשאר אחר הצמצום ומק״פ וזהו״ע אל שדי שאמר לעולמו די אבל שם הוי׳ הוא בחי׳ האור הנמשך מהקו שהוא נמשך מבחי׳ שלמעלה מהצמצום והוא בחי׳ א״ס. וזהו פי׳ שם הוי׳ ע״ש שמהווה כי ממנו מקור ההתהוות והיו״ד דשם הוי׳ מורה ע״ש שמהווה תמיד כמו ככה יעשה איוב כו׳. ואע״פ שבסדר בריאה נאמר רק שם אלקים היינו כי הבחי׳ המלובש בעולמות בבחי׳ ממכ״ע זהו שם אלקים והוא מהכלים דעשר ספירות. אבל עיקר ההתהוות הוא מבחי׳ סוכ״ע בחי׳ האור שבלי גבול והוא שם הוי׳ וכמ״ש יהללו את שם הוי׳ כו׳ הוא ציוה ונבראו ולפי שבבחי׳ זו אינו מלובש ולכן נאמר ונבראו ולא נאמר ברא לנוכח כמו בשם אלקים שנאמר בראשית ברא כו׳ וכמ״ש מזה בתו״א בד״ה וקיבל היהודים. והנה הגם כי האבות הן הן המרכבה היינו כמו פני ארי׳ פני שור כו׳ שהם מרכבה לבחי׳ אדם שעל הכסא שהוא בחי׳ סוכ״ע והיינו שע״י אהוי״ר מעוררים חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא כו׳. וזהו וארא אל אברהם כו׳ בא־ל שדי כו׳ בחי׳ כלים דעשר ספירות שזהו ענין שאמר לעולמו די. אכן ושמי הוי׳ בחי׳ האור מהקו דלאו מכל אינון מדות איהו כלל לא נודעתי להם ר״ל לא יוכלו להמשיך גילוי בחי׳ זו ע״י אתעדל״ת באהוי״ר אלא זה נמשך ע״י מ״ת כי אורייתא מחכמה נפקת ובחכ׳ דוקא מלובש אוא״ס מהקו וזהו והחכמה מאין תמצא. וע׳ בבחיי ר״פ וארא שהאריך במעלת החכמה איך שהיא נעלה מכל המדות כו׳ וכמ״ש ג״כ בפרדס ההפרש בין ג״ר כח״ב ובין ז״ס הבנין אשר ז״ס הבנין הם שייכים אל בריאת העולמות עולם חסד יבנה ואם אין עולם אין צריך לחסד אבל החכמה שייך גם א״ל הי׳ בריאת העולם כלל וכמ״ש מזה בתו״א פ׳ שמות סד״ה ואלה שמות בנ״י ועמ״ש מזה בביאור דאלה מסעי גבי חותמו של הקב״ה אמת. ולכן בחי׳ יחוד אוא״ס במדות נקרא איהו וגרמוהי חד ויחוד אוא״ס בחכמה נקרא איהו וחיוהי. וע׳ בתו״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו וזהו הוי׳ בחכמה ששם הוי׳ מלובש בחכמה ומחכמה נמשך התורה ולכן במ״ת נאמר אנכי הוי׳ אלקיך

והיינו אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבחי' מצרים וגבולים. וכן מצאתי בס' פנ"י ר"פ וארא. וז"ל יש להבין מ"ש באל שדי ושמי הוי' וגו' ענינו לפי פשוטו לפי שארז"ל אל שדי שאמר לעולמו די והוא הדבר שכתבנו כי שם הוי' מורה על א"ס בלי תכלית וגבול כלל כי הראשית והאחרית הוא אחדות ממש היינו כי שם הוי' מורה הי' הווה ויהי' שאחרית וראשית אחדות אצלו ית' וזהו שפרש"י ע"פ ושמי הוי' מדת אמיתת שלי, כי ענין אמת מורה על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים כמ"ש ברבות פ' וישלח פ' פ"א וזהו"ע שם הוי' הי' הווה ויהי' וכנ"ל אבל ענין שם שדי היינו מה שהקב"ה הציב גבולות עולם להיות לו גבול ותכלית ע"י שאמר לעולמו די ובבחי' זו נתגלה להאבות אף שידעו שם הוי' ב"ה אלא שלא עלו במדרגת השגתו. וזהו ושמי הוי' לא נודעתי. וזה נתגלה במ"ת ולכן לע"ל כתיב ונגלה כבוד הוי' וראו כו' כי פי הוי' דיבר עכת"ד. ופי' כי האחרית והראשית הוא שוין אצלו ית' לפי שהוא למעלה מהזמן לגמרי כי יש עש"ן בחי' עולם הוא מקום ושנה הוא זמן דכמו שלמטה יש לילה ויום גשמי' כמו"כ למעלה הם גבורה וחסד כו' שמהגבורה נמשך ההעלם וחסד אל כל היום ונפש בחי' ממכ"ע המלובש בהם ששם שייך בחי' זמן מלך מלך וימלוך אבל בבחי' אוא"ס הסוכ"ע לא שייך זמן. והנה גילוי שם הוי' נמשך ע"י תומ"צ ולכן נק' התורה חותם חתום תורה בלימודי כמו האותיות של החותם שבאבן טוב אין נכרים אלא ע"ג שעוה* כך המשכת ח"ע נמשך דוקא ע"י תומ"צ גשמי' דוקא. והנה המשכה זו עיקרה ע"י שושבינא דמל' אבל צ"ל העלאת נשמות ישראל ברעו"ד שירצו לצאת מהמצרים וגבולים בחי' בכל מאדך בלי גבול כי אם ישים אליו לבו משא"כ האומר אין לי אלא תורה כו' וע"ז אמר משה הן בני ישראל לא שמעו אלי לבוא לבחי' שהיא בחינת ונחנו מה ביטול במציאות והיינו ואני ערל שפתיים ע' זהר וארא דכ"ה ב' מחמת שהדיבור עליון הי' בגלות נאלמתי דומי' כו' ואיך ישמעיני פרעה האוחז בעורף כו' ועז"נ וידבר הוי' אל משה ואל אהרן שההעלאה זו יהי' ע"י אהרן בהעלותך את הנרות כו' כי אהרן ממשיך מוחין דאימא שבבחי' זו יוכלו לקבל יותר מבחי' מוחין דאבא ביטול אמיתי. ועמ"ש בלקו"ת פ' קרח ע"פ ועבד הלוי הוא כו'. וזהו ענין אהרן שהוא שושי' דמטרוניתא. וזהו ויצוום שקשר וחיבר בחי' משה ואהרן שהם מוחין דאבא ומוחין דאימא שיהי' תרין רעין כו' וע"י חיבור זה יתחברו מקור נש"י עם שם הוי' ב"ה. ועמ"ש לעיל שראוי הי' להעשות הכל ע"י משה. ולכאורה איך זה ההעלאה צריך להיות העלאה כו' ואפ"ל שהיו ישראל מתעלים בבחי' מי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה כי העלאה שייך במי שהוא לפעמים נפרד וזהו"ע דודים. משא"כ בחי' ריעים כמ"ש בלקו"ת שה"ש סד"ה באתי לגני בענין אכלו ריעים שתו ושכרו דודים. גם בחי' ונהר יוצא שהוא בינה נאמר ומשם יפרד משא"כ בבחי' ומעין יצא מבית הוי' שהוא יוצא מבחי' חכמה שזהו ענין משה. ועמ"ש בד"ה ואתה תצוה בענין שבאהרן נאמר יערוך כו' מערב עד בוקר אבל בבחי' משה נאמר להעלות נר תמיד כי בחי' אהרן שייך דוקא מחוץ לפרוכת ע"ש ומשם יובן ג"כ שאלו הי' הכל ע"י משה לבד הי' בחי' גבוה יותר.

חותם . . שעוה : בארוכה עד"ז ראה לעיל ע' קסב ואילך.

ח) **וענין** ויצוום אל בני ישראל ע"ד נה"י דאו"א נעשה מוחין לז"א והמוחין מתפשטים גם עד נו"ה דז"א כמשל גידי המוח שנמשכים ברגל והראי' שתיכף שיעלה במחשבתו לנענע רגלו עי"ז תתנענע הרגל והנה נו"ה דז"א נק' בנ"י נמצא פי' ויצוום היינו שיומשכו חו"ב ויאירו גם בנו"ה דז"א וכנודע דבינה עד הוד אתפשטית כו' ועי"ז יוכלו בני ישראל לצאת מבחי' מצרים ולבוא לבחי' בכל מאדך בלי גבול. ואל פרעה הנה בענין עבדים היינו לפרעה האוחז בעורף דא"א אך ויוציאנו הוי' אלקינו ע"י או"א שהלבישו לזרועות דא"א עי"ז נמשך שיומשך ההארה בבחי' יאר הוי' פניו ויהי' נכנע פרעה המקבל רק מבחי' עורף כי כיון שמשה ואהרן שרשם בחו"ב דאצילות א"כ הם גרמו שחו"ב ילבישו כו'. וממילא יהי' נכנע פרעה אותיות העורף. וזהו"ע ויצוום אל פרעה. עוי"ל בענין ויצוום כו' ואל פרעה כו' כי ארז"ל ברבות וארא פ"ט למה א"ל נס של תנין לפי שפרעה נדמה לתנין כו' והי' אומר אם יבוא אצלי בן עמרם אני הורגו וכשהי' משה נכנס מיד נעשה פרעה מטה כו' עכ"ל. והענין כי מטה הוא מט"ט שמשם שרש התחלת עה"ד טו"ר וזהו שנהפך המטה לתנין ע"ד רגלי' יורדות כו' אך ירידה זו כדי לברר עה"ד טו"ר וכשהי' התנין נהפך למטה הוא עד"מ כי אז אהפוך אל העמים שפה ברורה כו' צפני' סי' ג' ט' וכן כתיב ונהפכת לאיש אחר בש"א סי' יו"ד ו'. וזהו כי מיד שהי' משה נכנס נעשה התנין פרעה לבחי' מטה ודוגמא לדבר מה שהגיהנם נח בשבת כי גיהנם נמשך מהשתלשלות גבורות קשות. וע"י התגלות תענוג עליון שנמתקו הגבורות בשרשן ממילא נחו ושקטו השתל' הגבורות קשות כו' וזהו ויצוום אל פרעה ג"כ ומה שהוצרך ענין פרעה כדי להיות ופרעה הקריב היינו הקריב את ישראל לאביהן שבשמים שעי"ז דוקא זכו לקריעת ים סוף ומ"ת. ועמש"ל אות ה'. ועמ"ש ע"פ ויברך יעקב את פרעה היינו להוציא ולברר הניצוצות כו' ועמ"ש במ"א ע"פ ואתה הרם את מטך כו' כי מטה הוא סדר השתל' דבי"ע וכמו"כ יש בי"ע גם באצילות והרם את מטך בבחי' שלמעלה מסדר השתל' ומשם נמשך החידוש בסדר השתלשלות שיהפוך ים ליבשה ועלמא דאתכסיי' יתגלה כמו עלמא דאתגליי'. ועד"ז י"ל בענין שהמטה נהפך לנחש ואח"כ נהפך הנחש למטה היינו ע"י וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצוום כו' שנמשך בהם הכח מלמעלה מסדר השתלשלות. גם י"ל ויצוום צוותא וחיבור השראת אוא"ס בחו"ב שמשם שרש משה ואהרן כו' ואח"כ אל בני ישראל וכנ"ל. ועפ"ז יובן הפסוק בא אל פרעה כי אני הכבדתי כו' והקשה בזהר לך מיבעי לי' והענין כי פרעה נק' התנין הגדול שהוא א"א דקליפה הרובץ בתוך יאוריו ט"ס דקליפה והוא הרצון הזר בחי' עורף שכמו שיש בקדושה רצון הנמשך מהשכל ויש רצון שלמעלה מהשכל והוא א"א כן יש לעו"ז ג"כ תאוה ורצון שלא ע"פ השכל ע"ד עבר ושנה הותרה לו כו' וכן העקשות שלא ע"פ שכל וזהו"ע א"א דקליפה ולכן נק' מלך מצרים מלך זקן וכסיל לדוגמת י"ג תיקוני דיקנא דא"א שהם למעלה מחכמה. והנה הרצון זר צריך להרחיקו לגמרי כמ"ש ולא תתורו ואין דרך לבררו ולהעלותו. וכנודע ההפרש בין מ"ע שהם לברר ק"ן ובין מל"ת הנק' שחורות כעורב להרחיק הדבר האסור לגמרי שא"א לבררו כלל. וע"כ לא רצה משה לילך בשליחות לפרעה כי בחי' זו אין דרך לברר. ועד"ז נאמר טעה שלמה שאמר אני ארבה ולא אסור כו' שרצה לברר מה שע"פ התורה א"א לברר וע"כ נשיו

הטו את לבבו כו׳. ויובן זה ע״פ מ״ש בזהר ח״א דע״ג סע״א גבי נח כד בעא נח כו׳ למנדע כו׳ כיון דמטא להאי כדין וישכר ויתגל כו׳ וע״ד כתיב אל תקרב אל פתח ביתה, ופי׳ בזהר נטה בדעתו לחקור בענין הכרם ההוא שבקליפות ונכשל בם כו׳ וע״כ אל תקרב אל פתח הזונה הזאת כי תטה אשוריך מן הדרך בשפתי חלקותי׳ עכ״ל. רק למשה נאמר בא אל פרעה שיכול לירד לתוך מדרי׳ דק״ן ולהעלות מה שאפשר וכענין זה נאמר באברהם ויעל אברם ממצרים כמבואר בזהר פ׳ לך דפ״ג ע״א וע׳ בגמ׳ פ׳ לפני אידיהן די״ז סע״א רב חסדא ורב יונתן ח״א ניזל אפיתחא כו׳ עד מזימה תשמור עליך. וזהו אין שרי רק לצדיק מופלג אך למשה א״ל הקב״ה בא אל פרעה א״א דקליפה שהוא יכול לבררו ולהעלותו להיות רצון הזר נהפך לקדושה עד כי עם קשה עורף הוא דלשבח קאמר והיינו ע״י שכבר הקדים הנס הראשון שהתנין נהפך למטה דהיינו מה שנהפך ונתברר מבחי׳ א״א דקליפה והוציאו הניצוצות ממנו ליכלל בבחי׳ מטה אהרן כו׳ שהו״ע מלאך מט״ט הנק׳ עבדו זקן ביתו של חסד עליון דאצי׳. ולכן עי״ז שכבר נכנע התנין הגדול עי״ז יכול משה לבוא אל פרעה ולהכניעו כו׳. וזהו ההפרש בין לך ובין בא. כי בא משמע שיכנס בתוכיות הכח והעוצם שלו לבררו ולהוציא הניצוצין ממנו כו׳. וזהו ויצוום אל בנ״י ואל פרעה כו׳.

וידבר הוי׳ אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים. הנה הדקדוקים בפרשה זו רבו כי מהו ענין ויצום אל בני ישראל וכי שייך ציווי לבני ישראל שהם עבדים לפרעה להוציאם מן העבדות הרי בודאי רוצים מאד לצאת מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה ולא שייך להם ציווי בזה. ועוד וכי בהם הדבר תלוי ואם כן מהו שאמר ויצום אל בני ישראל וגם מ״ש משה הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה והוא אחד מיו״ד ק״ו שבתורה וידוע הקושיא ע״ז מהו הק״ו דהרי מה שבני ישראל לא שמעו אל משה מפורש הטעם שהוא מקוצר רוח ומעבודה קשה של השעבוד מה שאין כן בפרעה שאין לו מזה דבר. והנה להבין זה יש להקדים תחילה פי׳ וענין וארא אל אברהם אל יצחק כו׳ באל שדי ושמי הוי׳ לא נודעתי להם. כי הנה פי׳ דשם הוי׳ מלבד שהוא ענין ההתהוות דהיינו שמהווה את הכל מאין ואפס המוחלט ליש, אך עוד זאת שמורה על שמהווה כן תמיד דהיינו בהווה ועתיד ועל זה מורה היו״ד דשם הוי׳ (וכמו ככה יעשה איוב דר״ל שעשה כן היום וכן יעשה כל ימים הבאים. וכך היו״ד דשם הוי׳ מורה על שמהווה כן תמיד). שענין התהוות שהוא ית׳ מהווה עולמות (הנרמז באות׳ הו״ה דשם הוי׳) הנה הוא מהווה זה בהווה ועתיד כלומר שמהווה כן תמיד. ולהבין ענין זה מהו בחינה זו שיהווה כן בעתיד בלי קץ עלהיות * זה נגד מארז״ל שיתא אלפי שני הוי עלמא דמשמע שיש קץ וגבול להתהוות העולמות. והענין הוא כי הנה אנו מוצאים בענין התהוות העולמות דלפעמים משמע שאין להם שיעור ומספר כלל כמ״ש ועלמות אין מספר א״ת עלמות אלא עולמות הרי אין להם מספר כלל ולפעמים אנו מוצאים בספרי הקבלה ובפרט בזהר באד״ר וזוטא מציאת מספר קצוב דוקא להתהוות עולמות

---

* ולהיות ... העולמות: בכתי״ב — אין תיבות אלו.

עליונים כמ"ש באד"ר דף קכ"ח בגולגלתא יתבין תליסר אלפי ריבוא עלמין כו'. ועוד שם בגולגלתא דרישא תלי' אלף אלפים ריבו' ושבעת אלפי' וחמש מאה קוצי דשערי כו' עד וכל נימא להיטא בארבע מאה ועשר עלמין כו' יעו"ש. ועם היות שהמספר רב ועצום עד מאד ומי יכילנו עכ"ז הרי יש להם מספר קצוב דוקא עד שיכלה במספר ריבואות עצומות ועוד שבעת אלפים וחמש מאה כנ"ל. וידוע אשר כל מה שבגדר ומספר אף יהי' המספר רב ועצום כמה שיהי' אין ערוך כלל לגבי דבר שבלי מספר לגמרי שלגבי דבר שבלי גבול שווה אלף אלפים ריבוא עם מספר א' יחידות ממש וא"כ כיון שנאמר ועלמות אין מספר לגמרי איך אמרו מספר קצוב. (וע' בגמ' פ"ב דחגיגה° קושיא כה"ג מפסוק היש מספר לגדודיו לפסוק אלף אלפים ישמשוני'). והנה מתחילה יש להקדים מ"ש בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים ריבוא רבבות פרסאות° (עיין במק"מ פ' בשלח דנ"ו). דלכאורה הוא תמוה איך שייך מספר קצוב לשיעור קומה. אך הענין דזה קאי על אורך משך בחי' השתלשלות העולמות כי פרסא הוא לשון התפשטות החיות כמו פרוסת מלכותך (דדניאל). והנה ענין השתלשלות העולמות ידוע הכלל מ"ש בזהר עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה היינו כמ"ש ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית שאנו רואים שינוים רבים בעולם השפל הזה ג"כ כמו מיום ללילה שביום יאיר האור ובלילה חושך ובאמת העולם הזה הוא היותר שפל וחומרי ואינו אלא מדריגה היותר אחרון מכל עולמות עליונים וגם שם יש ערב ובוקר וחושך ואור כו' וכל° מה שבעוה"ז השפל אינו אלא כמו ערך המשל לגבי הנמשל דאעפ"י שמוצאים בדוגמא כל מה שיש בנמשל הכל במשל אבל במהותם אין ערוך כלל הגשמת דברי המשל לגבי מהות שכל עמוק של הנמשל, שדברי המשל הם דברים זרים אף שהן דוגמא להנמשל וכך ערך הדברים הגשמי' שבעוה"ז עם היותם כגוונא דעלמא עילאה הם רק כמו בחינת משל ודוגמא כמו אפילו מהות יום ולילה שלמטה לגבי מהות יום ולילה שלמעלה שהם בחינת חו"ג כו'. וזהו מ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני שגם התורה שנתלבשה בדברים גשמי' הוא רק בחינת משל לגבי תורה שלמעלה ועד"ז יש גבוה מעל גבוה ועז"נ וידבר שלשת אלפים משל שכל עולם תחתון הוא רק כמו בחינת משל לבד לגבי עולם העליון ממנו ואותו עולם עליון הוא ג"כ משל לגבי שלמעלה הימנו וכו' ושלמה° השיג ג' אלפים מדריגות זה אחר זה בעומק רום°. וזה ענין שיעור אורך וקומה כו' שבבחינת השתלשלות העולמות מעומ"ר לעומ"ת הרי זה כמו בחינת ירידה באורך ממשל למשל עד ג' אלפים משל עד"מ וע"ז נתנו שיעור לירידות ומספר השתלשלות עולמות היצירה הן רל"ו אלפים רבבות כו'.

ב) **אך** זהו השיעור שבבחינת אורך דהיינו השתלשלות העולמות מדריגה אחר מדריגה אמנם ענין ריבוי העלמין הנזכר באד"ר כנ"ל כמו תליסר אלף עלמין דיתבין בגולגלתא כו' אינו ענין לבחינה זו דהשתלשלות מדריגות אחר מדריגות שהרי כולן בערך מדריגה אחת דיתבין בגולגלתא וא"כ צ"ל ענין

°וכל מה . . בדוגמא : בכת"י ב' — אין תיבות אלו.

°ושלמה . . וקומה כו' : בכת"י ב' — אין תיבות אלו.

דריבוי עלמין בבחי׳ זו שממדריגה אחת. ולהבין זה יש להקדים הקדמה אחת יקרת הערך ונת׳ ע״פ ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים דהנה כמו שבאדם אנו רואין ב׳ מיני אותיות שהם אותיות המחשבה ואותיות הדיבור, אותיות המח׳ הן רוחני׳ יותר מאותיות הדיבור (ויש עוד בחינת אותיות רוחני׳ יותר הקבועים בעצם הנפש עיין באגה״ק ע״פ ויעש דוד שם). כך אנו יכולים להשכיל ולהבין מזה למעלה שיש למעלה ג״כ כמה בחי׳ מהות ומדריגת אותיות אלו נעלים יותר מאלו גבוה מעל גבוה בעילוי אחר עילוי, שהרי ארז״ל ב׳ רוחות מספרות זע״ז וסיפור זה הוא דיבור שלהן ובודאי אינן כאותיות הדיבור שלנו מאחר שאין להם גוף וה׳ מוצאות גשמי׳ אלא צ״ל שאותיות הדיבור שלהן שמספרים זע״ז הם רוחני׳ כמו אותיות המחשבה שלנו לפחות ואף על פי כן נק׳ אותיות אלו אצלם בשם דיבור וסיפור וא״כ מוכרח שבחי׳ מהות אותיות המחשבה שלהם הם בחי׳ רוחני׳ יותר הרבה מאותיות המחשבה שלנו (ולכן אין רוח א׳ מרגיש ומבין אותיות המחשבה של רוח השני רק הסיפור והדיבור שלו כמו באדם שאינו מכיר אותיות המחשבה של חבירו שאין להם דרך להתפשט לזולתו רק ע״י התלבשותם באותיות הדיבור), וכן בבחי׳ שלמעלה מהם כמו בחי׳ נשמות שלמעלה מבחי׳ רוחות אזי אותיות המחשבה של הרוחות נק׳ רק בחי׳ אותיות הדיבור של הנשמות וממילא מובן שהאותיות של המחשבה שלהם הם רוחני׳ יותר וכנודע שהמחשבה של עולם העשיה הוא בחינת דיבור ביצירה וכן מחשבה דיצירה הוא בחינת דיבור לבריאה (שהרי מלכות דבריאה נעשה עתיק ומקור החכמה ליצירה כו׳). וכמ״ש בזהר כמה מחשבתין אינון כו׳ וכ״ה עד רום המעלות וכמ״ש בספר עמק המלך ענין הרל״א שערים (הרמוזות בס״ת יוצר הכל הוא). שהם בחי׳ אותיות היותר עליונים מבחינת שמו הגדול.*) עד כאן הקדמה א׳.

עוד צריך להקדים הקדמה ב׳ והוא מ״ש הפרדס שער האותיות פ״א והובא בשל״ה בתחילתו (בחלק בית נאמן) בטעם שנקרא לשון הקודש כי אלו הענינים שאנו קורין כ״א בשמו בלשון הקודש זה אינו שמו בעצם רק מושאל ועצם השם הוא דוקא למעלה בקדושה כענין ד׳ יסודות ארמ״ע שהאריך הזהר פרשה וארא וכתב שהם משתלשלים מהמרכבה עליונה חסד מים גבורה אש ת״ת רוח מלכות עפר אלו התיבות מים אש רוח עפר שמם בקדושה הם עצמי׳ ואנחנו קוראים אחר כך ההשתלשלות מהם בהשאלה אש מים רוח עפר. מיכאל יסוד מים גבריאל יסוד אש כו׳ עד אלו היסודות אש רוח מים עפר הגשמי׳ שהם במקום היסוד השורף החם והיבש ששרשו מבחינת גבורה נקרא אש והיסוד הקר ולח נקרא מים והיסוד החם ולח נקרא רוח ששרשו מבחינת תפארת הכלול מחסד וגבורה כו׳ אבל עיקר שמות מים אש רוח עפר היינו חג״ת מלכות. ועד״ז עין אוזן יד ורגל כו׳ ע״ש שהאריך. נמצא המובן מדבריו שכל הדברים הגשמי׳ יש דוגמתן ושרשן למעלה ושם הוא עיקר השם להק של אותו הדבר כגון אש עיקר בחינתו הוא מדת הגבורה שלמעלה כו׳ והאש הגשמי נקרא כן בשם המושאל מיהו מ״ש שם המושאל אין ר״ל כשאר שם המושאל אלא כמ״ש בתניא ח״ב שאותיות עליונים ירדו ונמשכו בהשתלשלות מעשרה מאמרות והן המלובשים בכל הדברים שבעוה״ז ומהווה אותן מאין ליש. נמצא בארמ״ע הגשמי׳ נמשך בחי׳ אותיות עליוני׳ אותיות אש

מלובש ביסוד אש וכן אותיות מים ביסוד המים כו׳ אלא שהוא ע״י התלבשות וכנ״ל בענין משל שהוא לבוש לנמשל כו׳ לכן עיקר בחי׳ ארמ״ע הוא למעלה.

והנה ע״פ ב׳ הקדמות אלו יובן ענין ריבוי העולמות הנז׳ באד״ר וג׳ אלף עלמין כנ״ל וכן עוד כמה מספרים דאינו ר״ל עלמין ממש אלא הן בחי׳ אותיות עליונים רוחני׳ מאד ע״ד שנת׳ בהקדמה א׳ שיש כמה בחי׳ אותיות גבוה מעל גבוה ומה שנק׳ בשם עלמין היינו משום שאלו היו משתלשלים ונמשכים למטה בהשתלשלות המדריגות מדריגה אחר מדריגה עד שהיו מתגשמי׳ להתלבש בעשיה הי׳ מהן התהוות תליסר אלף עלמין וא״כ אף שלא נתגשמו למטה הרי מ״מ יש בהן הכח והחיות של בחי׳ י״ג אלף עלמין והרי אדרבה עיקר בחי׳ עוה״ז וחיותו וקיומו הוא ג״כ בחי׳ אותיות המלובשים בו מדבר הוי׳ ורוח פיו ית׳ והרי עיקר מציאת הנברא הוא בחי׳ האותיות מע״מ המלובשים בו ובהסתלקותם הי׳ כלא הי׳ א״כ האותיות מע״מ הן הן עיקר העוה״ז אלא שירדו בהשתלשלות המדריגות ירידה אחר ירידה כענין ג׳ אלפים משל עד שיוכלו להתלבש בעוה״ז הגשמי שיוכל להכילן ע״י שנתלבשו כו׳ ובעוד אותיות אלו בשרשן ומקורם הן נעלים יותר לאין קץ וגדל יותר כחם ומעלתם אז שאין ערוך בחי׳ אותיות מים המלובשים במים גשמי׳ לגבי אותיות אלו שבבחינת חסד עליון כו׳ וכנ״ל בהקדמה הב׳ וא״כ בחי׳ אותיות הנ״ל דיתבין בגולגלתא וכי מפני שלא ירדו בהשתלשלות נגרע ערכן הרי אדרבא הם נעלים יותר לאין קץ מאותיות אלו שירדו מדריגה אחר מדריגה לכן נק׳ אותיות הנ״ל דיתבין בגולגלתא בשם עלמין ממש שהן הן כח וחיות של תליסר אלף עלמין ממש בחיות רם ונפלא לאין שיעור יותר מהחיות המלובש בעולמות בי״ע כו׳. (ובזה יובן מ״ש באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי וז״ל וקרוב לומר שגם האלפים ורבבות עלמין דיתבין בגולגלתא דא״א וז״א אינו עלמין ממש כענין ההיכלות דאצי׳ ובחי׳ יש כו׳ עכ״ל. ור״ל כי הנברא שנתהווה מהאותיות הוא יש ודבר נפרד משא״כ האותיות עצמן הן בחי׳ אלקות רק שנק׳ עלמין לגבי גלגלתא ור״ל שהן בחי׳ אותיות שכבר נמשכו להיות מקור ושרש להתהוות עלמין כמו בחי׳ אש שלמעלה שהוא מקור ושרש לאש הגשמי משא״כ בחי׳ גלגלתא כו׳ ומש״ש שאינן אלקות ממש לברוא יש מאין ר״ל כי עיקר התהוות היש הוא מבחי׳ א״ס ב״ה הסוכ״ע רק שהוא ע״י אותיות אלו כו׳ כצ״ל אם באנו לומר שדבריו באגה״ק הנ״ל עם מ״ש ועמדו רגליו הם שניהם כוונה אחת. אמנם יש לומר ג״כ דהתם באגה״ק פי׳ בענין אחר שהם ע״ד בחי׳ נשמות דאצילות ע״ש. אבל מ״מ שני מקומות עולה בקנה אחד שאינן בחי׳ יש ודבר נפרד כאשר העולמות דבי״ע).

ג) **והנה** מה שיש שיעור ומספר קצוב גם לבחי׳ עלמין הנ״ל אף שהם אותיות עליונים שהם בחי׳ אלקות ונמשכים מהשמות עליונים כנודע. זהו ענין משארז״ל בפי׳ שם שדי שאמר לעולמו די שיהי׳ שיעור ומספר קצוב לבחי׳ עלמין הנ״ל משא״כ מבחינת שם הוי׳ שהוא למעלה מבחינת הצמצום דבחינת שם שדי ושם אלקים המורים על בחי׳ ומדות הצמצום והדין לכן מבחי׳ שם הוי׳ יוכל להתמשך עולמות אין מספר ממש והיינו ג״כ מבחי׳ אותיות עליונים הנמשכים ומתגלים משם הוי׳ שהוא ג״כ מבחי׳ אותיות וכמ״ש אני הוי׳ הוא שמי אך לפי שהוא למעלה מבחי׳ הצמצום עצום הנ״ל לכן יתפשטו ממנו עולמות

אין מספר וזה מרומז ממש בשם הוי'. כי הנה יש ג' בחי' עש"ן, עולם הוא בחי' מעלה ומטה וד' רוחות, ושנה הוא בחי' זמן שהוא ענין עבר הוה ועתיד, ונפש הוא המחיה בחי' המקום והזמן ובחי' הזמן שהוא בחי' שנה רוחני יותר מבחי' מקום שהוא עולם כי התהוות בחי' זמן מחמת התחלקות חיות של בחי' נפש לחלקים לפי בחי' כלי העולם נמצא הזמן ממוצע בין בחינת נפש לבחי' עולם שבו וע"י נמשך בחי' נפש בבחי' עולם כמ"ש במ"א. והנה שם הוי' מורה שהוא למעלה לגמרי מבחי' זמן שהוא הי' הוה ויהי' דהיינו שכולל עבר הוה ועתיד יחד ממש (ומ"ש אלף שנים בעיניך כיום זהו בבחי' המדות חסד יום ראשון כו' ושם הם שאר השמות כו'). א"כ מכש"כ שהוא למעלה מבחינת עלמין הנ"ל שעולם הוא למטה מבחינת שנה רק שאם הי' ממנו המשכת עולמות הי' בלי קץ וגבול ממש (ועמ"ש כה"ג על מאמר הזהר פ' חיי שרה מאה שנה כו'). אבל לא בחינת עולמות בבחינת גבול על דרך בחינת עלמין הנ"ל שנמשכו מבחינת שם הוי' על ידי הצמצום דבחינת שדי שאמר לעולמו די כו' שלכך הם במספר וגבול כנ"ל. אבל הגילוי מבחינת שם הוי' שלא ע"י הצמצום דבחי' שם שדי ושם אלקי' יהי' בבחינת א"ס בלי גבול ותכלית כלל וגילוי זה יהי' לע"ל כמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' דהיינו בחי' היו"ד דשם הוי' המורה שיהי' מהווה כן לעתיד בלי קץ שלע"ל יהי' גילוי בחי' אור א"ס ב"ה. וזהו וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם פי' כי הנה ארז"ל דהאבות הן הן המרכבה ופי' מרכבה כמו על דרך משל מרכבה הגשמי' לגבי הרוכב שאין לנרכב ערך לגבי אדם הרוכב כן למעלה כתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם והמרכבה היינו פני אריה אל הימין ופני שור כו' וזהו שארז"ל האבות הן הן המרכבה מפני שאהוי"ר שלהם הי' מבחינת מרכבה ממש לאדם העליון שעל הכסא כמו החיות הנרשאות את הכסא כו'. לפי שהמס"נ דאבות הגיעם למעלה זו וכמו אברהם שהי' מרכבה לבחינת חסד עליון לפי שהי' עבודתו באהבה כמ"ש אברהם אוהבי כו' וכתיב בו הלוך ונסוע הנגבה כו' שהי' כמו מרכבה לנסוע למדת אהבה הנגבה לסט' דחסד. וכן יצחק מדת הפחד הגדול כמו והחיות זעות כו' ונק' פחד יצחק ושתי מדות אלו הרי הן באות מבחי' גבול ומבחי' בריאה יש מאין וגם האהוי"ר של היותר עליונים שבנבראים הם בבחי' גבול כי לכך נק' מדות לשון מדה וגבול ומה גם שכל התהוות הבריאה מצד עצם מציאותם הנה היא באה בבחי' גבול ומדה דוקא בעולם שנה נפש כנ"ל. וגם בעולמות היותר עליונים כתיב אלף אלפים ישמשוני' כו' אבל מצד עצמות אור א"ס ב"ה בחינת שם הוי' המהווה את הכל הוא להיות בלי שיעור כלל כו' ולהיותו בבחי' א"ס ממש ע"כ אמר ושמי הוי' לא נודעתי לאבות שהן המרכבה כנ"ל ופי' נודעתי לשון יעוד שהוא בחינת התחברות והתקשרות לפי שבחינת הוי' הוא בחינת א"ס שלא יכילו אורו כלל גם באהוי"ר שבעולמות היותר עליונים מאהבה דאברהם ופחד יצחק כו'. אלא וארא אל אברהם כו' באל שדי בלבד פי' אל שדי שאמר לעולמו די וכמארז"ל הי' העולם מתפשט כו' עד שאמר לעולמו די שהוא בחינת הגבול והצמצום לצמצם ולהעלים הארת אור א"ס בעולמות בכדי שיוכל להיות בבחינת גבול ומדה ממש ואז יכילו אורו ואם לא הי' אורו בא ע"י צמצום והעלם אלא הי' מתפשט כמו שהוא בבחינת א"ס הרי לגדולתו אין חקר והי'

גם העולם מתפשט בלי שיעור ומדה כלל וכמשארז"ל במדרש ברקיעין שהיו מתפשטין עד שגער בהן כו' וזהו פי' שם אל שדי שאמר לעולמו די בבחינת הצמצום היפך בחי' שם הוי' המורה על בחינת התפשטות א"ס כו' ולפי שהאבות לא היו אלא בחינת מרכבה לאורות העליונים המוגבלים בכלים שהוא ע"י בחי' אל שדי המצמצם ומגביל האור בכלי כו' ע"כ אמר וארא אל אברהם באל שדי דוקא אבל שמי הוי' שלמעלה מבחינת הגבלת האורות בכלים לא נודעתי להם לפי ששם הוי' רם ונשא ונעלה מהמדות ובלתי יוכלו להכיל אורו כלל מטעם הנ"ל וע"כ אינו מתלבש בהם אלא באל שדי בלבד.

ד) **והנה** כתיב ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים פי' אלקים אותיות מ"י אל"ה לשון רבים כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כי אלקים לשון כח כנודע וריבוי התגלות כחות אלקו' נק' אלקים וגילוי זה הוא בא ונמשך מבחינת כח ההעלם שהוא אור בלתי מוגבל כלל (והיינו בחינת שם הוי' שמהווה לאין שיעור מצד הארת אור א"ס כו'). וזהו ענין מצרים למעלה כי בחינת מצרים בקדושה האלקו' היינו בחי' המיצר והצמצום דשם אלקים המצמצם להיות הסתעפות וריבוי כחות מן ההעלם לגילוי כנ"ל. וזהו מן המיצר קראתי י"ה כו' אבל בחינת היציאה מן המיצר הזה היינו בחינת גילוי שם הוי' דוקא שהוא בחינת הארת אור א"ס בלתי מוגבל כלל וכלל וזהו ענני במרחב י"ה במרחב והתפשטות לאין שיעור. וזהו ולקחתי אתכם לי לעם ע"י תומ"צ דוקא (כמשי"ת ואז והייתי לכם לאלקים פי' והייתי קאי על בחינת שם הוי' שהזכיר קודם אני הוי' כו' וא' והייתי לכם לאלקים שבחינת הוי' דוקא יהי' לכם בבחינת אלקים בבחינת גילוי ולא ע"י בחינת צמצום ומיצר אלא דוקא בבחינת גילוי כמו שהוא בעצם דהיינו בחינת סוכ"ע שעכשיו בהעלם יבוא בבחינת גילוי ממש וזהו שדקדק לומר והייתי כו' כלומר אני בעצמי ומהותי שהוא בחינת אור אין סוף שבשם הוי' המתפשט בלי גבול הוא יהי' לכם לבחינת אלקים ולא יהי' בחינת הצמצום בשם אלקים ומה שלא יוכל להתלבש באבות שהן המרכבה לפי שא"א לעצמות אור א"ס להתלבש במדות כנ"ל אבל בבנ"י אחר שלקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים הנה בהם דוקא יתגלה. ויש להבין לכאורה מאיזה טעם יוכל להיות בבני ישראל גילוי זה דשם הוי' יותר מבאבות שרש הבנים. אך הענין הוא דבחי' גילוי שם הוי' בבחי' אלקים הוא ע"י תורה ומצות דוקא וז"ש ולקחתי אתכם לי לעם פי' כי אין מלך בלא עם והיינו ע"י קבלת עול מלכות שמים כמ"ש שום תשים עליך מלך הנה באתעדל"ת מעורר אתערותא דלעילא להמשיך גילוי ההעלם דשם הוי' בבחינת מלכות ג"כ והוא מ"ש מלכותך מלכות כל עולמים* להיות ממכ"ע וזהו כללות הכוונה בקבלת מ"ש שבכל המצות. ודרך פרט הנה ידוע בכוונת מצות עטיפת הטלית שנק' פריסו דמלכא כו' דהיינו בחינת סוכ"ע שנק' אור מקיף בכלל יתגלה להלביש לכנ"י כו'* והרי זה בחינת הגילוי מן ההעלם וכן מצות הצדקה להחיות רוח שפלים למאן דלית לי' מגרמי' כלום שמעורר למעלה ג"כ בחינת גילוי ההעלם דסוכ"ע למטה והוא בחינת צ"ע שנמשך ע"י הצדקה וכמ"ש אני בצדק אחזה פניך וכתיב בצדקה תכונני שעז"נ צדיק הוי' בכל דרכיו פי' הוי' הוא בחינת סוכ"ע הוא בחינת צ"ע מתגלה למטה

בבחינת ממכ"ע כו'. ומ"ש בכל דרכיו היינו לפי שיש הרבה דרכים לפניו שבהם יבוא ויתגלה למטה מן ההעלם שנק' בכלל דרכי הוי' וכן בכל מצוה ומצוה בפרט שנק' דרך להוי' וכמו שביקש משה הודיעני נא את דרכיך כו' ונק' אורחות הוי' כמ"ש כל ארחות הוי' חסד כו' וכן בפיקודיך אשיחה ואביטה אורחותיך ועד"מ הדרך והאורח שהוא שביל ידוע לילך בו ממקום למקום ומעיר לעיר כו' כך כל המצות שבתורה נק' בשם דרכי הוי' ואורחות ידועי' אלי' שעל ידם עובר ממקומו הנעלם העצמי לבחי' גילוי בממכ"ע כו'. וכללות הדרכים האלה הם גנוזים בתורה וכמ"ש דרכיה דרכי נועם כו'. וזהו שהתורה נקראת חותם כמ"ש שימני כחותם על לבך כו' כי חותמו של הקב"ה אמת' ואין אמת אלא תורה כי עד"מ החותם אותיות החקוקים בו לעוצם בהירות האבן טוב אינם ניכרים בו כלל אלא דוקא כשחותמין בו בשעוה שמה ניכר הבדל האותיות שבחותם כי בשעוה להיותם בהגשמה יותר שם באין אותיות החותם לידי גילוי מן ההעלם כו'. כך יובן עד"מ ודוגמא בתומ"צ להיותם מלובשים בענינים גשמי' דוקא שם נראה ונתגלה בחינת אור א"ס שבשם הוי' הנעלם למעלה. שהוא בחינת חותם של הקב"ה אותיות שם הוי' ולכך נק' דרכי הוי' וכמ"ש צדיק הוי' בכל דרכיו כנ"ל, אלא שעכשיו נגנז הגילוי אור במעשה לבוש המצוה הגשמי' ולע"ל יצא האור הזה מלבושי' הללו וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריך כו' והיו עיניך רואות כו' והיינו שיתגלה לעתיד בחינת שם הוי' ממש וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו'. (וכמ"ש במ"א דמצוה אותיות שם הוי' אלא שהמ"ם והצדי"ק באים בחילוף א"ת ב"ש והוא הלבוש כו'). וזהו"ע ברכת המצות אשר קדשנו במצותיו כו' פי' אשר עונג כמו באשרי כו' וגילוי עונג זה העליון במעשה המצות הוא, וזהו אשר קדשנו בקודש העליון במצותיו. וזהו ולקחתי אתכם לי לעם ע"י תומ"צ ואז דוקא והייתי לכם לאלקים שיתגלה שם הוי' ממש בבחינת גילוי ע"ד שם אלקים (וכמו לעתיד. וז"ש אשרי הגוי אשר הוי' אלקי' אך עכשיו נגנז האור הזה במצות מעשיות כדמיון האבנים טובות הגנוזים בתיבה. ונק' מתן בסתר כו' וכמ"ש במ"א.

ה) **וזהו** וידבר משה אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח. פי' כי הנה הגם שגילוי והמשכת שם הוי' הוא ע"י התומ"צ כנ"ל עכ"ז בעובדא וברעותא דליבא תליא שכל המשכות האלו תלויות בלב האדם שיהי' לבו חפץ ומשתוקק באמת לגילוי א"ס ב"ה וכמ"ש אם ישים אליו לבו עי"ז רוחו ונשמתו אליו יאסוף. לכן המצוה בלא כוונה כגוף בלא נשמה. וזהו שמזכירים יצי"מ בכל יום. דהיינו כי כל העולמו' נק' מצרים שהם בחי' מצרים וגבולים כמו הארץ הגשמי' מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו' וכן בזמן שיתא אלפי שני' דהוי עלמא וגלות מצרים נק' ענין ההתקשרות בזה העולם הגשמי המוגבל. וצ"ל בחינת יצי"מ בכל יום דהיינו לצאת מן החושך והגבול הנק' מצרים רק להיות צעק לבם לבחינת מהו"ע ממש ועז"נ אם ישים אליו לבו ואזי ימשיך אח"כ גילוי א"ס ב"ה ממש ע"י התומ"צ וז"ש לכו לחמו בלחמי שמתחילה צ"ל לכו וההליכה הוא בחינת אם רץ לבך כו' ואח"כ לחמו בלחמי בחינת תומ"צ שהוא בחינת שוב (וע' מ"ש במ"א ע"פ קומי לכי רעייתי כו' שמתחילה צ"ל קומי לכי ואח"כ בחינת רעייתי פרנסתי לחמו בלחמי). משא"כ כל האומר אין לי אלא תורה כו'. ובזה יש לתרץ ענין ויצום אל בני ישראל להוציא את בני ישראל

ממצרים מהו צורך הציווי להם לצאת מן העבדות הרי בודאי רוצים מאד כי הציווי הוא על בחינת יצי"מ הרוחני' שיהי' לבו חפץ ומשתוקק לצאת מן החושך והגבול דהיינו כל עניני התקשרות עוה"ז כנ"ל וע"ז ודאי שייך ציווי. (ואמנם עיקר התירוץ בענין פי' ויצום הנאמר מרבינו ז"ל ית' לקמן אות ז'). ולכן עז"נ ולא שמעו אל משה מקוצר רוח והתרגום ולא קבילו. כי הנה באמת ויציב אנו אומרים ומתוקן ומקובל וטוב ויפה הדבר הזה פי' הדבר הזה היינו בחינת ואהבת שבק"ש שהו"ע רעו"ד הנ"ל שהוי' יהי' אלקיך ולצאת מבחינת המצרים וגבולים הנה רצון זה צ"ל מתוקן ומקובל וטוב ויפה אצלינו שיהי' התשוקה בפנימי' ממש וע"ד ועמך לא חפצתי כו' שחפץ היינו פנימי' של הרצון וזהו פי' מקובל וטוב ויפה כו' משא"כ קודם יצי"מ נאמר ולא שמעו אל משה והתרגום ולא קבילו שלא נכנסה עדיין תשוקה זו בפנימיותם להיות בחינת מקובל ויפה ונחמד ונעים כו' שיהי' הנעימות והמתיקות והתענוג באלקו' ועמך לא חפצתי כו'. והסיבה לזה פי' הכתוב מקוצר רוח. הענין כי גלות מצרים נק' עיבור היינו כמו עד"מ הולד כשהוא בבטן אמו אזי ראשו בין ברכיו וגם אברי הנשימה אין משמשין כלום כך בגלות אין חיות כ"כ במוח ולב להיות התשוקה גדולה ע"ד הנ"ל וזה נק' קוצר רוח שהוא כשהנשמה בבחינת קטנות מאד וכמשל ערך הולד בהיותו בבחינת עיבור ונק' זה בשם גלות מצרים כי מצרים היינו בחינת מיצר הגרון שהמשכת אור השכל וההתבוננות מן המוח אל הלב שיהי' לבו חפץ ומשתוקק להוי' נמשך ע"י אמצעות הגרון הממוצע בין המוח אל הלב ושם יש בחי' פרעה עורף המעכב ומונע הלידה וגילוי המוחין בלב ונשארו שם בבחינת עיבור וזהו הנק' קוצר רוח (וגם כי נשמה נק' ע"ש נשימה שהוא בחינת רצוא ושוב כו' וכשאין לו רצוא ושוב הנ"ל כדבעי נק' קוצר רוח). ומחמת זה ולא שמעו ולא קבילו כו' (ועמ"ש עוד בענין קבלת וקליטת ההתבוננות במדות ע"פ עיני * כל אליך כו' ומש"ש יובן ג"כ ענין ולא קבילו). ופי' ולא שמעו אל משה כי משה לשון דלי' בהוה כמ"ש בו וגם דלה דלה לנו כי במשה נאמר מן המים משיתיהו פי' מבחינת מים עליונים דשם הוי' שלמעלה משם אלקים המצמצם והיינו מבחינת סוכ"ע והיינו כי שרש נשמת משה הוא בחינה הממשיך מבחינת שם הוי' שהוא אור א"ס שבחכמה לבוא בבחינת התגלות למטה וזהו פי' משה לשון דליה בהוה שדולה תמיד כי שם הוי' הוא לשון הוה שמהווה תמיד מאין ליש והכלי להמשכה זו הוא בחי' משה שהוא בחי' ביטול שהוא כלי לגילוי אור א"ס ב"ה שבבחינת הוה תמיד כו' שבחינת משה הוא דולה תמיד וממשיך מבחינה זו לבוא להתגלות למטה ולכן נק' התורה ע"ש משה זכרו תורת משה כו' (ועמ"ש במ"א ע"פ ואלה * המשפטים איך משה הוא הממשיך בחינת דעת לכללות נשמות ישראל שיהיו בבחינת וידעתם כי אני הוי' כו'. אך כ"ז הוא אחר יצי"מ אבל בגלות מצרים הי' הדעת בגלות כמ"ש האריז"ל). (הג"ה. וזהו מאמר פרעה לא ידעתי את הוי' דלשון זה מורה שההתנגדות שלו אינו לבחי' המדות לבד שאינו מניח להתפעל כו' כי זהו קליפת עמלק יודע רבונו ומכוון למרוד בו להיותו הקליפה שנגד

עיני : ראה ד"ה זה בלקו"ת במדבר (פה, ב). מאמרי אדה"ז — הנחות הר"פ ז"ל (סה).

ואלה המשפטים : ראה ד"ה זה בתו"א (עד, ג).

דעת תחתון המתפשט במדות שענינו רק לחבר השכל עם המדות ועמלק אינו מניח כו׳ משא״כ פרעה אמר לא ידעתי שאינו יודע רבונו שם הוי׳ להיותו הקליפה שכנגד דעת עליון שבחינת ד״ע מחבר חו״ב לחבר ולהמשיך מקור השכל עם ההשגה וההתבוננות שיהי׳ נקלט השגת הוי׳ במוח בינתו וע״ז אמרו אם אין דעת אין בינה ופרעה הוא נגד דעת זה שמשכנו בעורף אחורי הראש כי ב׳ בחי׳ מוחין חו״ב הם לצד הפנים וז״ש חכמת אדם תאיר פניו ומוח הדעת הוא לצד אחור דהיינו בעורף וממנו נמשך חוט השדרה ח״י חוליות ח״י ברכאן דצלותא ולכן פנים הוא תורה מחכמה נפקת ואחור הוא בחינת תפילה מבחינת דעת לידע ולהתבונן גדולת הוי׳ ונגד בחינת דעת זה הוא קליפת פרעה עורף דעורף הוא להדי פנים ולמעלה מהגרון (כמ״ש בגמרא פרק קמא דחולין דף י״ט) וענינו שאינו מניח לקלוט בהשגה ואינו נדבק כ״כ במוח ההתבוננות ונקרא טמטום המוח כמ״ש במקום אחר על פסוק לא תהי׳ משכלה ועקרה כו׳ ואפילו בית ולד אין לה כו׳ וא״כ פי׳ לא קבילו היינו ג״כ אפילו בידיעה ומוח תבונתו כו׳ עכ״ה). אך מחמת קוצר רוח הנ״ל שהי׳ בבחינת עיבור וקטנות לא שמעו אל משה הממשיך גילוי שם הוי׳ כי גם בבחינת מצרים דקדושה ישון מיצר וגבול הוא רק מבחינת שם אלקים ולכן עיקר האותות ומופתים הוא כמ״ש וידעו מצרים כי אני הוי׳ דוקא. וזהו שטען משה דרך קל וחומר הן בנ״י לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה, ומבואר הקושיא למעלה מהו הק״ו שהרי פרעה אין לו קוצר רוח ועבודה קשה כמו בני ישראל שהיו בגלות. אך הענין כי הנה צ״ל ע״ד הנ״ל שפירשנו ענין יצי״מ שהוא לצאת מבחינת המיצר וגבול מה ענין ציווי לפרעה בזה הלא ציווי זה אינו שייך רק לישראל לבדם שבהם שייך בחינה זו אך באמת שייך ציווי זה גם לפרעה כי פרעה הוא בחינת עורף ואחוריים של הרצון (ע׳ ד״ה ויהי * בשלח פרעה) בענין בחינת עוברי רצונו והוא שרש כל הרצונות זרות שנגד רצון העליון ב״ה והוא עיקר המונע ומעכב לידת וגילוי הרצון באדם להיות בבחינת ועמך לא חפצתי שהמניעה לבא לתשוקה זו הוא מחמת ההתקשרות ברצונות זרות מבחינת פרעה ועורף שמחמת גשמיות הגוף וחומריותו והוא שנעשה מסך מבדיל שהוא הוא בחי׳ מלך מצרים במיצר וגבול שמגביל ומלביש את הנפש עד שמורידה לימשך אחריה ואינה יכולה לעלות ולצאת מרצונות זרות אלו וכנ״ל. ולכן נשתבח אברהם ויעל אברם ממצרים מבחי׳ מיצר וגבול של הנה״ב כו׳ ואז ויעל אברם שיתרון האור הוא מן החושך דוקא וכמ״ש ופרעה הקריב וארז״ל הקריב את ישראל לאביהן שבשמים כי זהו בחינת תשובה בתפלה בחילא יתיר וכמ״ש בזהר בפי׳ בכל לבבך בב׳ יצריך דא הוא רזא כו׳. ולכן עיקר העבודה בתפילה אין די בהתעוררות האהבה לבד לחפוץ להוי׳ כ״א שצ״ל ג״כ ביטול כל הרצונות זרות וכמ״ש ועמך לא חפצתי כו׳ שכאשר יהי׳ ביטול הרצון הזר לאהבה את הוי׳ יהי׳ יתרון האור מהחושך. וזהו ויהי בשלח פרעה את העם שמבחינת העורף ברצונות זרות כשנתהפכו לקדושה נמשכו פירות וענפים להיות יתרון האור (ועיין מזה באריכות ע״פ מים * רבים

ויהי בשלח: ראה ד״ה זה בתו״א (סא, א).

מים רבים: ראה ד״ה זה בתו״א (ח, ג).

לא יוכלו לכבות כו׳). וזהו פירוש הפסוק ואולם בעבור זאת העמדתיך שתכלית קיום הרע הוא כדי להיות אחר כך יתרון האור מהחושך והיינו למען ספר שמי ספר הוא לשון ספיר ובהירות כו׳. וזהו ענין ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים הציווי לבני ישראל היינו לנפש האלקית שתחפוץ לצאת מן המצרים כו׳ ואל פרעה היינו כמ״ש בב׳ יצריך שגם הרצונות זרות יתהפכו לאהבה את הוי׳ (ולכן הי׳ צריך להכות את פרעה כי כדי שיתהפך הנה״ב א״א להיות רק ע״י מבטשין ממש וכמ״ש במ״א ע״פ כי ישאלך בנך כו׳). לקיים מ״ש ויהי בשלח פרעה כו׳ כנ״ל ולכן ע״ז טען משה ואמר הן בני ישראל שהוא בחינת הנה״א לא שמעו אלי שיתעורר באה׳ המסותרת בלבבם גם בטבעה לצאת מההעלם אל הגילוי והיינו מקוצר רוח בחינת עיבור (מדות הנק׳ ז״א הנק׳ רוח שהן בבחינת עיבור והעלם במיצר הגרון וכו׳). ואיך ישמעני פרעה שהוא בחינת עורף ורצון זר דנה״ב שתתהפך גם הוא להיות ביטול רצון לגמרי והרי זה קו״ח עצום שהרי בחי׳ העיבור וקוצר רוח מ״מ הוא בקדושה ממש ואעפ״כ לא שמעו כו׳ לכן כש״כ הרצון הזר כו׳.

ו) **והנה** עיקר טענתו מפני שהוא ערל שפתים ולכן לא שמעו ממנו ולכן שיתף הקב״ה עמו את אהרן שע״י שניהם יחד יכול להיות יצי״מ. והענין כי הנה משה נקרא שושבינא דמלכא ואהרן נק׳ שושבינא דמטרוניתא כמ״ש בזהר. וביאור הענין שוש׳ היינו כמו עד״מ שושבין למטה שהוא הממוצע להביא את החתן לגבי הכלה והכלה לגבי החתן. וכך יובן למעלה בפי׳ שושבין כמו אהרן שנקרא שושבינא דמטרוניתא הוא כנס״י שנק׳ כלה ואהרן כהנא רבא הוא בחינת שוש׳ דכלה דהיינו שהוא המעלה לכנס״י למעלה וכמ״ש בהעלותך את הנרות וידוע דנרות הללו הן נשמות ישראל שנק׳ נר הוי׳ וכמ״ש נר הוי׳ נשמת אדם כו׳ והעלאת הנרות היינו לעורר בהם את האהבה רבה כרשפי אש והוא הנק׳ בחינת אה״ר הבאה מלמעלה בלב כנסת ישראל ע״י אהרן כה״ר. כי הנה יש ב׳ בחינות כהן הדיוט ובחינת כהן גדול כהן הדיוט הוא כמ״ש ואתם תהיו לי ממלכת כהנים כו׳ פי׳ ממלכת לשון נוק׳ כי הוא בחינת אהבה העולה מלמטה למעלה בבחינת נוק׳ כמו ואל אישך תשוקתך כו׳ והיינו בשתים לפניה כמו והאופנים וחיות כו׳. וכל השבחים שמתבונן בהם בגדולת הבורא מריבוי העולמות והמלאכים שהמה בטלים ממציאותם עד שיתפעל עי״ז באהבה בפסוק ואהבת שבק״ש ופי׳ אהבה הוא לשון רצון לדבקה בו ית׳ כי אהבה לשון אבה ומזה נסתעף הרצון להיות סור מרע ועשה טוב בפו״מ שהוא אהוי״ר הבאה בחיצוני׳ המעשה אהבה לועשה טוב ויראה לסור מרע כו׳ וז״ש ולא תתורו אחרי לבבכם כנודע. וכ״ז הוא בחינת אהבה העולה מלמטה למעלה ע״י יגיעת הנפש בהתבוננות ונק׳ בחינה זו בשם כהן הדיוט כלומר ע״ד האש שלמטה בקרבנות שמצוה להביא מן ההדיוט כנודע כך בתפילה שבמקום קרבן להקריב ולהעלות הנפש הבהמית הוא ג״כ על דרך הקרבן על גבי המזבח שמצוה להביא רשפי אש התשוקה מן ההדיוט דהיינו מחמת ההתבוננות בריבוי עולמות ומלאכים כמו והאופנים כו׳ שכולם נק׳ בחי׳ מילין דהדיוטא לגבי עצמות אור האלקי וכידוע בפי׳ המאמר דלאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא שהן ריבוי עולמות הנמשכים מבחי׳ דיבור של חול ביו״ד

מאמרות כו׳. אבל בחי׳ כה״ג הוא בחי׳ אה״ר הבאה על הנפש מלמעלה למטה בדרך מתנה שהוא בלתי מוגבלת ונק׳ בכל מאדך להיותה באה מבחי׳ סוכ״ע שהוא אור בלתי מוגבל ולכך נק׳ כה״ג בלתי גבול להתפשטות שלה ובקרבנות נק׳ אש שלמעלה. ובזהר אמר שהוא אריה דאכיל קורבנין כו׳ והוא בחינת פני אריה אל הימין כו׳ שהוא בחינת דכר ולא בחינת נוקבא כמ״ש כי גבר עלינו חסדו פי׳ גבר כמו דרך גבר כו׳ ולכן לשון התגברות שייך לבחינת דכר והיינו חסדו חסד וי״ו דהיינו אה״ר הנמשכת מבחינת וי״ו קצוות העליונים כו׳ (משא״כ בחינת אהבה הנ״ל שע״י ההתבוננות הוא בחינת נוק׳ וזהו פי׳ ממלכת כהנים לשון נוקבא כו׳). וזהו בחינת אהרן כהנא רבא שהוא ממשיך בחינת אור חסד עליון לכנסת ישראל כמ״ש כי גבר עלינו חסדו כו׳ וזהו פי׳ בהעלותך את הנרות שע״י האה״ר זו שממשיך לכנס״י הוא מעלה אותם למעלה כי יוצאים מבחי׳ המיצר לבחי׳ בכל מאדך בלי גבול ועי״כ נק׳ אהרן שושבינא דמטרוניתא עד״מ השושבין שמעלה את הכלה (והוא ג״כ בחינת יצי״מ הכלה לגבי החתן כי ענין בחינת כהן הדיוט שהוא אהבה שמבחינת התבוננות מריבוי העולמות ומלאכים שנק׳ מילין דהדיוטא נק׳ בחי׳ מצרים וגבולים הנמשך מבחינת שם אלקים המגביל ומצמצם שאמר לעולמו די כנ״ל משא״כ האהבה הנמשך מבחינת התבוננות שם הוי׳ סוכ״ע נק׳ כה״ג וזהו בחי׳ יצי״מ ע״י אהרן כו׳). אך משה הוא למעלה מזה שהוא הממשיך שם הוי׳ בגילוי למטה וכנ״ל והיינו לפי ששרשו גבוה מאד מן המים משיתיהו ולכן נק׳ שושבינא דמלכא דהיינו להמשיך בחינת אור א״ס שיבוא לידי גילוי כמו בכל פרשיות שבתורה שנאמר וידבר הוי׳ אל משה וע״י דוקא ניתנה כל התורה ואמנם לעוצם רוממות מעלתו לא הי׳ יכול להשפיל את עצמו לבוא לידי גילוי בדיבור בפה ולכך הי׳ כבד פה כו׳ אבל בהתחברות שניהם יחד משה ואהרן אז נגלה שם הוי׳ לכנס״י. (וביאור הדבר היינו כי משה מוחין דאבא שהוא בחינת ביטול ממש ולכן הי׳ כבד פה שלא הי׳ יכול להיות בחי׳ משפיע רק תמיד בבחינת ביטול במקורו ועי״כ בעוד כנס״י בבחינת גלות בבחינת מיצר מ״י שלא היו יכולים לקבל הביטול הזה כמו שאנו רואים שא״א לנשמה שבגוף להגיע לבחינת ביטול זה כ״א כשתחילה תהי׳ בבחינת רצוא ורשפי אש הנמשך מבחינת ה״ג דבינה ואח״כ אם רץ לבך יגיע לבחינת שוב וביטול משא״כ בלי קדימת הרצוא לא יגיע הביטול האמיתי להגוף כו׳ ולכן שיתף הקב״ה עמו בחינת אהרן שושבינא דמטרוניתא המעלה את הנרות בבחינת רצוא ואח״כ ימשיך משה בחינת תורה כנ״ל כו׳. ואמנם צ״ל מה שרצה הקב״ה להיות יצי״מ ע״י משה לבדו י״ל דרך אפשר עפ״י מ״ש גבי שליו היד הוי׳ תקצר כו׳ והוא תשובה לטענת משה מאין לי בשר שלא הי׳ יכול להשפיל בחינתו כ״כ ביסוד האש בישרא סומקא בחי׳ גבורות והחיות רצוא ושוב כו׳ פני אריה פני נשר כו׳ כי בהמה בכלל חיה וזהו למטה מבחינת מדריגת משה ונחנו מ״ה כו׳ וז״ש מאין לי בשר כו׳ אבל הוא ית׳ אמר לו היד הוי׳ תקצר כו׳, וכ״ש לע״ל יבוא כל בשר להשתחוות לפני ה׳ (ועמ״ש במ״א ע״פ * כי תצא למלחמה תהי׳ בבחי׳ על אויביך אהבה בבחי׳ חסד דאבא כו׳). ובפע״ח בכוונת פסח הדילוג גדלות שני לפני קטנות ראשון וזהו ע״ד היד הוי׳ תקצר לשנות סדר

ע״פ כי תצא : ראה ד״ה זה לקו״ת דברים (לו, ג).

השתלשלות העולמות (אף גם בבחי' פנימי' ההשפעה וסדרי ההמשכה הוא ית' הכל יכול לשנות ולהחליף האורות לא יבצר ממנו דבר ועמ"ש על מאמר הזהר ויצא קמ"ח ב' חייך אפי' במאנין דילי' לא אשתמש א"א במאנין דילך כו' ע"ש). וא"כ הי' יכול להיות יצי"מ ע"י משה לבד אתעדל"ע בלי אתעדל"ת בבחינת רצוא והי' זה קיום לעולם משא"כ באתעדל"ת יש שינויים כמ"ש בפ' ואתחנן שזה ביקש משה אעברה נא כו' ולא פעל אז והי' זה מחמת דבריו ביצי"מ כמ"ש עתה תראה כו').

ז) **וזהו** וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים. פי' בחינת הוי' להיות שבו דוקא שורה אור א"ס ב"ה שם מתחברים משה ואהרן ונק' תרין ריעין דל"מ לעלמין כו', כי משה שושבינא דמלכא עד"מ להביא החתן לגבי הכלה ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא להביא הכלה לגבי החתן ונמצא באמצעות משה ואהרן שורה בהם שם הוי' ונק' תרין ריעין כו' כאשר מתחברין יחד זה בעליה וזה בירידה כו'. וזהו שלפעמים נאמר משה תחילה ואח"כ אהרן כמ"ש הוא משה ואהרן כו' ולפעמים אמר אהרן תחילה ואח"כ משה כמ"ש הוא אהרן ומשה כו' כי שניהם אחד הוא כי מאחר שעולה אהרן למעלה ומשה יורד למטה אז שניהם כאיש אחד בהתחברם ולכך אמר משה ונחנו מ"ה על שניהם יחד כאלו הם במדריגה אחת ושרש אחד ממש וד"ל (לפי ששניהם מבחי' מ"ה דחכמה בחי' ביטול כו'). וזהו וידבר הוי' אל משה ואל אהרן שיתחברו שניהם יחד דוקא וזהו ויצום לשון צוותא וחיבור שיתחברו יחד בחי' משה ואהרן להיות העלאה והמשכה שע"י צוותא וחיבור זה של משה ואהרן יכול להיות בחי' יצי"מ דהיינו לצאת מבחינת מיצר וגבול דשם אלקים דקדושה אלא יאיר אור שם הוי' שהוא מהווה תמיד בבחינת א"ס כנ"ל באריכות. וזהו ויצום אל בני ישראל להוציא את בני ישראל ממצרים ובזה מתורץ הקושיא למה צריך ציווי לבני ישראל כי אין הציווי הזה אלא לאהרן ומשה שיתחברו יחד כנ"ל ואז ממילא יצאו בני ישראל ממצרים כו' וד"ל. ומ"ש אל פרעה מלך מצרים ציווי זה לפרעה היינו ג"כ ע"י משה ואהרן דוקא כי הנה ארז"ל כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי ומריעי אלו ת"ח כו'. וזה פלא לכאורה למה קורי' בשם מריעי דוקא ולא אמר שם חולה סתם. אך הנה פי' מריעי לשון שבירה ופירוד הדבר לחלקים רבים כמו תרועם בשבט כו' וכן רועה התרועעה ארץ התפוררה כו' וזהו"ע שבירה ופירוד לחלקים וגם בכאן רמזו רז"ל ענין ת"ח שנק' פסקני' שפוסקים וחותכי' ההלכות כמו תנאים ואמוראים שיגזרו ויחתכו כך וכך יוכשר וכך וכך לא יוכשר כמו ב"ש פוסלים כו' והוא כמו המפריד דבר לחלקים וכך יחלקו ויבררו להבדיל בין טמא וטהור כו'. וזהו מה שנק' תורה להבדיל ולהורות בין טמא לטהור גם בדבר איסור שאינו מפורש ומבואר בתורה אלא יש בו צד היתר כו' והיינו גם בחינת תערובות כל שהוא דטו"ר מבדילי' כו' ולכן נק' ת"ח מריעי לפי שבחכמה דוקא אתברירו כו' כידוע והבירור הזה הוא להבדיל הרע מהטוב ולהפוך הרע לטוב כשיאמר רבי פלוני כשר וטהור כו' וה"ז בחינת אתכפייא סט"א ואתהפכא כו' וזהו שנק' תנאים מלכים מאן מלכי רבנן כמלך הגוזר וכמאמר מתניתא מלכתא כמ"ש במ"א. וז"ש ויצום אל משה ואהרן לפי ששרש שניהם מבחינת החכמה כמ"ש משה ונחנו

מ״ה כו׳ ובחכמה דוקא אתברירו הקליפות ונבדלין בתכלית מן הקדושה האלקית כנ״ל בפי׳ מריעין אלו ת״ח כו׳, וזהו ויצום גם אל פרעה אותיות עורף הוא בחינת עקשנות המנגד לקדושה כמ״ש כי פנו אלי עורף כו׳ כמו העורף שהוא באחורי הדעת כו׳ וציוה למשה ואהרן שבחיבורם יחד יכניעו לעורף דקליפה ויתהפך גם חושך לאור וכמו שבסוף אמר לו משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות כו׳ שענין זה היינו כי גם באמת זהו לעו״ז יהי׳ בחינת גילוי אלקות לפי שידעו גם מצרים את בחינת הוי׳ ע״י משה ואהרן כו׳ ויהי׳ גם בחי׳ פרעה בסיוע זה להוציא את בני ישראל ממצרים כנ״ל, ולכך סמך הציווי לשניהם כאחד אל בני ישראל ואל פרעה להוציא את בני ישראל.

אלה ראשי בית אבותם ראובן בכור ישראל כו׳ ואלה בני שמעון כו׳ ועד ואלה בני לוי כו׳. והנה הפליאה ידוע למה לא מנה רק ג׳ אלה וגם למה סמך פ׳ זו לפ׳ שלפניה דלכאורה אין להם קשר וחיבור זע״ז כלל. אך הענין הוא כדפי׳ רש״י משום דמצינו דיעקב לא בירך את ראובן ושמעון כו׳ ולא התחיל אלא מיהודה ואמנם משה בירך אותם והתחיל מראובן יחי ראובן כו׳. והענין הוא כי בחינת ראובן רא״ו ב״ן היינו בחינת ראיה בחכמה ושמיעה בבינה והיינו בחינת ג״ר חו״ב ולוי הוא בחינת הדעת הכוללם ויעקב לא ברכם לפי שיעקב מלבר היינו שמקבל רק מבחינת אל שד״י כמ״ש וארא אל אברהם כו׳ שהוא בחינת הצמצום כנ״ל, אבל משה מלגאו דהיינו מבחינת אור א״ס דשם הוי׳ לכך בירך גם לג׳ אלה ואדרבה לעתיד יתעלו ג׳ אלה למעלה משאר השבטים ויהיו נק׳ ראשי בית אבותם בכלל וזהו שסמך פ׳ זו לפ׳ שלפניה דמאחר שציוה למשה ואהרן ע״ד הנ״ל ע״כ אמר מיד אלה ראשי בית אבותם ראובן ושמעון ולוי דוקא כי מקבלים מבחינת שם הוי׳ שמחבר משה ואהרן.

מחמת * שנתארך הענין ע״כ ראיתי כי טוב לבאר המכוון ותוכן הדרוש על סדר האותיות.

א) **תחילה** קשה ב׳ קושיות היינו מהו ויצום ומהו הקל וחומר הן בני ישראל כו׳ ואמר שצלה״ק פי׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי ופי׳ שם הוי׳ שמהווה תמיד והענין דלפעמים כתיב ועלמות אין מספר ולפעמים א׳ מספר קצוב. ותחילה יש להקדים ענין שיעור אורך קומה של יוצר בראשית שהוא ההשתלשלות מן העולם ועד העולם לפי שעלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה כמו במשל לגבי הנמשל בריבוי העולמות ג׳ אלפים משל, לזה נק׳ אורך.

ב) **אך** ענין מ״ש באד״ר תליסר אלף עלמין דיתבין בגלגלתא שא״ז בבחי׳ אורך כי כולם ע״ד בחי׳ וערך א׳. הענין שהם מבחי׳ אותיות הנמשכים משמות עליונים שאלו היו האותיות אלו מתגלים למטה הי׳ מהן כך וכך עולמו׳ ונת׳ ב׳ הקדמות לבאר זה היטב.

ג) **ומה** שאותיות הנ״ל הם בבחינת מספר אף שהם בחינת אלקו׳ זהו ע״ד מה שאמרו רז״ל בפי׳ שם שד״י שאמר לעולמו די משא״כ

מחמת כו׳ : בכת״י ב׳ כתוב כאן : קיצורים על הנ״ל.

מבחינת שם הוי׳ יוכל להיות עולמות עד אין מספר ומתורץ הקושיא דלעיל אות א׳ מענין דלפעמים כתיב ועלמות אין מספר שזהו מצד אותיות הנמשכים משם הוי׳ ומ״ש מספר קצוב זהו ע״י שנמשכו ע״י שם שד״י וזהו פי׳ הוי׳ הי׳ הווה ויהי׳ שהוא למעלה מבחי׳ זמן וכש״כ מבחי׳ עולם. כי יש עולם שנה נפש. וז״ש באבות ושמי הוי׳ לא נודעתי כו׳ אף שבחי אהוי״ר שלהם גדולה מאד והן הן בחינת המרכבה כמו בחינת פני אריה אהבה כו׳ אך הוא רק מרכבה למדות עליונות מדה לשון גבול שנמשך מבחינת שם שד״י הצמצום אבל גילוי שם הוי׳ שבבחינת א״ס לא נודעתי להם.

ד) **אך** עתה ע״י גלות זכו לגילוי שם הוי׳ וז״ש והייתי לכם לאלקים ופי׳ והייתי שם הוי׳ יהי׳ אצלכם ע״ד שם אלקים והיינו ע״י תומ״צ שהם דרך לשם הוי׳. טלית המשכת סוכ״ע בחינת צדקה צדיק הוי׳ בכל דרכיו. וכן שאר כל המצות. לכן נק׳ התורה חותם חותמו של הקב״ה אמת. והיינו תורה. דכמו אותיות החקוקים על אבן טוב הנק׳ חותם אין אותיות אלו נכרים כ״כ עד שנחתמו על השעוה כך אותיות דשם הוי׳ יתגלו דוקא בעשי׳ גשמי׳ במצות מעשיות.

ה) **והנה** אעפ״י שגילוי שם הוי׳ הוא ע״י תומ״צ מ״מ ג״כ ברעו״ד תליא והיינו שיחפוץ ביצי״מ לצאת מהמצרים וגבולים ועז״נ ולא קבילו והיינו מקוצר רוח בחינת עיבור ע״כ לא שמעו אל משה הממשיך גילוי שם הוי׳ ולכן אמר משה קל וחומר הן בני ישראל הנה״א לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה בחינת עורף הרצון הזר דנה״ב שיתהפך גם הוא ממש מחשוכא לנהורא עד שיקויים בכל לבבך בשני יצריך.

ו) **והנה** לכן שיתף הקב״ה את אהרן עמו. כי הנה אהרן שושבינא דמטרוניתא שממשיך בכנס״י בחינת אה״ר בלי גבול שירצו לצאת מבחינת המצרים וגבולים דבי״ע היינו שמביא את הכלה לגבי החתן וכהן הדיוט הוא אהבה זוטא לכן ע״י בחינת אהרן יוכל לבוא לבחינת יצי״מ ואז אח״כ יהי׳ גילוי שם הוי׳ למטה ע״י תומ״צ שזהו ע״י משה שושבינא דמלכא (ומה שרצה הקב״ה שיהי׳ יצי״מ ע״י משה לבד זהו מ״ש גבי שליו היד הוי׳ תקצר כמ״ש במ״א (עיין בהג״ה)).

ז) **וזהו** ויצום לשון צוותא וחיבור שיהי׳ התחברות ב׳ הבחינות משה ואהרן יחד וכן פי׳ בלקו״א מהה״מ ז״ל ועי״ז יוציאו את בני ישראל מבחינת המצרים וגבולים עד שיהי׳ גילוי שם הוי׳ ע״ד הנ״ל (אות ד׳)).

וענין הציווי אל פרעה היינו שע״י בחכמה אתברירו יתברר לפי שע״י החכמה דתורה איתברירו לכן נתברר הטוב גם מבחינת לעו״ז כמ״ש גם אתה תתן כו׳. ולכן נקראו ת״ח מריעי לשון תרועה כו׳ שמפרידים לברר הטוב ורע. וענין אלה ראשי כו׳ היינו כי לפי שבחינת משה מקבל גילוי שם הוי׳ לכך יוכל להמשיך הברכה לג׳ שבטים אלה שלא המשיך להם יעקב הברכה מבחינת שם שד״י וזהו משה מלגאו כו׳.

ביאור ע"פ ויצוום אל בנ"י

הנה שם הוי' הוא לשון שמהווה מאין ליש והיו"ד שבשם הוא המורה שמהווה בתמידות וגם ל' עתיד כמו ככה יעשה איוב כו' שהיו"ד מורה על התמדת הפעולה הוה ועתיד, והיינו כי ש' הוי' היו"ד בחכמה דאצי' ה' בבינה וידוע שעיקר ההתלבשות אור א"ס הוא בחכמה לבדה להיותה בבחי' הביטול כ"ח מ"ה (וזהו ההפרש בין אצי' לבריאה שעד מקום התגלות בחי' חכמה נק' אצי' מלשון ויאצל כו' ומקום שאין החכמה מאירה רק ע"י התלבשות לגמרי בבינה נק' בריאה מאין ליש) וכן היו"ד דוקא מורה על התמדת הפעולה להיות הנמצאים בהוה ועתיד אין קץ שזהו בחי' א"ס המלובש בחכמה דוקא וז"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם, פי' נודעתי מלשון יעוד והתחברות שלא הי' להם בחי' התחברות עם ש' הוי' ממש כי אף למעלה בעולמות עליונים א"א להם לקבל האור והגילוי מש' הוי' ממש, כ"א ע"י שם שדי שאמר לעולמו די, דהיינו בחינת הצמצום דאוא"ס שנעשה חלל ומק"פ רק רשימה לבדו נשאר והיינו ממש כוונת המדרש שאמר לעולמו די, שלא יהי' התפשטות וגילוי האור בבחי' א"ס כ"א שיוכלל האור במקורו המאיר וישאר רק רשימו כדי להיות שרש להתהוות בחי' בע"ג, וזהו פי' די, רק שבמדרש הלבישו הסוד בגשמיות שמדבר בהנבראים עצמן שנעשו בבחי' בע"ג להיות הרקיע מהלך ת"ק שנה ולא יותר שא' לעולמו די. ובכהאריז"ל מפרש ששרש הענין ע"י מה הי' זה בהנבראים לפי שהי' הצמצום בהאור עד שישאר רק רשימו לבד כנ"ל, וזהו שרש ענין ש' שדי במקור ושרש הראשון. וביאור הענין של צמצום וחלל זה היינו בחי' הפסק גדול שנעשה בין המאציל לנאצלים שיומשך השפע מהמאציל לנאצלים שלא בהדרגה ודרך השתלשלות מעילה לעלול ח"ו כ"א בבחי' דילוג מא"ס להתהוות כלים דאצי' שהן מקור ושרש הגבול ממש שאין זה מערך עו"ע, שאם הי' זה דרך עו"ע לא יועילו להתהוות בחי' בע"ג מא"ס כ"א ע"י הפסקה וצמצום האור לגמרי עד שישאר רק רשימו בעלמא, ומבשרי אחזה עד"מ באדם עו"ע הוא כמו השכל שמאיר במדות שבלב ומהמדות מאיר במח' ומח' בדיבור להגיד השכל לזולתו, אכן יש ג"כ בחי' שהוא דילוג יותר מערך הנ"ל כגון כשהתלמיד קטן שאינו מבין השכל וצ"ל לו איזו משל גשמי כערכו שאינו מערך הנמשל כלל, ה"ז בחי' דילוג ועד"ז יובן למעלה בחי' עו"ע המשכה מבינה ודעת להמדות, משא"כ מבחי' א"ס צ"ל ע"י דילוג, ולכן נק' התורה משל הקדמוני שהתחלת התורה בראשית ברא שזהו בחי' תורה דבריאה הוא נחשב בחי' משל נגד תורה דאצי' כמו ששמים וארץ גשמיי' הן משל לבחי' שמים וארץ זו"נ דאצי' שכמו אין ערוך המשל אל הנמשל כך אין ערוך הנברא אל הנאצל וכן עד רום המעלות דהיינו שאף בחי' תורה דאצי' נחשבת בחי' משל לגבי בחי' קדמונו של עולם כו' ועד"ז אמר שלמה ג' אלפים משל כמ"ש במ"א. אך באמת גם בחי' התלבשות השכל במשל לא נק' דילוג לגבי עו"ע וא"א למצוא כלל בנפש בחי' זו הבאה בדילוג לגמרי רק מעין זה הוא כמו שאמרו בחברי דניאל דאיבעית משום דמזליהו חזי הרי הארה זו מבחי' המזל אינו בבחי' עו"ע כהתלבשות השכל במדות שהרי אין מבין

ומשיג מהות השכל כלל רק בבחי' דילוג כו'. ובאמת א"א למצוא בחי' זו הדילוג בנפש, והרחיב הביאור בזה רק למעלה הו"ע הצמצום ומקו"פ הנ"ל ונשאר רק רשימו והו"ע שדי שאמר לעולמו די, ומבחי' רשימה הוא שרש התהוות הכלים דע"ס דאצי' וזהו ענין שדי באצי' שהכלים מגבילים את האור שיהי' השפעה בבחי' גבול כו' והיינו ג"כ בחי' שאמר לעולמו די כו' שיהי' הגבול ממש בבי"ע הוא ע"י שנמשך ההשפעה ע"י כלים דאצי' וכמ"ש באגה"ק איהו וחיוהי, וז"ל אך כדי שיהי' היש נברא בבחי' גבול ותכלית נתלבש האור בכלים דאצי' כו' ע"ש וכן נת' במ"א בענין אדם אותיות מאד, ופי' מאד הוא בלי גבול, ואדם הוא בחי' גבול וה"ז ב' הפכים אלא שהכלי מגביל את האור שיהי' בחי' החסד בגבול וכן בחי' הגבורה יהי' בבחי' גבול שאם הי' בלי גבול הנה מצד החסד הי' מטיב גם לרשעים ומצד הגבו' אפי' תשובה לא היתה מועלת כו' וזהו אלף המגן כו' פי' כי א-ל שדי במילואו גימטרי' אלף והוא בחי' מגן ע"ד מ"ש שמש ומגן הוי' אלקים שהמגן הוא המכסה ומסתיר תוקף אור השמש וכך שם שדי הוא בחי' מגן שהם בחי' הכלים המגבילים ומסתירים את האור דש' הוי' וע' בזהר פ' ויגש ע"פ זה.

ב) **והנה** אחר הצמצום והרשימו נמשך בבחי' גילוי מהאוא"ס שלמעלה מהצמצום והוא הנק' קו"ח ומתלבש בהרשימו זו ואור הקו הוא שרש האורות המתלבשים בהכלים הנמשכים מהרשימו וזהו בחינת שם הוי' ולפי שעיקר גילוי אור הקו מלובש בח"ע ע"כ נרמז בחי' א"ס ביו"ד דשם הוי' כמש"ל, נמצא שגם למעלה בעולמות העליונים גילוי ש' הוי' רק ע"י שם שדי שא"א כלל להיות גילוי אור הקו ממש בעצמו כ"א שהוא מתלבש בהכלים וע"י אמצעות הכלים נמשך איזו הארה דהארה מהקו בהעולמות עליונים וז"ש כי נשגב שמו לבדו ששם הוי' נשגב ומובדל רק הודו וזיוו נמשך על ארץ ושמים כו', וזהו וארא אל אברהם כו' בא-ל שדי דהנה האבות הן הן המרכבה שהיו בבחי' מרכבה לבחי' ז"א כי אברהם הלוך ונסוע הנגבה במדת החסד ואהבה העליונה עד שזכה להיות מרכבה לבחי' חסד ואהבה עליונה שבאצי' ממדת אהבה עליונה שבאצי' נמשך הארה ע"י התלבשות העולמות ממדריגה למדריגה להתלבש ממש בנשמת אברהם המאירה בגופו ממש, וזהו וארא אל אברהם (ועי' באגה"ק ד"ה להבין משל ומליצה וז"ל ע"ח שמ"א פ"ג וארז"ל האבות הן הן המרכבה, והכוונה כי יש נצוץ קטן מאד שהוא בחי' אלקות נמשך ממדריגה האחרונה שבבורא וזה הניצוץ מתלבש בכח ניצוץ א' נברא שהיא נשמה דקה במאד מאד ובניצוץ זה הנק' יחידה יש בה שרשי ד' בחי' הרוחני' נרנח"י כו' עכ"ל. והכוונה שהנשמה היא ד' בחי' נרנח"י ובחי' יחידה הוא שרש ד' בחי' הנ"ל כדמיון התכללות חו"ב וזו"נ בכתר ובבחי' ניצוץ זה הנק' יחידה של הנשמה נשמת האבות ע"ה נתלבש ניצוץ קטן בחי' אלקות ממש ע"ד ענין התלבשות בחי' עתיק שהוא בחינה תחתונה שבא"ס שיתלבש בבחינת א"א שהוא שרש הנאצלים וירידה שלהן הוא עד"מ הוא התלבשות ניצוץ אלקות בירידת של נשמת האבות, אך ניצוץ זה היינו מבחי' הכלים דע"ס דאצילות והיינו מ"ש וארא אל אברהם כו' בא-ל שדי שהכלים הן בחי' אלקות ממש לברוא על ידן מאין

ליש כו׳ רק שנק׳ מדריגה האחרונה שבבורא שהן המגבילים האור ושרשן ומקורן מבחינת הרשימו כנ״ל שאמר לעולמו די ומבחינת פנימי׳ הכלים נמשך הניצוץ להתלבש בנשמת האבות אברהם מבחי׳ אהבה וחסד עליון דאצי׳ יצחק מבחי׳ גבורה ע״י בחי׳ יראה פחד יצחק ויעקב מבחי׳ ת״ת ומדת רחמים וז״ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם כו׳ (ע׳ באגה״ק ע״פ זורע צדקה שכר אמת) בא״ל שדי דוקא. וביאור הדבר הוא כי הנה ידוע שעולם האצי׳ נק׳ עולם התיקון שהתיקון הוא להיות מיעוט האור וריבוי הכלים ולכן אפשר להתקיים וכמ״ש וירא אלקים את האור כי טוב ופי׳ כי טוב לגנוז וזהו ל׳ תיקון שהוא ל׳ לבוש כנודע מתרגום ולא ילבש גבר לא יתקן גבר כו׳ והיינו ע״י הלבשת האור והעלמו בכלים הוא שיוכלו להיות ממנו משא״כ בתהו שהי׳ ריבוי האור ומיעוט הכלים לא יכלו לסבול ונשברו הכלים כו׳ ולכן הנשמה צריכה ללבושים בג״ע שעל ידן תוכלו להנות מהאור עליון משא״כ בלא הלבושים כו׳. וזהו״ע וארא כו׳ בא״ל שדי דוקא שאמר לעולמו די בחי׳ מיעוט האור ואז יוכלו לקבל האור ע״י שיכילוהו הכלים מכלים שונים משא״כ מקודם לזה (הי׳ שני אלפים תהו) איתא דהוה קרו לי׳ בשמות נוכראן נמצא אף שבחי׳ שם שדי מורה על הכלים המגבילים האור אף שמצדם נמשך הגבול ממש בבי״ע. אך צמצום זה הוא תכלית החסד כדי שיוכלו להתקבל הגילוי וזהו עיקר עולם התיקון משא״כ כשהי׳ האור נמשך בלי צמצום הכלים כ״כ נתהווה מזה שבה״כ שמזה שרש כל הקליפות כנודע והראי׳ ג״כ מענין הלבושים בג״ע ולכן התחלת התורה דתיקון דאצי׳ הוא בבחי׳ שם אלקים כמ״ש בראשית כרא אלקים פי׳ שם אלקים הוא בחי׳ אתוון מי אלה, אלה הוא ל׳ רבים דהיינו הריבוי וההתחלקות של הכלים דנאצלים שנק׳ אלה (שהן ו״ק חג״ת נה״י וכ״א כלול משסה כמ״ש במ״א ע״פ אלה פקודי כו׳ משא״כ לפני האצי׳ כי לפני אחד מה אתה סופר) ומי הוא בחי׳ בינה דאצי׳ שברא המדות כולן וזהו מי ברא אלה וכ״ז הוא בחי׳ תיקון הכלים ע״י עיבור בבטן אימא ולכן ג״כ אלקים יל׳ כח שייך בבחי׳ הכלים וכמ״ש בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית כמנין ורב כח ושיעור קומה היינו בחי׳ הכלים כו׳).

ג) **והנה** עפ״ז ענין ומעלת יצ״מ ומ״ת שהוא כמ״ש לכן אמור לבנ״י אני הוי׳ כו׳ והייתי לכם לאלקים וידעתם כי אני הוי׳ פי׳ כי ע״י קבלת התורה יוכל להיות גילוי ש׳ הוי׳ ממש שהוא בחי׳ האור ממש מה שלא זכו לזה האבות רק מבחי׳ הכלים כנ״ל וז״ש והייתי לכם לאלקים פי׳ והייתי קאי ע״ש הוי׳ שזכר קודם שמבחי׳ שם הוי׳ יתגלה לכם ממש ע״ד שם אלקים. אך צ״ל הרי גם אצל האבות נז׳ שם הוי׳ וירא אליו הוי׳ כו׳ ויובן זה ע״ד מ״ש בכוונת נעילה דיוכ״פ באמירת ז״פ הוי׳ הוא האלקים שהוא בבחי׳ עליית העולמות, הנה הבחי׳ שיהי׳ נק׳ בשם הוי׳ בעלותו למעלה לבחי׳ עליונה יותר כאלקים יחשב ובחי׳ הוי׳ הוא הגבה למעלה יותר ועד״ז יש כמה עליות כו׳. וכן בהיפך בירידת השפע מלמעלה למטה הוא בהיפך ממש שלמעלה נחשב רק ש׳ אלקים כשנשפל אל התחתון להשפיע נעשה ש׳ הוי׳ (שהרי כלים דאצי׳ נעשו אורות לבי״ע) וכגון בערך המדרגות

שבהשתלשלות בהיותן כסדרן בבחי׳ הדרגה אזי החכמה נק׳ בשם הוי׳ כמ״ש הוי׳ בחכמה ובינה שם אלקים כנ״ל מענין מי אלה, אכן כשיצטרך להיות ירידת השפע מבינה לז״א אז בינה נק׳ שם הוי׳, וזהו״ע הוי׳ בניקוד אלה וז״א המקבל נק׳ ש׳ אלקים וכשז״א משפיע למל׳ נק׳ הז״א בשם הוי׳ והמל׳ בשם אלקים וגם המל׳ כשנשפלת בבי״ע ונעשית מקור לבי״ע נק׳ הוי׳ כמ״ש בזהר פ׳ בלק דקפ״ז בענין המלאך הגואל וכד שרי על דוכתי׳ תרין כרובין הוי׳ שמים וכן להיפך בעלי׳ שנגד המאציל ית׳ נק׳ החכ׳ הכוללת כללות האצי׳ בש׳ אלקים וגם ל״ב נתיבות פליאות חכמה הן ל״ב שמות אלקי׳ שבמע״ב. ולפי״ז מובן ענין ושמי הוי׳ לא נודעתי להם אע״פ שנז׳ כמה שמות הוי׳ אצל מעשה דאבות וא״כ ודאי ידעו האבות מש׳ הוי׳, אלא הכוונה כי בעולם העליון שהשיגו האבות נראים להם בבחי׳ ש׳ שדי וש׳ אלקים שבעולם ההוא*(שהגיע שם השגת נבואת האבות ע״ה) שהוא* ריבוי האור לא נתגלית להם. אכן יכול להיות שמה שבעולם ההוא שהגיע שם נבואת האבות ש׳ שדי אלקים נחשב לגבי עולם התחתון לבחי׳ שם הוי׳ ולכן נזכר באבות ג״כ גלוי שמות הוי׳. אבל מ״מ עיקר נבואתם לא הגיע רק עד שם שדי ואלקים כנ״ל, אבל ע״י מ״ת כתיב והייתי לכם לאלקים הכוונה שיהי׳ גילוי ש׳ הוי׳ ממש שהוא ריבוי האור שלמעלה ממש מבחי׳ שם אלקים שנתגלה להאבות ולפי שכל המשכות הוא ע״י שם אלקים שע״כ אמר והייתי לכם לאלקים, כלומר שם הוי׳ שהוא האור יהי׳ אצליכם ע״ד בחי׳ שם אלקים שהוא הכלי עד שיהי׳ נתפס ומושג בהשגה וכמ״ש ונגלה כבוד הוי׳ עין בעין יראו (וביאור ענין ל׳ אלקים דוקא מה שנז׳ שם אלקים יובן דהנה יש להקשות למה בשם אלקים נז׳ לשון אלקים* שהוא אלקים שלנו ולא נזכר כן בכל השמות שלא נז׳ הש׳ בענין כזה לומר שהוא שלנו אלא נזכר סתם ש׳ הוי׳ שם אהי׳ כו׳, והתירוץ הוא כי כדי שיהי׳ שייך לומר על השם שהוא שלנו א״א להיות רק ע״י צמצום, והצמצום הוא בחי׳ ש׳ אלקים, קושיא זו והתירוץ היא מחלום שחלם לו לרבינו נ״ע בכפר פייענע שלפני הסתלקותו ושבח מאוד את הקושיא ואמר שהתירוץ פשוט, ובזה יובן והייתי לכם לאלקים דוקא, דהיינו שהשם הוי׳ יהי׳ ג״כ בבחי׳ גילוי בנשמה ע״ד ש׳ אלקים שאומרים אלקינו והוא כמש״ל בענין האבות הן הן המרכבה כו׳ וכך הוי׳ יהי׳ בבחי׳ אלקיך ממש וזהו פי׳ ואהבת שהוי׳ יהי׳ בבחי׳ אלקיך ועמ״ש במ״א ע״פ ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם כו׳).

ד) **והנה** צ״ל שייכות ענין גילוי ש׳ הוי׳ ליצ״מ דוקא כמ״ש והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים כו׳ וידעתם כי אני הוי׳, הענין כי הנה בחי׳ מצרים יש ג״כ בקדושה והוא בחי׳ מיצר הגרון כי מצרים מצר ים הוא בחי׳ מצר וצמצום לבחי׳ ים החכמה וצמצום זה היינו בחי׳ הגרון כי ההמשכה משכל למדות הוא ע״י הגרון ושם מתקצר ומתצמצם השכל להיות נעשה מקור למדה והוא בחי׳ צר וצמצום יותר מהשכל וגם מהמדה וכמ״ש בלק״ת להאריז״ל, ולכן גרון גימט׳ ג׳ שמות אלקים שהג׳ מוחין חב״ד

~~שהוא : כנראה חסר וצ״ל : ושם הוי׳ שהוא.~~

אלקים : ~~כ״ה בכת״י, ואפשר~~ צ״ל : אלקינו. — בהבא לקמן ראה ג״כ לקו״ת נצבים (נג, סע״ג).

באים בצמצום עצום מאד, והנה גילוי בחי' ש' הוי' הוא גילוי בחי' עצמיות ח"ע שבו מלובש ש' הוי' כמש"ל שעיקר השראת אוא"ס הוא בחכמה ולכן היו"ד דהוי' הוא בחכמה והמשכה זו הוא ע"י התורה שהוא בחי' ח"ע ולא זכו לזה האבות שהיו מרכבה רק לבחי' המדות ולכן גלוי בחי' שם הוי' הוא ההיפך מבחי' מצרים המצמצם ומגביל המשכת ח"ע בתכלית הצמצום שהאור מצומצם שם יותר גם מבמדות, משא"כ ע"י התורה נמשך גילוי עצמות ח"ע שלמעלה מהצמצום וז"ש וידעו מצרים כי אני הוי' כי אין יודעים עד הנה רק מבחי' שם אלקים המצמצם האור אבל עתה ידעתי מהארת שם הוי' שבח"ע המתפשט בלי גבול (וענין יצ"מ בנפש ממיצר הגרון הוא בחי' גילוי אור השכל וההתבוננות במדות להיות גילוי אהוי"ר בלב כו' וכמ"ש במ"א וגלוי הוא ע"י קורא בתורה כמ"ש במ"א ע"פ לכן אמור לבנ"י כו'). ולהבין מה שבגילוי זה נמשך דוקא ע"י תומ"צ הגם שהן מלובשים בעשי' גשמיות ולכאורה הרי האהוי"ר הם נעלים יותר ואעפ"כ אף שהאבות הן הן המרכבה ממש שמעלת ומדרגת האהוי"ר שלהן הי' גבוה מאד עכ"ז ושמי הוי' לא נודעתי להם כ"א דוקא ע"י קיום התומ"צ מעשיות יומשך גילוי ש' הוי' ממש. הנה זה יובן עפ"י הקדמה אחת הידוע שכל אור שהוא עליון במעלה ומדרגה הנה א"א שיבא ויומשך למטה כ"א דוקא ע"י התלבשות בדבר היותר נמוך כי לעוצם רוממותו לא יתלבש כ"א בלבוש חיצוני יותר וכמו עד"מ מחותם שבשעוה שבאבן טוב עצמו אין ניכר האותיות כ"כ מפני הברקת האבן טוב ובשעוה דוקא אז הם נכרים היטב, ולכן נק' התומ"צ ג"כ בשם חותם חותמו של הקב"ה אמת ואין אמת אלא תורה וכתיב כחותם על לבך כחותם על זרועך שהם תפילין שדוקא בהתלבשותם בגשמיות יתגלה ויומשך אמת הוי' לעולם מה שאי אפשר להתגלות למעלה ולא יושג ע"י אהוי"ר של העליונים. וכן מובן ענין זה מהבנת שכל עמוק ע"י התלבשות במשל דוקא וכן ממה שהטפה גשמיות נמשכת מהמוח יש בה התלבשות מעצמות ומהות המוחין להוליד בדומה לו משא"כ בהשפעת השכל בדבור לא יוכל להשפיע ולהוליד בהמקבל מו"ד ועצמות השכל רק מה שילמדנו איזו השגות פרטים שהם רק הארת השכל ולא מהו"ע הרי שכל בחי' עליונה יותר נמשך דוקא ע"י התלבשותו בדבר נמוך וגשמי, וכן מובן מנפילת אבן מהחומה שהאבן שתפול ממקום גבוה יותר תפול להלאה למרחוק יותר כו'. ועד"ז יובן ענין מ"ת כי הנה האור העליון א"ס ב"ה המאיר בחכמה אינו נמשך בזו"נ כ"א ע"י מיצר הגרון והאבות שהיו עבודתם בבחי' אהוי"ר היו מרכבה להאור המתלבש בחג"ת דז"א לבד אבל ע"י תומ"צ שנתלבשו בעשי' גשמיות הנה עי"ז דוקא יומשך עצמות האור א"ס כמו שמלובש בחכ' להיות נמשך בזו"נ ולמטה ממש בעשי' גשמיות.

והנה פי' ויצוום אל בנ"י כי משה הוא בחי' המדרגה הגבוה שבכל עולם ועולם דהיינו שהוא בכל עולם ועולם בחי' הממשיך מעולם העליון היינו שזה מורה תיבת משה ל' משוי כמו ענין דלייה וכמו דלה דלה לנו כו'. ופרטיות ענין משה הנה מבואר בפ' שמות ע"פ מי שם פה לאדם ששרש

משה הוא מבחי' שמיטת החסד וירד משמיטה ההיא לתקן בחי' שמיטה זו שנק' שמיטת הפחד, והענין יובן לפמש"ש בשם האריז"ל שהוא בחי' עולם התהו שלפני התיקון והיינו כי התיקון הוא רבוי הכלים שזהו בחי' גבורות וצמצומים ונק' שדי כנ"ל משא"כ בעולם התהו הי' ריבוי האור בלי שום צמצום. ולכן משם נמשך משה לתקן שמיטת הפחד דהיינו שבו ועל ידו ניתנה התורה שעי"ז יהי' נמשך ריבוי האור בכלים דתיקון ולכן נק' שושבינא דמלכא ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא בהעלותך את הנרות וע"י שניהם יחד יהי' בחי' יצ"מ בחי' רו"ש וזהו ויצוום לשון צוותא וחיבור שיהי' הבחי' רצוא ושוב תרין ריעין כו'. תנ"ו

והנה פי' וידבר אלקים כו' וארא כו' נז' כאן ג' שמות ש' אלקים וש' שדי וש' הוי', ויש להקדים מ"ש בספר הציוני וז"ל, ענין הכתוב ע"ד הפשט כי נראה לאבות בשם שדי שהוא מנצח בו מערכות השמים לעשות עמהם נסים נסתרים, ר"ל שלא תבטל מנהגו של עולם ברעב זנם ובמלחמה מחרב הצילם כו' אבל בשמי הוי' כו' לא נודעתי להם לברוא להם חדשות בשינוי התולדות שהם נגלים עכ"ל. והענין כי חז"ל פירשו שם שדי שדי באלוקותו לכל ברי' והיינו כי חיות העולמות הוא ע"פ מדותיו ית' שראשיתן הוא חסד כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' משא"כ בחי' חו"ב עז"נ מאד עמקו מחשבותיך שבחי' מחשבותיך הם בעומק אינו מושג ונגלה בהנהגת העולם אך ע"י עבודת האדם בעסק התורה נמשכו בחי' מחשבותיך שתהיינה באים לידי גילוי ועז"נ ממעמקים קראתיך הוי' וכמ"ש כ"ז במ"א ע"פ באתי לגני כו'. והנה מבואר למעלה שהאבות היו מרכבה לחג"ת דאצי' ולכן זכו לגילוי שם שדי שהוא בחי' חיות כל העולמות כמאמר שדי באלקותו לכל ברי' שהוא מבחינת מדותיו ית' אך להיות גילוי בחי' שם הוי' שהוא בחי' ממעמקים קראתיך הוי' דוקא בחי' עמקו מחשבותיך זהו ע"י התורה כו', והנה מבואר למעלה ג"כ דשרש הכלים הוא מבחי' הרשימו אבל בחי' הוי' הוא מבחי' הקו שנמשך ממעמקים מה שלמעלה מבחי' הצמצום כו' ומבואר במ"א ע"פ כד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגופא כו' שהוא בחי' הסתלקות עצמות הקו רק שנשאר מעט כו' ומ"מ יוכל להיות קיום העולמות והכלים דאצי' ע"י שרשן מהרשימו וכיון שכן אתי שפיר. עז"נ די באלקותו לכל ברי' כי גם מהרשימו והכלים יוכל להיות קיום וחיות כל העולמות אך הקו הוא המשכת תוספת וריבוי האור וזהו בחי' ריבוי האור ולע"ל יומשך ריבוי האור לאין קץ כו'. והנה שם שדי הוא ג"כ ל' ברכות שדים ורחם שהוא בחי' יניקה משא"כ בחי' אלקים הוא בחי' עיבור שהוא בחי' הסתר והעלם כו' וכמו הגלות נמשל לעיבור כו' ולכן האבות זכו לגילוי שם שדי שהוא המשכת מוחין דיניקה שהרי גם במדות יש בחי' חכמה אך אינו דומה החכמה המלובשת בהמדות שהוא בחי' מוחין דיניקה לעצמיות החכמה שהיא רמה ונשגבה למעלה מהן ובה שורה שם הוי' והוא בחי' מוחין דגדלות, והנה בזה א"ש שע"י שם שדי הם הנסים הנסתרים שמתלבשים בטבעו של עולם אבל ע"י שם הוי' הם הניסים היוצאים מהטבע כי הוא בחי' גילוי האור עד שאין הכלי מסתיר כלל, והנה איתא בזהר

בתר דייקא דיינקא לון אתעברת מינייהו כמ״ש בע״ח באריכות שהוא עיבור שני להמשיך לידת מוחין דגדלות כו׳ וז״ש וידבר אלקים אל משה כי משרע״ה טען על הגלות שנמשך מבחי׳ עבור שהוא ש׳ אלקים, וע״ז אמר למה הרעתה כו׳ והתשובה שהוא בשביל לידת מוחין דגדלות דהיינו מ״ת כי לאבות העולם הי׳ הגילוי רק בא״ל שדי בחי׳ דיניקה אך להיות גילוי שם הוי׳ צ״ל תחלה הגלות והעיבור וכמ״ש הזהר וע״ח ועי״ז אח״כ הלידה והגילוי.

קיצור מביאור ויצוום פ׳ וארא. א) ענין שם הוי׳ אוא״ס המלובש בחכמה לכן היו״ד דשם הוי׳ הוא מורה על שם שמהוה תמיד ושם שדי הוא בחינת הכלים המגבילים ושרשן מהצמצום והרשימו. וביאור ענין הצמצום הוא כי א״א להיות המשכה מאוא״ס דרך עו״ע לכך צ״ל הפסק והסתר האור עד שנשאר רק רשימו אז יוכל להיות התהוות הכלים ואז יהי׳ התהוות בחי׳ בע״ג, וזהו ענין שם שדי שאמר לעולמו די כו׳.

ב) **אך** אחר הצמצום מאיר בחינת קו מהאור שלמעלה מהצמצום והתלבשות בחכמה עילאה וזהו בחי׳ שם הוי׳. והנה בתהו הי׳ ריבוי האור ולא יכלו הכלים להכיל ונשברו לכן צ״ל התיקון שיהי׳ ריבוי הכלים ומיעוט האור בכדי שיוכלו להכיל ומהאבות הוא התחלת התיקון לכן נאמר וארא אל אברהם כו׳ בא״ל שדי שהוא בחי׳ הכלים.

ג) **אך** ע״י מ״ת יוכל להיות גילוי ריבוי האור ממש בתוך הכלים דתומ״צ מעשיות והוא בחי׳ גילוי שם הוי׳ זכו * לזה האבות.

ד) **והיינו** ע״י יצ״מ כי מיצר הגרון מפסיק בין חכ״ע למדות ושרש האבות הי׳ מבחי׳ המדות חג״ת והיא בחי׳ עליונה ממיצר הגרון כמ״ש בלק״ת וגלות מצרים הוא העלם האור במיצר הגרון ובחי׳ גילוי האור נק׳ יצ״מ, אך ע״י מ״ת יהי׳ הגילוי מעצמות האור המלובש בח״ע שלמעלה מהמדות חג״ת והמשכה זו דוקא ע״י מצות מעשיות, ויצ״מ הוא ע״י משה ואהרן, וזהו ויצום צוותא וחיבור דרו״ש.

ה) **שדי** לשון חוזק פי׳ ציוני נסים דרך נסתר כו׳ גם לשון די באלקותו לכל ברי׳, גם לשון ברכת שדים, הענין כי חיות העולמות ו״ק דז״א אבל חו״ב כתיב עמקו מחשבותיך כנזכר ע״פ באתי לגני. וזהו״ע אבות שהן חג״ת מרכבה לחג״ת דז״א בחי׳ שדי באלקות לכל ברי׳, אבל קדש מלה בגרמי׳ הוא למעלה יותר. הנה הרשימו יש בה מעט מהאור, נמשל ברכת לשון המשנה כו׳ * ולכן די בזה להתהוות העולמות, ותדע שאפילו בכלים דאצי׳ די להחיות בי״ע, ולכן גם כד אנת אסתלק כו׳ והקו להמשיך תוספת אור וזהו ענין שרש ותוס׳, גם שדים יניקה והיינו ו״ק ובתר דיינקת לון אתעברת מנייהו כדי להיות גדלות שני, וזהו בחי׳ אלקים כדי לבא לבחי׳ שם שדי לשם הוי׳ וזהו תשובה למשה.

———

זכו : כ״ה בכת״י וכנראה שצ״ל : שלא זכו.

נמשל . . המשנה כו׳ : כ״ה בכת״י. וצ״ע הפירוש.

ד"ה וידבר כו' ויצוום כו' * עמוד הראשון שיטה כמ"ש כלל וכן כתיב היש מספר לגדודיו והרי כתיב המוציא במספר צבאם וכתיב אלף אלפים ישמשוני' וריבוא רבבן קדמוהי יקומון הרי עכ"פ יש מספר רק שהוא אלף אלפין כו' והנה בזהר באד"ר וזוטא מבואר ג"כ מציאת מספר קצוב להתהוות. בשיטה קצוב (עמוד שני המתחיל וא"כ שטה א' וע' בגמ' פ"ב דחגיגה די"ג סע"ב קושיא כה"ג מפסוק היש מספר לגדודיו על פסוק אלף אלפין ישמשוני' ותירצו שני תירוצים ע"ז ונתבארו שני התירוצים במ"א. אך הנוגע לכאן הנה במ"א מצאתי כתוב בשם רבינו ז"ל בזה"ל הענין הוא דמה שבא האור האלקי בבחי' זיו והוד בלבד יש מספר וזמן ומקום בחי' עולם שנה נפש אבל מצד הארת עצמות האצילות לתבונתו אין מספר כתיב וגם העולמות והצמצומים שנמשכו מאתו אין להם מספר כלל כמו שהוא בעצמו בבחי' א"ס כו' עכ"ל בד"ה עלי באר דתקס"ד, וא"כ לפ"ז תוכן התירוץ שבאצילות העולמות הם א"ס ושם הוא בחי' היש מספר לגדודיו אבל בבי"ע הוא בבחי' המוציא במספר צבאם בבחי' גבול והיינו לפי שהתהוות בי"ע רק מבחי' מל' דאצי' בחי' שם והארה וגם בחי' מל' מאיר בבחי' רוממות והתנשאות ובבחי' ריחוק וכעין זה נת' בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון פ"א. וע' בפי' המוציא במספר בד"ה וידבר דעשרת הדברות ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב ומספר פ"ג ובהביאור פ"א שם נת' איך בחי' מספר הנ"ל לפעמים הוא בבחי' בלי מספר ממש ולפעמים הוא בבחי' מספר ממש ועד"ז יובן למשכיל תירוץ הש"ס דחגיגה כאן בזמן שבהמ"ק קיים כאן בזמן שאין בהמ"ק קיים והמ"י. ד׳אג

קיצור. הקושיא מהו ויצוום אל בני ישראל ומהו הקל וחומר הן בני ישראל כו' ויאמר שצריך להקדים פי' ושמי הוי' לא נודעתי להם והענין דפעמים כתיב ועלמות אין מספר היש מספר לגדודיו ופעמים כתיב המוציא במספר צבאם אלף אלפין והתירוץ שלמטה בבי"ע הן בבחי' מספר עולם שנה נפש אך למעלה בחינת ולתבונתו אין מספר שם ג"כ בחי' היש מספר. ועלמות אין מספר.

ב) והתירוץ המבואר בדרוש זה אינו מובן היטב מן הכתב ויש לפרשו בשני אופנים האופן הא' כנ"ל וז"ל דמה שאמרו ועלמות אין מספר זהו נמשך משם הוי' בהיות שנאמר גדול הוי' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר שאין סוף וגבול ח"ו לגדולתו ית' ע"כ ממילא א"ס לבחי' ההתפשטות שהוא בחי' המשכת אור וחיות להוות עולמות בלי שיעור כלל דהיינו ריבוא רבבות עולמות כו' וכמ"ש ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית כו' ואנו רואין שינויים רבים בעולם השפל הזה ג"כ כמו בענין הזמן יום ולילה שביום יאיר האור ובלילה יחשך (הג"ה וכן בבחי' נפש יש דצח"מ ויש נפש הצומחת נפש החי' ונפש המדברת ובהם אישים ומינים רבים וכן בבחי' עולם עולם השפל ועולם הגלגלים ועולם המלאכים כו' עכ"ה) ובאמת העוה"ז הוא חומרי ואינו אלא מדריגה היותר אחרונה מכל העולמות עליונים הרוחנים וגם שם יש עולם שנה נפש היינו יש שם ג"כ בחי' ערב ובקר חושך ואור שבלילה אומרים המלאכים ברוך וביום קדוש אך אינו כמו ערב ובוקר שבעוה"ז כ"א רוחני יותר (הג"ה ועד"ז בענין נפש שיש שם

ויצוום כו' : ~~לכללות מאמר זה ראה לעיל~~ וידבר גו' ויצום גו' (ע' קצו).

ג"כ דצח"מ שיש מלאכים הנקראים עצי היער שעז"נ אז ירננו כל עצי היער כו' ולכן אכלתי יערי זהו יוצר אור כו' ע' מזה בלקו"ת בשה"ש סד"ה באתי לגני ובזהר ע"פ תדשא הארץ דשא הם מלאכים כו' יוצר משרתים כו' ויש שנקראו חיות ובהמות פני ארי' פני שור ויש דמות אדם כו' ועד"ז בבחי' עולם היכלות דיצירה היכלות דבריאה ולמעלה מעלה כו' וע' בלקו"ת ר"פ שלח בד"ה טובה הארץ בענין אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין ובד"ה באו חשבון חשבונו של עולם כו' עכ"ה), וכל מה שבעוה"ז השפל מבחי' עש"ן אינו לגבי בחי' עש"ן שבעולמות העליונים אלא כמו ערך המשל לגבי הנמשל (הג"ה או כדמות ציור האדם שמצטייר בלוח לגבי אמיתת האדם וזהו ענין כדמותינו שהאדם שבעוה"ז לגבי בחי' אדם שלמע' בעולמות הרוחני' הוא רק כדמות האדם שבלוח לגבי האדם וזהו ג"כ ערך המשל לגבי הנמשל עכ"ה) שאע"פ שמוצאים בדוגמא כל מה שיש בנמשל הכל מוצאים במשל אבל הגשמת דברי המשל לגבי דבר שכל עמוק הנמשל אין ערך ויחוס ביניהם כלל כי דברי המשל הם דברים זרים מאד כו' (הג"ה. ועמ"ש מענין המשל שהוא הפרגוד והמסך שבין אצילות לבי"ע בתו"א פ' וירא בד"ה פתח אלי' ויש ג"כ פרגוד ומסך בין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשיי' כמ"ש בתו"א פ' לך בד"ה והבדילה הפרוכת עכ"ה) וכך ערך כל הדברים הגשמים שבעוה"ז לגבי עולם העליון כמו ערב ובוקר גשמי' לגבי ערב ובוקר שברוחני' בעולם המלאכים אופנים וחיות כו' הוא רק כמו משל לבד לגבי הנמשל (הג"ה לפי שנמשכו ונתהוו ע"י הפרסא המפסקת שבין העולם כמו בחי' כי שמש ומגן הוי' אלקים וע' מזה בתו"א בד"ה ואתה תצוה את בנ"י גבי מחוץ לפרוכת כו', וע"י העלם והסתר הפרסא נעשה התהוות יש מאין כמו התהוות בהמה גשמי' מפני שור הרוחני אין לך יש מאין גדול מזה שהרי אין ערוך ויחס לגשמי' עם הרוחני' וכיון שנמשכו יש מאין ע"י הפרסא לכן עם שלמטה בבי"ע הם העולמות בבחי' מספר וגבול. הנה באצילות למעלה מהפרסא הם בבחי' א"ס רק למטה בבי"ע נמשכו בבחי' גבול ומספר כיון שנמשכו ונתהוו רק מבחי' הארה בעלמא המאיר דרך הפרסא ואינו ערוך לעצמיות האור ולכן נק' יש מאין שנתהווה מבחי' אין והארה בעלמא. כן יש לפרש המכוון מהתירוץ יא"כ זהו ע"ד שנתבאר לעיל (סעיף א') ולכן אפילו התורה שלמטה נק' משל הקדמוני שהוא ג"כ רק כמו משל ודוגמא לגבי קדמונו של עולם כו' (הג"ה. אלא שאעפ"כ ע"י המשל יכולים לידע ולהשיג את הנמשל ועמ"ש מענין משל הקדמוני בתו"א בד"ה מזוזה מימין ובד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני עכ"ה) וביאור הדבר קצת הנה ידוע ונזכר ג"כ למעלה שיש ג' מדריגות עולם שנה נפש ר"ת עש"ן (הג"ה. עמ"ש בתו"א פ' יתרו סד"ה וכל העם רואים בענין ואת ההר עשן עכ"ה) עולם הוא בחי' מקום היינו ששה קצוות מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והוא בבחי' גבול מהארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה ועובי הרקיע כו' וכן בין כל רקיע כו' עכ"פ זהו בחי' גבול וכן שנה הוא בחי' זמן והזמן הוא ענין עבר הווה ועתיד ומתחלק לימים וחדשים ושנים והוא למטה ג"כ בבחי' גבול כמארז"ל שית אלפי שנין הוו עלמא וחד חרוב וכן כתיב עוד כל ימי הארץ (הג"ה. ונפש הוא בחי' פרטי הנמצאים לפי הפי' הפשוט אך יש לפרש בענין אחר עכ"ה) ונפש הוא בחי' אור החיות המתפשט ומתלבש בעולם שנה כמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהוא ג' עולמות בי"ע והחיות המלובש בהם נק' נשמה רוח נפש ודרך כלל נק' נפש (הג"ה. ועמ"ש מזה בלקו"ת

פ׳ חוקת בד״ה ע״כ יאמרו המושלים באו חשבון שזהו ענין ממלא כל עלמין וכ״ז למטה בבי״ע שם השתלשלות עש״ן הוא בבחי׳ גבול ומספר משא״כ למעלה מזה באצילות שם בחי׳ עש״ן הוא בבחי׳ בלי גבול. כי הנה ענין עולם למעלה היינו ו״ק דאצילות שהן שרש ומקור לבחי׳ מקום מעלה ומטה כו׳ כמ״ש בתו״א פ׳ בשלח בד״ה אכלוהו היום בענין כשם שא״א לעולם בלא רוחות כו׳ ובד״ה וארא אל אברהם ענין ו״ק ברוחניות מעלה ומטה כו׳ ובד״ה בהעלותך את הנרות דרוש הראשון ושם הרי הוא בבחי׳ א״ס כי עולם האצילות הוא בחי׳ בלי גבול לגבי בי״ע כמ״ש בכ״מ כנזכר לעיל סעיף א׳. וע׳ בתו״א פ׳ בשלח בד״ה והוי׳ הולך לפניהם יומם וכמו״כ בענין הזמן הרי באצילות אין שם זמן גשמי ולכן נאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול וזו״נ דאצי׳ נקראו רק סדר זמנים וכן בבחי׳ נפש כו׳ וזהו שבבחי׳ זו נאמר ועלמות אין מספר בבחי׳ בלי גבול וכן זהו ענין היש מספר לגדודיו כו׳ משא״כ בבי״ע הוא בבחי׳ מספר אלף אלפים ישמשוני׳ כו׳ עכ״ה) והנה זה שהעולם שנה נפש הוא בבחי׳ מספר וגבול זהו נמשך מבחי׳ אלקים ומבחינת אל שדי שאמר לעולמו די ומה שהוא בבחי׳ אין מספר זהו נמשך משם הוי׳ כי הנה פי׳ הוי׳ היינו הי׳ הווה ויהי׳ דהיינו שהוא כולל עבר הווה ועתיד יחד והוא למעלה מבחי׳ זמן לגמרי וכן הוא למעלה מבחי׳ מקום וחיות מקום והזמן נמשך רק מבחי׳ מלכות הנק׳ שם אלקים ואד׳ וגם נק׳ א־ל שדי וכמ״ש בסש״ב ח״ב פ״ז ע״כ בחי׳ עולם שנה נפש הנמשך משם הוי׳ הוא בלי גבול וזהו בחי׳ עולם האצי׳ אך בבי״ע נמשכו עש״ן בבחי׳ גבול ע״י שאמר לעולמו די כו׳.

קיצור. ועלמות אין מספר נמשך משם הוי׳ ולגדולתו אין חקר ומה שהעולם בבחי׳ גבול נמשך מבחי׳ שאמר לעולמו די והיינו כי עש״ן שלמטה הוא רק כמו משל לבד לגבי עש״ן שלמעלה כמו עצי היער לגבי המלאכים הנק׳ עצי שיטים עומדים וכן בי״ע לגבי אצילות לפי שנמשכו ע״י הפרסא המפסקת בחי׳ פרוכת וכמו בהמה לגבי פני שור שבמרכבה וע״י הפרסא נעשה יש מאין לכן אף שלמטה עש״ן הוא בגבול מן הארץ לרקיע ת״ק שנה כו׳ שית אלפי שנין הוו עלמא כו׳ הנה באצילות עש״ן הוא בלי גבול ממש והיינו כי באצילות מאיר שם הוי׳ משא״כ בבי״ע נמשך ע״י שאמר לעולמו די כנ״ל.

ג) **הג״ה.** ועוי״ל בפי׳ ועלמות אין מספר הנמשכים משם הוי׳ והוא באופן אחר ויש להקדים מ״ש במ״א בפי׳ ולתבונתו אין מספר איך נופל על תבונה הלשון אין מספר והול״ל אין חקר. אלא שזה ע״ד מ״ש בשלמה וידבר שלשת אלפים משל ופי׳ בתו״א בד״ה מזוזה מימין דהיינו שלשת אלפים מדריגות זו למעלה מזו על כל דבר מד״ת כו׳ ושלמה לא השיג רק ג׳ אלפים מדריגות כו׳ אבל באמת כך הוא לאין קץ כו׳ ע״ש, וזהו ולתבונתו אין מספר ממש בענין עליות ההשגות אין קץ זו למעלה מזו כו׳, וכן נתבאר עוד בתו״א בד״ה ואלה שמות בנ״י בפי׳ משובח ומפואר עדי עד כו׳ ע״ש, וזהו ע״ד שבגשמיות אין לך עשב שאין לו מזל וגבוה מעל גבוה שומר כו׳ וע׳ בתו״א בד״ה פתח אלי׳ שכמו״כ ברוחניות חכמה ושכל אנושי לגבי השכל שבע״ס דעשיי׳ זהו כמו מתיקות התפוח לגבי שרשו המזל כו׳ ועד״ז גבוה מעל גבוה שומר עד אין קץ וכמו עצי ג״ע הנק׳ עצי הוי׳ שהם השגות יש להם מזל המכה בו כו׳ וגבוה מעל גבוה הם ע״ס דאצילות וגבוהים עליהם ע״ס דכתר. וזהו ולתבונתו אין מספר ממש לריבוי העליות בלי קץ ותכלית,

ובכל יום נמשכים מוחין חדשים עליונים יותר וזהו כונן שמים ז״א בתבונה מוחין דאימא והיינו לפי שלתבונתו אין מספר וזהו בחי׳ ועליות עולמות אין מספר ובחי׳ זו נמשך משם הוי׳ וזהו משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול פי׳ שמו הגדול היינו שם הוי׳ משא״כ מבחינת שם אלקים נמשך שאמר לעולמו די בבחינת גבול. וביאור הענין הנה יש להקדים המבואר במ״א ע״פ ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים ונבקע ההר מחציו כו׳. הנה יש להקדים תחילה שרש ענין נעוץ תחילתן בסופן דוקא להיות שיש להבין שרשי בחי׳ האותיות בה׳ מוצאות הפה שאין גוף מציאות האות מתהוה מן המציאות. כמו גיכ״ק מן החיך אין החיך מהווה לאותיות גיכ״ק וכן הלשון אין מהווה לאותיות דטלנ״ת שאם כן הרי ה׳ מוצאות חיך ולשון וגרון יש גם בתינוק הנוצר ובבהמה אעפ״כ אינם יכולים לדבר וגם שיש להם קול שהוא למעלה מהדיבור שהקול לוא מקור הנחלק לאותיות כמ״ש בזהר שקול כלל ודיבור פרט ופרט אצטריך לכלל כו׳ ואעפ״כ אינם יכולים לדבר וגם שיש להם קול שהוא למעלה מהדיבור שהקול הוא מקור הנחלק לאותיות שייך לבחי׳ רוח החיים שבלב שבזה שווין האדם והבהמה אבל הדיבור שייך לנפש השכלית הנק׳ נפש המדברת שנק׳ רוח ממללא כתרגום של נפש חי׳ וע״כ א״א לומר שמן המוצאות מתהווים האותיות רק כי קול של אותיות מתהוה ע״י תנועת המוצא אבל מהות אותיות הדיבור קבועים בעצם הנפש הרוחניות שנק׳ רוח ממללא גם בלא גוף כמו ב׳ רוחות מספרות כו׳. וכן במלאכים נאמר וקרא זה אל זה אע״פ שאין להם פה בה׳ מוצאות (ועמ״ש מזה באגה״ק בד״ה ויעש דוד שם ובלקו״ת בביאור ע״פ אם בחוקותי) אך ורק בבחי׳ פעולת ההברה גשמיות להיות אותיות במבטא גשמיות הוא ע״י המוצאות ע״י האותיות הרוחניים שבנפש מתלבשים בה׳ מוצאות ופועלים פעולת תנועות המוצא שמוציא קול אור גשמי כתנועות הגרזן ביד החוצב. והנה כמו שאותיות הדיבור נמשכים מעצם הנפש והגילוי ע״ד הנ״ל באותיות הדיבור כמו״כ הוא באותיות המחשבה שיש להם ג״כ שרש מיוחד בעצם הנפש והגילוי הוא באור השכל בבחי׳ בינה והשגה דוקא שאז מתהווה באותיות המחשבה שכל ונקרא מלכות דתבונה כו׳ ועמ״ש בתו״א בד״ה ועשית ציץ בענין ופתחת עליו פיתוחי חותם משא״כ אותיות הדיבור הוא בחכמה כמ״ש לנפש חי׳ דאבא יסד ברתא כו׳ ובבחי׳ גילוי הנה המחשבה קודמת לדיבור שהרי א״א לדבר רק מה שחושב במחשבה תחילה ונק׳ המחשבה העלם לגבי גילוי אותיות הדיבור בה׳ מוצאות וע״כ המחשבה קודמת לבוא בתינוק כו׳ אע״פ שאינו יכול לדבר עדיין אבל בשרש המחשבה והדיבור הנה הדיבור קודם שהרי שרש הדיבור בחכמה והמחשבה בבינה וע״כ בגילוי מתאחר הדיבור לבוא שכל הגבוה יותר יותר יומשך ממנו לבוא למטה כו׳. ועד״ז יובן למעלה בכל השתל׳ דאבי״ע שנמשך בסדר השתל׳ עילה ועלול כידוע הנה בחי׳ אותיות הדיבור שבעליון נעשה בחי׳ מחשבה בעולם התחתון והיינו וקרא זה אל זה כו׳ ואין אנו מוצאים בנפש האדם רק ב׳ מיני אותיות הללו דמחשבה ודיבור אבל למעלה יש כמה מיני אותיות רוחנים זה למעלה מזה גבוה מעל גבוה כו׳ כמו שהדיבור הרוחני דב׳ רוחות מספרות כו׳ הוא דק יותר מדקות המחשבה שלנו כך כל בחי׳ אותיות הדיבור שבעליון גבוה הרבה מבחי׳ אותיות המחשבה שבתחתון כו׳. ובדרך פרטיות הנה ד׳ עולמות דאבי״ע על סדר השתלשלות שלהם בעילוי אחר עילוי מלמטה למעלה גבוה מעל גבוה כו׳ כמו מבחי׳ מחשבה דעולם העשיי׳ הרי הוא בחי׳ דיבור בעולם

היצירה ובחינת מחשבה דיצירה הרי הוא בחי' דיבור בבריאה וכן מבריאה לאצי' ומאצילות למעלה מאצילות עד רום המעלות בעילוי אחר עילוי כו' עד בחי' אותיות דטהירו עילאה שהן בחי' רל"א שערים פנים ואחור כמ"ש בס' עמק המלך וגם הם נק' גילוי לגבי העלם אותיות שלמעלה מבחי' טהירו עילאה עד אין קץ כו' וזהו מ"ש באד"ר קכ"ח ב' בגוגלתא יתבין תליסר אלפי ריבוא עלמין כו' יעו"ש אלף אלפי ריבוא ושבעת אלפין כו' אין ר"ל עלמין ממש אלא הם בחי' אותיות הגנוזות בגלגלתא שלא באו לידי גילוי עדיין בבחי' השתל' להיות מהן התהוות העולמות למטה מטה כי גם בע"ח נזכר בחי' השתל' העולמות דאבי"ע ע"י בחי' אותיות שמעליון לתחתון כו' אבל האותיות הגנוזות בעצמות המאציל שירדו להשתלשל למטה להיות בבחי' מקור ושרש להמשכות וירידות אוא"ס מעילה לעלול כו' הוא רק אפס קצהו כטיפה מים אוקינוס הוא שרש להשתלשל ולהתלבש מעילה לעלול בשביל התהוות העולמות כו'. וע"כ אמר תליסר אלף ריבוא שנשארו בבחי' העלם העצמית שאם הי' יורד ומתלבש למטה הי' מהן התהוות העולמות במספר כזה תליסר אלף ריבוא כו' אבל הם עדיין לא ירדו שיומשך מהן עולמות ממש אך הן גנוזות בעצמות כו' ושם נק' עלמין סתימין ונעלמים בעצמות המאציל ולא נק' עולם בבחי' הגילוי רק כאשר נברא מהאותיות עולם שהוא בחי' יש ודבר נפרד בפ"ע כמו טעם קריאת שם עולם לעולם שלנו שהם שמים וארץ וכל צבאם לפי שנתהוו מבחי' אין ליש גמור מדבר הוי' ורוחו ית' מיו"ד מאמרות כמו ע"י מאמר יהי רקיע נתהווה רקיע גמור מאין ליש וכן יהי אור תדשא הארץ יקוו המים ותראה היבשה וכה"ג כל המאמרות הללו הן חיים וקיימים להיות מקור תמידי לקיום מציאות הנבראים שנבראו ונתהוו מאין ליש גמור ובלעדי אין להם קיום כלל וכידוע דמאמר יהי רקיע הוא המתהווה תמיד למציאת הרקיע ובלעדו אין להם קיום כלל אפילו רגע כו' והן העולמות שנבראו מן האותיות. אבל עצם האותיות הן הנק' בחי' מקורי ושרשי בלבד לכל אשר נעשה ונתהווה מהם כו' וא"כ לפי אופן ריבוי התחלקות האותיות בעצמן כך יצא מהן ריבוי התחלקות והתהוות עולמות כמ"ש בס"י מכאן ואילך צא וחשוב כו'. ולפי"ז מ"ש באדרא אלף אלפין ריבוא כו'. הכוונה על בחי' אותיות המקורים ושרשים שהי' מתהווה מהן עולמות כפי מספר ריבוי התחלקות שלהם בעצם מהותם ונק' עלמין ע"ש בחי' הכח והמקור ולא ע"ש בחי' הגילוי כי לא ירדו לידי גילוי עדיין וזהו ענין היש מספר לגדודיו כו'. וזהו ועמדו רגליו דהנה האותיות יש שנק' סוסים ויש שנק' רגליים שהם הרוכבים על הסוסים וכמו אותיות המחשבה רוכבים על אותיות הדיבור כו' עכ"ל לענינינו.

וא"כ מזה יובן ענין ועלמות אין מספר הם האותיות העליונים הנמשכים משמו הגדול שם הוי' שנק' עולמות מטעם הנ"ל שאם היו באים לידי גילוי הי' מהם עולמות. ואפ"ל שזהו ג"כ ענין ש"י עולמות דעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק היינו ג"כ בחי' אותיות דחו"ב קנה חכמה קנה בינה גימט' ש"י ומ"ש המוציא במספר זהו מבחי' אותיות שבהם נברא העולם בעשרה מאמרות שנאמר בהם ויאמר אלקים כו'.

קיצור. עוי"ל פי' ועלמות אין מספר ע"ד ולתבונתו אין מספר דהיינו ע"ד שלשת אלפים משל דשלמה. ובאמת הוא אין קץ משובח ומפואר עדי עד

ונק׳ עולמות כי האותיות שמהם שרש העולמות נק׳ ג״כ עולמות ויבאר ענין האותיות ששרשן בעצם הנפש ויש אותיות שלא באו עדיין לידי גילוי והם אין מספר ועז״נ לע״ל ועמדו רגליו וזהו ועלמות אין מספר והם נמשכים משם הוי׳.

ד) **וזהו** וארא אל אברהם כו׳ באל שדי כו׳ פי׳ כי הנה ארז״ל האבות הן הן המרכבה (עמ״ש מזה בביאור זכור ושמור בדיבור אחד) ופי׳ מרכבה שהם בבחינת ביטול לגבי אדם הרוכב עליו שמתנהג לפי רצון רוכבו כך הו״ע ביטול פני ארי׳ פני שור שבמרכבה אצלו ית׳ לבחי׳ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וזעים וחלים מחיל כסא וכמ״ש מזה בד״ה זכור ושמור הנ״ל ובלקו״ת בד״ה כי תצא הראשון ושם פ״ב. ועד״ז האבות הן הן המרכבה לפי שהם בטלים תמיד ליחודו ית׳ שהיו תמיד כל ימיהם במס״נ וביטול ואברהם בבחי׳ חסד שהי׳ עבודתו באהבה כמ״ש אברהם אוהבי וכתיב בו הלוך ונסוע כמו פני ארי׳ אל הימין וכן יצחק במדת הפחד הגדול כענין זעות מחיל כסא כו׳ ונק׳ פחד יצחק ושרש ב׳ מדות אלו הרי הם באים בבחי׳ גבול בבחי׳ בריאה יש מאין כי גם אהוי״ר של הנבראים היותר עליונים הן בבחי׳ גבול כיון שהנברא הוא בע״ג וכמ״ש בסידור בהערה לתיקון חצות וז״ל ואם תפול אימתה ופחד על איזה מלאך ביתר שאת ממעלת ובחי׳ מדריגתו אז יתבטל ממציאותו ויחזור למקורו והי׳ כלא הי׳ וזשארז״ל הושיט הקב״ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם כו׳ עכ״ל א״כ מובן שהאהוי״ר של המלאכים הוא בבחי׳ גבול לפי הערך שיוכל הכלי שלהם להכיל כדי שלא יתבטלו ממציאותן וע׳ מזה ג״כ בסידור שער הק״ש.

והנה פי׳ וארא אל אברהם אל יצחק כו׳ זהו״ע האהוי״ר הנמשכים מלמעלה להאיר באהוי״ר שהם מעוררים מלמטה כמ״ש בתו״א בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא כו׳ ולכן המשכה זו באה מבחי׳ אל שדי שאמר לעולמו די שהוא שרש המהווה העולם בבחי׳ גבול והיינו לצמצם ולהעלים הארת אוא״ס בעולמות בכדי שיוכלו להיות בבחי׳ גבול ומדה ממש. (הג״ה. ולכן מט״ט גימט׳ שדי וע׳ מזה בפרדס שער עשרים הוא שער השמות פ׳ י״ג וז״ל הוא מט״ט כי מאחר שאומנתו ליחד בימות החול כדרך היסוד בימים טובים כמו שבארנו בשער אבי״ע בפרק ד״ה לכן יתייחס עליו השם הזה שהוא מתייחס אל היחוד עכ״ל וענין היחוד דמט״ט וסנד״ל זהו ענין הדודאים כמ״ש במק״מ פ׳ ויצא בדף קנ״ו וע׳ זח״ג פ׳ פנחס דרט״ו ע״א מענין שדי דלתתא והיינו בבחי׳ ההתלבשות במט״ט. והנה מט״ט נק׳ נער שרו של עולם שהוא בחי׳ קטנות שיומשך השפע בבחי׳ גבול ותכלית ועמ״ש בלקו״ת בד״ה מה יפו פעמיך בנעלים ומאחר שההשפעה ע״י שם שדי מתלבשת במט״ט מוכרח שתהי׳ בבחי׳ גבול עכ״ה) אבל ושמי הוי׳ שהוא המהווה את הכל וממנו נמשך ההתפשטות וההתהוות בלי שיעור וכנ״ל בענין ועלמות אין מספר לפי שהוא למעלה מבחי׳ הגבלת האור בהכלים שהן בחי׳ מדות לשון מדה וגבול לא נודעתי להם, לא שלא ידעו ממנו ח״ו אלא נודעתי ל׳ יעוד ולתקשרות עמ״ש ע״פ במדבר סיני באוהל מועד. ור״ל שלא הי׳ להם גילוי ממש מבחינת שם הוי׳ לפי ששם הוי׳ רם ונעלה מהמדות עליונות חסד וגבורה כו׳ שרש האבות כו׳ לבלתי יוכלו הכלים והמדות להכיל אורו כלל כי הוא הארת בחינת א״ס שלמע׳ מבחי׳ מדה כו׳.

קיצור. וזהו וארא באל שדי. האבות הן הן המרכבה אברהם הלוך ונסוע הנגבה. פני ארי' אל הימין ופחד יצחק והמדות שבנבראים הם בבחי' גבול ואם הושיט אצבעו כו'. לכן וארא בא־ל שדי בבחי' שאמר לעולמו די. (בהג"ה ענין מט"ט גימטרי' שדי וע' מענין ב' טיטי"ן דמט"ט בתו"א פ' יתרו בד"ה אלפי שנאן עכ"ה). ושמי הוי' המאיר בבחי' א"ס לא נודעתי להם בבחי' יעוד וחיבור.

ה) **והנה** ביציאת מצרים כתיב והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים כי פי' אלקים הוא לשון רבים כמ"ש אלקים קדושים הוא והיינו כי אלקים לשון כח ועמ"ש מזה בד"ה כי אתה נרי ומה שהוא לשון רבים היינו ע"ש ריבוי התחלקות בהתפשטות החיות הן בגשמיות מה רבו מעשיך כו' והן בעולמות עליונים ריבוי העולמות וההיכלות כו' ובכל היכל רבוא רבבות מלאכים כו' והכל נשפע ונמשך מריבוי צירופי אותיות דבר הוי' וע' באגה"ק בד"ה ויעש דוד שם וצירופי אותיות אלו נמשכים משם אלקים וזהו גדול הוי' כו' בעיר אלקינו עיר ובתים הם צירופי אותיות וכמ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' וזהו אלקים לשון רבים והיינו כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה אלה הוא שם אלקים כמ"ש בזהר בראשית בתחילתו וכמ"ש בד"ה והי' מספר בני ישראל בפי' פלג אלקים, ומקור המשכה זו בשם אלקים נמשך משם הוי' והוי' נק' אחד שהוא מקור ההתהוות וממנו נתחלק ההמשכה ע"י שם אלקים ועמ"ש מזה ג"כ בסידור בד"ה עשה לך חרבות צורים. והנה בחי' מצרים בקדושה זהו בחינת המיצר והצמצום דשם אלקים המצמצם הסתעפות ריבוי הכחות והיינו כשאין מאיר בו שם הוי' בגילוי ע"ד יחוד הוי' באלקים שזהו ענין גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו וארז"ל אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו דהיינו יחוד הוי' באלקים ואזי הוא פלג אלקים בחי' מי ברא אלה כו' אבל כשאין מאיר בו שם הוי' בגילוי רק בבחי' אכן אתה אל מסתתר זהו ענין בחי' מצרים לשון מיצר וגבול וכמ"ש מזה ג"כ בפ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי גבי כי כל העולמות נק' מצרים כו' מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ושם בד"ה והוי' הולך לפניהם יומם שבחי' מלכות דאצילות והוא שם אלקים מתלבשת בבי"ע כו'. בתוך מצרים וגבולים ויציאת מצרים הוא מבי"ע ליכלל באצי' שהוא שם הוי' כו' ע"ש. וזהו מ"ש בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך ונמצא יצי"מ היינו היציאה מן המיצר והגבול שיהי' גילוי אור שם הוי' שהוא הארת אוא"ס בלתי גבול כלל. וזהו והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים כו' והייתי לכם לאלקים פי' והייתי קאי על שם הוי' שהזכיר קודם אני הוי' והפי' ששם הוי' לבדו הוא בעצמו יהי' לכם בבחי' שם אלקים השורה עליכם. (הג"ה. והיינו כמו השם אלקים מי אלה מי היינו חו"ב שמאיר בהמדות הנק' אלה שהם ו"ק ופ"ו גימט' אלה וכמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן וכמו"כ שם הוי' י"ה היינו כח"ב המאיר בו"ה היינו ו"ק שמאירים בה' אחרונה בחינת מלכות וזהו הענין ששם הוי' בעצמו יהי' לכם בבחי' אלקים. וזהו בחי' גבוה יותר גם מיחוד שם הוי' באלקים וכמשנ"ת בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' יעו"ש שבחי' יחוד שם הוי' באלקים נק' שמש ומגן הוי' אלקים כמו מגן שעושים לשמש שמחמת שא"א להסתכל בשמש מרוב בהירותו כו' ועכ"ז זהו"ע גדול הוי' כו' בעיר אלקינו שע"י שם אלקים מאיר גדול הוי' ממש משא"כ בחי' מצרים שממנו נמשך מה

שאמר פרעה לא ידעתי את הוי' וכמ"ש בד"ה וספרתם לכם בלקו"ת פ' אמור אכן בחי' והייתי לכם לאלקים שבחי' הוי' בעצמו יאיר ע"ד שם אלקים זהו ענין שלמעלה מבחינת שמש ומגן אלא ע"ד מארז"ל לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה ולכן לע"ל לא יהי' נק' העיר ע"ש שם אלקים כמו שנאמר עיר אלקינו אלא כמ"ש ביחזקאל בסופו ושם העיר מיום הוי' שמה וארז"ל ע"ז ברבות באיכה דס"ח ב' ס"ה על אלה אני בוכיה ט למדינתא דשמה כשם מלכה כו' דהיינו שנקראת ג"כ בשם הוי' ועמ"ש ע"פ והי' אור הלבנה כאור החמה כו' וכענין שהיתה קודם מיעוטה כו' בחי' את שני מאורות הגדולים כו' שהן ב' השמות הוי' אלקים כמו שהן בשרשן כו' כמ"ש בזהר בראשית דף ב' ע"א ובמק"מ שם עכ"ה) דהיינו בחינת סוכ"ע שעכשיו בהעלם יבוא בגילוי ממש וזהו שדקדק לומר והייתי כלומר אני בעצמי ומהותי שהוא בחי' אוא"ס שבשם הוי' המתפשט בלי גבול הוא יהי' לכם לבחי' אלקים ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת בפ' נצבים בפי' אנכי הוי' אלקיך ומה שלא יוכל להתלבש באבות שהן המרכבה לפי שא"א להיות במדות התלבשות אור א"ס אבל בכנס"י אחר שלקחתי אתכם לי לעם אזי והייתי לכם לאלקים הנה בהם דוקא יהי' גילוי שם הוי' ועמ"ש עוד בד"ה אתם נצבים בענין למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לאלקים. ויש להבין לכאורה מאיזה טעם יוכל להיות בכנס"י גילוי זה דשם הוי' יותר מבאבות שרש הבנים*.

הוא אהרן ומשה כו' הם המדברים אל פרעה כו' הוא משה ואהרן.

א) **פ"ק** דמגילה די"א א' מובן כ"מ שנאמר הוא הוא מתחלתו ועד סופו. י"ל כי ההפרש בין אתה ובין הוא היינו שאתה זה עלמא דאתגלייא והוא היינו עלמא דאתכסייא ועמ"ש בלקו"ת פ' קרח ע"פ ועבד הלוי הוא. ובזח"ג פ' קרח קע"ח. ובתו"א ר"פ לך בענין הוא עשנו ובלקו"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת בפי' אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך ובסידור ע"פ ברוך שאמר והי' העולם ברוך הוא. וא"כ במי שנאמר הוא מורה שנמשך מבחי' כתר הנקרא הוא ולכן מתחלתו ועד סופו כו'.

ב) **במד"ר** פ' בראשית ספ"א ובפ' אמור פל"ו בכ"מ הוא מקדים שמים לארץ ובמ"א הוא אומר ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים מלמד ששניהם שקולים שוין זב"ז כו'. בכל מקום הוא מקדים משה לאהרן ובמ"א הוא אומר הוא אהרן ומשה מלמד ששניהם שוין כו'. בכל מקום מקדים כיבוד אב לכיבוד אם ובמ"א הוא אומר איש אמו ואביו תיראו כו'. נשמע דבחי' משה הוא כמו בחי' שמים ובחי' אהרן הוא כמו ארץ שהם זו"ן כי משה הוא שושבינא דמלכא ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא וכן בענין אב ואם שמשה הוא מבחי' אבא ואהרן מבחי' אימא כו'.

ג) **במד"ר** פ' נח פל"ד ד"מ ע"ג חמשה הוא לטובה וחמשה הוא לרעה כו' עד אית לן חד הוא טבא מן כולהון הוא הוי' אלקינו כו'. ולכאורה י"ל ב"פ חמשה הם כנגד ה' אצבעות ימין ה' אצבעות שמאל וחד הוא טבא מן כולהון

הבנים : ע"כ נמצא בכת"י.

בחי' שלמעלה מעשר ספירות ועוד כי בכל הוא שייך מתחילתו ועד סופו אבל הוא הוי' אלקינו שאין לו תחלה ותכלה אני ראשון ואני אחרון כו'.

ד) בלקו"ת סד"ה אלה מסעי הראשון אך הנה כתיב הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן שלפעמים צריך להקדים התומ"צ כדי שיתפלל אח"כ מאהבה ולפעמים ההתחלה מהתעוררות האהבה בתפלה ואח"כ יכול ללמוד ולעשות עכ"ל. וע' בד"ה במדבר סיני באוהל מועד דרוש השני פ"ג ובד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך ובד"ה רני ושמחי רננא ברמשא ושמחה בצפרא. זהו ענין הוא אהרן ומשה. וע' בד"ה ואתה תצוה ובד"ה את קרבני לחמי משם יובן ענין הוא משה ואהרן והיינו שגם כדי להיות אתעדל"ת צריך להיות מקודם אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת וכמ"ש בד"ה רני ושמחי הראשון בענין לא זז מחבבה עד שקראה בתי ומ"ש ע"פ אדם כי יקריב מכם. ומ"ש בד"ה ואתחנן אל הוי' שמשה רצה להמשיך מבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כו' ועיין בד"ה וספרתם לכם בלקו"ת פ' אמור ובשה"ש בד"ה קול דודי שבפסח הי' יצי"מ ע"י האתעדל"ע שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים כו' ואח"כ ספירת העומר הוא אתעדל"ת שיהי' אתעדל"ע כו' וע' בבה"ז פ' תשא בענין מחה"ש וקידוש החדש. ובתו"א בד"ה ראה ריח בני בענין בארה של מרים ובאר חפרוה שרים שכדי להעלות מ"ן לאו"פ יוכל להיות ההעלאה מעצמו אבל כדי להעלות לבחי' אור מקיף צריך להיות ע"י כח והמשכה מלמעלה. א"כ לפ"ז הוא אהרן ומשה מ"נ ומ"ד דאו"פ ואח"כ הוא משה ואהרן כדי להעלות מ"ן לבחי' סוכ"ע צריך להיות תחלה הוא משה המשכה אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת כו'.

ה) אדמו"ר נ"ע פי' שבפסוק ראשון גבי ישראל הקדים אהרן למשה. ובפסוק שני הם המדברים אל פרעה הקדים משה לאהרן. והענין כי משה אמר הן בני ישראל הוא הנפש אלקית לא שמעו ואיך ישמעני פרעה הרצון הזר. וא"כ לכן כדי להעלות גם רצון זר דגה"ב צריך להיות ע"י המשכה יותר עליונה כמ"ש בלקו"ת בד"ה וארשתיך לי בענין לבי ובשרי ירננו אל אל חי, שלפי שההתבוננות ממקום עליון לכך גם המשר והלב הגשמי ירננו כו' ולכן גבי הם המדברים אל פרעה אמר הוא משה ואהרן כי משה בחינת מוחין דאבא שהוא בחינה שלמעלה מהשכל לכך שם גם פרעה יתבטל כו' אבל הנפש האלקית כלתה נפשי לחצרות הוי' הוא על ידי אהרן מוחין דאימא גם על דרך שנתבאר בד"ה כי אתה נרי הוי' דהיינו לנה"א אבל והוי' יגיה חשכי חושך נה"ב כו' זהו ע"י המשכה מהוי' דא"א כו'. גם ע"ד מ"ש במזמור לתודה שכל הקרבנות באים מצה חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם כי החמץ הוא ק"נ יש ולא יוכל להתעלות בהמנחה אשר המנחה היא העלאת המל' וכיון שמחמץ יש יניקה לחיצונים רגלי' יורדות מות כו' ע"כ א"א להיות במנחה חמץ שלא יתאחזו החיצונים. וזהו כל שאור כו' לא תקריבו אך קרבן תודה לפי שהוא מבחי' חכמה לכך גם החמץ יוכל להתברר כו'. וזהו הריעו להוי' כל הארץ ר"ת הלכה יעו"ש. לכן כמו"כ בענין הם המדברים אל פרעה שזהו ע"ד הריעו להוי' כל הארץ זהו ע"י משה דוקא גם ע"ד בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ולכן פרעה שנשתלשל מבחי' פרעה שבקדושה עלמא דאתגליא

בד"ה ויהי מקץ דרוש השני ולפי שבחכמה יסד ארץ ע"כ הי' זה ע"י משה ולפי שכונן שמים ז"א בתבונה ע"כ לישראל שרשם בז"א הי' הדיבור עיקרו ע"י אהרן. א"נ ע"ד האיש דרכו לכבוש ומשה נקרא זה האיש שושבינא דמלכא. משא"כ אהרן שושבינא דמטרוניתא לכן לכבוש פרעה העיקר ע"י משה כו'.

ה*) **עוד** י"ל ע"ד מ"ש ע"פ פדה בשלום נפשי שהתפלה היא נק' מלחמה והתורה נק' שלום שעל ידה נעשה הבירור בדרך שלום כי זהו מתניתין מלכתא כמלך הגוזר ולכן להכניע את פרעה זהו ע"י משה בחי' תורה.

וי"ו) **עמ"ש** בענין זו"ן דאצילות שהם ב' ממוצעים לחבר אוא"ס ב"ה בבי"ע. וע"ד כרוב אחד מקצה מזה כו'. ועד"ז הו"ע משה ואהרן שושבינא דמלכ' ושושבינא דמטרוניתא ולכן אהרן אחיך יהי' נביאך ועמ"ש מזה ע"פ מאמר הזהר פ' בחוקותי קי"ד ע"ב ע"פ דומה דודי לצבי כו'. הוא אותיות אוה ע' פרדס ערך אוה בענין איוה למושב לו גם מה שאין השם שלם ואין הכסא שלם ע"י אותיות ו"ה דשם א' דכסא. וזהו ג"כ ענין הוא משה ואהרן כו'.

זיי"ן) **בזהר** ח"ב פ' וארא דכ"ו ע"ב ודכ"ז ע"א הקשה הוא אהרן ומשה הם מבעי' לי' והעיר מפסוק וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים. ונראה כי יחוד הוי' באלקים זהו על ידי בחינת הוא דהיינו בינה שבה התגלות עתיק לכן עי"ז דוקא נעשה היחוד. וכמ"ש בד"ה כי על כל כבוד חופה שכדי שיהי' חיבור חתן וכלה שהם ב' הפכים הוא ע"י בחי' שלמעלה שהוא החופה בחי' סוכ"ע ובהביאור שם שזהו ע"י ת"ת דאימא שנעשה כתר לזו"נ כנ"ל וכן נתבאר יותר בתו"א פ' יתרו סד"ה זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו זכור הוא המשפיע זכור לדכורא והוא המשכת מ"ד מלמעלה למטה ושמור לנוק' היא המקבל העלאה ממטה למעלה וכדי להיות יחוד משפיע ומקבל צריך להיות ע"י המשכה מבחי' שלמעלה משניהם שהוא בחי' סוכ"ע שאין שם מעלה ומטה כלל ולכן בדיבור אחד נאמרו. וזהו כי הוי' הוא האלקים אשר ע"י הוא ת"ת דאימא שהוא כתר נעשה יחוד הוי' אלקים. וכן משמע הפי' בזח"א קע"ח ב' בענין ועבד הלוי הוא אשר פי' הוא היינו שממשיך בחי' כי הוי' הוא האלקים. וזהו ע"י שממשיך מהבינה. וזהו בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כמ"ש בזהר ר"פ וארא דכ"ב ע"א. גם לוי ענין יחוד או"א כמ"ש בזח"ב שמות די"א ע"פ וילך איש מבית לוי כו' לכן עי"ז נמשך הכח שיהי' יחוד זו"ן כי הוי' הוא האלקים. וזהו ג"כ פי' הוא אהרן ומשה ר"ל כי הם מבית לוי ע"כ הם הממשיכים בחי' הוא שעי"ז יומשך היחוד כי הוי' הוא האלקים. והיינו כי אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא ומתקן את המלכות שתהי' בבחי' אחותי בת אבי שהוא הממשיך בה מאור אבא ועי"ז דוקא ותהי לי לאשה ומשה הוא שושבינא דמלכא. וכיון שבחי' הוא מורה על היחוד והחיבור לכן נאמר ג"כ על אהרן ומשה הוא. והנה אהרן בחי' עבודה מלמטלמ"ע וזהו ענין התפלה עליית המלכות ואח"כ משה בחי' תורה זהו המשכת ז"א כו' אך במי שתורתו אומנתו ופטור מן התפלה נאמר הוא משה ואהרן משה תחלה בחי' תורתו אומנתו כו' וממילא נעשה בחי' אהרן העלאת המלכות

ה) : כן הוא בשני הכת"י.

כו'. א"נ בחי' אהרן זהו מה שמפסיק לק"ש כו' ואפ"ל ג"כ ענין הוא אהרן ומשה ע"ד הנ"ל דזכור ושמור בדיבור אחד נאמרו ע"כ לא נאמר הם כ"א הוא.

חי"ת) **עוי"ל** שכדי שיהי' יחוד זו"ן כי הוי' הוא האלקים צ"ל תחלה יחוד הוא משה ואהרן ע"ד ב' בחי' שלום, יעשה שלום לי, שלום יעשה לי, שלום בפמליא של מעלה יחוד או"א ושלום בפמליא של מטה, יחוד זו"ן, ולפי"ז אפ"ל הוא אהרן ומשה היינו יחוד או"א, ולכן שם אהרן קודם מ"ן דאימא ואח"כ הוא משה ואהרן זהו יחוד זו"ן כו' וע' במאו"א אות ה"א סעי' נ"ב מענין הוא ובזח"א קע"א א' ופ' ויצא קנ"ח ופ' חוקת קפ"ג ע"ב ע"פ ומשם בארה הוא הבאר ובפ' וישלח דקע"א ע"ב ע"פ והוא עבר לפניהם. ואפ"ל הוא אהרן ומשה זהו יחוד זו"ן ע"ד אלה פקודי המשכן, ואח"כ הוא משה ואהרן זהו יחוד או"א ע"ד משכן העדות אשר פקד עפ"י משה.

בד"ה ועבר הוי' לנגוף את מצרים נתבאר כל מה שלמעלה יותר יש התכללות יותר כי זו"ן הם היחוד לפרקים ואו"א תרין רעין ובכתר מ"ה וב"ן פרצוף אחד וא"כ מ"ש הוא אהרן ומשה משמע יחוד אמיתי עד ששניהם נאמר עליהם הוא כאלו הם איש אחד וע"ד ע' נפש דיעקב. עוי"ל אהרן ומשה זהו יחוד הוי' הוא האלקים זו"ן. אמנם יש עוד בחי' גבוה יותר בפי' כי הוי' הוא האלקים כמ"ש בזח"ג נשא קמ"ג ע"א הוי' הוא האלקים וכולא חד הוא עכ"ל. וזהו"ע הוא משה ואהרן גם בלקו"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש הראשון נתבאר פי' אתה הראית לדעת כי הוי' הוא האלקים וכתיב אח"כ וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים הרי יש ב' בחי' בענין יחוד הוי' ואלקים גם בד"ה שובה ישראל פי' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל זהו ענין יחודא עילאה ובארץ מתחת זהו ענין יחודא תתאה וכן בנפש יש ב' בחי' אלו כו' ע"ש. ועפ"ז ג"כ יש לפרש הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן. ובפרט לפמש"ל ס"ב בשם המד"ר דבחי' משה ואהרן הוא כענין שמים וארץ יעו"ש א"כ שפיר שייך דבחי' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל זהו"ע הוא משה ואהרן ובחי' ובארץ מתחת זהו ענין הוא אהרן ומשה והיינו כשמקדים אהרן למשה א"כ אהרן עיקר זהו ע"ד שילוב הוי' באד' ששם אד' גובר וכשמקדים משה לאהרן א"כ משה עיקר זהו ע"ד שילוב אד' בהוי' ששם הוי' גובר כו' ועמ"ש במ"א כי בשמים מאיר י"ה ובארץ ו"ה ישמחו השמים ר"ת י"ה ותגל הארץ ר"ת ו"ה. מד"ר וארא קכ"ה ג' ח"מ כה"כ קי"ח ב'. ילקוט ח"א קע"ד א' ח"ב נח"ב קכ"ג א' של"ה שט"ב ש"י א' תד"א פי"ח בחי' ע"ג ד' הם המדברים ילקוט ח"א ט"ז ג' קס"ט ב'.

ומכל זה יובן מה שהקדים אלה ראשי כו' הלויים ואח"כ אמר הוא אהרן ומשה כי להיות בחי' הלויים הוא המשכ' מבחי' הוא כנ"ל בענין ועבד הלוי הוא ע"כ הקדים אלה ראשי הלויים בכדי לומר אח"כ הוא אהרן ומשה כו'. והפנ"י פי' שהקדים כדי לבאר אשר משה ואהרן הם דור שביעי לאברהם וכל השביעין חביבין כמ"ש במד"ר פ' אמור פכ"ט גבי ובחודש השביעי כו' והיינו שנאמר וארא אל אברהם כו' באל שדי שהוא ע"ד שאמר לעולמו די נמצא זהו הבחי' שהאיר בששת ימי בראשית. וכן אמרו בהבראם באברהם עולם חסד יבנה. ושמי הוי' זהו בחי' שבת שלמעלה מעלה משי"ב שבת להוי' לא נודעתי להם וזהו

הבחינה שנגלה למשה א"כ זהו ענין כל השביעין חביבין כחביבות השבת על ששת ימי המעשה וע' משל"ק סעי' י"א בענין אהרן ומשה שהם כמו יו"ט ושבת ושניהם למעלה משש ימ"ב המעשה. ומ"ש במד"ר וירא פנ"ה בשני מקומות דימה משה את עצמו לאברהם א"ל הקב"ה ובמקום גדולים אל תעמוד אינו סותר לזה כי אברהם השיג זה מה שהשיג על ידי אתערותא דלתתא ומשה ניתן לו הגדולה בשביל ישראל שזכו לזה על ידי בחומר ובלבנים כו' עוד כתב בפנים יפות מ"ש ומשה בן שמונים שנה ואם בגבורות שמונים שנה והיינו כי ע' שנה נמשך מז' מדות העליונות הכלולים מיו"ד וענין התכללותם מיו"ד זהו על ידי אור החכמה המאיר בהמדות שהחכמה הוא יו"ד. אך שמונים נמשך מכתרא תמינאה שהוא הבינה כמ"ש בזהר ויחי דף רי"ז ע"ב ובבינה נאמר אני בינה לי גבורה ועפ"י כתבי האריז"ל שמלבשת לגבורה דאריך אנפין. וכפשוטו כי שרש הגבורה והכח נמשך מא"א כמש"כ על מארז"ל איזהו גיבור כו' ארך אפים כו'. והיינו שהתגלות עתיק בבינה. ולהיות יצי"מ זהו ע"י התגלות ע"י כמ"ש אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וכמארז"ל עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים מלכות דא"ס סד"ה קול דודי וכ"כ בזהר בכמה מקומות שיצי"מ נמשך מסטרא דיובלא שהוא בינה לכן נזכר חמשים פעמים יציאת מצרים בתורה כנגד נו"ן שערי בינה כמ"ש בפרדס שער י"ג ובזח"ג פ' ואתחנן דרס"ב. ולכן הי' צ"ל משה ואהרן בני שמונים שנה כו' שאזי מאיר בחי' גבורה עליונה וע"ז ארז"ל פ"ט דברכות דנ"ח והגבורה זו יציאת מצרים כו' ועמ"ש בענין כינור של ימות המשיח של שמונה נימין.

טי"ת) **בד"ה** ואלה שמות בני ישראל יצי"מ בחי' מי ברא אלה. משא"כ כשבחי' אלה נפרד מבחי' מי זהו ענין מצרים מיצר מי כו'. והסיבה לזה מפני שההמשכה רק מבחי' שמות בני ישראל כו' ע"ש. ולכן ע"י משה ואהרן נמשך יציאת מצרים כי אהרן אותיות נראה אור היינו ענין וראו מי ברא אלה ומשה וירא ראשית לו אספקלריא המאירה. נתנבא בזה. ומבואר בפע"ח שער חג המצות פ"א שלהיות יציאת מצרים נמשך בז"א מוחין דגדלות ראשון מי ישסו"ת. וזהו הוא אהרן ומשה. וגם נמשך מוחין דגדלות שני מאו"א עילאין וזהו ע"י הוא משה ואהרן ופי' גדלות ע"ד גדול הוי' ומהולל מאד. ולגדלות שני מבחי' ולגדולתו אין חקר. ועמ"ש ע"פ כמגדל דוד צווארך.

יו"ד) **עמ"ש** בביאור ע"פ ויצוום. דאהרן אחיך יהי' נביאך ות"א מתורגמנך כענין שנים מקרא ואחד תרגום להיות עי"ז העלאת ק"נ כענין משה ידבר והאלקים יעננו דפי' יעננו כענין מתרגם כן פי' מהרש"א בח"א ר"פ שלשה שאכלו ודלא כהתוספות שם. והנה אי' בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה כמבואר בבה"ז פ' וארא וא"כ הוא אהרן ומשה זהו כענין וחכם בבינה הוא משה ואהרן בחי' הבן בחכמה.

י"א) **גם** הוא אהרן בינה ומשה חכמה וא"כ בינה העיקר רק הארת החכמה מאיר בו זהו ע"ד יו"ט שעיקרו בינה מועדים לשמחה אם הבנים שמחה. רק שהארת החכמה מאיר בו ולכן נקרא מקרא קדש. הארה מבחי' קדש שהוא חכמה אבל שבת זהו חכמה עצמה ונקרא קדש ובודאי דגם בינה מאיר כי או"א תרין

ריעין ע׳ בד״ה ושאבתם מים בששון דרוש השני אלא דהחכמה הוא העיקר ועד״ז הוא משה ואהרן שבחי׳ משה שהוא חכמה הוא העיקר ואהרן בינה כלול ג״כ כו׳ ועמ״ש לעיל ס״ח בשם הפנ״י.

(שייך לעיל סי׳ ה׳. גבי הוציאו את בני ישראל מקדים אהרן למשה כי אהרן ענינו להמשיך אה״ר לנשמות ישראל מבחי׳ אהבתי אתכם אמר הוי׳ כמ״ש בד״ה ועשית בגדי קדש. משא״כ לפרעה אין שייך בחי׳ זו ולכן מקדים בזה אהרן. אבל בענין הם המדברים אל פרעה העיקר הוא משה חכמה עילאה משם נמשך לשנות הטבע ועשיית המופתים וגם המטה מט״ט שייך למשה כמ״ש במ״א על פסוק קח את מטך כו׳ ובמד״ר פרעה הוא התנין וכשהי׳ משה נכנס אצלו נעשה מטה שהי׳ מתבטל מפני משה ועיין עוד בלקוטי תורה פ׳ ראה ד״ה וכל בניך א״ת בנייך אלא בונייך. זהו ע״ד ההפרש בין ההמשכה שע״י אהרן שזהו שיהי׳ בבחי׳ וכל בנייך בינה בן י״ה. והמשכה שע״י משה זהו בחי׳ בונייך דהיינו ע״י התורה ועי״ז דוקא ממשיכים ורב שלום כו׳. ועוד כי בונייך ע״ד בנין ירושלים וע״י בנין ירושלים ממילא מתמעט צור כי אמלאה החרבה כו׳. ועוד כי במשה נאמר ראה נתתיך אלקים לפרעה ואהרן אחיך יהי׳ נביאך וארא ז׳ א׳. ובמד״ר וארא פ״ח אמרו שחלק מכבודו למשה עד שקראו אלקים ועז״נ אלקים אלקיך אנוכי כו׳ והיינו שנתן בו הכח לענין פרעה ע״ד שנתבאר ע״פ ואם זרוע כאל לך עדה נא גובה וגאון כו׳. וכן במד״ר וארא ספ״ח אמרו ע״פ ראה נתתיך אלקים לפרעה פסוק כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם דהיינו שפרעה הגביה א״ע ע״ד המבואר במ״א בענין יעשו עץ גבוה חמשים לינוק מבחי׳ כחשיכה כאורה לכן אמר לא ידעתי את הוי׳ זהו ענין אם תגביה כנשר משם אורידך נאום הוי׳. וכח זה ניתן למשה שיהי׳ אלקים לפרעה ע״ד גבוה מעל גבוה שומר וכמ״ש לקמן בענין כי גאה גאה כו׳ היינו מבחינת עקודים שלמעלה מהתוהו ותיקון כו׳ או מפנימי׳ א״א ופרעה יניקתו מעורף דא״א. וכן פי׳ הרמ״ז בפ׳ בא שמשה זכה לחי׳ שהוא מפנימי׳ א״א ועל זה נאמר אלקים אלקיך כי עקודים נקרא ג״כ אדם דבריאה וגם בפי׳ משה איש האלקים אמרו רז״ל מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה אלקים כו׳, עיין עוד ביאור ואלה המשפטים שמשה הוא למעלה ממדרגת אדם נשמות דאצילות לכן ממשיך הדעת גם בזרע בהמה כו׳ ועמ״ש במ״א ע״פ והוא עבר לפניהם שעם היות עשו הוא הבכור ששרשו מהתוהו שלמעלה מהתיקון כנ״ל אך פרש״י בחומש דבאמת יעקב הוא הבכור כמשל השפופרת תן בה שני אבנים הנכנס ראשון יצא אחרון עמ״ש בפרש״י ר״פ תולדות והמכוון שבהמשכה הי׳ עולם התוהו תחילה ואחר כך התיקון נמצא שם קדם עשו אבל בשרשו בא״ק* שם קדם יעקב וע״ד במחשבה ארץ קדמה כו׳ ועמ״ש מזה ג״כ בענין משארז״ל משביעין אותו תהי צדיק דמשמע שמשביעין אותו משרשו ששם יעקב קודם ויש לו כח לשלוט על יצה״ר כו׳ ועד״ז פי׳ ראה נתתיך אלקים לפרעה כי פרעה שרשו מהתוהו כנ״ל והקב״ה נתן כח במשה מבחינת שרשו של יעקב מה שקדם לעולם התוהו כי משה ויעקב שניהם בבחי׳

בא״ק : בכת״י ב׳ : בע״ק.

אחת רק יעקב ת"ת ומשה דעת שהוא פנימי' הת"ת וא"כ משה בחי' תורה וישראל מתקשראן באורייתא ועי"ז מתקשר ומתחבר בשרש הנשמה שלמעלה מהתוהו ויוכל להיות מושל על יצה"ר שבו והכח הזה במשה זהו ע"י הביטול עי"ז יוכל שישרה בו מבחי' גבוה מעל גבוה שומר. עוי"ל ע"ד מ"ש בזח"ב ר"פ משפטים דף צ"ד סע"ב זכה יתיר יהבין לי' הוי' בשלימו דאיהו אדם באורח אצילות דלעילא ועלי' אתמר ורדו בדגת הים וזהו בחי' משה שארז"ל שעליו נאמר אדם אחד מאלף מצאתי ולכן נאמר עליו ראה נתתיך אלקים לפרעה כו' ידך בעורף אויביך פרעה אותיות העורף ע' בד"ה ויהי מקץ דרוש השני ובד"ה לסוסתי שבפ' בשלח והיו"ד משבר העורף אויביך כו'. וא"כ גם בעבודה י"ל להעלות הנה"א זהו ענין אהרן המעלה את הנרות אבל לשבור העורף הקשה כי פנו אלי עורף לא ידעתי את הוי' זהו ע"י עסק התורה בחי' משה המאור שבה כו'. גם כי עבדים היינו לפרעה האוחז בעורף ויוציאנו הוי' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א וזהו ע"י משה כו' גם כי יניקת פרעה מבחי' ברישא חשיכא ולהמשיך והדר נהורא זהו ע"י משה ותרא אותו כי טוב הוא. וגם פרעה שרשו מתוהו שלמעלה מהתיקון וזהו עדי גובה וגאון מבחי' כמה ארך אפיים לפניו ולהיות עדה נא גובה וגאון צ"ל מבחי' שלמעלה מהתוהו ותיקון וכמ"ש ע"פ וסוס אשר רכב עליו המלך בד"ה וקיבל היהודים סוס ב"פ ס"ג בחי' כי גאה גאה זהו ע"י תכלית הביטול שלמעלה מבחי' אה"ר וזהו בחי' משה שהי' מבחי' ונחנו מה והאיש משה עניו מאד גם כמו ומעיין יוצא כו' ועי"ז אח"כ והשקה משא"כ בחי' נהר ומשם יפרד כו' וע' בלקו"ת פ' תזריע בדרוש בהרת דדוקא אור אבא דוחה החיצונים. ועמ"ש ע"פ טוב לחסות כו' בשם הוי' כי אמילם.

וארא ז' א'

ראה נתתיך אלקים לפרעה. רבות וארא באמצע פרשה ח' ע"פ מי הוא זה מלך הכבוד. למה קרא להקב"ה מלך הכבוד שהוא חולק כבוד ליראיו כו'. מלך בשר ודם אין נקראים בשמו כו' והקב"ה קרא למשה בשמו שנאמר ראה נתתיך אלקים לפרעה כו' ע"ש וכ"ה ברבות פ' בהעלותך פט"ו דרס"ד ג' ע"פ עשה לך שתי חצוצרות.

רבות וארא קרוב לספ"ח הנ"ל ראה נתתיך אלקים לפרעה כי גבוה מעל גבוה שומר כו'. בקהלת סי' ה' וע' מענין כי גבוה מעל גבוה ברבות בשלח פכ"ג. ובקהלת ע"פ זה דצ"ו ע"ג. ובזח"א ק"ג א'. ובת"ז קי"ב ג'. קכו"ב. קיד"א קכ"ט א'.

רבות נשא ספ"ט דרל"ה ד' ע"פ עד האלקים יבוא דבר שניהם זה משה שנאמר ראה נתתיך אלקים לפרעה.

ריש פ' ואתחנן דף רפ"ח ב' ע"פ אך הבל כל אדם. א"ר אחא שנעשה אלוה שנאמר ראה נתתיך כו'. עכשיו הוא מתחנן ומתחבט שנאמר ואתחנן אל הוי'. י"ל כי פי' הבל שמשה הי' מבחי' הבל בן אדה"ר. ולכן הרג את המצרי שהי' מבחי' קין. וגם כי שרש האצילות הוא רק מבחי' הבלים דא"ק היוצאים מאח"פ. ולכן אף שנעשה בחי' אלקים הוא הבל והארה בעלמא לגבי א"ס ב"ה.

ולכן הוא מתחנן אל שם הוי' כו'. תחלת רות דף מ"ם ע"א ע"פ שמעה עמי ואדברה אלקים אלקיך אנכי (בתילים סי' נו"ן) א"ל הקב"ה למשה אע"פ שקראתי אותך אלקים לפרעה אלקיך אנכי. וי"ל כי משה הי' מאצילות שהוא אלקות ממש. (ועמ"ש ע"פ משה ידבר בתו"א פ' יתרו). ואעפ"כ אלקיך אנכי, כי אפילו א"ק נק' בריאה יש מאין לגבי א"ס ב"ה וזהו אלקיך אנכי. וזהו ענין הודו לאלקי האלקים. (וע' בסידור ע"פ בעת ההיא כו' עשה לך חרבות צורים כו'. עו"ש ברבות שכמו"כ בישראל נאמר אני אמרתי אלקים אתם. ויובן ממ"ש ע"פ זה בע"ח שער מ"א פ"ג). ואפ"ל עוד כי ראה נתתיך אלקים לפרעה זהו בחי' מלכות דאצילות שהוא אלקים לבי"ע וכ"ש לפרעה. ואלקיך אנכי היינו שם הוי' ז"א דאצילות שהוא אלקים לבחי' מלכות. וע' כיוצא בזה בסידור ע"פ אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על הוי' אלקיו כו'. עוד נ"ל ועיקר ע"פ מ"ש במ"א ע"פ ואם זרוע כאל לך כו' עדה נא גאון וגובה כו' והדוך רשעים תחתם. דמשמע שצריך לזה זרוע כאל. ואין כח לאדם בזה אלא לצדיק. (וכמו שיעקב הכניע א"ע לעשו וצ"ל דהא כתיב ותגזר אומר ויקם לך). והענין שהצדיקים שרשם משם מ"ה דתיקון והרשעים שרשם מעולם התהו. וזהו"ע תתקע"ד דורות כו' (ועמ"ש בד"ה בשלח פרעה) שמקבלים מבחי' כמה ארך אפיים כו'. וכיון שבחי' התהו גבוה מהתיקון ומקבלים מבחי' ורב חסד אין ביכולת הצדיק שמהתיקון להכניעם. ואף שמ"ה דתיקון מברר ב"ן דתהו מ"מ קודם שנתמלא סאתם ויצאו מהם הניצוצות אין ביד הצדיק להפילו כו'. (וצ"ע בגמרא פ"ק דברכות גבי רשב"י דאמר מותר להתגרות כו'). ע"כ אמר ואם זרוע כאל לך כו'. שזהו רק יכולתו ית' שהוא כל יכול. מאחר שממנו הי' ענין השבירה דתהו והתיקון ביכולתו להפילם אף בעודם בתקפם כו'. ועז"נ למשה ראה נתתיך אלקים לפרעה שנתן לו ממשלה זרוע כאל ממש על פרעה. שעם היות פרעה יונק מעורף דא"א מארך אפיים כו' ומהתהו יהי' למשה דתיקון ממשלה על בחי' זו כמו אלקים ממש הכל יכול. והיינו לפי שמשה הי' משם מ"ה דא"ק (כמ"ש בביאור ע"פ משה ידבר) שהוא למעלה מהתהו ותיקון כו'. גם י"ל שזהו ע"י אור מבחי' עקודים שלמעלה מהשבירה והתיקון. שזהו"ע נקודים וברודים. וכמו ענין מן שירד בזכות משה שהוא ג"כ מבחי' זו. ואפשר רשב"י דפ"ק דברכות הי' ג"כ מבחי' זו כו'. ומזה יובן ענין המדרש דלעיל ע"פ אלקים אלקיך אנכי, כי אף שבמשה האיר מבחי' עקודים עד שהוא בחי' אלקים לעולם התהו כו', עכ"ז אלקיך אנכי. כי עקודים נק' אדם דבריאה כו' כדלעיל. עוד י"ל בפי' אלקים אלקיך אנכי שהוא ע"ד קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם דג"כ קשה מהו הרבותא כו', ומבואר במ"א. וכך הפי' כאן כי פרעה יניקתו מעורף דא"א ומשה כתיב בו פא"פ אדבר בו שהי' מפנימי' א"א כמ"ש הרמ"ז ס"פ בא. וע"כ הוא אלקים לפרעה שמבחי' עורף. ועז"נ אלקים אלקיך אנכי ר"ל על בחי' עתיק מלכות דא"ס שהוא בחי' תחתונה דא"ס שהוא אלקים לבחי' א"א כו'. והנה פי' אלקים לפרעה ואהרן אחיך יהי' נביאך המבאר דברי משה כמ"ש הרמב"ן. היינו כי בכל המשכה צ"ל צמצום ואח"כ התפשטות וזהו"ע י"ה דשם הוי' היו"ד צמצום חכמה מעיין. ואח"כ ה' בינה רחובות הנהר. כמו"כ משה הוא בחי' יו"ד חכמה עילאה ע"כ הוא בבחי' אלקים לפרעה ולא נמשך ממנו הגילוי כ"א ע"י אהרן שמבחי' בינה בחי' ה'. והו"ע נקודא בהיכלא. וזהו יהי' נביאך כי נביאים מבינה ומ"מ פעם נאמר הוא

אהרן ומשה כו' כי יש מעלה בבחי' ה' (כמ"ש בתו"א בד"ה לך לך). בשל"ה קנ"ב, כי משה עלה במחשבה כו' וזהו נתתיך אלקים לפרעה. ועמ"ש במ"א ע"פ ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים כו' עוד י"ל דכתיב והארץ היתה תהו ובהו אלו ד' מל' כמ"ש ברבות בראשית פ"ב. ואח"כ ורוח אלקים זה רוחו של משיח שמושל עליהם כו' ועל פני המים זה משה שנאמר בו מן המים משיתיהו כמ"ש ברבות כה"ג בפי' שלח לחמך על פני המים זה משה כו' והיינו כי משה גואל ראשון וגואל אחרון, וזהו נתתיך אלקים לפרעה כו' בחי' ורוח אלקים מרחפת כו'. במ"ע קט"ו פי' כי משה אמת ואהרן חסד הוא נביאך כו'.

בפ' וארא ז' ט'

כי ידבר אליכם פרעה כו', ואמרת אל אהרן קח את מטך כו'. עמ"ש בפ' חוקת ע"פ קח את המטה ושם דאיתא בהרמ"ז פ' בשלח דמ"ו ע"ב בד"ה הרם את מטך וז"ל איתא בתיקונים דמטה שנשתמש בו משה דאיהו דיוקנא דזעיר ששימושו במט"ט ונקרא מטה מפני שמטה לחסד ולדין כו' עכ"ל ובזח"א (פ' בראשית ד"ו ע"ב) וביד המצרי חנית דא מטה האלקי' ודא איהו מטה דאתברי ערב שבת בין השמשות וחקיק בי' שמא קדישא גליפא ושם פי' הרמ"ז בשם האוצ"ח מטה אור היוצא מיסוד אבא וביהש"מ היה עדיין כח עה"ד טו"ר בעולם לכן תוכל להתהפך מנחש למטה עכ"ל, גם ביהש"מ זהו בחי' אין או ע"ד תוספות שבת שגם מק"נ נכלל בקדושה להוסיף גבול הקדושה והיינו שמתהפך מנחש למטה, ובמא"א (אות מ' סעי' ס"ד) פירוש על מטה שני פי' יסוד אבא, וגם מט"ט נקרא מטה, והי"נ הביא ממ"ש בזח"ג (פ' פנחס דרנ"ה ע"א) וז"ל ובג"ד כל מלאכת עבודה לא תעשו דיומין דאית בהו מלאכה דחול אנון מסטרא דעה"ד טו"ר דאתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה לכל חד כפום עובדי' ודא מט"ט נחש ס"מ, אבל בהאי יומא דאיהו יוכ"פ דאתקרי קדש שלטה אילנא דחיי ובת"ז (תקון ס"ח) משמע דהפיכת המטה לנחש ומנחש למטה שייך לענין בחי' להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים וז"ל בראשית ברא אלקים, מאי אלקים להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים מטה אלקים ודאי ודא מט"ט כו' עכ"ל (ועיין מזה בפרדס ערך להט החרב) והיינו לפי שמתהפכת פעמים לדין ופעמים לרחמים. והנה בכס"מ בת"ז שם הביא מהזהר (משפטים דקט"ו ע"א) דהמטה שהיה ביד משה היה בו ב' מדריגות מתחלה הי' מעה"ד טו"ר, מט"ט טוב, ס"מ רע ואח"כ ע"י שנתעלה משה היה המטה מבחינת עץ חיים וא"ו, וזהו ע"ד שנת"ל שהמטה הוא ג"כ הארת יסוד אבא כו'. ואפשר להעיר ממ"ש במ"א ע"פ חנוך לנער דגם במט"ט עצמו יש ב' מדריגות היינו הא' כשהוא ביצירה הב' כשמתעלה באצי' ע"ד נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו כו', ואפ"ל זהו הפירוש ואתה הרם את מטך שיתעלה מט"ט הנקרא מטך מיצירה לאצילות ועי"ז ונטה את ידך אל הים ובקעהו כו', שבחי' ים הוא בחי' בריאה ויבשה יצירה ושיתהפך ים ליבשה זהו ע"י האצילות ששם מאיר עת"י ולכן צ"ל הרם את מטך כו'. והנה ע"פ מ"ש בפרדס ערך

להט הנ"ל משמע דשיתא סדרי משנה יש בהם ג"כ בחי' זו כי הם במט"ט, כמ"ש בזח"א דכ"ז ע"ב ובחי' כשר טהור ומותר זהו מסט' דטוב שבעה"ד בחי' המטה ובחי' פסול טמא ואסור מצד הרע בחי' נחש, ועד"ז זכה נעשית לו סם חיים, כמו שנהפך מנחש למטה לא זכה נעשית לו כו', שנהפך המטה לנחש כו', ונראה לומר דבחי' ש"ס משנה זהו ע"ד הבחינה הב' דמט"ט כשמתעלה להיות גם זקנתי, כי זקן שקנה חכמה היינו ש"ס משנה כו', גם ע"ד מ"ש לעיל מטה מבחי' עץ החיים ו' גדולה ת"ת ע"ד והבריח התיכון וזהו מטה עוזך. ועמ"ש מכ"ז בקונטרס ע"פ קח את המטה. עיין בספר פנים יפות פ' שמות ע"פ מזה בידך ויאמר מטה שהתהפכות הנחש למטה זהו ע"ד שע"י תשובה נעשו זדונות כזכיות וגם זהו לטהר את ישראל מזוהמת הנחש של עץ הדעת ובפ' וארא ע"פ השלך לפני פרעה ויהי לתנין כתב שכוונתם הי' לבטל כח הקדושה שהיה בפרעה שנקרא התנין הגדול אשר בים, ואפ"ל ע"י לימוד ש"ס משנה שנקרא תנינא כי יתנו בגוים, ושננתם תרגומו ותתננון עי"ז מבטלים כח התנין כו', ועיין זח"ב בפ' בא דל"ה א' ומ"ש ע"פ והבריח התיכון דת"י והוי מתגלגל כעכנא וזהו"ע רב ששת כי הוה כרע הוה כרע כחיזרא וכי הוה זקיף הוה זקיף כחויא ספ"ק דברכות שי"ל שיהי' התהפכות לטוב, והנחש יהיה נהפך למטה וכעין שאמרו במד"ר פ' וארא פ"ט וכשהיה משה נכנס מיד נעשה פרעה מטה כו', עוי"ל זקיף כחויא כי יש לויתן נחש בריח והיינו ע"ד אם תגביהי כנשר לינק מבחי' דכחשיכא כאורה שזהו"ע עבדים היינו לפרעה היונק מעורף דא"א וע"י בריח התיכון דקדושה המבריח מן הקצה אל הקצה עי"ז משם אורידך והיינו זקיף כחויא להתעלות בבחי' שלמעלה מהשתלשלות וזהו"ע הרם את מטך בחי' ו' בריח התיכון. ועד"ז ע"י משה שהוא היה בריח התיכון היה בכחו להפוך הנחש למטה כו'.

בב"א ע"פ כי ידבר אליכם פרעה, יר"ק ערך סימן סי' א' מד"ר פ' וארא פ"ט דקכ"ו ב"ג, שך של"ה שח"א יח"ג בחיי ע"ג ב"ג, וע"פ ויבא משה ואהרן, מד"ת ילקוט ח"א רלט"א ח"ב קכ"ד ג' בחיי עד ג'.

מד"ר פ' וארא רפ"ט כי ידבר אליכם פרעה ר' יהודה ברבי שלום אומר כהוגן הוא מדבר תנו לכם מופת וכן אתה מוצא בנח כו', עד שאמר לו הקב"ה את קשתי נתתי בענן, ומה נח הצדיק היה מבקש סימן פרעה הרשע עאכו"כ (והובא ביר"ק ערך סימן, כנ"ל.) וע"ש בענין חמו"ע בקשו סימן, ולכאורה אין מהות הסימנים דומים זל"ז ע"ש, ובמא"א אות סמך סעי' י"ט סימן מצד בינה חירו עילאה, ולכן האשה יוצאה להירות בסימנים עכ"ל והנה הסימנים באשה הם ב' סימן העליון וסימן התחתון וה"ע שדים נכונו ושערך צמח שעי"ז נעשית נערה שתהיה ראוייה ליחוד ע"ד זכרתי לך חסד נעורייך, והנה שדים נכונו י"ל ע"י ושדי כמגדלות אלו ת"ח ושערך צמח שזהו סימן שיש בה יסוד דנוק' בחי' כלי ריקן לקבל ונקרא כוס ישועות (בתורה אור בד"ה לא תהיה משכלה ועקרה) ואפ"ל סימן העליון מצד בינה כאמרם שעשה לה דדים במקום בינה וסימן התחתון מצד

מ׳, (ועמ״ש מזה ע״פ ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם) ואפ״ל סימן העליון הבא מלמעלה למטה כענין תנו לכם מופת וסימן התחתון זהו אתעדל״ת מלמטה למעלה, כענין הסימן דחמו״ע שמסרו נפשם ע״י הסימן שלקחו להם, ולכן אמרז״ל שא״א לסימן העליון לבא עד שיבא התחתון.

ע״ש במד״ר ואמרת אל אהרן הך את מטך, הה״ד מטה עוזך ישלח ה׳ מציון (תילים סי׳ ק״י) אין רודה הקב״ה את הרשעים אלא במטה ולמה לפי שנמשלו לכלבים שנאמר ישובו לערב יהמו ככלב (תילים סי׳ נ״ט) כשם שדרכו של כלב ללקות במקל, כך הם לוקים לכך נאמר מטה עוזך כו׳, עכ״ל (ועיין בילקוט פ׳ חקת ע״פ קח את המטה דרל״ט ע״א ובתילים ע״פ מטה עוזך דף קכ״ד ג׳). וענין שהרשעים נקראו כלב ע״ד משאמרז״ל כלב שכולו לב, ואמרז״ל במד״ר (פ׳ נח פל״ד וס״פ תולדות פס״ז) שהרשעים הם ברשות לבם כמ״ש ויאמר עשו בלבו, ויאמר המן בלבו, אבל הצדיקים לבם ברשותן דומין לבוראן שנאמר ויאמר ה׳ אל לבו וכן ויאמר דוד אל לבו (בש״א רסי׳ כ״ז) וחנה היא מדברת על לבה וישם דניאל אל לבו (בדניאל סי׳ א׳ ח׳) והענין שלבו ברשותו שמשלט המוח על הלב, כמו בענין ויאמר ה׳ אל לבו שזהו״ע המשכת הרצון להיות מעביר על מדותיו, כמבואר (בעירובין פרק הדר דס״ה א׳) ע״ד כן יכבשו רחמיך את כעסך כו׳, ותכנס לנו לפנים משורת הדין וזהו ע״י וירח ד׳ את ריח הניחוח (עיין בגמרא ספ״ד דזבחים דמ״ו ע״ב) ובמד״ר פ׳ נח פל״ד הריח ריחו של אברהם אבינו כו׳, ובצדיקים בחי׳ זו זהו״ע איזהו גבור הכובש את יצרו (ועמ״ש על הסש״ב פי״ז בענין כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך שע״י בפיך עסק התורה יבוא שיהיה לבו ברשותו ועיין בענין מוח שליט על הלב בתורה אור פ׳ תצוה בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק, בענין פי׳ לכתך אחרי במדבר) גם הראש ג״ר והלב חג״ת מדות לכן צ״ל לבו ברשותו (ועיין בד״ה בכ״ה בכסליו) שזהו ענין העלאות הנרות להמשיך אור החכמה בשבעה המדות, משא״כ הרשעים הם ממדות הרעות שאינן נשמעים להחכמה כי בז״ת היה שבה״כ, וז״ס עולם התוהו כו׳, וכיון שאין לבם ברשותם והיצה״ר גובר בהם ע״כ נמשלו בפסוק לכלב, שג״כ כולו לב (ועיין במא״א אות ד׳ סעי׳ ה׳ בענין כלב כולו לב שמקבל לשם ב״ן כו׳) ועז״נ הצילה כו׳, ומיד כלב יחידתי ולכן כיון שהן ברשות לבן אינן מקבלים תוכחה אלא צריך להכותן במקל ואין להם תרופה אחרת, וזהו״ע קח את מטך והשלך לפני פרעה ור״ל בחי׳ מט״ט הנקרא מטה והוא הנקרא שרו ש״ע שממנו מקבלים יניקה וחיות כל השרים המשפיעים בעוה״ז (עיין בזח״א פ׳ חיי דף קס״ד סע״ב) והוא הנקרא עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו, וע״כ מבחי׳ זו יומשך ההכאות לפרעה, והיינו כי יש ג׳ בחי׳ אותיות אתוון רברבין אתוון בינונים אתוון זעירין, ובמט״ט הם אתוון זעירין כמ״ש בזהר (ויחי דרל״ט א׳), ולכן נקרא נער (עיין בתורה אור סד״ה בכ״ה בכסליו) והנה יש ג׳ בחי׳ מחדומ״ע ואותיות המחשבה נקרא אתוון רברבין ואותיות הדבור נקראו אתוון בינונים (ועיין בזהר תרומה דקל״ב בענין א״ב דאל אדון וא״ב דאל ברוך), וכשמתלבשים אותיות

הדיבור במט"ט שהן אתוון זעירין י"ל זהו בחי' מעשה וכמו האותיות שבכתב, וזהו שנקרא מטה ל' הטייה וגם ל' שרודין במקל, כי מאותיות אלו נמשך ההשפעה בפועל וכן בהבראם הה"א זעירא, אבל התוכחה עם אלה הדברים אשר דיבר משה נמשך מבחי' שלמעלה ממט"ט דהיינו מאתוון בינונים כו', ועיין בתורה אור ס"פ וישב סד"ה ונתתי לך מהלכים בפירוש וגם אתה תדין וצריך להכותה בשבט כו', לעולם ירגיז אדם יצ"ט כו', וזהו"ע ונהר דינור כו', ומשם יורד על ראש רשעים כו' ע"ש, ובמ"א ע"פ מי מדד בשעלו מים נתבאר איך שבזהר בראשית דכ"ג סע"ב פירוש דבחי' נוריאל זהו"ע נהר דינור וז"ל ודא נוריאל אתקרי אוריאל מסט' דחסד (היינו כי אוריאל גימטרייא אברהם שהוא חסד וגם יוצא מפסוק אל ה' ויאר לנו דהיינו ויאר עם אל זהו אוריאל ועמ"ש מזה ע"פ ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי כו' ע"ש) ונוריאל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק דאתמר בה נהר דינור כו' עכ"ל, ועיין בפרדס ערך ארגמן מזה, ובשער ההיכלות פ"ו כ' וז"ל בצד המערב מאור אחד ושמו נוריאל והוא עצמו אוריאל והוא שליח מג' המאורות שזכרנו כי הוא נגד המ' שהוא כלול משלשה העליונים (שהן חג"ת מיכאל גבריאל רפאל והם ר"ת ארגמן) וכאשר תינק מצד הימין חסד נקרא אוריאל שהוא מלשון אור שכן ל' אור אל הימין כדפירש בשער ערכי הכינויים, וכאשר תינק מצד השמאל נקרא נוריאל מלשון נור דליק עכ"ל. ובחי' זו במ' היינו לפי שהמ' קיומה מחו"ג כמ"ש בבה"ז פ' שופטים בענין ע"פ שנים עדים יקום דבר ועיין בזהר פ' לך דצ"ב סע"ב ע"פ חצות לילה והאי דקאמר חצות בגין דינקא בתרי גווני בדינא וחסד ודאי פלגותא קדמייתא דינא הוא דהא פלגותא אחרא נהירו אנפהא בסטרא דחסד ועל דא חצות לילה כתיב וודאי עכ"ל וזהו ע"ד שנתבאר בזהר בסטרא דחסד ועל דא חצות לילה כתיב וודאי עכ"ל, וזהו ע"ד שנתבאר בזהר לילה, ושם דל"ז ע"ב ובעוד דהאי ליליא לא אתפלג לא עביד נימוסוי ובפרד"ס ערך לילה, כי בעוד שלא נתייחדה עם בעלה תפארת נקרא ליל בלא ה"א לרמוז על תוקף דינה והיא עדיין לא קבלה רחמים ולא נתייחד בעלה עמה ולא נעשית כלי וכאשר קבלה הזכר בסוד הרחמים אז נקראת לילה בהא עכ"ל, וא"כ חצות לילה אז דווקא נקראת לילה בה"א שאז ה"ס הזווג כו'. משא"כ מקודם חצות נקראת ליל, וכן מבואר במק"מ פ' לך שם, וכן מבואר בזהר בא דל"ח ע"ב שזהו"ע ליל שמורים הוא הלילה הזה כו' יעו"ש. וב' הבחי' אלו שבמ' זהו"ע ב' הבחי' שבמלאך נוריאל אוריאל ולכן בחי' נהר דינור דנגיד על ראש רשעים יחול להענישם נמשך מבחי' נוריאל וזהו ג"כ ענין לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר ונקרא בחי' זו להכותו בשבט, כי בדברים לא יוסר עבד, משא"כ לנה"א די בדברים ע"ד הכרוזין וגם ענין הנותן לשכוי ה"ג מבחי' גבריאל זהו גבורות ממותקות וזהו אחר חצות לילה כו'. וזהו"ע קח את מטך שהוא מט"ט, דהנה מט"ט הוא ג"כ בחי' נוריאל והוא ג"כ מקורו ושרשו כמ"ש בלקו"ת מהרח"ו פ' עקב ע"פ ארץ חטה ושעורה גפן תאנה ורימון וז"ל רמון גימט' נוריאל והוא מט"ט כשתסיר מן מט"ט הת"ת, ח"י נש"א רימון

כי באמצע מט"ט הוא חיות ותוכיות הרמון כי מם מימין ורון משמאל, והוא סוד הקליפה הנקרא רמון ובתוכם ח"י ט"ט ואכל וחי לעולם וכן ר"מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק ובחיות אין אחיזה לחיצונים כו', ובזה ג"כ סוד הפסוק והחיות רו"ש רצוא כמנין רמון כו', ושוב כמנין שדי כו', והיינו כמנין מט"ט עכת"ד, כי רצוא ושוב הם ג"כ סוד גבורה וחסד שהם ב' הבחי' דליל ולילה. והנה ענין ח"י דמט"ט זהו ט"ס מלמעלה למטה וט"ס מלמטה למעלה, וכענין רכב אלקים רבותיים אלפי שנאן א"ת שנאן אלא שאינן דהיינו ב' אלפים אינן ונשאר ח"י והם ח"י ברכאן דצלותא, ולכן מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל (ועמ"ש מזה בד"ה יביאו לבוש מלכות) וז"ס המ' הנקרא נוריאל כמנין רצוא כשקבלה הרחמים מבחי' אל חי שהוא יסוד כו', מבחי' זו נמשך מט"ט היינו שיש בו ב' הבחי' דרו"ש ובחי' זו נמשך לישראל ע"י שהם בבחי' רצוא ושוב גימטריא תורה, אבל לגבי פרעה שצריך להכותו במקל דהיינו מבחי' נהר דינור שיוצא מזיעתן של חיות על ראש רשעים יחול לכן נאמר קח את מטך שהוא מבחי' מט"ט והשלך לפני פרעה ויהי' לתנין היינו שיומשך מבחי' נוריאל בחי' נהר דינור כו'. והנה כתיב בואו נשתחוה ונכרע' נברכה לפני ה' עושנו (תילים צ"ה ו') וכ' הב"א וזה הפסוק שיר של כלבים בשיר שלהם בפרק שירה ובעה"כ של הסה"ד ערך כלב, וז"ל לכן התענה פ"ח תעניות למה זכו הכלבים לומר נשתחוה לפני ה' שעמידתן באחוריים עכ"ל, ויש לתרץ זה ע"ד מה שאמרז"ל במד"ר פרשה וארא פ' ז' ע"פ ויצוום אל מלך מצרים, א"ר לוי משל למלך שהיה לו פרדס ונטע בו אילני סרק ואילני מאכל אמרו לו עבדיו מה הנאה יש לך באילני סרק כו', עד שכשם שקילוסו של הקב"ה עולה מג"ע מפי הצדיקים, כך עולה מגיהנם מפי הרשעים כו', יפה דנת יפה חייבת כו', ונמצא זה הקילוס עולה מהם אחר שלקו וקבלו עונש, כי רשעים אף על פתחו של גיהנים אין חוזרים בתשובה אלא על ידי שלוקים בגיהנם אז מקלסים, וכן הוא בפרעה כמשאמרז"ל (במשנה סוף מסכת ידים) וכשלקה מהו אומר ה' הצדיק עכ"ל, ואזי דייקא אומרי' בואו נשתחוה כו':

ובמד"ר פ' וירא פנ"ו דס"ו ב' ע"פ ונשתחוה ונשובה אליכם המתים אינן חיים אלא בזכות השתחוייה שנאמר בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו הרי מפרש מזה דקאי על תחה"מ.

זח"ב פ' וארא דכ"ז ע"ב ועליה כולהו אודן ומברכין בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ד' עושנו דהיינו כשנשבר התנין אריך דקליפה יעו"ש במק"מ וזהו ע"ד הנזכר ר"פ קדושים הה"ד ויגבה ד' צבאות במשפט כו' ע"ש.

ס"פ אמור דק"ז ע"ב והוא אמר לון (היינו אדה"ר) אנא ואתון בואו נשתחוה ונכרעה כו' ע"ש. וכ"ה בפ' ויחי דרכ"א ע"ב, והובא ביר"ק ערך ע"ז סי' ג' בשם ע"מ ושלכן זכה שלא היה עכומ"ז בימיו, ובת"ז תיקון נ"ו דצ"ג ע"ב, שנשמתו של אדה"ר היינו כגוונא דעשר ספירות בלי מ"ה כו', עד דהווה איהו אמר בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ד' עושנו,

ועיין בזהר ר״פ במדבר מענין אדה״ר, ת״ח בשעתא דברא קוב״ה לאדם עבד לי׳ בדיוקנא דעילאי ותתאי והוה כליל מכולא ופי׳ במק״מ בדיוקנא דעילאי הם אריך ואו״א ותתאי הם זו״נ והרמ״ז כ׳ וז״ל כי אדם הוא דמות או״א ודמות זו״נ, כי ידוע שגם אבא הוא סוד מה כו׳ עכ״ל וכן פי׳ במא״א אות א׳ סעי׳ אדם הראשון אבא עילאה, וא״כ מכ״ז נלמוד דענין בואו נשתחווה נכרעה שייך ג״כ על עשר ספירות דאצילות ממש שהם בטילים ומשתחווים לאוא״ס ב״ה, וכמ״ש בספר יצירה ולפני כסאו הם משתחווים, וזהו שאמר בזהר שהבריות רצו להשתחוות לאדה״ר ר״ל לבחי׳ ע״ס דאצילות שנקרא אדם הראשון בחושבם שהם הבורא ואמרו להם בואו ונשתחווה ונכרעה נברכה לפני ד׳ עושנו היינו עצם המאציל שהוא לבדו הוא, והעשר ספירות עם שהם אלקות היינו שהם כלים שבהם ועל ידם משפיע ולכן ארז״ל על פסוק כהוי׳ אלקינו בכל קראינו אליו, אליו ולא למדותיו כו׳, כמ״ש בפרד״ס בסופו.

ילקוט ח״א כה״ג נז״ג (ח״ב) יג,ג. של״ה יד״א יח״ב רנד״ב יר״ק (יח) אברהם כו׳.

בילקוט פ׳ בא רמז קפ״ז דנ״ז ע״ג ע״פ ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא הי׳ מתענה שמונים ושמונה תענית ואמר כלבים שכתוב בהם והכלבים עזי נפש המה יזכו לומר שירה זו דבואו ונשתחווה כו׳, נענה אותו מלאך מן השמים כו׳, עד ולענין שאלה ששאלת חזור לאחוריך שנאמר שומר פיו ולשונו כו׳.

וארא ו׳ י׳.

לכן * אמור לבני ישראל. ירושלמי פסחים פב״ת ה״א מניין לד׳ כוסות ר׳ יוחנן בשם ר׳ בנייה כנגד ארבעה גאולות לכן אמור לבני ישראל אני הוי׳ והוצאתי אתכם וגו׳ ולקחתי אתכם לי לעם וגו׳ והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. בענין והצלתי עמ״ש במד״ר פ׳ קדושים פכ״ד בפי׳ כי הוי׳ אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך. שארז״ל להגן עליך להיות צל על ראשך. והיינו ע״י דיבור התורה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך. או מלשון ונצלתם את מצרים לרוקן נכסי מצרים וליתן לך על מנת והי׳ מחניך קדוש כו׳. וז״ש כאן והוצאתי כו׳ ואח״כ והצלתי לשון וינצלו. גם ענני כבוד שהי׳ להם לצל.

והנה ענין ד׳ כוסות י״ל דאיתא במד״ר פ׳ נשא פ״י דר״מ ע״א הדעת מתחלקת בארבעה חלקים כו׳ וכנגדן נתנו חכמים שיעור לשכרות בארבעה רביעית יין חי כו׳ עד שתה כוס רביעית יצא כל דעתו עכ״ל וא״כ קשה איך התקינו ד׳ כוסות יין שיצא מדעתו. הן אמת כי שכרות מד׳ כוסות היינו יין חי, וד׳ כוסות דפסח צ״ל מזוג. אבל הרי אמרו שתאן חי ידי ד׳ כוסות יצא. וצ״ל

---

* לכן אמור: מאמר זה והבא אחריו מקומם לעיל ע׳ קצא. לכללות מאמר זה ראה לעיל ד״ה לכן אמור (ע׳ קסה ואילך).

משום דבעבודת הוי' יש בחי' אהבה רבה שלמעלה מהדעת וע"ז אמרו נכנס יין יצא סוד. היינו יינה של תורה. כמ"ש בתו"א בד"ה חכלילי עינים מיין ובפ' שמות בד"ה ערבים * עלי דברי סופרים. לכן אין קפידא אם שתה ד' כוסות יין חי. אף שיצא מדעתו מ"מ ביצי"מ בא לבחי' אה"ר שלמעלה מהדעת. ד' בחי' אלו אחותי רעייתי יונתי תמתי והן מעשה המצות. דיבור התורה מחשבה של תפילה. שהם נר"ן עשיי' יצירה בריאה. בד"ה כי ביום הזה דרוש הראשון. והבחינה הד' רעו"ד בד"ה מי מנה רובע ישראל. ד' שליבות של סולם. וגאלתי ע"ד כשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. ע' פרדס ערך גאולה. וגאלו מיד חזק ממנו ירמי' ל"א יו"ד היינו מיד היצה"ר. בקי"ס נחית בחסדך עם זו גאלת א"כ בחינת וגאלתי הי' בקי"ס. והוצאתי והצלתי יצי"מ ועננֵי כבוד כנ"ל. הוי' צורי וגואלי תילים י"ט ט"ו. ע' ד"ה נאוו לחייך בפי' מלך ישראל וגואלו. בפע"ח שער חג המצות פי' ולא בכסף תגאלו. באגה"ת פי' שובה אלי כי גאלתיך שם משמע גאלתיך זהו שמעביר הרע ממנו ע"ד הסירו הבגדים הצואים שהם מחשבות זרות. אח"כ שובה אלי היינו ולקחתי אתכם לי לעם. כ"מ שנאמר לי. וע' סד"ה אתם נצבים. וזהו כי חלק הוי' עמו ופי' והייתי לכם לאלקים סד"ה וידבר וארא. וי"ל כי יצי"מ יש ברוחני' בכל יום ע"כ יש ד' מדריגות בתפילה שהוא הסולם היינו עד ב"ש. ומב"ש עד יוצר. ואח"כ ברכות ק"ש וק"ש. ואח"כ שמונה עשרה. והם אופנים וחיות ושרפים ואח"כ בעמדם. וזהו ענין ואחר הרוח רעש אש קול דממה דקה. והיינו יראה תתאה ואהבה זוטא ואהבה רבה (ע' בד"ה וידבר וארא אהבה שהאדם מעורר זהו פסוקי דזמרה ואהבה הבאה מלמעלה זהו ק"ש אה"ר). והבחינה הד' זהו יראה עילאה בד"ה כי אתה נרי. חלק גימט' ד' שמות הוי' אד' הוי' אהי' יחוד או"א ויחוד זו"ן היינו ד' בחינות הנ"ל עד לי לעם. ע' בהרמ"ז ר"פ אמור בענין וכל מלבושי אגאלתי. ע' באגה"ק בד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה. לענין למעלה מהדעת גבי פורים שארז"ל לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין כו' וע' בתו"א מזה סוף דרוש הראשון שעל מאמר זה בענין ובני ישראל יוצאים ביד רמה כו'. ובדרוש השני שעל מאמר זה. בענין ולקחתי אתכם לי לעם. עמ"ש ע"פ הבאים ישרש יעקב בהגהות * בענין עם זו יצרתי לי.

ב) **וכירושלמי** הנ"ל כן הוא במד"ר ס"פ וישב פ' פ"ח.

ג) **ובמד"ר** פ' אחרי ר"פ כ"ג ההי"ד כשושנה בין החוחים כו' מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחים קשה על בעלה ללוקטה כך היתה גאולתן של ישראל קשה לפני הקב"ה ההי"ד או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי כו' אלולי שאסר הקב"ה א"ע בשבועה לא נגאלו ישראל לעולם ההי"ד לכן אמור לבני ישראל אני הוי' ואין לכן אלא שבועה כו' וכ"ה בשה"ש רבה בפסוק כשושנה בין החוחים. ובענין שבועה ע' בלקו"ת בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי ספ"ב. מה שהבטיח נגד חכמתו ורצונו והיינו שלא יהי' כסדר ההשתל'

בד"ה ערבים: הוא ד"ה להבין מארז"ל ע"פ כי טובים דודיך מיין (נב, ד). וראה ג"כ תו"ח שמות ד"ה ערבים עלי.

ע"פ.. בהגהות: נדפס לעיל ע' פס ואילך.

כו׳ והארה והמשכה זו נמשכה מימי קדם כו׳ ע״ש ובד״ה אתם נצבים פ״ב בפי׳ לעברך בברית. ושם פ״ה בפי׳ עד יעבור עמך הוי׳ כו׳ עד אהבה העליונה שלמעלה מהדעת כו׳, וע׳ פי׳ עד יעבור עמך הוי׳ בד״ה האזינו השמים דרוש הראשון פ״א. ומזה יובן שתיקנו ד׳ כוסות כדי שע״י יינה של תורה ד׳ כוסות יבוא לבחינת האהבה שלמעלה מהדעת והשכל. וזהו לכן אמור לבני ישראל אני הוי׳ אני היינו מהותו ועצמותו נמשך בשם הוי׳ וזהו עצמו ענין השבועה כמ״ש בזהר חלק ג׳ דף ק״ט עמוד א׳ בפירוש בי נשבעתי נאום הוי׳. גם לכן על דרך מה שכתוב במדרש תילים על פסוק על כן לא יקומו רשעים במשפט. דפי׳ על כן מחמת בחינת כן כמו שכתוב שם מפסוק שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן. וכמ״ש ע״פ על כן קראו לימים האלה פורים. ובמד״ר פ׳ ויצא ס״פ ע״א ע״פ על כן קראה שמו דן כל מקום שנאמר על כן מרובה באוכלוסין ופי׳ הידי משה שזהו ממ״ש כן ירבה וכן יפרוץ, הרי שהריבוי נמשך מבחינת כן. ואפ״ל שזהו ענין ועל כן נקוה לך, ואולי כן הוא ענין קבלת דברים ע״ד שמוע מזבח טוב וכמ״ש ויעש כן אהרן ופרש״י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. והוא ג״כ קרוב לענין בזאת יבוא אהרן אל הקודש וידוע ענין בזאת יתהלל המתהלל א״כ בחינת כן הוא קבלת עול מלכות שמים ועול מצות והוא מענין מ״ש באברהם ויאמר הנני.

ד) **והנה** ארז״ל פ״ק דר״ה די״א ע״ב בר״ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים כתיב הכא והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וכתיב התם הסירותי מסבל שכמו. והנה ביוסף נאמר עדות ביהוסף שמו כו׳ הסירותי מסבל שכמו. שנוסף בו אות ה׳ ועי״ז הסירותי כו׳ כי ה׳ עילאה בינה עלמא דחירו. וכמו ביובל שנת החמשים הוא דרור. וזהו ג״כ ענין שופר דר״ה כמ״ש בלקו״ת בד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת ולכן בר״ה יצא יוסף ובר״ה בטלה עבודה כו׳. וכן ר״ה נק׳ ירחא דשבועתא בחודש השביעי וכנ״ל בענין לכן. ובמד״ר פ׳ אחרי פכ״ג עדות ביהוסף. מהו ביהוסף זה מעיד עליו שלא נגע באשת פוטיפר ובפ׳ אמור פכ״ז יוסף נרדף מאחיו ובחר הקב״ה ביוסף שנאמר עדות ביהוסף שמו ובמד״ר נשא פי״ד בנשיא אפרים דרנ״ח ג׳ שבא גבריאל והוסיף לו אות אחת משמו של הקב״ה ולימדו שבעים לשון שנאמר עדות ביהוסף שמו שפת לא ידעתי אשמע. ואפ״ל כי לשון הקודש נמשך ממלכות פה. עיין פרדס ערך פה. אך למטה בהשתלשלות אין דיבור העליון מאיר. בבחינת נאלמתי דומיה. יונת אלם. אך ע״י שניתוסף לו אות אחת מבחינת ה׳ עילאה נמשך הגילוי גם בשבעים לשון. גילוי דיבור העליון. ומזה נמשך הסירותי מסבל. וכך עד״ז ענין והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והיינו בר״ה שאזי נמשך הקול שופר מקור הדיבור כו׳. וכן יצי״מ ע״י בחינת קול התורה כמ״ש בתו״א כאן ד״ה לכן אמור.

והנה והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים הי׳ בר״ה כמו שמבואר בגמ׳ פ״ק דר״ה בין לר״א בין לר״י ויליף סבילה סבילה מיוסף. ובניסן נגאלו ג״כ לדברי שניהם כמבואר בתורה א״כ וגאלתי אתכם זהו בניסן. בחי׳ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב״ה וגאלם וה״ס יחוד העליון. ועמ״ש בבוך יהושע ישעי׳ ע״פ ויקהלו אל המלך שלמה בירח האתנים בחג. ואח״כ ולקחתי אתכם לי לעם דקאי על מ״ת זה הי׳ בשבועות. וא״כ והצלתי אתכם שהי׳ קודם וגאלתי

אתכם י"ל זה הי' בסוכות שאחר ר"ה וקודם ניסן כי והצלתי י"ל ג"כ לשון צל והגנה. וזהו בסוכות שנק' צל סוכה בצלו חמדתי וישבתי. ומ"מ י"ל זהו ענני כבוד וא"כ הי' ג"כ בניסן.

ד"ה לכן אמור. בתו"א דצ"ד א'.

א) **פי'** גם בלילות, ע' בזהר ר"פ תזריע ע"פ על משכבי בלילות. וע' בד"ה להבין ענין הברכות בפי' ולילה ללילה יחוה דעת דקאי על תושבע"פ ועי"ז גם בלילה שייך גילוי בחינת יצי"מ. וע' בד"ה באתי לגני. ובד"ה ותוסף אסתר ויש בחינה נק' בלילה הזה כו' מחמת גודל האמונה. ועמ"ש ע"פ ואמונתך בלילות. ועמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון בפי' כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת וכנגד זה תיקנו ק"ש בבוקר ובערב ועמ"ש סד"ה וידעת היום כמו שהיום כלול מערב ובוקר כו' כמו"כ והשבות כו'. ולהעיר מענין העלאת הנרות בין הערבים דוקא ובד"ה בכ"ה בכסלו ובלילה שהוא זמן החושך הי' צריך להאיר את כל ז' הנרות. הזכרת יצי"מ בלילה ג"כ ע"ד יחו"ת בלילה הזה. וידעת היום כו' ועל הארץ מתחת נפשי אויתיך בלילה. קומי רוני בלילה. וע' בד"ה רני ושמחי השני בענין רננא ברמשא. ומזכירין מדת יום בלילה. וע' בענין בלילה מאי קא עביד רוכב על כרוב כו'. עמ"ש מזה בד"ה יביאו לבוש מלכות. ועמ"ש בד"ה ויהי מקץ דרוש השני בפי' ובלילה שירה עמי.

ב) **כאלו** הוא עת יצי"מ, כי עיקר יצי"מ זהו גילוי שם הוי' בנפש אני הוי' לא שניתי ועי"ז יוצא מהמצרים וגבולים בד"ה וספרתם לכם פ"א בפ' אמור. ועמ"ש בסידור ע"פ ששת ימים תאכל מצות בענין אנכי כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ וע' בד"ה זכור דעמלק שעיקר יצי"מ שהי' זה בבחינת דעת. וכנ"ל בענין וידעת היום. והדעת ממשיך ומלאה הארץ דעה כו'. ובד"ה וארא אל אברהם שזה נק' לידה. וע' סידור בד"ה עבדים היינו. וע' בד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני פ"ב שייכות יצי"מ לק"ש שמע ישראל לי ראש כו' זהו ע"י יצי"מ בחינת כי שרית עם אלקים ומזה נמשך התענוג עליון כי צחוק עשה לי אלקים.

ג) **מצרים** בקדושה, י"ל שרשו שם אלקים. שמשם שרש הכלים המגבילים. וכאן מפרש גרון נק' מצרים. וצ"ע מפסוק כמגדל דוד צוארך. ואפ"ל דאיתא במד"ר פ' בראשית פי"ז שנק' מצרים ע"ש שמצירים. וארז"ל ע"פ צרור המור דודי לי אע"פ שמיצר ומימר לי בין שדי ילין שבת פ"ט דפ"ח. וע' מענין בין שדי ילין דקאי על בדי הארון במנחות דצ"ח ע"ב. והיינו כי דם נעכר ונעשה חלב והיינו ממה שמיצר ומימר לי נמשך אח"כ חלב שהיא תושבע"פ כמ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי בפי' יונק משדי אמו. ומה שמיצר ומימר לי י"ל מצרים דקדושה והוא שם אלקים מדת הדין. וגם נקרא מצרים שמשם המצרים וגבולים. ע"ד שאמר לעולמו די. ותדע דהא כתיב כי כולה משקה כגן הוי' כארץ מצרים. והיינו ע"י נילוס שהוא הראשון מד' נהרות כו'. ע' זח"א פ' חיי קכ"ה א'. ואף ששרש המצרים וגבולים מקו המדה אך יש כמה מדריגות בזה. ובתורה נאמר ארוכה מארץ מדה כו'. ועמ"ש בד"ה מזוזה מימין כל אשר חפץ הוי' עשה בשמים ובארץ

זהו ענין קו המדה כו'. וע' במד"ר וארא פי"ב שמתחילה גזר שלא ילכו בני רומי לסוריא כו' וזהו מצרים מיצר וגבול. משא"כ אח"כ ע"י התורה וירד הוי' כו'. ועפ"ז י"ל וסכסכתי מצרים במצרים ר"ל ע"י שרש מצרים דקדושה שם אלקים עי"ז סכסך מצרים שלמטה כו'. ואף שהי' ע"י שם הוי' י"ל הוי' בניקוד אלקים גם הוי' הוא האלקים, כמ"ש וידבר אלקים כו' אני הוי'. ובמשה ראה נתתיך אלקים לפרעה.

ועיין סד"ה וידבר אלקים וארא נתבאר גלות מצרים נמשך מההסתלקות בבחי' לא מטי. וא"כ הסתלקות זו נק' מצרים דקדושה. והוא ע"ד וכד אנת תסתלק מניהו שמסתלק האור ונשאר רק מעט מזעיר ושרשו מהרשימו. וע' בד"ה זאת חקת התורה פי' שמאל דוחה כו' שאינו מאיר בבחינת ימין מקרבת. וז"ש פרעה ואם בת היא וחיה. כי בת בחי' דין כו' וכמו שעורה לגבי חטה כו'. וזהו ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה ששמות בני ישראל שהם ממשיכים בתורתם כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה. הם הבאים בבחינת מצרים דקדושה. ונק' צרור המור שממשיכים מבחינת צרור החיים. אך שנמשך בבחינת העלם ולע"ל יתגלה מן ההעלם כמו מן העיבור נמשך לידה כו'. ועד"ז ארז"ל במד"ר ברות סד"ה ויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום. לשעבר הי' אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו כשאדם עושה מצוה מי כותבה אלי' כותבה כו' והקב"ה חותם כו' שנאמר אז נדברו כו' ויכתב בספר זכרון לפניו. וזהו ואלה שמות בני ישראל מה שהם ממשיכים השמות עליונים ע"י המצוה שבאים בספר רק שהם בבחינת מצרימה מצרים דקדושה כו' ועז"נ בהושע סי' י"ב יו"ד ואנכי הוי' אלקיך מאמ"צ כו'. ובעמק המלך שער דיקנא קדישא רפ"ו ד"ס ע"ב פי' וסכסכתי כי מצרים העליונים נמשכים מב' פאות העליונים ועז"נ מן המצר קראתי י"ה. והם מאירים בי"ג ת"ד ע"ד הנותן שלג כצמר. צמר אותיות מצר. וזהו וסכסכתי מצרים במצרים ואז יתבטלו הקליפות הנאחזות במצרים התחתונים דהיינו ב' פאות דז"א כו'. ואפ"ל זהו ענין משה שהי' בן עמרם שהוא ענין ושער רישי' כעמר נקי. ולכן נאמר אנכי אלקי אביך דקאי על עמרם. ולכן מתחילה הי' משה כבד פה וכבד לשון לפי שנמשך מבחינת מצר העליון שאינו בא בבחינת גילוי ואח"כ נעשה בחינת צמר. וגם כשמן הטוב היורד על הזקן כו'. ומזה י"ל מ"ש בישעי' סס"י י"ח ביום ההוא יהי' ישראל שלישיה למצרים ולאשור. דהיינו מצרים העליון דקדושה כו'. גרון גימט' ז"פ הבל גימט' מגורי גם בד"ה ואני נתתי לך שכם אחד פי' ויוסף הורד מצרימה. ויוסף יסוד דא"ק הורד מצרימה ב' מזלות.

ד) **נעמת** אהבה בתענוגים, ע' בד"ה חכלילי עינים ג' אהבות, אהבת עולם ואהבה רבה הם ב"ן ומ"ה ואהבה בתענוגים ע"ב. וזהו ע"ד בתי אחותי אמי. ותענוג עיקרו בבינה שבה התגלות עתיק יומין. וע' בד"ה אכלוהו היום בפי' וקראת לשבת עונג. אז תתענג על הוי' ובד"ה זכור דעמלק בענין אכלתי יערי עם דבשי בק"ש ודבשי היינו מתיקות ותענוג. וז"ש כאן והבאתי אתכם אל הארץ שהיא ארץ זבת חלב ודבש.

ה) **דצ"ה** ע"ב שיטה ב'. כי אם לבינה תקרא, ועמ"ש בד"ה וכל בניך מענין בינה בן י"ה. וזהו מדריגת יו"ט שהם מועדים לשמחה. ע' ד"ה הוי' לי

בעוזרי. ובכל יום להקריב לי במועדו ע׳ סד״ה את קרבני לחמי הראשון ומ״ש שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. היינו כי המכוון משמחה זו והיינו תומ״צ שהן נק׳ בנים והיינו עבדו את הוי׳ בשמחה שהשמחה גנוזה בעבודה. וכמ״ש לקמן משא״כ בתומ״צ.

ו) **מרוב** כל, ע׳ בד״ה ואתה תצוה בפי׳ כי כל בשמים ובארץ וזהו רק הודו על ארץ ושמים כמש״כ וע׳ בד״ה מנורת זהב. ומ״ש אלא הודו וזיוו של שמו מ״מ הודו הוא זיו פנימי׳ שמו ג״ר שבמלכות ובעולם מאיר רק ז״ת שבמלכות. ומ״ש אבל בשכינה כו׳ ודוגמת חד חרוב שע״י שיהי׳ גילוי עליון מבחינת שמו א״ת שמות אלא שמות לא יוכלו לקבל חיצוני׳ העולמות. ומ״ש ויש שמברכין בעל ויש בלמ״ד. מבמ״א ההתקשרות להמצוה זהו למ״ד ובחי׳ על כי יש בחי׳ בנשמות שהם למעלה מהמצות בד״ה הבאים ישרש. גם י״ל על רומז לבחינת על הוי׳. או י״ל ע״ד מ״ש בביאור ועשית ציץ בענין קודש למ״ד מלמטה והוי׳ מלמעלה. למ״ד כח״ב. אך הוי׳ מלמעלה כענין קדה״ק כו׳ ע״ש. וזהו הברכה בלמ״ד ובעל. גם ע׳ ל׳ זהו הוקם על. וע׳ בד״ה ויושט המלך בפי׳ מתרפקת על דודה על ממש. וז״ש כאן במצותיו. במצותיו ממש. ע״כ נאמר על. ר״ל להמצות שהן למעלה שהקב״ה מניח תפילין. והוא בחינת המשכה מבחינת על הוי׳ כנ״ל. והמצות שמברכין בלמ״ד רומז למצות שניתן לנו. וע׳ סד״ה והי׳ לכם לציצית בענין מצות הוי׳ ובענין מצותי כו׳.

ז) **וקוב״ה** כו׳ שאפילו בבחינת זיו והוד כו׳. וזהו ענין ישת חושך סתרו, ועמש״ל א״ק ו׳ בענין וחד חרוב כו׳.

עמ״ש ע״פ לכן אמור בבוך שמות דף מ״א ע״א. ובבוך שמות ויב״ד פ׳ וארא. ועמ״ש מזה בבוך תרי״ט א׳ דף כ״ג.

וזהו* הוא אהרן ומשה. הם המדברים. פי׳ ע״י חיבור אהרן שהוא דיבור כנ״ל בענין על דברתי עם משה בחינת קול נשלם הדיבור. ומתחילה אשר אמר דאיהו בחשאי עיין זח״ב דכ״ה סע״ב. ויחי דרלד״ב. ויקרא י״ז. נשא קלב״ב וע׳ זח״ב כ, ב ענין וידעת והשבות זהו משה ואהרן כי משה דעת אהרן בינה ליבא ועי״ז כי הוי׳ הוא האלקים כמו״כ ענין הוא משה ואהרן וגם כי כולא חד. ע״ד גדול הוי׳ בעיר אלקינו חיבור קול ודיבור שזהו כי הוי׳ הוא האלקים כמ״ש בתו״א בפ׳ וארא דרוש השני.

---

* וזהו: כנראה שפסקא זו שייכת לעיל בסד״ה אהרן (ע׳ עו).

אור התורה

פרשת

בא

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו' כתיב ומי כעמך כישראל כו' אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם וגו' בשמואל ב' ס"ז כ"ג ואי' ברבות בקהלת ע"פ טוב שם משמן טוב רבי בון בשם רבי שמואל בן נחמני אמר מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה לקנות לו שם דכתיב אשר הלכו אלקים כו' ולשום לו שם וכמ"ש בנחמי' ס"ט יו"ד ותתן אותות ומופתים בפרעה כו' ותעש לך שם. והנה פי' שם היינו כענין אור כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו כי מה שנקרא בלשון המקרא שם נקרא בלשון הזהר אור היינו אור א"ס והתחלת גילוי האור הי' ע"י האבות וז"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי דהיינו ע"י המילה שבה ועל ידה נמשך בחי' גילוי האור בבחי' מלכות. את האור כי טוב בחי' יסוד המקשר ומחבר אך עכ"ז ושמי הוי' לא נודעתי להם וע"י יצי"מ נמשך גילוי שם הוי' וכדי להיות גילוי אור למטה צריך לבוא ההמשכה מלמעלה מעלה וכמו שע"י האבוקה מאיר האור גם למרחוק. ע' בביאור דיביאו לבוש מלכות ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קודש וזהו טוב שם משמן טוב שמן הטוב הוא בחי' חכ' ובחי' טוב שם היינו ההמשכה מבחי' טוב שהוא יסוד המאיר בבחי' שם הוא מלכות הוא ע"י המשכה מלמעלה מהחכמה מבחי' כתר שהוא למעלה מהשתלשלות ע"כ יכול להאיר גם למטה עמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם. וזהו שארז"ל ברבות נשא פ"י דרל"ט ע"א גבי ושמו מנוח וברות רבה ע"פ ושמו בועז הרשעים קודמים לשמן נבל שמו גלית שמו אבל הצדיקים שמן קודמים להן ושמו אלקנה ושמו ישי ושמו בועז כו' דומין לבוראן שנאמר ושמי הוי' והיינו כי השם מורה על האור המאיר ולכן שמן קודם להן מורה על האור שמאיר ממנו למרחוק וגם שמן קודם ע"ד מראש מקדם נסוכה שכח הארה זו באה מקדם מלמעלה מהשתלשלות. ועמ"ש מזה ע"פ ואלה שמות בני ישראל ושם בענין ועשיתי לך שם כשם הגדולים שזהו שאומרים מגן דוד ומ"ש ע"פ שמן תורק שמך. ועכ"פ ענין לעשות לו שם שיש יחוד חיצוני דאו"א להחיות העולמות אמנם הניסים לשנות הטבע נמשך מיחוד פנימי דאו"א וזהו ולשום לו שם משא"כ הרשעים שהן בחי' חושך ואין להם אור לכן אין להם שם מקודם. והנה שם הוי' נק' ג"כ כבוד הוי' וכמ"ש ליראה את השם הנכבד והנורא בפ' כי תבוא כ"ח נ"ח ומשה רבינו ע"ה ביקש הראיני נא את כבודך והנה כתיב ואולם חי אני וימלא כבוד הוי' כו' ופי' בס' ש"א שער שני שכדי להיות וימלא כבוד הוי' מילוי השפע בבחי' מלכות הוא ע"י חי אני בחי' יסוד שמושך השפע מחכמה עילאה וכתר עליון וזהו קדוש כו' מלא כל הארץ כבודו שהוא המשכה מבחי' סוכ"ע קדוש ומובדל להיות הוי' צבאות ע' זח"ב משפטים דף צ"ז ע"ב והיינו להיות מלא כל הארץ כבודו ועמ"ש בזה בד"ה כה אמר כו' ונתתי לך מהלכים ועמ"ש ע"פ כי על כל כבוד חופה והיינו שהחופה הוא המקיף סוכ"ע אשר מבחי' זו נמשך להיות והוא כחתן יוצא מחופתו כו' לרוץ אורח להיות מכה"כ וזהו ואולם חי אני כו' וימלא כבוד כו'. והנה כתיב ואכבדה בפרעה ואמרו ברבות בשלח ס"פ כ"א מי גרם להקב"ה ליטול שבח וכבוד לא פרעה שניערו שנאמר וניער פרעה וחילו בים סוף לפיכך ואכבדה בפרעה וענין השבח והכבוד שנעשה ע"י קי"ס מבואר ברבות שם פכ"ב ע"פ אז ישיר הה"ד נכון כסאך מאז מה יש כבוד בין המלך לאגוסטוס כו' אגוסטוס יושב כו' שהוא ענין גילוי מלכות דא"ס במלכות דאצילות וכבוד הזה נמשך ע"י פרעה שניער פרעה כו' בענין קי"ס, וע"ז נאמר כי אני הכבדתי את לבו שיומשך מזה

ותיער פרעה כו׳ כדי להיות בחי׳ שבח וכבוד הוי׳ וזהו הנמשך דוקא מבחי׳ כבד לב פרעה והנה כבד יש בו ב׳ פירושים הא׳ לשון כובד היינו כבד לב פרעה תכבד העבודה על האנשים. הב׳ לשון כבוד ויקר כנ״ל. אך הנה התרגום מתרגם בין לשון כובד בין לשון כבוד הכל בענין אחד היינו לשון יקר כבד לב יקר ליבי׳ וידי משה כבדים יקירן, את כבודך ית יוקרך. והנה במלכים ב׳ סי׳ י״ד הכבד ושב בביתך ובגמרא פ״ג דמו״ק פרש״י לשון כבידות ולשון כבוד. ויש לפרש דב׳ פי׳ אלו ענינן א׳ כי הכבידות שיהי׳ יושב בביתו כאדם שכבד עליו מלהתטלטל זהו ג״כ ענין כבוד וחשיבות ע״ד כל כבודה בת מלך פנימה כי עשיית המלאכה והטלטול זהו היפך הכבוד ולכן נאמר בשבת וכבדתו מעשות דרכיך אשר הכבוד הוא שלא יתנהג כדרך עובדין דחול וכן מובן מפסוק טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם משלי סי׳ י״ב ס׳ ע״ש בפרש״י שהרי נקלה הוא היפך ענין כבידות וכמו כובד ראש היפך קלות ראש וכיוון שאומר טוב נקלה כו׳ ממתכבד שהוא ענין כבוד ע״כ שכבוד וכבדות הוא ענין א׳ ולכן נקלה הוא היפך לזה וזהו שהתרגום בין כבוד ובין כובד בלשון אחד יקיר לפי שהם קרובים זל״ז וצ״ע שבעלי השרשים חלקוה לשני שרשים ולא העירו מהתרגום. והנה כמו שיש כבוד בקדושה כבוד הוי׳ כבוד חכמים ינחלו חן וכבוד יתן ה׳, וכן יש בלעו״ז התאוה והכבוד שהן מוציאין את האדם מן העולם ובקדושה התרגום יקר גימט׳ יש להנחיל אוהבי יש, וזהו כי מכבדי אכבד ובלעומת זה יקר וגסות הרוח כמו שאמר המן למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני כן יש כובד בקדושה כמ״ש ברבות ר״פ בא ע״פ כובד אבן ונטל החול במשלי סכ״ז שאבן הוא ישראל שנאמר משם רועה אבן ישראל וכן ההרים והגבעות נקראו כובד והרים אלו האבות גבעות אלו אמהות וכן נאמר עמך הכבוד הזה במלכים א׳ ס״ג ופי׳ במכלול הכבוד היינו הגדול. ואפ״ל ענין הכובד בקדושה כענין מארז״ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש״י הכנעה כי הוא היפך מהקלות ראש, וע׳ במדרש שמואל פ״ג דאבות במשנה הוי קל לראש שענין הקלות היפך הכובד ובמשנה שחוק וקלות ראש בדברי החסיד שם שהקלות הוא שהיצה״ר מיקל לו ענין העבירות כמו שעשה הנחש לחוה שדחפה על עץ הדעת ונגעה בו ואמר הרי ראי׳ לכם שלא תמותון ולכן ההיפך מזה הוא כובד ראש שגם הקלות דומה עליו כחמורות להיותו נכנע בתכלית לפני השי״ת וירא מאד לנגוע אפילו במשהו לעבור על רצונו ית׳, וכובד ראש זהו ע״י שמקבל עליו עומ״ש בחי׳ כבוד הוי׳ וכענין עול כבד שנזכר גבי מלך אביך הכביד את עולנו כ״ש עול ממ״ה הקב״ה שצ״ל העול תמיד וכענין תכבד העבודה על האנשים כמש״כ בשל״ה ס״פ שמות גבי ענין כובד אבן שהוא בחי׳ קשה כסלע לשמור מצות השי״ת ונקרא איתן כמ״ש בד״ה ראה אנכי ועד״ז נאמר ואברהם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב לך לך י״ג ב׳. וארז״ל ברבות שם פמ״א דף מ״ד ד׳ (מ״ח ג׳) כמד״א ויוציאם בכסף ובזהב, והענין כדפי׳ בזח״א פ׳ מקץ דקצ״ו ב׳ בכסף ובזהב הם ה״ח וה״ג כמ״ש במק״מ שם והם נמשכים ממוח הדעת המתחלק לה״ח וה״ג ור״ל שהם אהבה ויראה שכליים וזהו ענין כבד מאד בקבלת עול מ״ש באהבה ויראה עצומים ולכן נק׳ איתן האזרחי כו׳ ועד״ז הנבואה נק׳ משא וברבות לך לך פמ״ד מ״ח ב׳ (נ״ב ב׳) ע״פ כמשא כבד עשרה לשונות נק׳ נבואה ואחד מהן משא שהיא נבואה קשה כמשא כבד, ועמ״ש במ״א בד״ה אתם נצבים בענין ושקל בפלס הרים ומשם יובן כובד האבן דקאי על ההרים וי״ל ענין כובד דקדושה

הנ"ל שייך ג"כ לענין כבוד שהוא בחי' יקר כמ"ש הבן יקיר לי אפרים וכתיב ישראל אשר בך אתפאר וספ"ק דמגילה די"ו ע"ב ארז"ל ויקר אלו תפילין ועמ"ש מענין תפילין ע"פ שימני כחותם וגם מחמת שנשמתו חלק אלוק' ממעל הבן יקיר לי כנ"ל ע"כ הוא בבחינת כבידות וקשה כאבן לקיים רצון הקב"ה.

וכן לעו"ז ענין כבד לב דפרעה ע"ד לב האבן אטימין ליבא כבד עון כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו מקיפים דקליפה וע' בזח"ג פנחס רל"ב ב' בד"ה אמר רע"מ זח"א עמוד קס"ב מענין כבד לב טמטום הלב וע' מענין כבד עוון בספד"צ רפ"ה וברבות בא ס"פ ט"ו קל"ג ג' הפה שאמר עם כבד עוון הוא שאמר ועמך כולם צדיקים וכ"ז כי אני הכבדתי כדי שעי"ז יהי' אח"כ ואכבדה בפרעה כו', היינו ע"י אתכפייא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה כנזכר בזח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב בשעתא דהאי מלך כו' כדין קוב"ה שליט כו' ובהרמ"ז שם וזהו נמשך ממה שנשבר כבד לב וכבד דפרעה שנתברר ומזה נמשך גילוי יקרא דקוב"ה יקרא דוקא בחינת כבוד ולכן כי אני הכבדתי את לב פרעה להיות בכבידות וישות וגסות וכבוד ויקר למען שיתי אותותי אלה בחי' פלג אלקים מי ברא אלה ויהי' גילוי אלה החוקים ואכבדה מלך הכבוד. וע' במ"נ ח"א סי' י"ד שחילק בין כבוד הוי' להראיני נא את כבודך ואף לפי הקבלה יש לחלק דכבוד הוי' בחי' מלכות והראיני נא את כבודך כתר וזהו ותעש לך שם, השם הנכבד והנורא והנה ברבות אמרו מהו הכבדתי שעשה הקב"ה את לבו ככבד הזה כו' במאו"א אות כ' ס"ג וז"ל כבד יש בו ע' עורקים נגד ע' שרים שהוא כוללם וכבד נק' ס"ם והמכניעו הוא שם הוי' גימט' כבד וכבד הוא מדור הדם נפש מל' עכ"ל, והי"נ הביא מזח"ג פנחס דרל"א ומת"ז תיקון כ' דמ"ג ע"א ודמ"ד ע"ב ובע"ח בדרוש אנ"ך עכ"ל וע' בזח"ג פנחס רכ"ד ע"ב מענין לב מל' כבד משכן ס"ם ויצה"ר ועכ"ז הי' לו חלק בקרבן וכו' וע' זח"ב ר"פ בא ובפ' פנחס שם דרל"א ב' ודרל"ג סע"א ובסה"מ סי' ס"א ובפרדס ערך יותרת וערך כבד. ובשער התמורות פ"ה. ועיין בעמה"מ דק"ג סע"א מענין כובד האבן כו'. והנה בין כבד ללב מפסיק הפרסא הנק' חצר הכבד והוא היותרת על הכבד כמ"ש רש"י בחומש פ' ויקרא ג' ד', והנה בקדושה זהו"ע יהי רקיע וכו' מבדיל כו' שמה שלמעלה מן הפרסא גבוה הרבה יותר ועמ"ש בתו"א פ' לך לך בד"ה והבדילה הפרכת שלכן אמרו שבאדם הלב יצ"ט והכבד יצה"ר כי פרסא מפסקת כו'. וכמו"כ אף בקליפות יש ג"כ כמה מדריגות שכל מה שמשתלשל למטה יותר נעשה רע יותר משא"כ בשרשו אין הרע כ"א בדקות וכמ"ש מזה בדרוש אם בהרת קדמה ובד"ה ויעש משה נחש נחשת, וזהו שפעם אמרו שטן ופנינה לש"ש נתכוונו ופעם אמרו נתן עיניו במקדש ראשון כו' ולכן מה שלמטה מן הפרסא הוא רע יותר הרבה ממה שלמעלה מן הפרסא וכמו שגם בגשמיות למטה יש דקרו לי' אלקא דאלקייא ויש אפיקורסים יותר האומרים איכה ידע אל ויש דעה בעליון כו', וז"ש מחה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים פי' שמים בחי' רקיע המבדיל ומתחת לפרסא שם הוא הרע יותר וזהו ענין שעשה הקב"ה את לבו שהוא למעלה מהפרסא להיות קשה כמו הכבד שלמטה מהפרסא והיינו שהוסיף לו טומאה על טומאתו, וזהו כבד ג"כ לשון כבידות כמ"ש בת"ז תיקון ע' דקכ"ז ע"ב מסטרא דליחה חיוורא וכו' וע"ש שהרי אמרו הוי קל לראש ופי' במד"ש דקאי על השם ית', ופרעה שהי' לבו ככבד זהו היפך מזה. והנה ענין כבד ויותרת שלו י"ל

כבידות ויתרון הכבידות כמו כובד האבן כו׳ וכעס אויל כבד משניהם וכן גסות ויתרון הגסות ע״ד פנימי ומקיף. גם הכבד ויותרת דו״ן והם לעומת כבוד עילאה וכבוד תתאה גם כבד לב כי לב גימט׳ כבוד בוי״ו ל״ב נתיבות החכמה המתגלים בלב משא״כ כבד בלא וי״ו חסרון ההמשכה מלמעלה כו׳ ועמ״ש בענין שמות כשמות בד״ה אלה תולדות יצחק וכ״ז למען שיתי אותותי אלה כו׳ וכנ״ל. ענין אלה היינו כמ״ש ברבות ויקהל פמ״ח ע״פ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו׳ אלה שמות בני ישראל כו׳ אלה העדות כו׳ יעו״ש וכמ״ש במ״א הפי׳ הגילוי מבחינת מי בבחי׳ אלה וזהו פלג אלקים כו׳ וזהו למען שיתי אותותי אלה שכ״ז נמשך ע״י דאתכפיא ס״א שעי״ז אסתלק יקרא דקוב״ה כו׳ כי יתרון האור נמשך מהחושך וזהו שנא׳ מי יתן טהור מטמא וכמ״ש בזח״ב ס״ט ב׳ ולכן המרכבה מתחיל מרוח סערה ענן כו׳ ג״ק וע״כ הכבדתי את לבו בבחי׳ ג׳ קליפות כו׳ שלמטה מנוגה בכדי שיהי׳ אתכפיא סט״א אח״כ והיינו למען שיתי אותותי אלה שיהי׳ אלה העדות כו׳ וידבר אלקים את כל הדברים האלה אלה מועדי הוי׳ שכולם זכר ליציאת מצרים ובא אל פרעה כי ראה נתתיך אלקים לפרעה שאף פרעה מקבל מבחי׳ עורף דא״א ששם כחשיכה כאורה כו׳ נמשך נתתיך אלקים כו׳ על בחי׳ זו כי במשה נאמר פה אל פה אדבר בו שלמעלה מבחינת עורף בחינת אחוריים כו׳.

כבד. הכבדות רחוק מהשינויים שהוא התנועה וההתפעלות שהרי ענין קל הוא הממהר להתנענע וכן נשים דעתן קלות להתפתות ולהשתנות מהתקשרותה והכובד הוא היפך מזה שאין דעתו קל להשתנות ממהותו וזהו כובד אבן אלו ישראל אבן אב ובנין כח האב שבבן ואברהם נק׳ ראש צורים כו׳ כצור שהוא חזק, וע׳ ברבות בא פט״ו דק״ל ע״ב מזה, והנה עד״ז למעלה ענין הראיני נא את כבודך כי אני הוי׳ לא שניתי שאינו משתנה ולא מתפעל באד״ר דקכ״ח ע״ב מו״ס דעתי׳ סתים ושכיך כו׳ היפך מבחי׳ דעת קל עטרא דגבורה כו׳ והרמב״ם במ״נ פי׳ ענין ישב שנאמר למעלה על בחינת לא שניתי כו׳ ולכן נק׳ בחי׳ זו כבוד היפך הקלות גם מעלת הכובד ע״ד מ״ש במשנה פ״ב דאבות אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ור׳ אליעזר בן הורקנוס בכף שני׳ מכריע את כולם. ה״ז בחי׳ כובד אבן ועמ״ש בענין אבנא למישקל שכפי ערך כובד האבן כן מגביה בכף שכנגדו העלאת בירור ק״ן כו׳. ולעומת זה בקליפה כבד לבו ע״ד אבירי לב שבגמרא ספ״ב דברכות שאינן מתפעלים מאלקות כו׳ ויש לומר כמ״ש בד״ה הללו את הוי׳ כל גוים שכמו שיש מדות בקדושה שלמעלה מהשכל בחינת אהבה רבה והם יגמה״ר כמו״כ יש בקליפה בחי׳ הנ״ל והם למטה מהשכל ר״ל שאין השכל פועל בהם וכמו הנצח והעקשות וכן עבר ושנה הותרה לו וכן ענין הכבוד מקיפים דקליפה שאינו ע״פ השכל והדעת וזהו גסות כי כל גיא שוטה וזהו שנק׳ היצה״ר מלך זקן וכסיל זקן ע״ש י״ג ת״ד שהם מדות שאינן ע״פ השכל וזהו כבד לב פרעה כי הלב משכן החכמה כמאמר חכם לב משא״כ הכבד וע״י ואכבדה בפרעה עי״ז גילוי כבוד הוי׳ יקר עליון וכמאמר כד אתכפיא סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה כו׳ ועמ״ש ע״פ הזהר ר״פ יתרו ס״ז ב׳.

בענין הארבה איתא ברבות שבפסוק ולמען תספר באזני בנך מרומז הארבה כמ"ש ביואל סי"א עליה לבנים יספרו והכלי יקר הביא זה בשם הרמב"ן והקשה למה דוקא גבי ארבה נאמר לבנים יספרו. אך הענין כמ"ש במ"א ע"פ זרע רב תוציא השדה כו' יחסלנו הארבה דהקללה הוא על ס"מ אשר חוטף הרבה ניצוצי קדושה לתוכו וממשיכים השדה אך לא יאסוף מהם כלום לעצמו כי יחסלנו הארבה היינו בחי' הג' דקדושה. כי ארבה גימט' יצחק וכמ"ש בלקו"ת פ' שמיני שז"ס וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק ע"ש ור"פ בא ובחי' זרע רב הנ"ל היינו מה שנפל משם ב"ן (כי עשו אמר יש לי רב בחי' ריבוי טורי דפרודא ויאכלנו הארבה וארבה את זרעו דקדושה ע' נפש שכולם לשון יחיד ויחן שם ישראל וקיבל היהודים וזהו כל רבי מארץ ישראל יחוד הריבוי) אך הכל יחסלנו הארבה. ארבה ד"פ ב"ן כנגד ד' בנים דברה תורה כו' (ובד"ה יפה שיחתן של עבדי אבות נתבאר שד' בחי' ב"ן הנ"ל הם ד' אמהות ואפ"ל ד' ב"ן דאבי"ע שבאצילות, א"נ אבי"ע שבשם ב"ן דאצילות שרה כתר שבמלכות אצילות דב"ן כו') עכ"ד. ויש לבאר זרע רב תוציא השדה כי הנה מלך לשדה נעבד ובפ' חיי דקכ"ב סע"א ואית שדה כו' והאי מלך כו' ושפחה כי תירש כו' ע"ש וא"כ נמשך השפעה רבה לבחי' שדה הנ"ל ונק' זרע רב כי ההשפעה נק' זרע וזהו ענין עוון מוציא זרע לבטלה וכ"ש ע"י ביאות אסורות שגורם בחי' הנ"ל זרע רב תוציא השדה כו', וזהו לא תנאף וכמ"ש בביאור דבשעה שהקדימו כו' עת אשר שלט האדם כו', ועכ"ז אמר ולא תאסוף והיינו ע"י שישראל עושים תשובה אזי חיל בלע ויקיאנו ומבטנו יורשנו א-ל וכמ"ש בד"ה כנשר יעיר וזהו כי יחסלנו הארבה, בחי' וארבה את זרעו דקדושה דיצחק היפך מבחי' זרע רב תוציא השדה כ"א שיומשך ריבוי ההשפעה בשדה אשר ברכו ה'. והוא ע"ד וכל טוב אדוניו בידו שזהו ענין ריבוי הזרע עיין זח"א וישב קפ"א סע"ב. וכמ"ש במ"א ע"פ ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב, וזהו ואתן לו את יצחק בחי' הצחוק והתענוג שיהי' לע"ל והם הנשמות החדשות שיתגלו לע"ל כמ"ש הרמ"ז ר"פ תולדות. ולכן נק' ארבה ע"ד ואתא מרבבות קודש וארבה הוא לשון שיהי' הולך ורב כי האלף מאותיות איתן שמשמשות לע"ל, וזהו ותשב באיתן קשתו ומשם דווקא נמשך ריבוי הזרע. וזהו וגם הקימותי את בריתי כו', ועיין באגה"ק סי' ט"ו המשל לזה כמו ריבוי הזרע נמשך מריבוי החשק והתענוג כו', כך עד"מ למעלה מבחי' כל טוב התקשרות עליון יסוד דעת עליון, יומשך ריבוי ההשפעה אור זרוע לצדיק עיין בהרמ"ז פקודי דף ר"כ ע"ב וזהו ואתן לו את יצחק תענוג העליון בחינת וישמחו בך ממש, שוש אשיש בהוי' תגל נפשי כמ"ש ברבות ר"פ תולדות גילה אחר גילה כשהצדיק נולד היינו בלידת יצחק לשון צחוק ושמחה ותענוג. והנה כתיב דברים ז' י"ו ואכלת את כל העמים אשר הוי' אלקיך נותן לך ועיין מזה ברבות בשיר השירים ל"ד ד' על פסוק שררך אגן הסהר וענין זה הוא מה שכתוב לעיל ועמדו זרים ורעו צאנכם כו' ועי"ז יתברר מהם הניצוצות דשם ב"ן שנפלו בשבה"כ וכמ"ש בסידור ע"פ לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא כו' שמבירור זה יומשך בחי' והדרת פני זקן גילוי י"ג ת"ד כו', וזהו ענין כי יחסלנו הארבה בחי' וארבה את זרעו כו', ולכן נאמר על ארבה דווקא עלי' לבנים יספרו כיון שהו"ע וארבה את זרעו הרי בחי' זו שייכה לבנים דוקא וגם כי ארבה ד"פ שם ב"ן וזהו לבנים יספרו ויספרו היינו לשון בהירות שיתעלה ויתברר שם

ב"ן למעלה משם מ"ה שמתחילה מ"ה מברר ב"ן וזהו ולמען תספר באזני בנך כו' להמשיך הע"ס דמ"ה לשם ב"ן כענין וספרתם לכם דגבי ספירת העומר. ועמ"ש בענין יוסף הוי' לי בן אחר שהוא בחי' ב"ן הבא מהבירורים דק"ן בן היינו אהבה ויראה נק' בת ובן אחר היינו מה שתתהפך האהבה דנפש הבהמית שנק' אחר שנמשך אחר הסט"א וכשתתהפך להיות לקדושה בכל לבבך בשני יצריך נק' יוסף כו' בן אחר כו' והוא ג"כ ענין בירור שם ב"ן ונק' בן אחר מבחי' אחוריים יתהפך לבחי' בן כענין אז אהפוך כו', ולעבדו שכם אחד שמבחי' שכם ואחוריים יתהפך ליכלל באחד וזהו ענין ב"ן ושם ב"ן כנ"ל והיינו ענין ארבה ד"פ ב"ן שיתבררו מכל בחי' ב"ן דאבי"ע להיות יוסף הוי' לי בן אחר והוא ענין הבירור דאחותי רעייתי יונתי תמתי וע"י בירור זה יומשך ג"כ מ"ד בבחי' וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק אשר יצחק ד"פ ב"ן שעי"ז יומשכו נשמות מבחי' תענוג העליון כו' ולכן נאמר ע"ז עליה לבנים יספרו ד' ב"ן הנ"ל. א"נ ב"ן ואהבה שמצד הנה"א ובן אחר שמצד נה"ב וזהו באזני בנך הוא האהבה שמצד הנה"א ובן בנך הוא בחי' נצח והנצח זו ירושלים להיות אתכפיא שעי"ז יהי' בירור הב"ן דנה"ב כו', ועז"נ יפה כח הב"ן מכח האב כי ע"י בירור זה ז"א בעתיקא אחיד ותליא שלמעלה מהחו"ב הנק' או"א וכמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה ולכן נאמר ענין הארבה למשה רק ברמז מלשון ולמען תספר באזני בנך כי הרמז הוא מבחי' שלמעלה מהתלבשות באותיות וכמ"ש במ"א ע"פ ושאבתם מים בענין ניסוך המים שלא נכתב בפירוש בתורה לפי שהוא מבחי' עליונה יותר מניסוך היין כו' וע' מזה בתו"א פ' שמות סד"ה זה שמי לעולם.

נטהˇ ידך כו', הנה נזכר בשל"ה דקכ"ב א' שכ"ה א' שהמינים אומרים מי שברא החושך דהיינו הלילה לא ברא האור והענין כי שרשם מעולם התהו וידוע שבעולם התהו לא הי' התכללות ג' קוים ולא הי' התחברות חו"ג וחסד הי' בפ"ע וגבו' בפ"ע ע"כ טועים ואומרים שמי שברא החושך לא ברא האור, אמנם באמת אף בתהו הי' העדר החיבור רק בהספירות שהם כלים אבל הבורא ית' יחיד ומיוחד והספירות הם רק כגרזן ביד החוצב בו וע"כ הי' חושך למצרים ואור לישראל להורות כי הכל יחוד א' ומאדון יחיד וכש"כ בעולם התיקון שגם בע"ס נעשה התכללות זע"ז. והנה איתא ברבות כאן פי"ד מהיכן הי' החושך ההוא רבי יהודה ור' נחמי' ר"י אומר מהחושך של מעלה ישת חושך סתרו ור' נחמי' אומר מחושך של גיהנם נראה לפרש דהנה ידוע מענין אם תגביה כנשר שהקליפות מגביהים א"ע לינק דוקא ממקום גבוה אשר שם כחשכה כאורה ושממית בידים תתפש כו' וזהו ענין פרעה אותיות העורף שיניקתו מאחוריים דא"א ועמ"ש מזה בד"ה ויאבק איש ובד"ה כי עמך מקור חיים ובד"ה בשלח פרעה אך ביציאת מצרים ע"י שהלבישו חו"ב לזרועות דא"א נמשך שיומשך השפע רק לקדושה יאר הוי' פניו אליך ע"כ דוקא מבחי' ישת חושך סתרו שהוא כתר משם נמשך המכה למצרים כי אם תגביה כו' משם אורידך, משם דווקא מבחי' כתר,

כי לגבי למטה יש לו הגבהה להיות אם תגביה כו׳ משא״כ משם אורידך לגמרי ולכן ס״ל לר׳ יהודה דדוקא מחושך העליון נמשך המכה על פרעה ולכל בני ישראל הי׳ אור בחי׳ יאר הוי׳ פניו אליך. ובזה יובן מאמר הרבות ס״פ ויקרא אבל ישראל שקיבלו את התורה שניתנה מתוך החושך כו׳ עליהם הוא אומר ועליך יזרח כו׳ והיינו כמ״ש בזח״ב יתרו דפ״א סע״א ע״פ כשמעכם את הקול מתוך החושך תלת חשוכי הוו דכתיב חושך ענן וערפל וההוא קול הוה נפיק מגו ההוא פנימאה דכולהו ופי׳ המק״מ דהיינו מבינה, וי״ל ג״כ מבחי׳ כתר שנק׳ ישת חשך סתרו ע״כ ממשיכים מבחי׳ החושך להיות אור כענין מגלה עמוקות מני חושך. גם כידוע בענין יוצר אור ובורא חושך תפילין ש״י ותש״ר וכן יעקב בוראך ישראל יוצרך סד״ה הבאים * ישרש. משא״כ המצרים נמשך להם מבחי׳ חושך העליון שיהי׳ להם חושך גשמי וכענין מ״ש לע״ל הקב״ה מוציא חמה מנרתיקה רשעים נידונין בה כו׳ שלא יוכלו לקבל הגילוי כמו״כ כשנמשך גילוי סוכ״ע מבחי׳ ישת חושך סתרו ישראל יוכלו לקבל גילוי זה בבחי׳ אור ממש ע׳ בד״ה שחורה אני אש שחורה כו׳ משא״כ המצרים. אמנם ר״נ ס״ל שנמשך להם מחושך שלמטה. והנה חושך ואפילה שמשו במצרים משמע ברבות ס״פ ויקרא שהם ב׳ בחי׳ היינו כמ״ש בזח״ב ס״פ פקודי דרס״ח ע״ב שהם דכר ונוק׳ דקליפה נגד שמשא וסיהרא בקדושה וידוע דהנוק׳ דקליפה נק׳ יותרת על הכבד ע״כ האפילה יותר מהחושך וז״ש ברבות בא ר״פ י״ד הה״ד שלח חושך ויחשיך ולא מרו את דברו דולא מרו קאי על המלאכים וקשה מהו הריבותא. אלא לפי שמלאכי חושך ואפילה הם זו״ן דקליפה ע״כ זהו הריבותא שעם היותן מסט״א והיו ודאי מצד פרעה אעפ״כ הם גופא לא מרו את דברו של הקב״ה והחשיכו למצרים וענין חושך ויחשיך היינו חושך ואפילה הנ״ל ולכל בני ישראל הי׳ אור כי הם מעותדים לקבל משמשא וסיהרא היפך חושך ואפילה הנ״ל לכן למצרים שמשו חושך ואפילה כפי מדריגתם מזו״ן דקליפה וההיפך לבני ישראל המושרשים בזו״ן דאצילות הי׳ אור כו׳. עוי״ל בענין טעם החושך שהי׳ למצרים כדי שעי״ז יהי׳ לישראל יתרון האור מן החושך כו׳ וע׳ בזח״ג פ׳ תזריע דמ״ז ע״ב ע״פ וראיתי אני שיש יתרון כו׳. ומ״ש נטה ידך י״ל יודיך היו״ד הוא לית בי׳ חוורי בחי׳ חושך כנז׳ בזח״ג בלק דקצ״א ע״פ שחורה אני כו׳ ונטה ידך לר״י להעלות היו״ד לבחי׳ כתר כו׳.

החדש הזה לכם כו׳. הה״ד קול דודי הנה זה בא מדלג רבות בא ר״פ ט״ו אר״י לא הי׳ צריך להתחיל אלא מהחדש הזה לכם. גם להבין מ״ש בגמרא שבת ס״פ חבית קמ״ז ב׳ ר״א בן ערך כו׳ החדש הי׳ לבם. בניסן נגאלו בניסן עתידין להגאל. ישראל מונין ללבנה וכתיב מי זאת כו׳ יפה כלבנה ברה כחמה. גם להבין שתשרי ראש לכל השנה שהוא י״ב חדש א״כ איך ניסן ר״ה לחדשים (ד״ה מחר חודש חורף תקס״ז).

הבאים ישרש : ראה ד״ה זה לעיל ע׳ עז ואילך.

הנה סיהרא לית לה מגרמה כלום זולת מה שמקבלת מאור השמש וכמו"כ למעלה הוא בחי' מלכות. גם מלכות זהו ענין הדיבור שהוא רק מקבל השכל ומדות ונק' כוס וזהו כענין שם אד' המקבל משם הוי' ששם הוי' נקרא שמש. וכמו שאור השמש מאיר ביום עצמו כך הוא גילוי שם הוי' מדת יום דאצילות. אך להיות מקור לבי"ע מדת לילה זהו ע"י בחי' לבנה. והוא שם אד' מדת מלכות. ופי' לית לה מגרמה כלום היינו שאין יכולה להשפיע למטה מאין ליש עד שמקבל משם הוי' שמשם מקור ההתהוות עמ"ש מזה בד"ה משכו יומין עילאין ליומין תתאין כו'. וזהו ענין אמן גימט' הוי' אד' לחבר ב' הבחי'. ולכן ארז"ל גדול העונה אמן כו'. וזהו ענין לא כשאני נכתב אני נקרא כו'. ולכן נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה כו'. שנמצא בה מציאות הביטול יותר מכל המדות. מצד היותה תמיד בבחי' השתוקקות לקבל השפע משם הוי' אור א"ס שבאצילות כו'. וכמ"ש בד"ה והי' מדי חודש בענין חולת אהבה שנכספה וגם כלתה נפשה ומתרפקת על דודה. ועמ"ש בענין ובא לו לקרן שנקרא ע"ש שאינו תופס מקום כו'.

(קיצור. ענין סיהרא לית לה מגרמה כלום. וענין ההשפעה דיבור. וזהו ענין הוי' אד'. העונה אמן. ולכן כלה כלתה נפשי. קרן).

והנה פי' שם אד' (בד"ה אד' שפתי תפתח) הוא ענין אדנות בחי' אין מלך בלא עם שיהי' יש ובטול היש ומלכותו ברצון קיבלו כו' והיינו כי אד' א' דין. ופי' כי הדיבור נמשך ע"י ה"ג שבה' מוצאות שמחלקים הקול לחלקים שאין אות דומה לחברתה. וצריך להפסיק בין אות לאות. וזהו ענין דין. אך אם כן הי' הנברא יש גמור וצריך להמשיך בו הביטול ע"י ה"ג דאימא. וזהו בקול דברי אלקים חיים כו'. וזהו ענין אמן חיבור הוי' אד' והיינו ע"י א' דאד' שהאלף שרשו מכתר פלא. וזהו אתה גבור לעולם אד' כו' ובחי' זו באדם להיות ומלכותו ברצון (בד"ה ועתה יגדל נא כח אד') שיהי' בחי' עבד דהיינו עול מלכות שמים ועול מצות עול דוקא ע"ד שמוע מזבח טוב כו'. וזהו ענין מונין ללבנה שעשיית המצות בבחי' ביטול בתכלית. כמו שהלבנה היא בבחי' ביטול כנ"ל. (ובד"ה מחר חודש ובתו"א סד"ה בחודש השלישי). ועוד זאת שעבודתם אינה בבחי' יש מי שלומד יש מי שאוהב אלא הכל בחי' ביטול כו'. היינו שהוא רק בחי' מקבל מלמעלה וכמארז"ל אלקיכם כהן הוא. פי' האהבה שיש למטה שזהו בחי' כהן נמשך זה מלמעלה כו'. וכן בהמצות אשר קדשנו במצותיו דוקא הקב"ה מניח תפילין כו' הקב"ה מתפלל כו' כן תרימו גם אתם תרומת הוי'. אשר כתבתי להורותם כו'. לשון עיבור כאשה המקבלת הטיפה מאישה כמו"כ ביום חתונתו זו מ"ת כו'. נמצא כללות העבודה ביטול היש משא"כ בסט"א יש ודבר . לכן אין מונין ללבנה כ"א לחמה . ועמ"ש באגה"ק בד"ה קטנתי כו' ומ"ש זח"ב פקודי רל"ג בענין עשתי עשר כל המוסיף גורע כו' ריבוי הכלי והיש זהו מיעוט האור.

(קיצור. ענין אד' א' דין. ה"ג מקור הדיבור. א' ממתיק להיות ביטול היש. ובאדם ביטול בחי' עבד. גם הביטול שהתומ"צ שעושה הכל מלמעלה. כהן הוא במצותיו. תרומת הוי'. להורותם. קטונתי. עשתי עשר).

והנה* בכל חודש וחודש מתמעטת קודם חידושה עד שנעשית בבחי' נקודה כו' כמשל צמיחת הגרעין א"א עד שנרקב תחלה אזי אח"כ מקבלת אור חדש משם הוי'. ונקרא ראש חודש. כמו הראש כולל חיות רמ"ח איברים כן נמשך חיות חדש כו' מחכמתו כו' וכן באדם ערב ראש חודש הוא נקרא כיפור קטן בחי' תשובה אזי אח"כ בר"ח נמשך מוחין חדשים כו'. וכמ"ש שער החצר הפנימי' הפונה קדים כו'. הרי שבר"ח יפתח כמו בשבת. משא"כ בששת ימי המעשה (בד"ה והי' מידי חודש ובתו"א בד"ה ויקהל משה) כי הפונה קדים מה שלמעלה מהחכמה הנק' ראשית בראשית ברא כו' בחי' א"ק כתר כו' וחצר הפנימי' הוא בינה והוא ג"כ אותיות התורה שהוא הפונה קדים כו' שג"ר נק' קדה"ק משא"כ בששת ימי בראשית חצר החיצונה כו' שי"ב ימי המעשה. ועי"ז נמשך ג"כ בנפש גילוי מבחי' הפונה קדים כו'. בשעה שהקדימו נעשה כו'.

(**קיצור.** תחלה ער"ח נקודה תשובה ועי"ז נמשך צמיחה ר"ח משער החצר הפנימי' הפונה קדים).

וזהו ענין החודש הזה דארז"ל שבת פ"ו ב' שכל ר"ח נק' הזה. כי הנה ארז"ל משה נתנבא בזה ע' בד"ה ראשי המטות . דהנה כתיב ובזה הנערה באה כו'. בחי' בזה הוא העמוד שבין כו' יסוד התקשרות כו' כמ"ש בזח"ב דרס"א ועי' זח"א ויצא דק"נ ע"ב ע"פ מה נורא המקום הזה כו' אין זה כי אם כו' וזה שער השמים כו' ע"ש דפי' ובחי' וזה הוא שער השמים בחי' סוכ"ע הנק' שמים. והיינו ענין שער החצר הפנימית . והענין דכתיב וקרא זה אל זה כו' היינו כמ"ש מזה אחד ומזה אחד שיש בחי' זה דיחו"ע ויש בחי' זה דיחו"ת כמ"ש ברע"מ פ' עקב דרע"א ב' בפי' מזה ומזה הם כתובים היינו י"ב צירופי הוי' הם כמנין זה וכמ"ש זה אלי כו' זה היום קוינו לו. וכמו"כ בשם אד' והם י"ב בקר דבריאה המקבלים מי"ב אותיות דמילוי אד' יגדל נא כח ה"ע במילוי והיינו כמ"ש בתו"א בד"ה ותוסף אסתר בענין הלילה הזה שגם בבחי' לילה שהוא יחו"ת שייך הזה בחי' גילוי דהיינו ע"י שמאיר בו יחו"ע כענין שילוב הוי' באד' המבואר בביאור ע"פ שובה ישראל וכמ"ש בזח"ב פ' בא דל"ח ע"ב ובשעתא דאתחבר עמה דכר כתוב הלילה הזה כו' הה"ד זה אלי כו' ע"ש. ופי' כד אתחבר עמה דכר זהו שמאיר בנפש מבחי' אהבה העליונה שהוא אה"ר נק' דכר ולכן נק' י"ב חיות דבריאה בשם זה כמ"ש הרמ"ז שם לפי שדמות פניהם פני אדם שבפנימיותם מאיר שם מ"ה וגם כי הם באהבה רבה ועצומה כנודע מענין שרפים עומדים ממעל לו כו' וזהו מה נורא המקום הזה אין זה כ"א בית אלקים. והיינו בחי' זה דשם אד' והוא כלי לבחי' וזה שער השמים יחו"ע. וזהו וקרא זא"ז כו'. וזהו פי' החודש הזה שבחי' החודש חידוש הלבנה הוא נק' הזה שמתעלה שם אד' לקבל משם הוי' ונעשה יחוד שמשא וסיהרא כו' להיות גילוי זה אלי כו'. זה הוי' קוינו לו כו'.

(**קיצור.** ענין החודש הזה ובזה הנערה באה וזה שער השמים אך וקרא זא"ז מזה אחד יחו"ע ומזה אחד יחו"ת הלילה הזה דודיך אה"ר החודש לבנה שם אד' מקבל מבחי' זה הוי' כו').

והנה בכל : בכת"י ב' כתוב כאן : ב) (בד"ה בחודש השלישי הנ"ל) והנה לכן בכל.

ג) **והנה** מבואר ברבות פ' צו ספ"ח ע"פ זה קרבן אהרן מנין זה הוא י"ב היינו י"ב שבטים כו' ע"ש. והענין דהנה כתי' ששם עלו שבטים שבטי י"ה שיש ב' בחי' י"ב שבטים הא' בעלמא דנוק' י"ב בקר דבריאה המקבלים משם אד' כנ"ל. הב' י"ב גבולי אלכסון דז"א והם י"ב צירופי הוי' ונק' שבטי י"ה. ועמ"ש מזה בתו"א בביאור ע"פ יהודה אתה וע"פ החלצו כו' לכל מטות כו' ע"ש. ובביאור מאמר הזח"ג פ' במדבר דקי"ח ע"ב ע"פ איש על דגלו כו'. ובכל ר"ח נמשך ומתגלה צירוף א' מי"ב צירופי הוי' ומאיר בשם אד' ולכן איתא אשר י"ב ר"ח הם כנגד י"ב שבטים. וזהו ג"כ טעם שר"ח נק' זה מנין י"ב שבטים (ד"ה מחר חודש הנ"ל).

והענין דהנה כתיב לך הוי' הגדולה והגבורה כו' הן ו"ק שהם בתכלית הביטול לא"ס ב"ה שלמעלה מגדר מדות ואפי' מבחי' חכמה ע"כ הם בבחינת התכללות זה עם זה ג"כ מחמת ביטול זה וכמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה האבות הן הן המרכבה והנה ההשפעה מאין סוף ב"ה למקור דבי"ע צ"ל ע"י ו"ק כדי להיות שרש ומקור לבחי' מקום גשמי שהוא ו"ק מעלה ומטה כו'. וזהו ענין שא"א לעולם בלא רוחות כמ"ש בתו"א פ' בשלח בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום. וגם מהו"ק נעשה י"ב גבולי אלכסון כמ"ש בפרדס שער פרטי השמות פ"ז בשם ספר הבהיר ובחי' גבולי אלכסון זהו בחי' הנמשך מהתכללות המדות זע"ז. והיינו שכדי שיומשך למטה מלכות א"א שיומשך מדה אחת פשוטה אלא ע"י התכללות עם חברתה שהרי א"א לקבל רוב טובה ולא ההיפך כו' אלא צריך להיות מזיגת המדות. ופי' אלכסון היינו המשכה מגבורה שבקו השמאל לנצח שבקו הימין ומחסד אל הוד כו' ע"ש בפרדס. והענין דכמו שא"א לעולם בלא רוחות כו' כך א"א לעולם בלא ישראל שנמשכו ג"כ מו"ק דאצילות והם י"ב שבטים ע"י התכללות שנעשו י"ב גבולי אלכסון ופי' שיש שע"י ההתבוננות מתפעל באהבה או ביראה ממש. אך יש מי שיד שכלו קצר שאינו מתפעל באהבה ממש רק ענין האהבה שלו הוא עד"מ אלכסון הנמשך מהתכללות החסד שהוא האהבה עם ההוד דהיינו ע"י שעכ"פ מודה במוחו איך שלגדולתו אין חקר ומכוון באחד כפשוטו כמ"ש בשו"ע שהוא אחד בד' רוחות וז' רקיעים והארץ הרי מייחדו בו"ק הגשמיי' בבחי' הודאה במוחו שזה יוכל כל אדם אף מי שאין שכלו כ"כ כמ"ש סד"ה ואהי' אצלו אמון בענין משחקת בתבל ארצו כו'. וזהו ענין אלכסון הנמשך מהחסד והאהבה אל ההוד שיהי' האהבה בבחי' הודאה במוחו עכ"פ (וגם י"ל שהוא אלכסון מההוד אל החסד. כי מההודאה יעלה ויבוא אח"כ לבחי' אהבה כמו שמתחיל בתפילה הודו להוי' ואח"כ בק"ש ואהבת כו' ואלכסון הר"ע שורק המבואר ע"פ ולשרקה בני) ואלכסון זה נמשך ע"י יחוד המדות ע"י הביטול לא"ס ב"ה ע"י שמתייחד בו"ק הגשמיים (שהוא אחד בשמים ובארץ וד' רוחות כנ"ל) וכן עד"ז יש אלכסון מבחי' נצח אל הגבורה שהוא היראה כי האהבה הוא שרש לקיום רמ"ח מצות עשה. והיראה היא שרש לקיום שס"ה ל"ת. ויש מי שמתפעל ביראה ממש ויש שאינו מתפעל ביראה ממש שיהי' לבו מלא יראה אף על פי כן מקיים כל שמירת השס"ה ל"ת על ידי הנצח כמ"ש כי עם קשה עורף הוא שמתנצח לירא ולהשמר מן הרע על ידי שמבין במוחו שצריך להיות יראת הוי' והמוח שליט על הלב וכמ"ש וירא ויאמר מה נורא כו' (ואזי אחר כך יבוא באמת

לבחי׳ יראה וזהו ענין אלכסון הנמשך מהגבורה אל הנצח כו׳) וכל זה נמשך מהו״ק העליונים אל בחי׳ מדת מל׳ מקור דבי״ע ומקור דנשמות ישראל והיינו בכל חודש נמשך בחי׳ א׳ מן י״ב בחי׳ הנ״ל שבהתכללות המדות ימינא ושמאלא. וכמ״ש ימינך הוי׳ נאדרי בכח ימינך הוי׳ תרעץ כו׳. וע׳ עוד מענין י״ב צירופי הוי׳ י״ב שבטים י״ב גבולי אלכסון במאו״א אות יו״ד סעיף מ״ט. וזהו ענין ששם עלו שבטים שבטי י״ה פי׳ כי י״ב שבטים שלמטה היינו התכללות י״ב גבולים הנ״ל במדות שבנפש ושבטי י״ה היינו מה שנמשך מבחי׳ שרשן ומקורן שבו״ק דאצי׳ המשכת בחי׳ הנ״ל שבנפש וכמ״ש בתו״א בביאור ע״פ יהודה אתה כו׳ ע״ש. וזהו וקרא זה אל זה היינו שבחי׳ י״ב בחי׳ שבשבטים שלמטה זהו כענין אתעדל״ת להמשיך מבחי׳ שרשן ומקורן שבאצילות וזהו מזה אחד ומזה אחד כגוונא דאיהי אתיחדת כו׳ למהוי אחד באחד. וזהו ענין ר״ח עליית הלבנה לקבל מהשמש ולכן נק׳ היום הזה. וזהו החודש הזה לכם היינו בי״ב שבטים לכם ממש דוקא נמשך מבחי׳ הזה כו׳. והיינו ע״י שמונין ללבנה להיות בחי׳ ביטול כו׳. חשך ע״ד אוכמא היא יראת בושת כו׳.

(קיצור. ועוד פי׳ זה מענין י״ב שבטים י״ב גבולי אלכסון. לך הוי׳ הגדולה א״א לעולם בלא רוחות והתכללות הרוחות זהו האלכסון. וכן א״א לעולם בלא ישראל ג״כ אלכסון מהאהבה אל ההוד ומהגבורה אל הנצח. ששם עלו שבטים להמשיך משבטי י״ה מדות האלקי׳ וקרא זה אל זה. החודש הזה לכם).

ד) **וזהו** אר״י לא הי׳ צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם. כי הנה חדש נקרא ע״ש התחדשות שהלבנה מתחדשת. וארז״ל בירושלמי פ״ח דיבמות וברבות ברות דמ״ה ע״ב רפ״ד ע״פ ויולד מן חדש אשתו בד״ה א׳ ס״ח בימי׳ נתחדשה הלכה כו׳ וענין התחדשות זו היינו כמ״ש בכל יום יהי׳ בעיניך כחדשים וכתיב חדשים לבקרים רבה אמונתך, המחדש בכל יום מעשה בראשית כו׳. והנה ארז״ל גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה בראשית וכמבואר בתורה אור פ׳ שמות בביאור הבאים ישרש ממאמר רז״ל גדול הנס האחרון כו׳ שמה שמתהפך מיש לאין הוא נפלא ביותר ממה שנמשך מאין ליש וכן נתבאר בד״ה את קרבני לחמי בפי׳ לויתן זה יצרת לשחק בו שעיקר השחוק והחדוה למעלה הוא מביטול היש לאין שזהו שינוי והתחדשות כו׳ גם נתבאר בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו שהתהוות יש מאין נמשך מבחינת הארה בעלמא שהוא מ״ש כי עמך מקור חיים עמך מה שטפל לך. אבל ע״י ביטול היש לאין ממשיך בחי׳ עצמות אור א״ס ב״ה. וזהו ענין החודש הזה שכל בחי׳ הלבנה זהו ביטול היש לאין שהיא מתחשכת ומתבטלת מהיש והאור שלה להכלל ולהבטל נגד השמש ונעשית נקודה א׳ ממש. וביטול היש לאין זהו דבר חידוש למעלה יותר מהתהוות היש מאין שזהו נמשך מהשמש שמאירה האור והוא בחי׳ שמש הוי׳ המהווה מאין ליש כו׳ וע״י ביטול זה של היש לאין בר״ח נמשך ג״כ מלמעלה אור חדש ממש כי הגם שבטובו מחדש בכל יום מעשה בראשית זהו לחדש הישנות. אבל בר״ח נמשך מבחינת שער החצר הפנימי׳ הפונה קדים אור חדש ממש כמו בשבת והוא ענין תולדות נשמות חדשות והיינו ע״י האתעדל״ת בבחי׳ ביטול היש לאין לגמרי שזהו דבר חידוש והיינו ע״י נשמות ישראל שמונין ללבנה והם מבטלים היש שלהם בבחינת לאתהפכא חשוכא לנהורא כו׳ וזהו ויולד מן חדש אשתו שפי׳ במאו״א אות ח׳

ס״ת דקאי על המלכות שהוא נק׳ חדש ע״י ישראל המונין ללבנה בבחי׳ ביטול היש לאין שזהו שינוי הטבע ודבר חידוש למעלה והולדה זו הוא מבחי׳ הפונה קדים מה שלמעלה מסדר השתלשלות העולמות מאין ליש שהוא מבחי׳ בראשית ברא ות״י בחוכמתא וכתיב והחכמה מאין תמצא. אבל בחי׳ קדים קדמונו של עולם הוא מה שלמעלה מהחכמה והוא הנמשך ומתגלה בר״ח ע״י ביטול היש לאין כנ״ל. וזהו לא הי׳ צריך להתחיל התורה כו׳ כי כל מעשה בראשית זהו הכל ענין סדר ההתהוות מאין ליש והוא נמשך מבחינת בראשית שהוא חכמה כנ״ל. אבל התורה נק׳ משל הקדמוני מבחי׳ קדמונו של עולם היינו שהוא להיות המשכת עצמו׳ אוא״ס ממש מבחי׳ חצר הפנימי׳ הפונה קדים והוא הנמשך דוקא ע״י ביטול היש לאין. א״כ עיקר בחי׳ זו מתחיל מהחודש הזה לכם שענין החודש הוא בחי׳ ביטול היש כנ״ל בענין הלבנה ועי״ז דוקא נפתח השער הפונה קדים כנ״ל וזהו עיקר ענין התורה אבל בחינת בראשית ברא נק׳ מפתחות החיצוני׳ כו׳ וכמארז״ל בה׳ בראם באתא קלילא כו׳. וזהו אמר ר׳ יצחק לא הי׳ צריך, פירוש כי ר׳ יצחק אמר כן על שם בחינת שרשו שהוא מבחינת צחוק ותענוג העליון אשר צחוק עשה לי אלקים שהוא נמשך דוקא מביטול היש. שזהו פי׳ לויתן זה יצרת לשחק בו פי׳ לויתן זהו לשון חיבור והוא התחברות היש לאין וכענין חיבור והתכללות הלבנה באור השמש ועל כן נק׳ לויתן זה זה דוקא והוא ממש ענין הנזכר בפי׳ החודש הזה שעי״ז נמשך זה הוי׳ קוינו לו. וזהו לשחק בו גילוי תענוג העליון ובחינה זו מתחלת מהחודש הזה לכם כנ״ל ומ״מ פתח בבראשית כו׳ כי ביטול היש לאין נמשך על ידי ההתבוננות בענין התהוות מאין ליש שצ״ל תחילה מפתחות החיצוני׳, ואחר כך דוקא מפתחות הפנימי׳ מבחי׳ הפונה קדים כו׳ וזהו עד״מ כמו האדם המלמד לתלמידו כדי שיבין הדבר שרוצה להבינו צריך לומר לו איזה הקדמות שבהן וע״י יבין אח״כ אותו הדבר שמבקש להבינו. וההקדמות אינן עיקר המכוון כ״א עיקר המכוון הוא הדבר שיאמר לו באחרונה אלא שמ״מ ההכרח להקדימן שאל״כ לא יבין כלל הדבר ההוא שחפץ להבינו כמו״כ ענין המכוון של התורה שהוא ההמשכה מבחי׳ הפונה קדים ע״י ביטול היש לאין הנה ענין זה בלתי אפשר שיגיע לנפש אלא ע״י כח מעשיו הגיד לעמו מענין בראשית ברא כו׳ מאין ליש וכנ״ל.

(**קיצור.** א״ר יצחק חודש לשון התחדשות עמ״ש ע״פ תקעו בחודש גדולים מעשה צדיקים גדול הנס האחרון וזהו ענין הלבנה ביטול היש לאין משא״כ השמש דוגמת להיות מאין ליש ולכן ע״י ביטול הנ״ל נמשך מלמעלה משרש התהוות יש מאין שהוא מבחי׳ בראשית ברא כ״א מבחי׳ הפונה קדים. וזהו ענין התורה שנק׳ משל הקדמוני ולכן מתחיל מהחודש הזה. וזהו א״ר יצחק לויתן זה יצרת לשחק בו וכמו החודש הזה ומ״מ פתח בבראשית שעי״ז דוקא נמשך ביטול היש לאין, כי אם אין בינה אין דעת).

ה) **והנה** מבואר לעיל כי י״ב חדשי השנה הם מבחי׳ י״ב אותיות דשם אד׳ עם המילוי ולהמשיך בחי׳ זו זהו ע״י הביטול בבחי׳ עבד שמוע מזבח טוב. כמ״ש בד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ וההמשכה זו נק׳ כח אד׳ היינו ע״י ביטול זה ממשיך מלמעלה ממלכות דאין סוף י״ג מדות הרחמים הוי׳ ארך אפיים שלמעלה משם הוי׳ ושמיעה זו הו״ע שמע ישראל כו׳ דהוא ענין קבלה בלב. ועי״ז אמרו

הלב שומע וכ"ז ע"י ביטול היש. משא"כ על אותן הנמשכים אחר תאות הגוף ונה"ב. וזהו ענין עשרת השבטים שעליהם נאמר השותים במזרקי יין בעמוס ס"ו. וע' מזה בגמרא פ"ו דשבת דס"ב ע"ב לכן אף האדם גדול כשנתערב עמהם אמר החרש הי' לבם שהלב נעשה בבחי' חרש שאין הלב שומע בבחי' ביטול הנ"ל דשמע ישראל למסור נפשו באחד היפך ענין החודש הזה לכם שמונין ללבנה כו'. ולכן אמר ואל בינתך אל תשען כי צ"ל שמוע מזבח טוב בבחי' ביטול שלמעלה מהבינה והדעת כו'. והוא בחי' הפונה קדים ואזי נק' ר' נהוראי שהוא בחי' מ"ש ידע מה בחשוכא ונהורא עמי' שריא כמ"ש בזח"ב ס"פ תצוה שזהו ענין החודש הזה לכם שאחר שהלבנה היא בבחי' חושך וביטול נמשך בה נהורא בר"ח ואור זה נמשך מלמעלה מעלה כו' וכמארז"ל הביאו עלי כפרה כו' עלי דוקא מבחי' והם הביאו את קרבנם לפני הוי' והיינו למעלה משם הוי' כמ"ש במ"א.

(קיצור. ענין ובחי' הביטול של הלבנה זהו ע"ד בחי' עבד. שמוע. וזהו שהיפך מזה הוא ענין החרש הי' לבם היפך מענין הלב שומע ולכן אח"כ נק' נהורא ע"ש ידע מה בחשוכא ונהורא עמי' שריא).

והנה* כ"ז שייך בכל החדשים. אך החודש הזה דקאי על ר"ח ניסן היינו כמ"ש הנה זה בא מדלג שבחי' הגילוי הנק' זה בא בבחי' דילוג מלמעלה מסדר ההשתלשלות. והנה לפי מ"ש די"ב ר"ח נמשכים משם אד' עם המילוי א"כ ר"ח ניסן הוא אות אל"ף דאד' שהוא בחי' פלא הממתיק דין דאד' ושרשו מאל"ף דאנכי כו'. ולכן נעשו בו נסים ויציאת מצרים כמ"ש ואנכי אעלך אנכי דוקא והוא הנמשך ומתגלה באל"ף דאד'. כמ"ש ופסח הוי' על הפתח כו' ועמ"ש מזה בד"ה קול דודי הנה זה בא. וסד"ה והגדת לבנך כו' בעבור זה כו'. גם שר"ח ניסן נק' חודש האביב שהו"ע בכור וכענין פני ארי' ומיכאל שגבוה משאר הבחי' כו'. וגם כמ"ש בראובן יתר שאת ויתר עז. וגם הבכור שנוטל פי שנים הוא תרין עטרין חו"ג כו' כמ"ש באדר"ז דרצ"א. ואפשר להעיר לזה מענין ברוך שאמר שיש י"ג פעמים ברוך והוא י"ג ת"ד דא"א דיצירה ועד"ז י"ב חודש שרשן בבריאה א"כ בחי' ניסן הוי תיקון הראשון בחי' אל שהוא חסד כו'. אך תשרי שהוא ראש להשנה היינו כי שנה בבינה כמ"ש בשל"ה דק"מ ע"ב ובינה בחי' תשובה חזרת הדברים לשרשן ומקורן לכן שם נכללו הי"ב גבולי אלכסון בשרשן ומקורן בבינה דהיינו כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה והת"ת. וזהו כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד כו' וכמ"ש בזח"ג פ' אמור דצ"ב א' מענין לך הוי' הגדולה כו' ובמק"מ שם לך הוי' היינו בינה כו' ויובן זה ע"ד מ"ש בד"ה אלה מסעי בענין מ"ב מסעות שהוא עלי' ז' מדות בשרשן ומקורן וזהו בחי' תשובה כמ"ש בפרדס בערך תשובה ולכן הוא ראש להשנה שבו נכללו ממש י"ב גבולי אלכסון משא"כ ניסן הוא ראש חדשים ע"ד בכור כו'.

(קיצור. חודש ניסן זה בא בבחי' דילוג. א' דאד' שרשו מאנכי אעלך פלא אביב בכור. ותשרי חזרת הדברים לשרשן לכן ר"ה שכולל כל י"ב גבולי אלכסון לך הוי' הגדולה כו' לא ע"ד בכור לבד להן כמו ניסן).

והנה כ"ז : כ"ה בכת"י בלי ציון סעי' חדש.

ח) **וביאור** הענין י"ל ע"ד מאמרז"ל לא זז מחבבה עד שקראה בתי כו'. והנה בתי הוא בחי' מקבל ואח"כ אחותי היינו שהן שווין במדריגה אח"כ אמי היינו שאדרבה כביכול כנס"י ממשיכים תוספות אור וכמ"ש בד"ה צאינה וראינה ובתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת. וכעין זה מצאתי בשל"ה פ' חיי שרה דף רפ"ד סע"ב וז"ל בבחי' בת הוא תלמיד ובבחי' אחותי הוא חבר ובבחי' אם הוא רב כו' עכ"ל. והנה בחינת בת היינו מ"ש שמעי בת וראי והטי אזנך כו'. ועמ"ש הרמב"ן בפי' החומש פ' חיי שרה ע"פ והוי' ברך את אברהם בכל שארז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ומה שנק' בכל שהוא ע"ש יסוד פי' הרמב"ן שהוא ע"ד שמי בקרבו. והנה אברהם הוא בחי' חג הפסח שכמו באברהם בענין התחלת הילוכו שנאמר לך לך מארצך נק' שמעי בת כמו"כ בענין יציאת מצרים בניסן זהו ענין שמעי בת וראי כו'. כי הנה הבחי' ראשונה שבאצילות מלמטה למעלה וכמ"ש בתו"א פ' מקץ שם וז"ל והנה בחי' זו נק' בת בחי' מקבל שאין נפשו בטילה לה' במס"נ בטבע עד אשר יערה עליו רוח ממרום כו' תתן אמת ליעקב כו' ע"ש ובהביאור שם הנה בחי' בת הוא המתברר כו' והיינו שם ב"ן כו' עכ"ד. ועד"ז יציאת מצרים בפסח הי' ע"י אתעדל"ע שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ב"ה כי מצד עצמם לא הי' בהם בחי' זו. וע"כ נק' בתי שהיא בחי' מקבל וזהו שנק' בכל ע"ש המקור שמשם מקבלת כו' והנה אח"כ מפסח עד מ"ת היו שבעה שבועות בענין ספירת העומר שנצטווינו אח"כ שזהו ענין אתעדל"ת לברר נה"ב ועי"ז זכו למ"ת, ואז נק' אחותי כמבואר בתו"א שם שבחי' אחותי הוא בחי' ומדרי' מארי תורה כו' למען אחיי ורעיי כו' והוא כענין ההפרש בין כעבד לפני המלך ובין כשר לפני המלך. וכ"כ שם פ' תרומה וז"ל כשהנוק' היא כנס"י עומדת פנים בפנים עם ז"א ושווין בקומתן ומקבלת ג"כ המוחין דאו"א וכתר א' לשניהם אזי נק' אחים וזה הי' ע"י קבלת התורה דנפקא מחו"ב פב"פ עכ"ל נמצא בשבועות במ"ת הוא בחי' אחותי ע"י שנשמות ישראל מקבלים ג"כ מחו"ב שקדמה אלפיים שנה לעולם חסד יבנה וזהו אמור לחכמה אחותי את ע' במאו"א אות א' סעי' נ"ז. אך בעשי"ת שהוא רעו"ד ממעמקים קראתיך שלמעלה מהתורה אזי נק' אמי שממשיכים מבחי' ממעמקים להיות קראתיך הוי' וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' כו' וכמ"ש אם רחץ הוי' כו' תבוא אמה ותקנח כו' ולכן ארז"ל במשנה ספ"ד דתענית דפי' בעטרה שעטרה לו אמו זהו ביוהכ"פ שבו ניתנו לוחות אחרונות וכן מבואר בזח"ב תצוה קפ"ב ב' שבעת ימים לאו אינון כשבעת ימי הסוכות דאילון עילאין ואילון תתאין וע"ד באינון הלל גמירי ובאילון לאו הלל גמור עכ"ל. וז"ל המאו"א באות ה' סעי"ד הלל נק' המל' כי הוא מהלל תמיד להוי' ויש הלל גמור מל' פרצוף שלם ויש הלל שאינו גמור חצי פרצוף מהחזה ולתתא עכ"ל וע' זח"א קע"ח ב' ח"ג אמור צ"ו ב' ובהרמ"ז שם ובפרדס בערך הלל יש מי שפי' הגמור הוא בסוד הבינה ושאינו גמור בסוד המלכות כו' עכ"ל. והענין הוא כי הלל ג"כ מלשון בהילו נרו עלי ראשי היינו שממשיכים האור מלמעלה להיות גילוי שם הוי' כו' כמבואר בתו"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו לכן כשכנס"י היא בבחי' מעלה גדולה בחי' שקראה אמי אזי הוא הלל גמור שממשיכים אור גדול מאור א"ס ב"ה בז"א. וזהו ענין חג הסוכות. וזהו ענין נר הוי' נשמת אדם. כמ"ש בד"ה רני ושמחי הנ"ל.

(קיצור. ענין שקראה בתי. בת היתה לאברהם אבינו. מקבל. וזהו יציאת מצרים ע"י אתעדל"ע אחותי ע"י קבלת התורה דנפקא מחו"ב מקבלים עם ז"א ממקור אחד. אמי ע"י התשובה רעו"ד ולכן בסוכות הלל גמור).

ז) ובזה יובן מה שנחלקו ר"א ור"י פ"ק דר"ה די"א ע"א. ר"א אומר בניסן נגאלו אבותינו ובתשרי עתידין להגאל. ור"י אומר בניסן נגאלו אבותינו ובניסן עתידין להגאל וכן ברבות פ' פט"ו דק"ל ע"ב סתם כר' יהושע שבניסן עתידין להגאל והביא ראי' מפסוק כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כימי ממש, היינו בניסן שבו נגאלו. כי הנה ארז"ל ברבות ספט"ו ביצי"מ אירוסין היו ולא מסר להם אלא הלבנה בלבד שנאמר החודש הזה לכם אבל לעתיד לבוא בימות המשיח יהי' הנישואין ומוסר להם את הכל שנאמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע. וע' עוד ברבות אמור פ"ל ד"ר ע"ב שובע שמחות כו' כזוהר הרקיע כו'. ובפ' במדבר פ"ב דריב"ב וחפרה הלבנה ובושה החמה כו' והכוכבים אינם בושים כו' ובזח"ב ר"פ שמות ובמק"מ דזהר הרקיע היינו בינה שהוא רקיע תמינאה דבי' כוכבייא כו' כמ"ש בפ' ויצא קסב"ב ועמ"ש בדרוש בהרת בפי' מתיבתא דרקיע וחמה ולבנה הם זו"ן אשר מהמדות יש יניקת החיצונים כענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו' ולכן יש להם בושה לע"ל אבל הכוכבים הם בבינה נק' עלמא דחירו מ"ם סתומה המשומר ממגע נכרי לכן אין להם בושה כו' וע"ז אנו מבקשים ולא ניבוש ולא נכלם כו' וז"ש ולא יבושו עמי לעולם. וזהו ענין תשובה אותיות בושת ר"ל ע"י התשובה לא יהי' עוד בושת כו'. וצ"ע ממ"ש כתר עליון אוכם הוא שזהו בחי' בושה לגבי א"ס ב"ה. ואפשר לומר כי זהו בחינה התחתונה שבכתר הנק' ישת חושך סתרו אבל הבחי' העליונה שבו בחי' עתיק נק' אור ובימות המשיח יאיר מפנימי' עתיק אפס גואלינו לימות המשיח שלמעלה מבחי' אין. א"נ ועיקר. דיש בושה בקדושה יראה בושת וזהו ענין אוכם כו' וזהו כל אחד נכווה מחופתו של חברו ומ"ש אין להם בושה היינו בושה מהפגם כו' עכ"פ לע"ל יתעלו לקבל מבחי' אר"א אשר שם התגלות אור א"ס הסוכ"ע משא"כ עכשיו מקבלים מבחי' הלבנה בחי' מלכות כו' וז"ש ברבות בא ס"פ י"ח בעוה"ז עשה להם נס בלילה ביצי"מ אבל לע"ל כו' ע"ש. מש"ה ס"ל לר"א דבתשרי דוקא עתידין להגאל אף שביצי"מ נגאלו בניסן זהו ע"י שהי' הנס בלילה מבחי' לבנה מבחי' מלכות הנק' בתי. אבל לע"ל שיתעלו בבחי' בינה א"כ יהי' בתשרי שזהו בחי' לא זז מחבבה עד שקראה אמי כנ"ל ולכן אז זמן סוכה שבה בחי' הכוכבים נראים בחי' כזהר הרקיע כו' ככוכבים כנ"ל. וזהו שובע שמחות את פניך אשר בינה נק' שביעאה וגם תשרי הוא החודש השביעי והיינו את פניך הוא בחי' תיקון ואמת ג"כ תיקון השביעי והתגלות בחי' זו הוא בבינה כמ"ש בדרוש השופר כמשל התגלות התענוג שהוא דוקא כאשר משיג המושכל הטיב בהשגתו אז יתמלא תענוג ושמחה וזהו ענין שובע שמחות.

(קיצור. ר"א ס"ל בתשרי עתידין להגאל. להיות כי המשכילים ישכילו כזהר הרקיע שהוא בינה. כוכבים אין להם בושה כי מז"ת יש יניקה כו' וזהו תשרי שקראה אמי שובע שמחות. חודש השביעי את פניך. ואמת).

ח) אך טעמי' דר"י היינו כמ"ש סד"ה רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא בבחי' בת. והיינו שבחי' בת היא שם ב"ן המתברר ולע"ל

יתעלה בחינה זו ביתר שאת כי תהי' אשת חיל עטרת בעלה כו' והיינו אפילו יותר מאימא עילאה שהרי מלמטה למעלה המלכות היא כתר בע"ס דאו"ח ע"י הבירורים שבירה בבי"ע מכח"ב דתהו כו' וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר ח"ג שלח קע"א א' ע"פ והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא מלכות חציים אל הים הקדמוני שהוא בינה, וזהו הנה ישכיל עבדי שהוא בחינת מלכות היינו בחי' הראשונה עד שקראה בתי בחי' כעבד לפני המלך ירום ונשא וגבה מאד ה' עליות היינו בבחינת כתר, ולכן ס"ל בניסן שהוא מל' עתידין להגאל אלא שאז תהי' המלכות במדריגה מאד נעלה כמו בינה ממש וזהו ביום ההוא יהי' כו' וגם תהי' בבחי' עליונה יותר וכמ"ש במ"א בענין ונערים פני זקנים ילבינו כי הנער יהי' בבחי' בן מאה שנה שהוא ע"ס דא"א כנודע מענין מאה ברכות שלמעלה מבחי' זקן בן ע' שנה דעכשיו המקבלים מז"ת דא"א כו'.

(קיצור. ר' יהושע ס"ל כי אז בחי' המלכות יהי' עט"ב בחי' כתר ממש שלמעלה מהבינה יצאו מים חיים מירושלים. הנער בן מאה שנה. ע"כ בניסן עתידין להגאל). ועמ"ש סד"ה קול דודי בענין מקפץ על הגבעות כו'.

ועפ"ז* יובן מחלוקת דר"א ור"י פ' חלק דצ"ז ע"ב רא"א אם ישראל עושין תשובה נגאלין וא"ל אין נגאלין. ור"י השיב עליו מפסוק ולא בכסף תגאלו ולא בתשובה ומע"ט כו'. והענין הוא דלשיטתייהו אזלי דרא"א בתשרי עתידין להגאל שהוא בינה הנק' תשובה ונק' יובל ששם חזרת הדברים למקורן ושרשן וע"כ בחודש תשרי הוא עשי"ת, ולכן אמר אם עושין תשובה נגאלין כו' דס"ל דע"י התשובה שהוא בינה יהי' התגלות הכתר. אכן ר"י לשיטתי' אזיל דס"ל בניסן הן נגאלין שהוא בחי' בת שהוא בחי' מקבל מלמעלה. לכן ולא בכסף תגאלו היינו כידוע בענין כסף ומשיכה שע"י הכסף ואתעדל"ת בבחי' נכספה וגם כלתה נפשי עי"ז ממשיך האור מלמע' אבל בחי' בת היינו שהוא מקבל שכח האתערותא דלתתא נמשך מלמע' וזהו כימי צאתך מארץ מצרים כו' ואעפ"כ רני ושמחי בת כו' והיינו כי הנני בא שיש אתעדל"ע שלמע' לגמרי מאתעדל"ת דהיינו למעלה גם מבחי' תשובה כו', וזהו ענין אהי' כטל וכנס"י ששאלה ויבוא כגשם זהו ע"י ואד יעלה מן הארץ בחי' תשובה באתעדל"ת. אבל הקב"ה השיבה כהוגן אהי' כטל אתעדל"ע עליונה מאד שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל. וזהו כי הנני בא ושכנתי בתוכך בבחינת בת ציון שהיא למעלה מאתעדל"ת, ובחי' טל מתחילין לומר בחדש ניסן ביום א' דפסח שאז מתגלה בחי' זו וע"כ ס"ל בניסן הן נגאלין וזהו ענין החודש הזה לכם כמו סיהרא לית לה מגרמה כלום כך אחר כל העליות יהי' גילוי מבחי' שלמעלה לגמרי מאתעדל"ת וזהו שנק' משיח עני ורוכב על החמור עני דוקא דלית לי' מגרמי' כלום כמו סיהרא כיון שהוא גילוי מבחי' שאינה ע"י אתעדל"ת וזהו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות וע"כ בניסן עתידין להגאל.

(קיצור. ואזדי לשיטתיהו דר"א ס"ל אם עושין תשובה נגאלין בחי' תשרי ור' יהושע ס"ל ולא בכסף תגאלו אלא בבחי' בת מקבל ע"י אתעדל"ע, אהי' כטל כי הנני בא עני ורוכב ל"ל מגרמי' כלום, ולכן בניסן עתידין להגאל).

ועפ"ז יובן: גם כאן אין ציון לספרי חדש.

ט) **ולכן** ניסן נקרא חודש האביב מתחיל באל"ף ואח"כ בי"ת אתעדל"ע מלמעלה למטה ותשרי כסדר תשר"ק חזרת הדברים מלמטה למעלה בחי' תשובה.

וע' מזה בזח"ב תצוה קפ"ו א'. ראש חדשים כבר נת' למעלה שר"ח ניסן נק' חדש האביב שהוא ענין בכור וכמו ראובן ראי' פני ארי' אותיות ראי' שהוא בכור נגד י' שמעון כי שמע ה' שאין דומה שמיעה לראי' וכמ"ש בפ' עקב כי לא את בניכם אשר לא ראו כו' כי עיניכם הרואות ועד"ז נאמר וירא את העגל ומחולות וישלך מידיו את הלוחות כו' אף שמקודם ידע ג"כ וע' בתו"א בד"ה ואלה המשפטי' וזהו שארז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד בבחי' וראו מי ברא אלה כו' ולכן ראובן בחי' כי ראה הוי' הי' בכור כל י"ב שבטים. וכן מיכאל גבוה משאר המלאכים כמארז"ל מיכאל באחת גבריאל בשתים כו'. וכן ברבות בא פי"ח קל"ה א'. ורבינו הקדוש אומר זה מיכאל לעצמו כו' ע"ש. והענין כמ"ש במ"א בענין שבחול ההמשכה מיצירה ועשיי' ובשבת מבריאה כי בריאה היא תחילת הבריאה יש מאין משא"כ יצירה נמשך מבריאה יש מיש לכך בריאה קרוב יותר אל האין ויש בו בחי' ביטול יותר מאחר שרואה איך שנמשך מן האין וכמו אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה משא"כ יצירה רחוק מן האין שהרי גם מקורו מבחי' יש. ועד"ז בניסן מאיר הוי' כסדרה ראשית היש הנברא מאין היינו ראשית המרכבה י"ב בקר דבריאה בחינת מיכאל כנ"ל, וכן תיקון הראשון מי"ג ת"ד שרש הי"ב שבטים כמ"ש בזח"ג נשא קל"ד ב' הוא אל שהוא חסד כו' לכן נק' ראש חדשים ראש ההתחדשות יש מאין ולכן התגלות אלקות התחיל מניסן יציאת מצרים ולכן בא' בניסן ר"ה למלכים שענין המלוכה להיות ביטול היש כו' וזהו שנק' חודש האביב פי' אביב אב י"ב כלומר שהוא אב וראשון אל י"ב החדשים והוא ראשם ראש חדשים כו'. ובמאו"א אות נו"ן סעי' נו"ן וז"ל ניסן בחסד דוקא דאור ישר ולכן הוא ראש לחדשים כי החסד הוא ראש הבנין כו' ע' בלקו"ת פ' ויצא בדרוש החדשים והמזלות.

(**קיצור**. ענין אביב מתחיל באל"ף ותשרי בתי"ו. בכור ראובן ראי' שמעון שמיעה. עיניכם הרואות. בריאה ראשית היש מאין משא"כ יצירה. מיכאל. אביב אב לי"ב חדשים).

בענין * לכם עמ"ש ע"פ חכלילי עינים חיך הטועם אומר לי לי. לי מלמטה למע' מי לי בשמים כו' ומלמעלה למטה דודי לי. ולכן החודש הזה לכם. וכן בציצית והי' לכם לציצית.

י) **ראשון** הוא לכם וארז"ל ברבות כביכול הקב"ה שנק' ראשון שנאמר אני ראשון ואני אחרון בישעי' סמ"ד ו' כו' וברבות וישלח פפ"א דענין אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' זהו ג' אותיות אמת וכ"ה בשה"ש רבה ע"פ לסוסתי ברכבי. והענין כי הנה אני אותיות אין בחי' אין הוא רדל"א שנמשך ממלכות דא"ס הנק' אני כמ"ש במאו"א אות א' סס"ד. וכ"כ בע"ח ש"ב פ"ב. ויש לפרש ע"ד כי א־ל דעות שמלמטה למעלה נק' יש מאין והחכמה מאין תמצא יש מאין ולכן נק' רדל"א אין לגבי החכמה ע"ש שאין בו שום השגה אכן מלמעלה

* בענין לכם: בביכל שמות־חן נמצא פסקא זו בסוף הדרוש.

למטה הוא להיפך שלמעלה היש כו׳ וזהו ענין אני בחי׳ יש האמיתי. ואני ראשון היינו כשנמשך מל׳ דא״ס להיות ראש ושרש ומקור לאצילות ונק׳ רדל״א בחי׳ סוכ״ע. ואני אחרון היינו מל׳ דאצילות שנק׳ ג״כ אני ונעשית רדל״א ועתיק לבריאה שממנו נמשך בי״ע יש מאין כו׳. ולכן זהו הנק׳ אמת בחי׳ יש האמיתי שלמעלה היש ומה שלמטה כלא חשיב. וזהו ענין חודש בחדשו ששרש י״ב חדשים מי״ג ת״ד דא״א היינו משם נמשך התחדשות יש מאין בחו״ב דאצילות כו׳ אך י״ב ת״ד דבריאה הם מקור התחדשות היש דבי״ע. וזהו שיש שנות עולם ושנים קדמוניות פי׳ שנות עולם הם הנמשכים בבי״ע. אבל שנים קדמוניות הם בע״י דאצילות ששם הם ימי קדם כו׳ וזהו ענין חצר הפנימי׳ הפונה קדים. אך לע״ל יהי׳ הגילוי למטה בעשי׳ כמו באצילות ממש. וזה ראשון הוא לכם שבחי׳ אני ראשון יתגלה למטה לכם ממש בבי״ע. לחדשי השנה שהם י״ב בקר דבריאה יהי׳ בהם הגילוי מבחי׳ אני ראשון כו׳ ויתעלו בבחי׳ בהמה רבה שלמעלה מבחי׳ אדם כנג׳ בד״ה ויאכילך את המן וזהו ענין ירחי קדם וזהו ענין וערבה להוי׳ מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות. שבבחי׳ ימי עולם יהי׳ הגילוי משנים קדמוניות הנ״ל וזהו משכו וקחו כו׳ ופי׳ בזח״ג דרמ״ט סע״ב משכו יומין עילאין לגבי יומין תתאין כו׳ וזהו שפת אמת תיכון לעד.

ביאור דהחודש הזה לכם.

החודש הזה לכם כו׳ א״ר יצחק לא הי׳ צריך כו׳ ופי׳ בעמה״מ ד״א ע״פ ענין הצמצום ומקום פנוי ונעשה חלל ומזה שרש התהוות הכלים להיות בי״ע וזהו מעשה בראשית אך ויניחהו בג״ע לעבדה כו׳ להמשיך תוספות אורות ע״י הקו עד שלעתיד יהי׳ גילוי אור א״ס כמו קודם הצמצום כו׳. והנה בחטא אדה״ר ע״י עה״ד נתרבה גבול החיצונים כו׳ וע״י צירוף מצרים זכו למ״ת להמשיך גילוי אור א״ס כנ״ל. וז״ש לא הי׳ צריך להתחיל את התורה שענינה המשכת אור א״ס מלמעלה מהצמצום. אלא מהחודש הזה כו׳ משא״כ סיפור מע״ב הכל רק אחר הצמצום כו׳ ולכן נאמר רק שם אלקים במע״ב. ופי׳ החודש הזה, הזה היינו גילוי אלקות והוא בחי׳ יסוד הממשיך מבחינת סוכ״ע בממכ״ע וע׳ בזהר יתרו ד׳ ע׳ ע״א. ולכן משרע״ה נתנבא בזה כו׳. ולע״ל ואמר כו׳ אלקינו זה כו׳ והחודש היינו בחי׳ מלכות ממכ״ע. והיינו שבבחי׳ ממכ״ע יהי׳ בו גילוי סוכ״ע זהו יסוד התורה היינו שיהי׳ הגילוי לכם כו׳ ומ״ט פתח בבראשית משום כח מעשיו כו׳ והיינו לומר כי הבירור ק״ן ע״ד וינצלו את מצרים אין זה גזילה אלא כי ממך הכל ובתחלת הבריאה היו החיצונים בשפל המצב כו׳ רק מחמת חטא עה״ד כו׳ וע״כ אחר התיקון דמצרים נתנו להם מה שהי׳ ראוי להם כו׳. וע׳ בס׳ או״ת מהמגיד נ״ע פ׳ בא ע״פ זה דלכן נק׳ ניסן חודש האביב שהוא א״ב כסדרן כו׳. כי אתוון מהופכים תשר״ק מורה על הצמצום כו׳ והיינו כמ״ש באד״ר דקכ״ו גבי תי״ו רשים רשימו וכמ״ש שם האריז״ל תי״ו מל׳ שבמל׳ דא״ס כו׳. משא״כ אביב כו׳ ע״ש. והנה בשל״ה פי׳ חודש האביב ע״ד היום לעשותם וימי האסיף ע״ד למחר לקבל שכרם כו׳. ונודע שיפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל כו׳ ולכן צירוף שם הוי׳ שבר״ח ניסן הוא בסדרה.

בעשור לחודש כו׳ ע׳ מק״מ פ׳ אמור כ״ד ק״ב ע״ב ב׳ ע״ח כי אז הי׳ פרצוף שלם בע״ס אב״א ולכן מקחו בעשור כו׳. והענין כי לקיחת הטלה לקרבן פסח זהו בירור ק״ן כמו שהאריך בזה הרמ״ז בפ׳ פנחס בדף רנ״א א׳ על הרע״מ ע״ש כי טוב הוא. ומבואר אצלינו בד״ה זכור דעמלק בענין ואזניך תשמענה דבר מאחריך כו׳ שמתחילה צ״ל העבודה בבחי׳ האחוריים היינו בבחי׳ אתכפייא שייך בזה ג״כ קומה שלימה. וזהו מרכבה לבנין המל׳. וז״ש בזהר אמור שם ובכל אתר בעשור דמטרוניתא הוא. ואז התחיל לקחת הטלה ולאסרו ולקשרו שהוא להכניעו ע״ד אתכפייא בבחי׳ ממשלה. ע״ד מושל ביצרו. ואח״כ שחיטתו כו׳. זהו בבחי׳ אתהפכא. ונתנו על המשקוף כו׳. שהוא בחי׳ פב״פ. והנה מבואר שם שבט״ו דפסח מתגלה יותר מט״ו דסוכות כי הגילוי שבשמע״צ בט״ו דפסח כו׳. וזהו ענין הדילוג שלא בהדרגה כו׳.

ועינינו מאירות כשמש כו׳. הנה אנו אומרים ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות ועמ״ש מזה בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית שע״י גילוי שכינה שבבהמ״ק הי׳ מקבלים ההשתחוואות והביטול בפנימית. ועמ״ש ע״פ והשתחוו להוי׳ בהר הקדש כו׳. וזהו נמשך ע״י לעלות ולראות וארז״ל כדרך שבא ליראות כו׳ ועמ״ש מזה סד״ה בשעה שהקדימו נעשה כו׳. והנה הראי׳ שלמטה בנפש הוא בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא ועמ״ש מזה בד״ה יהודא אתה. ובד״ה ואלה המשפטים גבי אין דומה שמיעה לראי׳. ועי״ז נמשך ג״כ מלמעלה בחי׳ והוי׳ עליהם יראה עיני הוי׳ אל צדיקים וכמ״ש במ״א ע״פ יונתי. ועמ״ש מזה בד״ה ואני אראה בשונאי. והנה פי׳ לראות בשתי עיניו היינו ב׳ בחינות דיחו״ע ויחו״ת כמ״ש בד״ה כי תשמע גבי לעשות הישר בעיני כו׳. וע״ז נאמר עיני הוי׳ אל צדיקים ע״ש. וזהו ועינינו מאירות כשמש וכירח שהם בחי׳ יחו״ע ויחו״ת ועמ״ש מזה ג״כ בביאור ע״פ ואתחנן כו׳ ומ״מ אין אנו מספיקים כי גם בחי׳ שמש שהוא יחו״ע ביטול כזיו השמש הנה לגבי עתיקא קדישא נק׳ יחו״ת כנודע מענין והי׳ הוי׳ לי לאלקים כו׳ וז״א מסתכל בע״ק ועי״ז נמשך לו הארה כו׳ ולע״ל כתיב ולא יהי׳ לך עוד השמש כו׳ וזהו עין לא ראתה.

בניסן נגאלו ובתשרי עתידין כו׳. הנה בפסח אין גומרין את ההלל רק ביום א׳ אבל בסוכות גומרין את ההלל. וע׳ מזה בזהר פ׳ אמור דצ״ה. וענין הלל הללו י״ה להמשיך גילוי בחי׳ י״ה שהם בחי׳ עמקו מחשבותיך עמ״ש בד״ה באתי לגני. וז״ש אח״כ הללו את שם הוי׳ להמשיכם בו״ה. והמשכה זו ע״י כל הנשמה תהלל י״ה נשמה היינו רו״ש ולכן נק׳ הנשמה נר הוי׳ כמ״ש כ״ז בד״ה רני ושמחי בת ועיין שם ענין ג׳ בחינות שבכנס״י בתי אחותי אמי וזהו ממש ענין ג׳ רגלים כי בפסח יציאת מצרים הרי אני הוי׳ כו׳ הוצאתי אתכם מארץ מצרים לכן נק׳ אז כנס״י בת שהוא בחי׳ מקבל. וזהו ג״כ ענין כי אתה נרי. ולכן אין גומרין את ההלל כי הלל גמור המשכת גילוי רב מבחי׳ י״ה בינה. משא״כ הלל שאינו גמור תבונה. וכיון שעדיין הוא רק בחי׳ ההתחלה אתכפייא ולא נהפכו עדיין המדות בבחי׳ אתהפכא כי זהו אח״כ ע״י ספה״ע לכן אין כח להמשיך מלמע׳ גילוי בחי׳ י״ה ממש בהמדות רק מבחינת תבונה כו׳ ע״ד מוח שליט כו׳. ואח״כ אחותי הוא בשבועות מ״ת כי ע״י התורה נק׳ אחים וריעים למקום כשר לפני המלך כו׳ ע״ש. ועמ״ש בד״ה מי יתנך כאח לי. ואח״כ בסוכות הוא בחי׳ אמי

כנודע שהסוכה מקיפים דאימא וכמ״ש בזהר פ׳ תצוה ד׳ קפ״ב סע״ב שבעת ימים אילין לאו אינון כשבעת הימים דסוכות דאילין עילאין ואילין תתאין וע״ד באינון הלל גמור ובאינון לאו הלל גמור. ובמק״מ שם בשם נ״ב מהרח״ו דאילין עילאין מצד הבינה ואילין תתאין מצד המל׳. ונודע דבינה ומל׳ הם אימא וברתא וזהו כנזכר שבפסח נק׳ בת ובסוכות הוא בחי׳ אמי. וכן ר״ה ויוהכ״פ הם גילוי הבינה במל׳ וזהו ענין תשובה קדמה לעולם והוא בחי׳ מס״נ שזהו נק׳ אמי לבחי׳ תורה שעי״ז ממשיכים גילוי אור א״ס בתורה. וגם יובן שב׳ בחי׳ אלו, זהו ענין שכינתא תתאה ושכינתא עילאה המבואר בד״ה שה״ש והיינו ג״כ למטה הנשמה המלובשת בגוף שהוא בחינת בת ומקבל מהתורה כנ״ל. ובחי׳ מזלי׳ ושרש הנשמה הוא גבוה מהתורה כמ״ש בד״ה יונתי ולכן נק׳ אמי ולכן אמר ר״א שלעתיד עתידין להגאל בתשרי שהוא בחי׳ אימא עילאה שלמעלה מבחי׳ שכינתא תתאה. ור׳ יהושע אומר בניסן עתידין להגאל. והיינו כמ״ש סד״ה רני ושמחי בת הנ״ל שלעתיד תתעלה בחי׳ בת שהוא המל׳ ביתר שאת וכמ״ש בזהר שלח דקע״א ע״פ והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא המלכות אל הים הקדמוני שהוא בינה והיינו ע״י הבירורים דתהו כו׳. וזהו ענין כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם כו׳. וז״ש גילי מאד בת ציון כו׳ עני ורוכב כו׳. והיינו כי כמו בפסח לחם עוני בחי׳ מקבל כך לעתיד גילוי אתעדל״ע עליונה מאד שאין אתערות׳ דלתתא מגעת לשם ובבחינה זו נק׳ עני כו׳ כמ״ש במ״א.

(תרכ״ו) (תרכ״ט)

החדש • הזה לכם ראש חדשים. וארז״ל במד״ר פ׳ בא ר״פ ט״ו דק״ו ע״א ד״א החדש הזה לכם הה״ד אשרי הגוי אשר הוי׳ אלקיו העם בחר לנחלה לו בתילים סי׳ ל״ג משבחר הקב״ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים (ונראה ראיה לדבר ממ״ש במלכים א׳ סי׳ ח׳ ע״פ בירח האתנים בחג ופרש״י דעתיקייא קורין לתשרי ירחא קדמאה כדלקמן אי״ה והיינו משבחר הקב״ה בעולמו). ומשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר״ח של גאולה שבו נגאלו אבותינו ממצרים ובו עתידין להגאל שנאמר כימי צאתך מאמ״צ אראנו נפלאות. מיכה סי׳ ז׳.

הנה יש להקדים הקיצור מהדרוש ע״פ לכן אמור לבני ישראל. הנה ארז״ל מזכירין יצי״מ בלילות פי׳ גם בלילות (הזכרת יצי״מ בלילה אפ״ל ע״ד יחו״ת. גם כמ״ש בתו״א בד״ה רני ושמחי דרוש השני וז״ל וזהו רננא

נוסחא שני׳ :

החדש הזה לכם. מד״ר פ׳ בא פט״ו דקל״ב ע״ד ד״א החדש הזה לכם הה״ד אשרי הגוי אשר ה׳ אלקיו העם בחר לנחלה לו תלים סי׳ ל״ג, משבחר הקב״ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר״ח של גאולה שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות מיכה סי׳ ז׳. יש להקדים הקיצור מדרוש לכן אמור לבנ״י שבת״א פ׳ וארא, ענין יצי״מ, כנס״י נק׳ אהבה בתענוגים ע״י שמחה של מצוה, כי נשגב שמו לבדו, והודו של שמו הוא על

ברמשא רמשא הוא מדת לילה היא בחינת מלכותו ית' מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם כו'. וזהו נפשי אויתיך בלילה שאומר להקב"ה הרי נפשי אתה לכך אויתיך מפני שהחיות הזה הוא מוסתר בבחינת לילה והעלם ולכך תגדל התשוקה והכוסף להיות אויתיך כנודע שלא שייך אהבה ותשוקה להתאוות תאוה אלא במי שחסר לנפשו הדבר שמתאווה אליו עכ"ל). ולהבין מה נשתנה הנס דיצי"מ מכל הניסים שלא הוזהרנו עליהם להזכירם כ"כ. אך הנה כל דור ודור חייב אדם לראות א"ע בכל יום בבוקר ובערב כאילו הוא עת יצי"מ (הג"ה. כי עיקר יצי"מ בנפש זהו ע"י גילוי שם הוי' בנפש אני הוי' לא שניתי, ועי"ז יוצא מכל המצרים וגבולים כמ"ש בלקו"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם עכ"ה). והנה בחינת כנסת ישראל דלעילא הוא כמ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. ולמטה בנפש האדם בחינת האהבה בתענוגים הוא שמחת הנפש בהוי' עושה וכמ"ש עבדו את הוי' בשמחה וכתיב אם הבנים שמחה שהשמחה הוא מחמת ההתבוננות באור א"ס וכדכתיב כי אם לבינה תקרא והיינו ע"י שיתבונן בגילוי אור א"ס ב"ה למטה (ר"ל ע"י תומ"צ) אזי ישמח ישראל בעושיו ותהי' שמחת הנפש בהתגלות רשפי אש לצאת מנרתקה הוא מאסר הגוף להיות חדוות הוי' היא מעוזו.

(קיצור. כנס"י אהבה בתענוגים. ובנפש זהו שמחת הנפש בהוי' עושה על ידי אקב"ו).

והנה כתיב תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל. דהיינו יותר מתענוגי העוה"ב הנק' רוב כל דהיינו בחינת כל התענוגים רוחני' געה"ע וגעה"ת והוא מחמת שיתבונן במ"ש כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים פי' ששמו הוא מדת מלכותו אשר מלך שמו נקרא וכמאמר ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך עוזר כו' והוא בחינת שכינה ששוכן בתחתונים וכמ"ש ושכנתי בתוכם ונקרא שמו מלך על כל העולמות וכמאמר יחיד חי העולמים מלך כו'. שע"י בחינת מלכותו ית' יש לו יחוס ושייכות אל העולמות שנק' שמו מלך עליהם (ולכן נקרא במלך שלמה שעושה שלום ומחבר ב' הפכים כביכול הקב"ה שהוא

נוסחא שני':

ארץ ושמים. אבל המצות הם המשכות מבחי' קוב"ה ממש וע' בד"ה אוסרי לגפן בענין מקדשי שמך, אך עיקר השמחה כשנמשך בלב (לכן היו"ט הם מועדים לשמחה כי אז מתגלה הבינה בהמדות אלה מועדי הוי' שנמשך מי בבחי' אלה, וכ"כ וביום שמחת לבו). והגרון שבו קנה ושט וורידין מונע ההמשכה מהמוח אל הלב ונק' עיבור. וצ"ל לידה, וההמשכה מהגרון זהו ע"י הקל קול יעקב תושב"כ, וזהו אני הוי' שהוא תושב"כ הנק' תורת הוי' ועי"ז והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים (אפ"ל ע"ד נכנס יין יצא סוד אה"ר בד"ה חכליל' או ע"ד יעקב אומר אז יבקע שנבקע יסוד אימא מחמת ריבוי האור כו' בסידור שער חגה"ס, או ע"ד שהתורה נק' עוז ותושי', וגם כי התורה נק' וחרב פפיות שחותך ג' שרי פרעה, או ע"ד שהחכמה נק' אור שמאיר ז' המדות בד"ה בכ"ה בכסליו, וע' בד"ה אלה מסעי בענין ויכתוב משה את

א"ס ובבע"ג עם העולמות שהם בע"ג אשר אין ערוך ביניהם ומי הוא המחבר אותם זהו בחינת מלכותו ית' כמ"ש בתו"א ס"פ בראשית). והנה גם בחינת שמו מצד עצמו הוא רם ונשא ונשגב בבחינת לבדו שאין ערוך להעולמות עם שמו ית' כלל אלא הודו וזיוו של שמו הוא המאיר על הארץ זה געה"ת ושמים זה געה"ע ששם הצדיקים נהנין מזיו השכינה אבל השכינה שהוא בחינת שמו הוא בבחינת לבדו שלא נמשך ממנה להיות הנבראים נהנין ומתענגין בה בעצמה ממש (הג"ה. ואפשר לפרש מ"ש כי שמו ג"כ נשגב רק הודו של שמו היינו כמ"ש בהביאור דצ"ז ע"ד כי יש ב' בחינות בהמלכות בחי' חיצוני' ופנימי' כמ"ש בזהר רקיע מהאריז"ל ר"פ בראשית על המאמר כשושנה בין החוחים כן רעיתי שבחינת חיצוני' המלכות מה שיורדת לבריאה זהו ענין שושנה בין החוחים. ופנימי' המלכות שאינה יורדת כלל זהו ענין רעיתי. וא"כ כי נשגב שמו לבדו י"ל זהו פנימי' המלכות רק הודו וזיוו של שמו היינו חיצוני' המלכות. וע' בלקו"ת בד"ה שה"ש ספ"א). אבל בבחינת תומ"צ הנה אומרים אשר קדשנו במצותיו יש שמברכין בעל ויש מברכין בלמ"ד (וי"ל כי ההתקשרות להמצוה זהו בלמ"ד ויש בנשמות בחינות שהם גבוהים מהמצות זהו על. כי נשמות ישראל הם מבחינת מ"ה שהוא מברר ב"ן, אך לאחר שבירר הרי עולה לשרשו ס"ג שהוא גבוה ממ"ה. כן משמע בד"ה ושבתה הארץ (דתקס"ב). במצותיו ממש כמארז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתפלל וכתיב אני מדבר בצדקה אני ממש דהיינו הקב"ה בכבודו ובעצמו וכדאיתא בזהר דאורייתא וקוב"ה כולא חד וקוב"ה הוא בחי' מה שהוא מובדל מגדר עלמין לגמרי שאפילו בבחינת זיו והוד לא היו העולמות יכולים לקבל ממנו. ועליו נאמר ישת חושך סתרו. כי הנה כתיב בי"ה הוי' צור עולמים שעוה"ז ועוה"ב געה"ע וגעה"ת נבראו בשני אותיות משמו בלבד. ובזהר איתא דבמחשבה אחת ברא העולם והוא ע"ד מ"ש היוצר יחד לבם כו'. וארז"ל כולם נסקרים בסקירה אחת שהוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות וקורא הדורות מראש כו' וכמ"ש במ"א שכל הדורות שהם

נוסחא שני' :

מוצאיהם כו' ובד"ה רני ושמחי דרוש הא' בענין תתן אמת ליעקב וע' בלק"ת סד"ה מה טובו בשם הזהר בראשית די"ג סע"ב בפי' פטר כל רחם שהיו"ד פותח רחמה ובמק"מ שם יסוד אבא בוקע יסוד אימא להוליד זו"נ וזהו ובוקע חלוני רקיע מוציא חמה ממקומה כו'. וע' מענין ונטה את ידך יוד"ך על הים ובקעהו. וע' בד"ה מזמור שיר כו' ארוממך הוי' כי דליתני ע"י המשכת הכתר בחכמה כי דלתני לדתני כמו מי שנופל לו ריבוי השכלות מוכרח לגלות. וזהו ענין יעקב אמר אז יבקע כנ"ל. ועיקר הענין נראה כי מצרים שהוא מצר הגרון זהו ענין נחר גרוני שגורם שאין שום קול כי בגלותא קלא אסתלק ע' זח"ב פ' וארא דכ"ו ע"א ת"ח כנס"י כד איהו בגלותא קלא אסתלק מיני' כו'. וע' בפי' נחר גרוני בת"א ר"פ ויצא בד"ה ושבתי בשלום. לכן ע"י התורה שהיא בחי' קול וגם נמשך מבחי' קול גדול ולא יסף הנז' בזהר פ' פקודי דרכ"ו ע"ב ובפ' ואתחנן דרס"א א' ובמד"ר פ' יתרו ס"פ כ"ח ולכן עי"ז נמשך יצי"מ כו' ממצר הגרון ומבחי' נחר נעשה רנה

שית אלפי שני דהוי עלמא וימות המשיח ותחיית המתים כולם הם לפניו במחשבה אחת עד״מ כמו שאין ערוך למחשבה אחת נגד כל המחשבות שיכול אדם לחשוב כל ימי חייו ומכש״כ נגד עצמותו ומהותו שאינו אלא התפשטות הארה א׳ בעלמא כך כל הדורות של שית אלפי שנין וימוה״מ ותחה״מ אינן אלא זיו והתפשטות הארה א׳ מבחינת שמו לבד. אבל הקב״ה בכבודו ובעצמו הוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית ולית מחשבה תפיסא בי׳ כלל שאינו נתפס ומתלבש בגדר עלמין כלל משא״כ בתומ״צ הוא התלבשות אור א״ס ב״ה בעצמו ובכבודו ממש. וכאשר ישים האדם אל לבו הדברים והאמת האלה ישמח לבו ויגיל אף גילת ורנן באור א״ס ב״ה המתפשט ומתלבש בעסק התומ״צ אשר יעשה אותם האדם וממשיך על נפשו אור הוי׳ א״ס ב״ה ממש מה שאין כל העולמות כדאי לו.

קיצור. תחת אשר לא עבדת כו׳ מרוב כל, הם גן עדן העליון ותחתון ע״י שמתבונן כי נשגב שמו לבדו שגם שמו נשגב בבחינת לבדו רק הודו וזיוו של שמו נמשך על גן עדן (ושמו זהו פנימי׳ המלכות והודו של שמו זהו חיצוני׳ המלכות בחינת כשושנה כן רעייתי). אבל בתומ״צ אשר קדשנו במצותיו וצונו במצותיו ממש אני מדבר בצדקה ישת חושך סתרו, כי בי״ה הוי׳ צור עולמים במחשבה אחת אבל בתומ״צ הוא התלבשות אור א״ס ממש ומזה ישמח לבו ויגל כו׳.

אך עיקר השמחה כשנמשך בהלב והגרון שבו הקנה הושט וורידין מונע המשכה זו מהמוח אל הלב ונק׳ עיבור וצ״ל לידה וההמשכה מהגרון זהו ע״י הקל קול יעקב תושב״כ וזהו אני הוי׳ שהוא תושב״כ ועי״ז והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים. אך עוד זאת והבאתי אתכם אל הארץ היא תורה שבעל פה.

נוסחא שני׳ :

ועי׳ בהקיצור מד״ה כי תשמע בקול סעיף א׳ שהתורה נק׳ מפתחות הפנימיות לכן בו נפתח יסוד אימא כו׳ ועי׳ בד״ה כי תצא דרוש השני פ״ג בענין לך אמר לבי בקשו פני ע״י את פניך ה׳ אבקש ועי׳ בד״ה יונתי בחגוי ספ״ב ועיין בד״ה ועשית ציץ בענין כס יה הנמשך מעמלק ולכבוש מלחמת עמלק הוא ע״י אנשי משה בחי׳ מ״ה כו׳).

אך עוד זאת והבאתי אל הארץ (ע״ד ערבים עלי ד״ס וסופר למעלה מספר גם והארץ הדום רגלי, יש בחי׳ ברגל שמרפא הראש גם מי יתנך כאח לי לידה אח״כ יונק שדי אמי תושבע״פ הגדלה כו׳ ועי׳ באג״ה ד״ה אחעט״ב ומ״ש תושבע״פ בינה, י״ל כי בבינה התגלות עתיק שלמעלה מהחכמה ועמ״ש בת״א פ׳ שמות בפי׳ אי׳ סופר ועי׳ בסדור בדרושי החתונה סד״ה כי הנה יוצר הרים. מבואר ג״כ איך תושבע״פ גבוה יותר מתושב״כ כמו בזו״נ הנה אבא יסד ברתא בחכמה יסד ארץ שהיא תושבע״פ וכונן שמים תושב״כ בתבונה, והביאור שם סד״ה להבין שרש ענין יוצר הרים פי׳ דתושב״כ היא חכ׳ ותושבע״פ היא בינה ובשרשם שרש החכ׳ מבחי׳ מל׳ דא״ק ושרש הבינה מיסוד דא״ק ועמ״ש בשה״ש ע״פ דומה דודי לצבי על דרך ויגמול

והנה ארז"ל בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים. בפ"ק דר"ה. ויליף לה מפסוק הסירותי מסבל שכמו דגבי יוסף שהי' בר"ה וכמו"כ כאן נאמר והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים ואעפ"כ הגאולה ממצרים הי' בניסן שאח"כ. והענין דהנה כתיב במלכים א' סי' ח' ויקהלו כו' בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי ות"י ופרש"י דעתיקיא קריין לתשרי ירחא קדמאה וכען הוא שביעאה משנתנה תורה וכתיב בניסן שהוא ראש חדשים נק' תשרי שביעי. והענין דמה שמתחילה נק' תשרי ירחא קדמאה היינו לפי שבתשרי נברא העולם כמו שאנו אומרים בר"ה זה היום תחילת מעשיך, וכיון שאמרו משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים א"כ תשרי הוא החודש הראשון ובתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין וכן נמשך יום ראשון למעשה בראשית שהי' בכ"ה באלול וביום ששי למע"ב יום ר"ה שיתף עמו מדת הרחמים ואז נמשכו י"ב ראשי חדשים בחי' זה. וזהו משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים. שבחי' ראשי חדשים דקודם יצי"מ האיר בו ג"כ מבחי' זה שלמעלה מהמלכות הנק' כה בכ"ה באלול נברא העולם אבל ר"ה נק' זה היום תחילת מעשיך. וכמו ההפרש בין כל הנביאים שנתנבאו בכה ובין משה שנתנבא בזה. ואח"כ ביצי"מ נאמר בחודש ניסן שהוא ראש חדשים והוא חדש של גאולה. וצ"ל מפני מה תחילה הוא תשרי ירחא קדמאה ואח"כ נעשה ניסן החודש הראשון ואם מפני שבניסן הי' הגאולה ע"כ נק' ראשון לחדשי השנה הא גופא קשיא אמאי לא הי' הגאולה בחודש תשרי מה גם שבתשרי הי' אתחלתא דגאולה שבטלה עבודה מאבותינו ואמאי לא הי' הגאולה עד ניסן שהוא דוקא הנק' חודש של גאולה. אך הענין הוא ע"ד מה שנתבאר (בסידור שער חג המצות בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון) בענין מה שהקשו בספרים עמ"ש בעשרת הדברות אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולמה לא נאמר פלא יותר אשר בראתי שמים וארץ והגם שע"ז בא מצות שבת בעשה"ד כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת מ"מ למה גבי אנכי הוי' אלקיך נזכר רק יצי"מ ולא נזכר בריאת שמים וארץ. והתירוץ כי בריאת העולם יש מאין נמשך רק מבחינת הדיבור העליון בעשרה מאמרות נברא העולם ובמאמר אחד יכול להבראות, והדיבור הוא בחינה אחרונה שהוא בחינת מלכות. אבל יצי"מ הוא ע"י אנכי שהוא כביכול מהותו ועצמותו. והיינו כי פי' יצי"מ זהו היציאה מהמצרים וגבולים של סדר ההשתלשלות וכמ"ש ג"כ (בד"ה מצה זו) בפי' אני ולא מלאך כי האור והשפע הנמשך ע"י מלאך ושליח הוא ממקור סדר ההשתלשלות שמבחינה זו נמשך ע"י השתלשלות עילה ועלול ומתלבש בבחינת מלאך לא כן ההמשכה שלמעלה מסדר ההשתלשלות אין המלאך יכול להיות כלי ושליח לגילוי בחינה

נוסחא שני':

שקדים א"כ כמ"כ י"ל בארץ הצבי ובתשבע"פ ועמ"ש בפי' צבי לצדיק ע"פ מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק בישעי' סי' כ"ד ט"ז ובסנהדרין דצ"ד א' משמע דהיינו שיעשה את חזקי' למשיח צביונו עשה לצדיק זה. ובחי' משיח יהי' מיסוד דא"א א"כ ענין צבי לצדיק זהו שיאיר יסוד דא"א ביסוד ז"א וכענין שנת' סד"ה כי ההרים ימושו בפי' וברית שלומי לא תמוט).

זו, וזהו ענין אני ולא מלאך וכ"כ (בלקו"ת בשה"ש בד"ה קול דודי) בפי' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה שגאלם שהוא בחינת מלכות כמו שכלול בעצמותו כזיו השמש בשמש כו' וכ"כ בפרדס (סוף ערך מלך כו') מלך מלכי המלכים הוא בכתר ונמצא בריאת העולם לגבי הגילוי דיצי"מ זהו כענין מפתחות החיצוני' ומפתחות הפנימי' שנתבאר (בד"ה כי תשמע בקול) ולכן עשה"ד מתחילין באל"ף ובריאת העולם בבי"ת כי הבי"ת הוא בחכמה יבנה בית ואל"ף אותיות פלא אאלפך חכמה כו'. וא"כ י"ב ראשי חדשים שקבע הקב"ה בבריאת העולם הם נמשכים מד' מחנות שכינה שהם י"ב בקר דבריאה שהם מרכבה לבחינת מלכות ודיבור העליון והם נמשכים ג"כ מי"ב אותיות שיש במילוי שם אד' אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד כמ"ש הרמ"ז ס"פ חוקת והם מרכבה לשם אד'. ולבחינת אדון כל הארץ הוא אור א"ס המאיר ע"י יסוד במלכות כמ"ש בזהר ח"א דל"ג סע"ב. ובבחינה זו תשרי הוא ירחא קדמאה, א' דשם אד' שהאל"ף הוא אותיות פלא והוא ממתיק בחינת דין דאד' (כמ"ש בסידור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח). וכמו"כ השיר של ר"ה הוא הוי' מלך גאות לבש. אבל ביצי"מ שהי' ההמשכה מבחינת אנכי הוי' ולא מבחינת שם והארה בעלמא לכן אז נמשכו ונתגלו י"ב ר"ח שלמעלה יותר מי"ב ר"ח שנמשכו בבריאת העולם דהיינו י"ב צירופי הוי' דז"א דאצילות וכנודע מענין ששם עלו שבטים שבטי י"ה שיש ב' בחינות בהשבטים * הא' י"ב שבטים דבריאה שהם גורמים יחוד זו"ן ע"י שמעלים המלכות כו' וכמו"כ שבטי י"ה גורמים יחוד או"א ע"י שמעלים חו"ב לאור א"ס שלמעלה מהחכמה, והכח הזה בהם מחמת כי ז"א בעתיקא אחיד ותליא ששרשם

בהשבטים: מכאן שוב מתחילה הנוסחא שני'.

והנה ארז"ל... בהשבטים, שבטים סתם ושבטי י־ה, וכמ"ש מזה בלק"ת פ' מטות בהביאור ע"פ החלצו מאתכם. ובת"א פ' ויחי בהביאור ע"פ יהודה אתה ובבה"ז פ' במדבר, והיינו שהם בחי' מרכבתא עילאה המרכבה לגבי עצמות אור א"ס ב"ה ממש משא"כ י"ב שבטים דבריאה הם מרכבה לבחי' מלכות דאצי' בחי' שם והארה. ועמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה לגבי עצמות וזהו ראשי חדשים ראשון הוא לכם כלומר שהן מרכבה לבחי' אני ראשון, והנה כמו י"ב בקר דבריאה היינו שבהם ועל ידם נמשך ההשפעה ממלכות דאצי' לבי"ע כמשנ"ת בבה"ז ר"פ במדבר. א"כ כמ"כ ע"י י"ב שבטי י"ה הנמשכים מעץ החיים תפארת דאצילות היינו שבהם וע"י נמשך התגלות אור א"ס הבינה עילאה שבה מאיר ע"ק וע' זח"ב תרומה דף קס"ה ע"ב ע"פ סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו, לכן הגאולה הי' בחדש ניסן דוקא שהוא ראש חדשים ההמשכה בבחי' חסד שבו"ק דז"א וממנו מאיר בכנס"י ואיש כי יקח אחותו חסד הוא, וגם כי י"ב שבטים דאצי' הם דכורין וי"ב שבטים דמל' הם נוקבין והאיש דיקא דרכו לכבוש משא"כ האשה כי רגלי' יורדות, עיין בלק"ת פ' חקת בד"ה ויקחו אליך פרה איתא במשניות בענין הטעם שהאשה פסולה להזות מי חטאת, ולכן נאמר ויהרוג הוי' כל בכור.

ממדות דכתר שלמעלה מהחכמה כו'. (כמ"ש בבה"ז פ' במדבר ועמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה). וזהו ראש חדשים ראשון הוא לכם כלומר שהם מרכבה לבחינת אני ראשון ממש. והנה כמו י"ב בקר דבריאה היינו שבהם ועל ידם נמשך ההשפעה ממלכות דאצילות לבי"ע כמשנ"ת בבה"ז ר"פ במדבר כמו"כ ע"י שבטי י"ה הנמשכים מעץ החיים תפארת דאצילות בהם ועל ידם נמשך השפע מהכתר בחינת אנכי. או אפ"ל על ידם נמשך השפע משכינתא עילאה בינה דאצילות שבה מאיר ע"ק.

קיצור. בר"ה בטלה עבודה מאבותינו ממצרים אעפ"כ הגאולה הי' בחודש ניסן שאח"כ ותחילה הי' תשרי ירחא קדמאה. זה היום תחילת מעשיך. ובתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין. בכ"ה באלול נברא העולם בחינת כה כדמותינו. שיתף עמו מדת הרחמים בחי' זה היום. כל הנביאים נתנבאו בכה משה נתנבא בזה. וזהו הר"ח. דקודם יצי"מ האיר בו ג"כ מבחינת זה, ואח"כ ביצי"מ נאמר בחודש ניסן שהוא ראש חדשים. והענין כי צ"ל מ"ש בעשה"ד אשר הוצאתיך מאמ"צ. ולמה לא נאמר פלא יותר אשר בראתי שמים וארץ. והתירוץ כי בריאת העולם יש מאין נמשך רק מהדיבור העליון בחינת מלכות. אבל יצי"מ הוא ע"י אנכי שמזה נמשך היציאה מהמצרים וגבולים. עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים מלכות דא"ס א"כ י"ב ר"ח שקבע בבריאת העולם הם נמשכים מד' מחנות שכינה אבל ביצי"מ שהי' ההמשכה מבחינת אנכי הוי' לכן אז נמשכו י"ב ר"ח הנמשכים מי"ב צירופי הוי' דז"א דאצילות, וז"א בע"ק אחיד ותליא. בהם ועל ידם נמשך ההמשכה מבחינת אנכי. וזהו ראש חדשים ראשון הוא לכם שממשיכים מבחינת אני ראשון ממש.

וענין ניסן ותשרי י"ל תשרי יש לו ב' בחינות. הא' מצד בריאת העולם נקרא ירחא קדמאה וזהו ענין באחד בתשרי ר"ה לשנים. וא"כ בו נמשך חיות העולם לכל השנה וכמ"ש באגה"ק סי"ד בפי' הפסוק ארץ אשר הוי' אלקיך

נוסחא שני':

ב) **ומ"מ** התחלת הגאולה הי' מתשרי, דהנה כתי' כי פדה ד' את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו בירמי' סי' ל"א יו"ד ואיתא בכהאריז"ל ההפרש בין פדה ובין גאולה, דגאולה בעלמא דדכורא ופדיון בעלמא דנוק' כ"כ במא"א אות ג' סעיף ד' וכ"כ באות פ' סעיף ב'. והנה ביצי"מ נאמר ג"כ ב' הלשונות וכמו שאנו אומרים באמת ויציב אמת ממצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו, הרי נזכר פדיי' ג"כ וכמ"ש ויפדך מבית עבדים ס"פ ואתחנן ז' ח' ובפ' ראה י"ג ו' והפודך מבית עבדים ופירש"י אפילו אין לו עליך אלא מה שפדאך דיו.

והנה והוצאתי אתכם מסבלות מצרים זה הי' בתשרי היינו בר"ה וכן והצלתי אתכם מעבודתם, ע"ד וגאלתי אתכם בזרוע נטוי' זה הי' בניסן דהיינו ביציאה ממצרים, וכמארז"ל פרק קמא דברכות ד"ט ע"א הכל מודים כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב פירש"י ניתנה להם רשות לצאת ועיין שם דף ד' ע"ב אלא גאולה מעליא לא הוי אלא עד צפרא, נשמע

דורש אותה כו' מראשית השנה, אך בענין המשכה הפנימי' דבחי' אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים כו' בבחינה זו נקרא בחודש השביעי באחד לחודש. פרנסה גדולה מן הגאולה, מד"ר בראשית פ"ק. והנה כל השביעין חביבין במד"ר פ' אמור פכ"ט כמו משה שביעי לאברהם ומשה עלה אל האלקים כמו"כ חודש השביעי כו'. ולכן ס"ל לר"א בתשרי עתידין להגאל. אך במד"ר פ' בא פט"ו לא הובא רק דבניסן עתידין ישראל להגאל כמ"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. י"ל דהא באברהם שהי' ראשון מצינו בו ג"כ מעלה גדולה ביותר גם מבחינת משה כמ"ש במד"ר (פ' וירא פנ"ה) בענין בשני מקומות דימה משה א"ע לאברהם כו'. וע' בפרש"י בחומש ר"פ וארא בענין חבל על דאבדין ולא משתכחין. וכן בענין חג הפסח ביום הראשון וביום השביעי מ"מ עיקר הגאולה הי' ביום הראשון דהיינו יצי"מ כו'.

עוד יש לומר דהנה פלוגתא דר"א ור"י פ"ק דר"ה די"א דפליגי אם בתשרי עתידין ישראל להגאל אם בניסן אזדו לשיטתייהו בסנהדרין פרק חלק דצ"ז סע"ב דר"א אמר אם עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, וע"כ ס"ל דבתשרי עתידין ישראל להגאל כי אז מתקבלת התשובה ביתר שאת כמ"ש הרמב"ם פ"ב מהלכות תשובה. וכמ"ש דרשו הוי' בהמצאו וארז"ל שזהו בעשרת ימי תשובה מה שלא נאמר כן בניסן, ור"ל שאז בעשרת ימי תשובה מאיר שם הוי' דע"ק (עמ"ש מזה בבוך תרטו"ב ח"ב דש"ג ע"א). אבל ביציאת מצרים נאמר וארא אל אברהם כו' באל שד"י כו'. ושמי הוי' לא נודעתי להם כו'. לכן אמור לבני ישראל אני הוי' אם כן התחיל להאיר שם הוי' היינו שם הוי' שבאצילות כו' שזהו ענין מתן תורה להיות גילוי שם הוי' והיינו בחינת אצילות (ע' בלקוטי תורה פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום. וע' סד"ה כי ההרים ימושו שעל ידי התשובה נמשך י"ג מדות הרחמים ולכן נאמר כי ההרים ימושו כו' ע"ש). גם כי אשה מזרעת תחילה שהוא ענין תשובה על ידי זה יולדת זכר והיינו שיהי' הגאולה דלע"ל בבחי' שלמעלה מיצי"מ כמ"ש במד"ר ס"פ בא לשעבר אני ובית דיני היו מהלכים לפניכם ולע"ל אני לבדי כי בית דיני היינו ג"כ בחי' דין אני לבדי בחי' חסד כו' (ועמ"ש ע"פ שבת שבתון הוא לכם

נוסחא שני':

עכ"פ גאולה לא הוי אלא בניסן ומ"ש ויפדך מבית עבדים י"ל זהו בר"ה שבטלה עבודה מהם.

ויש להבין פי' וגאלתי אתכם ממ"ש באג"ה סי' ד' אין ישראל נגאלין אלא בצדקה, ומענין ולקחתי אתכם לי לעם עמ"ש בישעי' סי' מ"ג ע"פ עם זו יצרת לי. ומ"ש בהגהות לד"ה הבאים ישרש, והנה ומביא גואל למען שמו שהוא בחי' שכינה שנאמר בה ואני בתוך הגולה, והגאולה לבחי' שמו ז"ס יחוד קובה"ו שיומשך מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש כמ"ש בת"א בד"ה אוסרי לגפן. וזהו ניסן חדש של גאולה כי הוא בחי' חסד כמ"ש במא"א אות נון סעיף נון ניסן בחסד דו"ק דאור ישר, ולכן הוא ראש לחדשים כי החסד ראש הבנין עכ"ל כנ"ל בענין ואיש כי יקח אחותו חסד הוא כמ"ש

ולפעמים נאמר (שבת שבתון היא לכם היינו אם עושין תשובה כו׳). אבל ר׳ יהושע שם ס״ל דכתיב ולא בכסף תגאלו לא בתשובה ומע״ט לכן ס״ל דבניסן עתידין להגאל כמו ביצי״מ נגאלו מצד החסד ולא מצד זכותם כמ״ש במד״ר בפי׳ לכן אמור לבני ישראל אין לכן אלא שבועה כי טענת המקטרגים הי׳ אלו מגדלי בלורית ואלו מגדלי בלורית כו׳ אלא שנשבע כו׳. וזהו ענין בחודש הראשון שהוא חסד כו׳. משא״כ תשרי הרי ר״ה יום הדין כו׳. ואףשע״י השופר עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים כו׳ מ״מ הרי הוא בחי׳ משפט. ואם משום שצ״ל הגאולה בבחי׳ עליונה מיצי״מ הנה יש בחי׳ אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת ע״ד אהי׳ כטל לישראל שלמעלה מבחי׳ ויבוא כגשם לנו כמ״ש בלק״ת בד״ה האזינו השמים דרוש הראשון. ועיקר התחלת מוריד הטל הוא ביום טוב ראשון של פסח ומבחי׳ זו נמשך שיהי׳ בבחינת יולדת זכר וכמ״ש בתו״א (סד״ה רני שמחי בת דרוש השני. ע״פ ולציון יאמר איש ואיש יולד בה כו׳ ע״ש ובהביאור בסופו. ולכן נק׳ משיח עני ורוכב על החמור וכמו במצה לחם עוני כו׳. וע׳ בלקו״ת (פ׳ תזריע בד״ה שוש תשיש) פי׳ שע״י שמחה של מצוה יכול להמשיך שגם כשאיש מזריע תחלה יהי׳ יולדת זכר (וכן בלקו״ת בשה״ש בהביאור ע״פ צאינה וראינה דרוש הראשון ספ״ו). וכיון דהפסח הוא ר״ה לרגלים שהם מועדים לשמחה לכן יוכל להיות הלידה בבחינת זכר. ולכאורה יש קשיא על זה מהגמרא פ״ט דברכות ד״ס ע״א דמשמע דלא מהני התפלה שתלד אשתו זכר אם לא הזריעה אשה תחלה יעו״ש. ואמאי כיון שיש בחי׳ שמשם יוכל לימשך שגם כשאין אשה מזרעת תחלה עם כ״ז יהי׳ יולדת זכר. א״כ אמאי ס״ל דלא מהני תפלה וצ״ע. מיהו בירושלמי על מתני׳ הנ״ל דברכות שם נ׳ דלא ס״ל כהש״ס שלנו בסנהדרין שם דצ״ז סע״ב שמואל דס״ל כר׳ יהושע אומר הלשון דיו לאבל שיעמוד באבילתו ממה שהשיב ימינו אחור. ולכן גם אם אין עושים תשובה אינו עומד באבלו כל הימים ח״ו. וא״כ זהו ג״כ טעם מה שבניסן עתידין להגאל כי דוקא רגלים מפסיקין האבילות והיינו מפני שהם מועדים לשמחה משא״כ ר״ה ויוהכ״פ הם כשבת* ולכן בניסן שהוא ר״ה לרגלים מפסיקין האבילות ועתידין להגאל ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה.

נוסחא שני׳:

בזח״ג פ׳ ויקרא דף ז׳ ע״ב ובפ׳ אחרי דף ע״ז, וע׳ זח״א פ׳ לך דף פ״ד ע״א דהחסד הוא שירותא דעלמא עילאה עמיקא עד א״ס. וגאולה זו ע״ד אם יגאלך טוב יגאל דהיינו ע״י נישואין, ועי׳ במד״ר ס״פ אמור ס״פ ל״ב ע״פ וגולה על ראשה תרין אמוראין חד אמר גולה וחד אמר גאולה, מ״ד גולה ע״ש שגולה לבבל וגלת שכינה עמהון כדאמר למענכם שולחתי בבלה. בישעי׳ סי׳ מ״ג י״ד (וכ״ה בגמרא פ״ד דמגילה דכ״ט ע״א גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שולחתי בבלה), ומ״ד גאולה פרוקא שנאמר גואלינו

---

* הערה בצד הגליון: כשבת: צ״ל שכוונתו על דעת חכמים במשנה שהם סוברים כן אבל באמת אין הלכה כן כי נפסקה ההלכה במ״ק ד׳ י״ט כרשב״ג דר״ה ויוהכ״פ מפסיקים האבילות.

ועוד יש טעם שבניסן עתידין להגאל עפמ"ש בתו"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי בת ציון דרוש הראשון בענין ג' בחינות דלא זז מחבבה כו' ולע"ל תעלה בחי' בת ביתר שאת למעלה מבחינת בעטרה שעטרה לו אמו אלא ע"ד אשת חיל עטרת בעלה, ותשרי הוא אימא עילאה. וניסן זהו מדריגה שנק' בת. וזהו ענין והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא מלכות חציים אל הים הקדמוני שהוא בינה. וע' מזה בה"ז פ' שלח *.

לענין שנת"ל בחדש השביעי כל השביעין חביבין יש בו בחי' עליונה מחדש ניסן י"ל כי בפי' עבדים היינו לפרעה האוחז בעורף דא"א ויוציאנו ה' אלקינו או"א ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה שהלבישו לזרועות דא"א. ובסידור סד"ה עבדים היינו לפרעה הקשה דפעמים אמר שאו"א מלבישי' זרועות דא"א ופעמים אמר שיונקים ממזלות דא"א ממזל נוצר ונקה כו' ותירץ כי מחג"ת דא"א יוכל לבוא באו"א בבחי' התלבשות ממש ע"כ מלבישים לחו"ג דא"א, אבל מג"ר דא"א אין יכול לבוא בבחי' התלבשות כלל באו"א רק שיונקי' מבחי' מזלות שהם בחי' שערות כו'. ובדרוש יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת פי' הכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים והממוצע יש בו ב' בחי' לכן חג"ת דא"א זהו שורש הנאצלים אבל ג"ר דא"א זהו הבחי' תחתונה שבמאציל וכמו שבשם הוי' יש י"ה ו"ה שהם ב' בחי' הנ"ל ג"ר וז"ת כו'. וע' כה"ג בת"א פ' בשלח בד"ה וה' הולך לפניהם יומם, שלכן כמ"כ בשם הוי' דאצילות י"ה הוא עלמא דאתכסיא ו"ה הוא עלמא דאתגליא, ועיין כמ"כ בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ שחורה

נוסחא שני' :

ד' צבאות שמו כו'. והנה ההפרש בין גולה ובין גאולה הוא ע"י אות אל"ף, ויש ללמוד ענין זה מענין אל תקרי מה אלא מאה, אלו מאה ברכות וג"כ ההפרש בין מה ובין מאה הוא האל"ף שהוא פלא בחי' אראנו נפלאות, ולכן נק' ר"ח ניסן חדש של גאולה כי הוא ראש חדשים ובו נמשך ראשון הוא לכם בחי' אני ראשון כו' אלופו של עולם, והנה חסד גבוה מהצדקה שהוא די מחסורו בחי' מאורות חסר וזהו הצדקה לעניים שמבחי' סיהרא שלא יהי' בחוסר כל כ"א אשר לא תחסר כל בה ויתרון ארץ בכל היא, אכן חסד הוא זהו ההמשכה ע"ד בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פי' יותר מכל הבחי' כי כל בשמים ובארץ כו' דהיינו ענין יפה שעה אחת בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, ר"ל מכל היינו יותר בחי' כל כו', ואפ"ל זהו ההפרש בין ר"ח שמקודם מ"ת ובין אחר שקבע ר"ח ניסן חדש של גאולה, שמקודם ג"כ ענין ר"ח מולד הלבנה שמקבלת מאור השמש, ע"ד שמש בשבת צדקה לעניים, שנתבאר בסידור בהביאור ע"פ והי' מידי חדש בחדשו אך המשכה זו זהו ע"ד צדקה לעניים סיהרא בבחי' די מחסורו של מאורות חסר, אבל משקבע חדש של גאולה מבחי' ומביא גואל למען שמו בחי' ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא זהו ההמשכה יותר מבחי' רוב כל כו'.

---

* שלח : עד כאן נמצא בכת"י א'.

אני ונאוה דרוש השני ושם פ"ה, שמ"ע שרש' בבחי' ו"ה דכתר ול"ת שרשם בבחי' י"ה שבכתר יעו"ש. וא"כ מזה יובן ההפרש בין חודש הראשון שרשו חסד ולכן בו יצי"מ שנמשך מחו"ג דא"א שאו"א הלבישו לחו"ג דאריך כנ"ל, אבל חדש השביעי שהוא בבינה א"כ שרשו בג"ר דא"א שהוא הבחי' תחתונה שבמאציל שהוא למעלה מבחי' התלבשו' כו'. וע' בדרוש ג' בחי' אדם שחג"ת דא"א כיון שמתלבשי' באצי' נק' אדם דעשיי' אבל ג"ר דא"א שאין מתלבשים באצי' נק' אדם דיצירה כו' שהוא הגילוי מבחי' אדם דבריאה בחי' א"ק ובחי' זו י"ל מאיר בר"ה יום ברוא אדה"ר וכתי' בי' וייצר ה' אלקי' את האדם כו', ואפ"ל ג"כ מארז"ל מד"ר אמור פכ"ט באחד לחדש השביעי בא' זה אברהם שנאמר א' הי' אברהם וכו' מקרא קדש זה יעקב, ובמד"ר פ' בראשית פ"ד האדם הגדול בענקים זה אברהם וגדול מאדה"ר וענין ענקי' שמעניקי' את החמה ר"ל למעלה מבחי' שמש ומגן וכו' ואדה"ר הוא חכ' וא"כ האדם הגדול י"ל מבחי' כתר אריך אנפין ועיין מק"מ משפטים קכ"ב. וא"כ איך לא נברא רק בשביל יעקב י"ל כי יעקב בריח התיכון ממשיך מג"ר דא"א שלמעלה מחו"ג דא"א ששם שורש אברהם ויצחק וכמ"ש בבה"ז פ' וישב על המאמר דקפ"א הנה ישכיל עבדי ירום מסט' דאברהם וכו' מאד מסט' דיעקב א"כ י"ל יעקב ממשיך מבחי' עליונה יותר גם מאדם הגדול כי ממשיך מג"ר דכתר שהוא בחי' תחתונה שבמאציל שנאמר בו כי לא אדם הוא וכו' וא"כ באחד לחדש השביעי יש המשכה מבחי' באחד זה אברהם שזהו מחסד שבכתר ומבחי' מקרא קדש זה יעקב היינו שממשיך מג"ר שבכתר כו' ועמ"ש מזה בבוך תרי"ט ג' דף ע"ז סע"ב.

עוי"ל כפשוטו בענין כל השביעין חביבין ע"ד כיום השבת לגבי ששת ימי המעשה והיינו כי נודע מענין הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו, והנה ביצי"מ בחדש הראשון הי' התגלות ש' הוי' משא"כ בהאבות נאמר וארא כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם וזהו ג"כ הגילוי דמ"ת כי ו"ה עם זכרי רמ"ח מ"ע שמי עם י"ה שס"ה ל"ת. אך ענין התשובה בעשי"ת שאע"פ שפגמו בביטול מ"ע בבחי' ו"ה ואפילו בעוברו על א' מל"ת שפוגם

נוסחא שני':

בחי' תושבע"פ ארץ הצבי יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים ביום התשובה לפני ד' תטהרו ע"י קדה"ק וכמ"כ תשבע"פ מבינה שהיא תשובה כמ"ש באגה"ת פ"ט גם תלמוד נמשך מהיכל קדה"ק כמ"ש בסש"ב סוף ח"א ובסידור בהדרוש שאחר עלינו לשבח וע' בלק"ת סד"ה את שבתותי תשמרו בענין ומקדשי תיראו, וזהו ארץ הצבי, כי ענין פי' צבי לצדיק שיומשך במהירות מא"א ביסוד ע"ד מ"ש בענין ויגמול שקדים, וזהו משיח עתיד לאתבא צדיקייא בתיובתא שבחי' בינה היא תשובה מאיר ג"כ בבחי' צדיק וזהו צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגא ומעלה זו יש ג"כ בתושבע"פ שנק' ארץ צבי כו'. והנה בענין שתושבע"פ נק' ארץ הצבי יש לעיין במ"ש בדרוש פורים בענין שמגלת אסתר לא תיבטל לע"ל ושם נתבאר פסוק סוב דודי ודמה לך לצבי או לעופר האיילים על הרי בתר, כי במ"ת נאמר כי

בשם י"ה עכ"ז יוכל לתקן ע"י המשכה ממקורא דכולא היינו מש' הוי' דע"ק שמשם נמשך מלוי הפגמים וכמ"ש מזה בלק"ת פ' תצא בהביאור ע"פ ולא אבה הוי' וכו' בענין ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה ובד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול פ"ד בפי' ויקרא הוי' הוי'. ולכן כיון בחדש השביעי מתגלה ש' הוי' דע"ק ע"כ גבוה מהגילוי שבחודש הראשון כמעלת השבת לגבי ששת ימי המעשה, דכמ"כ ממש נתבאר בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ד בענין שיוהכ"פ נק' שבת שבתון שכל השבתות שבשנה חשובים אצל שבת שבתון כמו חול לגבי שבת ובד"ה שבת שבתון פ"ד שכמו ששבת קדש הוא למעלה מעלה מבחי' חול שקודש הוא מובדל וכו' כמ"כ שבת שבתון בחי' קה"ק הוא למעלה מבחי' קדש וכו' וע"י מ"ת אקב"ו בחי' קדש וכל השביעין חביבין בחי' קה"ק שגבוה מעלתן מבחי' קדש כמו שהקדש גבהה מעלתו מבחי' חול וגם כמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון בפי' הוי' הוא האלקי' שז"א בעלותו לגבי ע"ק כאלקים חשוב ע"ש בהביאור. וידוע דבחול מאיר שם אלקים ובשבת מאיר שם הוי' כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני א"כ ביוכ"פ שהוא עליות ז"א לגבי ע"ק ונק' אלקים הרי בחי' השבת שהוא ש' הוי' לגבי בחי' זו נחשב כאלקי' כו', וזהו ענין כל השביעין חביבין. (הג"ה ולפמ"ש דגם בי"ב ר"ח שנקבעו משבחר הקב"ה בעולמו הוא ג"כ חיבור תפארת ומל' א"כ צ"ל ההפרש בין י"ב ר"ח אלו ובין י"ב ר"ח משבחר הקב"ה ביעקב ובניו דהיינו ביצי"מ ואפ"ל ע"ד ההפרש וארא אל אברהם כו' באל שדי שזה ניתן לו ע"י המילה והוא יסוד שזהו ג"כ חיבור זו"נ ע"י יסוד ומ"מ ושמי הוי' תפארת לא נודעתי להם; וידוע בענין העשיר לא ירבה שזהו ת"ת והדל נק' יסוד, ומהו לע"ל והיה מידי חדש בחדשו י"ל י"ב בחי' דא"א ע' במק"מ ס"פ וישלח).

נוסחא שני' :

תרכב על סוסיך, אך להיות הירידה על הרי בתר טורי דפרודא ושמתי כסאי בעולם שזהו ירידה גדולה הוא עד"מ ודמה לך לצבי שמרוצת הצבי הוא הרבה ביותר מבחינת מרוצת הסוס וכאן נת' שגם תושבע"פ נק' ארץ הצבי, אפ"ל דענין כי תרכב על סוסיך במתן תורה זהו ההמשכה בתושב"כ. אבל להיות הירידה בתושבע"פ שמדברת הכל בענינים גשמיי' שלכן נאמר עלי' שחורה אני וצ"ל לבון הלכתא ונק' וימררו את חייהם בחומר דא ק"ו ובלבנים לבון הלכתא כמ"ש בת"א פ' שמות בד"ה קול דודי וע"כ הירידה הזאת היא ג"כ בבחי' צבי, אך עי"ז העליי' ג"כ ביותר כמש"ש בענין ודמה לך לצבי כו' על הרי בשמים וע' באגה"ק סי' כ"ט ד"ה אשת חיל עטרת בעלה דקאי על תושבע"פ.

בא י״ב ב׳.

החודש הזה לכם. (פ״ק דברכות ד״י ע״ב). גבי עיבר ניסן בניסן, ומי לית לי׳ לחזקי׳ זה ניסן ואין אחר ניסן. (פ״ט דשבת דפ״ו סע״ב). כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני וכתיב התם החודש הזה לכם ראש חדשים. מה להלן ר״ח אף כאן ר״ח.

בפרדס (ערך זה כו׳). זה הוא הת״ת כו׳. ומזדווג בזאת כו׳. וכן היסוד נק׳ ג״כ זה. ומשה נתנבא בזה.

והנה שער החצר הפנימי׳ הפונה קדים סגור יהי׳ ששת ימי המעשה כי אזי נמשך השפע ממלכות המתלבשת בבי״ע אך וביום החודש יפתח. ונראה דהפתח של החצר הפנימי׳ הוא יסוד כי הוא ממשיך הטיפה מהמוח חכמה עילאה כו׳. וכמ״ש בזח״ב (בא ל״ו א׳). ואיזהו פתח הוי אומר זה מילה. והרמ״ז פי׳ ג״כ יסוד רק שפי׳ יסוד העליון שבת״ת כו׳.(עיין עליו. ועמ״ש סד״ה וישב יעקב ב׳ ישיבות והמשכות מבחינת יעקב. הא׳ בארץ מגורי אביו י״ל זהו ע״י יסוד העליון שבת״ת). וכן פי׳ בזח״א (ד״ו סע״א). שהיסוד נק׳ מקבציאל ע״ש שבו מתקבץ ונמשך השפע מלמעלה מג״ר כו׳. ולפיכך הוא שער החצר הפנימי׳ שנפתח בר״ח. ולכן נקרא ר״ח זה. וכמ״ש זה ינחמנו וכתיב זה ספר תולדות. עיין זח״א בראשית דל״ז ע״ב. ועמ״ש ע״פ אלה תולדות נח אלה פסל כו׳. כי תולדות נח הוא המשכות הנשמות על ידי היסוד שהוא המשכ׳ פנימי׳. ועד״ז נק׳ ר״ח היום הזה או החודש הזה כו׳.

ס״פ כ״ב דשבת דקמ״ז ע״ב בעא למקרי החודש הזה לכם אמר החרש הי׳ לבם. וע׳ מהרש״א שם הטעות מן ד׳ על ר׳. והיינו כי ר׳ זה מורה על ירידת המלכות. משא״כ ד׳.(ע׳ בפרדס שער האותיות פכ״ג שכ׳). והנה חילוק גדול יש בין דל״ת לרי״ש כו׳. כי הדל״ת יש בה קוץ רומז אל היסוד. אבל רי״ש אין בה עוקץ לרמוז על העניות יותר שאפילו היסוד אין עמה כו׳.ולפי ששכח תלמודו שזהו תכלית העוני ע״כ נתחלף לו מדל״ת על רי״ש כו׳. עד דבעו רבנן רחמי עלי׳. (ועמ״ש מזה לקמן בד״ה במאו״א אות ח׳).

פרק קמא דפסחים ד״ו סע״א וע״ב. למד רשב״ג דשואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שתי שבתות. שהרי משה עומד בראש החודש ומזהיר על הפסח שנאמר החודש הזה לכם כו׳ ויקחו להם איש שה כו׳.

פרק קמא דר״ה ד״ז ע״א. תנו רבנן באחד בניסן ר״ה לחדשים ולעיבורין ולתרומת שקלים כו׳. לחדשים מנלן דכתיב החודש הזה לכם ראש חדשים כו׳. ולתרומות שקלים. פרש״י להקריב ראשון קרבנות הלקוחים מתרומות קופת של שקלי שנה זו. מנלן א״ר יאשיה אמר קרא זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה. במדבר כ״ח. אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה. וגמרי שנה שנה מניסן דכתיב ראשון הוא לכם לחדשי השנה. אפ״ל ע״ד מ״ש בפי׳ והי׳ מידי חודש בחדשו. ואפשר בחינה זו נמשך בר״ח ניסן. וזהו״ע שנק׳ ראש לחדשים כו׳. וע׳ בדרוש מחצית השקל. שם ד״ח ע״ב. ד״ט סע״ב. ד״כ ע״א. כ״ב א׳.

פ"ג דכ"ה סע"ב. מפרש החודש הזה לכם למשה ואהרן שניהם דוקא. י"ל כי משה שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא. לכן קידוש החודש צ"ל ע"י שניהם. אך שם משמע דבעינן ג' להיות ב"ד כו'.

של"ה דנ"ח סע"ב. קדמון אין ראשון לראשיתו. כי יש ראשון שהוא ראשית אבל יש ראשית לראשיתו. עד"מ ר"ח ניסן כו' ע"ש. ועפ"ז אפ"ל פי' הרבות בא ר"פ ט"ו. דא' ראשון הוא לכם כביכול הקב"ה נק' ראשון שנאמר אני ראשון כו'. יבוא הקב"ה שהוא ראשון כו' בחודש הראשון כו' ע"ש. כי הנה אפילו בע"ס החכמה נק' ראשית כמ"ש ראשית חכמה. בראשית ברא ות"י בחוכמתא. אבל יש ראשית לראשיתו. כי והחכמה מאין תמצא. ועד"ז ר"ח ניסן צירוף הראשון מי"ב צירופי הוי'. וכתיב הוי' בחכמה נק' יש ראשית לראשיתו. אך יבוא ראשון זה הקב"ה בחינת אור א"ס. שאין ראשית לראשיתו ויאיר ויתגלה בחכמה. וזהו"ע בניסן נגאלו בחינת זה בא מדלג כו'. והדילוג בבחינת מלכות שהו"ע ר"ח חידוש הלבנה. וא"כ הפי' ראש חדשים יאיר בו אור א"ס אני ראשון. וזהו ראשון הוא לכם.

במסכת פסחים שלו דק"מ ע"ב. ראש חדשים ראשון הוא. יש כפל לשון כו' וע"ש.

שם קמ"ז ע"ב. בהג"ה האריך בענין ניסן ותשרי. אשר ניסן ר"ח לחדשים ותשרי ראש להשנה כי שנה הוא בבינה. ועשי"ת הם שרש השנה (ר"ל ע"ס שבבינה). והחדשים הם במלכות וסוד חידוש הלבנה והי' אור הלבנה כאור החמה כו'. כ"כ שם דקמ"ח ע"א. והנה הוא ז"ל כתב דתשרי למעלה מניסן. אך א"כ אמאי ארז"ל בניסן עתידין להגאל. לכן יש לומר שיש ג' בחינות בתי אחותי אמי. ור"ח ניסן זהו בחינת בתי מלכות. ובחודש השלישי י"ל קבלת התורה נק' אחותי. ובתשרי ע"י תשובה שהוא בבינה נק' אמי. ומ"מ כתיב רני ושמחי בת ציון כו'. ומבואר (בתו"א פ' מקץ) ע"פ זה שלע"ל תתעלה בחינה זו ביתר שאת. וזהו מעלת ר"ח ניסן. ולכן ראש וראשון הוא לכם כו'. ואפ"ל ראש חדשים ע"ש ההמשכה מלמעלה למטה. ראשון הוא ע"ש ההעלאה מלמטה למעלה שהמלכות היא כתר בע"ס דאו"ח.

עוד יש להעיר לענין ראשון הוא כי מה שהוא ראש וראשון לי"ב חדשים. זהו כענין הבכור בי"ב שבטים. ובראובן שהי' בכור נאמר כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז. אלא שנוטל ממנו הבכורה ונתחלקה ליוסף ויהודה וללוי כו'. המלכות ליהודה. וזהו ויהי המקריב ביום הראשון נחשון כו'. וא"כ ר"ח ניסן שהוא הבכור יש בו מעלות הנ"ל. ולכן נק' חודש האביב שהוא לשון בכור שבו מתבכרת התבואה. (ועמ"ש מענין י"ב שבטים סד"ה וישכם לבן בתו"א ס"פ ויצא).

עוד בשל"ה (ר"פ בא שי"א א'. ויקהל של"ה סע"א). העיר ע"פ וביום השבת וביום החודש דע"כ צ"ל שיש בחינה בר"ח שלמעלה מיו"ט כו'. והיינו שאין גיהנם בשבת ובר"ח ואינו כן ביו"ט. א"כ יש דוגמא לר"ח ולשבת מה שאינו ביו"ט.

עוד ר"פ פנחס דס"ד סע"ב. ובטעם שהגיהנם נח בשבת מבואר בביאור מאמר זח"ג אמור צ"ז רזא דתרתין אחתין. כי מהשתלשלות הגבורות נמשך הגיהנם. ובשבת עליות העולמות מתעלות הגבורות לשרשן. (עיין זח"ב פקודי רכ"ד ב'. שזהו"ע זהב התנופה). ומה שאין כן ביו"ט צ"ל משום שיו"ט אינו העלאה כ"א המשכה מקדש ישראל והזמנים. גם ע"ד מ"ש זח"ב יתרו פח"ב. פרש חגיכם קאמר ולא פרש שבתכם כו'. והיינו כי חגים מוחין דאימא ובינה דינין מתערין מינה. אבל שבת עונג מוחין דאבא. לפי"ז בר"ח צ"ל שיש בו מעין בחינת שבת שהוא ג"כ מבחינת חכמה כו'. שהרי נקרא ראש כו'. ולפמש"ל דשער החצר הפנימי' זהו יסוד. א"כ זה שיפתח הוא דוקא ע"י הארת אבא ולא ע"י אימא כי בינה עד הוד אתפשטת. אבל חכמה מתפשטת ביסוד. וכענין מענין ההפרש בין יוהכ"פ לשמיע"צ. זח"ג אמור ד"ק ע"ב. ולכן נז' ביום השבת וביום החודש.

במאו"א (אות ח' סעיף ח'). חודש נק' המלכות. וכן איתא בד"ה וחדש אשתו ילדה כו'. וי"ב חדשים הם י"ב אתוון דאד' כו'. לפי"ז ר"ח ניסן הוא אל"ף דאד'. ומבואר בסידור שער ר"ה ע"פ אד' שפתי תפתח דפי' אד' א' דין אשר האל"ף בחינת פלא חסד דע"י ממתיק הדין כו'. ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' שהוא המשכה ממלכות דא"ס במלכות דאצילות. וזהו"ע עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים כו'. והו"ע ופסח הוי' על הפתח כו'. והנה יגדל יו"ד רבתי זהו בעשור לחודש ויקחו להם כו'. ובחינת קבלת שם אד' בנפש זהו ענין הלא שמוע מזבח טוב בחינת ביטול רצון. וזהו ענין החודש הזה לכם והיפך מזה החרש הי' לבם חרש שאינו שומע שאין בו ביטול רצון הנ"ל. והיינו מלכות דקי' שנק' חרשת משא"כ מלכות דקדושה וחדש אשתו ילדה כו' כנ"ל. וזהו"ע שמע ישראל שמע דוקא. והיינו קבלה בלב. לב טהור חכם לב. וכמאמר הלב שומע. ברבות בקהלת דפ"ז א'. שנאמר ונתת לעבדך לב שומע. משא"כ החרש הי' לבם. כענין כבד לב פרעה קשיות לב. וכענין בצק החרש פסחים מ"ו א'. פרש"י שאינו שומע כו'. קשה כחרש טמטום הלב כאבן כו'. וכ"ז ע"י חמרא גפן נכריה כו'. היפך מיינה של תורה כו'. ומזה יובן מ"ש בפ' החדש הזה לכם. ונתנו על שתי המזוזות. כי שמיעה בתאי אתר תליא בבחינת מלכות הנק' דל"ת כמ"ש בגמרא קידושין כ"ב ב'. אוזן ששמעה על הר סיני כו' ע"ש. ובזח"ג ק"ח ב'. וזהו שאמר רבי נהוראי שהוא ר' אלעזר בן ערך ואל בינתך אל תשען. כי העיקר להיות הלב שומע ביטול רצון שלמעלה מהבינה והשכל כו'. וזהו ג"כ ענין החודש הזה כו'. בחינת שמעי בת וראי כו'. בחינת עבד ביטול רצון. ולע"ל הנה ישכיל עבדי ירום כו' מאד.

רבות קס"ג ג'. ח"מ י"ו ג'. י"ז א' צה"ב.

בחיי צב"ד. קנ"ו ד'. קע"ב.

בחיי בסוף ההקדמה ד"ג ע"ג ענין לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם. פ' וישב בענין זרח ופרץ נא"ד. משם יובן ענין דוד ושלמה דומה לענין י"ד וט"ו שבאדר"ר שהם ימי הפורים. פ' בא במקומו ע"פ זה עס"ג.

פי׳ ראשון הוא לכם. כלומר אינו ר״ה לשנים אלא לכם כלומר לגאולתכם. שם ד״פ ע״א. ענין קידוש הלבנה. פ׳ אמור קנו״ד. עיין ס״פ נשא בקרבנות י״ב הנשיאים.

בא י״ב.

ב. החודש הזה ד״ע ע״א בד״ה ואתה תחזה דקפ״ו ע״א. ובעמה״מ דף א׳ ע״ב.

פסוק ג. בעשור כו׳. בפ׳ בא דל״ט ע״ב וד״מ ע״ב. ובפ׳ אמור דק״ב ע״ב. ומ״ש במק״מ בשם הרח״ו בספר ק״י והוא ע״ח ברע״מ פ׳ פנחס דרנ״א ע״א. ובפי׳ הרמ״ז שם.

פסוק ז. ונתנו על כו׳. בפ׳ אמור דצ״ה סע״א. ובפי׳ הרמ״ז שם. ובפ׳ בהעלותך דקמ״ט ע״א. ובהרמ״ז שם.

פסוק ט. אל תאכלו. בפ׳ שמות די״ח סע״א. ובפ׳ פקודי דרל״ז ע״א. ובפ׳ פנחס דרנ״א ריש ע״ב.

פסוק י״א. וככה כו׳ בחפזון כו׳. בפ׳ תרומה דקע״ה ע״א. ובפ׳ פנחס שם.

פסוק י״ב. ועברתי כו׳. בפ׳ וירא דק״א ע״ב. ובפ׳ שמות ד״ז ע״א. ודי״ח ע״א. וברע״מ פ׳ פנחס דרנ״א ע״א. ובעמה״מ שער י״ו פרק ס״ג.

פסוק ט״ו. שבעת ימים. זהר פ׳ אחרי דס״ט ע״ב. והשמטות דחלק א׳ סי׳ כ״ט. די״ג ע״א.

פסוק י״ז. ושמרתם כו׳. ברע״מ פ׳ פנחס דרנ״א ריש ע״ב.
״ ״ את צבאותיכם. בפ׳ בא דל״ח ריש ע״א.

פסוק י״ח. בראשון כו׳. מצת. בפ׳ ויצא דקנ״ז ע״א.

פסוק י״ט. שבעת ימים כו׳. ברע״מ פ׳ בא דף מ״ם ע״ב בפ׳ אמור דצ״ה ע״ב. ובפי׳ הרמ״ז שם. שאר ברע״מ פ׳ פנחס דרנ״ב ע״א. עמ״ה שער י״ד ס״פ ס״ט.

פסוק כ. כל. בפ׳ פנחס דרנ״א ע״ב. רע״מ דרנ״ב א׳. עמ״ה שער י״ו ר״פ מ״ב וע״ש.

פסוק כ״א. ויקרא כו׳ משכו. בפ׳ פנחס דרמ״ט סע״ב ודר״נ ע״ב.

פסוק כ״ב. ולקחתם אגודת. פ״ק דסוכה יא״ב. פ״ג ל״ג א׳. פ״ג דחולין ס״ב ב׳. פ״ג דמנחות לד״א שתי המזוזות.
״ ״ ולקחתם אגודת. בפ׳ בא דל״ה ע״ב. ודל״ו ע״א. ובפ׳ צו דל״ה ריש ע״א. ועיין ג״כ מענין אזוב בפ׳ מצורע דנ״ג ע״ב. ובפי׳ הרמ״ז שם.
״ ״ ואתם לא כו׳. בפ׳ בא דל״ו ע״א. ובפ׳ נח דס״ג ע״א. (וע״ש ס״ח

ב׳). ובפ׳ וירא דק״ז ע״ב. גמרא פרק ששי דב״ק ס׳ ב׳. אגודת אזוב. רבות שמות ס״פ א׳. קי״ט ד׳. (שהוא ה׳ סע״ד). סדר בא פט״ו קל״ב. (שהוא ט״ו ג׳). בא פרשה י״ז. שה״ש רבה בפסוק כתפוח בעצי י״ד ג׳.

פסוק כ״ג. ועבר. בפ׳ מקץ דר״א ע״א. ובפ׳ בא דל״ו ריש עמוד ב׳. ובפ׳ תרומה דקל״ה ע״א. ובפ׳ נשא דקל״ג ע״א ע״ש. וראה בפ׳ בלק דל״ה ע״ב. ודל״ו ע״א.

״ ״ הפתח. שם דל״ו ע״א. ובפי׳ הרמ״ז שם. ובפ׳ ויקרא די״ד סע״א. ובפ׳ אחרי דע״א סע״ב.

דברו אל כל עדת בני ישראל. כתב הבחיי יהי׳ נלקח בעשור ונשחט בי״ד למדך הכתוב שהוא טעון בקור ד׳ ימים ולכך הקדים לקיחתו לשחיטתו ד׳ ימים. שה לבית אבות למשפחה אחת. פ״ט דפסחים דצ״ו ע״א בעשור לחדש הזה ויקחו זה מקחו מבעשור ואין פסח דורות מקחו מבעשור.

פ״ק דפסחים ד״ו ע״ב משה עומד בר״ח ומזהיר על הפסח שנאמר החדש הזה כו׳ ויקחו להם איש שה כו׳.

פ״ח דצ״א ע״ב רש״א אשה בראשון עושין אותה טפלה לאחרים כו׳ כתיב בראשון איש. איש אין אשה לא כו׳ ומאי איש דקאמר ר״ש אי נימא ויקחו להם איש שה כו׳ ההוא מיבעי לי׳ לכדרבי יצחק דאמר איש זוכה (לאחרים בלקיחתו אם לקח מקח לצורך אחרים או קיבל מתנה לשם אחרים כדכתיב ויקחו איש שה לבית אבות) ואין קטן זוכה (דאין נעשה שליח) וכ״ה בפ״ב דקדושין דמ״ב ע״א.

פ״ח דפסחים הנ״ל דפ״ח ע״א שמעת מינה יש ברירה א״ר זירא שה לבית מ״מ (איש בעל הבית יקחנו לכל ב״ב וא״צ דעתו) פ״ק דר״ה ד״ז ע״א. ירושלמי קדושין פ״א ופ״ב. פ״ח דפסחים.

רבות קל״ד ד׳. בשה״ש י״ח ד׳ בפסוק דודי לי ואני לו לכשיהי׳ לי דבר לא תבעתי אלא מידו שנאמר ויהי בימים הרבים ההם כו׳ וישמע אלקים את נאקתם כו׳. וכשיהי׳ לו דבר לא תבע אלא ממני שנאמר דברו אל כל עדת ישראל כו׳. וצריך להבין מהו ענין כשהי׳ לו דבר והלא אם צדקת מה תתן לו כו׳ אך באמת הנה מצד עצמות אוא״ס הוא שנאמר אם צדקת כו׳ אבל מצד התגלותו והתלבשותו בע״ס להיות גילוי פעולותיו זהו תולה ע״י אתערותא דלתתא בקיום המצות וכמארז״ל ע״פ ועשיתם אותם אתם כתיב מעלה אני עליכם כאילו עשאוני, כי שלימות הבורא מה שנק׳ חנון ורחום ארך אפיים כו׳ לא בא לידי גילוי כ״א בהתהוות העולמות והברואים שנמשך ונתלבש אור אין סוף ב״ה דלאו מכל אינון מדות כו׳ בבחי׳ מדת החסד ורחום וחנון כו׳ והמשכה זו באתערותא דלתתא תליא כי חסד דרועא ימינא ע״י צדקה וחסד שישראל עושין למטה. וגבורה דרועא שמאלא ע״י בחי׳ שמאל דוחה שהוא בחי׳ אתכפיא סט״א כו׳ וזהו כאלו עשאוני דקאי על עשיית החסד והגבורה שהם בחי׳ כלים ומשכן להשראת אור אין סוף ב״ה כי אור בלא כלי אינו אור הנגלה ומושג כו׳ ולכן עשיית הכלים נחשבת להיות כאלו עשאוני ממש וזהו ענין שנק׳ כנס״י תמתי. מלשון שלימות

שהיא משלמת אותו כביכול להיות נקרא תם ושלם ובלעדי ישראל אין לו תמות ושלימות אמיתי כביכול כמשנ"ת בד"ה אני ישינה ולבי ער. ואפ"ל שזהו ג"כ מ"ש במאו"א אות שי"ן סמ"ה שלמים נק' המלכות שלימו דכל ספיראן כו' וכ"כ באות זיי"ן ס"ו שלמים מצדה דאיהו שלימו דכולא, וכן ברבות נשא פי"ג דרנ"ג ד' ע"פ ולזבח השלמים דגבי קרבן נחשון ובימי שלמה הי' המלכות שלימה דרשו ג"כ שלמים לשון שלימות. היינו שהיא עושה השלימות למעלה. ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפי' עד שקראה אמי ע"י שהם ממשיכים שיעור קומה כו'. והנה בפסח הוא התגלות שיעור קומה שנמשך מבחי' העיבור וההעלם לבחי' לידה וגילוי כמ"ש בפע"ח שער חג המצות וכמשנ"ת בתו"א בד"ה וארא בענין הטעם שהגאולה נק' בשם לידה. והמשכה זו באה בבחי' דילוג. וזהו קול דודי הנה זה בא מדלג כו' וכדי להיות המשכה זו צ"ל ע"י קרבן פסח כו' שעי"ז ופסח הוי' כו' מדלג כו' וזהו ענין וכשהי' לו דבר. לו דוקא לבחי' דודי. דהיינו התגלות שלימותו ית' להיות דודי צח ואדום כו' לא תבע אלא ממני שזהו נמשך ע"י ויקחו להם איש שה כו'. ובספר אור החיים פי' ויקחו להם איש קאי על הקב"ה כמ"ש הוי' איש מלחמה וכ"ה בילקוט. וכתיב תקראי אישי. והיינו להמשיכו בבחי' איש. ועמ"ש ע"פ לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת בלקו"ת פ' שלח בד"ה והי' לכם לציצית ומ"ש ע"ז מענין עצם מעצמי ובשר מבשרי. ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי הראשון בפי' הוי' איש מלחמה. וע' בזהר שמות די"א ב' ע"פ וילך איש דא קוב"ה מבית לוי בחי' יחוד חו"ב ואפ"ל לפ"ז פי' שה לבית אבות בחי' מבית לוי שה לבית להמשיך במלכות ע"ד לאשתי ביתי וזהו בית ראשון בית שני וזהו ע"כ יעזב איש ז"א את או"א בחי' בית לוי ודבק באשתו מלכות. ועמ"ש בד"ה חכלילי בענין לי לי ומזה יובן ענין דודי לי. וענין לכשיהי' לי דבר לא תבעתי אלא ממנו זהו ע"ד עיבור וחבלי לידה. ותובעת ממנו הכח ללידה כי בעתיקא תליא. גם ע"ד בכל קראינו אליו וזהו אלה ברכב כו' ואנחנו בשם כו'.

אסתר קכ"ו ג' ע"פ הפיל פור. חזר ובדק במזלות. טלה מצא בו זכות פסח הה"ד איש שה לבית אבות כו'.

ב) **רבות** סדר בא פט"ו דק"ל ע"ד ד"א החודש הזה לכם רמ"א לי ולכם היא הגאולה כו' נראה דמפרש הזה קאי על הקב"ה שנק' זה אלי זה הוי'. ולכם היינו כנס"י. שבחי' זה יומשך לכם. והיינו כנ"ל בענין וכשהי' לי דבר כו' דברו אל כל עדת בני ישראל ותהא שמחתכם שלימה. שה תמים שה בשביל אלקים יראה לו השה בפ' וירא כ"ב וע"ש ברבות וירא פנ"ו דס"ב. ואפ"ל שזהו פי' שה לבית אבות. אבות היינו אברהם ויצחק שהלכו שניהם זה ע"ד לעקוד את בנו כשה וזה ע"ד ליעקד. זה לשחוט וזה לישחט. שה לבית י"ל זהו יעקב כי ביעקב כתיב כל שה נקוד וטלוא כו' והי' שכרי וכתיב והקשורים ליעקב. וכתיב ויבן לו בית.

ועיין ברבות במדבר פ"ג דרי"ו ע"ב ע"פ כי לי כל בכור כו' כתבתי בתורה שיהא חמור נפדה בשה כו' פדיתי שה בחמור. המצריים שנק' חמור שנאמר אשר בשר חמורים בשרם יחזקאל כ"ב וישראל נק' שה שה פזורה ישראל בירמי' סי' נ"ן י"ז והרגתי בכוריהם כו'. וא"כ עפ"ז יש לפרש ויקחו להם איש שה לבית אבות בחי' שה פזורה ישראל כו'. או י"ל להעלות ולברר בחי' שה דנה"ב להעלותו לבחי' שה לבית אבות ע"י המס"נ באחד. והנה ברבות

משפטים פ"ל דקמ"ז ע"א על מ"ש ביחזקאל סי' ל"ד כ' ושפטתי בין שה בריה ובין שה רזה. מצרים שיעבדה את ישראל. ונפרע הימנה ודנה במצרים ודנה בים. והיינו כי יש ג"כ שה בבחינת לעו"ז והיינו מה שמצרים עובדים למזל טלה. וע' מזה ברבות בא פט"ו וס"פ ט"ו קל"ג א'. וא"כ פי' ויקחו להם איש שה. להשפיל ולהכניע מזל טלה ע"י ההעלאה בבחי' שה לבית אבות כו'. ועמ"ש עוד מענין שה ע"פ לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים. וע"פ תעיתי כשה אובד בקש עבדך כו'.

זח"ב דל"ט סע"ב בעשור לחדש הזה. אמאי בעשור. אמר ר' אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא. דכתיב ביובלא בעשור לחדש השביעי הזה יוהכ"פ הוא וכתב המק"מ ושיעור הכתוב בעשור שהוא בינה מאירה לחדש שהיא מלכות כו'. וכ"כ שם ד"מ ע"ב מלה דא בעשור תליא. וכתב במק"מ פי' דמסטרא דיובלא נפקי ע"י הארתה במלכות. ובפ' אמור דק"ב ע"ב האי עשור מכנס"י אינון ויומא עשיראה בעשיראה קיימא וע"ד בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה כו', יש לפרש כי ז"א הוא בעל ט"ס והמלכות משלימתו לעשר כמ"ש בזח"ג חקת ק"פ ע"ב ע"פ אנכי שלומי אמוני ישראל והיינו כי המדה העשירית היא בחי' מלכות שהיא הגילוי שיהי' גילוי מדותיו ית' גילוי החסד או גילוי החכמה כו', ולכן נאמר ויאהב יעקב את רחל שהוא מלכות כדי להיות גילוי בבי"ע כו' ושכנתי בתוכם כו' ולכן בחי' עשור מכנס"י אינון וע' בתו"א פ' יתרו ד"ה אלפי שנאן. ומ"ש ויומא עשיראה בעשיראה קיימא זהו ענין עליית המלכות בכתר ע"י הבינה וזהו יוהכ"פ וכענין המלך הקדוש. מלך יחיד. ארוממך אלקי המלך. וע' בסידור ע"פ עלי עשור ועלי נבל. ובממ"ח פ' צו וכד בעא קוב"ה לדכאה יתהון יהיב לון מצות החדש לאתקדשא בסיהרא דאיהו שירותא דקודשא מתתא לעילא ובתר הכי מנו עשרה יומין לאסתלקא מדרגא לדרגא עד דמטו ליומא עשיראה דאיהו רמיז לכתרא עילאה דאיהו סיומא דקדושה הא אינון אשתלימו דקדושה עילאה עכ"ל. והרמ"ז שם פ' אמור פי' דפי' עשור הוא כתר מלכות. והנה כתר מלכות הוא ענין בכל מאדך רעותא דליבא והוא נמשך ממלכות שבכתר כמ"ש בתו"א בהביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות. ולכן ואזי דוקא ויקחו להם איש שה כו' שאזי יוכל להעלות נה"ב כי מתחלה קשוט עצמך להיות בנין נה"א והיינו ההתחלה מר"ח החדש הזה לכם עד בעשור לחדש בבחי' כתר מלכות אזי ויקחו להם כו'. ועד"ז פי' בממ"ח שם דכיון דאתגלי עלייהו כתרא עילאה כו' מאן יכיל למיקם קמי' ולהכי הוה בהון לנגדא אימרא כו'. והיינו כי שה הוא לבן כמ"ש ושער רישי' כעמר נקי ויש ג"כ לבן דקליפה וזהו שה דחלא דמצראי וע"י שנתגלה עליהם כתרא עילאה בזהר לבנוניתא אזי ויקחו להם שה כו'.

זח"ג פנחס דר"ן ע"א ומאן משיך לון אינון עשר דלסטר ימינא דכתיב בעשור. בעשרה מיבעי לי'. מאי בעשור אלא ט' אינון לכל סטר ונקודא חדא דאזלא באמצעיתא כו' וכמ"ש מזה בפ' תצוה דף ק"פ סע"א. ושם ע"ב וע"ד בעשור לחדש הזה דאתחבר סיהרא בשמשא. ומה דהות נקודה חדא כד נחתא אתפשטא זעיר זעיר ואתמליא ואתעבידת ה'. מליא מכ! סטרין. מתקדשא כדקא יאות עכ"ל. לפ"ז נראה שזהו ע"ד מ"ש בפ' בלק דקצ"א א' בענין גבורי כח עושי דברו כו' עושים להאי דבר כו' ואתעבידת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין

עכ"ל. והיינו שמתחלה היתה רק בחי' יו"ד נקודה אחת ותו"ע כתר מלכות וזהו בר"ח בעת מולד הלבנה כו'. שנעשית נקודה תחת היסוד. וכשנעשית בנין בע"ס שלימות נק' ה' כי הה' יש בו ב' קווין מחוברים ורגל ה' והם ג' בחי' בי"ע היינו כי המלכות היא שרש בי"ע שבאצילות שהן ג' בחי' חב"ד חג"ת נה"י ובחי' כתר י"ל זהו העוקץ שבגג ה' כי תמונת ה' היינו שעושין מתחלה יו"ד ומזה ממשיכין ה' וכמ"ש מזה בתו"א בד"ה ועשית ציץ. והנה זה שיומשך בנין המלכות בע"ס שלימות להיות בחי' ה' זהו ע"י ההמשכה מלמעלה מעלה כמבואר באריכות ע"פ מאמר הנ"ל דפ' בלק וכמ"ש בתו"א פ' לך לך בענין ה' דאברהם ששרש המשכה זו באה מלמעלה מהחכמה היינו מבחי' כתר כו'. והנה מאחר שבעשור לחדש נעשה ונשלם בחי' מלכות וזהו ענין עושי דברו אזי אח"כ צ"ל לשמוע בקול דברו דהיינו שאז מתפשט אור המלכות להאיר בבי"ע שיקבלו עליהם עול מלכותו ית' בבחי' ביטול. וזהו שאזי דייקא ויקחו להם איש שה כו'.

ויקחו להם איש שה. פי' בזח"ב בא דל"ט סע"ב. דבזמנא דא אצטריך למינגד לי'. דהא תנינן במלתא דא אתבר כתרא חדא תתאה דמתאחדין בי' כל שאר כתרין תתאין. המק"מ פי' דהיינו ת"ת דקליפה שכלולים בה כל הקליפות. ולענד"נ דהיינו קליפת נוגה שכל הקליפות מקבלים ממנה. וכן פי' הרמ"ז בפ' אמור דצ"ה ריש ע"ב גבי ת"ח בארביסר כו' וכתרין תתאין. ח"ל ט"ס דק"ן נק' י' כתרין דחרשין ונ"ל הטעם מפני שהנוגה הוא בבחי' הכתר לקליפות שהרי סתם כל כתר הוא היותר שלם שבכל הספירות והוא האמצעי בין פרצוף עליון לתחתון וכן נוגה בין הקדושה והטומאה כו' עכ"ל. וזהו שק"ן היא הנק' כתרא חדא תתאה שהרי בחי' הכתר היותר נמוך שהוא ענין הממוצע שבין הקדושה והטומאה כו' ומ"ש דמתאחדין בי' כו' הרי שגם שאר הקליפות נק' כתרין י"ל הטעם ע"פ מש"כ על המאמר פ' קרח דקע"ו ב' דע"ס דב"ן נק' כתרין עילאין כי הכתר הוא בחי' התנשאות המלך המרומם כו' וגם שם ב"ן הוא בחי' מלוכה והתנשאות וכנודע דשרש המלכות מהכתר. והנה שרש התהוות הקליפות הוא משבה"כ שהי' בשם ב"ן דהיינו שנפלו ניצוצות להיות מזה היש הגשמי וזהו עיקר ענין הקליפות שהם לוקחין היש לעצמן לי יאורי ואני עשיתיני כו' וכמ"ש ברבות ע"פ אשר לא עלה עליה עול שאומרת מי לי בשמים כו'. וע"כ נק' כתרין תתאין. והם מקבלים מק"ן. ולכן בעשור לחדש הזה הוא שלימות המלכות של הקב"ה שהוא בחי' התגלות היש דקדושה. ע"ד הוי' מלך גאות לבש. אזי דוקא הזמן גרמא לבטל היש דקליפה שהן זה לעומת זה ממש. אשר תועבת הוי' כל גבה לב. ועז"נ ויקחו להם איש שה להכניע ק"ן. שהוא ענין מזל טלה וכמ"ש הרמ"ז פ' פנחס דרנ"א ע"א וז"ל. וצ"ל כי מזל טלה השולט בניסן שה"ס כתר רחל כו' ע"ש. ואח"כ לעומתו מזל טלה שבק"ן היינו ג"כ בחינת הכתר וההתנשאות כו' וכמ"ש ברע"מ פ' פנחס שם וז"ל ובגין דטלה ממנא דיליה איהו רב על כל ממנן דאלקים אחרים מני קוב"ה לישראל ויקחו להם איש שה כו' וכמו שסיים הרמ"ז שם כי הטלה בכור המזלות למעלה כו'. והיינו מתחלה להכניע ד' ימים בבחי' אתכפיא כדי להסיר ג' קליפות היונקים ממנה ע"ד שלש שנים יהי' לכם ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית אזי ק"ן עצמה תוכל להתמתק כו' כמו"כ כאן

ג׳ ימים אחר בעשור לחדש הי׳ העסק להפריד ק״ן מג״ק הטמאות ע״י אתכפייא וסור מרע כו׳. וראיתי בספר גירושין לרמ״ק סי׳ ו׳ בענין שקשרו את השה של קרבן פסח לכרעי המטה היינו מטה הוא מלכות וכרעי המטה הן כחות הטהרה המתפשטים ממנה וקשרו אותו כי בקרבו אל הקדושה זהו ביטולו אך לא נתבטל מכל וכל עד לע״ל יעו״ש. והנה מה שקשרו אותו לכרעי המטה זהו ענין אתכפיא ואח״כ בארבעה עשר יוכלו להעלותה בבחי׳ טוב מאד זה יצה״ר דהיינו כשנהפך לטוב וזהו ענין קרבן פסח. שהוא בחי׳ דילוג. אז ידלג כאיל פסח כי ק״ן נק׳ חגרת ע״ד עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים. וע״י קרבן פסח מתעלה בקדושה ולכן צ״ל שה תמים כו׳ כי מבחי׳ חגר ופסח נתעלה ונתברר ליכלל בקדושה להיות אז ידלג כו׳ בחילא יתיר וא״כ צ״ל תמים דוקא. ומ״מ איתא בירושלמי פ״ט דפסחים הלכה ה׳ וז״ל אית תניי דוקים ותבלולים (מומין הם כדכתיב או דק או תבלול בעינו) פוסלים בו. אית תניי אין דוקי׳ ותבלולי׳ פוסלים בו כו׳ מ״ד אין דוקי׳ ותבלולי׳ פוסלין בו מה אני מקיים שה תמים כו׳ שיהיו שלימין באבריהן כו׳ עכ״ל. והיינו כי אדמ״ו נ״ע בד״ה כי תשא * פי׳ משארז״ל בגיטין פרק הנזקין בענין דוקין שבעין דלדידהו לא הוה מומא ולדידן הוה מומא. פי׳ דוקין שבעין הוא ההסתר שבחכמה והשגה אלקית מצד חומר מחשך הגוף שלא נתפס במוח ולב סובב וממלא הוא תכלית הדקות של הרע משבירת רפ״ח ניצוצים שבשעת חטא אדה״ר שנתגשמו כל הברואים וכמ״ש בזהר דאחשיך אנפי דברייתא כו׳ ולכן לעובדי כוכבים שנלקחין מבחי׳ אחוריים אין זה מום. וע׳ בהרמ״ז פ׳ האזינו. אך לדידן ישראל עלה במחשבה ונק׳ אישון עינו הוי מום כו׳ עכ״ד. ואפשר כי מומין אלו הדקין הם מבחי׳ הטוב שבק״ן וע׳ זח״ב ויקהל דר״ג ע״ב. ולכן בפסח מצרים שהוא ענין לשון פסח ודילוג שהמכוון שהי׳ העלאה מכללות הטוב דק״ן ע״כ איכא למאן דאמר אין דוקים ותבלולים פוסלים בו כו׳ ודוגמא לדבר כמו במצרים לא הי׳ פריעה רק מילת הערלה לבד. מטעם שלגבי גילוי הגדול אז לא הי׳ מסתיר הקליפה הדקה של עור הפריעה משא״כ אח״כ הוצרכו להעביר גם עור הפריעה כו׳. וכמו״כ בכל הפסחים ודאי פוסלין דקי׳ ותבלולי׳.

במאו״א אות ט׳ סט״ז טלה המזל בחסד אור ישר עכ״ל. והי״נ הראה מקום למ״ש בלקו״ת פ׳ ויצא בדרוש י״ב מזלות.

זח״ב ד״מ ע״ב ויקחו להם איש שה. תאנא תלת קשרין אינון דתלת קשרין. ופי׳ במק״מ חב״ד חג״ת נה״י. ובהאי דאתקרי צאן אתקשר כולא נ״ב ת״ת דקדושה נק׳ צאן. ור״ל כי בת״ת מתקשרים חב״ד חג״ת נה״י. וכמשנ״ת בפ׳ אמור דצ״ו סע״ב ושם במק״מ שלכך נק׳ ת״ת ע״ש שיוצאים ממנו פארות וענפים כנזכר ע״פ אשר בך אתפאר. וע׳ במ״ש בתו״א פ׳ נח ע״פ הן עם אחד שם נזכר בענין ת״ת. וסיים הזהר בפ׳ בא כאן אתקשר צאן בצאן. נ״ב צאן דקדושה שהוא ת״ת אחז בתפארת דקליפה עד שהרגו ור״ל שהעלו הניצוצות דת״ת דק״ן שהוא ג״כ כללות כל הע״ס דק״ן ע״ד הנ״ל להיות מתברר ונכלל בת״ת דקדושה וכמ״ש סד״ה ויעש משה נחש נחושת וכמ״ש במק״מ פ׳ פקודי דרכ״ט ע״א

כי תשא: נדפס בהוספות לתו״א (קיא, א).

בענין קרסי נחושת קשורא נחשא בנחשא היינו העלאת נחשת דק"ן לנחשת שלמעלה שהוא ת"ת ועי"ז נמתקים הדינין כו'. וכמו"כ זהו ענין ויקחו להם איש שה. להעלות ת"ת דק"ן הנק' צאן לת"ת דקדושה וזהו לבית אבות שהם חג"ת דקדושה והעלאה צ"ל על ידי שמתחלה יהי' אתכפיא סט"א כו' כנ"ל. וזהו שארז"ל בפסח נולד יצחק היינו טלה דקדושה כמ"ש אלקים יראה לו השה וכמ"ש בסדר עבודה דיוהכ"פ מגזעו הוצאת טלה טהור ואף שיצחק הוא בגבורה אך בפנימי' הגבורה הוא אור החסד וע' מזה בהרמ"ז פ' צו דף כ"ח ע"ב בענין עקדת יצחק. וענין שייכות שה וצאן לת"ת, זהו ע"פ מ"ש הבחיי בספר כד הקמח באות פ' סד"ה פסח וז"ל וע"ז הענין היו עובדים המצריים לצורת הצאן כמ"ש כי תועבת מצרים נזבח להוי' אלקינו. (וארא ח') בעבור שהיתה מגעת להם טובה גדולה מאד מצד הצאן יותר מכל שאר בעלי חיים כו' בגזה ובחלב ובוולדות כו' ואין בני אדם משעבדין אותם בגופן כענין שוורים לחרישה כו' ע"ש. ובחי' יתר שאת זו בצאן על שאר בע"ח היינו מפני ששרשם בת"ת כו' ולכן ארז"ל שמעשרות את בעליהן ות"ת נק' עשיר כו'.

במ"א בענין צאן לבן פי' צאן לשון צאינה ואפשר היינו יציאת מצרים ולכן קרבן פסח בא מן הצאן דוקא דהיינו יציאת מצרים כו'.

במאו"א אות שי"ן סי' י"ב ז"ל. שה סוד יצחק שה לעולה. שם אלקים דיודי"ן וה' אותיות אלקים. והנה שה כינוי ליסוד. שה תמים זכר. בסוד יצחק קץ חי (ע"ד ואת בריתי אקים את יצחק ישיש כגבור לרוץ אורח) וכן שה הה' בציור ד"י הוי אותיות שדי. שביסוד שם שדי עכ"ל. ואפ"ל הפי' ויקחו להם איש שה ע"ד אדם ובהמה וארז"ל פ"ק דחולין דף ה' ע"ב אלו בני אדם הערומים בדעת כאדם ומשימים א"ע כבהמה. כך מי שהוא איש יקח לעצמו בחי' שה שישים א"ע כשה בבחי' ביטול שהשה יש בו ביטול יותר מכל הבהמות ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' אמור ע"פ והניף הכהן אותם.

זכר תמים כו' מן הכבשים ומן העזים. ברבות ויצא פ' ע' דף ע"ט הביא ממ"ש בפ' אמור שה כשבים ושה עזים. הרי שם שה כולל לכבשים ולעזים. וע' במאו"א או' ט"ו בענין עזים. ואפ"ל כי שה נק' ת"ת כנ"ל והוא כולל חו"ג שהם כבשים ועזים. וברבות וישלח פע"ה צאן אלו ישראל שנאמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ביחזקאל סס"י ל"ד. וכיון שהם צאן אדם זהו איש שה. שהוא איש וגם בחי' שה ועמ"ש מזה בד"ה אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים וכבשים הם בעלי תורה כי יש בהם צמר ושער רישי' כעמר נקי והשערות הם הלכות התורה סלסלה ותרוממך. ושה עזים בעלי תשובה או בעלי מצות בעלי עסקים עמ"ש ע"פ שערך כעדר העזים כו'.

קיצור מפסוק ויקחו להם איש שה דלעיל.

א) **וכשהי'** לו דבר לא תבע אלא ממני ויקחו להם איש שה. והיינו כי בפסח יציאת מצרים שיוצא ז"א מבחינת עיבור בבטן אימא. כמ"ש בסידור ד"ה עבדים היינו. וע' מ"ש בפי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם בד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. וע' מזה באגה"ק סי' ז' ד"ה אשרינו מה טוב חלקנו.

ויובן זה עוד עפמ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים ושם בד"ה וזהו הבט משמים וראה כו' וברך את עמך. שמים שם מים היא התורה שנמשלה למים ואז וברך את עמך כו' ע"ש. והנה זאת התורה אדם שהתורה היא בחי' אדם. והמשכה זו באה בבחי' דילוג וע' מענין ההמשכה מאוא"ס בבחי' אדם בתו"א פ' יתרו בד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה. או כמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה קול דודי בפי' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים. ע"כ כדי שיהי' המשכה זו צריך להיות העלאה דקרבן פסח. שעי"ז יומשך ופסח הוי' על הפתח. וזהו לא תבע אלא ממני כו'. או י"ל וכשהי' לו דבר כי בפסח ליל שימורים ע' זהר פ' בא דל"ז שה"ס היחוד ואימתי הוא גדול כו' ויצי"מ ע"י יובלא בינה. וכדי שיהי' המשכה זו צ"ל הקרבן פסח ע' זח"ג קצ"א א' בענין גבורי כח עושי דברו כו'. גם י"ל שה ממשיך בחי' איל. אילת השחר כח וגבורה ע' ש"י גם ל' יובילו שי למורא תילים ע"ו י"ב ס"ח ל'.

ב) לי ולא לכם היא הגאולה. אפ"ל לי קאי על כנס"י שנפדית ממצרים אבל י"ל ג"כ לי קאי על הקב"ה. שהרי בגלות נאמר איש וביתו באו איש זה הקב"ה וביתו שם אד'. רק מבואר במ"א ע"פ אלקים מושיב יחידים ביתה שעכ"ז בגלות הם יחידים זה בפ"ע וזה בפ"ע ואין להם חיבור כלל. לכן לי ממש היא הגאולה. כי מלכא בלא מטרוניתא לאו איהו מלכא וגם נק' פלג גופא ע' זח"ג דף ה' ע"א ודף ז' ע"ב ודף י"ז סע"א ודף ס"ט א'. ודרס"ו ע"ב. וזהו ויקחו להם איש ואמרז"ל הובא בילקוט פ' בא רמז קצ"א דנ"ח ע"ג ויקחו להם איש זה הקב"ה דכתיב הוי' איש מלחמה. והיינו כמ"ש בזהר ח"ב פ' בא דל"ז ע"ב ודל"ח ע"ב בענין הוא הלילה הזה דאתחבר זה בזאת כי זאת נק' אשה לזאת יקרא אשה. כי מאיש לוקחה זאת. מאן הוא איש דאקרי זה. והיינו ויקחו להם איש שהוא בחי' זה דהיינו זה אלי ואנוהו. זה הוי' קוינו לו. וכדי להמשיך בחי' ויחוד עליון דבחי' זה בזאת הוא הקרבן פסח לשון דילוג וקפיצה וכמו"כ נמשך מלמעלה הנה זה בא מדלג כו'. ובלקו"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון פי' הוי' איש מלחמה שכדי שיומשך מבחי' כי אל אנכי ולא איש ע' בילקוט פ' האזינו להיות בבחי' איש הוא מלחמה. שיש מקטרגים ע"ז כו'. והנה לכן קרבן פסח הוא שה דוקא דבמאר"א פי' שה הוא יסוד. והוא בחי' זה כמ"ש בנח שהי' איש צדיק זה ינחמנו ויש ראיה ע"ז ממ"ש בשמואל א' סי' י"ז ל"ד גבי דוד ונשא שה מהעדר והכתיב זה הרי שה הוא ענין אחד עם זה. וכן משמע ממארז"ל במד"ר פ' משפטים פ"ל ע"פ כי יגנוב איש שור או שה כו' דשה קאי על יוסף שגנבו אותו ומכרו אותו ועז"נ וארבע צאן הם דמלכות תחת השה. וידוע דיוסף הוא יסוד ע"י ששמר את הברית ונק' בחי' זו שה. ולכן כדי להמשיך ויקחו להם איש שהוא בחי' זה וזהו ע"י ויקחו להם שה. שהוא ג"כ בחינת זה ואפ"ל ע"ד וקרא זה אל זה שנתבאר בזח"ג פ' עקב דרע"א סע"ב שיש ב' בחי' זה הא' ג' הוויות דברכת כהנים הב' י"ב חיות המרכבה והוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה. כענין אחד בחילופי אתוון ועד. השה יצחק כי ואת בריתי אקים את יצחק וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק ישיש כגבור לרוץ אורח. גם כי פני שור מהשמאל ופרה מקבלת מפני שור ולכן כל השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא קרן. גם כי שור נגח הוא. משא"כ שה הוא

בחינת רחמים. גם ועשתרות צאנך שמעשרות את בעליהן חולין דפ"ד. מפני שהם פרים ורבים. גם שור נגח הוא וצאן אינו כן והם בעלי תענוג ע"כ הקרבת השה שיהי' התענוג לאלקות. ובפרש"י בחומש ר"פ עקב עשתרות ג"כ לשון חוזק כמו בעשתרות קרניים.

ג) **ועיין** במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ד ע"פ ויסע משה את בני ישראל ההי"ד ויסע כצאן עמו. ובירמי' סי' ל"א כ"ו בפרש"י ואצלחינון כבהמה. ובשה"ש רבה דף י"ח ע"ד ע"פ דודי לי ואני לו הוא לי לרועה רועה ישראל האזינה. ואני לו לצאן ואתנה צאני צאן מרעיתי ביחזקאל סס"י ל"ד. וא"ל כי מה שכנס"י נק' בנים זהו מצד התלבשות אור א"ס בחכמה ששם שייך המשל כמו טיפה ממוח האב אבל לגבי אור א"ס לא שייך בחי' זו לכן שם הוא המשל הוא לי לרועה ואני לו לצאן. דמ"מ הצאן מעשרות את בעליהן. כמו"כ נש"י ממשיכים גילוי אור א"ס ב"ה ועושין רצונו של מקום ונק' כאלו עשאוני ממש כמשנ"ת בלקו"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער. וכיון שנחשב כאלו עשאוני ממש זהו שמעשרות את בעליהן ונק' צאן ממש. שהצאן יקר בעיני הרועה. ועמ"ש ע"פ צאי לך בעקבי הצאן. ופרש"י בשבת פרק במה מדליקין דל"ג ע"ב אבות הראשונים שהיו רגלי הצאן וחזוקן ע"ד קושטא קאי ושקר אין לו רגליים. ע' בוך תרטו"ב דקכ"ח ע"א. וע"ש סעי' ה' ותפלות אבות תקנום. וגם ע"ד יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים ונת' מזה בבוך בראשית א'. וזהו שה לבית אבות דוקא. ועי"ז ימשיכו מעצמות אור א"ס בחי' רועה ישראל האזינה שיומשך בבחי' איש כו' גם כדי להמשיך מבחי' דסליק לעילא לעילא צ"ל ע"י תשובה ומס"נ.

שה לבית אבות שה לבית. בפרדס ערך בית. בית מתייחס אל המל' והבינה היינו כי צירופי האותיות נק' בית כמ"ש בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא עפ"י הס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו' ע"ש. ויש אותיות הדבור ואותיות המחשבה. וזהו ב' בתים הנ"ל דהמל' שנק' בית הוא אותיות הדבור שהם במ' והבינה הוא אותיות המח' והיא בית הנבנה מאותיות המח' וע' זח"ב תרומה דקל"ב בענין א"ב דא"ל אדון וא"ב דא"ל ברוך שהם בחי' ב' מיני אותיות הנ"ל.

ב) **הבינה** בית לחכמ' שהוא בעלה כנודע עכ"ל. זהו ע"ד מארז"ל פ"י דשבת דקי"ח ע"ב א"ר יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ופרש"י שהיא עיקר של בית עד"ה חנוכת הבית דרוש השני שההולדה נק' בית ויהי ביתך כבית פרץ, אולי אבנה גם אנכי ממנה. י"ל כמו הבנין דבר קיים כמ"כ ע"י ההולדה נמשך דורי דורות, בסדור שם פי' משום דבני במזלא תליא. אלא י"ל כפשוטו ע"י ההולדה נעשה בית בנים ובני בנים זהו הנק' בית וכמ"ש אלקים מושיב יחידים ביתה תלים סי' ס"ח ז'. וע' מזה במד"ר ר"פ ויצא ובפ' צו פ' ח'. ובמד"ר פ' במדבר פ"ג דרי"ד ע"ב אלקים מושיב יחידים ביתה, אמר הקב"ה אע"פ שבני אדם בעוה"ז היו יחידים אלא הפרתי אותם והרבתי אותם ועשיתים בתים שישבו בהם בעוה"ז, כיצד דוד

הי׳ יחידי ועשיתי אותו בית שנאמר בית דוד כה אמר ה׳ ואהרן הי׳ יחידי ועשיתי אותו בית שנא׳ בית הלוי ברכו את ה׳ בית אהרן ברכו את ה׳, נשמע בית היינו מה שהפרתי והרבתי אותן שלכן נק׳ בית אהרן, וזהו שההולדה נק׳ בשם בית כנ״ל, וזהו אשר ר׳ יוסי לא קרא לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי כי בה וע״י דוקא זוכה להיות בית שמבחי׳ יחידה נמשך ביתה והיינו ע״י אשתו, א״כ מה שהבינה נק׳ בית לחכ׳ שהוא בעלה זהו״ע יחוד פנימי דחו״ב שממנו נמשך לידת הנשמות כו׳ ועמ״ש ממעלת הבינה על החכ׳ בת״א ר״פ לך לך כענין ה׳ דאברהם ובלק״ת ר״פ ראה בד״ה ראה אנכי נותן וע׳ בזח״ב פ׳ שמות די״א סע״ב ע״פ וילך איש מבית לוי דא קוב״ה אתר דחכ׳ עילאה וההוא נהר מתחברן כחדא, וע׳ בסדור בדרוש הזימון בענין לויתן שזהו חיבור חו״ב דוקא אז דוקא מתגלה התענוג עליון, ובמ״א פי׳ שהמחבר חו״ב זהו שער החמשים דבינה שמחבר ב׳ הפכים אין ויש כי והחכ׳ מאין תמצא והבינה נק׳ להנחיל אוהבי יש. והנה שער החמשים נק׳ ג״כ כתר ולכן נק׳ בית שהוא בחי׳ מקיף, וע׳ עוד מפסוק מושיב יחידים ביתה סנהדרין פ״ב א׳ סוטה פ״א ד״ב ע״א ירושלמי פ״ה דביצה פ״ב דתענית מד״ר ע״ב א׳ בפתיחתא דאיכה דנ״ו ג׳ זבדי בן לוי פתח אלקים מושיב יחידים ביתה משם יובן דביתה זהו יחוד קוב״ה ושכינתי׳ משא״כ בגלות אע״פ שגלו לעילם שכינה עמהם, מ״מ אינה מתיחדת עם ישראל שהוא ז״א דאצי׳ הבחי׳ כי שרית עם אלקים אבל מושיב יחידים ביתה ביצ״מ נעשה יחוד ישראל העליון עם המל׳ וממילא המל׳ משפיע בפנימיות לישראל שלמטה כו׳.

ג) **במד״ר** פ׳ בא פט״ו דק״ל ע״ד ד״א החדש הזה לכם כו׳ קבע בו חודש של גאולה כו׳ כך הוציא הקב״ה את ישראל מבית האסורים, מוציא אסירים בכושרות על שהרחיקו את עצמן מן הזנות הוציאן ממצרים ולכן שלמה אמר גן נעול אחותי כלה כו׳ בזכות הנשים כשירות יצאו ישראל ממצרים כו׳. עו״ש בכושרות בחודש כשר לצאת כו׳, עו״ש בכושרות לשון בכי ושירה אותן שהיו בוכין ויאנחו בנ״י והנה נער בוכה ועכשיו משוררין אז ישיר משה ובנ״י כו׳ ובקהלת ד׳ ד׳ ואת כל כשרון המעשה כו׳.

ד) **זח״ב** תרומה ק״ע סע״ב ענין מוציא אסירים בכושרות מפרשו על זיווגים וכ״ה במד״ר פ׳ במדבר שם, וכ״ה בגמ׳ רפ״ק דסוטה וקשה לזווגן כקי״ס שנא׳ אלקים מושיב יחידים ביתה שהו״ע הזווג כדפרש״י אדם יחיד ואשה יחידה והוא מזווגם יחד ומיישב בהן בית מוציא אסירים בכושרות הוציא ישראל ממצרים כו׳ מקיש זיווג יחידים ליצ״מ. וי״ל כי יצי״מ יציאת השכינה מהגלות ונמשך הזווג עליון כנ״ל ססעי׳ ב׳, כמ״כ הזווג גשמי שיהי׳ מושיב יחידים ביתה כי הזווג וחיבור זו״נ נמשך ממקום עליון משניהם כמ״ש בסדור בד״ה כי על כל כבוד חופה, ובזח״ג ס״פ אחרי דע״ט ב׳ שזיווג שמשא וסיהרא נמשך מע״ק כמ״ש מזה בישעי׳ ע״פ והי׳ מדי חדש בחדשו וזהו״ע שר״ח ניסן הוא חודש של גאולה שהו״ע מוציא אסירים בכושרות, כי הגאולה זהו״ע יחוד עליון ולכן נק׳ חדש כשר וגם בזכות נשים כשירות נמשך היחוד.

ה) **עוי״ל** פי׳ אלקים מושיב יחידים ביתה, כי הנה הקב״ה נק׳ יחיד חי העולמים מלך והיינו שבחי׳ יחיד נמשך ע״י חי העולמים בבחי׳

מלך ולכן גם היסוד נק' יחיד כי הנה נו"ה הם תרין נצח ענף החסד והוד ענף הגבורה אבל היסוד הוא יחיד כנז' בסדור סוף כוונת ב"ש גבי יחיד חי העולמים מלך והמל' נק' ג"כ יחידה ע"ד אחת היא יונתי כו' וכמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה ששים המה מלכות דרוש השני. והנה בגלות הם מופרדים וכמ"ש בזח"ב פ' בשלח דנ"ה סע"ב ע"פ בשוב ה' ציון כו' אלא בשוב ה' ציון ודאי ת"ח בשעתא דאתחריב ירושלים לתתא וכנס"י אתתרכת סליק מלכא קדישא לציון (שבת אין לו בן זוג) ואנגיד לי' לקבלי'. ועמ"ש במק"מ ובהרמ"ז. בגין דכנס"י אתתרכת השתא דאתגלי כנס"י סליק לי' לגבי' (והוא מבואר ג"כ בזח"ג פ' אחרי דע"ד סע"ב וז"ל, תנינן כד אתפרש מלכא ממטרוניתא וברכאן לא משתכחין כדין אקרי וי דתניא רישא דיסוד י' דהא יסוד יו"ד זעירא איהו (וזהו פי' יסוד יו"ד סוד וע' בלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שורש טעם וקישור ושם ספ"א גבי היא בחי' מצות מילה ופריעה התגלות העטרה בחי' יו"ד כו' ועזח"ג פנחס דרט"ו ע"ב יו"ד דאיהו ברית כו' וע' במאו"א אות יו"ד) וקוב"ה ו' רברבא עילאה (ע' בלק"ת פ' חקת בד"ה ויקחו אליך פרה איתא במשניות ושם פ"ג גבי ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ולעיל מיני' בד"ה ביאור ע"פ זאת חקת כו' ושם פ"ב ג"כ בענין עץ ארז ואזוב ובמאו"א אות ו' ססעי' א' וא"ו דגחון רברבא סוד תפארת מכריע בין שני חצאי התורה חו"ג והוא כוללם והוא וא"ו שבשם עכ"ל. אך הענין היותו רברבא דאתוון רברבן הם בבינה מהארת הכתר צ"ל שזהו ע"ד ת"ת עולה עד הכתר כו', וזהו קוב"ה שהוא ת"ת וא"ו רברבא עילאה, וע' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש השני ושם פ"ב בענין והנורא א-ל עליון שהוא"ו דוהנורא נמשך מבחי' א-ל עליון כו' וע"ד כתיב ו"ו תרין ווין כחדא (ע' זהר ר"פ יתרו דס"ח ע"א) וע' מד"ר פ' בראשית פי"ב ההפרש בין אלה תולדות בשני ווין ובין תולדת חסר וא"ו א', ויובן זה ג"כ עפמ"ש בסדור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני דאם הזווג נמשך ע"י ת"ת בא ההמשכה מע"י וא"א ואם נמשך רק ע"י היסוד בא השפע רק מחב"ד כו' ע"ש ורישא דהאי יסוד יו"ד הוא (ע' זח"א ויצא קס"ב ע"ב בפי' ברכות לראש צדיק) וכד אתרחקת מטרוניתא ממלכא שהמל' היא בתוך הגולה וקוב"ה סליק לעילא לעילא (ע' זהר ויקרא ד"כ ע"ב ובפ' ויגש דר"י ע"א, וע' מזה בסדור בד"ה יתום ואלמנה יעודד) וברכאן אתמניעו ממלכא (ע' מזה בזהר ויקרא די"ז סע"א ע"פ איכה תרעה ובפ' ויקרא ד"ה ע"א בענין גדול הוי' בעיר אלקינו אימתי אקרי קוב"ה גדול בזמנא דכנס"י אשתכחת עמי' וע' זהר ר"פ וארא ע"פ בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא) וזיווגא לא אשתכח ברישא דיסוד נטיל וא"ו עילאה להאי רישא דיסוד דאיהו יו"ד ונגיד לי' לגבי' כדין איהו ו"י ו"י, לכולא לעילאין ותתאין עכ"ל, וע' מזה בפרדס ערך אוי וערך הוי וערך וי. ואז נקראו זו"נ יחידים ר"ל הת"ת והיסוד הוא בפ"ע והמל' יחידה בגולה בפ"ע ע"ד היתה כאלמנה וכמש"ש לעיל ססעי' ב' בשם המד"ר בפתיחתא דאיכה, אבל בזמן הגאולה כתיב בשוב ה' ציון שהוא יסוד, וזהו מ"ש בזהר בשלח דנ"ה סע"ב וכד תתהדר כנס"י לאתרה כדין ייתוב מלכא קדישא לציון לאתרי' לאזדווגא חד בחד ודא הוא בשוב ה' ציון וכדין זמינא ישראל למימר זה א-לי ואנוהו וכתיב

זה הוי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו עכ"ל. ור"ל שזהו ישועה של הקב"ה ג"כ שיומשכו בו הברכות ממקום עליון וע' בזח"ג פ' ואתחנן דרס"ו ע"ב ובאו האובדים בארץ אשור כו' וזהו אלקים מושיב יחידים ביתה פי' ציון וכנס"י שהיו יחידים ופרושים זה בפ"ע דמנגד לי' לקבלי' וכנס"י אתתרכת ועכשיו יתחברו יחד והיו לאחדים, והיינו ביתה שיהי' בית ויהי' הולדת הנשמות. ועד"ז יובן המד"ר פ' בראשית פמ"א אמרה שבת אין לי בן זוג כי שבת נק' ג"כ יסוד שהוא שביעי כשמתחיל מהבינה וכמ"ש בזהר בראשית דמ"ג ע"ב ע"פ וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא ונק' אין לי בן זוג ע"ד הנז"ל שנק' יחיד, א"ל הקב"ה כנס"י שהיא מל' שנק' ג"כ יחידה יהי' בן זוגך כו', וזהו אלקים שהיא הבינה מושיב יחידים ציון וכנס"י ביתה ומזה נמשך מוציא אסירים בכושרות בכי ושירות היינו ע"י מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא, עי"ז מתעורר רחמים שיומשך הגילוי ושיומשך גילוי יחיד חי העולמים בבחי' מלך, ומזה נמשך שירות אז ישיר משה ובנ"י כו' וזהו אשרי יושבי ביתך כי אשרי זהו ההיפוך מבחי' הוי כמ"ש בהרד"א בשם המדרש, וי"ל כי אשר יו"ד הפך הסתלקות היו"ד כ"א המשכת היו"ד והיינו בבחי' יושבי ביתך ע"ד מושיב יחידים ביתה כו'.

ו) **וזהו** אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ מבית עבדים, וע' מזה בת"א פ' יתרו סד"ה ולתוס' ביאור מ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ דקי"ט סע"ד ושם פי' מבית עבדים כי בבחי' מצרים נק' בחי' עבדים כי בבחי' סדר ההשתלשלות מעילה לעילה בסדר המדרגות שנק' בחי' מצרים, הנה אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו כו' (וע' מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאוה ספ"ב) אבל כאשר הוצאתיך מאמ"צ הי' למעלה מן ההשתלשלות לא יהי' בבחי' עבדים כלל ששם אין יניקה ואחיזה לסט"א כלל עכ"ל. ויובן זה ממ"ש בסדור סד"ה הללוי' הללי נפשי גבי והרי ידוע שיש יניקה כו', ולהיות שצריך שלא יקבלו גם החיצונים כו' הנה לזאת עיקר הכוונה בהילול ושבח הנ"ל הוא דוקא בבחי' חו"ב שנק' י"ה כו' והיינו כי הבינה נק' עלמא דחירו שאין שם יניקה לחיצוני' נשמע דהעילוי מבחי' המדות חו"ג בבחי' חו"ב נק' יצי"מ והוא ג"כ היציאה מבית עבדים. אך פי' מבית עבדים, היינו כמ"ש בזח"ב פ' יתרו ד"פ ע"ב כמה דאית ביתא קדישא לעילא אית ביתא לתתא, ביתא קדישא לעילא כדכתיב בחכמה יבנה בית ופי' במק"מ שהוא מל' כי אבא יסד ברתא, וע' מזה באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם, פי' ברתא מל' בחי' הדבור עליון שרשו מקדמות השכל, ולפ"ז מה שנק' בית כי האותיות נקראו אבנים בס"י ומהאבנים עושים הבית וכמ"ש מזה לעיל סעי' א'. וא"כ לפי"ז בית עבדים הוא ג"כ צירופי אותיות שמהם נמשך חיות ויניקה לחיצוני' הנק' עבדים כנ"ל, ובחי' זו זהו"ע לבונה שבי"א סממני הקטורת שמשם נמשך האותיות להחיות החיצוני' בבחי' מקיף כו', וכמ"ש מזה בד"ה וארא אל אברהם דתקע"ב, ולפמש"ל סעי' ב' דעיקר בחי' בית זהו ע"ש ההולדה וכמ"ש במד"ר פ' במדבר פ"ג הפריתי אותן והרביתי אותן ועשיתים בתים, א"כ ביתא קדישא

זהו הנשמות שנמשכו מזיווג זו"נ דקדושה דאצי' שהן ו"ה שבשם ובית עבדים זהו הנמשך מזיווג זו"נ דנוגה שעז"נ גם בלא דעת נפש לא טוב, וע' מזה בלק"ת בד"ה ויקחו אליך פרה איתא במשניות, וע' במד"ר פ' לך פמ"ה ע"פ ויבא אל הגר ותהר הקוצין הללו אינן לא מתנכשין ולא נזרעין מאליהם הם יוצאין ומתמרין ועולין (וזהו משל שהגר תומ"י נתעברה ויצא ממנה כו') החטים הללו כמה צער וכמה יגיעה עד שלא יעלו (וזהו משל לשרה שנצטערה זמן רב עד שילדה את יצחק, כנלפע"ד דלא כפי' המ"כ שם) וז"ש בעובדי' א' י"ח ובית עשו לקש כו' וע' בזח"ג פ' ויקרא ד"ז ע"א דהאדם כשמזדווג זווג כשר ומוליד בן ובת נק שם הוי' עליו. וזהו אשר הוצאתיך כו' מבית עבדים לבחי' ביתא קדישא והיינו מושיב יחידים ביתה כו'.

וככה תאכלו כו' בחפזון כו'. בפסחים פ"ט דצ"ו סע"א אותו בחפזון ואין אחר בחפזון ובפ"ק דברכות ד"ט סע"א ראב"ע מפרש חפזון דמצרים שנחפזו לשלחם וחפזון זה מתחיל מחצות לילה ורע"ק מפרש חפזון דישראל שנחפזו ללכת וכן איתא בפסחים דק"כ ע"ב ע"ש בפרש"י וי"ל איך יחלוק ראב"ע על מקרא מפורש בישעי' סי' נ"ב י' כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון דמשמע לא כיציאת מצרים שיצאו בחפזון וכ"כ בפ' ראה ט"ז ג' כי בחפזון יצאת כו' ואי' במכילתא פ' בא פ"ז ג"כ מזה מחלוקת והמפרש הביא שהספרא פ' ראה אמר שלישראל לא הי' חפזון שהרי נאמר לא יחרץ כלב לשונו וכן איתא ברבות ס"פ בא בעוה"ז כשאכלו ישראל את הפסח אכלו אותו בחפזון ע"ש כי בחפזון יצאת מארץ מצרים אבל לע"ל כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון. ומשמע ברבות שם שהחפזון הוא מה שהתקינו את עצמן בלילה לצאת בהשכמה כו' והיינו ע"ד מש"ש ס"פ י"ח בעוה"ז עשה להם נס בלילה שהוא נס עובר אבל לע"ל הלילה נעשה יום שנאמר והי' אור הלבנה כאור החמה כו' עוד שם ברבות ס"פ בא היינו ס"פ י"ט לשעבר אני ובית דיני הייתי מהלך לפניהם שנאמר והוי' הולך לפניהם כו' אבל לע"ל אני לבדי שנאמר כי הולך לפניכם הוי' א"כ מבואר דה"ט שלא יצאו בחפזון כי הולך לפניהם הוי' לבדו דהא זהו סיפי' דקרא כי לא בחפזון כו' כי הולך לפניכם כו' מבואר אף שביצי"מ כתיב ג"כ והוי' הולך לפניהם אלא לפי שהוא וב"ד הלכו ע"כ צ"ל בחפזון והיינו כי ב"ד הוא מדת מלכות שהיא מדת לילה והיציאה בלילה זהו עצמו ענין החפזון כו' ובזה יש לתרץ דהא כתיב ר"פ מסעי ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה אשר יד רמה זהו היפך החפזון אלא כי זה הי' ביום היינו ממחרת הפסח ומדת יום א"צ לחפזון כו' והענין כי הלילה נק' ליל שימורים שצריכה שמירה שלא יהי' יניקת החיצונים מחמת החושך וההסתר וזהו מדת מלכות שהוא להיות בחינת עם עוממות דברים זרים ונפרדים כמ"ש בד"ה רני ושמחי בענין רננא ברמשא ע"כ מחמת החושך וההעלם יש מקום ליניקת החיצונים שנקראים חושך עיין ברבות ס"פ ויקרא בענין כי החושך יכסה ארץ ולכן הי' היציאת מצרים מבחי' חושך והעלם שהרע עדיין בתקפו רק שיוצא ממנו בבחי' אתכפיא ע"כ צריך לברוח מן הרע בכדי שלא יומשך אחריו ח"ו וכמ"ש ענין זה בתניא פל"א (גם ענין הוא וב"ד שההילוך שבנפש נמשך ע"י המלאכים כמ"ש בד"ה כנשר יעיר קנו בענין כי מלאכיו יצוה

לך כו' והיינו כי הנה"ב שרשה משם, וזהו ענין שתים לפניה דק"ש כמ"ש בד"ה ונתתי לך מהלכים וכיון שעדיין לא נתבררה נה"ב לכן צ"ל בחפזון אבל לע"ל שכבר יוגמר בירור נה"ב אזי א"צ לקבל סיוע בההילוך מהמלאכים כ"א הוא לבדו כו' ולכן עתידים המלאכים שיאמרו קדוש לפני הצדיקים) וכענין מ"ש בפ' קרח וכל ישראל אשר סביבותיהם נסו לקולם כו' וכמ"ש ויהי דוד נחפז ללכת מפני שאול בש"א סי' כ"ג פ"ו והו"ע מהירות וכן אני אמרתי בחפזי תלים קט"ז י"א ומצינו ג"כ חפזון לשון יראה כמ"ש ס"פ שופטים אל תיראו ואל תחפזו נבהלו נחפזו תילים סמ"ח מקול רעמך יחפזון תילים ק"ד ז' אך הרד"ק במכלול ערך חפז פי' שהכל ענין אחד שהו"ע נחוץ ומהירות מפני הפחד וכך הו"ע הבריחה מן הרע מחמת יראת חטא שהוא הפחד שלא יומשך אחריו ח"ו והנה בפ' ויחי גבי פחז כמים פרש"י ג"כ לשון מהירות וכן אנשים ריקים ופוחזים בשופטים סי' ט' ד', פרש"י בהולים במעשיהם לעשות בלא תבונה, א"כ לפ"ז הוא קרוב לענין חפזון וכ"כ במצודת ציון שם וכן במכלול בהג"ה ערך פחז דגבי חפזון כתיב ג"כ נבהלו נחפזו כנ"ל וכן מצינו במקרא כבש כשב שלמה שמלה. וכן במשנה פ"ק דמעשרות הבצלים משיקפל והפי' משיקלף אלא דמ"מ יש הפרש דפי' ריקים ופוחזים וכן פחז כמים היינו שהוא איש מבוהל שממהר מעשיו ונחפז בלי תבונה וישוב משא"כ ענין חפזון שמוכרח להיות ממהר ונבהל מפני יראת האויב וכנ"ל בענין ויהי דוד נחפז כו' אך עכ"ז המעשה הנעשה בחפזון למהירות אינו משובח כמו מה שנעשה בישוב הדעת שנמשך ממוחין דגדלות שהוא היפך הבהלה והתפעלות וכמו שאמרו ברבות ס"פ מטות על בני ראובן ובני גד נחלה מבוהלת בראשונה כו' וכן איתא ברבות וישלח ר"פ פ"ג על ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך כו', נחלה מבוהלת שהו"ע עולם התהו כו' משא"כ עולם התיקון שרשו ממו"ס שהוא תכלית שרש ענין ישוב הדעת כנזכר באד"ר קכ"ח ב' סבא דעתוהי סתום היינו שאינו מתפעל מהעדר הרצון כו' בחי' נושא עון ועובר על פשע ולכן אף החפזון דיצי"מ אף שזהו הי' בהכרח מפני שהרע הי' בהם בתקפו והוכרחו לצאת בחפזון עכ"ז בחי' דלעתיד כי לא בחפזון תצאו עדיף הרבה יותר כי הוא קיום נצחי בל תמוט עולם ועד לפי שנמשכה מבחי' מוחין דגדלות כאשר כבר נתהפך חשוכא לנהורא לגמרי משא"כ ביצי"מ שכשרדפו מצרים אחריהם רצו לחזור כו' וכמה פעמים הי' בהם שינויים וכ"ז מפני שלא נתהפך עדיין הרע לגמרי, אבל לע"ל יהי' גילוי מו"ס אזי כי לא בחפזון כו' רק ענין היציאה יהי' ע"ד ומל הוי' את לבבך לצאת מחיצוניות הלב לפנימיות הלב משא"כ יצי"מ ע"ד ומלתם את ערלת לבבכם. וזהו שהטעם כי הולך לפניכם ה' הוא לבדו דוקא בחי' אני הוי' לא שניתי גילוי סוכ"ע וכמו שהוא לא שניתי כך בנשמות ישראל יהי' בחי' לא שניתי, היינו שלא יהי' עוד שינויים בעבודה, משא"כ ביצי"מ כיון שהי' ע"י בית דינו ממכ"ע שיש בזה שינויים כנודע דדוקא ז"א נק' עה"ח אתר דלא משתני משא"כ מל' נק' שושנה כו' כו' והיינו שיש בה עליות וירידות שונים שלפעמים יורדת בבי"ע ליתן טרף כו', ויש גלות השכינה כו' בין החוחים כו' לכן כמו"כ ביצי"מ הי' בישראל כמה שינויים ועמ"ש בביאור ע"פ וידעת היום ועמ"ש בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה בסופו בענין מוחין דגדלות לע"ל.

ובמכילתא פ' בא נחלקו אם הוא חפזון דישראל או חפזון דמצרים ואיתא עוד אבא חנין משום ר' אליעזר אומר זה חפזון שכינה (וכתב המפרש שהיתה ממהרת גאולתן של ישראל ואף השכינה היתה נגאלת עמהן כדכתיב אשר פדית גוי ואלקיו וגו') אע"פ שאין ראי' לדבר (דהאי בחפזון קאי על השכינה) זכר לדבר קול דודי הנה זה בא וגו' שמצינו שהיתה ממהרת גאולתן של ישראל כו' מדלג כו' (כדאיתא בחזית שהי' מדלג זמן השעבוד וכדכתיב דומה דודי לצבי שהילוכו בחפזון ובמהירות כו' וזהו שאמר פסח הוא להוי' מלשון פסוח כו' ומהו החפזון פסח הוא להוי' חפזון שכינה) ואומר הנה זה עומד אחר כתלנו יכול אף לע"ל יהא חפזון שנאמר כי לא בחפזון תצאו וגו' והמפרש שם כתב כי יש חמשים שערי בינה ויש בטומאה חמשים שערי טומאה כו' ולמשה נמסרו מ"ט שערי בינה ואלו היו מתעכבים והיו נכנסים ח"ו בחלק החמשים דנש"ט אזי לא היו יכולים לצאת ע"י משה כו' ולכך הי' צריך חפזון כו' יעו"ש שהאריך בדברים נכוחים.

והנה לכאורה י"ל שאומר חפזון דשכינה שהוא מלכות ומביא מקרא דקול דודי כו' שהוא קאי על הקב"ה וצ"ל שהקב"ה ג"כ דילג ומיהר הקץ בשביל שכינת עוזו ית' שתצא ממצרים ויהי' התחברות ויחוד עליון ממכ"ע וסוכ"ע וכמ"ש במ"א ע"פ ואזכור את בריתי ואמרו דא שכינתא וזהו שאומר טעם החפזון פסח הוא להוי' שהו"ע דילוג וקפיצה והדילוג הוא להיות ההמשכה מסוכ"ע אל שכינת עוזו ית' שהיא בחי' כלה וכמ"ש ופסח הוי' על הפתח ופתח זה הוא מ"ש פתחי לי אחותי רעייתי כו' והוא ע"ד מ"ש והוא יושב פתח האוהל פי' והוא היינו כמ"ש הוי' הוא האלקים גם כי יש מפתחות החיצוני', פתח אוהל מועד. ויש מפתחות הפנימיות שער החצר הפנימי' הפונה קדים והדילוג הוא שיומשך מבחי' מפתחות הפנימי' למפתחות החיצוני' וזהו פותח את ידיך יודי"ך. והנה כתיב אכלו ריעים שתו ושכרו דודים ופי' בזח"ג ויקרא ד"ד סע"א שזו"ן נק' דודים לפי שיחודם רק לפרקים וביאר זה יותר באדר"ז דר"צ ע"ב דהא זימנין סגיאין אינון דדכורא לא אתחבר עמה מההוא זימנא כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב וע' בפ' מצורע דנ"ג ע"א וברבות שם משא"כ או"א הם תרין ריעין בחי' ונהר יוצא מעדן בחינת מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו והטעם לזה כי בחי' מל' נוק' דז"א שהוא מקור נש"י אף שביצי"מ יצאו מהשבי' עכ"ז זה הי' רק להנה"א שהי' בבחי' רצוא והעלאה לצאת מהרע ועמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים בתו"א פ' בראשית אכן הנה"ב שמק"ן לא נתבררה עדיין ע"כ גם אחר הרצוא שבתפלה אח"כ כשהולך לעסקיו נמשך אחר נה"ב ותאותה וצריך לחזור ולהתפלל לעורר הרצוא וע"כ אין יחוד מקור נש"י עם הקב"ה רק לפרקים בעת התפלה או ע"י עסק התורה ולכן הי' החפזון כמ"ש בפ' ויקרא ד"ד סע"א אינון דתאבין דא לדא ולא משתכחין תדיר איקרון דודים ועיקר חפזון למהר הרצוא לברוח מתאוות נפש הבהמי' ע"י ההתקשרות בההתבוננות בתיבות התפלה ואותיות התורה ע"ד שהאור דוחה את החושך משא"כ כשלא יהי' נחפז יוכל לימשך אחר תאוות נה"ב שהן בתקפו עדיין כיון שלא נתברר כלל ק"ן עדיין ע"כ נבהל ונחפז לברוח מן הרע שלא יתגבר עליו ח"ו וגם למעלה י"ל כן ע"ד שכמדומה שראיתי בספר א' דהנה הקב"ה מקיים כל המצות א"כ איך שייך יראה למעלה ותירץ

כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים א"כ שייך כביכול יראה למעלה על שיהיו ישראל צדיקים ולא יפלו ממדריגתם ח"ו וכמ"ש מי יתן והי' לבבם זה כו' וע"כ הי' שייך ג"כ הדילוג של הקב"ה ונק' חפזון השכינה למהר שלא ישתקעו ח"ו בחלק החמשים מנש"ט שא"כ ח"ו לא יוכלו להתעלות וכנ"ל וזהו ענין דודים דתאבין דא לדא ושייך חפזון בין בהמקבל בין בהמשפיע אכן כ"ז ביצי"מ שעדיין לא נתבררה נה"ב וק"ן אבל בחי' או"א נק' רעים ונהר יוצא כו' כי בינה נק' שכינתא עילאה וכמו בחינת מזליהו דנש"י הקשור למעלה בבחי' אין דהיינו כמו שבינה מלבשת לגבורה דא"א ומקבלת בפ"ע ממזל הי"ג ונקה. ונקה אותיות קונה. קונה הכל בחי' כלה אך עכ"ז מקבלת מחכמה בחי' עדן המקבל מחסד דא"א וממזל השמיני ונק' תרין ריעין כי בבחי' מקור הנשמה אין שייך ירידה ונפילה ח"ו מאחר שאינה מלובשת כלל בנה"ב ונק' עלמא דחרו' מ' סתומה שאין שם פתח ומבוא ליניקת החיצונים. והנה אף שהבינה מקבלת בפ"ע מא"א עכ"ז שייך היחוד עליון עם אבא כי בחי' בינה אני בינה לי גבורה זהו ע"ד העלאה מלמטה למעלה ועד"ז מקבלת מא"א וזהו ענין יוהכ"פ עליות. אך בענין ההמשכה והגילוי מלמעלה למטה זה מקבלת מאבא דוקא שעי"ז נמשך מלמעלה למטה כו' והנה (ר)
עד"ז לע"ל יהי' זו"ן במדריגת או"א ג"כ בחי' תרין ריעין וזהו ענין והי' אור הלבנה מלכות כאור החמה בינה כו' וע' בלקו"ת בזכרי' ע"פ ביום ההוא יהי' שבחי' ו"ה יהי' ג"כ י"ה והיינו ע"י שתתברר ק"ן ויושלם בירור נה"ב לגמרי ואת רוח הטומאה אעביר כו' ואז תהי' הנשמה המלובשת בתוך הנה"ב והגוף במדריגת בחינת מזליהו דהנשמה וכמ"ש רני ושמחי בת כו' ואזי הרצוא של נש"י לא יהי' ע"ד שהוא עתה ליפרד מן הרע דנה"ב כיון שכבר נתברר נה"ב אלא הרצוא יהי' ע"ד אני בינה לי גבורה דא"א בחי' בכל מאדך למען חייך וכענין רעותא דליבא של חסידים הראשונים הנז' ע"פ אחת היא יונתי וע"כ לא שייך כלל חפזון ובהלה שלא ישתקע כו' ח"ו כי היא עלמא דחירו' ואעפ"כ שייך יחוד עליון והוא ענין גילוי פנימי' התורה לע"ל שהמשכה זו זהו ע"י אבא המקבל ממזל ונוצר ממו"ס. והיינו כי פנימי' אבא הוא פנימי' עתיק אך כמו"כ איתא על פנימי' אימא וגם הבינה נק' עטרת בעלה שלע"ל יהיו הלוים כהנים ונקבה תסובב גבר ועמ"ש בד"ה והי' מספר בני ישראל שבחי' ארץ תהי' למעלה מבחי' מים היינו ארץ רצוא יהי' למעלה מהשוב והיינו כי הרצוא רעותא דליבא כתר שבבחי' זו נש"י הם למעלה מהתורה וכמ"ש בסדר אלי' רבא פי"ד דרכן של בני אדם אומרים התורה קדמה שנאמר הוי' קנני ראשית דרכו אבל אני אומר ישראל קדמו שנאמר קודש ישראל להוי' ראשית תבואתה משל למלך שהי' לו אשה ובנים בתוך הבית וכתב את האגרת אל המקום שאשתו ובניו שם כו'. משמע שהתורה היא נמשל לספר ואגרת ששולח המלך לאשתו ובניו וא"כ היינו שנש"י נק' אשתו כביכול שלא ע"י דמתקשראן באורייתא לבד כ"א ע"י רצוא ברעו"ד שאזי המל' דוגמת הבינה המקבלת מא"א עצמו. אך עכ"ז צ"ל יחוד עליון עם אבא הוא גילוי פנימי' התורה שהוא המשכה מלמעלה למטה ממו"ס וא"כ יחוד זה דנש"י עם פנימי' התורה לע"ל זהו ענין תרין ריעין כו' ולכן נאמר כי לא בחפזון תצאו שאין שייך כלל בכאן חפזון ומנוסה כנ"ל ועמ"ש סד"ה כה אמר כו' ונתתי לך (.)
מהלכים שיהי' השוב גם בבחי' הליכה כמו הרצוא כו' ור"ל כמו שהרצוא נק'

הליכה שמתעלה מלמטה מנה"ב להתקשר למעלה משא"כ השוב הוא עכשיו ירידה אבל לע"ל לא יהי' השוב ירידה כיון שגם בכנס"י מצד עצמן יהי' הגילוי אור אין סוף ב"ה ע"י הרצוא שמלמטה למעלה שיקבלו מהכתר עצמו שלא ע"י החכמה ולכן המלכות תהי' כתר מלמטה למעלה א"כ מה שיומשך מהחכמה ומו"ס גילוי פנימי' התורה לכנס"י אין זה דרך ירידה ע"י אור מים רקיע בחינת שם שדי כ"א אור זרוע לצדיק בחי' גילוי אור הגנוז ולכן ובמנוסה לא תלכון כ"א ונתתי לך מהלכים ב' בחי' הילוך. והנה המעלה מצד המשפיע ג"כ מה שנמשך שלא בחפזון שע"י זה הגילוי מבחינה עליונה יותר פי' כמ"ש בכתבי האר"י ז"ל שעכשיו א"א להמשיך הטיפה רק מחיצוניות עתיק רק לעתיד יומשך הטיפה מפנימיות עתיק פי' כי אורייתא סתים וגלייא ששרשה מפנימיות וחיצוניות אבא שהוא פנימיות וחיצוניות עתיק והמשכת התורה לכנס"י נמשל להמשכת הטיפה מהמוח ועכשיו לא נמשך ומתגלה רק חיצוני' התורה לברר ע"ז נה"ב וק"ן אבל פנימיות התורה א"א להתגלות כל זמן שלא נתברר ק"ן ונה"ב וזהו שהחפזון שבא בסיבת נה"ב ותאוותה שמחמתן מוכרח להיות הרצוא ושוב בבחי' חיפזון ע"כ זהו הגורם שא"א להיות רק המשכת והתגלות התורה רק בחי' חיצוני' התורה נובלות חכמה שלמעלה תורה אכן לע"ל כי לא בחפזון תצאו כו' יהי' ג"כ השוב ההמשכה מפנימיות עתיק ומפנימיות אבא כי אתה אבינו והיינו גילוי פנימי' התורה וזהו שעכשיו נתגלו רק מ"ט שערי בינה ול"א נתיבות החכמה ולע"ל יתגלה שער החמשים דבינה ובחי' נתיב ל"ב לא ידעו עיט היינו יחוד פנימיות או"א.

וצ"ע דבמ"א מבואר שיש מעלה כשהשפע נמשך במהירות כמ"ש בלקו"ת פ' קרח ע"פ ויגמול שקדים וזהו ענין מיכאל באחת משא"כ גבריאל בשתים כמ"ש בהגהות לד"ה ענין הברכות וע' בסידור ע"פ יום ליום יביע אומר וזהו ג"כ ענין בעתה אחישנה. חש עתידות. חשתי ולא התמהמהתי. וע' בשל"ה ערך מתון שיש לחלק.

במאו"א פ"א סעי' ח' וסעי' ט' ב' פסח נק' המלכות ודם הפסח הם ה"ג שלה ויחודה בז"א נק' פסח להוי' כו' עכ"ל. והי"נ כתב סוד פסח על כוונת חג המצות והנה פסח נק' ע"ש ופסחתי עליכם בא י"ב ג' ופסח הוי' על הפתח י"ב כ"ג והו"ע דילוג וקפיצה כו' וז"ש קול דודי כו' מדלג כו' ומקפץ כו' וא"כ זהו הדילוג מלמעלמ"ט מה שקול דודי כו' מדלג כו' ואיך המל' נק' כן שהרי היא מלמטה למעלה. והענין כי בפסח נמשך יחוד העליון יחוד קוב"ה שזהו ענין ליל שימורים הוא הלילה הזה להוי' ויחוד זה הוא נמשך ע"י בחי' דילוג וקפיצה בין מלמעלה למטה ובין מלמטה למעלה ולכן ארז"ל כיצד מרקדין לפני הכלה שבבחי' כלה צ"ל ריקוד שהו"ע דילוג וקפיצה וכ"ז העירותי מדברי אאזמו"ר נ"ע בד"ה כיצד מרקדין דתקע"א וזהו דבריו שם בחינת חתן הוא מ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' שהוא ענין גילוי אהבה עליונה הבלתי בע"ג בבחי' א"ס מלמעלה למטה ובחינת אהבה זו נמשך בגילוי בבחינת אמר הוי' שהוא בחינת מלכות דבר הוי' שמשם נמשכו נשמות ישראל והוא נמשך על ידי דילוג וקפיצה שלא כסדר השתלשלות מעילה לעלול וממדריגה למדריגה וכמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג כו' וענין דילוג זה יש לפרש ע"ד הצמצום ואח"כ נמשך קו כמ"ש בביאור

ע"פ ששים המה מלכות וכך שיהי' נמשך בחינת אהבתי אתכם מבחי' דקמי' כחשיכה כאורה הוא ע"י צמצום כו'. וגם המשכת אה"ר זו באה בבחי' דילוג וזהו ענין חתן (ועמ"ש בד"ה חכלילי עינים בענין ג' בחי' אה"ע אה"ר ואהבה בתענוגים שהם כנגד ג' בחינות חיבוב בתי אחותי אמי) וזהו ענין ופסח הוי' הדילוג שמלמעלה למטה מבחינת חתן ודילוג זה הוא על הפתח בחינת מלכות הנק' כלה וכמ"ש פתחי לי אחותי רעייתי כו' שהיא הנק' פתחי וכמו"כ בבחי' כלה צ"ל דילוג היינו כי הנה כמים הפנים תתעורר לב האדם מלמטה למעלה לאהבה את הוי' אהבה עזה בבחי' דילוג למעלה מן הדעת ומ"ש בזהר אלמלא הוו ידעין ישראל רחימותא דרחים לון קוב"ה הוו שאגין כארי דכתיב הכפירים שואגים לטרף כו' בבחי' דילוג וקפיצה שלא כדעת העולם שסוברים שהאדם הולך ממדריגה למדריגה בעבודתו כסדר השתלשלות אלא דוקא בבחי' דילוג וכמ"ש במ"ת ההרים רקדו כאילים בבחי' בהמה בלי דעת וכמשארז"ל ההרים אלו אבות כו' וכל א' יש בו מבחינת האבות כו' אהוי"ר המסותרת אלא שהיא מכוסה בלבוש שק ובצאת הנפש ממאסרה היא נה"ב ואהבות זרות תתלהב ותתלהט לאהבה את הוי' למעלה מן הטעם ודעת כאילים כו' בבחינת ריקוד ודילוג כנ"ל וזהו ענין הפסח מלמטה למעלה בחי' מלכות הוא פסח להוי' ר"ל בבחי' דילוג. וזהו ולקחו להם איש שה כו' זכר תמים להיות בבחי' רקדו כאילים והו"ע בהמה רבה שלמע' מבחי' אדם נמצא מובן ענין קרבן פסח שייך דוקא לענין יחוד קוב"ה ושכינתי' שבא ע"י דילוג שלא כסדר ההשתלשלות בין בהמשכת בחי' חתן קול דודי כו' ומדלג ובין בבחי' כלה ההרים רקדו כאילים כו'. והנה ההפרש בין הילוך ובין דילוג זהו ההפרש בין צדיקים ובין בעלי תשובה כי תשובה בחילא יתיר בחי' דילוג ויצי"מ זהו תשובה כי היו משוקעים במ"ט שערי טומאה וזכו לתשובה וזהו ענין הפסח והדילוג שמלמטה למעלה. והנה מבואר שם בד"ה כיצד מרקדין פי' משמח חתן עם הכלה משום דכתיב כונן שמים בתבונה אבל ארץ שהיא כלה שרשה מחכמה בחכמה יסד ארץ. ולכן גבי חתן נאמר בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו אמו היינו תבונה ובינה כי אם לבינה תקרא אבל ע"י הכלה נמשך מבחי' חכמה בחי' אבא שלמעלה מבחי' אימא כו' וכך יובן שבפסח נמשך בז"א מוחין דגדלות מבחי' אבא והיינו ע"י כנס"י בחי' כלה כו' והמשכת מוחין דאבא זהו ענין מצה כמ"ש בלקו"ת בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו כו' וזהו ג"כ ענין קול דודי כו' מדלג על ההרים שההרים הם חג"ת דז"א וקול דודי זהו המשכת אור א"ס מבחי' מוחין דאבא שנמשך על ההרים הנ"ל ונק' מלך מלכי המלכים כו'.

עוי"ל פסח ע"ד לבי ובשרי ירננו דוקא אל מהו"ע בד"ה ואירשתיך לי וזהו ענין הדילוג והפסח והיינו מפני שג"כ פסח לשון פסח שבמצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה והוא ענין החיגר כו' היינו מצד התלבשות המלכות בק"ן נקראת כלה חגרת כמו החיגר פוסח על שתי הסעיפים שזהו ענין ק"ן חציה טוב וחציה רע. וכמו"כ המלכות כשמלובשת בה ק"ן עה"ד טו"ר והיינו שמוכרחת לפעמים ליתן חיות לסט"א ולכן אע"פ שהיא בבחי' כלה עכ"ז היא ג"כ כלוא בבחי' כלא דק"ן מלך אסור ברהטי' ואני בתוך הגולה וע"כ נק' כלה חגרת ועצה לזה הוא לדלג שור וכמש"ש בלקו"ת פ' במדבר בד"ה וארשתיך לי הנזכר לעיל פ"ג וז"ל כי להיות חיגרת או סומא מצד נה"ב אין מונע להיות בחי' כלה מצד נה"א ע"י בחי'

לבי ובשרי ירננו אל א־ל חי כו׳, והוא כאשר יתבונן באמונה האמיתי בהוי׳ שהוא למעלה מעלה מבחי׳ סוכ״ע ואינו בגדר עלמין כלל כו׳ וכאשר יעמיק שכלו ובינתו בענין הנ״ל הנה מחמת שההתבוננות הנ״ל הוא ממקום גבוה מאד דקמי׳ כחשיכה כאורה לכן יכולה היא לנגוע גם עד לבו ובשרו הגשמי׳ ממש כו׳ להיות גם הם בבחי׳ תשוקה וכלות הנפש כו׳ ע״ש. וזהו ע״ד מ״ש לע״ל אז ידלג כאיל פסח. וזהו ענין הקרבן פסח שהוא ענין הדילוג מלמטלמ״ע ע״ד לבי ובשרי ירננו אל אל חי לבחי׳ מהו״ע שלמעלה מסובב וממלא כו׳. וע״ד הנזכר בלקו״ת בד״ה שובה ישראל דרוש הראשון ספ״ג ורפ״ד ודילוג זה זהו ענין כיצד מרקדין לפני הכלה בבחינת דילוג דוקא. ומזה נמשך כמו״כ הפסח והדילוג מלמעלה למטה ופסח הוי׳ כו׳ כנ״ל. ועי״ז הי׳ יצי״מ בחי׳ אז ידלג כאיל פסח ועמ״ש בלקו״ת סוף שה״ש בד״ה כיצד מרקדין פ״ג גבי וב״ה אומרים כלה נאה וחסודה שע״י בהילו נרו כו׳ נדחה החושך כו׳ ובמ״א פי׳ ופסח הוי׳ שהדילוג הוא שיהי׳ גילוי שם הוי׳ כי מבחי׳ שם אלקים נמשך מצרים וגבולים וע״י וידעו מצרים כי אני הוי׳ נמשך יצי״מ ושיהי׳ גילוי שם הוי׳ זהו הדילוג. ועוד פי׳ הדילוג שיהי׳ גילוי אתערותא דלעילא שלא ע״י אתערותא דלתתא כו׳ כי הסדר הוא ע״י אתערותא דלתתא ואד יעלה כו׳ ואזי והשקה המשכת מ״ד ויבוא כגשם אבל בפסח הוא אתערותא דלעילא בלי קדימת אתערותא דלתתא ולכן אז מתחילין לומר טל אהי׳ כטל כו׳.

וענין מצה שאין בה שום חימוץ פי׳ הפנ״י שהוא חסד כי החימוץ זהו דין וא״כ זהו ע״ד ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא זח״ג ויקרא ד״ז ע״ב ודע״ז בפ׳ אחרי ועמ״ש ע״פ מי יתנך כאח לי וע׳ מענין חסד לקמן ע״פ אם כסף תלוה שההלוא׳ חסד ועי״ז את עימי ע״ד כי חפץ חסד הוא עולם חסד יבנה שהרי הוא א״צ להעולם ואני ראשון ואני אחרון, ומ״ש שהעבודה צורך גבוה היינו להוסיף אור באצילות כמש״ש באריכות משא״כ בעצמות המאציל אם צדקת מה תתן לו כו׳ ורק כי חפץ חסד הוא. והנה פסח אתערותא דלעילא מצד עצמו וזהו שאומרים טל שלמעלה מבחי׳ ויבוא כגשם וא״כ נמשך מבחי׳ חסד דלגאו הנ״ל לכן צ״ל מצה חסד בלי שום דין, אך מצה היא מלכות כמארז״ל האוכל מצה בע״פ כאילו בועל ארוסתו בבית חמיו ונק׳ חסד ע״ד בת נדיב חוט של חסד משוך עליה אחותי בת אבי היא, והענין דהיחוד נק׳ אכילה כמ״ש כ״א הלחם אשר הוא אוכל ויאכל לחם הרי האשה נק׳ לחם וכ״כ במד״ר ויחי ע״פ מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך שבנותיו נשואים למלכים, ואפ״ל זהו ענין ועשירית האיפה שהיא מלכות סולת למנחה ע׳ זח״ג פ׳ פנחס דרמ״ז ובזהר ויצא קס״ב פי׳ הפסוק לא ראיתי צדיק יסוד נעזב וזרעו כו׳ ר״ל הטיפה ע״ד אור זרוע לצדיק מבקש לחם היא הנוק׳ כי לעולם נמצאת בעת שמבקש להמשיך אור זרוע וא״ת בגלות י״ל כמ״ש בזהר בשלח דנ״ה אנגיד לי׳ לקבלי׳ א״נ ע״ד יתום ואלמנה יעודד ע׳ סידור וע׳ זח״ב תרומה קס״ו וא״כ לפ״ז אכילת מצה זהו״ע יחוד העליון וכמ״ש בפרדס ערך מצה בת זוגיה דצדיק איהו מצה שמורה כו׳ ויש מצה עשירה בינה כו׳ וזהו ליל שימורים הוא ע׳ זח״ב פ׳ בא דל״ח. ובעה״פ היא ארוסה ומשתמרת למעלה שהיחוד בליל שימורים והאירוסין ע״י הקרבת הקרבן פסח בעה״פ ולכן כל האוכל מצה שזהו ענין היחוד בערה״פ ה״ז כאילו בועל ארוסתו בבית חמיו שהיא רק

ארוסה אבל בליל פסח ליל שימורים אז החיוב לאכול מצה ושריך בעת יאכלו ואתה נותן להם את אכלם בעתו שזהו ענין היחוד כנ"ל, וזהו צדיק אוכל לשובע נפשו שהצדיק שהוא יסוד נק' אוכל ע"ד ויאכל לחם כנ"ל וע' פרדס ערך לחם פי' כי השפע הנשפע למלכות מלמעלה מן הבינה בסוד זיווג הת"ת ע"י יחוד היסוד בהתעוררות המלכות יקרא לחם ולכן נק' המלכות לחם ע"ש שפע זו עכ"ל ואפ"ל כי בהיחוד יש מ"ן ומ"ד דוגמת לחם מן השמים ולחם מן הארץ והמ"ן שרשו מעולם התהו בחי' ס"ג שלמעלה ממ"ד דמ"ה ע"כ נקראת לחם שעל הלחם יחי' האדם. דוגמתו וצדיק יסוד ז"א באמונתו שהוא המלכות יחי'. וזהו היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה ונק' מצה מיכלא דמהימנותא כי המלכות הנק' לחם נק' אמונה ומ"מ היחוד י"ל השפעת הדעת והאמת בהאמונה כי יסוד ממשיך מהדעת ע"ד והאדם ידע וזהו ג"כ ומלאה הארץ דיעה את הוי' שהמלכות הנק' ארץ תהי' מלאה דיעה מהמשכת הדעת ויש ב' בחי' מצה מצה שקודם חצות לחם עוני אתכפייא ואחר חצות שלא הספיק להחמיץ וכענין מאשר שמנה לחמו כו' וע' בטור"ב סי' תע"א וכתב שזהו ענין אכילת מצה לתיאבון דוקא כדי שיהי' בחי' אהבתי אתכם אמר וכתיב כי עזה כמות אהבה ואפ"ל זהו ענין מרור גימט' מות. והפסח דילוג קול דודי מדלג. והחמץ ג"כ לחם אך הוא נוק' דקליפה ולכן דוקא חמשה מיני דגן שהם הנק' לחם חייבים על חימוצם כו'.

פ' בא י"ב, י"א.

וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים.

זח"ב תרומה קע"ה ע"א. פ' פנחס ד' רנ"א ע"ב. פסחים ט' צ"ו א', פרק ע"פ ק"כ ב'. זבחים ה' נ"ו ב'. ברכות א' ט' א. פסחים ט' צד"א. (יר"ק) כשפים א' קליפות ז"א. מד"ר קל"ו ג. ילקוט ח"א ב"ח ד. שנ"ד ס"ב סד, ד. (ח"ב נג"ג, של"ה קס"ו ב'. (יר"ק) י"ט ג'. מ"ו א'. (ע"מ) ס"ב. (יח) משה ע' בחיי ס"ד ד'.

א) **מד"ר** קל"ו ג'. ס"פ בא ס"פ י"ט. כשאכלו ישראל את הפסח במצרים אכלו אותו בחפזון שנאמר וככה תאכלו אותו על שם כי בחפזון יצאת מארץ מצרים, אבל לע"ל כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון ישעי' סי' נ"ב. וע' מזה ג"כ בילקוט פ' בא רמז קצ"א למה הדבר דומה לסוחר שנכנס לשרות בפונדק עמד שם כל היום בלילה עמד ונטל כל אשר לו ויצא לדרכו. עמדה הפונדקית בבוקר והתחילה צווחת ראו הפרגמטוטוס עמד בלילה ונטל כל אשר לו ויצא לו. שמע הפרגמטוטוס ואמר מי גרם לי לשמוע כך אלא מפני שיצאתי בלילה לפיכך נשבע אני שלא אצא בליל' עוד. כך התקינו ישראל עצמן בליל' לצאת בהשכמה עמדו המצרים אחר שהלכו להם ואמרו נרדף אחריהם מפני שנטלו כל אשר לנו שנאמר וירדפו מצרים אחריהם בפ' בשלח י"ד. אמר להם הקב"ה מי גרם לכם כל אלה חפזון שיצאתם בו מכאן ואילך כי לא בחפזון תצאו. לשעבר אני ובית דיני הייתי מהלך לפניהם שנאמר והוי' הולך לפניהם יומם בפ' בשלח. אבל לע"ל אני לבדי שנאמר כי הולך לפניהם הוי' ומאספכם אלקי ישראל

בישעי' שם. והנראה דהא בהא תליא אשר מה שלע"ל לא ילכו בחפזון זהו מפני כי הוא ית' לבדו ילך לפניהם ע"כ לא יצטרכו לחפזון ומנוסה. משא"כ ביצי"מ לפי שהוא וב"ד מהלכין לפניהם יצטרכו לחפזון ומנוסה. (ועיין מזה בלקו"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם פ"א בין שני חצאי עיגולים). וזהו ע"ד מש"ש במד"ר ס"פ י"ח, בעוה"ז עשה להם נס בלילה שהוא נס עובר אבל לע"ל הלילה הזה נעשה יום שנאמר והי' אור הלבנה כאור החמה.

קיצור. כי בחפזון יצאת. כמשל הסוחר שיצא מהפונדק בלילה ועי"ז טענה הפונדקית עליו. כך עי"ז וירדפו מצרים אחריהם. נשבע הסוחר שלא יצא עוד בלילה כך מכאן ואילך כי לא בחפזון תצאו. (הג"ה. ועמ"ש ע"פ וכי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים דפי' בזהר ר"פ משפטים ד' צ"ד ע"ב שעז"נ כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון, ע"ש במק"מ. וכתבתי מזה במ"א ע"פ וכי ימכור איש כו'. עכ"ה). וזהו כעין מ"ש במד"ר בעוה"ז עשה נס בלילה שהוא נס עובר אבל לע"ל הלילה נעשה יום שנאמר והי' אור הלבנה כאור החמה. וג"כ ההפרש בין לשעבר אני ובית דיני היו מהלכין לפניהם, אבל לע"ל אני לבדי, ולכן כי לא בחפזון תצאו. נמצא מדת לילה וחפזון ובחינת ב"ד הכל ענינם אחד. ומדת יום בחינת לא בחפזון זהו נמשך מבחינת אני לבדי. והפרדס ערך בית דין פי' כי ב"ד הוא מלכות.

ב) **עיין** מ"ש ע"פ וככה תאכלו בבוך שמות ד' נו"ן ע"ב באריכות. ובזה"ב תרומה קע"ה א'. ע"פ אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו. רבי יוסי מוקים האי קרא במשה בשעתא דאפיק להו לישראל ממצרים ועבד להון בני חורין ושריך בעת יאכלו דכתיב ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא להוי'. (ע' כתובות ס"ב ב' בני דעת קונך יש בך). והנה בקהלת סי' יו"ד י"ז בפסוק אשריך ארץ איתא בת"י ושריך בעת יאכלו בארבעה שעות היינו אחר הקרבת תמיד של שחר וא"כ י"ל דעכשיו תפילה במקום קרבנות זהו ע"ד ועבדתם את הוי' אלקיכם זו ק"ש ותפילה ואח"כ ובירך את לחמך ואת מימיך. ואפ"ל כי עת נק' המלכות כמ"ש בזח"א פ' וירא דקי"ו ע"ב ע"פ עת לעשות להוי'' אבל עת דא כנס"י כד"א ואל יבוא בכל עת אל הקודש כו'. כד"א לשמרך מאשה זרה כו'. מ"ט עת בגין דאית לה עת וזמן לכולא לקרבא לאתנהרא כדקא יאות כד"א ואני תפלתי לך הוי' עת רצון, עת לעשות להוי' כמ"ד ויעש דוד שם. וע' בלקו"ת פ' מטות בד"ה עיני כל אליך ישברו בענין ואתה נותן להם את אכלם בעתו. וזהו ושריך בעת יאכלו דהיינו אחר בחינת עת לעשות להוי' אז יאכלו ג"כ דהיינו אחר שנעשו בני חורין שזהו ע"ד יחוד העליון שנק' עת רצון כי בלילה דפסח נפתח בחינת טל ואזי ואכלתם אותו כו'. שיהנו מיחוד העליון. וכמ"ש אכלתי יערי עם דבשי. ועי"ז אכלו ריעים הם מלאכים ונשמות דבי"ע כמ"ש בזהר ר"פ ויקרא. וע' מענין עת בלקו"ת בד"ה ואתחנן אל הוי' בעת ההיא.

קיצור. ושריך בעת יאכלו. ואכלתם אותו בחפזון. עת לעשות לה' לחבר בחינת מלכות הנק' עת אל הקודש. עת רצון. וזהו החפזון דשכינה לצאת מעת אחרא שעלי' נאמר ואל יבוא בכל עת. ויש להעיר לענין עת מלשון ועונתה לא יגרע ע"ד שארז"ל פרק אע"פ דס"ב ב' בענין עונה של ת"ח שעז"נ אשר פריו

יתן בעתו הרי עת ועונה ענין אחד. וזהו ענין בעתה אחישנה. ועמ"ש ע"פ והי' אמונת עתיך. וע' בשרשים ערך עון, ערך עונה, ובערך עת. והנה בערך עון יש לשון מעון שהוא לשון דירה ולשון עונתה. ופי' רש"י כי העונה והחיבור איש ואשתו נק' בית ודירה כמו מושיב יחידים ביתה. ובשרש עונה נזכר לשון עניי' יעננו ביום קראינו. וע' בעה"ק חלק התכלית פס"ט בענין כל הקורא ק"ש בעונתה. ואפשר להעיר מענין מצה הנק' לחם עוני שהוא הגורם להמשיך העונה. וזהו שעונין עליו דברים הרבה. וע' מ"ש בבוך שמות פ' בא בענין מארז"ל כל * האוכל מצה בע"פ כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו הרי המצה שייך להיחוד. ולכן ושריך בעת הנ"ל יאכלו ע"ד באתי לגני אחותי כלה. אכלתי יערי כו'. ואזי אכלו ריעים כו'.

ג) **הנה** מ"ש לעיל אות א' בעוה"ז עשה להם נס בלילה כו'. זהו הענין המבואר ג"כ במדרש תילים סי' ל"ו ע"פ כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. א"ר יוחנן עובדא הוה בחד בר נש הי' מדליק את הנר בלילה והי' כבה ומדליקו כבה ומדליקו. אמר עד מתי אהי' מתייגע והולך ממתין אני עד שתזרח השמש ואני הולך לאור החמה כך ישראל נשתעבדו במצרים עמדו משה ואהרן וגאלום חזרו ונשתעבדו בבבל וחוזרים ונגאלים ע"י חנני' מישאל ועזרי'. חזרו ונשתעבדו למוקדון ונגאלו ע"י מתתי' חשמונאי ובניו. חזרו ונשתעבדו באדום, אמרו ישראל הרי נתייגענו נגאלין ומשתעבדין אין אנו מבקשים שיאיר לנו בשר ודם למטה אלא הקב"ה שנאמר א-ל הוי' ויאר לנו הרי גאולת מצרים נמשל ג"כ לנר והנר מדליקין בלילה. וזהו"ע עשה להם נס בלילה וכ"ש גאולת בבל ומוקדון. וי"ל לכן בחנוכה תקנו להדליק נר חנוכה וגאולה דלע"ל נמשל לאור השמש. וכמ"ש ג"כ במד"ר פ' משפטים פל"א ע"פ עד בוא השמש עד שיבוא משיח שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא זהו הפרש א' בין נר לשמש. הב' בין ע"י בשר ודם ובין ע"י הקב"ה. הג' בין לילה ליום. הד' בין שירות דעולם הזה שנאמרו בלשון נקבה שאף על פי שיולדת חוזרת ומתעברת כך אחר הגאולה הנמשל' ללידה יש אח"כ גלות, אבל לע"ל גאולה שאין אחרי' גלות ח"ו ונק' תשועת עולמים נאמר השיר בלשון זכר כו'. ואפ"ל שכל אלו הד' הפי' תלוי' בדבר אחד. והוא כי מה שנעשה ע"י הקב"ה לבדו לא על ידי אמצעות בשר ודם הוא קיום לעולם ואין בו שינוי והיינו משום שנאמר אני הוי' לא שניתי, וכמשנ"ת ענין זה בלקו"ת בהביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי ושם פ"ד. שזהו ענין אמת היפך נהרות המכזבין כ"א כמו מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ואין בו הפסק וכענין יחוד או"א נק' ונהר יוצא מעדן תרין ריעין דלא מתפרשין. משא"כ יחוד זו"ן שנפסק לפעמים ונקרא נהר כבר שהי' בו מים מכבר, אבל עכשיו ונהר יחרב ויבש. ועמ"ש בענין מ"ש במד"ר פ' ויצא פ"ע ע"פ ושם ה' גדולה לאה גדולה במתנותי' כהונה לעולם ושם ה' קטנה רחל הקטנה במתנותי' שאול לשעה כו'. וזהו ההפרש בין חיי עולם ובין חיי שעה בבוך תרי"ט א' די"ג השייך לד"ה בכ"ה בכסלו. וע' בזהר ויחי ד' רכ"א ע"ב דעץ החיים שהוא ת"ת נק' אתר דלא אשתני שנמשך מבחינת אני הוי' לא שניתי. ועה"ד שהוא מלכות נק' אתר דאשתני שמשתנה מגוון לגוון. ממדה"ד למדה"ר

כל האוכל : ראה לעיל עמוד רצז.

כו'. ועיקר שרש זה צ"ל משום בעץ החיים נאמר ועל יובל ישלח שרשיו בינה שבה מאיר ע"ק דלית שמאלא בהאי ע"ק כו' שלכן ארז"ל ספ"ג דפסחים ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד. שכולו הטוב והמטיב כיון שאין שם מדה"ד כלל כו'. וצ"ל בתפארת מאיר בחי' זו. וזהו קוב"ה מצלי יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי משא"כ כשנמשך ע"י ב"ו שהוא מקבל מאתר דמשתני. וב"ו הוא מת. ואף משה רבע"ה לא נמלט מזה ושרשו מחטא עה"ד אתר דמשתני. לכן גם הנס שנמשך על ידו הוא נס עובר ואין לו קיום לעולם רק כשנמשך מבחינת אני הוי' לא שניתי לבד. וזהו ענין המבואר במד"ר פ' שמות פ"ג אשר משה לא רצה לילך בשליחות מה"ט ורצה שיגאלם הקב"ה בעצמו שלא ע"י. וז"ל המד"ר שם ע"פ ויאמר משה מי אנכי כך אמר משה לפני הקב"ה רבון העולמים כשירד יעקב למצרים לא כך אמרת לו אנכי ארד עמך מצרים ואנכי אעלך גם עלה ועכשיו אתה אומר לי לכה ואשלחך אל פרעה לא אנכי הוא שאמרתי לו ואנכי אעלך גם עלה עכ"ל. והמכוון הי' שמשה רצה שיצי"מ תהי' ע"ד שיהי' לע"ל א-ל הוי' ויאר לנו שלא ע"י ב"ו, ואז לא היו חוזרים ומשתעבדין. וזהו ג"כ ההפרש בין נר לשמש שהנר הוא מה שהאדם מדליקו, משא"כ השמש הוא פעול מאני הוי' לא שניתי וגם כי השמש אין בו שינויים. ויש להעיר ג"כ מפסוק כי נר מצוה ותורה אור שנמשל המצוה לנר והתורה לאור. כי נר הוא מלכות המאיר בבי"ע. והיינו שענין הנר הוא דבר שאין לו אור מצד עצמו רק שהאדם מדליק אותה בשמן ואור ופתילה והיינו שהאדם ממשיך האור במלכות שהמלכות נק' סיהרא דלית לה מגרמה כלום רק שממשיכים יחוד שמשא וסיהרא. וע' בתו"א פ' מקץ ע"פ כי אתה נרי הוי' היינו המשכת האור במלכות ע"ד יחיד חי העולמים מלך והיינו ע"י ארוממך אלקי המלך כו' ע"ש. והנר אין לו קיום לעולם כי הרי זו"ן נק' דודים דתאיבין דא לדא ולא משתכחין תדיר בזח"ג פ' ויקרא ד"ד סע"א. וע' פרדס ערך נר. אבל אור הוא ת"ת שבו האור תמיד ואינו נצרך לאתעדל"ת שידלקו ואור הוי' הוא אור ע"ק המאיר בז"א וע' פרדס ערך אור וע' בלקו"ת בד"ה ואתחנן אל הוי' ההפרש בין מצוה ובין תורה שהמצוה הוא המשכת אתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת דוקא אבל התורה הוא שלמעלה מאתעדל"ת. ומזה יובן מה שהמצוה נק' נר והתורה נק' אור. וזהו שארז"ל במסכת סוטה פ"ג דכ"א א', את זו דרש רבי מנחם ברבי יוסי כי נר מצוה ותורה אור תלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור את המצוה בנר לומר לך מה נר אינה מגינה אלא לפי שעה כך מצוה אינה מגינה אלא לפי שעה. ואת התורה באור לומר לך מה אור מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם כו'. ד"א עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה. היינו מצוה יחוד ו"ה והוא לשעה כי לפעמים מתפרשין דא מן דא כנ"ל. וזהו עבירה מכבה מצוה כי ע"י עבירה גורם דת"ת אסתלק מהמלכות ובפשעיכם שולחה אמכם. אבל תורה מחו"ב נפקת שהם תרין ריעין דלא מתפרשין כי שם מאיר ע"ק אני הוי' לא שניתי כו'. לכן אין עבירה מכבה תורה כי אין מגיע כלל הפגם שם. וע' בבה"ז פ' תצוה בד"ה איהי קיימא בשיעורא דטי"ת נקודין גבי בהקדים הקדמ' א' דאו"א נק' תרדל"מ כו' עד ועז"נ חנם חנם בלא מצות כו' ע"ש. וביאור ענין נר י"ל שזהו המבואר בלקו"ת בשה"ש בד"ה קול דודי הנה זה בא בפי' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה כו', שמ"מ בחי' זו נק'

נר השמן הוא חכמה והאור הארת הכתר נמשך ונאחז בפתילה יסוד ומאיר במלכות הנקרא נר ועי"ז מאיר החושך דבי"ע. ועמ"ש מזה לקמן סעיף יו"ד באריכות.

קיצור. במדרש תילים גאולת מצרים לאור הנר. וגאולה לעתיד לאור השמש. שהנר יכול לכבות משא"כ אור השמש. והיינו לפי שיצי"מ הי' באמצעות בשר ודם אף שהיו משה ואהרן. והיינו כי אני הוי' לא שניתי. כל מקום שנאמר לי אינו זז לעולם שם ה' גדולה אין הפסק במתנותי' משא"כ כשנמשך מבחינת ה' קטנה זהו רק לשעה ויש הפסק כי יחוד זו"ן נק' דודים שהוא לפרקים וכנ"ל אות הקדום בענין עת ועונה לכן לע"ל שנאמר וארשתיך לי הוא לעולם וא"כ היחוד שבבחינת נר שזהו ע"י שבשר ודם מדליק הנר יוכל להיות כבה. כמו שבשר ודם עצמו יש לו הפסק שנמשך מאתר דמשתני. משא"כ אור השמש א"א לכבותו לכן לע"ל שיהי' הנס ע"י והי' אור הלבנה כאור החמה ולא ע"י נר יהי' תשועת עולמים. ועד"ז יובן ג"כ מעלת התורה כי עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה. והיינו לפי כי נר מצוה והנר יוכל להיות כבה. והתורה אור והאור אין לו כיבוי. אך פי' אין עבירה מכבה תורה עיין בלקו"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו. והנר מאיר בלילה. משא"כ ביום שרגא בטיהרא מאי אהני ולפי שיצי"מ הי' ע"י נר לכן אור לי"ד בודקין את החמץ לאור הנר. ועמ"ש בבוך ירמי' ע"פ עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה ירמי' ל"ג י"ג. ושם סעיף ב'.

י) **בבוך** שמות פ' בא ד' נו"ן ע"ב נתבאר מענין כי בחפזון יצאת לפי שהי' נס בלילה והלילה נק' ליל שימורים שבחינת מלכות שהיא מדת לילה (ע' בתו"א פ' מקץ ד"ה רני ושמחי דרוש השני) צריכה שמירה שלא יהי' יניקת החיצונים. וכמ"ש בפרדס ערך שמורה אחת שהיא צריכה שמירה שסביבה הוא הקליפה בענין סביב רשעים יתהלכון ולכן צריך שלא לחללה שבת עכ"ל. וע' מזה בזח"א ד"ו ע"א גבי תשמרו מאן מחללי'. ובמק"מ והרמ"ז שם. וע' בלקו"ת פ' ראה בד"ה ביאור הדברים בענין א"ת בניך אלא בוניך ושם פ"א. ומה שהעירותי שם ממ"ש בתו"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות בענין שברכה אחרונה שכנגד חוה צ"ל בה חותם בברוך כדי שלא יינקו החיצונים כיון ומשם יפרד כו'. ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה קול דודי ושם פ"ב מענין ושמרתם את המצות. ויש עוד פי' ליל שימורים ע"ד מארז"ל פ' הבא על יבמתו שמשתמרת לביאה. וכמ"ש בזח"ב פ' בא דל"ח ע"ב שמורים דכר הוה זמו לאתחבר עמה וזהו כעין הנזכר בתו"א פ' יתרו סד"ה זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו בפי' שמור מלשון ואביו שמר את הדבר. מ"מ אדרבה מהאי טעמא צריכה שימור מהחיצונים כמ"ש בזהר תרומה דקל"ד ע"א גבי ועד ובגין דלא תשלוט עין הרע אנן מחלפי אתוון כו' ע"ש. וכן פי' בזהר שם דקל"א א' בענין שומר מה מליל ליל אצטריך לנטורא כו'. וכיון שכן לכן היציאה מהחושך להדבק בעולם העליון הנק' עלמא דדכורא הוא בחפזון שצריך לברוח מחשש יניקת החיצו' שלא יתאחזו בה ויעכבו חיבור זה. ומעין ענין זה הנזכר בזח"א פ' נח דס"ד א' שלא יקרב ח"ו הנחש לגבי חוה יעו"ש. ודוגמת בחי' זו באדם מבואר בסש"ב פל"א

בפירוש כי ברח העם. ובריחה זו הוא למחדו"מ לבושי הנפש דקדושה. **עי'** סס"ב פ"ד ופי"ב מענין והבינוני. ובזה יתורץ קושיית השל"ה במס' פסחים **של** דרוש ג' מהו החשיבות כי בחפזון יצאת. כי זהו חשיבות ע"ד יראת חטא **שמתירא** מהחטא. ולכן בורח ממנו וע"ד אל תאמין בעצמך. וזהו כמ"ש במד"ר פ' **דברים** ע"פ פנו לכם צפונה ברחו לתורה כו'. וכמארז"ל פ"ה דסוכה דנ"ב **אם רעב** שונאך זה היצה"ר האכילהו לחם מלחמה של תורה כו'. ועי"ז והוי' ישלימנו לך יעו"ש.

קיצור. ענין כי בחפזון יצאת בחפזון שכינה ליל שימורים יש בו ב' פירושים ושניהם אמת. האחד דענין דכר הוה זמין לאתחברא בהדה וכענין זכור ושמור ואביו שמר את הדבר. וזהו לחם עוני כמו העני שמצפה להשפעת העשיר כך סיהרא הנק' עני מצפה כו'. וזהו ליל שימורים מצה שמורה שמשתמרת להיות צדיק אוכל. וע"ד קראן לו ויאכל לחם. הב' שצריכה שימור מן החיצונים שלא יחמיצה ח"ו ע"י חומץ למעול בחינת בא נחש כו'. והיינו ע"י שהשאור יחמץ ח"ו את בנ"י וממילא יגרום כו'. זה הי' החפזון דהשכינה לצאת מכל מעול וחומץ ולהדבק בקוב"ה. ולכן זהו מעלה ע"ד יראת חטא.

ה) **ועכ"ז** אף שמוכרח למהר ולהיות חפזון עכ"ז כשהוא בענין שא"צ כלל חפזון הוא מעלה יתירה כי החפזון קרוב לענין נחלה מבוהלת. עיין מד"ר ויצא ר"פ ע"ב וס"פ מטות בענין נחלת בני גד ובני ראובן. הרי אם היו ממתינים היו יורשים בארץ ישראל שמשובחת יותר מעבר הירדן וכן באדם מעלת חסידים הראשונים שהיו שוהין בתפילתן שעי"ז האהוי"ר הן בני קיימא לא כן כשנחפז להתפעל ואינו שוהה בההתבוננות. ולע"ל שלא יצטרך לברוח מן הרע כי אז יגיעו לבחינת צדיק שלמעלה מבינוני בסס"ב פ"י, כ"א ההילוך ע"ד לצאת מחיצוני' הלב לפנימ' הלב ומאהבה כמים הפנים לפנים לבחינת בכל מאדך לא יצטרך לחפזון ומנוסה וכן למעלה עילוי השכינה לא יצטרך לחפזון וכענין יוכ"פ שאין שליטה לסט"א אומרים בשכמל"ו בקול רם. והנה עיקר חטא עה"ד הוא שאדה"ר הי' נחפז בזווגו עם חוה בערב שבת ולא המתין עד ליל שבת. מיהו לא דמי שגם שם לא הי' בעת הצורך כי אשר פריו יתן בעתו זהו בלילי שבת וכאן הי' בעתו מ"מ בחפזון.

קיצור. ועכ"ז אף שלפי העת הי' צ"ל חפזון ולא סגי בלא"ה עכ"ז אין זה שלימות. דהריקנטי כתב דהחפזון דומה קצת להלעיטני כו'. ודוגמא מ"ש רש"י ע"פ בן נעות המרדות בש"א סי' כ' פסוק ל', כשחטפו בני בנימין מבנות של שילה כו'. עד שבאת היא בעצמה כו'. והוא ההפרש בין בינוני לצדיק חסידים הראשונים היו שוהים בתפילתם משא"כ בינוני צ"ל לפעמים חפזון מחשש מחשבות זרות והרהורים כו'.

ו) **ובמכילתא** מביא ראי' שהחפזון הי' חפזון דשכינה כנ"ל אות ד' מפסוק קול דודי הנה זה בא מדלג. משמע שגם מעלמא דדכורא הי' ג"כ כעין חפזון והיינו משום מ"ש בזהר ויקרא ד"ד ע"א בפי' דודים דתאיבין דא לדא והדילוג הי' ג"כ מטעם חשש יניקת החיצונים שימנעו גילוי סובב כל עלמין בממלא כל עלמין. וזהו ופסח הוי' על הפתח, פתחי לי אחותי. וכ"ז החפזון שייך

בבחינת דודים. ששם יש מקום לניקת החיצונים. משא"כ בבחינת ריעים ונהר יוצא כו' שם א"צ לחפזון ומנוסה כי אין שם מקום לחשש יניקת החיצונים. ודוגמא זו בעבודה בצדיק גמור שכבר נתהפך הרע. והעילוי רק שיאיר בו בחינת מזלי' ועי"ז תורתו אומנתו וע"ד בחד קטירא אתקטרנא בי' בקוב"ה.

קיצור. חפזון דשכינה קול דודי כו' מדלג. דודים דתאיבין דא לדא. ופסח הוי' על הפתח פתחי לי. משא"כ בבחי' ריעים אין שייך יניקת החיצונים.

ז) והנה לע"ל כתיב ביום ההוא יהי' שבחי' ו"ה יהיו תרין ריעין כמו י"ה. והיינו ע"י ואת רוח הטומאה אעביר, והיחוד יהי' לקבל פנימיות התו' שממו"ס המאיר ע"י יסוד אבא. והיינו ע"י הרצוא לא בשביל ליפרד מהרע שזה אינו שייך, וא"צ אחר שיעבור רוח הטומ' אלא ע"ד ועמך לא חפצתי. בד"ה כי תצא דרוש השני. וא"כ א"צ חפזון ומנוסה והמעלה שההעלאה יהי' ע"ד שוהים בתפילתם ואשה מזרעת תחילה. ואח"כ בא האתעדל"ע. וזהו השיהוי ואז וילדה זכר. והיינו שעי"ז יומשך הטיפה מפנימי' אבא שבו מאיר מפנימי' עתיק יומין משא"כ עכשיו נמשך רק מחיצוני' אבא נובלות חכמה שלמעלה תורה כו'.

קיצור. ולע"ל ביום ההוא יהי' ע"י ואת רוח הטומאה אעביר ואז יומשך גילוי פנימי' התורה ממו"ס סבא דעתוהי סתים ולא יהי' השפעת הדעת ע"ד חפזון כ"א בשובה ונחת. וע"ד ההפרש בין הלומד מן הזקנים שדומה לאוכל ענבים בשולות ושותה יין ישן. משא"כ בלומד מן הקטנים כו'. ובאמת במ"ת נדמה להם כזקן. אך עכ"ז יש סבא ויש סבא דסבין, וזהו הגילוי דלע"ל, ולכן מזה יומשך שיהיו כל עם הוי' נביאים. וכן מלמטה למעלה הרצוא. וע"ד ועמך לא חפצתי ולא ליפרד מהרע לבד. וענין יין ישן. ע"ד החסידים הראשונים היו שוהין בתפלתן. כי אין שום חשש חימוץ. וזהו לא תצא כצאת העבדים שיציאתן לברוח מהרע וזה צ"ל בחפזון. אבל היציאה דלע"ל ע"ד עילוי אחר עילוי וכמו עולת שבת בשבתו שלמעלה מעולת התמיד. ועמ"ש ע"פ בן פורת בפי' עלי עין למעלה מהעלאת מ"ן דבחינת שמע שם עי"ן כו'.

ח) ילקוט פ' בא ד"ס ע"ב רמז קצ"ט, וככה תאכלו אותו כיוצאי דרכים. ויש להעיר מענין מה ראו על ככה, ומענין ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו כדי שיומשך לבוש מלכות אשר לבש בו מלך מלכי המלכים הקדוש ב"ה וסוס שם ס"ג יומשך זה לצדיקים א"א כ"א ע"י בחי' ככה כו'. ע' בפי' ככה בתו"א ד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני. ר' יוסי הגלילי אומר בא הכתוב ללמדך ד"א מן התורה על יוצאי דרכים שיהיו מזורזין, למדנו מזה שענין החפזון הוא הזריזות ואפ"ל הזריזות קאי על ענין מתניכם חגורים כו'. עו"ש בילקוט בחפזון כו' זה חפזון שכינה כו' זכר לדבר קול דודי הנה זה בא מדלג כו' יכול לע"ל יהא בחפזון ת"ל כי לא בחפזון תצאו כו'. עוד בילקוט שם דס"ד ע"ד סוף רמז ר"כ רבי אומר בזריזות יצאו ישראל ממצרים שנאמר כי בחוזק יד הוציא ה'. ד"א בזריזות עצמן יצאו ישראל ממצרים שנאמר וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים. יש להעיר ממ"ש בגמרא שבת פ' אר"ע דפ"ט סע"א עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו ופרש"י פזיזא נמהר והיינו ענין חפזון כו'. וע'

מענין זהירות וזריזות בשל"ה שער האותיות אות ז' דס"ה ע"ב שהזריזות היפך העצלות ע"ד ותקם בעוד לילה כו' ולחם עצלות לא תאכל והעיר מהמשנה יהודא בן תימא אומר רץ כצבי וגבור כארי ובד' סט"ב אות מ' מתון מתון ארבעה מאה זוזי שוין כו'. שאל יבהל בשום מעשה כי כל העושה בחפזון על הרוב מקולקל והסימן אמרתי בחפזי כל האדם כוזב כו'. בשובה ונחת תושעון כו'. והא דאמרינן זריזין מקדימין למצות וצריך לעשותה בזריזות זהו ענין מצוה שכבר מפורסמת ומושכלת אצלו כו' עכ"ל יעו"ש. וא"כ א"ש מעלת כי בחפזון יצאת כו', כי זהו מצוה מפורסמת ומושכלת, וא"כ צ"ל זריזין מקדימין. אך הקושיא אמאי לע"ל כי לא בחפזון תצאו כו' ע"כ צ"ל נהי דזריזין מקדימין למצות מ"מ מעשה המצוה עצמה צ"ל בשובה ונחת היפך חפזון כענין דברי חכמים בנחת נשמעין. והפסוק הוא בישעי' סימן למ"ד ט"ו כי כה אמר הוי' קדוש ישראל בשובה ונחת תושעון בהשקט ובבטח, ושובה ונחת הו"ע השקט ומנוחה וא"כ זהו מעין ההפרש שנת' במ"א ע"פ הזהר פ' ויצא דקמ"ח א' ההפרש בין קומה הוי' ויפוצו אויביך, שזהו ע"ד הוי' איש מלחמה ובין קומה הוי' למנוחתיך שהמנוחה הו"ע היפך המלחמה וכמו בימי שלמה שהי' איש מנוחה לפי שמרוב הגילוי שהי' בבהמ"ק היו כל האומות בטלים וכפופים כו', וא"צ למלחמה. ועד"ז ההפרש בין יצי"מ שנאמר וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים ופרש"י אין חמושים אלא מזויינים ובירושלמי פרק במה אשה על המשנה לא יצא איש בסייף כו' וחמושים עלו בני ישראל בחמשה כלי זיין אבל לע"ל נאמר וכתתו חרבותם. ולא ישאו גוי אל גוי חרב כו'. א"כ הגאולה לא יהי' ע"ד מלחמה כמו ביצי"מ שנאמר הוי' איש מלחמה כי הוי' נלחם להם במצרים אלא ע"ד בשובה ונחת תושעון וזהו נמשך ע"י כי הולך לפניהם הוי' אני בעצמי שלמעלה מבחינת אני ובי"ד כו'. לכן א"צ למלחמה כלל כי הרים כדונג נמסו מלפני הוי'. וע' בעה"ק חלק העבודה ר"פ ל"ו בענין בשובה ונחת תושעון. וע' מפסוק זה בישעי' סי' למ"ד ט"ו בסנהדרין פ' חלק דצ"ז ע"ב, ירושלמי תענית פ"א, מד"ר פ"א בא ט' קל"ג ג' קל"ד א' קס"ח א', פ' ויקרא רכ"ד ד', פרשה נשא ספ"ז בקהלת צ"ד ב', ילקוט ח"ב ס"ח א' של"ה ס"ט ב' ל"ג א' שנ"ב ב'. והנה ההפרש בעבודה בין מלחמה ובין מנוחה זהו עצמו ההפרש בין בינוני ובין צדיק גמור. וע' באגה"ק סי' י"ב בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום.

ט) **בסנהדרין** פ' חלק דצ"ז סע"ב כתנאי ר' אליעזר אומר אם עושין תשובה נגאלין אמר לו ר' יהושע והלא נאמר חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו, לא בתשובה ומע"ט כו', אמר לו ר' אליעזר והלא כבר נאמר בשובה ונחת תושעון, מוכח דפי' בשובה ונחת תושעון היינו תשובה ומע"ט וכן פי' בהדיא במד"ר פ' בא פט"ז משכו וקחו לכם צאן הה"ד בשובה ונחת תושעון היינו משכו ידיכם מן ע"ז זהו בתשובה שישוב להוי' ית' וקחו לכם צאן לקרבן פסח זהו ונחת ע"ד ריח ניחוח ופרש"י נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני ובמד"ר פ' ויקרא פ"ג דקס"ח א' ע"ב טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל, טוב מלא כף נחת זה יום השבת ממלא חפנים עמל, אלו ששת ימי המעשה (ע' מ"ש בלקו"ת פ' בלק בד"ה לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל יעו"ש). תדע לך שכן שאין ישראל נגאלין כו' אלא בזכות שבת שנאמר בשובה ונחת תושעון

במד״ר פ׳ נשא ספ״ז דרכ״ד ד׳ ע״פ כן עשו בנ״י שעתיד ישראל שיעשון תשובה, והן נגאלין שנא׳ בשובה ונחת תושעון, במד״ר בקהלת צ״ד ע״פ טוב מלא כף נחת כמ״ש במד״ר פ׳ ויקרא פ״ג כנ״ל אלא דשם מפ׳ יותר דפי׳ נחת לשון נייח דהיינו שבת שהוא יום מנוחה כו׳. והנה בלקו״ת פ׳ בלק בד״ה לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל נת׳ שבחי׳ יעקב נק׳ עבד וזהו העבודה בחול ששת ימים תעבוד ולעבדו בכל לבבכם זו תפילה. ועם היות כי לא הביט און ביעקב מ״מ עמל יש בו מאחר שזהו בחינת עבודה. אכן ישרא׳ נק׳ בן בני בכורי ישרא׳ שלמעלה ממדריגת עבד וזהו בחינת שבת ואז ולא ראה עמל ג״כ בישראל כי הוא בחינת נייחא דאתהפכא חשוכא לנהורא יעו״ש בהביאור. והנה בשבת יש נשמה יתירה הנק׳ נשמת כל חי דפרחא מחיי העולמים, ועמ״ש מזה לעיל די״ח ע״ב בהגהות לד״ה ויקהל משה וע׳ בסנהדרין דצ״ט ב׳ ע״פ כי אדם לעמל יולד באיוב סימן ה׳ לעמל תורה. ואפ״ל ג״כ עפמ״ש שבמזמור לתודה שאומרים בחול נאמר הריעו להוי׳ כל הארץ ר״ת הלכה. ובשבת אומרים השתחוו להוי׳ בהדרת קודש ר״ת קבלה היינו פנימי׳ התורה. ומצד הנגלות שבתורה שייך עמל אבל פנימי׳ התורה היא דוגמת מן שאין בו פסולת כמ״ש בתו״א פ׳ בשלח בד״ה אכלוהו היום לכן זהו למעלה מעמל תורה. והנה לע״ל דוקא יתגלה פנימי׳ התורה כמ״ש בסידור בהביאור על פסוק כי על כבוד חופה לכן זהו בשובה ונחת ע״ד טוב כף נחת ממלא חפנים עמל. והנה לפרש בענין תשובה שובה ונחת י״ל שובה זהו תשובה בינה מלמטה למעלה ואח״כ ונחת זהו עסק התורה שארז״ל דברי חכמים בנחת נשמעים ועמ״ש במ״א שלכן שערות דרישא רכיכין יותר הרבה משערי דדיקנא דאינון קשישין כו׳, אשר שערי דרישא מורין על המשכת החכמה ממו״ס כו׳. וע׳ מענין דברי חכמים בנחת נשמעי׳ בבה״ז פ׳ וירא ע״פ המאמר אחותי בת אבי היא. והנה בחינה זו נק׳ בעלי תשובה ר״ל שהוא בעל ומשפיע לבחינת תשובה עילאה שהיא ה׳ של שם כי תשובה תשוב ה׳, וע״י עסק התורה שהיא מחכמה עילאה יו״ד של שם נעשה בעל לבחינת תשובה כמ״ש מזה בלקו״ת סד״ה מה טובו אוהליך יעקב ושם פ״ו. וזהו ענין בשובה ונחת תושעון שהם בחי׳ י״ה, ובהיות כן שיהי׳ בבחינת מנוחה היפך המלחמה א״כ א״צ כלל לחפזון ומנוסה כו׳.

של״ה שנ״ב סע״ב י״ל שובה ונחת ע״ד חיבור הרצוא דאש עם השוב דבחינת רוח עד יערה עלינו רוח ממרום שנתבאר בלקו״ת סד״ה והי׳ מספר בני ישראל, גם היפך מ״ש לא ידון רוחי כ״א ושפכתי רוח. וזהו נחת ע״ד נחת רוח.

י) **והנה** בענין מתניכם חגורים כבר נתבאר לעיל סעיף ח׳ דזהו ענין זריזות, וע׳ באגה״ק סי׳ א׳ ע״פ חגרה בעוז מתני׳, דפי׳ מתני׳ הוא בחי׳ אמונה, שהאמונה יסוד המעמיד השכל ואהוי״ר כמו שהרגלים מעמידים את הגוף, אך החגורה והחיזוק לבחינת מתנים זהו תושבע״פ הנק׳ עוז כי תושבע״פ שרשה מרצון העליון בחינת הכתר והנה״י חדשים הנק׳ מתנים נמשכים מהכתר.

עוי״ל שלהיות בחינת כי ברח העם לברוח מחמשים שערי טומאה צ״ל קל כצבי כמ״ש ברח דודי ודמה לך לצבי שהצבי קל ברגליו לברוח ותושבע״פ נק׳ ארץ הצבי כמ״ש בתו״א פ׳ וארא בד״ה לכן אמור לבני ישראל. לכן בה

וע"י בורח מנש"ט ומגיע לנש"ב דקדושה ולרצון העליון כמו ברח לך דודי על הרי בשמים ג"כ ע"י בחינת ודמה לך לצבי וזהו שיהיו מתניכם חגורים ע"ד חגרה בעוז בתושבע"פ מתניה שעי"ז תוכלו לילך בזריזות מהרי בתר להרי בשמים. וזהו ענין אוזר ישראל בגבורה. והנה במ"ח מסכת חצות פ"ג פי' אוזר ישראל שהוא ז"א בגבורה שהוא נוק' הנבנית מהגבורות ויוצאות כנגד מקום אזור שבו. ועד"ז פי' במאו"א אות ח' סעי' ו' בענין חגורה. אך לפמש"ל דחגרה בעוז זהו תושבע"פ שמאיר בה רצון העליון א"כ י"ל בגבורה היינו בינה כמ"ש בזהר ויחי דרמ"ז ב' בפי' ואם בגבורות שמונים שנה והוא ג"כ תושבע"פ כי ע"י גבורה זו נמשך להיות איזהו גבור הכובש את יצרו וע"ז מביא פסוק טוב ארך אפים מגבור כו', וא"א מאיר בבינה וכמ"ש אני בינה לי גבורה לכן ענין יצי"מ שזהו ענין איזהו גבור הכובש את יצרו צ"ל מתניכם חגורים בבחי' עוז שהוא ענין אוזר ישראל בגבורה. ועמ"ש ע"פ חרבך על ירך גבור תהלים סי' מ"ה ד. והוא בבוך תהלים * דק"כ ע"ב. ומ"ש ע"פ ויתפרו עלי תאנה ויעשו להם חגורות. והנה חגור חרבך פרש"י בשבת פרק במה אשה דס"ג א' דקאי על ד"ת שהתורה נק' וחרב פיפיות במד"ר פ' בראשית ס"פ כ"א. וכיון שביצי"מ נק' וחמושים עלו בני ישראל בבחינת חרב כו'. וזהו מתניכם חגורים בחינת חגור חרבך על ירך גבור שהוא עסק התורה. וזהו עיקר ענין אוזר ישראל בגבורה וכנ"ל.

ובריקאנטי פ' בא כתב וז"ל, וככה תאכלו אותו, הפסוק הזה אומר לך דרשני אמר מתניכם רומז למ"ש ויעש להם חגורות ע' זהר בראשית דכ"ח ע"ב כי מילת חגורה רומז לזיין שנאמר חגור חרבך, וחגור נתנה לכנעני הנאמר על אשת חיל והבן זה וע"כ מלת חגורים חסר יו"ד. וזהו נעליכם ברגליכם כד"א מה יפו פעמייך בנעלים, ומקלכם בידכם כד"א כי במקלי עברתי את הירדן הזה עכ"ל. ויש להעיר מענין ויקח לו יעקב מקל לבנה לח כו'. ועמ"ש בבוך תרי"ט ג' דל"ו ע"פ קח את המטה כו' ודברתם אל הסלע כו'. ובשל"ה כי במקלי ר"ת ברוך כבוד הוי' ממקומו, לישועתך קויתי הוי'. וי"ל מקלי ומטה וממשלה צדיק מושל ביראת אלקים ועי"ז עברתי את הירדן ועמ"ש ע"פ כי במקלי בבוך בראשית א' דשפ"ו ב' שאחר ד' שצ"ז ומסיים אח"כ מענין ויקח לו יעקב מקל לבנה.

יא) **וזהו** ענין מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ וכ' הרד"א בפי' סדר ההגדה ד"ע ע"ב וז"ל, יש לשאול כי ציווי אכילת מצה בסתם ולא אמר טעם לדבר (וע' מענין קושיא זו בלקו"ת ד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון. ובשה"ש בד"ה קול דודי הנה זה בא ושם תירץ שיש ב' בחינות מצה ועדיין נשאר הקושיא שהרי אומר מצה זו שאנו אוכלים דהיינו מצה שקודם חצות הוא ע"ש שלא הספיק להחמיץ. והתירוץ שם ע"ז הוא דוחק ולפמ"ש יתורץ כפשוטו). ותירץ הרב ר' יוסף קמחי שמה שנצטוו על המצות קודם לכן הי' ע"ש העתיד שהשם יודע העתידות ידע שהי' להם לצאת ממצרים בחפזון ואפילו הי' רוצים לא הי' יכולים להחמיץ בצקת צוה לאכול הפסח על מצות ומרורים ולאכול שבעת ימים מצה עכ"ל. והיינו שיצ"מ הי' צ"ל

בבוך תהלים : נדפס ביהל אור שם.

בחפזון כנ"ל סעי' ד'. והוא ג"כ ענין המשל הנזכר לעיל סי' א' בלילה נטל כל אשר לו ויצא ומשל הנזכר בסי' ג' הי' מדליק את הנר בלילה כו' כ"ז נק' חפזון. והענין י"ל עפמ"ש בת"י בש"ב סי' כ"ב כ"ט ע"פ כי אתה נרי הוי' והוי' יגיה חשכי ארום הוא מארי דנהורא דישראל הוי' ואת יפקונוני מחשוכא לנהורא ויחזונני בעלמא דעתיד למיתי לצדיקיא, אשר פשט דבריו דר"ל כי אתה נרי היינו בעוה"ז שהחושך בתקפו אלא שאתה מאיר לו כמו נר, אבל לע"ל שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה א"כ יתבטל החושך וזהו יפקונוני מחשוכא לנהורא, וזהו והוי' יגי' חשכי, יגיה לשון כאור נוגה הולך ואור. וזהו עצמו ענין הנזכר במדרש תהילים סי' ל"ו ע"פ באורך נראה אור ההובא לעיל סעיף ג'. והנה מתחילה צ"ל ענין שבעוה"ז אע"פ שיש חושך עכ"פ כי אתה נרי הוי'. ויתבאר זה ג"כ ע"ד שפי' רבינו ז"ל בלקו"ת בשיר השירים בד"ה קול דודי הנה זה בא בפי' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם, ומתחילה ביאר לשון עד שלא נברא העולם דהול"ל עד שלא בראת העולם ומ"מ כן לשון הכתוב כי הוא צוה ונבראו וגם כתיב בראשית ברא, והקדים ענין מלכותך מלכות כל עולמים, היינו מלכות כל עולמים זהו מלכות דאצילות המחיה עולמות בי"ע ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ובבחינה זו שייך ברא לפי שבחינה זו נמשך מכח הפועל בנפעל. וע' בתו"א בד"ה וקיבל היהודים ובלקו"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"א ופ"ה אך בחי' מלכותך הוא כמו שבחינת מלכות כלול ובטל בעצמותו כזיו השמש כשהוא בתוך כדור השמש, ומשם אין שייך רק ל' נברא, והנה מבחי' מלכות כל עולמים, נמשך שיהי' בבי"ע בחינת העלם כמ"ש בד"ה תקעו בחודש שופר דרוש הראשון ובד"ה מי מנה עפר יעקב, וע"כ בחי' זו נק' מדת לילה, כמ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני. וגם נתבאר במ"א ע"פ ויחלק עליהם לילה ועיין עוד מזה בתו"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות ושם בענין ולילה ללילה יחוה דעת. ועוד בתו"א בדרוש פורים בד"ה ותוסף אסתר. ועיין בלקו"ת פ' תבוא בד"ה תחת אשר לא עבדת מענין בחינת לילה ובחינת יום בעבודת הוי' והנה ההמשכה מבחינת מלכותך בבחינת מלכות כל עולמים להאיר מדת לילה זהו בחינת נר, דהיינו מ"ש דהע"ה שהוא בחינת מלכות כי אתה נרי הוי' בענין ד' בחינות שבנר פתילה ושמן וב' גווני אור נהורא תיכלא ונהורא חיוורא שהם נגד ד' אותיות שם הוי', ושם דהפתילה הוא שם ב"ן, ואיך כ"ז הו"ע ארוממך אלקי המלך, והיינו שההמשכה ממלכות דא"ס במלכות דאצילות נמשך ע"י ד' אותיות שם הוי' וזהו כי אתה נרי הוי'. וע' בהביאור ע"פ המגביהי לשבת פי' ענין הפתילה באופן אחר, וכ"ז הוא רק בחינת נר, ר"ל שמדת לילה בעצם לא נשתנה כ"א שנמשך בה בחי' נר, שיהי' ע"ד הלילה הזה, אכן בחינת והוי' יגיה חשכי היינו שיתהפך חושך הלילה לבחינת אור ממש, דהיינו ענין והי' אור הלבנה כאור החמה, והיינו שבחינת בי"ע שזהו מדת לילה יהי' כמו אצילות ממש שהוא בחינת יום. שגם בבי"ע יאיר ע"ד הגילוי שבאצילות ממש, וזהו הנמשך מבחינת הוי' ר"ל הוי' דע"ק שלמעלה מבחינת כי אתה נרי הוי', שהוא שם הוי' שבאצילות שמבחי' שם הוי' דאצי' נמשך ע"ד כי אתה נרי הוי', אבל מבחינת שם הוי' דלעילא ע"ק יומשך שהחושך יהפך לאור כמו שנתבאר מענין ג' שמות הוי', בלקו"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם ושם נתבאר דמבחי' שם הוי' דע"ק נמשך להיות ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה, וכ"ש

וק"ו שיוכל להיות החושך יהפך לאור כו'. ולכן אז בחפזון לא תצאו כו'. וזהו ג"כ המשל מהסוחר שנשבע שלא יצא עוד מהפונדק בלילה כו'. שלא יהי' עוד בחינת לילה כי בי"ע יהי' כמו אצילות. והנה גם במדת לילה יש נר ויש אבוקה כו'. והנה פי' כי נר מצוה ותורה אור י"ל אשר ע"י המצוה ממשיכים בחינת כי אתה נרי הוי' שנשאר מדת לילה, רק שיהי' מאיר בה האור הנר. ע"ד ההמשכה מבחינת מלכותך במלכות דאצילות ע"י שם הוי' דאצילות אבל ותורה אור ר"ל ע"י התורה ממשיך בחינת אור שלמעלה מבחינת נר הוי' שהוא שגם חושך הלילה יהי' אור, והיינו לפי שהתורה הוא המשכת יחודא עילאה הגילוי איך כולא קמי' דוקא כלא חשיב, וזהו עצמו מדת יום, משא"כ המצות הם מצות המלך שהוא יחו"ת כמו שנתבאר בלקו"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני, ושם פ"ב. ואפ"ל שזהו פי' והיו הדברים האלה דקאי על תורה אשר אנכי מצוך היום, כלומר שעי"ז תהיו בבחינת היום שהוא מדת יום שלמעלה ממדת לילה כו'. וזהו ענין כימי השמים על הארץ.

י"ב י"ו.

וביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קודש יהי' לכם כל מלאכה לא יעשה בהם. אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם.

בשל"ה במסכת סוכה שלו פרק נר מצוה בד"ה אמר שלמה המלך ע"ה לך אכול. הש"י הרכיב הנשמה העליונה רוחני' בגוף אופל ועכור שיהיו שניהם יחדיו. ויש לכל אדם לתת חלקו לכל אחד ואחד כו'. וזהו דכתיב אך אשר יאכל לכל נפש כו'. בשכבר ידעת שהנפשות הם הא' היא נפש החיונית כו'. השניי' היא הנפש המשכלת כו'. (ועמ"ש בד"ה כי תהיינה לאיש שתי נשים. ובד"ה אדם כי יקריב מכם כו' מן הבהמה). ומבואר הוא שכל איש ראוי הוא שיאחז בשתיהן כו'. על כן אמר אשר יאכל לכל נפש כו'. כלומר לנפש הבהמית ולנפש השכלית . הוא לבדו יעשה לכם ביו"ט לא פחות ולא יותר דהיינו שיאכיל לנפש המשכלת אכילה הראויה לה. והיא אכילה רוחני' אשר הנשמה נהנית ממנה. כי היא קדש ומן הקדשים תאכל כו'. ויאכיל לנפש החיונית אכילה שלה. והיא אכילה גשמי' כו'. כי בהתחזק כחות הגופני' יתעוררו כחות הנפש ע"ד מטעמים של יצחק כו' עכ"ד. ומ"ש כי בהתחזק כו'. זהו דברי הרשב"א בפי' האגדה פרק הספינה. וז"ל אל תרחיק להיות לצדיקים לעוה"ב סעודה כו'. לפי שהמאכל והמשתה סבות גדולות לשמחת הלב כו'. ומן הידוע כי ברבות השמחה יתחזק הכח השכלי כו'. וארז"ל אין הנבואה שורה כו' אלא מתוך שמחה כו'. וכבר ידעת במ"ש ואכלו אותם אשר כופר בהם כו'. שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים כו'. ואפשר שאותן המאכלים שלע"ל זכי הטבע מאד מתחילת הבריאה כו' עכ"ד. ועד"ז י"ל ג"כ ביו"ט שאז המאכל והמשתה זכים ביותר ע"י שאז מתברר הפנימי' שבהם ממוצא פי הוי' ביתר שאת מבחול כו'. והיינו אשר יאכל לכל נפש שיהי' המאכל בענין שיאכל לכל נפש שיומשך ממנו התחזקות כח השכל של הנה"א. ולכן הם מועדים לשמחה כו'.

בגמרא פ"ב דביצה דכ"א סע"א. פליגי ר' יוסי הגלילי ורע"ק בפי' אשר יאכל לכל נפש דלר' יוסי לכל נפש היינו לנפש אדם ולא לבהמה. ולרע"ק אפילו נפש בהמה. והרי"ף ושאר פוסקים פסקו כר"י. והרז"ה ס"ל כרע"ק. ואפ"ל דקאי ג"כ על נה"א ונה"ב שבאדם. דלר' עקיבא אף שהאכילה רק בשביל נה"ב שבאדם שרי. ולר' יוסי דוקא כשיכוון בשביל נה"א לשמחה ולעורר גילוי פנימי' כחותיה כנ"ל. עוד יש לומר בעומק יותר כי גם באכילה רוחני' יש ב' בחי' אכילת בהמה ע"ד אריה דאכיל קרבנין מבחינת פני אריה פני שור. וע' באגה"ק סי' כ"ח. והוא בירור שם ב"ן. וכענין שמע ישראל שם ב"ן ורפ"ח כו'. אבל אכילת אדם זהו בחינת אדם שעל הכסא. כמ"ש ע"פ כי הוא יברך הזבח. והיינו ע"י כהנים אוכלים כו'. וזהו"ע מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם. עיין זח"ג פ' פנחס דרי"ז. ועמ"ש מענין שעורה מאכל נה"ב בד"ה וספרתם לכם. ור' יוסי הגלילי ס"ל דיו"ט עיקרו להיות מאכל לבחינת אדם ורע"ק ס"ל אפילו לבחינת בהמה כנ"ל.

פ' בא י"ב כ"ב.

ולקחתם אגודת אזוב כו'. א) סוכה א' י"א ב' פ"ג ל"ג א' חולין ג' ס"ב ב' מנחות ג' לד"א ב"ק ו' ס' י"א עב"ב ב"ק ו' סוכה ס' א' עב"ב ירק סכנה א'. רבות קי"ט ד קל"ב קלד"ב ח"מ ד"ג זח"א פ' נח מ"ג א' ולא תצאו וירא קד"ב כ"א ל"ה סע"ב והגעתם אל המשקוף כו' צו ל"ה א' ענין ולקחתם אגודת אזוב של"ה מ"ה ב' סג"ב קנר"א קס"ב רלז"א.

ב) במאו"א מ"ם ק"ט משקוף נק' הת"ת ע"ג שתי המזוזות נצח והוד. (יש להעיר ממ"ש בענין נצח והוד בד"ה והנה באר בשדה בענין שלשה עדרי צאן רובצים עליה וי"ל היינו משקוף ושתי המזוזות. מיהו ג' עדרי צאן נה"י ומשקוף ת"ת היינו יעקב לבדו ששקול כג' עדרי כו') שם קוף (היינו משקוף ר"ל שם מ' קוף שם הוי' גימט' מקום ובמג"ד אות קוף ולשון היקף כי ת"ת היא כללות ההיקף והקצוות. וקוף ענין מאה ברכות כו' המשכת הכתר בת"ת כמ"ש הזהר פ' חיי קכ"ב א' והיינו אמיתת ההיקף סוכ"ע כו').

והי"נ שם כתב ע' לקו"ת מהאריז"ל פ' ואתחנן מענין מצות מזוזה ושם במאו"א סעיף מם ה' מזוזה גימט' אד' רחל היוצאת בשני שלישי תפארת (ועמ"ש בד"ה ושמתי כדכוד ובד"ה וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ) שהוא משקוף ושתי המזוזות נר"ה כי שם מקומה עכ"ל.

ג) ובאות א' סעיף כ"ט אגודה גימט' חוה (ע' מענין חוה בתו"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות גבי ולילה ללילה יחוה דעת) בסוד המלכות כי בה נאגדים אורות עליונים וכן נק' ג"כ מצד זה אגדה ובמ"א אגודה הם חג"ת מל' עכ"ל (ויש להעיר מענין רבקות של שלש שלש בקר או של ארבע בתו"א פ' תולדות בד"ה מים רבים ורבקות כענין אגודה). והי"נ הביא מהזהר פ' צו דל"ה ואגודתו על ארץ כד אזדווג מלכא כו' ובת"ז תיקון ל"ט דפ"ג. וע' מ"ש מזה

בלקו"ת סד"ה כי ההרים ימושו (הגה בכתי"ק נ"ב ילקוט ח"א רמז קצ"ז נס"ג ס"ב כ"ד סג"א קפז"ג קפה"א רסח"א רפא"ד (ח"ב) ג"ב מו"ג פר"ג קכה"א (ממ"ח) ס"פ בא ופ' צו).

עו"ש במאו"א דאגודת אזוב נק' היסוד וכנ"ל שאין אגודה פחות משלשה דהיינו ב' ביעין נו"ה עמו עכ"ל. והי"נ שהיסוד מחבר זו"ן כענין בן פורת יוסף אותיות תופר והיינו אין אגודה פחות מג' ת"ת מל' ויסוד המחברם עכ"ד. ולפי"ז יש לומר פי' ולקחתם אגודת אזוב יסוד ותרין ביעין והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות לחברם בחג"ת. א"נ בת"ת ונו"ה. א"נ לחברם בכח"ב כדי להמשיך משם הטיפה כו' והוא כענין מ"ש בזהר ויגש ע"פ ויאסור יוסף מרכבתו כו' וע' לקמן סעי' ו'. וע' בפע"ח בענין נענוע הלולב מעלה ומוריד והוא ג"כ העלאת היסוד למעלה לדעת כו' והבאתו אל החזה מקום המלכות בשני שלישי ת"ת כו' ולכן גבי לולב נאמר ג"כ ולקחתם כמ"ש ברבות אמור פ"ל הרבה קיחות כו' והכל לכם. או והגעתם אל המשקוף ושתי המזוזות שהוא הפתח שכללותו בחי' מלכות שהיא הנק' פתח והיינו לחבר נה"י עם המלכות. והם ג"כ ענין חותמך ופתילך ומטך כו'. ואף שהמשקוף ושתי המזוזות הם ת"ת ונו"ה היינו תפארת ונו"ה שבמל' וכעין מ"ש לקמן ססעי' ט' בשם הרמ"ז אמור צ"ה, א'. ועיין בלק"ת בד"ה ויקחו אליך פרה איתא במשניות פ"ג שענין האזוב יסוד שבו ועל ידו חיבור המים חיים שהוא הביטול דחכמה באפר הפרה שהוא מ"ן דבי"ע כמ"כ כאן חיבור התורה הנק' דם כדלקמן סעי' ח' בהפתח שהיא מלכות זה ע"י היסוד. או י"ל להיפך שזהו העלאת חיות הנבראים בביטול דוגמת דם התמיד שנת' בד"ה בכ"ה בכסלו והעלאה זו ג"כ ע"י אגודת אזוב כו' אזוב זהו צדיק בפרדס ערך אזוב ויש צדיק עליון שהוא יוסף המשפיע במלכות מלמעלה למטה ויש צדיק תחתון הוא בנימין שהוא המעלה המ"ן דמלכות כמ"ש בזהר ויצא דקנ"ג ע"ב צדיק לתתא מיני' נבעא נוק' מיין, לכן בו ועל ידו והגעתם אל המשקוף. ואפ"ל העלאת מ"ן זה זהו ע"ד העלאת מ"ן דבעלי תשובה שזהו"ע ודם ענבים סותה בת"א ד"ה אוסרי לגפן, וידוע כי במקום שבעלי תשובה עומדים כו' העלאת מ"ן שלהם מגיע בבינה. וזהו והגעתם אל המשקוף כו'. ועי"ז נמשך כמ"כ ההמשכה מלמעלה למטה ופסח ה' על הפתח. וזה מרומז במה אשר אזוב עם סף גימט' יוסף, כי יוסף זהו צדיק עליון שזהו ההמשכה מלמעלה למטה.

ד) **עו"ש** במאו"א סעיף נ"ד אזוב נק' היסוד ו' זעירא והוא המתחבר עם ארז ו' רברבא (ועיין מ"ש מזה בלקוטי תורה פ' חקת בד"ה ויקחו אליך פרה איתא במשניות ושם פרק ג') גוף וברית עכ"ל. וידוע כי יסוד נק' כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא תפארת ארעא מלכות. וזהו ענין הגעת האזוב אל המשקוף לחבר ו' זעירא בו' רברבא ואחר כך אל שתי המזוזות להמשיך על ידי זה בבחינת מלכות כי ב' מזוזות נו"ה איהו בנצח ואיהי בהוד. והיינו חיבור שמים וארץ כי משקוף היינו כמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים ושתי המזוזות הם על הארץ וז"ש וכתבתם על מזוזות כו' למען ירבו כו' כימי השמים על הארץ כו' גם כי שתי המזוזות הם על האסקופה. ובמאו"א שם סעיף נ"ו אסקופה נק' יסוד דנוק' (ובמ"א מבואר אסקופה הוא בחי' שפלות וענוה ששפל כארץ שהכל דורסין עליה) ודורסין עליה ברגל שהוא היסוד וז"ס שארז"ל

דרוסת איש את עכ"ל והיינו ע"י שתי המזוזות א"כ זהו ענין האזוב לחבר המשקוף להאסקופה ע"י ב' המזוזות כו'.

ה) **ובענין** אשר בסף יש לומר עפ"י מ"ש במאו"א סמך סעיף כ' סוף נק' המלכות סופא דדרגין כי הוא סיום האצילות כו' גם יסוד דבינה נק' כך סופא דדרגין עילאין כו' ועמ"ש מענין מבריח מן הקצה אל הקצה כו' וע' רבות ס"פ שופטים ע"פ הוי' בסופה ובסערה דרכו נחום סי' א' בסופה זה משה, דכתיב ולא יכלו עוד הצפינו כו'. ותשם בסוף על שפת היאור כו'. ועיין לקמן סעיף ז' מענין סף ובסעיף ט'. ועיין ילקוט בזכרי' סוף רמז תקעט על פסוק הנה אנכי שם את ירושלים סף רעל. זכרי' י"ב ב'. ובפרדס ערך סוף פי' בתיקונים כי הצדיק הוא סוף וכל מקום שבא סוף יקץ הוא בצדיק כו' ע"ש. ואפשר להעיר מענין יוסף הצדיק שיש אותיות סיף בשמו ובהרמ"ז אמור צ"ה ע"א כתב כי יוסף הם ג' חסדים דתפארת נצח והוד אשר כל אחד שם הוי' והם ממתיקים ג' גבורות ס"ה חשבון יוסף ב"פ ע"ח. אמנם סוף דיוסף היינו ב' פעמים ע' היינו ע' חסדים וע' גבורות כשנחסר ה' חסדים שבשליש העליון דתפארת כו' וז"ש מן הדם אשר בסף כי חסר בחי' י"ו דיוסף מפני שלא פרעו כו' עכ"ל ובפ' בא דל"ה ע"ב כתב שזהו ענין ולקחתם אגודת אזוב אזוב בגימט' י"ו דיוסף להמשיך בחי' י"ו הנ"ל. ולע"ל ושמתי כדכד שיתגלה גם שליש העליון דתפארת ועיין מ"ש מזה בלקו"ת פ' ראה בד"ה ושמתי כדכד דרוש השני פ"ד ע"ש.

ו) **עיין** בפרדס ערך משקוף כשמתעלה היסוד כו' (וי"ל ע"ד הלולב גבוה מהערבות ואפילו מההדסים שדרו של לולב ה"י חוליין שבשדרה) ובערך מזוזה שכינתא אתקריאת מזוזה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאתוון הוי' עכ"ל. מזוזות פי' הרשב"י ע"ה בתיקונים כי הם נצח והוד מזוזות למלכות שנק' בית והיינו מזוזות ביתיך עכ"ל וע"ש ערך אגודה פי' כן נק' כל האצילות כשהוא במל' כו'. ולפ"ז אגודת אזוב י"ל כשכל האצילות מקושרים ביסוד להשפיע. ע' זהר בראשית ד"ח ע"א בענין ותקופתו על קצותם ולכן נק' יסוד מחקק גימט' רמ"ח שהטיפה נמשך מכל רמ"ח אברים עמ"ש בלקו"ת בד"ה ועשו להם ציצית.

ז) **בענין** סף יש להעיר מפסוק ששים המה מלכות ושמונים פלגשים והם בחי' סף. ופירשוהו ברבות בשני פנים הא' דקאי על בני קטורה וכה"ג או ס' מלכות זה סמך מסכתות ושמונים פלגשים פ' ברייתות. והנה אזוב גימט' י"ו ע"כ י"ו עם סף הנ"ל הוא יוסף שהוא חשבון ו"פ הוי' ויוסף ה"ס תוספות אור הנמשך מלמעלה ופי' אזוב א' עם ז' היינו המשכת בינה בד"ת השראת שכינתא עילאה ואח"כ וי"ו יסוד נמשך לבית שהוא מלכות. ענין על המשקוף כי פתח הוא ע"ד פותח בברוך שהוא המשכה בח"ע כמ"ש בתו"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות ועי"ז השקיפה כו' וברך כו' נמצא זהו פתיחה בברוך וזה נק' פתח והוא ע"י השקיפה וזהו המשקוף שייך לפתח שהוא פותח בברוך היינו וברך את עמך כו'.

ח) **פ"ק** דסוכה י"א ב' ר' יהודה יליף דלולב צריך אגיד מולקחתם אגודת אזוב מה להלן באגודה כו' וכ"ה בילקוט פ' בא דס"ב ע"ב תוך רמז ר"ו

בשם המכילתא מכאן אתה דן כל הלקיחות שבתורה, ובגמרא שם פ"ק דסוכה, ורבנן סברי לקיחה מלקיחה לא ילפינן. ועיין בפרדס ערך אגודה שכתב ומפני זה לולב אין צריך אגוד מפני שהוא מיוחד עם האתרוג ואגדו עמו עכ"ל. ואין דבריו מיושבים אלא יש לומר כי האגוד אינו צריך אלא אם כן הם מעצמם אין מיוחדים אזי צריך לאוגדו אבל מינים שבלולב הם בלאו הכי מיוחדים כדפי' אדמו"ר בסידור גבי לולב כו' ואפ"ל כי האגודה זהו אתכפייא שאוגדין אותן יחד שלא בטובתן אבל בסוכות אתהפכא חשוכה לנהורא ע"י עשי"ת א"כ ממילא הם מיוחדים יחד וא"צ לאגדן כו' ועדיין אינו מיושב. פ"ג דסוכה לג"א ג"כ כנ"ל. חולין פ"ב דס"ב ב' דאזוב יש לו שם לווי פסול ב"ק ד"ס ע"א וע"ב. ענין ואתם לא תצאו מפתח ביתו כו' מנחות ל"ד א' ענין שתי המזוזות כו'.

ט) רבות שמות ספ"ב ולקחתם אגודת אזוב כנגד שהשפילו את עצמן לעשות תשובה (ע"ד כל המשפיל את עצמו הקב"ה מגביהו בד"ה אחרי ה' בסידור. ואמרו ע"פ ושפל רוח יתמוך כבוד זה אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר ברבות נשא פי"ג דרנ"א ע"ב ועמ"ש בפי' לשארית נחלתו למי שמשים א"ע כשריים ומ"ש בד"ה אוסרי לגפן עירה בענין מן החוליות ונפשי כעפר כו' ובענין ויספו ענוים בהוי' שמחה כו'. ושייכות ההשפלה לתשובה שעי"ז יתגלה עד יעבור עמך כו' והנה ע"י השפלות יוכל להיות אגודה אחת כנודע מענין ע' נפש דיעקב). וטבלתם בדם אשר בסף, בזכות התורה שעתידין לקבל דכתי' ויקח משה את הדם (היינו כמ"ש בלקו"ת גבי דרושי שבועות בד"ה בשעה שהקדימו שכמו שהדם הוא הנפש והוא החיות של רמ"ח אברים כמו"כ התורה מנהגת כל הרמ"ח מצות כו' ונותנת חיים להמצות כו'. ולפי"ז יש לומר אשר בסף ס' מסכתות ושמונים ברייתות. וגם ע"ד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ע"כ נק' דם וע' בתו"א פ' ויחי בד"ה אוסרי לגפן בפי' דם ענבים ודם ענב תשתה חמר. וידוע שהתורה נק' יין והוא דם ענבים, עוי"ל כי אדם א' דם, להמשיך אלופו של עולם בנפש שהוא המלובש בדם. וזהו"ע טבילת האזוב בדם שע"י אזוב ממשיך אלופו של עולם בדם הוא הנפש כו' וגם אזוב מתחיל באלף כו' כנ"ל). והגעתם אל המשקוף, שאברהם גדול שבאבות כי אברהם נתנסה בעשר נסיונות נגד כל הע"ס א"כ הגיע לבחי' כתר ביטול שלמעלה מהשכל וזהו האדם הגדול בענקים ע"כ נק' משקוף שהוא על גבי ב' קווין חח"ן בג"ה כו' ובספר שושן סודות ד"ז ע"א בענין שיעור שני פתחים שבינה נק' משקוף וחו"ג שתי מזוזות. גם כתר נק' משקוף וחו"ב הם מזוזות. וי"ל שזהו ענין מפתחות הפנימי' והרמ"ז אמור דצ"ה ע"א פי' המשקוף ושתי המזוזות הם כח"ב שבמלכות הנמשכים מת"ת נר"ה דז"א כו' וכללות המכוון שיהי' ופסח הוי' על הפתח ע"ד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים כו' בשה"ש בד"ה קול דודי והמשכה זו על הפתח והיינו שמתחלה פותח בברוך ח"ע ואח"כ חותם בברוך ח"ת כו'. וזהו ענין והגעתם כו' ועמ"ש בד"ה וכתבתם על מזוזות. וע' במד"ר פ' ויקהל וזאת התרומה זהב זה אברהם כסף זה יצחק ונחושת זה יעקב כמו"כ אברהם נק' משקוף כמעלת זהב על הכסף כו'.

י) רבות פ' בא פט"ו דק"ל ע"ב ד"א החודש הזה לכם מה כתיב בפ' ולקחתם אגודת אזוב ועבר הוי' לנגוף את מצרים הה"ד כי מראש צורים אראנו אלו האבות כו'. ואתם לא תצאו הם בבתיהם והוא הורג את אויביהם שנא'

ועבר הוי' לנגוף כו'. והיינו כמ"ש במ"א אגודה הם חג"ת מ' והיינו ג' אבות ומל' כו'.

יא) **שם** פי"ז פי' ולקחתם אגודת אזוב הדא הוא דכתיב כל פעל הוי' למענהו כו' עץ ארז ואזוב כו' האזוב נראה לאדם שאינו כלום וארז כחו גדול לפני אלקים שמשל אותו לארז כו' עיין לקמן סעי' יח. ללמדך שהקטן והגדול שוין לפני הקב"ה כו'. ד"א ולקחתם אגודת אזוב כלומר אני עושה אתכם אגודה לעצמי אעפ"י שאתם שפלים כאזוב שנאמר והייתם לי סגולה כו' וטבלתם בדם כדי לזכור להם דם מילת אברהם כו' בדם פסח ובדם מילה שנאמר ואומר לך בדמיך חיי כו' בדמיך ביחזקאל סי' י"ו. והגעתם אל המשקוף כו' כנ"ל. ועמ"ש עפ"י המד"ר באיכה ולא זכר הדום רגליו ואמרז"ל הדם שבין רגליו של אברהם אבינו כו'.

יב) **בשה"ש** י"ד בפסוק כתפוח בעצי היער. אם אתה מבקש להתרפאות בדבר קל אתה מתרפא כו' ולקחתם אגודת אזוב והיא גורמת לכם לירש ביזת מצרים כו'. וענין המשל לא' שלקה ברגליו כי נשמות ישראל נק' רגל כמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי ובגלות נק' הקטע יוצא בקב שלו כו' וזה סוד שלקה ברגליו. ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו ע"פ סומך הוי' לכל הנופלים שנופל מרגליו כו' והרפואה ולקחתם אגודת אזוב כו' שפלות וביטול ומזה נמשך ההתקשרות להוי' ע"י שהוא כלי ריקן כו'.

יג) **זח"ג** ל"ה א' ואגודתו ע"ד כגוונא דאינון כו' אוף הכי איהי כו' ע"כ צריך לומר שיהי' אגודה אחת ואזי גם הבונה בשמים מעלותיו למהוי אחד באחד. כי הנה המלכים נועדו כו' ר"פ ויגש עמ"ש ע"פ ויקהל משה ועל הזהר ויקהל דקצ"ז ע"ב. ד"א מי עלה שמים כו', דבחי' שמים עולה לבחי' מי כי מי מדד כו' ושמים בזרת תכן וא"כ עליית שמים לבחי' מי זהו"ע הבונה בשמים עליותיו והיינו על ידי ואגודתו. ועיין מענין ואגודתו במשנה פרק ג' דאבות ובפירוש הרע"ב שם. וזהו ענין אזוב אלף נמשך בז' בחי' א"ז ה"ס הבונה בשמים מעלותיו כו' אחר כך וי"ו נמשך בבית וזהו ענין ב' בחינות חתן שבשיר השירים. ויש להעיר לענין חנוכה ח' ימים בחי' א"ז וכה"ג פירש במאו"א אות ט' סעיף ה' בענין פי' טוב נק' יסוד ז"א כי ט' הוא התשיעית ו' סוד הת"ת ובי"ת סוד המלכות והוא מהזהר בראשית ד"ל ע"ב וע"ש במק"מ וע' מענין ב' במאו"א אות ב' סעיף א' מהזהר ח"א תולדות קמ"ה א' וסעיף י"ד בענין בת ישראל ובענין בית שמש. בזהר ר"פ ויגש דר"ה ע"ב בענין שנברא העולם בבי"ת דוקא שהוא סימן ברכה. גם להעיר מענין שהמל' נעשית נקודה תחת היסוד ע"ד שחורה אני דאזעיר גרמה, וזהו"ע אזוב. וכן מלמעלה צריך להיות צמצום יו"ד ע"ד ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה וכמו מעין קטן, סעודה קטנה וכן כוכבים קטנים אחות לנו קטנה כו'. ג' ועי' לקמן סי"ו.

יד) **ח"ב** פ' בא ל"ה ב' שאזוב מבער רוח הטומאה וצריך להעיר מענין מ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ושם על המשקוף ועל שתי המזוזות ג' קווין שמא קדישא רשים על פתחא י"ל ג' אותיות יה"ו דשם הוי' הם ג' קוין הנ"ל ג"פ קדוש ואות ה' כפולה. ובהרמ"ז שם דלדחות רוח הטומאה הוא

ע״י אורות אימא ששם אין אחיזה לקליפות ואזוב יסוד ממשיך אורות אימא בסוד עד תאוות גבעות עולם ר״פ וארא. עוד שם בהרמ״ז כי בטהרת המצורע אזוב לבדו היינו ביסוד לבדו וכאן אגודת אזוב לרמוז להתחברות יסודות דאו״א המאירים ביסוד ז״א, ועיין זהר חלק א׳ פ׳ בראשית דף ו׳ סוף ע״א בענין ורב פעלים מקבציאל וזהו ט״ו מעלות טובות כו׳. או ירמוז לכללותן לחג״ת נו״ה. ויש להעיר מענין וברית שלומי לא תמוט היסוד דא״א ורב טובך וז״ש אגודת אזוב. או מענין שבשבת נאמר כי טוב ובחול רק הארת יסוד אבא. ע׳ רמ״ז פקודי ד׳ ר״כ ע״ב בפי׳ מה רב טובך כו׳ יסוד אבא אצילות שבאצילות יתארך ויאיר בכל האצילות. עו״ש דל״ו ע״א שלכן בדם כי הי׳ בחי׳ דין ע״ד ופורע ממנו אדום מי זה בא מאדום כו׳. ולענ״ד נראה כי הדם יש בו ב׳ בחי׳ הא׳ חיות כי הדם הוא הנפש. הב׳ הגבורות כו׳ וכך הי׳ רפוא לישראל ונגוף למצרים וזהו דודי צח ואדום שעם היותו אדום הוא צח לי כו׳.

טו) **זח״ג** אמור דצ״ה סע״א והא אתמר ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף בגין לאחזאה מהימנותא ומבואר שם שעי״ז נעשה כנס״י בבחי׳ פתחי לי אחותי רעיתי היינו ע״ד פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כו׳. א״נ פתחו לי שערי כו׳ שעי״ז נעשה בחי׳ פתח לאעלאה לי׳ כי זה השער להוי׳. של״ה מ״ה ב׳ בשם הפרדס שער היכלות פט״ו מענין ואתם לא תצאו וכ״ה שם דס״ג ב׳ ק״ס ע״ב בענין אזוב להעביר רוח הטומאה כמו במצורע והאריך בענין לה״ר וההיפך מזה לשון הקודש.

טז) **בכתבי** * מו״ח ז״ל מאדמו״ר נ״ע בתקס״ח שבת הגדול. ענין כגוונא דאינון מתייחדין שהמדות עליונות כשבאין למטה הם בבחי׳ הפירוד והתחלקות זמ״ז אך בעודן כלולים בהשכל שם הם ביחוד ויוכל להמתיק הדין ועד״ז ממל׳ לבי״ע כי מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש אך ע״י המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו נעשו לאחדים כו׳ אך למעלה יחו״ע ביטול אמיתי ולמטה יש ובטל. ואח״כ למהוי אחד באחד יחוד יחו״ע ביחו״ת כו׳. והיינו כמ״ש בזהר ויקהל דקצ״ז ע״ב ליחדא רתיכא עילאה ברתיכא תתאה. ומזה יובן ענין אגודת אזוב יחוד ב׳ בחי׳ ביטול הנ״ל. עמש״ל סי״ג בד״ה זח״ג ל״ה א׳ ואגודתו כו׳ ע״ש. והנה ע״י יחוד המדות יומתק הדין בחסד ונמשך להיות נגוף למצרים ורפוא לישראל ע״ד צח ואדום כו׳. ועמ״ש מזה סד״ה בכל קראינו אליו בענין יחוד דק״ש אמליכתי׳ למעלה ולמטה כו׳.

יז) **ובד״ה** קול דודי נתבאר פסח מצה ומרור ג׳ קוין, וזהו מדלג על ההרים חג״ת המכוון י״ל עפמ״ש בד״ה ויאבק ובד״ה והגדת לבנך כי מצד עצמות הרי כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו כו׳ אלא כשנמשך ע״י ע״ס חכ׳ ג׳ קווין אזי נמשך בקדושה דוקא במקום הביטול וז״ש אלקי אברהם כו׳ זה שמי לעלם כו׳ ועמ״ש ע״פ עבדים היינו לפרעה האוחז בעורף דז״א רק ע״י ויוציאנו הוי׳ אלקינו או״א שהלבישו כו׳ וזהו ענין הפתח פותח בברוך שלא יהי׳ יניקה לארור והיינו ע״י והגעתם אל המשקוף.

בכתבי . . ענין כגוונא : ראה ד״ה כגוונא דאינון הנדפס בסידור.

יח) **אזוב** זהו ההשפעה שצ"ל ע"י לצמצם א"ע וידוע שלהיות ההשפעה נמשך כח זה מלמעלה כענין אל עליון כו' וקונה הכל כו' וע"כ הוא חשוב כמו ארז אשר בלבנון כו'.

יט) **עיין** מ"ש בפ' תבא ע"פ השקיפה ממעון קדשך ומ"ש ע"ז ברבות כי תשא ר"פ מ"א שסתם השקפה לרעה אבל עושי מצוה מהפכים הקללה לברכה ונעשה השקיפה לברכה דוקא השקיפה וברך כו'. ומזה יש להעיר מענין על המשקוף זה אברהם שכחו של אברהם היפך שיהי' השקיפה לטובה והיינו שנמשך מבחי' המשקוף כתר או בינה כו'.

כ) **בפנים** יפות בד"ה בפסוק ולקחתם אגודת אזוב. איתא במכילתא ר"ש אומר ארבע מזבחות היו משקוף ושתי המזוזות וסף שהוא אסקופה. וכבר כתבנו לעיל שמשקוף ושתי המזוזות הי' כנגד אברהם יצחק ויעקב כמבואר בזהר. י"ל שדם אשר בסף על אסקופה יסוד הבית שמרמז על יוסף והוא כי אזוב מספרו י"ו ועם אותיות סף הוא בחינת יוסף וכו'. ועמש"ל עוד כי שתי המזוזות היו מרמזים על בתי מקדשות ראשון ושני והמשקוף על בית שלישי שיבנה במהרה בימינו והסף הי' מרמז למזבח שבשילה שהי' בחלקו של יוסף עכ"ל ולענ"ד האסקופה רומז למלכות רק שיוסף מתחבר עמה. ובמאו"א אות א' ססעי' נ"ו אסקופה יסוד דנוק' ודורסין עליה ברגל שהוא היסוד וז"ס שארז"ל דרוסת איש את עכ"ל ולפע"ד אסקופה הנדרסת זהו ענין ענווה. וע"י ענווה יכולים ליכנס לכל המדריגות כן פי' אדמו"ר ז"ל ע"פ ויספו ענווים בהוי' שמחה כמו שע"י האסקופה יכולים ליכנס לתוך הבית כו'. והנה ענווה עיקרו במלכות כמ"ש בר"ח שער הענווה כי ענווה נגזר מלשון עני וזהו ענין מלכות שנק' תפלה לעני סיהרא ל"ל מגרמה כלום. וזהו ג"כ ענין מצה לחם עוני. שהיא התחלת העבודה כו'.

ולקחתם אגודת אזוב. יש להקדים ענין עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי' אלקינו כו' (הענין בתו"א בד"ה וארא). שהגלות נמשל לעיבור והגאולה ללידה בחי' עובר מקופל ראשו בין ברכיו וכן למעלה שם הוי' בבחי' עיבור דסליק לעילא ודומה העולם לדבר נפרד בפ"ע והלידה עין בעין יראו כו', ולידה והתגלות זו על ידי עבודתנו עכשיו להמשיך גילוי יחודו וז"ש בק"ש שמע ישראל כו' הוי' אחד כי עצמותו נק' יחיד אלא פי' אחד בשבעה רקיעים וארץ. שאף ו' מדות עליונות שהם הפכיים בטלים ליחודו כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד. ע' באגה"ק סי' י"ב בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום שבטלים לגבי אור א"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל וכן יחו"ת ו"ק שר של מים ושר של אש כו'. וזהו אוף הכי איהי אתייחדת עד ו"ק גשמיים בטלים זהו ענין אחד ועד יחו"ע ויחו"ת. אבל בחי' יחיד הוא מה שלמעלה מהתלבשות בהמדות, ואין שייך בחי' מקום ומדה כלל.

ב) **והנה** מצד מהותו ועצמותו נאמר אם צדקת מה תתן לו כיון שאינו בגדר עלמין ואינו שורה בעולמות כמ"ש בד"ה כי עמך מקור חיים, כי הנה

כתיב רם על כל כו׳ רם ונשא מגהר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחס ושייכות אליו כלל ומזה נמשכה ממשלת פרעה כי שממית בידים תתפש שאינו תופס מקום דכולא קמי׳ כלא חשיב והנהגת העולמות הוא בבחי׳ שינה כביכול היינו ההסתלקות מחכמה וחסד לבחי׳ שלמעלה מהחכמה (בד״ה שיר המעלות היינו כחולמים בתו״א פ׳ וישב) דהיינו בחי׳ עיגולים שאין בהם מעלה ומטה רק הכל בהשוואה אחת כחשיכא כאורה רק כשנמשך בבחי׳ יושר דרך התחלקות של הקווין אזי יש התחלקות קו הימין חסד ואוהב את יעקב קו שמאל גבורה להיות ואת עשו שנאתי כו׳. וז״ש ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו כו׳ דאינו מובן הא יעקב צדיק ועשו רשע, אלא משום דקמי׳ כחשיכא כאורה ע״כ רבותא גדולה שצמצם את עצמו להיות ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי. והיינו ע״י ג׳ קווין דיושר שהוא ענין אלקי אברהם אלקי יצחק כו׳ זה שמי משא״כ בבחי׳ עיגולים שהוא ענין שינה ומזה נמשך אלביש שמים קדרות שמים הם בחי׳ עיגולים מלובש בבחי׳ קדרות וחושך כמ״ש בלקו״ת ר״פ שלח בענין ההיכלות ששרשן מהעיגולים ונק׳ עלמין לשון העלם כו׳. וזהו ענין מצרים אשר ז״א הי׳ בבחי׳ עיבור בבינה שהוא בחי׳ עיגולים וכן בעה״ק פל״ח מחלק ד׳ פי׳ ענין מצרים מחשבה הסתומה כי בה הי׳ כל ההפכים מצרנים ומעורבים אלו באלו כו׳. ומזה נמשך מיצר מי שבחי׳ מי ברא אלה אינו מאיר בבחי׳ גילוי כ״א שבחי׳ מי הוא בבחי׳ מיצר ואינו מתגלה להיות בבחי׳ אלה כו׳. וזהו ענין שממית בידים תתפש.

ג) **וזהו** ענין פרעה אותיות העורף כי ברצון העליון יש פנים ואחוריים חפץ ורצון. חפץ זהו ע״י תומ״צ הוי׳ אחד, יאר הוי׳ פניו. משא״כ כשההנהגה בבחי׳ שינה נמשך מאחוריים וזהו אם לעוברי רצונו כך ומשם מקבל פרעה. והיינו ע״י וימת יוסף וכל אחיו כו׳ כי האבות הן הן המרכבה חג״ת ג׳ קווין להמשיך בחי׳ חב״ד ולקשרם באוא״ס ב״ה והיינו ע״י הביטול להוי׳ כמרכבה שבטל להרוכב כו׳ כמ״ש מזה בתו״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור בדיבור אחד שמעלות בחינת אדם בציור קוין לבחינת כי לא אדם הוא על ידי המס״נ, והיינו כי שרש המדות למעלה מהשכל, ז״א בעתיקא אחיד כו׳ עיי״ש. גם כמ״ש בד״ה וארא שע״י המשכת ההתבוננות בהמדות ו״ק שיהי׳ בהמדות גילוי אור הוי׳ מעורר כן למעלה להיות בחי׳ אחד שיהי׳ שורה בו״ק כנ״ל. ולכן כל זמן שהיו האבות ואפילו א׳ מן השבטים קיים הי׳ ממשיך בחי׳ יאר הוי׳ פניו כי השבטים הם י״ב גבולי אלכסון בחי׳ ו״ק דיחודא תתאה ביטול כו׳ וע״י שנמשך או״א במדות נמשך שיהי׳ כל טוב לישראל כו׳.

ד) **ולכן** כשהגיע זמן יציאת מצרים נאמר מדלג על ההרים אלו אבות ג׳ קווין וזהו ופסח הוי׳ על הפתח. כי הנה הפתח הוא משקוף ושתי המזוזות שהם ג״כ ג׳ קווין ימין ושמאל והמשקוף שעל גביהם זהו שרש קו האמצעי שהוא למעלה משני הקווין שרש בריח התיכון שמבריח עד הקצה העליונה. וכן אמרו במדרש פ׳ בא פי״ז ובפ׳ שמות ספ״ב שהן ג׳ אבות המשקוף הוא אברהם כו׳ גדול שבאבות והיינו מצד שרשם בחג״ת דעתיק כי חסד דע״י מלובש בגלגלתא דא״א כתר שבכתר זהו המשקוף כו׳ והוא בחי׳ אברהם ויצחק הוא גבורות דעתיק המלובש במו״ס ויעקב ת״ת דע״י בחי׳ קרומא דאוירא כו׳ וענין פתח היינו כמארז״ל פותח בברוך היינו כשנמשך בחכמה הנק׳ ברוך אז נמשך לסטרא דקדושׁ׳

משא״כ מבחי׳ שלמעלה מהחכמה שם יש יניקה גם לארור וזהו עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי וכנ״ל בענין שממית בידים תתפש כו׳ וצ״ל פותח בברוך שיומשך רק בחו״ב כמ״ש מזה בתו״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות וזהו ענין מפתח הפנימי. ויש מפתח החיצון ע״ד לשקוד על דלתותי דלת לפנים מדלת. ועיין בזח״א תולדות קמ״ה א׳ ע״פ פי׳ פתחה בחכמה, בחכמה ודאי ופי׳ המק״מ התורה פתחה תחלה בתיבת בראשית שהיא החכמה וע׳ מ״ש בענין שער החצר הפנימי כו׳, ובת״ז תיקון ע׳ דקכ״ח ע״א מסטרא דחכמה דבה אתגליי׳ ואתפתח מחשבה סתימאה. ועמ״ש ע״פ פותח את ידיך יודי״ך פתיחו דיודי״ן כו׳ ובפרדס ערך חופה כתר ופתח החופה בינה וענין המשקוף ע״ד השקיפה כו׳ וברך כו׳. בד״ה כי עמך מקור חיים והמשקוף כתר וב׳ המזוזות חו״ב ופתח החיצון מלכות מקור דבי״ע. והמשקוף ת״ת ושתי המזוזות נו״ה כו׳ ועמ״ש בד״ה כי תשמע בקול בענין מפתחות החיצוני׳ ומפתחות הפנימי׳ וענין ופסח הוי׳ על הפתח בד״ה קול דודי שנמשך הגילוי גם בפתח החיצון בבחי׳ מל׳ כ״ע ועי״ז הי׳ יציאת מצרים לצאת מהמצרים המגבילים כו׳, וכדי להיות גילוי זה צריך להיות פתחי לי אחותי פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כו׳ כמ״ש בזח״ג אמור צ״ה א׳ והיינו ג״כ ע״י שתי המזוזות והמשקוף שישנם בבחי׳ פתחי לי היינו ג׳ קווין בעבודה שתי המזוזות נצח והוד והם ב׳ עמודים עמוד הימיני כו׳ ע״ד אשר עמדתי לפניו כו׳ ועמ״ש מענין נו״ה בדרוש והנצח זה ירושלים. והמשקוף בחינת הביטול שלמעלה מהשכל על דרך מזלי׳ חזי וזהו ענין אברהם האדם הגדול בענקים כו׳. גם משקוף שם קו״ף ענין מאה ברכות שזהו ענין הוקם על כו׳ קבלת עול כו׳ ועי״ז ואני אפתח לך כנ״ל. והרמ״ז פי׳ משקוף ושתי המזוזות כח״ב שבמלכות. וידוע דכתר שבמלכות זהו בכל מאדך בד״ה מקושש עצים ובד״ה כי על כל כבוד חופה.

ה) **והיינו** ע״י ולקחתם אגודת אזוב כי הנה ענין עץ ארז ואזוב כו׳ שהקטן והגדול שווין כו׳ שפלים כאזוב כו׳ כי הצומח הן המדות והעץ ארז גדול בגובה רב ובשבה״כ זהו גסות משא״כ האזוב שפלות. וזהו כענין שנתנה תורה על הר סיני דמכיך מכל טורייא כמ״ש מזה בד״ה ענין שנתנה התורה על הר סיני בלקוטי תורה גבי שבועות. עמ״ש בד״ה אחותי בת אבי בענין צדיק יסוד שמקבל מאבא כי בינה רק עד הוד אתפשטת כו׳ וע״י שפלות וביטול זה יכול להיות כלי ריקן התקשרות יסוד דנוק׳ וזהו ענין אחות לנו קטנה כו׳ ארז אשר בלבנון מדות או יסוד דא״א להמשיך האור באצילות ואזוב יסוד ז״א אשר בקיר להמשיך האור במלכות מקור בי״ע הנקראת קיר וקירות ויסב אל הקיר קירות לבו כו׳ ולגבי אין סוף שווין דוגמת הנמלה עם השמש. וגם כי תכלית הבריאה בשביל בי״ע ע״פ ויפגע במקום וכן באדם אל ימעט הקלה שיעשה לשם שמים והגעתם אל המשקוף ע״ד מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי. ולע״ל צדיק אזוב שכן קרוב כארז בלבנון ישגא שיהי׳ הגילוי בבי״ע כמו באצי׳ ואיך יגיע למעשה אבות היינו ע״י ב׳ דברים אגודת אזוב שפלות ושיהי׳ אגודה ואהבת לרעך כמוך וע״י תורה דהיינו אשר בסף, כי הנה יסוד דנוק׳ היינו שנקלט ונתפס בהשגתו בעומק כלי קיבול עז״נ כוננו ידיך והיינו ע״י ונפשי כעפר לכל תהי׳ ועי״ז פתח לבי בתורתיך ובחי׳ ביטול זה נמשך מהחכמה וזהו אחותי בת

אבי היא אזי דוקא ותהי לי לאשה כו׳ כמ״ש בבה״ז פ׳ וירא דקי״ב נמצא בחי׳ יסוד דנוק׳ שהוא כח ההתקשרות לקבל ההשפעה שרשו מהחכמה כו׳ וזהו ג״כ ענין יסוד דדכורא שהוא ההתקשרות להשפיע צריך ג״כ להניח א״ע אל הצד ולהשפיע א״ע זהו נמשך מהחכמה משא״כ בינה איידי דטריד למבלע כמ״ש בבה״ז ר״פ תשא בענין מחצית השקל גבי והדל לא ימעיט שזהו ענין יוסף יפ״ת ויפ״מ ר״ת יתום והיינו יתום מאמו כי בינה רק עד הוד אתפשטית כו׳. וכל זה הוא בחי׳ אזוב אשר בקיר ההתקשרות להשפיע כו׳. ויש להעיר לענין אזוב דפי׳ במק״מ ר״פ מצורע שהוא ברית כי עץ ארז ואזוב גוף וברית וא״כ יש להעיר ממ״ש בזח״ג בלק דר״ד ע״א ע״פ ומספר את רובע ישראל רביעית מן מדידו דישראל איהו ברית וע״ש בבה״ז שזהו ענין אות ג׳ שתמונתו ו׳ ובסיומו אות יו״ד דהיינו שג׳ חלקים נשאר אצל המשפיע והבחינה הרביעית בחינת מלכות שבו יכול לימשך למטה וזהו מ״ש ונסכו רביעית ההין דא יוסף עמ״ש בלקו״ת פ׳ שלח סד״ה ענין הנסכים ומ״ש במ״א בענין ומגביהו מן הקרקע טפח.

ו) **וטבלתם** בדם אשר בסף. ע״ל ס״ח בזכות התורה. והנה אזוב עם סף גימט׳ יוסף וגימט׳ ציון ע״ל ס״ז. סף מ׳ סופא דכל דרגין ים סוף. ע״ל ס״ה או יסוד ג״כ נק׳ סוף ע״ש. וא״כ אגודת התכללות אזוב שפלות. שזהו ונפשי כעפר. ועי״ז פתח לבי בתורתיך היינו ענין וטבלתם בסף ואזי והגעתם אל המשקוף כו׳ בחי׳ ג׳ אבות. י״ל ע״י השפלות ועסק התורה יבוא לאהבה ויראה ורחמים. ועי״ז יהי׳ בבחי׳ פתחי לי. ועי״ז יומשך מלמעלה ופסח הוי׳ על הפתח ע״ל ססע״י ט׳ ובלקו״ת בשה״ש בד״ה קול דודי הנה זה בא.

ולקחתם * אגודת אזוב.

א) **ענין** ולקחתם במד״ר פ׳ אמור ר״פ למ״ד ע״פ ולקחתם לכם ביום הראשון רבי אבא בר כהנא פתח קחו מוסרי ואל כסף משכר לקיחה אתה למד כו׳. במצרים כתיב ולקחתם לכם אגודת אזוב כו׳ והוא גרם לישראל להוריש ביזת הים כו׳. ובממ״ח (ס״פ בא) כתב ולקחתם לכם ברזא דלקח טוב נתתי לכם, ואפ״ל כי לקח טוב היינו יסוד שנק׳ טוב וכמו״כ אגודת אזוב הוא יסוד. (ועיין מענין כי לקח טוב נתתי לכם במדרש רבה ר״פ תרומה ע״פ ויקחו לי תרומה, ועמ״ש ע״פ יערוף כמטר לקחי בלקו״ת בד״ה האזינו השמים דרוש השלישי. ועיין בתו״א פ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי דרוש השני), שבמלאכים נאמר רק זכר רב טובך יביעו הזכר לבד מבחינת טוב אבל בנשמות ישראל שניתנה להם התורה נאמר כי לקח טוב נתתי לכם עצם הטוב ולא זכר לבד. וכמו״כ הוא ענין ולקחתם לכם אגודת אזוב ברזא דלקח טוב כו׳ (ועיין מ״ש ע״פ טוב וישר הוי׳, ועיין במדרש תילים מזמור כ״ב בתחלתו אמר רבי חנינא טוב

ולקחתם: זהו ד״ה זה הנדפס לעיל (ע׳ שי ואילך) עם הוספות.

הוי׳ לכל בעוה״ז אבל לע״ל הטיבה הוי׳ לטובים כו׳. ועיין בגמרא ספ״ד דסנהדרין ר׳ אלעזר רמי כתיב טוב הוי׳ לכל כו׳.

ב) **אגודת** אזוב. פ״ק דסוכה י״א ב׳. ריה״ו יליף דלולב צריך לאגוד מולקחתם אגודת אזוב מה להלן באגודה כו׳ (וכ״ה בילקוט פ׳ בא דס״ב ע״ב תוך רמז ר״ו בשם המכילתא מכאן אתה דן כל הלקיחות שבתורה) ובגמרא שם פ״ק דסוכה, ורבנן סברי לקיחה מלקיחה לא ילפינן. וע׳ בפרדס ערך אגודה שכתב ומפני זה לולב א״צ אגד מפני שהוא מיוחד אל האתרוג ואגדו עמו עכ״ל. ואין דבריו מיושבים אלא י״ל כי האגד א״צ אא״כ הם מעצמם אין מיוחדים אזי צריך לאוגדו אבל מינים שבלולב הם בלא״ה מיוחדים כדפי׳ אדמו״ר בסידור גבי לולב כו׳. ואפ״ל כי האגודה זהו אתכפיא שאוגדין אותם יחד שלא בטובתן אבל בסוכות אתהפכא חשוכא לנהורא ע״י עשי״ת א״כ ממילא הם מיוחדים יחד וא״צ לאגדן כו׳ ועדיין אינו מיושב ופ״ג דסוכה לג״א ג״כ כנ״ל.

ג) (**במאו״א** אות א׳ סעיף כ״ט אגודה גימטרי׳ חוה (ע׳ מענין חוה בתו״א פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות גבי ולילה ללילה יחוה דעת שהוא תושבע״פ י״ל בה נאגד תושב״כ בסוד המלכות כי בה נאגדים אורות העליונים וכן נק׳ ג״כ מצד זה אגדה), ובמ״א (ע״פ אכלוהו היום) נת׳ כי הגדה נק׳ ג״כ אגדה ובזח״א ויחי דרל״ד ע״ב ע״פ ואגודה פי׳ במלה דא איהו רזא דחכמתא בגין דאיהו מלה דאתייא בגימ״ל ודל״ת בלא פרודא וע״ד מ״ש בתו״א פ׳ תצוה סד״ה ועשית בגדי קודש שבמקום שיש משפיע ומקבל נשפע תוס׳ וריבוי שפע והארה מלמעלה מעלה ממקום גבוה מאד נעלה יותר משל ב׳ הבחינות של המשפיע והמקבל לכן בהתחברות הגימ״ל שהוא המשפיע כמו גומל חסדים טובים עם המקבל שהוא הדלי״ת מאיר עליהם תוספות וריבוי השפע מלמעלה מעלה כו׳. (וע׳ בזהר בראשית דף נו״ן סע״א מזה). וזהו ע״ד מ״ש במשלי ס׳ כ״ט י״ג רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני שניהם הוי׳ דקאי על רב ותלמיד וכן על עני ועשיר כמ״ש בגמרא בתמורה פרק יש בקרבנות הצבור די״ו ע״א וכן במשלי כ״ב ב׳ עשיר ורש נפגשו עושה שניהם הוי׳ (וע׳ מזה ג״כ במד״ר פ׳ משפטים דל״א דקמ״ט ע״ג) וא״כ מעלת לימוד ההגדה זהו התקשרות משפיע ומקבל בתוספות אור כו׳. ויש לומר שלכן נקרא גם כן אגדה באלף לשון אגודה כביכול שאוגד ומחבר ישראל אל הקב״ה וכמ״ש בספר החינוך פ׳ ואתחנן סי׳ תל״ד בפי׳ ובו תדבקון למוד דברי אגדה כו׳. (ועמ״ש בענין והמן כזרע גד הוא) והגדה בה״א תחלה זהו ע״ד ונהר יוצא כו׳ נגיד ונפיק כו׳ מכ״ז יובן ענין אגודת אזוב כמ״ש במד״ר פ׳ בא פי״ז אני עושה אתכם אגודה לעצמי כדלקמן וזהו ע״י לימוד אגדה כו׳. וזהו ג״כ ענין ההגדה דפסח ע״ש והגדת לבנך כו׳ אף שזהו משרש הגדה וזהו משרש אגד מ״מ קרובים זל״ז בחיבור משפיע ומקבל כנ״ל עכ״ה). ובמ״א אגודה הם חגת״מ עכ״ל. ויש להעיר מענין רבקות של שלש שלש בקר או של ארבע בתו״א פ׳ תולדות בד״ה מים רבים רבקות כענין אגודה. והי״נ הביא מהזהר פ׳ צו דל״ה ואגודתו על ארץ כד אזדווג מלכא כו׳ דהיינו ג״כ ענין יחוד משפיע ומקבל ע״ד גימ״ל עם דל״ת כנ״ל. ועמ״ש מזה במ״א באריכות ובת״ז תיקון

ל״ט דפ״ג ועמ״ש מזה בלקו״ת סד״ה כי ההרים ימושו, וז״ל הפרדס ערך אגודה פי׳ כן נקרא כל האצילות כשהוא במלכות ונקרא כך מפני שבה מתאחדים ומתחברים כל הספירות והיא הקושרת כולם יחד ומפני זה לולב א״צ אגד מפני שהוא מיוחד אל האתרוג ואגדו עמו ובזהר ס״פ צו פי׳ בפ׳ ואגודתו על ארץ יסדה כי האצילות מיוחד ביחוד עמה נק׳ אגודה כדפירשנו.

קיצור. ענין אגודה גימט׳ חוה. תושבע״פ מלכות, שבה נאגד כל האצילות. אגדה ונק׳ הגדה חיבור ג׳ עם ד׳ משפיע ומקבל. ואזי מאיר עיני שניהם הוי׳. וחיבור זה נק׳ אגד. גם אגד חגת״מ וזהו ענין אגודת אזוב.

ד) רבות שמות ספ״א ולקחתם אגודת אזוב, כנגד שהשפילו עצמן לעשות תשובה (ע״ד כל המשפיל עצמו הקב״ה מגביהו בד״ה אחרי הוי׳ בסידור ואמרו ע״פ ושפל רוח יתמוך כבוד זה אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר ברבות נשא פי״ג דרנ״א ע״ג ועמ״ש בפי׳ לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשירים ומ״ש בד״ה אוסרי לגפן בענין מן הרגליות ונפשי כעפר כו׳ וכענין ויספו ענווים בהוי׳ שמחה כו׳). ושייכות השפלות לתשובה שעי״ז יתעלה עד יעבור עמך כו׳. והנה ע״י השפלות יוכל להיות אגודה אחת כנודע מענין ע׳ נפש דיעקב כו׳ ומאחר שהאזוב הוא תשובה זהו ע״ד תחטאני באזוב ואטהר בתילים סי׳ נ״א וכדלקמן שהאזוב מבער רוח הטומאה מזה יובן מ״ש ע״ז בשיר השירים רבה בפסוק כתפוח משל לאחד שלקה ברגליו. כי הנה כתיב שלש רגלים תחוג לי והיינו ע״ד על שלשה דברים העולם עומד עומד זהו בחינת רגל דהיינו תורה ועבודה וגמ״ח. (ע׳ מזה בתו״א בד״ה חייב אינש לבסומי בפוריא דרוש הראשון) משא״כ כשפגם בהם זהו המשל לאדם שלקה ברגליו ואין בו הכח להיות בבחינת מהלכים בין העומדים. והעצה והרפואה לזה זהו ולקחתם אגודת אזוב בחינת תשובה והיינו ג״כ ע״י מילי דאגדה כו׳.

קיצור. אגודת אזוב שמשפילים א״ע לעשות תשובה ע״ד תחטאני באזוב ואטהר וכמ״ש מי אל כמוך נושא עון והיינו לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשירים. ע׳ מזה בלקו״ת ס״פ עקב בד״ה ארץ הרים ובקעות. אזוב אשר בקיר. ע׳ זח״א פ׳ חיי דקל״ב א׳ בענין ויסב חזקי׳ פניו אל הקיר. וזהו המשל לאחד שלקה ברגליו ואינו יכול לעלות ברגלים. לכן צ״ל תשובה ע״י ולקחתם אגודת אזוב ואזי אח״כ יוכלו לעשות ג׳ רגלים כו׳.

ה) מד״ר בא פט״ו דק״ל ע״א ד״א החודש הזה לכם מה כתיב בפ׳ ולקחתם אגודת אזוב, ועבר הוי׳ לנגוף את מצרים הה״ד כי מראש צורים אראנו אלו האבות כו׳ ואתם לא תצאו הם בבתיהם והוא הורג את אויביהם שנאמר ועבר הוי׳ לנגוף כו׳ והיינו כמ״ש במ״א אגודה הם חגת״מ והיינו ג׳ אבות ומלכות כו׳.

שם פי״ז פי׳ ולקחתם אגודת אזוב הה״ד כל פעל הוי׳ למענהו כו׳ עץ ארז ואזוב כו׳ האזוב נראה לאדם שאינו כלום וכחו גדול לפני האלקים שמשל אותו לארז כי שניהם בחי׳ וא״ו, וא״ו רברבא וא״ו זעירא כדלקמן. ועוד כי אלה תולדות יעקב יוסף ללמדך שהקטן והגדול שוים לפני הקב״ה

כו'. ד"א ולקחתם אגודת אזוב כלומר אני עושה אתכם אגודה לעצמי אע"פ שאתם שפלים כאזוב שנאמר והייתם לי סגולה כו'. ועמ"ש לעיל ס"ג. וע' מענין סגולה בלקו"ת בשה"ש בד"ה נאוו לחייך בתורים. ועמ"ש ע"פ כי חלק הוי' עמו. והרמ"ז ר"פ תרומה ע"פ כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו פי' שישראל ממשיכים תוספות אור בשם הוי' והיינו מעצמיות אור א"ס וזהו כי חלק הוי' עמו. וזהו יובן קצת ע"ד מ"ש לעיל סעיף ג' וע"ד מ"ש במד"ר בכמה דוכתי שישועתן של ישראל זהו ג"כ כביכול ישועתו של הקב"ה. וע' מזה במד"ר משפטים ס"פ למ"ד ובילקוט בתילים סס"י צ"א ע"פ אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי.

קיצור. אגודת אזוב רומז ג"כ לג' אבות שהרי אברהם אמר ואנכי עפר ואפר. ויצחק בחי' אפר העקדה. ויעקב קטנתי מכל החסדים. דוד ואנכי תולעת ולא איש. אזוב דומה בכחו לארז. יעקב ויוסף ב' ווי"ן אני עושה אתכם לי סגולה כי חלק הוי' עמו. ואראהו בישועתי.

ו) **אזוב** ז"ל הפרדס ערך אזוב פי' הרשב"י ע"ה בזח"ג פ' מצורע דנ"ג ע"ב ואזוב דא וא"ו זעירא דיניק לה לכנס"י רזא דצדיק דיניק לצדק* עכ"ל. והכוונה כי צדיק יסוד עולם נקרא אזוב בהיותו משפיע למל' ומתייחד עמה עכ"ל. וזהו ע"ד מ"ש האריז"ל בפי' טוב שכן קרוב מאח רחוק. ואפ"ל שזהו ענין מ"ש ועד האזוב אשר יוצא בקיר במלכים סי' ה' ג' כי קיר היינו מלכות כמ"ש בזהר פ' חיי דקל"ב ע"א ע"פ ויסב חזקי' פניו אל הקיר ובפ' ויחי דרכ"ח ע"ב ובמאו"א אות ק' סכ"ג וא"כ האזוב אשר יוצא בקיר זהו"ע טוב שכן קרוב בחינת צדיק דיניק למלכות. ובמאו"א אות א' סכ"ט אגודת אזוב נק' היסוד ונראה לי שאין אגודה פחות משלשה דהיינו ב' ביעין נצח והוד עמו עכ"ל. וע' באגה"ק סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה שזהו"ע העצה איך להשפיע. והי"נ שהיסוד מחבר זו"ן כענין בן פורת יוסף אותיות תופר והיינו אין אגודה פחות מג' תפארת מלכות ויסוד המחברם עכ"ד. ולפי זה י"ל פי' ולקחתם אגודת אזוב יסוד ותרין ביעין היינו בעבודה בחינת נה"י, וכמ"ש באגה"ק שם לעמוד בנצחון נגד כל מונע בעבודת הוי' ולהודות להוי' שמחיה ומהווה את הכל. וכן במדת צדיק יסוד עולם להיות נפשו קשורה בהוי' חיי החיים ולדבקה בו בדביקה וחשיקה בחשק ותענוג נפלא. ובמדת מלכות מקבל עליו עול מלכותו ועבודתו כעבודת עבד לאדונו זהו"ע אגודת אזוב. עוד שם במאו"א סעיף נ"ד אזוב נק' היסוד וא"ו זעירא והוא המתחבר עם ארז וא"ו רברבא (ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' חוקת בד"ה ויקחו אליך פרה. איתא במשניות ושם פ"ג) גוף וברית עכ"ל. וידוע כי יסוד נקרא כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ת"ת וארעא מלכות. ואפשר לומר זהו ההשפעה שצ"ל ע"י לצמצם א"ע וידוע שלהיות השפעה נמשך כח זה מלמעלה כענין אל עליון כו' וקונה הכל כו' וע"כ הוא חשוב כמו ארז אשר בלבנון כו' כמש"ל סעיף ה'.

קיצור. אזוב רזא דצדיק דיניק לצדק. האזוב אשר יוצא בקיר. ויסב חזקי' פניו אל הקיר חזקי' זה צדיק וזהו והטוב בעיניך עשיתי אגודו

רזא.. לצדק: תיבות אלו לא מצאתי לא בזהר ולא בפרדס בדפוסים שלפני.

אזוב נה"י ועד"ז פי' הממ"ח ס"פ בא שהם כענין שלשה עדרי צאן הרובצים על הבאר למלייא כו'. ע' זהר ויצא דקנ"א ע"ב בענין נה"י בעבודה.

ז) **בזח"ג** (ס"פ צו דל"ה) ע"פ ואגודתו על ארץ יסדה ר"י אמר אגודתו כמד"א ולקחתם אגודת אזוב. והנה מזה נמשך הבונה בשמים עליותיו. ואפ"ל זהו ענין והגעתם אל המשקוף להיות השקיפה ממעון קדשך מן השמים (שנת' בתו"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים) יש לבאר ע"ד כגוונא דאינון כו' אוף הכי איהי כו' ע"כ צ"ל אגודה אחת ואזי גם הבונה בשמים כו' למהוי אחד באחד. כי הנה המלכים נועדו כו' ר"פ ויגש עמ"ש ע"פ ויקהל משה ועל הזהר ויקהל דקצ"ז ע"ב ד"א מי עלה שמים כו' דבחינת שמים מורה לבחינת מי כי מי מדד כו' ושמים בזרת תיכן וא"כ עליות שמים יבחי' מי זהו הבונה שמים עליותיו והיינו ע"י ואגודתו. ועיין מענין ואגודתו במשנה פ"ג דאבות ובפי' הרע"ב, וזהו ענין אזוב א' נמשך בז' בחינת א"ז הוא סוד הבונה בשמים עליותיו כו' אח"כ וא"ו נמשך בבי"ת וקרוב לזה פי' הממ"ח ס"פ בא שם וז"ל אזוב אל"ף רמיז לכ"ע וזיי"ן רומז לשבע ספירות הבנין (ע' זח"ב פ' בשלח ע"פ אז ישיר גם אז רומז לשמונה ימי המילה כמ"ש בילקוט). ב' רומז לשני ההי"ן או לחו"ב עכ"ל. ולפמ"ש בענין אזוב י"ל האל"ף והוא"ו זהו"ע ב' בחי' חתן שבפסוק שה"ש. ויש להעיר לענין חנוכה ח' ימים בחי' אז וכה"ג פי' במאו"א אות ט' סעיף ה' בענין פי' טוב נק' יסוד ז"א כי ט' הוא התשיעית, וא"ו סוד הת"ת. וב' סוד המלכות. והוא מהזהר בראשית ד"ל ע"ב וע' שם במק"מ. וע' מענין בי"ת במאו"א אות ב' סעיף א' מהזח"א תולדות קמ"ה א' וסעיף י"ד בענין בתי ישראל ובענין בית שמש. ובזהר ר"פ ויגש דר"ה ע"ב בענין שנברא העולם בבי"ת דוקא שהוא סימן ברכה. גם להעיר מענין שהמלכות נעשית נת"י ע"ד שחורה אני דאזעירת גרמה וזהו ענין אזוב. וכן מלמעלה צ"ל צמצום יו"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כו'. וכמו מעין קטן סעודה קטנה וכן כוכבים קטנים אחות לנו קטנה.

והנה בכתבי מו"ח ז"ל מאדמו"ר נ"ע בתקס"ח שבת הגדול ענין כגוונא דאינון מתייחדין שהמדות עליונות כשבאים למטה הן בבחינת הפירוד וההתחלקות זמ"ז אך בעודם כלולים בהשכל שם הם ביחוד ויוכל להמתיק הדין כו', ועד"ז ממל' דבי"ע כי מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש אך ע"י המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו נעשו לאחדים כו', אך למעלה יחו"ע ביטול האמיתי ולמטה יש ובטל ואח"כ למהוי אחד באחד יחוד יחודא עילאה ביחודא תתאה כו', והיינו כמ"ש בזהר ויקהל דקצ"ז ע"ב לייחדא רתיכא עילאה ברתיכא תתאה. ומזה יובן ענין אגודת אזוב יחוד ב' בחי' ביטול הנ"ל. והנה ע"י יחוד המדות ומיתוק הדין בחסד נמשך להיות נגוף למצרים ורפוא לישראל ע"ד צח ואדום כו'. ועמ"ש סד"ה בכל קראנו אליו בענין יחוד דק"ש אמליכתי' למעלה ולמטה כו'.

קיצור. ע"י אגודת אזוב בחינת ואגודתו על ארץ נמשך הבונה בשמים עליותיו. מי עלה בשמים. וזהו והגעתם אל המשקוף השקיפה כו' וברך ע"ד כגוונא דאינון מתיחדין לעילא באחד אוף הכי איהי כו' ונמשך ליחדא רתיכא עילאה

ברתיכא תתאה. ונרמז ג"כ באזוב המשכה מן אל"ף נהירו דעתיקא בז"ת ועי"ז נמשך מן הוא"ו לבחינת בי"ת ברכה, כי אל"ף עם וא"ו זהו ע"ד אחד בחילופי אתוון ועד. וכן לא צר לו צר. היינו האל"ף כתר והוא"ו תפארת.

ח) **זח"ב** פ' בא ל"ה ב' שאזוב מבער רוח הטומאה. וצריך להעיר מענין מ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ושם על המשקוף ועל שתי המזוזות ג' קוין שמא קדישא רשים על פתחא י"ל ג' אותיות יה"ו דשם הוי' הם ג' קוין הנ"ל, ג"פ קדוש ואות ה' כפולה. ובהרמ"ז שם דלדחות רוח הטומאה הוא ע"י אורות אימא ששם אין אחיזה לקליפות ואזוב יסוד ממשיך אורות אימא בסוד עד תאוות גבעות עולם ר"פ וארא ובפרט כמש"ל שהאל"ף דאזוב זהו המשכת כתר עליון כו'. ועמ"ש בתו"א סד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון בענין כי יד על כס י"ה יד רמה כו'. וזהו תרום ידך על צריך וכל אויביך יכרתון. וע' בתו"א סד"ה ואתה תצוה שזה נמשך ע"י והי' שארית יעקב כו' וזהו"ע אזוב. עוד שם בהרמ"ז כי בטהרת המצורע אזוב לבדו והיינו יסוד לבדו וכאן אגודת אזוב לרמוז להתחברות יסודות דאו"א המאירים ביסוד ז"א. וע' זח"א פ' בראשית ד"ו סע"א בענין ורב פעלים מקבציאל. וזהו ע"ד ט"ו מעלות טובות, או ירמוז לכללותן לחג"ת נו"ה. ויש להעיר מענין ובריות שלומי לא תמוט היסוד דא"א ורב טוב. וזהו סוד אגודת אזוב. או מענין שבשבת נאמר כי טוב, שבחול רק הארת יסוד אבא. ע' רמ"ז פקודי דר"כ ע"ב בפי' מה רב טובך כו' יסוד אבא אצילות שבאצילות יתארך ויאיר בכל האצילות. עו"ש דל"ו ע"א שלכן בדם כי הי' בחינת דין ע"ד ופורע ממנו אדום מי זה בא מאדום כו'. ולפענ"ד כי הדם יש בו ב' בחינות, הא' חיות כי הדם הוא הנפש, הב' גבורות. וכך הי' רפוא לישראל ונגוף למצרים. וזהו דודי צח ואדום שעם היותו אדום הוא צח לי כו'.

קיצור. אזוב מבער רוח הטומאה ע"י שממשיך מאורות אימא. וע"ד והי' שארית יעקב כו'. תרום ידך כו'. אגודת אזוב כשיסודות דאו"א מאירים ביסוד ז"א וטבלתם. ופורע ממנו אדום כמ"ש דודי צח ואדום.

ט) **וטבלתם** בדם אשר בסף דם פי' בפרדס בינה ובמאו"א דט"ז גבורות. וע' ביאור קול דודי שבשה"ש גבורות עיקר החיות והראי' כי הדם הוא הנפש וע' בד"ה לסוסתי הראשון שס"ה ל"ת שס"ה גידין בחי' עורות בשר גידין ועצמות הם אבר כלי. וע' ביאור ושננתם גבי גידר הפרוכת ויצא דם ג"כ אור. וע' ביאור קחו מאתכם תרומה שיש ב' בחי' העלאת מ"ן הא' לבחינת התיקון ע"ד רמ"ח אברים, והב' לבחינת התהו ששם הי' ריבוי האור, והעלאת מ"ן זה ע"י שיהי' אין ביטול אתכפיא ועי"ז מורה עין שלמעלה. וע' ג"כ בד"ה שימני כחותם ב' מיני העלאות מ"ן הא' ע"ד חותם שוקע ממשיך חותם בולט שלמעלה, והב' חותם בולט. ושם זהו ענין מ"ע ומל"ת. ועד"ז י"ל בקרבן דם וחלב, כי הדם הוא הנפש זהו העלאת מ"ן דאורות. וגם כמו ל"ת זהו העלאת מ"ן בבחינת דם כי שס"ה ל"ת שס"ה גידין כו'. וע' מזה בלקו"ת בהביאור ע"פ אלה פקודי המשכן בענין אשר פקד אותיות דפק. וחלב דוגמת העלאת מ"ן דכלים היינו גבורות וחסדים ובשרשן הגבורות גבוהים יותר כנודע מענין ויקח קרח וכמעלת הזהב כו'. וא"כ בתפילה שבמקום קרבנות ענין ב' בחינות אלו ע' ד"ה בכ"ה

בכסלו בענין דם התמיד. ולכאורה י"ל שזהו ענין למסור נפשו באחד, או בכל נפשך. ועמ"ש בביאור ע"פ מאמר הזהר ר"פ בראשית ע"פ כשושנה בין החוחים מה שושנים אית בה סומק וחיוור. והוא ג"כ ענין רצוא ושוב.

והנה בפי' אשר בסף נחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא במכילתא ר"י מפרש סף היינו האסקופא שנק' סף כמ"ש ביחזקאל סי' מ"ג ח' בתתם ספם את ספי והיינו האסקופה הנק' שוועל (בלע"ז) והיינו שחופר עוקה בצד מאסקופה וכמ"ש בילקוט. ור"ע אומר אין סף אלא כלי שנאמר והספים והמזמרו'. והנה בפנים יפות בד"ה בפסוק ולקחתם אגודת אזוב, איתא במכילתא ר"ש אומר ארבע מזבחות היו משקוף ושתי המזוזות וסף שהוא אסקופה וכבר כתבנו לעיל שמשקוף ושתי המזוזות הי' כנגד אברהם יצחק ויעקב כמבואר בזהר. י"ל שדם אשר בסף על אסקופה יסוד הבית שמרמז על יוסף והוא כי אזוב מספרו י"ו ועם אותיות סף הוא בחי' יוסף כו', ועמש"ל עוד כי שתי המזוזות היו מרמזים על בתי מקדשות ראשון ושני והמשקוף על בית שלישי שיבנה במהרה בימינו, והסף הי' מרמז למזבח שבשילה שהי' בחלקו של יוסף עכ"ל. ולענ"ד האסקופה רומז למל' רק שיוסף מתחבר עמה, ובמא"א אות א' ססעי' נ"ו אסקופה יסוד דנוקבא ודורסין עלי' ברגל שהוא היסוד וז"ס שארז"ל דרוסת איש את עכ"ל. ולפע"ד אסקופה הנדרסת זהו ענין ענוה וע"י ענוה יכולים ליכנס לכל המדריגות כן פי' אדמ"ו ז"ל ע"פ ויספו ענוים בה' שמחה כמו שע"י האסקופה יכולים ליכנס לתוך הבית כו'. והנה ענוה עיקרו במל' כמ"ש בר"ח שער הענוה, כי ענוה נגזר מלשון עני וזהו ענין מלכות שנק' תפלה לעני סיהרא לית לה מגרמה כלום. וזהו ג"כ ענין מצה לחם עני שהיא התחלת העבודה. ואם כן פי בדם אשר בסף שבחינת מס"נ הכולל לזה הוא הסף בחינת ענוה ושפלות להיות כאסקופה הנדרסת כמו האזוב משים א"ע כשירים כו' ובמד"ר פ' שמות ס"פ ב' אמרו וטבלתם בדם אשר בסף בזכות התורה שעתידין לקבל דכתיב ויקח משה את הדם (היינו כמ"ש בלק"ת גבי דרושי שבועות בד"ה בשעה שהקדימו כו' שכמו הדם הוא הנפש והוא החיות של רמ"ח אברים כמ"כ התורה מנהגת כל הרמ"ח מצות כו', ונותנת חיים להמצות כו). גם כי נר מצוה ותורה אור היינו המצות הן בחי' כלים רמ"ח פיקודין דאינון רמ"ח אברים ותורה היא בחינת האור המאיר לתוך הכלים כמ"ש בלקוטי תורה בהביאור על פסוק אלה מסעי דרוש השלישי. וע"כ נק' התורה דם. לפי"ז אפ"ל כי הנה אדם א' דם זהו ע"ד ברכת התורה להמשיך אור א"ס בהתורה אזי נקרא אדם א'דם. גם ע"ד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית א"ע עלי' ע"כ נקראת דם, ועיין בת"א פ' ויחי בד"ה אוסרי לגפן בפי' דם ענבים ודם ענב תשתה חמר, וידוע שיין נק' התורה והוא דם ענבים. לפי"ז י"ל אשר בסף ס' מסכתות ושמונים ברייתות. והדם אשר בסף זהו תושב"כ. או ע"ד אחת היא יונתי זהו המס"נ באחד. ועמ"ש מזה בלקו"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות כו'. אחת היא יונתי דרוש השני. עוד י"ל בענין אדם א' דם להמשיך אלופו של עולם בנפש שהוא המלובש בדם וזהו ענין טבילת האזוב בדם שע"י אזוב ממשיך אלופו של עולם בהדם הוא הנפש כו' וגם אזוב מתחיל באל"ף כו' כנ"ל.

קיצור. ענין שיש ב׳ בחי׳ העלאת מ״ן. הא׳ העלאת מ״ן בבחינת האור. הב׳ בבחי׳ כלי תהו ותיקון. וזהו בקרבנות דם וחלב. כי הדם הוא הנפש. ובעבודה מצות ל״ת ומצות עשה. חותם שוקע וחותם בולט. וכן ענין רצוא ושוב. רצוא למסור נפשו באחד ושוב ע״י המצות. בפי׳ אשר בסף סבירא לי׳ לר״י במכילתא דהיינו האסקופה והוא ענוה והוא מלכות סיהרא עני. ובמד״ר וטבלתם בדם בזכות התורה כי נר מצוה היינו רמ״ח אברים ועם תרין דרועין גימט׳ נר בחינת כלי. ותורה זהו האור והוא החיות כי הדם הוא הנפש. אדם א׳ דם להמשיך אלופו של עולם בהתורה ע״י אחת היא יונתי שעי״ז ממשיך מבחינת אחד. אשר בסף ששים המה מלכות ששים מסכתות ושמונים פלגשים ושמונים ברייתות. וסף עם אזוב הוא יוסף, תוספות וריבוי אור. ע׳ בתו״א סד״ה ויהי מקץ דרוש הראשון בענין ולא זכר שר המשקים את יוסף. וגם במ״א נתבאר בן פורת יוסף פורת גימט׳ חמשה פעמים קול היינו התורה שניתנה בחמשה קולות.

י) והנה אשר בסף י״ל עוד עפמ״ש במאו״א סמ״ך סעי׳ ח׳ סוף נק׳ המל׳ סופא דכל דרגין כי היא סיום האצילות כו׳. גם יסוד דבינה נק׳ כך סופה דדרגין עילאין כו׳. ועמ״ש בענין מבריח מן הקצה אל הקצה כו׳. ועיין רבות ס״פ שופטים ע״פ ה׳ בסופה ובסערה דרכו נחום סי׳ א׳. בסופה זה משה דכתיב ולא יכלה עוד הצפינו כו׳ ותשב בסוף על שפת היאור כו׳. ועל״ק סעי׳ ז׳ * מענין סף ובסעי׳ ט׳ *, ועיין ילקוט בזכרי׳ סוף רמז תקע״ט ע״פ הנה אנכי שם את ירושלים סף רעל בזכרי׳ י״ב ב׳. ובפרדס ערך סוף פי׳ בתיקונים כי הצדיק הוא סוף וכל מקום שבא סוף וקץ הוא בצדיק כו׳ ע״ש. ואפשר להעיר מענין יוסף הצדיק שיש אותיות סוף בשמו. ובהרמ״ז אמור צ״ה ע״א כ׳ כי יוסף הם ג׳ חסדים דת״ת נו״ה אשר כל א׳ שם הוי׳ והם ממתיקים ג׳ גבורות ס״ה חשבון יוסף ב״פ ע״ח. אמנם סף דיוסף היינו ב״פ ע׳ היינו ע׳ חסדים וע׳ גבורות כשנחסר ח׳ חסדים שבשליש העליון דתפארת כו׳. וז״ש מן הדם אשר בסף כי חסר בחי׳ י״ו דיוסף מפני שלא פרעו וכו׳ עכ״ל. ובפ׳ בא דל״ה ע״ב כ׳ שזהו ענין ולקחתם אגודת אזוב אזוב בגימט׳ י״ו דיוסף להמשיך בחי׳ י״ו הנ״ל ולע״ל ושמתי כד כד שיתגלה גם שליש העליון דתפארת. ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ ראה בד״ה ושמתי כדכד דרוש השני פרק ד׳ ע״ש.

י״ב כ״ב.

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו כו׳. יש לפרש כי התורה נק׳ בית כמ״ש רז״ל א״ת בניך אלא בוניך וכתיב בחכמה יבנה בית. וכן מפורש ברבות ר״פ שמיני. ע״פ חכמת נשים בנתה ביתה זה התורה. וראיה להנ״ל דהנה בגמרא פ״ו דב״ק ד״ס ע״ב הביא פסוק ואתם לא תצאו כו׳. ואומר לך

סעי׳ ד׳: הכוונה לעיל בד״ה ולקחתם לכם אגודת אזוב (הראשון) סעי׳ ד.
ובסעי׳ ט׳: שם סעי׳ ט׳.

עמי בא בחדריך בישעי׳ סי׳ כ״ו כ׳. והנה בתד״א ח״א רפ״ו פי׳ לך עמי בא בחדריך קאי על חדרי תורה כמ״ש הביאני המלך חדריו. א״כ לפ״ז כמו״כ י״ל כי פסוק ואתם כו׳ מפתח ביתו עד בוקר. היינו לע״ל יהי׳ גילוי פנימי׳ התורה.

בא י״ב ל״ט.

ויאפו את הבצק. בילקוט בא סי׳ ר״ט מגיד שלשו את העיסה ולא הספיקה לחומצה עד שנגאלו. וכן אתה מוצא לע״ל מהו אומר וישבות מעיר מלוש בצק עד חומצתו בהושע סי׳ ז׳.

עוגות מצות. אין עוגות אלא חררה כו׳.

כי גורשו ממצרים. שומע אני מאליהם תלמוד לומר לא יכלו להתמהמה עד שנגאלו. ופי׳ המ״א בזית רענן וז״ל שומע אני מאליהם שהמצריים גורשו אותן מעצמן תלמוד לומר ולא יכלו כו׳. פי׳ שלא היו יכולים להתמהמה, כי המצריים אמרו כולנו מתים. א״נ ה״ק שומע אני מאליהן ולא מרצון הקב״ה נעשה זאת ת״ל ולא יכלו כו׳. כמ״ש המפרשים בשם הזהר אלו היו עוד רגע א׳ במצרים היו נשקעים ח״ו בטומאה ולא היו נגאלין עכ״ל.

וגם צידה לא עשו להם כו׳. עליהם מפורש בקבלה הלוך וקראת כו׳. מה שכר נטלו ישראל על כך קודש ישראל להוי׳ כו׳ עכ״ל.

ב) **בעמק** המלך שער י״ד ס״פ ק״ח דק״ז ע״ב. כי גורשו כו׳. וסוד המלכות של הבינה. הו״ס מצה שמורה העליונה והוא הד׳ דאחד רבתי כמו שנבאר בסוד המצה. ולכן נצטוו ישראל במצה מצוה ראשונה לצאתם מאמ״צ. והנה גם שם ה״ס דעתן של נשים קל״ה. כי מצה גימט׳ קל״ה. שהם סוד הגבורות דהיינו ה׳ הויות גבורות עולים ק״ל. והם ה׳ הויות לשמור אותם מחימוץ ושאור הם הקליפות שלא יתדבקו בהם עכ״ל. וע׳ בלקו״ת פ״ שמות בענין לחם הקלקל. וי״ל דלכן נשים חייבות במצה דאורייתא אף שהיא מ״ע שהזמן גרמא. כיון שמצה בחי׳ קל״ה. שזהו״ע נשים דעתן קלות. ואפשר להעיר ממ״ש והנה הוי׳ רוב על עב קל ובא מצרים כו׳. עב חסד קל גבורה להיות נגוף למצרים ורפוא לישראל. וזהו״ע פסח ומצה כו׳. פסח על שם החסד אשר פסח הוי׳ על בתי בני ישראל כו׳. היינו רפוא. ומצה מלשון מצה ומריבה שנגוף בכורי כו׳ וכנ״ל בענין ולא יכלו להתמהמה. משום שאמרו מצרים שכולם מתים כו׳.

בשל״ה דקס״ו ב׳. מצה עשירה דרוש ג׳ וז״ל יש להקשות כו׳. ולא יכלו להתמהמה אשר המשמעות מזה שהחפזון לענין גאולה דבר טוב הוא. והדבר נראה בהיפך כו׳. כי לא בחפזון תצאו כו׳ עכ״ל. ולפ״ז יש להקשות עמ״ש במכילתא. וכן אתה מוצא לע״ל וישבות מלוש בצק עד חומצתו כו׳ כנ״ל.

יצאו כל צבאות הוי׳ וגו׳ ע׳ בתו״א. והנה ברבות שמות פ״ג וכשאני נלחם עם הרשעים אזי נקרא צבאות והיינו מלשון צבא החלצו מאתכם אנשים לצבא וכן איתא ברבות נשא דרנ״ה ע״ג פי׳ יצאו כל צבאות ע״ד צבא מלחמה וכמ״ש וחמושים עלו בני ישראל וצ״ל הא בקי״ס כתיב כי הוי׳ נלחם להם הוי׳ איש מלחמה ולא נזכר צבאות וי״ל כי הנה ביהושע סס״י ה׳ כתיב ויאמר לו כי אני

שר צבא הוי' עתה באתי ואיתא ברבות ויחי פצ"ז שמשה לא קיבלו כי אמר להקב"ה אם אין פניך כו' נמצא יש ב' בחי' הא' ע"י הקב"ה עצמו כמו בימי משה ועז"נ הוי' איש מלחמה. הב' ע"י צבא כענין שר צבא הוי' וזהו ענין צבאות שאע"פ שארז"ל אות הוא בצבא שלו מ"מ עכ"פ שייך ענין צבא ושר צבא והיינו כי יצי"מ וקי"ס שהיו הניסים בגילוי יוצאים מהטבע לגמרי בלתי שום לבוש הטבע כלל זהו המלחמה ע"י שם הוי' עצמו משא"כ כשהמלחמה קצת בלבוש הטבע כבימי יהושע זהו ע"י שר צבא הוי' ומ"מ הי' שם גם למעלה מהטבע כמו ותפול החומה דיריחו וכן אבני אלגביש זהו ע"י צבאות אות הוא בצבא שלו, וכן בעבודת הוי' ע"ד מלחמה להוי' בעמלק שעת צלותא שעת קרבא בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי וכנס"י נק' אשת חיל דכל מאני קרבא הם תחת ידה כמ"ש בזח"ב בשלח דנ"א א' יעו"ש נ"ד א' נ"ו א' ופי' חיל הם ב"פ כ"ד אתוון דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד גימט' חיל וע' בזח"ג ר"פ במדבר מענין חיילין דאורייתא וכו' יש במלחמה זו ב' אופנים כנזכר בד"ה כי תצא בענין מאן דקטיל לחויא יהבינן לי' ברתא דמלכא והמשכיל יבין שב' בחי' הנ"ל זהו ענין ב' בחי' כלה הנז' בד"ה שה"ש והן ב' בחי' בכל לבבך ובכל מאדך. א"נ ב' מס"נ דאחד ובכל נפשך וזהו ענין שהמלחמה שבבחי' שר צבא הוי' זהו כענין שתים לפני' דק"ש שע"י שמתבונן איך שהאופנים וחיות כו' שהן צבאות הוי' הן בטלים ואומרים קדוש כו' עי"ז תתפעל נה"ב ששרשה משמרי האופנים כנז' בתו"א פ' וישב בענין ונתתי לך מהלכים וזהו ענין כי מלאכיו יצוה לך כו' כמ"ש ע"פ כנשר יעיר אך מזה נמשך רק ביטול היש וכענין כלתה נפשי אכן כשההמשכה נמשך מאצי' ממש שלא ע"י המלאכים וכמו במ"ת פנים בפנים דבר כו' אזי אין שייך כלל המלחמה בענין תאוות נה"ב כי ממילא בטלים כ"א אז הוא כלה לשון כליון כל הלגרמי' ויש. וזהו הנק' כלת משה כו' כ"א בכל מאדך. או בענין העלאת נרות ע"י אהרן אהבה רבה כו' גם ידוע שיש קליפות דאצילות שם הרע דק מאד וכמו ראו מה ולבטל רע כזה זהו המלחמה ע"י שם הוי' משא"כ בבי"ע משתלשלים קליפות גסות תאוות נה"ב שם המלחמה ע"י שר צבא כו' גם ידוע שבאופן המלחמה יש ב' אופנים הא' ע"י אם תגביה כו' ועז"נ משם אורידך נאום הוי' וזהו הוי' איש מלחמה הב' יניקתם מלמטה ומלחמה זו זהו ע"י צבא הוי' וגם בנפש י"ל אם תגביה כו' זהו מה שהיצה"ר מיקל לו העוונות שאדם דש בעקביו לומר שאין הקב"ה מקפיד ע"ז והיינו שאומר שהוא וותרן שזהו ענין אם תגביה כו' וע"ז נאמר מלחמה להוי' יו"ד ביטול צמצום להיות ביטול הרצון קדש א"ע במותר לך כו' בד"ה ולא אבה כו' לשמוע כו' הב' ע"י תאוות כפשוטו ומלחמה זו ע"י שתים לפניה כו'. גם י"ל כענין ק"ש ושמו"ע בחרבי ובקשתי ובחי' הממוצע זהו ענין אות הוא בצבא שלו והוא ענין מאן דקטיל לחויא יהבין לי' ברתא כו' שבחינת יהבין לי' זהו ע"י שם צבאות אשר פי' צבאות היינו דאיהו וגרמוהי חד גם בבי"ע ובע"ח לא מצינו זה, ואפשר לומר שזהו מה שכתוב באגה"ק בסופו כשהמלאך שליח אז נק' בשם הוי' ממש וזהו ענין הוי' צבאות ועי"ז נמשך גילוי פנימית הלב אהבה ויראה הבאים מלמעלה עבודת מתנה אתן כו' וזהו כתפוח בעצי היער ופי' הרמ"ז פ' האזינו התפוח גימט' צבאות היער בחי' יערי נק' יוצר אור עולם המלאכים וכשנק' הוי' צבאות זהו ענין כתפוח בעצי

היער והיינו כי המלאכים נק׳ עצי שיטים עומדים. אך ע״י נשמות ישראל נמשך מהלכים בין העומדים שנמשך בהם ג״כ ההילוך וזהו ענין שנק׳ צבאות שזהו ע״י הילוך יותר ממדריגתם העצמית כן דודי אה״ר הנמשך בין הבנים נשמות ישראל ובת״ז דע״ג ב׳ תיקון כ״ח איתא משנה דאיהו מט״ט נק׳ שר צבא הוי׳ י״ל כי תורה נק׳ מלחמה חגור חרבך על ירך כו׳. אך ההפרש בין תפילה לתורה כי בתפילה המלחמה דנה״א לבד עם נה״ב ע״כ יכול נה״ב לעמוד מנגד משא״כ תורה זהו ספר מלחמות הוי׳ שפוסק זה אסור וטריפה כו׳ ונדחה מלהתעלות כו׳ והיא תורה שבעל פה וע״כ נק׳ שר צבא הוי׳ וזהו ענין ריב״ז כשר לפני המלך כו׳ ומ״מ בימי משה הי׳ גילוי פנימי׳ בחי׳ עה״ח שלמעלה מבחי׳ ההתלבשות בעה״ד כו׳. כי לגבי פסק השם ית׳ לא יוכל הרע לעמוד לנגד כו׳ ואפ״ל דספר מלחמות זהו ענין אות הוא בצבא שלו וכמ״ש במ״א ע״פ כי תצא גבי ונתנו הוי׳ אלקיך בידיך דהיינו ע״י תורה.

ונחזור לענינינו דבימי משה שלא רצה בשר צבא ה׳ כו׳ ע״כ לא נזכר בתורה שם צבאות כ״א צבאות הוי׳ שהם בטלים לגמרי לשם הוי׳ ורק הוי׳ איש מלחמה אבל אצל יהושע בא שר צבא כו׳ ואז המשיכו הנביאים בחי׳ צבאות אות הוא בצבא שלו שזהו למעלה מבחי׳ שר צבא כ״א אות הוא ית׳ ממש בצבא שלו וע׳ מענין ההפרש שבין משה שלא רצה המלאך ובין יהושע שאמר לו שר צבא הוי׳ עתה באתי בזח״ג ר״פ האזינו דרפ״ו ע״ב ובפ׳ ואתחנן דרס״ט ע״א וע׳ מענין צבאות בפרדס שער השמות פי״ב וע׳ בזח״ב משפטים צ״ז ב׳ בענין הג׳ בחי׳ שארה כסותה עונתה אשר בחי׳ עונתה נמשך ע״י בחי׳ הוי׳ צבאות וכתב במק״מ ח״ל והנה טפת הזיווג נמשך מנה״י שה״ס תרי ביעי ואמה כו׳ עכ״ל גם ענתה גימט׳ הוי׳ צבאות ובזח״א בראשית דף כ״א צבאות הוא יסוד וע׳ במאו״א אות צ׳ סצ״ב וכמ״ש לשונו בהגהות סד״ה ונתתי לך מהלכים וגם שם הובא הרבות בשלח פכ״ה שאומר צבאות שעושה צביונו בבריותיו ובמלאכיו והוא מלשון רצון וחפץ והיינו כי נה״י נמשכים מהכתר כמ״ש בביאור ע״פ אלה מסעי ובענין אל עליון גומל חסדים טובים ובביאור ע״פ מחר חדש ענין פקד פקדתי ונו״ה נק׳ בדי ערבות והנצח זו ירושלים ולכן זהו ג״כ כשאני נלחם כו׳ כי מלחמה מבחינת הנצח ואם כן ענין מלחמה זו בנפש זהו על דרך אתכפייא דהיינו בחי׳ נצח כי עם קשה עורף הוא משא״כ המלחמה ע״י שם הוי׳ אתהפכא חשוכא לנהורא לגמרי ומ״מ שרש נצח גבוה מאד ע׳ בדרוש והנצח כמו ע״י נצח גילוי אוצרות וכו׳ אוצר של יראת שמים וע׳ בד״ה למנצח על השמינית. וע׳ בספר שערי אורה שער ג״ד מענין צבאות שהוא ג״כ ענין מראות הצובאות ולפיכך מראות הנביאים הם בשם הוי׳ צבאות ומשה רבנו ע״ה נסתכל באספקלריא המאירה ולכן לא נשתמש במילת הוי׳ צבאות לפי שמעלתו הוא דביקה בהוי׳ וא״צ למראות הצובאות כו׳ וב׳ בחי׳ אלו בעבודת הוי׳ אספקה״מ היא כלה עילאה ואספקלריא שאינה מאירה כלה תתאה יש ובטל כענין ציפוי כסף הדק כו׳ כמ״ש סד״ה יונתי בענין הראיני את מראיך ואפשר מראות הצובאות זהו כענין צבאות הוי׳.

קדש לי כל בכור *. הנה כתיב את בכורתי לקח והנה עתה לקח ברכתי. להבין זה צ"ל תחלה ענין ירידת הנשמה לעוה"ז שהייתה נהנה מזיו כו' אך הירידה לצורך עלי' כמארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כי חיי העוה"ב רק מבחינה שנק' פרס כמו פרוסה שהוא בחינה שנחלקה מן העצמו' כיון שנהנין מזיו והנאה היינו מדבר המושג ונק' יש להנחיל אוהבי יש כי בגילוי עצמות אוא"ס הוא בחי' ביטול כו' ולכן נאמר לכל תכלה וכלות הנפש שבג"ע ראיתי קץ וגבול אבל רחבה מצותך בבחינת מאד בלי גבול כו'. והיינו כי יש בחינת ממכ"ע וסוכ"ע, וג"ע רק מבחינת ממכ"ע אבל ע"י תומ"צ ממשיכים מבחי' סוכ"ע וזהו"ע מאה ברכות להמשיך מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע. וזהו א"ת מה שהוא בחי' ממכ"ע מה אדיר שמך בכל הארץ אלא מאה. אך ההמשכה זו צ"ל בג' בחי' מחדו"מ וע"י מאה ברכות הוא ההמשכה בדיבור וכן ע"י תורה ותפלה ההמשכה במחו"ד אבל להיות המשכה במעשה הוא ע"י המצות כמ"ש במ"א. והנה המלאכים אמרו תנה הודך כו' והשיב להם כלום יצה"ר כו' וצ"ל דבוודאי כוונתם הי' ג"כ לקיום התורה והמצות ע"י רוחניות כמו שקיים אברהם אבינו ע"ה התורה עד שלא ניתנה וא"כ מהו התשובה ע"ז כלום יצה"ר כו'. אך הענין דא"א להיות כלל ההמשכה זו מבחינת סוכ"ע רק ע"י אתכפיא סט"א כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך וארז"ל טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר. ולכן דוקא ע"י תומ"צ שנתלבשו בעשי' גשמי' ציצית מצמר כו' ממשיכים האור מבחינת סוכ"ע והיינו כמו עד"מ שהלחם מחי' את האדם. והרי הלחם מבחינת צומח שלמטה במדריגה מהאדם אלא לפי שבשרשו גבוה יותר מבחי' לפני מלוך מלך כו' רק שלמטה נפל יותר מצד ששרשו גבוה יותר שלכך בירידתו למטה נפל יותר (כמשי"ת לקמן). וכמו"כ דוקא ע"י מצות מעשיות ואתכפיא יצה"ר נמשך האור כו' ולכן לא ניתנה התורה למלאכים שאין להם יצה"ר כו'. וזהו הירידה לצורך עלי' למעלה משרש הנשמה מצד עצמה. וזהו והנה עתה לקח ברכתי ממש ברכתי דוקא. כי הנה מה שיצחק רצה לברך את עשו ולא את יעקב לא מפני שהי' עשו חשוב אצלו יותר שהרי פרש"י ע"פ הקל קול יעקב ע"י שהזכיר שם שמים וידע שעשו אין ש"ש שגור בפיו. אלא הענין הוא כי ידע דיעקב הי' מרכבה בבחינת ביטול ע"כ הי' עולה בדעתו שא"צ עוד לכלום משא"כ עשו שנפל בשבה"כ רצה שיתברר ע"י שימשיך לו ברכה מלמעלה. כמ"ש במד"ר מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה כו' וכמו שע"י אור אבוקה מתכללים הניצוצים הקדושות באור האבוקה וכן כשאור השמש מכה על הארץ מוציא אדים מן הארץ כך ע"י המשכת אור א"ס ב"ה ע"י תומ"צ יתעלו הניצוצות דקדושה. אך באמת טעה יצחק שא"א להיות בירור זה כ"א ע"י יעקב וא"כ לקח ברכתו ממש שהרי כח המשכה זו הוא ע"י אתכפיא סט"א והעלאת הניצוצות שבשבה"כ כי אין לך עשב שאין לו מזל והמזלות מקבלים מע' שרים כו'. רק שכ"ז נכלל דוקא ביעקב והוא עד"מ שהפשתן גדל הכפרי והאומן עושה ממנו בגד חדש חשוב ביותר כו'. והכפרי אומר זה משלי הוא ובאמת שהוא גדל אצלו אבל מ"מ אצלו לא הי'

בכור הנה: בביכל ליאדי הגדול איתא: בכור, וצ"ל פי' לי והל"ל קדש כל בכור וכהו לי. וגם צ"ל מהו ב"פ לי כמ"ש קדש לי כל בכור ואח"כ אומר פעם ב' לי, כמ"ש באדם ובבהמה לי הוא: הנה.

ממנו כלום רק דוקא האומן יכול לעשות ממנו דבר חשוב. כמו״כ נש״י הם המבררים הניצוצים עד״מ האתרוג עושה ממנו מצוה. וזהו חמוקי יריכיך כו׳, כמו חלאים מעשה ידי אמן כמ״ש במ״א. ופי חמוקי יריכיך הוא מעשה הצדקה כי הם לבר מגופא שהוא התורה שנקראת גופא ובחי׳ ירכים שלבר מגופא הוא בחי׳ מעשה הצדקה שהוא ע״י עשיי׳ גשמיות שברגלים שהולך בעסק מו״מ ואח״כ נותן מיגיעו כפו אשר הלך ויגע ונותן לעני. אך ברגליו יש ג׳ פרקין, פרק העליון הוא הנק׳ בשם ירכים שהוא בסתר. כך הוא עיקר מצות הצדקה הוא מתן בסתר, וזהו חמוקי ירכיך דפרש״י סתרו ירכייך (בסוכה מ״ט) כמו חלאים תכשיטי אשה שעל הראש והיינו ע״י מעשה הצדקה מלמטה נעשה מזה בחי׳ תכשיטים ועטרה שעל הראש כמ״ש וילבש צדקה כשריון כו׳ וכובע ישועה בראשו והוא ע״י מעשה ידי אומן, כמו אומן המלבן ומצרף מעפר אדמה להיות תכשיטים ליופי כמ״כ ע״י מעשה הצדקה מיגיע כפו ועסקו במו״מ ואח״כ נותן מיגיעו להחיות רוח שפלים הוא הבחי׳ הבירור והצירוף שנעשה תכשיטים כו׳ כמ״ש במ״א.

ב) **אך** ענין בכורתי הוא בחי׳ גבוה יותר מבחינת ברכתי כמשל״ק סוף אות ג׳ ובזהר תולדות קמ״ה א׳ אי׳ דבכורתי וברכתי מלה חדא הוא וזהו ויעקבני זה פעמים דהאי זה מיותר הוא אלא מלה חדא הוא בכורתי אהדר לברכתי כו׳ ע״ש. ולהבין זה כיון דדבר אחד הוא למה הוצרך ליקח ג״כ ברכתו ולא די לו במה שלקח בכורתו. וי״ל מתחלה מהו״ע הברכה. ויובן זה ע״פ הקדמה כנודע כי אני הוי׳ לא שניתי כתיב ולית מחשבה תפיסא בי׳ כלל ואינו בגדר עלמין כלל, ואעפ״כ כי ממך הכל כתיב. אך הוא ע״י זיו והארה, הודו על ארץ ושמים. וגם הארה זו עצמה מעצמותו ית׳ לא היו העולמות יכולים לקבל חיות ושפע להיות בבחינת גילוי עולמות כ״א ע״י השתלשלות דהיינו כשלשלת הארה והארה דהארה כו׳, וכל מה שיורד ומשתלשל מטה מטה הוא הארה דהארה מהעליון הימנו כו׳. והנה יש ב׳ מיני השתלשלות. הא׳ השתלשלות האורות והכלים בבחינת פנימי׳ שהוא לפי״ע הכלי מה שהכלי יכול להגביל ויש בבחינת מקיף מה שאינו מוגבל בכלי. ויובן זה בעבודה שיש ב׳ מיני אהבה הא׳ שהכלי יכול להגבילה. והב׳ בחינת אה״ר אשר לא תוכל הנפש שאת כו׳ כמ״ש בפ׳ וישלח ע״פ ויקח מן הבא בידו מנחה כו׳. וב׳ בחינות הנ״ל היינו בחינת חסד עולם, עולם חסד יבנה, שמתלבש בכלים, מכלכל חיים בחסד. אבל בחינת המקיף הוא בחינת ורב חסד שלמעלה מבחינת התלבשות בכלים. וזהו דתנן להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסים כו׳ ואעפי״כ מקבלים חיות והיינו מבחינת אריך אנפין ורב חסד. אך בחינה זו אינו נמשך כלל בגילוי אצלם ח״ו רק בבחינת מקיף וזהו רם על כל גוים כו׳ רק הארה נמשכת בפנימי׳ ע״י שבה״כ מנפילת הניצוצות שלא כדרך השתלשלות וגילוי רק בהסתר והעלם, משא״כ נש״י מקבלים מבחינת האור המאיר בגילוי ממש ע״י תומ״צ והגילוי א״א להיות רק ע״י צמצומים יו״ד עקב כו׳. וזהו שנקרא עשו הבכור להיותו מקבל מבחינה שלמעלה מהשתלשלות בחי׳ המקיף שזהו החלק הראשון בהמשכת האור מא״ס ב״ה לכן בחינה זו נק׳ בכור רק שהוא אינו מקבל משם אלא ע״י שבה״כ אבל הוא עצמו כו׳. וכמשל הארי שהוא בשרשו גבוה יותר משור שהרי פני אריה

אל הימין אבל מ"מ בנפילתו הוא למטה מהשור שהוא בהמה טהורה כמ"ש באוה"ח. ונמצא ענין בכורתו הוא שרשו ומקורו בקדושה האלקו' לפני מלך מלך כו' מבחינת א"א כו'. ונק' בנה הגדול משא"כ יעקב נקרא בנה הקטן שמקבל ע"י צמצומים כו'. וזהו"ע בחי' לבונה שבי"א סממני הקטורת שהוא בחינת המקיף דקדושה כנ"ל וזהו ענין הבכורה שלקח יעקב שהוא בחינת המקיף דקדושה הנ"ל שיתאחד עם האור פנימי דיעקב. אך איך אפשר להמשיך בחינה זו ביעקב אך הוא ע"י תשובה בחילא יתיר אה"ר הנ"ל שלא תוכל הנפש שאת ועי"ז ממשיך מקיף הנ"ל וזהו ריח בגדיו בוגדיו, ועי"ז הי' סובר שהוא עשו כי בוגדיו שרשו מבחינת מקיף הנ"ל לכן ממלא כל הפגמים שנעשו ע"י תומ"צ.

ג) **אך** ענין ברכתי הוא ע"י תומ"צ כנ"ל מטל השמים זה מקרא כו'. כי הנה יש להבין ענין הברכות שהנביאים היו מברכים מהו אם הוא תפלה ובקשה א"כ מהו זה שהשיב יעקב ליוסף ידעתי בני ידעתי כו' ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו כו' ולכאורה מה זה תשובה כי הי' לו לברך את מנשה שהוא יגדל כשאלת יוסף. ואם נאמר שאינו תפלה א"כ מהו שאמר בא אחיך כו' ויקח את כו' גם ברוך יהי' כו'. אך הענין כי ברכה הוא המשכה מההעלם אל הגילוי כמו המבריך את הגפן שכופף קומתו כו'. וכמו שמבקשים בכל יום ברך עלינו את השנה כו', אע"פ שמזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ויוהכ"פ, אך הבקשה שיומשך הגילוי למטה בגשמיות, ולא ישאר למעלה בהעלם ברוחניות. וכמו"כ ענין הברכה שמברכי' הנביאים לאדם, היינו כי יש באדם ב' בחינות הא' הנשמה המלובשת בגוף. והב' עצם שרש נשמתו מזלי' חזי המבואר ע"פ יונתי כו', לכך ענין הברכה הוא המשכה שיומשך מבחינת מזלי' אל הגילוי ולא ישאר בהעלם גמור. וזהו איש אשר כברכתו בירך אותם. לכן רצה יצחק לברך את בנו הגדול להמשיך לו מן המקיף שלו אל הגילוי. ויעקב לקח ברכתו ע"י שיש לו ג"כ שרש שם ע"י ריח בוגדיו בחינת תשובה. נמצא הברכה הוא איזה גילוי מן השרש המתברך. וזהו הלא אצלת לי ברכה, מלשון ויאצל מן הרוח לשון הפרשה וגילוי. אבל עצם שרשו כמו שהוא למעלה גבוה יותר. לכן הבכורה גבוה מן הברכה. והיינו כי הברכה הוא המשכה ע"י תומ"צ שעי"ז נמשך איזה גילוי מן המקיף אל הפנימי' משא"כ עצם המקיף ומהותו ממש נמשך ע"י תשובה דוקא בחילא יתיר ולכן במקום שבע"ת עומדים כו'. וזהו בגדיו מצות, לבושים לנפש, אבל ריח בוגדיו בחילא יתיר גבוה יותר. לכן אף שהוא מלה חדא מ"מ הוצרך ליקח הברכה להמשיך גילוי המקיף ע"י תומ"צ כי לא כל א' יכול לבוא לבחי' בכל מאדך כו'. ועוד דכתיב שובה ישראל כו' ואעפ"כ קחו עמכם דברים היינו תומ"צ כו', להיות דירה בתחתונים דוקא משא"כ תשובה רק העלאה לפי שעה כו'.

ד) **אך** להבין איך שייך ליקח בכורתי ע"י תשובה הרי * האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו כו'. אך יש ג' מיני תשובה לבחי' * נר"ן. הא' תשובה סו"מ וצריך להתחרט על העבר ולעקור את רצונו מן הרע שלא ירצה להפרד מאחדותו

הרי . . אך : בביכל ליאדי הגדול איתא במקום זה : כי איזה תשובה שייך ביעקב שהי' צדיק גמור, הענין כי יש ג'.

לבחי' נר"ן : שם : לבחי' ג' מדריגות שבנפש בחי' נר"נ.

ית׳, ותשובה זו הוא ע״י התפלה באמרו ברוך אתה ה׳ אלקינו שרצונו שיומשך בחי׳ רצון אלקים בקרבנו להיות כי על כי אין אלקי בקרבי מצאוני כל הרעות האלה שע״י העון גורם הסתלקות ה׳ תתאה. וע״י תשובה תשוב ה׳ חוזר וממשיך והוא המשכה מבחינת ממכ״ע. והתשובה הב׳ הוא התשובה על ועש״ט דהיינו אעפ״י שהוא סור מרע בתכלית רק שהוא ממעט במצות ועשה טוב לייגע א״ע בתורה ותפלה ועש״ט וכמ״ש אין עושה טוב אין גם אחד כו׳. הנה ע״ז צריך לעשות תשובה יותר. והנה מה שלמעלה במדריגה שם הפגם יותר מההעדר בחי׳ ועשה טוב יותר גדול מהפגם של רע ממש במי שלמטה ממנו במדריגה. דהנה כתיב כי האדם עץ השדה, וכמו האילן שהפירות הגדלים בראש האילן כשנושבם הרוח ונופלים משם יורדים ונופלים הרבה יותר למטה מן אותם הגדלים למטה כשנופלים אין נופלים כ״כ למרחוק וכמשארז״ל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, דהיינו מפני שנפילתו מאיגרא רמה לכן הנפילה לבירא עמיקתא, שהנפילה יותר גדולה ונופל יותר בהקליפות. כן ישראל עלו במח׳ ומי שהוא למעלה במדרי׳ דהיינו שהוא יודע ספר הנה אם ח״ו פוגם בנפשו ונופל למטה אזי הנפילה הוא למטה יותר בעומק הקליפות. אף אם נפילתו רק בועש״ט לבד ולא נכשל בעון ל״ת ח״ו. מ״מ נפילתו גדולה יותר עי״ז שממעט בועש״ט יותר מאיש המוני ע״י ל״ת שאינו נופל כ״כ בעומק הקליפות כמשל פירות האילן הנ״ל שאותן שלמטה כשנופלים מ״מ אין נפילתן כ״כ למרחוק וחזרתו לשרשו בקל. לא כן מי שנפל ממקום גבוה הרי נפל למטה יותר ונתרחק מאד משרשו אפילו ע״י העדר וע״ט לכן התשובה יותר גדולה בבחי׳ זו על ועש״ט. מה גם כי הרי עשה דוחה את ל״ת. וענין בחי׳ תשובה זו הר״ע הבקשה בתפלה ברוך אתה הוי׳ פ׳ הבקשה של תשובה זו על העדר ועש״ט הוא, שהוא רוצה להתקשר ולהתדבק בבחי׳ הוי׳ שהוא בחי׳ סוכ״ע ובחי׳ מקיף כו׳. ולא די לו בחרטה ועקירת הרצון לבד כ״א להיות נכספה וגם כלתה נפשו ליכלל וליבטל בא״ס ב״ה כו׳. והתשובה הג׳ הוא שאף שהוא סו״מ בתכלית וגם בועש״ט בתכלית אזי התשובה יותר גדולה והוא כמ״ש אם תשוב ישראל אלי תשוב וכתי׳ שובה אלי ואשובה אליכם, פי׳ שירצה ליכלל ולידבק בעצמות א״ס ב״ה שהוא למעלה מבחי׳ ממכ״ע וסוכ״ע כי א״ס ב״ה בעצמותו רם ומתנשא עד אין קץ מבחינת גדר עלמין כי קמי׳ כל״ח. וכמ״ש כי נשגב שמו לבדו פי׳ כי נשגב היינו בחינת סוכ״ע ממש שוה ומשוה קטן וגדול. ועז״נ אין ערוך לך שאין לומר כערך העשי׳ לגבי החכמה כמו״כ ערך החכמה לגבי בחינת אור הסוכ״ע שאינו כן אלא אין ערוך כלל כי לגבי בחי׳ סוכ״ע הנה חכ׳ עם העשי׳ שוין ממש. וזהו פי׳ נשגב. ועכ״ז מה שהוא בחינת נשגב הוא רק שמו שם הוי׳ פי׳ הי׳ הוה ויהי׳, שמהוה כל העולמות מאין ליש ע״י היותו בחינת מקיף עליהם. משא״כ עצמות אוא״ס ב״ה למעלה מבחי׳ שמו ואינו שייך לומר בו בחי׳ סובב לעלמין כו׳. וזהו ענין תשובה זו שובו אלי שירצה לידבק בעצמות א״ס ב״ה שאינו בגדר עלמין כלל. ולכך שייך תשובה זו אפי׳ הוא עושה טוב וממשיך האור מבחי׳ סוכ״ע וממכ״ע מ״מ התשובה גדולה ביותר להיות אלי תשוב כי יותר רחוק הערך מבחינת סוכ״ע לגבי מהו״ע מריחוק ערך כל העולמות לגבי סוכ״ע וממכ״ע כנ״ל.

ה) **והנה** בחינת תשובה זו הוא על ביטול תורה וע״י בחינת תורה, וכמ״ש בתד״א הי׳ רגיל לקרות דף אחד יקרא שנים כו׳, הנה המשכה זו

והתכללות במהו"ע ית' הוא ע"י בחינת תורה דוקא כי תורה הוא בחינת פנימי' דכמו שיש באדם אברים הפנימי' ואברים החיצוני' וההפרש ביניהם הוא כשיחתך אבר החיצון יוכל לחיות כמה זמן, משא"כ כשניקב או יחלה א' מאברי' הפנימי' נעשה טרפה, ואינו יכול עוד לחיות. כן למעלה יש איברים דמלכא עד"מ והן הכלים אשר אוא"ס ב"ה מתלבש בהן והן בחי' אברים החיצוני' והיינו רמ"ח מ"ע ויש ג"כ בתורה אברים הפנימי' כמ"ש וכל קרבי והן קרביים ומעיים שבהן יורד ונמשך חיות הפנימי' וזהו בחינת תורה וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו'. ולכן ויתר הקב"ה על ע"ז וג"ע ולא ויתר על ביטול תורה, כי הוא עד"מ כמו חולה א' בפנימי' הנפש כו'. וע' באגה"ק בענין דוד זמירות קרית להו שדוד המלך ע"ה שיבח את התורה בענין ביטול העולמות לגבי התורה וכענין הנ"ל בבחינת סוכ"ע ואין ערוך כו', ונענש ע"ז מפני שהתורה הוא שעשועי המלך בעצמותו שאינו בגדר עלמין כלל ולא שייך לשבח אותה בשבח זה דביטול העולמות וכמשל שבגמרא במי שיש לו אלף דנרי זהב ושיבח אותו של כסף הלא גנאי הוא לו כו'. ולכן ארז"ל שכל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר הכרת תכרת כי להיותו יכול לעסוק בתורה והוא בן תורה זהו הוראה שנשמתו הוא מבחינה זו א"כ כשאינו עוסק בתורה נפילתו למטה מטה יותר ע"י ביטול זה וכנ"ל בענין מאיגרא רמה כו'. ולכן ארז"ל שנה ופירש קשה מכולן ולכן צ"ל התשובה ביותר לבחינת מהו"ע ממש. והנה תשובה זו הג' הוא בחינת ישראל וב' תשובות הראשונות הם בחי' יעקב וא"א להגיע לבחינה זו דישראל אלא ע"י קדימת סו"מ ועש"ט שהוא בחי' יעקב. וענין מהות תשובה זו שלאחר ההתבוננות דבחי' ממכ"ע ע"פ מ"ש נפשי אויתיך, וכתיב לאהבה את הוי' כי הוא חייך שהוא ית' חיות כל העולמות עליונים ותחתונים וחיי נשמתו בפרט ועי"ז יכסוף אליו כוסף טבעי כמו שמתאוה לחיי נפשו שלא תסתלק ממנו כו'. ואח"כ ההתבוננות בבחי' סוכ"ע איך שאין ערוך אליו כלל והוא למעלה מעלה מבחי' כי הוא חייך כו' כי אינו מתלבש בפנימי' רק מקיף כו'. אך זאת ישיב אל לבו כי כל הטעמים שנאמרו בהתבוננות בגדולתו ית' הכל כלא ממש חשיבא לגבי מהו"ע ולא שייך כלל, רק בבחי' סוכ"ע וממכ"ע שייך לומר אין ערוך כו'. אבל במהו"ע ית' דומי' תהלה. וכמ"ש יונת אלם כו' כמ"ש במ"א. לכן תשובה זו היא למעלה מהטו"ד וכל בחי' הטעמים הם כל"ח בהגיע לבחינת תשובה זו. וז"ש אם תשוב ישראל אלי תשוב ישראל דוקא כי הב' תשובות הראשונות על סו"מ ועש"ט הם בחי' תשובה דבחינת יעקב ויעקבני זה פעמים ב' תשובות, אך התשובה הג' דבחינת ישראל לי ראש על עסק התורה הוא אלי תשוב למהו"ע שלמעלה מבחינת סוכ"ע וממכ"ע שהם בחי' תשובות הראשונות. וזשארז"ל בלילה שירו עמי שירו ממש, שע"י עסק התורה ממשיך שעשועי המלך בעצמותו ובפרט אחר חצות שאז הוא זמן השעשועים בג"ע כו' וכמ"ש במ"א.

ז) **והנה** כל הג' תשובות הנ"ל נק' בכ"ר שהוא ב' יחידות כ' עשירות ר' מאות. כי בחינת תשובה הב' גדולה מן הראשונה וכמו שעד"מ בעשרה יש עשרה פעמים יחידות כו', כי הן נגד ג' בחי' נר"ן שהתשובה הראשונה הוא בבחינת נפש שממנה נמשך החטא וכמ"ש נפש כי תחטא, והתשובה הב' למי שיש בו

בחי׳ רוח שגבוה מן הנפש שתשובה שלו צ״ל גדולה יותר ולכן הוא בחי׳ עשירות שבחי׳ רוח כלול מיו״ד כו׳. והתשובה הג׳ למי שיש בו ג״כ בחי׳ נשמה והוא בחי׳ מאות שכלולה מיו״ד. ויו״ד מיו״ד כו׳. וזהו ג״כ בחי׳ אי״ק בכ״ר שהוא בחי׳ בכורתי וברכתי כי אי״ק הוא בחי׳ מאה ברכות. שהוא הק׳ לבחי׳ נשמה כו׳. אך בחי׳ תשובה זהו בחינת בכ״ר שהמאה ברכות הן המשכות לבד מלמעלה למטה אך התשובה הוא ג״כ העלאה לכן בכ״ר הוא כפליים מאי״ק מלמטה למעלה בחינת אור חוזר ומלמעלה למטה בחינת אור ישר וכמ״ש ואולך אתכם קוממיות. שתי קומות. והוא ג״כ ע״י אתהפכא דנה״ב שהן בחי׳ ב׳ נפשות נה״א ונה״ב והן הן בחי׳ שתי קומות. ועיקר בחינת אתהפכא ע״י התשובה. ועוד כי בחינה העליונה יותר כולל ג״כ מה שלמטה ממנו כמ״ש רז״ל רגלי החיות כנגד כולם שוקי החיות כנגד כולם כו׳ קרני החיות כנגד כולם כו׳. לכן בחינת בכ״ר שהוא בחינת בכורתי כולל ונעלה יותר מבחינת אי״ק בחינת ברכה כו׳.

ומכל הנ״ל יובן דשייך בחינת תשובה שלא על החטא כלל כי אדרבא תשובה זו גדולה יותר כנ״ל. וזהו קדש לי כל בכור, פי׳ כי הנה מבואר למעלה דמה שנפל בשבה״כ הוא מבחינת לפני מלוך מלך לבני ישראל שהוא בחי׳ מקיף עליון כו׳, ולכן בנפילת הניצוצות למטה נפלו למטה מטה כנ״ל באריכות. ויש בניצוצים אלו ג״כ מדריגות בנפילתן שהניצוצו׳ היותר עליונו׳ נפלו למטה יותר וכנ״ל במשל מאיגרא רמה כו׳. וזהו ג״כ ג׳ אותיות בכ״ר יחידות עשירות מאות שישנם ג״כ בלעו״ז. וזהו פי׳ קדש לי כל בכור שיתעלו כל בחי׳ ניצוצו׳ שנפלו כו׳ ע״י ג׳ בחינות תשובות הנ״ל הנק׳ בכ״ר. והענין כי ע״י עקירת הרצון מהרע מעורר כמו״כ למעלה שלא יומשך חיות בסט״א כי הם ג״כ מקבלים חיות מלמעלה דכתיב כל אשר חפץ הוי׳ עשה, לכן ע״י שישראל נמשך אחר תאוות עוה״ז ממשיך חיות להם אבל כשמסתלק רצונו מתאוות עוה״ז שאין חפץ בהם כלל מעורר ג״כ למעלה שיסתלק מהם רצון הוי׳, כי ישראל עלו במחשבה לכן עי״ז יש בהם כח זה כו׳. וזהו ויעקבני זה פעמים כו׳ ע״י רמאות פי׳ שלא יהי׳ לו דיבוק ותשוקה אמיתית בעוה״ז רק ברמאות בכדי לברר בירורים. והירידה בעניני עוה״ז יהי׳ רק לצורך עלי׳. וזהו״ע הרמאות, דלכאורה הוא אוכל ושותה ג״כ ונמשך אחר עניני עוה״ז אבל באמת כוונתו רק בכדי לברר, וכמ״ש צדיק אוכל כו׳ משא״כ בטן רשעים תחסר חיל בלע ויקיאנו כמ״ש במ״א. וזהו מ״ש בק״ש ואספת דגנך ר״ל שיאסוף כוונתו בעניני עוה״ז לבחינת אחד ואהבת כו׳, דהיינו שיהי׳ אצלו ירידה גדולה ולא לחשוק ולחפוץ לעסוק בעניני עוה״ז כ״א רק בשביל צורך עלי׳. והנה ע״י עקירת הרצון בג׳ תשובות הנ״ל עי״ז הוא בחינת קדש לי כל בכור בחינת העלאה כנ״ל, שהוא ע״י ג׳ תשובות הנ״ל והיינו משארז״ל כל ימיו בתשובה דודאי אין ר״ל על עבירות ח״ו דא״כ הו״ל כאומר אחטא ואשוב ח״ו אלא ר״ל כנ״ל בפי׳ אם תשוב ישראל אלי תשוב כו׳. וזהו תכלית ירידת הנשמה בגוף צורך עלי׳. וע״ז ארז״ל יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב שהוא רק זיו השכינה אבל ע״י תשובה הנ״ל מגיע להכלל ולידבק בעצמות אור א״ס ב״ה כנ״ל יד״ל.

ז) **ועתה*** י״ל ענין פטר רחם, שמבואר בזהר (בראשית די״ג) פטר כל רחם בההוא שביל דקיק דנחת מן יו״ד דאיהו אפתח רחמא כו׳.

והענין כי צ״ל בתוס׳ ביאור ענין ג׳ תשובות הנ״ל דלכאורה הלא לא יש רק שני בחי׳ תשובה היינו תשובה תתאה ותשובה עילאה, כי תשובה היינו תשוב ה׳ ויש ה׳ תתאה ה׳ עילאה והן ב׳ תשובות הנ״ל, וא״כ מהו הפירוש ממה שנת״ל שיש ג׳ תשובות, אך הענין כי באמת הם ד׳ בחי׳ בתשובה, כי בתשובה תתאה שהוא ענין תשוב ה׳ יש שני מדריגות תשוב ה׳ לגבי וי״ו ותשוב וא״ו לגבי ה׳ וכן בתשובה עילאה שהו״ע תשוב ה׳ עילאה יש ג״כ שני מדריגות תשוב ה׳ עילאה לגבי יו״ד ותשוב יו״ד לגבי ה׳. אך מ״מ נחשב רק ג׳ תשובות (כאשר יתבאר). והענין כי תשובה תתאה שהו״ע תשוב ה׳ תתאה יש שני מדריגות והיינו התשובה דסור מרע והתשובה דועשה טוב שע״י סור מרע גורם שתשוב ה׳ תתאה לגבי וי״ו דהיינו שעל ידי העוונות גורם התלבשות ה׳ תתאה בנוגה כמ״ש ובפשעכם שולחה אמכם כו׳. אמנם ע״י סור מרע ניתקן בחי׳ זו אך כדי שיומשך בה המשכת תוס׳ אור מבחי׳ סוכ״ע זהו ע״י ועשה טוב, שעי״ז ממשיך מלמעלה למטה ועי״ז מורה הוא״ו דשם הוי׳ שנק׳ עץ החיים והו״ע יחוד סובב וממלא וכן יש ב׳ בחי׳ בתשובה עילאה כי תשובה עילאה שזהו ענין תשוב ה׳ עילאה הוא למעלה מבחי׳ סוכ״ע כי הבינה נק׳ לפני הוי׳ שהוא למעלה מבחי׳ ז״א הנק׳ הוי׳ סוכ״ע וגם כי התגלות עתיק הוא בבינה, ויש בזה תשוב ה׳ לגבי יו״ד ותשוב יו״ד לגבי ה׳, ובעבודה בנפש היינו מה דכתיב ממעמקים קראתיך ממעמקים ב׳ עומקים היינו בינה ליבא הוא בחי׳ פנימיות הלב ובחינת חכמה המאירה בפנימיות הלב והיא תעלומות לבו או שבחי׳ בינה היא אהבה רבה וחכמה היא יראה עילאה ומ״מ נתבאר לעיל שתשובה זו הוא ע״י התורה כי התורה מחו״ב נפקת דהיינו שהוא מוחין דאבא כו׳.

היוצא מזה שיש ד׳ בחי׳ בתשובה, אך מה שאנו אומרים ג׳ מדריגות תשובה הוא כי או״א הם תרין ריעין דלא מתפרשין ע״כ הם שניהם מדריגה אחת בכלל. והנה ג׳ תשובות אלו נרמזים בג׳ אותיות בכר, ובחי׳ זו הרביעית נרמז בכללות תיבת בכר שרומז בח״ע שנק׳ בכר ראשית הגילוי. והנה נת׳ לעיל שב׳ בחי׳ שבתשובה עילאה היינו תשוב ה׳ עילאה לגבי יו״ד זהו מלמטה למעלה ותשוב יו״ד לגבי ה׳ היינו מלמעלה למטה כשנמשך ההשפעה מבחי׳ חכמה בבינה, אך המשכה זו א״א להיות מחכמה בלבד כ״א ע״י המשכה מבחי׳ ע״ק לחכמה, ומחכמה לבינה, וזהו ענין פטר רחם שמבואר בזהר (הנז״ל) בההוא שביל דקיק דנחת מן יו״ד דאיהו אפתח רחמא כו׳ כי להיות הגילוי למטה מבחינת ח״ע בא לזה כח מע״ק מקוצו של יו״ד לקוץ התחתון וממנו לה׳ עילאה וכמבואר בפרדס שהיו״ד יש לו ג׳ קוצין ומקוץ התחתון נמשך הה״א ובקוץ התחתון יש בחי׳ הקוץ העליון כו׳ וכ״ז הוא ע״י קדש לי כל בכר פי׳ * ע״י קדש א״ע במותר לך והן ברצונו וחפצו בועשה טוב ובעסק

ועתה: מכאן עד סיום המאמר הועתק מביכל ליאדי הגדול.

פי׳..חו״ב כו׳: קטע זה כתוב על הגליון ובכתב שונה מכמו הכתב של המאמר כולו.

התורה שעי"ז עקירת הרצון נוטל ממנו בכורתו ממש כי הם מקבלים ג"כ חיות מרצה"ע ב"ה שאל"כ לא הי' להם חיות ואדרבה הם מגביהים א"ע לינק למעלה מהשתלשלות מבחי' ורב חסד כו' אך כאשר האדם הוא מסלק רצונו מתאוות עוה"ז שאינו רוצה בהם כלל מעורר כמ"כ למעלה שיסתלק מהם רצון ה' מלהשפיע להם אור וחיות מבחי' ורב חסד כו' כ"א בבחי' צמצום כדי חיותן והכח הזה, היינו לפי שישראל עלו במחשבה ולכן אפי' כשאני בתוך הגולה הוא על נהר כבר בחי' מחשבה הקדומה ולכן ע"י בחי' קדש לי כל בכור נמשך מלמעלה בחינת רכב אלקים כו' כמ"ש סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו, ופי' בזוהר (תרומה קס"ה) שהכוונה כו' להמשיך מבחי' רוכב בערבות שהוא כתר אלא בי"ה שמו שנמשך ע"י י"ה שהוא חו"ב כו'. והנה באדם ובבהמה הוא בחי' זרע אדם וזרע בהמה כמ"ש וזרעתי בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, שיש ב' מדריגות בנש"י הא' הם הנשמות הגבוהות מאד במעלה שנק' זרע אדם, שהם הנשמות שנמשכו מבחי' אדם העליון שעל הכסא דכתי' נעשה אדם בצלמינו כדמותינו (והיינו נשמות דאצילות), ופי' כמו שמעלת האדם שיש לו דעת כך אלו הנשמות יש להם דעת גדול באלקות כו'. והב' הוא בחי' זרע בהמה (היינו נשמות דבי"ע), שהם הנשמות שאין להם דעת כל כך באלקות כו'. אך הנה יש ד"ת המחבר מוחין במדות ויש דעת עליון שמחבר חכמה בבינה ולכן יכול להיות נמשך גם בזרע בהמה שיהי' בהם בחי' דעת והרגשה באלקות כו'. וזהו באדם ובבהמה. אך כל הכוונה לבוא לבחינת לי הוא, כי כל מקום שנאמר לי אינו זז כו' והוא בחינת עצמות אוא"ס דאני הוי' לא שניתי וכמשנת"ל בענין התשובה הג' אם תשוב ישראל אלי תשוב. אך מה שמבואר כאן ב"פ לי קדש לי כו' באדם ובבהמה לי הוא, הענין כי נת"ל בענין בכר שהוא כפל מאי"ק שהוא מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, וזהו ענין ב"פ לי כמארז"ל ע"פ חכלילי עינים מיין כל חיך הטועם אומר לי לי, כי יש לי מלמטה למעלה כמ"ש אני לדודי ודודי לי, ויש לי מלמעלה למטה כמ"ש דודי לי ואני לו, וזהו כל חיך הטועם היין יינה של תורה אומר לי לי, ולכן בענין בכר שהוא מלמטה למעלה ומלמעלה למטה אומר ב' פעמים לי וזהו קדש לי כל בכר כו' באדם ובבהמה לי הוא כו'.

קדש לי כו'. כתיב ועתה ישראל כו'. א"ת מה אלא מאה אלו מאה ברכות. והנה כתיב ויעקבני זה פעמים כו' ובזח"א קמ"ה א' בכורתי אהדר לי' זימנא אחרא ברכתי ודק"ס סע"א בכורתי ולבתר ברכתי שירותא וסופא כחדא. ובמק"מ שם שהם זו"ן דקליפה. וע' עוד בזח"ב קמ"א ע"א. והענין כי הנה ידוע שקליפה קדמה לפרי כדכתיב לפני מלך כו'. כי ישראל מושרשים במדות עליונות שהם בחי' מדה וגבול ולכן נקרא יעקב בנה הקטן ואף שנקרא בריח התיכון כו', מ"מ מאחר שיש קצה בראש וקצה בסוף ה"ז בחינת גבול משא"כ עשו נקרא בנה הגדול שמקבל מבחינת ורב חסד כו' בד"ה בשלח ובד"ה בכ"ה בכסלו. והנה יצחק רצה לברך את עשו היינו להמשיך לו גילוי אור רב כדי שעי"ז יתברר הטוב

מהרע, אך באמת טעה בזה וכמ"ש בד"ה ראה ריח בני ע"ש. ולכן יעקב לקח ברכתו והיינו ע"י שמתחלה לקח בכורתו. וכמ"ש יעקב אנכי עשו בכוריך וכמ"ש במד"ר תולדות פס"ז א"ר לוי כו' כיון שאמר את בכורתי לקח אמר יאות ברכתי כו'. וביאור הענין היינו כמ"ש בד"ה כי תהיינה כו' והי' הבן הבכור לשניאה. דהנה בכל אחד בישראל יש ג"כ ב' נפשות נה"א ונה"ב. והנה שרש נה"ב שרשה למעלה מהנה"א (אלא שהוא מבחינת ק"ן שלמעלה מג' קליפות וא"כ ממילא בשרשה בתהו אינה ממקום גבוה כ"כ אלא כשלקח הבכורה מעשו היינו שע"י קיום מל"ת נעשים גם בחדיי' גקה"ט. ועמ"ש בד"ה שחורה אני כו'). וביאור ענינה שהוא מק"ן היינו שכלולה מטו"ר וכולל חב"ד ומדות שכל אנושי כו'. ועל נה"א נאמר האדם ישר בלי אמצעי כו'. וזהו"ע בצלמנו כדמותנו, וזהו"ע ישראל ישר א"ל, כי שרית, וא"ל לשון חיזוק לנצח כו'. (יעקב וישראל ב' בחינות הנשמה שכל ומדות או"פ יעקב והמקיף ישראל כו'). להפוך כל מחשבותיו ומדותיו מרע לטוב. והנה ענין זה הוא ע"י התפלה שעת צלותא כו' בחרבי ובקשתי בצלותא ובעותא. כי ק"ש נקרא רמ"ח, רמ"ח תיבין שנוטלי' החיות מהרע לגמרי והיינו ע"י ההתבוננות בשמע ישראל כו' אחד כו', יחודא עילאה ויחודא תתאה, וב' פעמים מס"נ באחד ובכל נפשך נה"א ונה"ב כו'. והנה ע"ז בונים ג"כ שיעור קומה למעלה כמ"ש בד"ה צאינה וראינה כו'. וזהו בנין ז"א דאצילות (ורמ"ח אברים אותיות רח"ם עמש"ל בענין פטר כל רחם), והיינו ע"י שמבררים קומת נה"ב שעי"ז מעלי' מ"ן. וזהו את בכורתי כו', והיינו כי ב"ן הוא בחינת אהבה ובינה בן י"ה כמ"ש בד"ה וכל בניך. וע' מזה בזח"ג דרנ"ב א' ברע"מ שם, ובפי' הרמ"ז שם. אמנם בחינת בכור הוא אה"ר וגדולה בבחינת בכל מאדך בלי גבול, וזהו"ע בני בכורי ישראל דהיינו כמ"ש ברע"מ ס"פ תצא דרפ"א סע"א כברא דאשתדל בתר אבוי ואמי' דרחים לון יתיר מגרמי' ונפשי' כו', וכמ"ש בתניא פמ"ד. ובחינת אה"ר זו נמשך דוקא ע"י בירור נה"ב וביטול הרע שבה כי מגלה עמוקות כו' דהיינ. שע"י בירור זה תגיע לשרשה בחינת ורב חסד כו'. וזהו ענין שהבכור נוטל פי שנים. דהנה יש ב' בחינות אהוי"ר, והם ג"כ בחינת עבד שהוא יראה, ובן שהוא אהבה. והנה אהוי"ר ב' הפכיים, אך היינו במדות שע"פ השכל אבל למעלה מהשכל הוא התכללות כנודע מענין טורי חשוכא. וזהו פי' אהוי"ר יחד. וזהו"ע בחינת משה שנקרא ג"כ משה עבדי עם היותו נקרא כברא דאשתדל כו' אלא לפי שהוא בחינת בן בכור שנוטל פי שנים. וזהו א"ת בניך אלא בוניך דהיינו ג"כ בחי' יראה עילאה שהוא למעלה גם מאה"ר כו'. גם ענין פי שנים היינו כמ"ש וחרב פיפיות ב' פיות כו' וכמ"ש במ"א. והנה בחי' אה"ר הנ"ל א"א להגיע אליה אלא ע"י שמתחלה יברר לבושי נה"ב כי האדם צריך לילך כסדר מלמטה למעלה שמתחלה צריך לברר הלבושים ע"י אתכפיא עכ"פ ואח"כ יוכל להפוך גם עצמיות נה"ב. והנה ג' לבושי' מחדו"מ הן ג' בחינות בי"ע והם המרומזים בג' אותיות בכ"ר. כי הנה יש יחידות עשירות מאות כמ"ש בזח"א קכ"ג א' בענין חיי שרה כו' והיינו כי מלכות דבריאה נעשה עתיק ליצירה, אשר עתיק דיצירה הוא מקור כל התהוות דע"ס והנבראים דיצירה וכיון שעתיק דיצירה נמשך רק ממלכות דבריאה שהוא הבחי' העשירות שבע"ס דבריאה נמצא יצירה רק מעשר דבריאה. ועד"ז מלכות דיצירה נעשה עתיק לעשי' בחינת מעשר לגבי יצירה, וכן בנש"י

ז' אן

יש נשמות דעשי׳ ויש מיצירה, עמ״ש מזה סד״ה ואהי׳ אצלו אמון גבי בתבל ארצו תבל ב״פ אריה, אריה דאופנים, ולמטה הוא אהמ״ס ע״פ התבוננות בפי׳ הפשוט דאחד. ואריה דחיות ולמטה בהתבוננות יותר וכמו משנה לגבי מקרא. ונשמות דבריאה כמו שרפים כו׳ וכמו תלמוד לגבי משנה. והנה ע״י כל בחינה מברר כמו״כ בנה״ב וע״י בירור זה שעוקר רצונו מהבלי העוה״ז לוקח הבכורה מק״ן דהיינו שמתברר נה״ב ונכלל בנה״א. וזהו ג׳ בחינות בכ״ר ק״ן דבי״ע. והיינו שגם בנה״ב יש ג״כ ע״ס מדות שכל ולמעלה מהשכל כמ״ש סד״ה כי תצא בענין שמלת שבי׳ כו׳. א״נ ע״י מ״ע בירור ק״ן וע״י ל״ת דוחין ג״ק. והנה מה שנפל למטה שרשו גבוה יותר. וזהו ענין יחידות עשירות ומאות י״ל ע״י תשובה כו׳. וכ״ז הו״ע בכורתי וענין ברכתי. והענין דהנה כתיב זכר ונקבה בראם ויברך כו׳. וע׳ זהר ויחי דרל״ג סע״ב שהנוק׳ נק׳ ברכה והיינו לפי שלהיות הברכה והמשכה למטה זהו ע״י אותיות הדיבור מלכות. וזהו ענין כוס של ברכה כו׳. ובאמת שמקור המשכה זו נמשך מלמעלה יותר מב׳ הבחינות דו״נ. וכן בלעו״ז בחי׳ אותיות המחשבה ודיבור שבהם מתלבשים המדות והשכל דנה״ב וזהו״ע לקיחת ברכתו להפוך לבושי המחדו״מ דנה״ב שתהיינה מיוחדות להוי׳ לבד. ולכן נאמר ותקח רבקה את בגדי עשו כו׳ ותלבש כו׳, והיינו כשהי׳ צריך להתברך מיצחק כו׳. וזהו״ע א״ת בניך בבחינת בן לבד אלא בוניך בנין המלכות ברכה כו׳. ועמ״ש בד״ה בכ״ה בכסלו בענין העלאת עצמיות נה״ב והעלאת האותיות מחדו״מ. והנה ע״י ג׳ בחי׳ הנ״ל נמשך להיות קדש לי פטר כו׳. הנה רחם י״ל ג״כ לשון רחמנות כמ״ש רחם ארחמנו, וגם לשון רחם כפשוטו וביוסף נאמר ברכות שדים ורחם בראשית מ״ט כ״ה. וברחל כתיב ויפתח את רחמה. ובזח״א קנ״ט ב׳ ואתמסר מפתחא כו׳, מובן שהמפתח שרשו מבחינת ממלא כו׳. וארז״ל שמפתח דלידה לא נמסר ביד שליח כו׳. ולהעיר מענין מפתחות החיצוני׳ ומפתחות הפנימי׳ המבואר בד״ה כי תשמע כו׳. וענין פתיחה זו יובן ע״ד מ״ש בסידור שער הסוכות בענין אז יבקע כשחר כו׳ שנבקע יסוד אימא כו׳. וע׳ בפע״ח שי״ב פ״א ושי״ד פ״ז. וע׳ בזח״א י״ג ב׳ כל בכור דא יו״ד בוכרא דכל קודשין עילאין ופי׳ במק״מ דהיינו אבא.

בפרדס ערך בכור דהיינו כתר ושניהם אמת מאחר שאמר דא יו״ד והרי עצם היו״ד הוא אבא, וקוצו העליון כתר, פטר כל רחם, שההוא שביל דקיק דנחת מן היו״ד דאיהו אפתח רחמא למעבד פירין כו׳. ובמק״מ שביל דקיק יסו״א. ובמה״מ סי׳ קע״ד דק״ב א׳ שהוא קוץ התחתון של יו״ד והוא דעת העליון כו׳ והוא פטר כו׳. וביאור ענין זה יובן ממ״ש בתו״א ר״פ לך לך גבי להיות הארת הבינה אורך ורוחב מבחינת יו״ד כו׳ הוא ע״י גילוי בחינה עליונה יותר הוא בחינת עתיק קוצו של יו״ד כו׳, ובקוץ התחתון יש בחינת קוץ העליון כו׳ ע״ש. וכל רחם י״ל כמ״ש בזהר שם שעי״ז נפתחו כו׳. והו״ע נו״ן פעמים יצי״מ. וזהו ענין שופר גדול כו׳. ולכן כל גימט׳ חמשים דהיינו נו״ן שע״ב. וזהו ענין כי כל בשמים ובארץ כמ״ש במ״א. וע׳ עוד זהר ואתחנן דרס״ב א׳ ונתבאר בסידור, ועמש״ש במק״מ י״ל כל רחם בינה ומלכות כו׳. חצר הפנימי׳ וחצר החיצונה, והיינו מפתחות הפנימי׳ כו׳. ואמנם שנתקדשו גם בכורי בהמה טהורה וטמאה לפי שבאמת יציאתם ממצרים הוכרחו לפתוח כל הקשרים שבלעו״ז

שלא יעכבו וימנעו יציאתם מהשביל כו׳. וע׳ זח״ב ל״ז ב׳, ל״ח א׳. ועיקר פי׳ פטר כו׳, היינו כי הגלות מצרים נק׳ עיבור בחינת אותותינו לא ראינו כו׳, וכן בעבודה כמ״ש בד״ה וארא כו׳. והגאולה נק׳ לידה, וזהו״ע פטר כל כו׳ וכן בעבודה גילוי אהוי״ר. וזהו״ע ד׳ פרשיות דתפילין חו״ב וחו״ג שהם דו״ר שכליים כו׳. וע׳ בד״ה לכן אמור. והנה המעכב בחי׳ לידה כו׳ ע״ש. וזהו ויהי כי הקשה פרעה כו׳. ובאדם ובבהמה היינו כמ״ש וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה והיינו צדיקים ובע״ת. ובב׳ בחי׳ צ״ל קדש כו׳, היינו בצדיקים כמש״ל בירור נה״ב בג׳ בחי׳ בכ״ר כנ״ל. ובבע״ת כמ״ש במ״א, שיש ג׳ בחינות תשובה, הא׳ סו״מ, הב׳ בבחי׳ ועש״ט, הג׳ על ביטול תורה כו׳. וג׳ אלו זהו ג׳ אותיות בכ״ר.

עוד לענין פטר כו׳. עפמ״ש במ״א בפי׳ לריח כו׳. ע״כ עלמות מי שלבו אטום כו׳ ולהיות פתיחת הלב זהו ע״י התורה כו׳. או ע״ד מ״ש בד״ה לא תהי׳ משכלה, וכשיהי׳ בבחי׳ עקרה כו׳. והעצה הוא כו׳ על כו׳ פי׳ למעלה למעלה כו׳. והנה משם נמשך רחמים רבים כו׳. וזהו״ע פטר כל כו׳. והיינו ע״י קדש לי כו׳ פי׳ בכר רצון העליון וה״ע שלמעלה מהשכל המושג לבטל רצונו למעלה מהשכל ולעורר רחמים רבים על נפשו כו׳. עמ״ש בפי׳ השמים כסאי. וענין את ברכתי היינו ע״י ועש״ט בג׳ בחי׳ מחדו״מ. ועמ״ש בד״ה ראה ריח בני בענין בחי׳ ברכה תוס׳ וריבוי שלא כסדר ההשתלשלות כו׳. לפני הוי׳ דוקא לפני מותו י״ל למעלה מהשבירה וימלוך וימת כו׳. ע״ש בענין לקיחת יעקב ברכה זו בד״ה הנ״ל בד״ה אך להבין כו׳ ע״ש. וב׳ בחינות אלו זהו״ע תשובה ומעש״ט. א״נ בכורתי היינו ע״ס דמסאבותא שרשן ג״כ לפני כו׳ וכשמברר כו׳ אבל ברכתי היינו הבחינה הי״א לבונה המקיף. א״נ י״ל בכורתי ע״י סו״מ ועש״ט ותורה, וכנ״ל שהם ג׳ תשובות כו׳ (א״נ תורה רכב אלקים כו׳, ד״א של הלכה, רכ״ב ג״כ אותיות בכ״ר. ועמ״ש בענין נהר כבר). אך ברכתי זהו ע״י ברכת המצות. וכמ״ש סד״ה ועשית בגדי קודש שענין ברכת המצות הוא כמו ברכת חתנים כו׳. ועמ״ש בד״ה ואתחנן שהברכה הוא המשכה מבחינה שאין אתעדל״ת מגעת שם כו׳. וכ״ז הוא בחי׳ יעקב שנאמר עליו ויעקבני זה פעמים היינו בכורתי וברכתי דהכל עדיין בלבושי הנפש ג׳ בחינות מחדו״מ הן בסו״מ הן בועש״ט כנ״ל. והיינו ג׳ עולמות בי״ע אבל ישראל כי שרית אתהפכא של עצמיות נה״ב. וזהו״ע פטר כל כו׳ פתחי לי וכו׳ ואני אפתח לך כו׳. ולהיות בחי׳ זו הוא ע״י לי. הוא ע״ד ותתפלל חנה על כו׳ כנ״ל. וז״ש כאן ב״פ לי כי קדש לי כי היינו לבחי׳ שם הוי׳. סוכ״ע א״א. ומ״ש אח״כ לי היינו כמ״ש על הוי׳. וכמ״ש במ״א דב׳ פעמים לי היינו בחי׳ א״א וע״י. וכנודע מענין קדושתי למעלה מקדושתכם. ומ״ש תחלה קדש לי נקרא קדושתכם. וזהו״ע ישראל לי ראש. וכן ג״כ עי״ז גילוי בחינת לידה למעלה. כי בר״ה הרת עולם עיבור, ובניסן יצי״מ לידה, כמ״ש בפע״ח שעכ״ו פ״ה. וזהו יפתח כו׳ אוצרו הטוב דאתפריעו כל נהורין כו׳. וכ״ז נר״ן. אדם מקדש א״ע מעט מלמטה פי׳ מעט רק בלבושין אכן עי״ז מקדשין אותו הרבה מלמעלה כמ״ש ואתה מרבבות קודש. ואפשר שזהו״ע רכב אלקים כו׳, כי איתא בפרדס שער הצירוף דאי״ק בכ״ר זהו מלמטלמ״ע וא״כ רכב הוא מלמעלמ״ט והיינו שעי״ז נמשך בחי׳ גילוי ריבותיים אלפי שנאן כו׳.

קדש לי כל בכור.

בדברי אאזמו"ר נ"ע מענין זה בלק"ת בד"ה מה טובו בפ' בלק, ובפי' המלות בסדור ע"פ השמים מספרים, גבי אין אמר ואין דברים, ובלק"ת פ' תצא בד"ה כי תהיין בענין והי' בן הבכור לשניאה, ובת"א בד"ה בשלח פרעה, ובדרוש גביע הכסף דיוסף, בענין שלע"ל יהי' העבודה בבכורות, ושם שהבכורה נתנה ליוסף. והענין כי יחוס הכהנים הוא מן האב דוקא ולא באם כי חח"ן קו ימין, ובבכור הוא מאמו שהרי בפטר רחם תלה רחמנא, והנה בתחלה נאמר ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים כו' ואח"כ נתמעטה הירח כו' והוא ימשול בך, ולכן עכשיו העבודה בכהנים שבאים מהדכורא, אכן לע"ל שתהי' א"ח עט"ב ושם ב"ן יהי' למעלה משם מ"ה, והיינו ע"י המיעוט שהיתה בבחי' עני, וכתיב ואל זה אביט אל עני כו' לכן אזי יהי' העבודה בבכורות שנמשכים מבחי' פטר רחם דנוק' אשת חיל כו' עכ"ד. ועפ"ז י"ל מש"כ קדש לי כל בכור כו', ולא נזכר פדיון בן בכור, כמ"ש הרמב"ן יעו"ש, וי"ל הטעם משום שלע"ל יהי' העבודה בבכורות, אם כן אז אין שייך פדיון כו'.ג*) ת' ט"א כו"א, זח"א י"ג, ח"ב ס"פ בא, קל"ו ח"ג רס"ב רס"ט (משפטים) דרנ"ג, עמ"ש ע"פ ראובן בכורי אתה, בכור שורו הדר לו, ובענין בכורים בפ' תבא, ובכורים קודמין לתרומה במס' תרומות, ותרומה ראשית שהיא חכמה א"כ י"ל בכורים כתר, לענין ה' סלעים לכהן עיין זח"ב בא דמ"ב ע"א נגד ה' דאברהם וע' פרדס ערך חמשה שהוא בת"ת שהוא חמישי מלמטה למעלה, ועמ"ש בלק"ת פ' קדושים בד"ה ונטעתם ספ"ד בענין ובשנה החמישית כו' ד' אותיות ההוי' וקש"י ועמ"ש בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע בפ' תצא איך בכל נפש מישראל יש בחי' אלו דשם הוי'. והנה הבכור לאם שייך לכהן מטעם הנ"ל דעכשיו והוא ימשול בך כו', להעיר מן בהבראם באברהם בה' בראם. וענין מצה וחמץ הפרש בין חי"ת לה"א פי' פתחה בחכמה, מן ה' חומשי תורה שמשם מקור ו' ש"ס משנה, גם כהן חסד משמש לבינה זח"ב ס"ז ב' וכשהישראל ת"ת נותן לו חמשה שקלים ממשיך לו מה' עילאה בזה יפודה הבכור כו' חמשה חומשי תורה ה' פעמים אור ה"פ מים כו' ה' בארות דיצחק.

ג*) במאו"א ב' כ"ג בכורות נק' מלכי אדום כו' ולכן צריכים פדיון כו' וע' זח"ב דרכ"ג א', עו"ש במא"א בכור נק' ז"א כו' אך סתם בכור כו' פטר רחם והיינו יסוד אבא דאפתח יסוד אימא בזח"א די"ג, ועו"ש במא"א אות ה' ס"א סעי' יו"ד וסכ"ו וסכ"ט ובאות חית סע"ב בענין חמשה ומזה יובן כמה בחי' שיש בענין ה"א.

ד) גם י"ל עפמ"ש ע"פ ויקרא לו א-ל אלקי ישראל, הקב"ה קראו ליעקב א-ל, אני אלוקה בעליונים הם ה"ס העליונות כח"ב חו"ג ואתה אלוקה בתחתונים ת"ת ה' ספירות האחרונות שורש בי"ע וידוע כי ע"י בירור בי"ע

ג: כ"ה בשני הכת"י — בלי ציון לסעי' ב'.

מוסיפים כח למעלה לכן זהו שישראל נותן לכהן חמשה שקלים בחי׳ ה׳ ספירות התחתונים שזהו ג״כ בה״א בראם לבי״ע כו׳.

ועמ״ש מענין בכור ע״פ למכה * מצרים בבכוריהם כל״ח.

בא י״ב ט״ו.

שבעת ימים מצות כו׳. אך ביום הראשון תשביתו. הבחיי פ׳ בראשית ד״ט ע״ד ע״פ ויכל אלקים ביום השביעי וז״ל ע״ד הפשט אין הכוונה בכתוב זה שהשי״ת כלה מלאכתו ביום השביעי ממש. שא״כ יש במשמעות הלשון הזה שבמקצת היום ביום השביעי עשה מלאכה. אבל הכוונה בפסוק כי מיד שבא יום השביעי כבר כלה כל מלאכתו. ודומה לזה אך ביום הראשון תשביתו שאור שאין הכוונה לבער החמץ ביום ראשון של פסח. אבל הכוונה בו כשיגיע יום ראשון של פסח כבר יהי׳ החמץ מושבת מבתיכם עכ״ל. לפי״ז הרי זה בא ללמד ונמצא למד דפי׳ ביום הראשון היינו ממש יום ראשון של פסח. אלא שאין ר״ל להשבית ביום ההוא דא״כ נמצא שבמקצת היום יהי׳ החמץ עדיין. ובאמת כל שבעת הימים צ״ל בשלימות שלא ימצא בהן שאור. דוגמת שבת שצ״ל כולו שבת ממלאכה. אלא הכוונה לבער השאור והחמץ קודם הפסח עד שכשיגיע יום הראשון כבר יהי׳ השאור מושבת ומבוער.

בפ׳ בא ד״פ ע״ג וז״ל. שבעת ימים מצות תאכלו ציוה בחג המצות שיהי׳ שבעת ימים וקרא היום הראשון והיום השביעי מקרא קודש. כי הראשון יום הגאולה והשביעי סוף הגאולה. וכבר ידעת כי שבעת ימים אלו כנגד שש קצוות עם השם שכולם שמחים בשמחתו. וזה טעם שהוזהרנו בשמחת יו״ט שקראה הכתוב חדות ה׳, והוא שכתוב בענין יו״ט כי חדות הוי׳ היא מעוזכם בנחמי׳ סי׳ ח׳ י״א. וזה מבואר עכ״ל.

ע״מ מח״ד ח״א פכ״ד דכ״ז ע״א וז״ל. וכמוהו כי כל אוכל חמץ ונכרתה מיום הראשון עד יום השביעי אין זה אלא מקרא מסורס כמארז״ל כי כל אוכל חמץ מיום הראשון עד יום השביעי ונכרתה משא״כ לפי׳ הפנימי׳ י״ל שאינו מסורס אלא הכרת הוא מיום הראשון עד יום השביעי ר״ל ז׳ ימי הבנין. והם גדולה גבורה ת״ת נהי״מ. אבל בג׳ הראשונות שהם כח״ב הם רחמים גמורים ואין שם דין כלל. עכ״ל ע״פ המפרש שם. ועמ״ש בזה בד״ה ביום השמיני עצרת בפי׳ אשר נשבעת לאבותינו. של״ה קמ״א א״ב.

בשל״ה ס״פ בא בתוכחת מוסר ביאר ענין תשביתו שאור לבער היצה״ר מכל קומת האדם כו׳ ע״ש דשי״ג סע״א וע״ב.

פסחים פ״ק ד״ד סע״ב ד״ה ע״א. דפי׳ ביום הראשון היינו בי״ד שנק׳ ג״כ ראשון ועי״ז יזכו להכרית זרעו של עשו הנק׳ ראשון כו׳. וע״ש במהרש״א. כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל.

ע״פ למכה מצרים: נדפס ביהל אור שם.

זח"א עמוד קע"ג. הה"ד וירא העם כי בושש משה. הא אוקמוה בו' שעתין עבדו ית עגלא. בין ו' לז' אפרישו בין עמודא דאמצעיתא לשבע דגופא ושכינתא. ובג"ד מני קוב"ה לאפרשא לון מז'. הה"ד אך ביום הראשון. אך חלק בין ו' לז' כו'. וכ"ה בת"ז סוף תיקון שבעים.

זח"ג פ' אחרי סט"ב אי הכי אך ביום הראשון תשביתו כו'. ותנינן אך חלוק כו'.

ת"ז תיקון כ' מ"ד א' ומאן חלק לבם שאור וחמץ דאינון סמ' ונחש כו'. דאתמר בהון. אך ביום הראשון תשביתו. ביום הראשון גימט' כתר שהוא ראשון לספירות הוא יבטל כח שאר הקליפות קשות. מחמץ תשביתו לגמרי.

בהרמ"ז ס"פ בא ד"מ ע"ב. פי' ענין השבתת שאור וחמץ לבטל הקליפה ולבערה מן העולם כו'. רק שתהי' בשפל המצבים כמו שהיתה קודם חטא אדה"ר כו'. וענין שאור שמחמץ לאחרים היינו מה שמק"כ צירופי אלקים נמשך יניקה לבחינת אלקים אחרים. וא"כ הוא כענין עמלק שהוא גימט' ב"פ ק"כ צירופים כו'. והנה כמו בעמלק תחילה להכרית זרעו ואח"כ לבנות בהמ"ק כדאי' בגמרא פ"ב דסנהדרין וכן בפורים בי"ג נלחמו והרגו העמלקים, ואח"כ בי"ד פורים כו'. כי מתחילה צריך להעביר רוח הטומאה ואזי אח"כ יוכל להיות השראת הקדושה כמו שעושין דירה למלך גדול צריך לנקותה מכל לכלוך. כן ענין השבתת שאור ועי"ז אח"כ ביום הראשון של פסח הגילוי אלקות כו'. וזהו"ע מל"ת התלויים בי"ה שהתגלות זו הוא ע"י דחיית המתיר. כן בעמלק. כי יד על כס י"ה כו'. וכמו"כ פסח בט"ו לחודש גילוי י"ה. לכן זהו ע"י השבתת שאור כו'. ועיין בספר טור ברקת ה' פסח סי' תל"א. והכח הזה לבער החמץ הוא בי"ד בחינת כי יד על כס כו'. ע"י הכנת קרבן פסח. אך צ"ל לא תזבח על חמץ. ואחר הביעור אזי ופסח כו'. בחינת דילוג וקפיצה.

ילקוט ח"א ס"ד סא"א קנ"ג ד'. רפ"ב ב'.

בא י"ג ד.

מצות יאכל את שבעת הימים וגו'. עמה"מ קה"ג צ"ח א'. בחיי פב"א. אדמו"ר נ"ע פי' להאכיל מצה שהוא מוחין דאבא את שבעת הימים שהם ז' מדות דהיינו להמשיך ביטול בכל ז' המדות.

בא י"ג י"ג.

וכל פטר חמור תפדה בשה. רבות בקהלת קד"ג. ויצא פ"ע ע"ס א'. אין לו שה א"ל בגדי. אף גדי נק' שה. דכתיב וזאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים כו'. עמה"מ שי"ד פרק קכ"ה דקי"ד א'. וסוד החמור הוא כי כמו שמדת החסד היא ראשונה לבנין העולם הטהור כך הוא בעולם הטמא שהחמור הוא ראשון כו'. וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו כו'. ולכך אמרה התורה ופטר חמור תפדה בשה כו'. משמורה ראשונה חמור נוער כו' עכ"ל. וביחזקאל סי' ל"ד כ' ושפטתי בין שה בריה ובין שה רזה. ואיתא ע"ז ברבות

פ׳ משפטים פ״ל דקמז״א מצרים שעבדה את ישראל ונפרע הימנה ודנה במצרים ודנה בים כו׳. ונראה שמצרים נקרא שה ע״ש שעובדים למזל טלה. וכמ״ש הן יזבחו את תועבת מצרים לעיניהם כו׳. וכמ״ש ברבות בא פט״ז וס״פ ט״ו קל״ג א׳. מוניטא של אלקיכם בטילה. וזהו בין שה בריה ובין שה רזה. היינו בין מזל טלה ובין נשמות ישראל. וזהו ויקחו להם איש שה לבית אבות. פי׳ להיות נכבש ונשפל מזל טלה תחת טלה דישראל שנק׳ לבית אבות. הוא מ״ש אלקים יראה לו השה כו׳. ויש להעיר לענין פטר חמור תפדה בשה ממ״ש בתו״א סד״ה אוסרי לגפן בענין ולשורקה בני אתונו שמבחינת אתון יתעלה להיות בבחינת בני ברא כרעא כו׳.

ולהעיר ממ״ש עשר אתונות נושאים לחם דהיינו לחמה של תורה שנק׳ לחמו בלחמי. והאתונות הנושאים היינו להיות כמו חמור לעול בבחינת עול של תורה. אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו׳ וכמ״ש יששכר חמור גרם. וא״כ שה בחינת יעקב. ע״ד ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל כו׳.א״נ תפדה בשה. כשה לטבח הוא מס״נ באחד. וזהו שי״ן ה״א שי״ן ג׳ קוין חג״ת כו׳.

בא י״ג, ט״ו

והי׳ לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהי׳ תורת ה׳ בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה׳ ממצרים. זח״ב קמ״ט. ח״ג תי״ח.

א) **זח״ב** יתרו דפ״ג סע״ב ודפ״ד, רע״א סוף הפסוק כי ביד חזקה הוציאך הוי׳ ממצרים. שנזכר חמשים פעמים יציאת מצרים בתורה. לפי שיצי״מ הי׳ מסט׳ דיובלא שבה נש״ב ולכן חמשים יום מיציאת מצרים עד מ״ת. ואפ״ל שזהו שייכות למען תהי׳ תורת הוי׳ בפיך כי ביד חזקה הוציאך כו׳ שלפי שיציאת מצרים הי׳ מבחי׳ יובלא נש״ב ע״כ תהי׳ תורת הוי׳ בפיך שהתורה נמשכה משער החמשים כו׳ וכמ״ש אמרות הוי׳ אמרות טהורות מזוקק שבעתיים. וע׳ במדרש תילים שם שניתנה במ״ט פנים טהור כו׳. ועיין בלק״ת גבי דרושי שבועות בד״ה וספרתם לכם פ״ד שע״י שער החמשים נמשך גילוי בחי׳ אנכי מי שאנכי הוא בחי׳ עצמות אור א״ס ב״ה. לכל המ״ט שערים כו׳ ועיין מענין שער החמישים בלק״ת בהביאור ע״פ אני ישינה פ״ב ולעיל מיני׳ סד״ה אני ישינה.

קיצור. פי׳ למען תהי׳ תורת ה׳ בפיך כי ביד חזקה הוציאך ד׳ ממצרים כי יצי״מ הי׳ מסטרא דיובלא שבה נש״ב וכן התורה נמשכה מבחי׳ אנכי מי שאנכי ע״י שער החמישים לבחי׳ מ״ט שע״ב וגם בתורה נאמר או יחזק במעוזי כו׳ וקול השופר הולך וחזק.

(**הגה** בכי״ק נ״ב. ואפ״ל כי מ״ט פנים נק׳ דברי אלקים חיים שהוא בינה אך וה׳ עמו שהלכה כמותו נמשך משער החמשים שהוא מחבר חו״ב ובחכמה מאיר שם הוי׳ כמ״ש בחכמה).

ב) **זח״ג** פ׳ פנחס דרכ״ח ע״ב ומסט׳ דעמודא דאמצעיתא דאיהו טלית ותפילין דאתמר בהו והי׳ לאות על ידך ולטוטפות כו׳. ועשו להם ציצית וע׳ זהר בא דמ״ו ע״א מענין והי׳ לאות על ידכה.

ג) **ילקוט** פ' בא סוף רמז רכ"א דס"ה ע"א בשם המכילתא. והי' לך לאות על ידך כרך א' של ארבע פרשיות כו' יכול כשם שביד כרך א' כך בראש כרך א' כו' ת"ל לטוטפות לטוטפות הרי ארבע טוטפות אמורות או יעשה ארבעה כיסין של ארבע פרשיות תלמוד לומר לזכרון בין עיניך כיס א' של ארבע פרשיות כו'. ואפשר להעיר ממ"ש בזהר ח"ב וארא כ"ה א' שתחלה צריך להיות הידיעה באלקותו ית' דרך כלל ואח"כ דרך פרט. וכענין מ"ש בפי' ענין עיגולים ויושר שבחי' עיגולים זהו מה שמקבל מתחלה דרך כלל ובחי' יושר הוא כשעומד על תוכן הדברים כמבואר בלקו"ת ר"פ שלח והיושר גבוה בשרשו מהעיגולים. כך בתפילין של יד הד' מוחין הם בבית א' וזהו הידיעה דרך כלל בענין יציאת מצרים. ובתש"ר הם ד' בתים שיבואו המוחין בגילוי יותר דרך פרט. וכה"ג בענין חשן ואפוד אשר האפוד הוא במלכות כמו שתש"י הוא במל' ולכן הם הי"ב שבטים רק על שני אבני השוהם, ששה משמותם על אבן האחת, אבל החשן הוא בז"א, ע"כ שם כל שבט על אבן מיוחד, ועי' זח"ב פקודי דר"ל סע"א וע"ב. גם כענין אמונה ודעת או כענין מוחין דיניקה ומוחין דגדלות שהם כעין משנה וגמרא יצירה ובריאה וכן אמרו בענין יוצר אור ובורא חושך ימשמש בתש"י ובתש"ר. גם להעיר מענין יחידות עשירות מאות הם נר"ן הרי כל מה שלמעלה שם הריבוי יותר והיינו בבחי' אורות דוקא משא"כ בכלים כו'. ולכן כמו"כ בענין התפילין כיון דתפילין של ראש גבוהים יותר לכן הם ד' בתים כו'. גם יש להעיר מענין ח"פ אמת שבאמת ויציב, ד"פ קודם עזרת זהו בחי' אמת שבנפש, וד"פ אמת שאחר עזרת זהו ע"ד תתן אמת ליעקב. ועיין בלקו"ת בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי בענין חותמו של הקב"ה אמת, ושם בהביאור מענין תתן אמת ליעקב ותפילין נק' חותם כחותם על לבך זהו תש"ר כחותם על זרועך זהו תש"י והיינו ד"פ אמת הראשונים. זהו כענין ד"פ דתש"י, וד"פ אמת שאח"כ זהו כענין ד"פ דתש"ר כו'.

ד) **במצת** שמורים הלכות תפילין דמ"ב ע"ב כתב הטעם כי בז"א שהוא תש"ר יש ד' מוחין אבל המלכות שהוא תש"י אין בה רק ב' מוחין מבחי' נו"ה ונצח והוד הן תרין פלגי גופא כו', ודבריו בלתי מובנים כי א"כ הי' צריך להיות ב' פרשיות אבל כיון שהם ד' פרשיות הרי הם ג"כ ד' מוחין רק שהם בבית א'. ועכ"פ לדבריו שייך הענין לבחי' נשים דעתן קלות כו'. ואולי יש להעיר מענין ב' בחי' מצה שקודם חצות ושל אחר חצות הנזכר בלקו"ת בד"ה ששת ימים תאכל מצות כו'. ומצה הא' נק' לחם עוני, ואח"כ ע"י שנגלה עליהם כו'. ועד"ז הוא ענין תש"י דוגמת מצה א' וכדאי' דתפילין של יד נק' תפלה לעני בזח"א וישלח דקס"ח ע"ב וכ"ה בס' שו"ס ד"ו סע"ב וא"כ שייך למצה לחמא עניא ואח"כ תש"ר וראו כו' כי שם הוי' נקרא עליך כו'. עוי"ל כי במלכות שם י"ה ובז"א שם הוי'.

ה) **ילקוט** פ' תרומה רמז שס"ד דצ"ט ע"ג הביא הש"ס פרק במה מדליקין לא הוכשרה למלאכת שמים אלא בהמה טהורה בלבד שנאמר למען תהי' תורת הוי' בפיך מן המותר בפיך כי בהמה טהורה שרשה משם ב"ן גימט' בהמה ואף שנפלה למטה מ"מ מתבררת. וזהו ענין ואני תמיד כו' בהמות הייתי עמך. עמ"ש ע"ז בתו"א סד"ה ואלה המשפטים ומ"ש שם בפ' תולדות ע"פ מים רבים בענין רבקה של שלש שלש בקר ושל ארבע ארבע כו'.

ו) **עוד** יש להעיר לענין תפילין של יד ד' פרשיות בבית א' דהנה בת"ז תיקון י"ח ל"א א' פי' קרית ארבע היא חברון על ארבע פרשיות דתש"י, ובמאו"א אות ק' סכ"ג קרית ארבע נק' כלי הפנימי' דמל' דנוק' והוא שם אד' כו' והיא כוללת כל השמות עכ"ל ונק' כוס ישועות כמו הדיבור בו נמשכים השכל והמדות א"כ הוא כלי שבו נמשכים חו"ב חו"ג לכן הם בית א'. וע' בפרדס שער שם בן ד' פ"ד שלכן בכל הספירות הוי' בניקוד מיוחד כמו חכמה הוי' בניקוד פתח ובמלכות הוי' פשוטה בלי ניקוד לפי שהוא כללא דכולהו אהבת כלולותיך לפי שכל הספירות משפיעים במלכות וע"י הן מראות פעולותיהן כו' יעו"ש וזהו שנק' קרית ארבע היינו אשר ארבע מוחין חו"ב חו"ג כולם מאירים בה ועל ידה. וזהו חברון שבה מתיחדים כולם יחד ע"כ היא בית אחד. ועיין מ"ש בענין אתרוג שגדל בקיץ ובחורף מה שאין כן בשאר הפירות כו' ע"ש. ועיין מענין חברון בזהר ח"ק א' פ' לך ע"ט ב' ובפ' וארא דף ל"א א' מבואר פירוש חברון היינו מה שמתחברת המלכות שהיא בחינת דוד עם האבות שהם חג"ת כו'. ועיין בבחיי פ' חיי דף ל"ג סע"ב קרית ארבע ד' מחנות שכינה וברבות וישב פ' פ"ד ע"פ וישלחהו מעמק חברון הלך להשלים אותה העצה העמוקה בינו בין חבר הנאה שהוא קבור בחברון ויקרא אברהם חבר ע"ש שחיבר את כל באי העולם להקב"ה שלכן נק' אחותי ע"ש שאיחה וחיבר כו'. וזהו ענין חוברות אשה אל אחותה כל ישראל הם חברים ברגל בירושלמי פ"ג דחגיגה ה"ו, והענין דכתיב כעיר שחוברה לה יחדיו דהיינו ענין ששם עלו שבטים כו' ועי"ז ג"כ אתחברת אימא בברתא בזח"א וישב דקפ"ג סע"ב וע' בלקו"ת סד"ה יתקע בשופר גדול מענין שחוברה לה כו'. נמצא ענין חברון הוא חיבור המרכבה דבי"ע אל המלכות ועי"ז המלכות מתחברת עם ז"א ואימא וה"ס והחיות נושאות כו' ובחי' זו נקראת מעמק חברון עצה עמוקה כי יחוד זה נמשך מבחי' ממעמקים קראתיך מאד עמקו מחשבותיך וע' בזח"ב ס"פ תצוה דקפ"ז סע"א ע"פ הוא גלי עמיקתא כו'. ומכל זה יובן ענין קרית ארבע היא חברון שהוא ענין ד' פרשיות דתש"י שהוא כנס"י הנק' אחותי שמאחה ומחבר בי"ע אליו ית' וד' פרשיות ד' מוחין שהם הביטול כו' ועי"ז נמשך כמו"כ מלמעלה כעיר שחוברה לה והיינו ענין תש"ר שהוא שכינתא עילאה כו'. ועמ"ש מענין עמק חברון בפ' לך * ע"פ ידוע תדע סי"ג ומ"ש בתילים סי' קכ"ב ג' על פסוק ירושלים * הבנוי' כעיר שחוברה לה יחדיו.

ז) **ילקוט** בתהלים סי' א' ע"פ ובתורתו יהגה יומם ולילה. אין לכם פנאי כו' קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאלו אתם יגיעים בתורה יומם ולילה כו' שנא' למען תהי' תורת ה' בפיך כו'. הנה המצות הם המשכת אור מקיף ונק' לבושים לנפש והתורה היא המשכת אור פנימי ונק' מזון לנפש לכו לחמו בלחמי. והתפילין כיון שהם בתיקוני הראש הם למעלה ממדרי' שאר המצות הנק' לבושים דמשמע לבושי הגוף כמ"ש בתו"א בד"ה אוסרי לגפן בפי' כבס ביין לבושו כו' דנת' ההפרש בין לבושי הגוף שהם בז"ת ובין לבושי הראש שהם בג"ר וזהו"ע

לך ע"פ ידוע : נדפס באוה"ת שם.
על פסוק ירושלים : נדפס ביהל אור שם.

סותה כו׳ לשון הבטה וראיי׳ ובתפילין נאמר ג״כ ולזכרון בין עיניך בבחי׳ ראיי׳ ע״כ היא חשובה ג״כ כעסק התורה כי התורה ג״כ בחי׳ חכמה ובינה ג״ר. ועוד כי ע״י התפילין שמבואר בהם יציאת מצרים נמשך הארה פנימי׳ במוחו ולבו לשעבד לבו ומוחו כמו ע״י עסק התורה. עוי״ל כי לטוטפות הוא ג״כ לשון הטפה והזלה יטפו ההרים עסיס ולכן מהתפילין נמשך ההטפה בפיך יומם ולילה תש״ר ותש״י. עירובין י׳, צו״א, קדושין א׳ לה״א, מנחות ג׳, לד״ב, לו״ב, לזא״ב. עירובין י׳, צה״ב, מנחות * ג׳, לד״ב, לו״ב. שבת י״ד, קח״א. קידושין * א׳, לה״א. מכות ב׳, יא״א.

ח) **פרק** יו״ד דעירובין צ״ו א׳. יכול יניח אדם תפילין בשבתות ויו״ט ת״ל והי׳ לך לאות על ידך מי שצריכין אות יצאו אלה שהן גופן אות. הנה ד׳ פרשיות דתפילין הם ד׳ מוחין כנגד ד׳ אותיות דשם הוי׳ קדש והי׳ הם חו״ב י״ה כו׳. ובשבת ג״כ הוא המשכת מוחין דאבא ודרך כלל זהו גילוי שם הוי׳ כי בששת ימי בראשית נאמר רק שם אלקים בראשית ברא אלקים כו׳. ושבת הוא ויכל אלקים ונמשך גילוי שם הוי׳ כמ״ש בלקו״ת בשה״ש בד״ה באתי לגני. א״כ בשבת נמשך מעצמו גילוי שם הוי׳ מה שנמשך בחול ע״י תפילין וכן ביו״ט מוחין דאימא משא״כ בששת ימי החול ההמשכה מו״ק וגם זה לא מו״ק דאצילות כ״א ע״י ההתלבשות בו״ק דיצירה ועשיי׳ בחי׳ מט״ט הנק׳ נער כו׳, וזהו שהן גופן אות כי ענין אות הוא מה שנמשך מלמעלה מהשתל׳ הבריאה. וכן אות י״ל אותיות היינו המשכת אותיות דשם הוי׳ ע״ד מארז״ל גדולה דיעה שניתנה בין שתי אותיות דהפי׳ בין שני שמות ובמאו״א א׳ נ״ב אות נק׳ היסוד כו׳ ואותיות רברבין בסוד בינה כו׳. אות ביסוד כי הוא צבאות אות הוא בצבא ובו האות להכיר בין ז״א לנוק׳ ושבת נק׳ אות בסוד עטרת יסוד והקשת נק׳ אות וקשר של תפילין נק׳ אות עכ״ל. וידוע כי הנוק׳ שם אלקים ואד׳ וז״א הוא שם הוי׳ א״כ האות הוא מה שמאיר שם הוי׳ שלמעלה משם אד׳ וזהו ענין שבת ויו״ט. ועמ״ש ע״פ הזהר ר״פ ויקרא ע״פ שאל לך אות מעם הוי׳ אלקיך הגבה למעלה כו׳ ע״ש. וי״ל הגבה למעלה זהו תש״ר והעמק שאלה זהו תש״י והמ״י. ועמ״ש מענין אות הוא בצבא דילי׳ ע״פ ואתא מרבבות קודש ובביאור ע״פ וכל בניך בסופו גבי כן דודי בין הבנים כו׳ וע׳ בפרדס ערך אות ענין היא אות הוא הם במלכות ובחכמה כו׳.

ט) **עוד** י״ל לך לאות כי ידוע שיש ב׳ יחודים בחו״ב הא׳ היחוד התדירי להחיות העולמות. והב׳ יחוד הפנימי שממנו נמשך אותות ומופתים מחודשים בשינוי הטבע כמ״ש הרמ״ז בשלח נ״ד ע״פ אז ישיר וממנו נמשך יציאת מצרים וזהו כי ביד חזקה הוציאך כו׳ וזהו ענין האות והיינו ענין תפילין קדש והי׳ חו״ב ר״ל יחוד הפנימי כו׳.

י) **עוד** י״ל בענין לאות. כי הנה פי׳ אות הוא בצבא שלו לפי שהוא לבדו הקדמון שמציאותו מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה וסיבה שקדמה לו ח״ו משא״כ שאר כל הנמצאים שהם מחודשים ונתהוו ממציאותו ית׳ ולכן אין להם

מנחות . . לו״ב, קידושין . . לה״א : כ״ה בכת״י — ולכאורה כפול.

מציאות אמיתי וכמ״ש הרמב״ם בתחלת ספר המדע בפי׳ והוי׳ אלקים אמת שהוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו ע״ש פ״א ה״ד. והנה שם הוי׳ זהו מה שמאיר בחו״ב חו״ג שהם ע״ס דאצילות ואין זה אלא ע״י צמצום ואח״כ נמשך רק קו וחוט וקס״ד כיון שבא הארה זו ע״י צמצום רב א״כ אין הארה זו מעין מהותו ועצמותו שהוא לבדו הקדמון כו׳ לכן ע״ז נאמר אני הוי׳ כלומר אני הוא מהו״ע הוא ממש ההוי׳ דכולא חד וכמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ בהר סד״ה את שבתותי תשמרו וכמ״ש ברבות בראשית פ״ד המשל ממראות גדולות ומראות קטנות ע״ש גבי מי שאמר והי׳ העולם עאכו״כ. ולכן ע״ז בא הרבותא הוי׳ צבאות אות הוא בצבא שלו פי׳ אע״פ שמאיר ע״י צמצום יו״ד נקודה אחת כו׳ עכ״ז כיון אני הוי׳ דכולא חד א״כ זהו אור מבחי׳ הקדמון ונצחי ממש רק שמאיר ע״י מראות קטנות ולכן אות הוא בצבא שלו שאעפ״י שמאיר ע״י בחי׳ ע״ס הנק׳ אדם, ובמלאכים ג״כ נאמר ודמות פניהם פני אדם, עכ״ז אות הוא בצבא שלו שהוא הנמצא הקדמון אעפ״י שמאיר ע״י בחי׳ דמות כמראה אדם משא״כ הם מחודשים כו׳ ויש בין המחודש להקדמון הבדל והפרש ע״ד ההפרש בין בע״ג ובין בלתי בע״ג וזהו אות הוא בצבא שלו. ואפ״ל שזהו ענין שהכתר נק׳ אדם קדמון כלומר אף שהארה זו היא בבחי׳ אדם עכ״ז מאיר בזה מבחי׳ קדמון ממש, וע׳ במאו״א א׳ ל״ב ובפרדס. והנה בששת ימי בראשית מוסתר הארתו ית׳ ע״י שם אלקים המסתיר. אבל בשבת ויו״ט שמאיר שם הוי׳ נק׳ אות ע״ד ה׳ צבאות, אות הוא בצבא שלו כנ״ל. ועד״ז גם תפילין נק׳ אות שהרי ד׳ פרשיות הם גם כן ד׳ אותיות הוי׳ שהוא בחי׳ אני הוי׳ כו׳ וכנ״ל. ואף לפמ״ש בתו״א פ׳ בא דצבאות זהו מה שמתייחד עם הנשמות ומלאכים ע״ד באצילות דאיהו וגרמוהי חד, מ״מ אות הוא בצבא שלו כי גם כלים דאצילות אין ערוך לא״ס הקדמון כו׳.

יא) **במאו״א** פ׳ ס״ז פנים המאירים מצד הת״ת גם פנים חדשות נק׳ ז״א בבחי׳ מקיפים ל׳ דצלם שנעשים פנימי׳ בשבת ומאירים אנפוי בהארות חדשות כי בחול הארת פניו מצד צדי״ק עכ״ל. וע׳ מענין צ׳ למ״ד בלקו״ת בד״ה כי תצא כו׳ יפ״ת כו׳ ע״ש אשר בנשמה זהו בחי׳ מזלי׳ מה שלמעלה מהנשמה שבגוף כו׳ ומבואר בפע״ח שער השבת רפי״ט שהתפילין הם בחי׳ למ״ד דצלם ובחול מאירים בבחי׳ מקיף ובשבת שנמשך הלמ״ד בבחי׳ פנימי׳ (והוא ענין הנשמה יתירה שבשבת ע׳ בתו״א בד״ה ויקהל משה וכמ״ש שער החצר הפנימי׳ הפונה קדים כו׳ וביום השבת יפתח כו׳). לכן אין צריך תפילין וזהו ענין יצאו שבתות ויו״ט שהן גופן אות. ועפ״י הנ״ל יש לקיים פי׳ רש״י ס״פ בא בשם מנחם ואחריו נמשך הרלב״ג פ׳ ואתחנן בענין ולטוטפות לשון נטיפה והזלה כמ״ש בעמוס סי׳ ז׳ ולא תטיף כו׳. ע״ש דקאי על דברי נבואה וכן התפילין שהן למ״ד דצלם בחי׳ מזלי׳ לשון יזל מים מדליו שממשיך ההשפעה בתוך הנשמה שבגוף כמ״ש מזה בלקו״ת בד״ה האזינו השמים דרוש הראשון וע״ש בענין תזל כטל אמרתי דגבי תורה והרי בתפילין נאמר למען תהי׳ תורת הוי׳ בפיך וכמט״ל ס״ז ע״פ הילקוט תהלים.

ובמאמר פתח אלי׳ יש גרסא על הכתר ואיהו קרקפתא דלא מנח תפילין ר״ל כי הקב״ה ז״א מניח תפילין להמשיך ג״ר. אבל כתר הוא למעלה מחב״ד. ולפי שבשבת ויו״ט מאיר קדושת הכתר לכן אין צריך תפילין. ועמ״ש

ועשית ציץ זהב וכתיב על מצחו ומתרגם בין עיני'. כי ציץ ל' הסתכלות וכן בתפילין נאמר ולטוטפת בין עיניך כו'. ולכן השוו תש"ר לציץ לענין היסח הדעת פ"ק דשבת די"ב.

יב) **פרק** קמא דקדושין דל"ה ע"א והי' לך לאות על ידך למען תהי' תורת הוי' בפיך הוקשה כל התו' כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהזמ"ג נשים פטורות כו' ושם דל"ד ע"א. תפילין לת"ת איתקש ולא למזוזה כו' ע"ש. דהנה ענין הוקשה כל התורה כולה לתפילין עמ"ש בזה בלקו"ת ס"פ ואתחנן סד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת ובד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם בפ' שלח. ובענין מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות פירש בלקוטי תורה מהאריז"ל פ' בראשית בהקדמה לטעמי המצות די"ד ע"א. ומקום ההוא יקרא זמן. וז"א נק' יום ונוק' נק' לילה וכל מ"ע שתלויים נגד מקום ההוא נק' מ"ע שהזמן גרמא דנוק' אתכלילת בדכורא ע"ש. ובמערכת אלקות שער האדם תחלת השער שהרי היא משועבדת לבעלה בכל הזמנים ואולי מפני כו' כי ברוך כבוד ה' ממקומו בזמנים ואין צריכות המשכה כמו האנשים ולכן תשאר' היא משועבדת לבעלה אבל מ"ע שלא הזמן גרמא הן חיבות כמו האנשים כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם כי אין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו כי כולם פונים למקום אחד עכ"ל. ופי' הפ"ז כי הזמן והימים נמשך מו"ק ושרשן ת"ת קו האמצעי כולל כל הו"ק וכל המצות שהן תלויות בזמן נמשכים מן הקו א"כ במצות שהם בבעלה אינה חייבת כי הוא ממשיך אלי' והיא משועבדת אליו כו' אבל בשאר מצות שאינם תלוים בבעל (שהוא ת"ת) היא חייבת כמו הבעל כי אין הבעל פוטר את אשתו אלא בדבר שיש בו אבל בדבר שהוא תלוי למעלה ממנו אין הבעל פוטר את אשתו כו'. וזמנים הם ז' ספירות וע"ז אמרו שהי' סדר זמנים קודם לכן. והראשונה מהן הוא הת"ת אבל מ"ע שלא הזמ"ג היינו שמקומם למע' מז' ימי הבנין עכת"ד. והחייט פי' בזה ג"כ עד"ז. וענין שישראל עלו במחשבה היינו למעלה מסדר זמנים. ולכן אומרים מקדש ישראל והזמנים יעו"ש. ונחזור לענינינו דתפילין נק' מ"ע שהזמן גרמא ואעפ"י שההמשכו' הם מג"ר והם למעלה מסדר זמנים אך ההמשכה היא לבחי' ת"ת שהוא סדר זמנים והוא ע"ד ימים טובים שנק' ישראל דקדשינהו לזמנים פי' שממשיכים בבחי' הזמן המשכה מבחי' קודש העליון שלמע' מהזמן ולכן נק' יו"ט. וא"כ עד"ז בענין התפילין הכוונה שממשיכים מג"ר שלמעלה מהזמן שיהיו מאירים בבחי' ו"ק דז"א שהם סדר זמנים. וכענין פי' יום אחד שהקב"ה שנק' אחד מאיר ביום שהוא ת"ת כו'. ומזה מובן הטעם שיו"ט פטורים מן התפילין וכ"ש שבת. וע' בכס"מ דקי"ד א' הפי' השני שהביא זהו כדברי המערכת הנ"ל. והפי' הראשון הוא להיפך דמ"ע שהזמן גרמא הם בחסדים המכוסים ומ"ע שלא הזמן גרמא הם בחסדים המגולים ואין פי' זה נראה. גם הוא היפוך דברי המערכת והלקו"ת מהאריז"ל.

יג) **ואפשר** להעיר דוגמא לזה להא דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות ממה שמצינו דמי שתורתו אומנתו פטור מן התפילה שהתורה היא חיי עולם והתפלה חיי שעה פי' חיי שעה, שעה היא בחי' המל' שהוא מקור הזמן כנודע מענין מלך מלך וימלוך. ועמ"ש סד"ה שובה ישראל עד. והתפלה היא ח"י ברכאן להמשיך האורות והחיות בבחי' מל' שהוא מקור דבי"ע אבל התורה היא חיי עולם. עולם נק' ז"א כשר ופסול נמשכים מחו"ג כנודע מענין מקול מחצצים כו' וחיי עולם מה

שממשיכים מוחין לז"א ע"י עסק התורה ונק' חיי עולם ע"ד כי אמרתי עולם חסד יבנה וכמו שהתפילין נק' חיי המלך ע' פע"ח שער השבת ר"פ י"ט. ולכן מי שתורתו אומנתו וממשיך חיי עולם בז"א פטור מן התפילה שהיא חיי שעה להמשיך חיות במקור הזמן הנק' שעה כי בכלל מאתיים מנה כיון שממשיך האור בו"ק דז"א ממילא יומשך למל', וע"כ הענין כמ"ש לעיל סי"ב בשם המערכת דכיון שנמשך השפע לת"ת שהוא הבעל הרי הוא ממשיך שפע זו אל אשתו שהיא המל' לכן כשנמשך חיי עולם ממילא מאיר השפע לחיי שעה כו', ולכן מ"ע שהזמן גרמא שהם המשכות לז"א הנק' חיי עולם הנשים פטורות כי ממילא נמשך בהם שפע זה ואין צריך לעשיי' בפ"ע אלא דוגמת שחיי שעה דמל' נמשך ממילא מחיי עולם דז"א וכמו מי שאף שתורתו אומנתו אינו פטור מן הק"ש לפי שהוא יחוד דאו"א שלמעלה גם מבחי' חיי עולם דז"א כמו"כ הנשים חייבות במצות עשה שאין הזמן גרמא. ואע"ג דק"ש באמת הוא מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות ממנה מ"מ אינו אומר רק שזהו דוגמא לדבר ולא דהיינו הך ממש. והמ"י. וד"ל.

שייך לעיל לסעיף י"א.

הנה ז"ת נק' ז' ימי הבנין שהם שייכים לעולמות שאם אין עולם לא שייך חסד ודין והתפארו' כו'. משא"כ חכים ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא שייך אפילו לא הי' בריאת העול' כלל כמ"ש בתו"א סד"ה ואלה שמות בנ"י גבי ושרש הדברי' וז"ש בת"ז ולאו מכל אלין מדות איהו כלל דהיינו חו"ב משמע אבל בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו' שייך גם אעפ"י כי לאו מכל אלין מדות איהו כלל. ולכן מי ברא אלה. אלה ו"ק מי בינה נק' ברא אלה יש מאין כי פרסא מפסיק ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח כו'. ועמ"ש מזה בהגהות לד"ה וידבר אלקים אל משה כו' וארא אל אברהם שבחינת שמש ומגן הוי' אלקים זהו זו"ן ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים. משא"כ ושמי הוי' המאיר בחו"ב לא נודעתי להם. והנה משה בקש הראני נא את כבודך זהו ל"ב נ"ח ד' בתי תפילין עז"נ ופני לא יראו רק וראית את אחורי קשר של תפילין וזהו הקב"ה מניח תפילין. הקב"ה היינו זו"ן בחינת שמש ומגן כו'. מניח תפילין ההמשכה מבחינת חכים ולא בחכמה ידיעא כו' שיומשך בספירות הבנין. ותפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך ישראל שהם הממשיכים בז"א בחי' המשכות חכים ולא בחכמה ידיעא ועמ"ש מזה ע"פ את הוי' האמרת היום גבי והוי' האמירך היום כו' ומ"ש מזה ע"פ את שבתותי תשמרו שלא נדפס בלקו"ת. וע' בהה"ז שבסידור שער התפילין. ועמ"ש ע"פ וקשרתם לאות על ידך כו' ועמ"ש עוד מענין תפילין בביאור ע"פ ועשית ציץ כו' ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה א' כו' תפילין כו'.

הוספה

להערות הנדפסות על פרשת שמות
— שינוי נוסחאות בביכלאך שמצאנו אחרי הדפסת הנ"ל —

ע' א': הערה ואלה שמות, להוסיף בסופה: **על תהלים, הוצאה שני' עם הוספות (ברוקלין, תשי"ג). על מגילת איכה (שם, תשי"א). מילואים להנ"ל (שם, תשי"ב). על אסתר (שם, תשט"ו). על שה"ש, רות וקהלת (שם, תשכ"א).**

ע' ט': הערה ת"מ — בכת"י שמות — חן: **תקון ס"ט דקט"ז ע"א. תו"ח תיקון יו"ד דקמ"ו ע"א.**

ע' טו: הערה שיהי' — שם: **נמשך שיהי' בבחי' איתן.**

ע' טו: הערה חותם — שם: **היינו בחי'... חותם בברוך.**

ע' יז: הערה בש"ס — שם: **וא"כ המשניות הם המשכת ח"ע בששה סדרי משנה שהם.**

ע' כב: הערה והיינו — שם: **שנק' עלמות מטעם עכ"ה) שאין.**

ע' כג: מכאן עד ע' לב — שם: **שינוי גדול.**

ע' לו: הערה פנימי' — שם: **פנימי דאו"א.**

ע' לו: הערה שמך — שם: **תורק שמך דשייך לענין.**

ע' נד: הערה וענין ד' מראות — שם: **אין תיבות אלו וזהו הלשון שם: אם בהרת** קדמה כו'. **המקיף שורה על לבושי' ומלבושי' יש להם יניקה, מענין כלים בסידור שער הק"ש. ענין מ"ש אדמ"ו הכלי מונע שלא יינקו זהו ע"ד חותם בברוך, כלי מענין ויכולו השמים ועיקר כלי החכמה. נושאי כלי ה'. משא"כ המקיף. עיין דרוש כי ישרים דרכי ה' מענין צנורת ובענין ב' דווקא סימן ברכה, משא"כ מהאלי"ף יש יניקה לארור כו'.**

ע' נה: הערה מ"מ — בכת"י ב': **מ"מ היינו כשהיו.**

ע' נה: הערה וא' תדיר — בכת"י ב': **וזהו תדיר.**

ע' נח: הערה ע"י — בכת"י ב': **רק גילוי היו"ד ע"י הה"א כנ"ל.**

ע' נט: הערה היינו — בכת"י ב': **דהיינו שבחי' ברתא.**

ע' סג: הערה וי"ו — שמות — חן: **שהוא מ' דקליפה.**

ע' סד: הערה לד' ע"א — שמות — חן: **דרוש השני סוף הביאור וענין ד' מראות נגעים בהרת קליפה המקבלת מרחל כו' ע' מא"א ב' ת"י.**